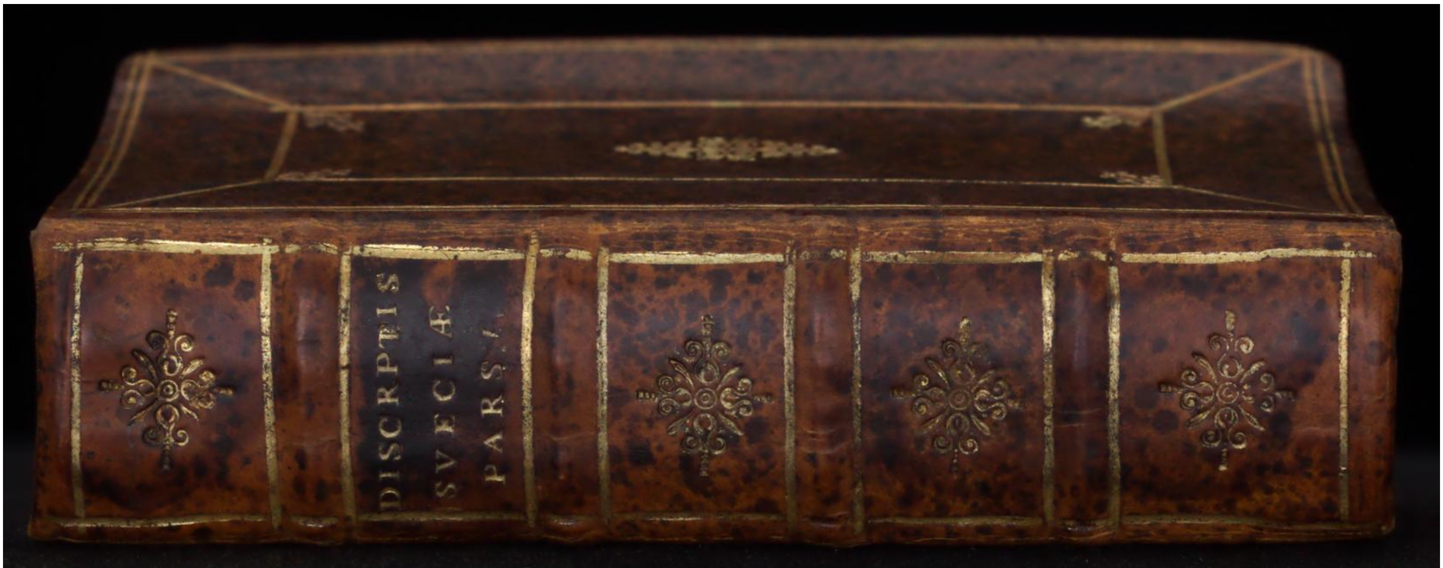
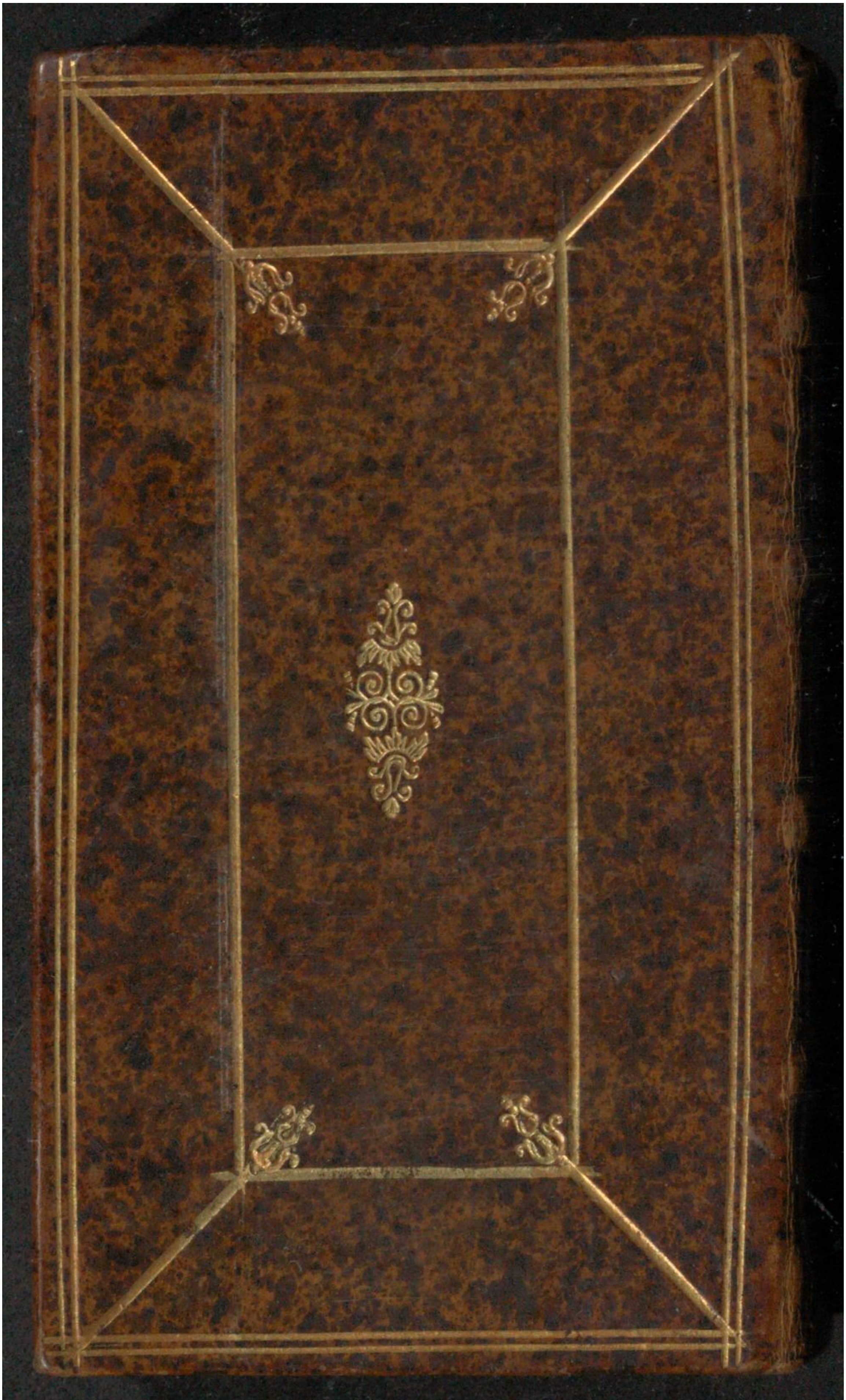
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

niet plakken

224
F 25
(boekband nr. 1756 D 12)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Elzevir ,

224
F 25

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Nº 426

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

PENINSULANUM REGNUM SVECIÆ,

Sive

Hiſtorico-Geographica

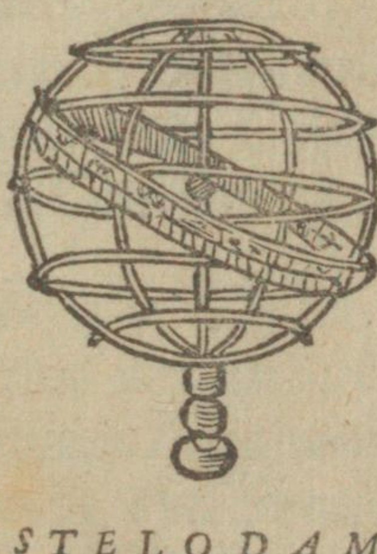
DESCRIPTIO

Illarum partium *Svecicarum*, qvæ Balthico Mari à Germanicis ſeparantur Provinciis.

Concinnata & elaborata ſtudio atque operâ

RUTGERI HERMANNIDÆ.

PARS I.

Koninklijke Bibliotheek te 's Gravenhage

AMSTELODAMI,

Apud PETRUM LE GRAND.

M. DC. LXXI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Illuſtribus, Generoſis, Nobiliſſimis atqve Ampliſſimis Viris ac Dominis,

D. GEORGIO RIPPERDA, Domino in *Verwolde*, Curiæ Supremæ Ducatus Gelriæ & Comitatus Zutphaniæ Senatori, Urbis & vicini Doesburgenſis Territori Judici. &c.

D. GERHARDO NICASIO AB HELL, *toe de VVildbaen*, Supremæ Ducatus Gelriæ & Comitatûs Zutphaniæ Curiæ Senatori, & Urbis Arnhemienſis Conſuli. &c.

D. JOAN. à WYNBERGEN, Supremæ Ducatus Gelriæ & Comitatus Zutphaniæ Curiæ Senatori, ejuſdemque Ordinum Præſidi, Feudorum Admini-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

miniſtratori ac Urbis Hardervicenæ Conſuli.

D. WOLF. ab HAARSOLTE, Domino de *Yrſt*, Supremæ Curiæ Ducatûs Gelriæ & Comitatûs Zutphaniæ Senatori, ad Illuſtriſſimum Conſilii Statûs Fæderati Belgii Collegium Delegato, Hattumenſis Urbis Conſuli. &c.

Omnibus Ducatus Gelriæ & Comitatus Zutphaniæ Academiæ

CURATORIBUS.

Illuſtres ac Generoſi Domini,

ETSI *omnes, qui rectum in communi virtutis ſtadio ac voluntate ſenſum retinemus, abunde ſatis habeamus pro*

pro qvibus Veſtris gratulemur honoribus ac gloriæ, qvi tantum præſidii laudandarum nuper artium ſtudiis attuliſtis, qvantum adferri poſſe à nemine exiſtimatum fuit; majori tamen gaudio duci debemus, qvod Vos extremis his pæne temporibus litterariæ naſci contigerit reipublicæ, qvos ſolos, labaſcentibus jam patriæ rebus, & præcipitantibus ferè, auxiliatrices adhibere manus confidimus. Ea ſiqvidem innatarum Vobis virtutum, qvæ undiqve renitent, & domi eſt dignitas, & fama foris, ut excitandis rebus humanis, qvæ periculoſiſſimis incertorum jam temporum fluctuant caſibus, miranda fatorum benignitate nati ab omnibus judicemini; maximè cum infractorum animorum Veſtrorum ſic in-

victa vigeat magnitudo, & in dies ſic augeſcat, ſicqve apud exteras etiam depredicetur gentes, & ſic illuſtri omnium excipiatur favore, ut nulla eam oblivio, temeratâ etiam ſæculorum memoriâ, obſcuratura, aut prædicationi ejus ulla finem allatura videatur æternitas. Non enim diuturnior laudis eſſe poteſt nobilitas, qvam qvæ communi omnium conſenſu ac voluntate, propter magna ac præclara in remp. merita, doctrinâ ac rerum geſtarum gloriâ præſtantibus defertur viris: neqve gratia cujuſqvam illuſtrior haberi qvàm ejus debet, à qvo non litterarum minus dignitas, qvàm communis utilitatis propugnatio, aut alia reip. ornamenta majeſtasqve in ſuum reſtituta honorem atq; adaucta videantur. Hic nominis Veſtri

ſplendor, in vera illa naturæ laude & dignitate conſilii poſitus, cum univerſum prope orbem in Veſtrûm pertrahat admirationem, jure mihi qvoqve neceßariam adfert rationem, ut officia mea cuncta, cunctum meum ſtudium diligentiamqve ad tam ſplendidam nominis Veſtri Amplitudinem conferam, ut qvi à primis ſtatim Academiæ Veſtræ initiis, qvamvis ſplendidam ſatis commiſſam mihi haberem Spirtam, qvam vel ſolam multi non niſi moleſtè tutari poſſent, cum eâ me palam inſtructum judicaſſetis virtute, qvi pluribus ſufficerem laboribus, Academicis juxta adhibitus ſum curis, qvas identidem majoribus mox & titulis auxiſtis, & ſolita Vobis liberalitate, etiam tum cum prudentioribus Veſtris judiciis

reluctarentur illi, de qvibus melius meritus eram, & qvibus, ratione Auctoritatis Veſtræ, & ſui reſpectu officii, obſeqvii *tantum* relicta erat gloria. *Hac ita ludente mecum fortuna, veſtram inter benevalentiam, & malevolorum invidiam, cum incredibili,* ILLUSTRES ac GENEROSI DOMINI, *in me ſtudio ac benevolentia fueritis ſuffragati, & ego facile intellexerim, qvam mea me opinio de maximis animorum veſtrorum virtutibus, de excellentibus naturæ indiciis, & facillimis morum ingeniorumqve dogmatibus non fefellerit, maximoporè mihi gaudendum erat, Vos tum honoris mei, tum fortunarum Auctores conſeqvuto, qvarum ſpe in graviſſimo Hiſtorici & Politici ſeceſſu, ad privatos*

corporis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

corporis labores, induſtriam animi publicam, & exquiſitiſſimi ingenii excitarer commentationem, ampliſſimoque earum fructu illuſtriorem meam facerem dignitatem; quamvis multo ſane jucundius ad animi mei ducam delectationem, quod eam, quæ inter me & Vos conſtituta eſt officiorum neceſſitudo, vel ideo perpetuam fore confidam, quod nulla futuræ utilitatis ſpe, ſed ſtudiorum ſaltem voluntatiſque primum τεκμηρίῳ, *ac inde plurimis etiam Veſtris in me confirmata eſt beneficiis. Vos ſiquidem ipſi,* ILLUSTRES ac GENEROSI DOMINI, *fluctuantem tum virtutem meam, & fortunas in multis incertam ſcopulis, ne ſuo pulſa loco, alieniſque obſoleſceret ſordibus, Ve-*

 ſtro

ſtro adverſus eos excitaſtis favore, invidæ qvorum mentes, cujus exiſtimationem honoribus amplificare debebant ac laudibus, ejus dignitatem conati ſunt opprimere: & ſingulari in me beneficio, non ſine clariſſimorum tamen Virorum exemplo, veluti è longâ ſtudii jactatione, in tranquillum conſtituti honoris adduxiſtis portum. Quapropter ut pro maxima mea & perpetua in VOS *veneratione honeſtum aliqvod exſtaret officium, ac meam me juxta* VOBIS *metiri intelligeretis voluntatem, ſtudiaqve mea, meam operam & induſtriam ad illuſtrandam Veſtram convertere voluiſſe dignitatem, hanc Peninſulani Regni Svecici Hiſtoriam, à* Noachi *cæptam temporibus ad hoc noſtrum uſqve*

ſæcu-

ſæculum, non alio qvam Veſtro nomine, in hominum pervenire manus volui, ut authoritati Veſtræ obſeqvutus, qvam ſactiſſime mihi colendam ſuſcepi, Veſtris auſpiciis ſtudioſam hanc opellulam meam univerſo commendarem orbi. Sed hujus meæ erga Vos voluntatis; præter dictam jam cauſam, alias item habui ut plurimas: nimirum, qvod finis præſentis hiſtoricæ meæ narrationis Veſtræ gentis facti claudat materiam, qvâ remotiſſimis etiam innotuiſtis populis, & cujus interventu decori Veſtri laus æterna manebit atqve immortalis: qvod incredibilis Veſtræ erga me omneſqve humanitatis, qvi ſpe atqve animo de gloria nominiſqve ſui exiſtimatione cum omni poſteritate adæqvandâ cogitant, indicia in argumen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

argumentum meæ in Vos traham obſervantiæ: & ut officii deniqve mei neceſſitudiniſqve Vobiſcum cauſæ ad colendam animorum Veſtrorum præſtantiam, prudentiam item, & ipſam benevolentiæ impellant admirationem. Qvæ omnia ſi ad egregias animorum Veſtrorum virtutes, qvas ego nec admirari ſatis poſſum, nec prædicare deſinam unqvam, demerendas neqvidqvam impetraverint, nihilominus tamen confido, vel Vos ipſos judicaturos non ſine gravi culpæ reprehenſione me facturum fuiſſe, ſi, poſt tot publicæ manus meæ exercitia, noviſſimum hactenus meum inſtitutum alii inſcripſiſſem potius, qvam Vobis, qvibus ipſas conatûs mei jam ante debueram primitias. Nam ſi magni aliqvi, aut excellen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

cellentiſſimi eloqventiâ, vel authoritate graves, illuſtreſqve gloriâ nominis mei propugnatores mihi qværendi fuiſſent, ſoli profectò Vos poſt hominum inveniri potuiſſetis memoriam, qvi & artibus ingenuis, & viris litterarum ſtudioſis ſuam poßetis tuto ſervare dignitatem. Si Politicæ Hiſtoriæ, cujus non ſterilem hoc noſtrum inſtitutum habet, ut ſpero, narrationem, alicujus ſtudio proponi potuiſſet atqve judicio; ſoli Vos, hujus ita eſtis periti atqve prudentes, ut experientiâ magis, qvam diſciplinâ; judicio, qvam ſcientia; & virtutis deniqve religione, qvam præceptis vel inſtitutionibus ad præclaram hanc ingenii mei atqve famæ commendationem informati judicari potuiſſetis. Aut ſi commu-

nium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

nium ultimò eligendi mihi fuiſſent litterarum defenſores, qvâ me voluntate in Vos eſſe oportuiſſet? qvi conſpirante totius orbis conſenſu (procul ab omni abſum adulatione) omnia ſumma & ad ingenii laudem, dignitatiſqve ſplendorem ipſâ virtute adepti eſtis duce: & qvæ ſingula magnam in omnibus mererentur laudem, ea univerſa naturæ doctrinæqve ornamenta propriâ conſeqvuti videmini induſtria. Accipite ergò hunc meum qvalemcunqve laborem, qvem in uſum communis nunc ſcripſi reipublicæ, atqve eundem benevolo amplectentes affectu, ita veſtris fovete ſtudiis, ut, reſumptis qvaſi viribus & animis, author his porro invigilet alacrius, qvæ ſub ſuis adhuc parturit manibus, Vobiſqve inde ſe

ſacra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ſacra dicaturum fide pollicetur, ubi ſe ſtudioſè adverſus eorum defenſum ſenſerit calumnias, qui per alienæ virtutis oppreſſionem nominis ſui aucupantur famam. Dabam Hardervici *Calend. Febr.* ANNO M. DC. LXXI

Illuſtrium Generoſitatum Verſtrarum Studioſiſſimus Cliens,

RUTG. HERMANNIDES.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

A D

Clariſſimum & Eruditiſſimum Virum,

D. RUTGERUM HERMANNIDEM J. U. & Phil. Doctorem, hujusqve in Academia hac Profeſſorem Primarium, Collegam honorandum, novum ingenii ſui fœtum edentem.

SErenam amare turba Caſtalis mentem,
Parens & ipſe, flore cui juventutis
Semper virente vernat, ut ferunt, ſanguis,
Mœroris atra nubila haud minus fertur
Fugere, ac ſvevit ipſe nubium inviſos
Victor fugare reddito globos cœlo.
Quid ergo noſtrum, ò literis caput charum
Decuſque magnum, HERMANNIDE, expetis carmen?
Cui verè acerbo funere aſperum fatum
Parcente nulli filium abſtulit falce,
Simulque noſtra gaudia & voluptatem:
Ætate prima heu! filium unicum, lingua
Tentante verba dimidiata, fragmineque ipſo
Bis grata blandientem; ut ante ſpem noſtram
(O ſpes inanes, irritaque hominum vota!)
Noſtrumque delitium, ita nunc gravem luctum.
Plectra ergo ſordent, & fides jacent mutæ,
Teſtudinemque dextra, ſed magis dextram
En ipſa teſtudo fugit, virentiſque
Funeſta cupreſſus juvat loco lauri.
Sed legibus mortalitatis adſtrictum,
Et commodato dederat hunc parens ſummus,
Huic ergo depoſitum ſuum repoſcenti,
Imo in beatas, quò quoque ipſi anhelamus,
Decurſa nos poſt ſpatia perbrevis vitæ,

Sedes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Sedes locanti, edacibus procul curis,
Ex luctuoſâ hac valle, totque terrente
Sævo undique adſpectu minantium ſemper
Formis malorum, contumace nos vultu
Querulâque linguâ obmurmurare non fas eſt.
Sed ter quaterque ſorte tu tua felix!
Cui nomen à mortalitatis hac ſorte,
Vir magne, cedro digna vindicant ſcripta.
Et prole qui egregia favore divino
Beatus, ſæculum tui inſuper fœtu
Beas cerebri, patre qui ſuo dignus,
Caveæque læto exceptus eruditorum
Plauſu, perennis omnibus manet ſæclis.
Abſiſte letum, mors tuam abſtine dextram,
Quamvis avaram, juris hic tibi nil eſt.
Nempe erudita mente ſic ſatam prolem,
Et obſtetricante hujus optime gnarâ
Artis, cerebro quippe quæ ſui fertur
Prognata Patris, Pallade editam in lucem
Humo ipſò fama tollit, & vetat pennis
Suis levatam, & docta per virorum ora
Rogum volantem, aut ultimam timere urnam.

WILH. WILHELMIUS, Phil. & S. S. Theol .Doct. ut & Facultatis hujus in Gelrorum Acad. Prof. Ordin.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

In Hiſtoriam
SVECICAM,
A Clariſſimo & Celeberrimo Viro
D. RUTG. HERMANNIDE,
Luci ac æternitati donandam, Anno mirabili, M DC LXX.

Dum convulſa domi dubiis mea Belgica bellis
Pugnat, & ambiguo conſerit arma mari;
Claſſicaque intrepidis pandit vexilla carinis
Invigilans animo non pavitante Leo;
Dum malè per ſocias graſſatur Epiſcopus Urbes,
Illicitiſque capit qualibet arma dolis:
Surgunt interea in Gelris nova prælia Terris,
Prælia non terrâ, non metuenda mari:
Exhibet hæc aliis pugnans Prudentia campis,
Laxa, ſed hiſtoriis indubitata ſuis.
SCANDIA *ad Arctoos Regio diffuſa Triones*
Hic bellatrici porrigit arma manu,
Et populos, tractuſq; procul ſe fundit in omnes,
Quaque patet, tantum Dania Martis habet.
Jam Veſtras duo Regna, Vices; jam Balthica circum
Littora, Sundano prælia geſta mari,
Concuſſaſque lego furiis fatalibus Urbes,
Quicquid & evicti Mars ferus Orbis habet.
Omnis in ancipiti Regio eſt: Jugenda Britannis
Imperiis reſtet, vel bene, Belga, tuis;
Exploratricem quæ non male nota paleſtram
Intret

Inret, & incertas vincat anhela vices!
Auxilio Batavæ veniunt trans æquora Puppes,
Victorique cadit Laurea prima Deo.
Hæc regni fortuna tui eſt, VICTRICIBUS ARMIS,
Rex Carole, aſſertam fallere nolle fidem.
Militet armorum nervis Mars! Occupet hoſtem
Vis pia, vel tacitâ proditione Dolus!
Teſſera Relligio belli eſt. Supremaque certis
Limitibus coſtant Regna tuenda ſuis.
Sic dum Victa legis concuſſi Robora regni,
Reſtat adhuc ſceptris illa Corona Tuis,
Quod valent ruitura minus, deſcripta ſuperſit,
Jamque aliâ poſſit poſteritate legi.
Gelriacus vivam. Te viribus exhibet Hermes.
Græcia cui pridem, Scriptaque Roma fuit?
Quo male compoſitis colliſa Britannia Turbis
Sæpe alias vidit, dum tulit arma, Vices.
SVECIA, *quæ pelago & terris diſtinguitur, Illa*
Imperii poterit nunc ratione legi.

ROB. KEUCHENIUS, JCtus,
& ad Amſtelam Hiſtoriar. Prof.

A D

AD

Clariſſimum ac Conſultiſſimum VIRUM,

D. RUTG. HERMANNIDEM U. J. D.

& Hiſtoriarum Profeſſorem, Deſcriptionem SVECIÆ edentem.

FInibus extremis Belgarum miſſus in oras
  Heic adeo & peragis nobile ſemper opus.
Qui Lithvanorum debes primordia genti,
  Huic volupe eſt Patrios rurſus adire Lareſs,
Et tibi magnus amor cunctas inviſere terras,
  Et fuit ingenii maxima cura tui.
Gratamur Patriæ præſens quæ lumen adorat
  Clarius Arctoi ſidere pænè poli.
Demeruiſſe vales ſublimis munere mentis,
  Quicquid Athenæum aut publica vota probant.
Tergeminum Britonum ſcripſiſti HERMANNIDE regnum
  Nuper, & inferius quod fuit eſtque refert.
Pertentas adeò vada caligantia Thules,
  Colluſtras circum littora tuta ſuis.
Nunc tibi ſuccrevit ſtudium, Gothoſque reducis
  In lucem, ac tenebris eripis uſque ſuis.
Marte feros populos operâ conjungis eâdem,
  Orbis ad imperium progenitoſque dabis.
Horrificas non atra magis Styx occupat umbras,
  Sævam tellurem nec magis urſus amat.
Tu tamen ingenti Capitolia celſa timore
  Corripis. & *Svecos* laude per aſtra vehis.
Velocique doces penna, quod ſpernere vulgus
  Turpe ſolet, Seris ditius eſſe ſolûm.
Tota equidem hic Natura ſtupet mirabilis, at nunc,
  Non obſcura magis, fama ſtuporis abit.

Singu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Singula quæ fodit hic foſſor pretioſa metalla,
Plus eſt, quam *Lydus Phryxque* ſuperbus habet.
Dum fluvioſque ſinus, montes & cædua ſaxa
Cenſes, Auſoniis ſunt potiora locis.
Erectos mores, genii dum robora *promis*,
Simpliciter Grajis ſunt potiora locis.
Æſtimiumque ſitus dum ſic oſtendis & artes,
Quis ſat longinquos finitimosque domat:
Inde fide mediâ medium complectimur omnes
Hiſtoricum, quo non certior autor erit.
Cui Prolomæo favor eſt, doctoque Strabone
Major, nec vero pulchrius auſa nitent.
Cujus ab illuſtri dicetur nomen Eoo,
Carius Arctoo poſteritaſque volet.

Honoris & amoris ergò Magno Profeſſori quondam de ſe optime merito poſuit ſubitò

R. à S. JCtus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

INDEX ICONUM.

Primæ Partis.

SVecia, Dania & Norvegia - - - - 1.
Holmia - - - - - - - 368.
Riga - - - - - - - 495.
Revalia - - - - - - 483.
Lunda - - - - - - 511.
Helſimburgum - - - - - 398.
Landskronia - - - - - 504
Bahus . . 526. Helmſtad . 523
Warbierg - 522

Secundæ Partis

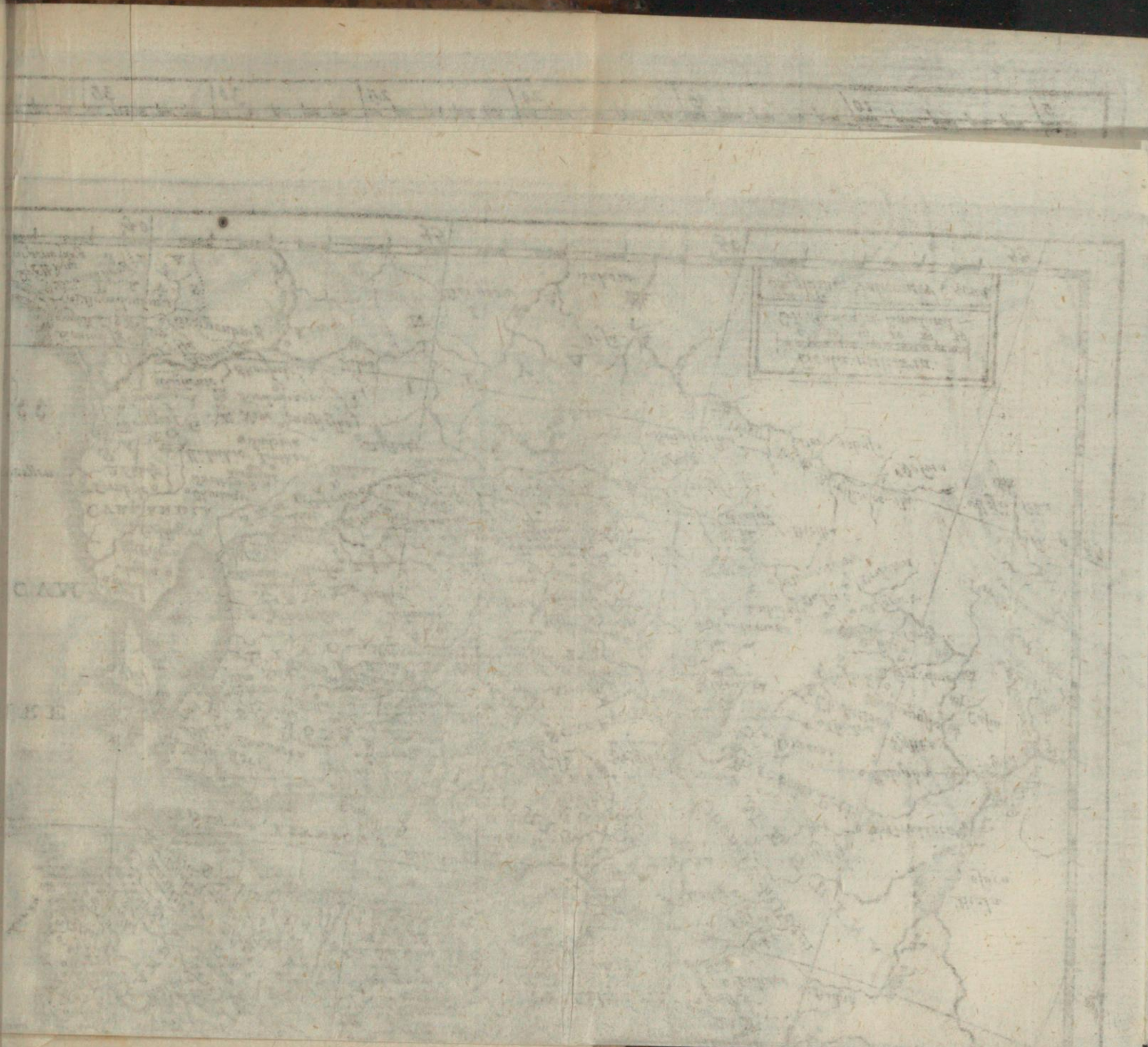
BRema - - - - 368.
Stada - - - - 600.
VViſmaria - - - - 528.
Stralſunda - - - - 482.
Stetinum - - - - 507.
VVolgaſtum - - - - 524.
Bremerfurda - - - - 599.
Verda - - - - 534.
Bardum - - - - 480.
Gryphiſwaldia. - - - 486

Hiſto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Hiſtorico-Geographica
DESCRIPTIO
REGNI
SVECIÆ.

VASTUS ille maxime Septentrionalis Europæ partis tractus, qui à Scythico littore unius tantum diei, vel tridui itinere diſtat, inter 55 & 72 borealis Latitudinis, & inter 25 atque 65 Longitudinis gradum ſitus *a*, ut ut ab antiquiſſimis *Græcorum Gentibus* perfecte perluſtratus non fuerit *b*, *Balthia* tamen nomine ut plurimum innotuit *c*, *Nerigon* poſtea dici cepit *d*, Succreſcentibus inde Romanæ majeſtatis viribus, cum vix quidquam ſupereſſet in Oriente, quod ab illius intactum eſſet armis, ac latè jam in Occidentem maſculæ gentis penetraſ-

Scandia.

a *Andr. Bur. in deſcr. Svec. Moriſ. in Orb. Maritimo lib. 2. cap. 15.*
b *Cluv. Antiq. Germ. lib. 3. c. 37.*
c *Plin. l. 4. cap. 13. & Dom. Mar. Geo. Com. lib. 2.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

netraſſet virtus, univerſam hanc Orbis partem, ab Incolis ob amœnitatem regionis *Schanau* a ſuo idiomate dictam, *Scandiam* & *Scandinaviam* appellitaverunt. *b* Ptolomæo dicitur *Scandia Superior:* ejuſque quatuor ponit eſſe inſulas *c*, cum peninſula ſit *d*; cujus Iſthmus *Onega* lacu, & amne *Povenecz* clauditur.

a *Adam. Brem.*
b *Plin. l.* 11. *c.* 108.
c *Tacit. in Germ.*
d *Boter. Relat. dell. Europ. p.* 1. *lib.* 1.

Regionis felicitas.

Regio tota ſitu ac rerum omnium copia admirabilis. Quæcunque naturæ ſunt opes, illas munifica omnes manu uberrime in hanc contulit peninſulam. Non aëris aut cœli hic alias cupias dotes, neque quos vel terra ſuos proferat fructus aut mare, quod vaſtiſſima ſua interluvie, ita omnes ejus tutatur limites, ut adventantibus undicunque hoſtibus acceſſu non niſi difficillima ſit *e*. Accedunt à maris uſque Albi termino ad flexuoſa *Scandiæ* ac *Norvegiæ* littora, mox ad ipſum inde ſinum Godanum, fragoſi undique ſcopuli, rupibus adeo aſperi, ac montium pedibus ita cavernoſi, profundi ac obliqui, ut, miſſis in profundum funi-

Situs.

Acceſſu difficilis.

e *Olaus Magn. l.* 2. *capp.* 7. 8. *Dom. Mar. Geo. Comm. lib.* 2. *Volat. Geogr. lib.* 7.

funibus, quorſum inexhauſtæ voraginis tendat hiatus non niſi difficillimè perſcruteris *a*. Ornatum ſi velis, & qui contuentes naturæ munera in admirationem rapiat? ſunt ſpongiæ, quæ ad dicta littorum ſaxa nativis frequentes adhærent fibris, ac quibus ſenſum adeſſe deprehendas, & quæ, ubi tangentem ſentiunt, mox ſe contrahunt, quò avellentur difficilius *b*: detractæ, veluti dolentes, cruoris in petra relinquunt veſtigium. Ubertatem alluentis quis non miretur maris? aut quis non ad ludentis undique pelagi obſtu peſcat miracula? Sunt in eo Arietes & Catuli canum marinorum, Italico *Bolome*, vernaculo idiomate *Hanfiſck* dicti, qui, humano infenſi generi, turmatim natantes aggrediuntur homines, niſi è veſtigio auxiliatrix adſit Raia, quæ nocentes abigat graſſatores, atque ut enatent eadem pro viribus urgeat *c*. De qua hoc ſimul memorabile eſt, quod illo piſce non ullus alius, in quovis etiam piſcoſiſſimo mari, inveniatur cartila-

a *Fourn. Geogr. part.1.l.2. cap.5.Ol. Magn. lib. 2.cap.10.*

b *Olaus Magn. lib. 21. c.25.*

Oceani Germanici Ubertas.

c *Ol. Mag. Hiſt Gent. Septentr. li.21.c.22. & lib. 19. cap.9.*

gineus magis: quòd in dies ovum cum albugine, vitello ac teſta pariat gallinæ non abſimile; in utero autem ad centum ſimul gerat, quæ paulatim ad partum uſque perficiuntur: quòd nullus piſcis alius ſit, qui rictu oris aut hiatu tam latum deglutiat, & quod denique tam acutis, in triplicem uſque ordinem, per caudam horreat aculeis, præter ipſum extremum acumen, quod peſtiferum eſt, &, quo ubi alga ſe texit, aut in limoſa ſe pervolvit arena, adnatantes alios figit piſciculos; majores autem extremis caudæ radiis implicitos etiam confodit. Unde ſolemne maledicendi apud incolas verbum, quoties ſiniſtri quid aliis augurantur, quod Raiæ illis caudam in æſophago imprecentur. De reliqua maris ubertate hoc quis ſentiat? Non Indici maris unquam ambara, aut Perſici ſinus uniones, vel Æthiopici aureus pulvis, neque Mediterranei maris corallium, aut ſuccinum Balthici, vel cujuſquam littoris piſcariæ oræ, tantum mortalibus attulerunt unquam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

quam emolumenti, iis maximè qui piſcatorio quæſtu lucroſam tolerant vitam, quantum *morrhuarum* & *halecum* præſtat captura, in hac maris parte, quæ inter Orcades, Iſlandiam & Norvegiam media ſubviridis conſpicitur, & ab Hollandis de *Haringh-zee* vulgo appellari ſolet. Nam licet Octobri & Novembri menſibus inſulæ omnes & perpetuæ continentis oræ continua rigeant glacie; ab ipſo tamen hyemali ſolſtitio, ita tepeſcit mare, & nebuloſa cæli denſatur caligo, ut in freqventes ſolvatur pruinas: fœcundatæ qvibus aquæ in maximam piſcium abeunt copiam, qui omnes atro præterea limo, qui plurimus hic in aquis congeritur, adeo delectantur, ut, ſi alii cibo deſint piſciculi, eo pro ſuo utantur condimento, vicinoſque in ſedulam ſui provocent piſcationem *a*. Unde fit quod plures quam quingentæ quotannis ex ſola Iſlandia barcæ, tribus ad minimum lintrariis auctæ, in hoc prodeant mare, quæ hamatis inde lineis, à Bru-

a *Olaus Magn. lib.* 20. *c.* 22. & 23.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

mali ad Æſtivum uſque ſolſtitium, morrhuarum piſcationi dant operam, nec prius inde diſcedunt, quàm frequentiſſimâ onuſtæ prædâ. Quibus ſi Anglorum Batavorumque jungas integras claſſes, quis dictorum piſcium non miretur multitudinem? Vix fidem quis faciat ſolos Hollandos tantam halecum interdum piſcari copiam, ut Romanum numerus fugiat eloquium, &, niſi Arithmeticis etiam exprimi poſſet characteribus, qui eſt 14800000000, omnes maris hujus fugeret munificentia, quam à feſto D. Joannis ad natalitia tantum Chriſti largitur. Quem numerum ſi quis plus ſatis arbitretur immanem, multo ſane juſto minorem facile judicabit, ubi attenderit ex Hollandia 1400. quotannis in eum finem naves ſolvere, quas *Lesbos* Latini, Belgæ *Buyſchen* appellare ſolent, exceptis interdum quadraginta grandioribus munitiſque, quæ in tutamen aliarum comitari ſolent. Nec eſt quarum non ſingula ad viginti vel quadraginta quinque onera, incolis

lis *Laſten* vocantur, quorum unumquodque 12. dolia, h. e. duodecim halecum millia continet, ter ex Norvagico annuatim, totidemque vicibus ex Britannico mari domum referant. Ne quid dicam de Anglis, qui in aliquam maris hujus partem jus vendicant ſuum, aut Gallis, qui in ſingulos annos ad quingentas ad minimum naves in eundem ſolvunt uſum, quorumque non ſterilis labor atque impenſæ *a*. Obſtupeſcat aliquis integras interdum à piſcatoribus hic hirundinum extrahi maſſas, quæ ala ad alam, pedes pedibuſque atque mutuis implicitæ roſtellis, ubi ſuaviſſimos ediderunt cantus, ſub principium autumni, in profundum abeunt, atque inde adventante vere, in æſtuaria devolutæ acceſſu caloris reviviſcunt, adque ſuum redeunt volatum *b*. Porro tam inexhauſta dictorum in hoc mari piſcium copia, atque non infœlix venatio facit, quod, qui ad hujus maris littora habitant incolæ, neglecto arvorum cultu, ſolis contenti piſcibus, exiguum

a *Fourn. Geogr. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 5.

b *Olaus Magn lib.* 19. *c.* 11.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

paſſim panis habeant uſum, paſſim etiam nullum.

Mox maris hujus undæ Iuttiam inter & Norwegiam ab Occaſu ad Ortum inter utramque immergentes regionem, obliquanto ab Aquilone ad Notum progreſſu, lateque diffuſis ſuis fluctibus, vaſta utrimque feriunt littora. Nomen pelago *Balthicum* eſt: ſive ab antiqua *Balthiæ* appellatione *a*, ſive proprio hodie vocabulo *Belth* (cingulum aut baltheum vulgo ſignificat *b*) cujus primi fuerunt authores *Adamus Bremenſis*, *Helmoldus* & *Krantzius c*, quod per anguſtas in Fioniam & Sialandiam inſulas ſortitum univerſo mari communicat *d*; ſive à Wiſegothis Balthis h. e. audacibus *e*; aut quod in modum Balthei, longo per Scythicas regiones tractu porrigitur. Sunt & qui *Codanum* dicunt *Sinum f*, ab Inſula Codanonia, hodie *Sialand g*, quod magnitudine & fertilitate aliis antiſtare inſulis crederetur. Alii à *Cauda* dictas putarunt aquas, quod caudæ inſtar extra Oceani quaſi cor-

Balthicũ Mare.

a *Albert. Krantz. Hiſt. Svec. lib.* 1. *c*. 2.
b *Vid. Salm. in Solin. p.* 919.
c *Mart. Zeill. Deſcr. Dan. p.* 28.
d *Fourn. Geogr. p.* 1. *l.* 2. *c.* 9:
e *Iornandes c.* 29. *Adam. Brem. l.* 1. *cap.* 1.
f *Pomp. Mela l.* 3. *c.* 3. *Plin. l.* 4. *c.* 13:
g *Ortel. Th. Geogr. in Voce Codanonia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

corpus per incurva terrarum divortia recedant: exinde fortaſſe, quod *Coda* Varoni pro Cauda dicatur *a.* a *Non. Marcellus. cap.2. n. 135.* *Gothanum* dixerunt aliqui, quod omni ex parte priſcas Gothorum ſedes undique ambiat. Alii *Sinum* voluerunt *Germanicum*, aut *Mare Suevicum.* Sunt qui & ab uſitato Vandalorum Idolo *Godan* nominis duxerunt imaginem, quod patrio ſermone *Deum* ſignificabat *Bonum.* Invenias qui & Venedicum hoc mare dixerunt, ut Mela *b,* b *Ptolom. lib. 8. tab. 8. Tacit. Plinius.* à *Venedis* Germaniæ populis, vel à *Veneden* qui antiquitus denotabant lacus aut paludes, atque exinde Venedorum Venetorumque gentes nomina ſortitas. Ex his qui *Bothnicum* dici maluerunt, fuit *Olaus*, quòd Suevorum lingua *Both* terram aquis non multum extantibus ſubſtratam ſignificet. Hodie *Ooſt-zee*, ſive *Mare Orientis* vocant Nautæ reſpectu Occidentalis Oceani, vel quod Dani Orientem, & ſanctam olim petentes terram hoc mari ferrentur in Ruſſiam *c*: c *Hiſt. Erici Eigod. Dan. Regis.* aut quia, etſi æſtus in illo nullus ſentiatur, aquæ tamen

continuo ferantur fluxu ab Ortu in Occaſum *a*. Cæterum ipſum hoc Mare Balthicum, non eâ antiquis ſcriptoribus notum fuit figurâ, qua noſtra hoc ſæculo ſatis aperte noſcitur, terris undique, ad fauces uſque, ſive Oſtium, cinctum; ſed tranſire eum rurſus in Oceanum Septentrionalem, ſive Hyperboreum mare, credebatur, ad finem Sevonis montis, qua Ruſſis nunc accolis *Bjelo More*, hoc eſt Mare Album, & alio nomine *Granvicus Sinus* appellatur. Qua ratione inſulæ efficiebantur duæ, *Scandinavia* atque *Finningi b*, contra præſens experimentum. Univerſum ejus tractum Mela poſuit ad plura quam ducenta paſſuum millia, quà initium ſumit à Cimbrico promontorio *Schaegen* Norvegiæ oppoſito, cujuſdam Viri docti ratiocinio, ad Nervam Ruſſiæ oppidum *c*. Majoribus minoribuſque inſulis crebro in fretum cogitur, ac flexuſo ſubinde anfractu ſeſe projiciens tres quatuorve præcipuos aperit ſinus. Ex quibus, qui ſe maxime in Ortum porrigit *Finnicus*

a Fourn. p.1. lib.1. cap. 9.

Figura Maris Balthici.

b Iornand. & ex eo Cluv. Ant. Germ. lib. 3. cap. 37.

c Zeill. Diſcr. Dan. p. 29.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

nicus, totius Peninſulæ terminum facit, atque inde *Ladogam* lacum, quem *Sveri* flumine cum lacu *Onega* jungit, in ſuum vocat officium. Præſtat idem & exiguus inde Iſthmus, qui patulum tranſitui aperit iter ad fontes uſque interluentium aquarum, vulgo *Vigoziero*, quæ per ſua ſe in *Mare Album*, ſive *Sinum Granvicum*, exornerant fluenta, omni piſcium genere fæcundiſſima, non qui uſui tantum ſufficiunt habitantium, ſed qui & ad omnes palati faciunt delicias. Ultimum inde terminum ad Ortum facit ipſum *Mare Album*, cui nomen hoc largæ nives, &, quas illuc invehunt reliqui frequentes fluvii, glacies dederunt *a*. Reliqua, ad Aquilonem, Hyperboreo finitur mari. *Iſtmus Scandinaviæ.* *Mare Album.* a *Fourn. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 4.

Peninſula tota ſua ubertate felix. Ad Septentrionem montibus & ſylvis horrida: ad Meridiem irriguis undiq; paſcuis beatiſſima; fluminum autem copia atq; interluentibus ubique ſtagnis refertiſſima eſt. Regio ipſa vaſta, &, quia antiquis non ſatis perſpecta *b*, ideo Solino nihil in ea magnum, præ- *Scandinaviæ Ubertas.* b *Dom. Maj. Geogr. Comm. l* 2. *Vol. Geogr. lib.* 7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

a Solin. cap. 20.

ter ipſam *a*. Cœterum terra virorum dives, & numeroſis atque immanibus frequens populis, ſed quorum pauci quondam incolebant Urbes. Frequentiam teſtantur plurimæ in alias mundi partes quaſi inundationes, cum partim ob populi frequentiam ac innatam fæcunditatem, partim populi naturam bellis ſuetam, privataque fugientem diſſidia, ſera in poſteritate ſibi pararent nomina; nec non vaſti in maxime inviis denſiſſimiſque etiamnum hodie ſylvis lapidum acervi, certiſſima priſcarum habitationum indicia *b*. Mirabiliſ antiquæ gentis in pueris etiam ad bellum ſtudia, quorum adoleſcentuli, ut in patrios paulatim animos, privati tædii pellendi gratia, & ad efformandos ad prælia mores aſſurgerent, immenſas nivium moles caſtrorum conformabant in morem, portiſque ac propugnaculis diſtinguebant ſuis, & frequentibus ſtructuras aquis ac frigore ita indurabant, ut ad iterata hodie tormentorum non diſſilirent fulmina. *c* Aëris ſubinde

Frequentia populi.

b Andr. Bureus in Geogr. Reg. Svec.

c Ol. Mag. lib. 1, c. 10.

tan-

anta ad Aquilonem intemperies, *Frigus.*
ıt, ob frigoris injurias, clavi in-
erdum revellantur, quibus affi-
guntur ſeræ *a*. Priſci quoque inge- a *Fourn.*
nii imitamentum eſt, quod hodie *p.* 1. *lib.* 2.
etiam hic contueri licet in vena- *cap.* 6.
ionibus, in quibus lævigata pedi-
bus ſupponunt ligna, anterius ad
arcus formam inflexa, ac in novem
aut decem porrecta pedes, Ran- *Inceſſus*
giferi cervi pelle ſubductâ, bacu- *per glacies*
i, quem manu tenent, opera, in- *& nives.*
credibili curſûs celeritate, ſurſum
deorſumque ſeſe propellentes, re-
ctà vel oblique, ac tortuoſa quavis
gyratione, per inacceſſa montium
acumina, in omnem ad libitum
partem, perniciſſimas quaſque in-
ſectantur feras, & omni quamvis
pernicitate ferantur præcipites, ubi
libet tamen conſiſtunt *b*, quod Ran- b *Ol. M.*
giferorum pili ejuſmodi ſint, ut in- *lib.* 1. *cap.*
ſtar echinorum ſe erigant. Ani- 12. & 15.
mantes ſi ſpectes, invenias quæ nec
æſtum ferre, nec calorem queunt.
In hoc genere volucrum genus eſt *Onocrota-lus.*
Onocrotalus c, haud anſere minor, c *Ol. M.*
qui repleto aquis gutture ruden- *l.* 19. *c.* 19.
tem imitatur aſinum. Inter piſces
memo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

a *Ol. M.* memorabilis eſt *Xiphias a*, omn
l.21. c.10. um maximus, qui phocas etiam d
glutit. Ex quadrupedibus Alce
ſeu majorem cervo Rangiferu
habet jubatum , haudquaqua
ſoli vagum. Nam turmatim inc
b *Ol. M.* dit *b*, cornua gerit ampliſſima
l.18. c.1. & etſi cervinis tenuiora, plurim
tamen diffuſa ramis. Ad domeſt
cos uſus lactis, butyri & carn
ſufficit copiâ : & invenias q
quandringentos ſimul alant, qu
ad ſolius tibiæ cantus ex conſuet
revocent paſcuis. Curribus ſi jun
gas, leucas triginta decurrunt ge
manicas, & continuis quidem duo
decim horis, idque ſine cibo au
c *Ol. M.* paſtu *c*.
l. 11. cap. Populi qui eam incolunt, origini
30. Pont. ſuæ antiquitatem cum aliis haben
in Deſcr. communem, qui à Noachi tem
Finmarchi. poribus ultima repetentes primor
Gentis Origo. dia, natales ſuos in ejuſdem poſte
ritate quærunt. Principes famili
viros habent Iaphetum & Mago
Vet. Chron. MS. gum, ex quorum altero Magogi
d *Philip.* tas, poſtea Scythas dictos *d* fuiſſ
Melanth. quis ignorat *e*? & circa principium
Chr. lib. 1. repa
e *Ioſ. l. 1.*
Ant. c. 7. Chriſt. Maſſæus Chr. l. 2.

ſeparati generis humani ad Araxem fluvium paucos conſediſſe *a*? cum quibus permixti poſtea, qui à *Gether*-Aran filio, & Semi nepore orti *b*, communi genti fecêre nomen, ac in gentium tranſmigrationibus Abavi ſui Noachi adimpleverunt prophetiàm, quæ Iapheti poſteritatem in Sem habitaturam tentoriis prædixerat *c*, ac ſic utriuſque poſtea poſteros religionis & coloniarum vinculo unitum iri *d*: ut conſtans ſit ſententia, qui *Gothi* poſtea dicti fuerant, eoſdem primitus *Getas* appellatos fuiſſe *e*. Hi omnes, gentium aliarum conditione, cum, per incrementa ſingularum familiarum, & anguſtias inhabitatarum terrarum, novas ſibi rerum quærerent fortunas, primi dictam occuparunt peninſulam.

In quo felici rerum ſucceſſu cum ad

a *Diod. Sicul. lib. I. Bibl.*

b *Gen. c. 10. v. 22. 23. I. Paral. I. v. 17.*

c *Gen. 10. v. 27.*

d *Ioh. Locc. Ant. Svec. Gott. p. 2.*

e *Phil. Melanth. l. I. Chron. Confer Ælium Spartianum in vit. A. Caracalli. Vid. Locc. in Ant. p. 4. & Proccopium Hyeron. in Geneſin. Marc. Zver. Boxhorn. Hiſtor. Univ. ad an. 250. p. 224. Ant. Bonfin. Rer. Hung. Decad. I. lib. 2. M. Ioh. de Thwrocz Chron. Hung. cap. 3. 4. Eraſm. Stella Libanoth. de Vetuſt. Boruſſiæ. lib. 2. Math. à Michov. de Sarm. Aſiat. lib. I. Alb. Krantz. Hiſt. Svec. lib. I. cap. 5. & 24. Dionyſ. Alexandr. de Situ Orb. p. 101. & 102. Euſtath. Theſſalon. in Comm. ad Dionyſ. Alex.*

Gothorum ex Scandinavia in Continentem Peregrinationes.

ad votum creſcerent ſingula, avi tam animi magnitudinem in re mota tranſtulêre loca, ex qvibu vicina quæque proxima fuerunt *a* Inde, *Filimaro* & *Gilberico* Ducibus *b* progreſſi eo tempore, quo Syll Romæ imperabat, diu ad oſtia Vi ſtulæ ſuum habuerunt imperium *c* Unde iterum profecti late pe Sileſiam, Miſniam & Boiorum ha bitabant regna, cujus manifeſt etiamnum permanent monumenta, ut *Gotta* in Sileſia, & *Miſnia* ci vitates: item *Guttenbergh* & *Gutten ſteyn* non ignota per Bohemiam ca ſtra *d*, donec Francorum preſſ injuriis, ad Iſtri fluenta rediiſſent *e* atque in Dacia, quam hodie Tranſylvaniam Hungariæ & Valachiam nominant, paulo ante Alexandri Magni tempora conſediſſent *f*, nec ante Valentinianum atque Valentem Imperatorem deſeruerunt, ad annum reparatæ ſaluti circiter quadringenteſimum. Quo toto tempore ſuis ſe tutabantur viribus *g* etiam contra ipſum Alexandrum Magnum, cum ad ipſum excurriſſet Danubium. Memora-

turque

a *Dom. Mar. Geogr. Comm. lib.* 2.
b *Ant. Bonfin. Rer. Hun. Decant. l.* 1. *&* 2.
c *Confer. Appian. Alex. l.* 2.
d *Laz. de Migr. Gent. l.* 10.
e *Strab. lib.* 7. *Geogr.*
f *Arrian. Nicom. in Hiſt. Alex. M. Steph. Bizantius de Urbibus & Dionyſ. in ſua Geogr. carm.*
g *Flav. Vopiſc. in Aurelian.*

rq; ibidem ex Gothis ortas Amazonas & ſæpius fortiſſimè pugnaſſe *a*. Conſtans hæc Gothorum fuit ſedes ad *Hermanarchũ* uſq; Regem, qui hic ultimus imperavit Urgente. mox *Balanbero* Hunnorum Rege, relictis quibuſdam in conſvetis ſedibus, reliqua pars, *Fridigerno* & *Alaricho* ducibus, Iſtrum trajecit, & Valentiniano Imperatore in Thraciis recepta *b*. Sed ubi in his conſveviſſent finibus, Panoniarum fecunditate illecti proximæ cuiq; primum inhiabant provinciæ. Trajecto inde Iſtro, cum latius popularentur ſingula, ad manus cum Boiis, inde cum ipſis venerunt Romanis *c*. Mox nata inter ipſos diſſenſione, cum inteſtinis ſtudiis principum flagrarent animi, in duas itum partes *d*: quarum alteri *Fridigernus*, alteri præfuit *Alarichus*. Datæ à Valente Imp. ſuppetiæ Fridigerno. Victus Alarichus. Inde quia Fridigernus ad Occiduum Iſtri tractum cum ſuis abierat, *Weſtrogothi* dicti, reliqui, quia ad Ortum ejuſdem manſerant fluminis, *Oſtrogothi* tunc appellari ceperunt *e*. Multæ

a *Breviar. Theod. Juniori.*

b *Ammian. Marcel. l.* 31.

c *Trebel. Pollio. Sex. Aurelius Zonaras.*

d *Eutrop. lib.* 12.

e *Zonaras Tom.* II. *Ann. Sigebert. Gemblacẽſis Cænobita, in ſua Chronographia. Trebell. Pollio. Scal. lib.* 3. *Can. Iſag. Chron. p.* 333.

tæ inde cum Hunnis diſſenſione
quas omnes reſtinxit Imperat
Theodoſius *a*, quem Gratian
in ſocietatem Imperii aſcivera
Athalaricus Thodoſium Conſtant
nopolim ſequutus, ubi Imperat
rem terrenum collaudaſſet Deun
rebus exceſſit humanis. Exequi
ipſe celebravit Imperator. Reliqu
Athalarici manus, conſpecta Prir
cipis benignitate, Imperio ſe
commiſit *b*. Weſtrogothi interi
Pannoniam occuparunt *c*, & Mæ
ſiam *d*. Inde totius Illyrii facti do
mini *e* ad Adriam uſque & Joniun
profecti ſunt ſinum *f*. Quater mo
petita Italia *g*, vicina inde Gallia *h*
atque ultimò Hiſpania *i*. Ex qui
bus, ſuperatis maris Ægæi inſulis
in Phrygiam quoque abierunt, teſt
Claudiano, Gens, in ſumma, cu
jus Regnum antiquiſſimum: quam
ipſe Alexander Magnus quondam
vitandam dixit: pertinuit Pyrrhus
exhorruit Cæſar. *k* Ipſa

a *Ioan. Damaſc. in Supplem. Eutropii. P. Ranz. Epit. Rer. Hung.*
b *Marc. Zver. Box. Hiſt. Univer. p333.*
c *Hermannus Contractus Comes Veringenſis in ſuo Chronico. mihi p. 144.*
d *Laz. de Migr. Gent. l 10. Seth. Calviſ. p. 516. Sigonius.*
e *Marian. Scotus Chr. l. 2. & 6. in Vita Fl. Claudii, mihi pag. 393.*
f *Herm. Contr. Chr. p. 118. Chriſt. Ad. p. 108. in Syn. Beſol. 166. & 366.*
g *Regino. Chron. l. 1. Agathias.*
h *Laz. l. 10. Herm. Contr. Chr. p. 115. Boxh. p. 333.*
i *Marian. Scot. l. 2. & 6. in Vit. Honorii. p. 411.*
k *Iſidor. Hiſpal. in Chron. ſ. Hiſt. Goth. p. 847. Paulus Oroſius. M. Joh. de Thwrocz. Chron. Hung. c. 4. Alb. Krantz. Præf. Dan. & c. 1. l. 1. Hiſt. Svec. Sigebert. Gemblacenſis Cænob. Chronograph. mihi p. 480. 481.*

Ipſa Scandinavia duo Arctoi orbis complectitur regna, Norvagiam & Sveciam, quæ in alias poſtea abeunt provincias *a*. *Norvagia* quondam dicta fuit Nerigon *b*. Alii Nortmanniam eſſe voluerunt *c*. Hodie vernaculo idiomate *Norrige* dicitur. Continetur inter 68. & 57. paralellos. Habitationes hic raræ, & quarum aſſamentis conſurgunt parietes: tegumenta ceſpitum habent. Incolæ probi, ſine fuco: inediæ, algoris laboriſque patientes. Omnes ſine fuco & exterorum amantes. In arte fabrili exercitatiſſimi; ſed quibus non ulla gens alia convictibus indulget effuſius atque hoſpitiis *d*. Regio ipſa ſuis felix mercibus. Pelles hic pretioſæ, aſelli piſces, ttabes, mali, pix, & quæ navibus conferunt ædificandis, item materia tectis plurima. Sveciam ad Occaſum claudit, à qua montibus & amne ex iis profluente dividitur *e*. Regnum hodie Daniæ hæreditarium à duobus uſque ſeculis, per connubium Reginæ Margaritæ cum Huquino indiſſolubili nexu unitum.

Scandinaviæ duo regna.

a *Stirnhielmius Differt. de Gothis. Norvagicum.*

b *Plin.*

c *Adam. Bren. & Craxtz.*

d *Fourn. p. 1. Geogr. Orb. Not. l. 2. cap. 8.*

e *Dom. Mar. Georg. Comm. l. 2.*

Sveciæ

Svecia, quæ hodie vulgo dic tur, olim *Manheim* dicta *a* fuit a incolis, non ſolum corpore, ſe animo etiam *Viris b.* Indigenis e *Swenska*, *Swia*, & *Swea*. Cives a exteris nuncupantur *Svedi*, exinc fortaſſe quod Sveonum hæc oli terra *Sweaod* dicta fuerit: *Od* eni Veteribus poſſeſſionem ſignifica bat *c*. Cæterum Sveciæ hoc R gnum, ut Scanzianæ memorar hiſtoriæ, Norvegico multo ant quius eſt, ut ex quo Danorum & Norvegianorum inde Regum na tæ familiæ. Danorum ſiquider Rex *Dan*, à quo *Daniam* dictan *d* non obſcure ſuſpicari licet, fi lius fuit Humeli, decimi ſexti de mum Regis Svecorum. Norvegi autem, priuſquam ad ſuos deve niunt, viginti prius & quinque Sve ciæ numerant reges, ex quibu *Haldanus Hwitben* ſuam nactus o riginem, & per maternum genu ex Solvone quodam Norvegiæ re- gulo natus, devictis exinde alia- rum provinciarum regulis, primu Norvegicæ ditionis inſtituit Mo- narchiam *e*.

Sve-

a *Svecicu Vetus Chron. Norregorum p.* 8.

b *Marc. Zver. Boxh. Hiſt. Univerſali pag.* 223.

c *Joh. Meſſenius. cap.* 8. *Laurent. Petr. in Chr.* MS. *in princ.*

d *Wexon. Epit. Deſcr. Svec. &c.*

e *Joan. Martin Slangerup. in Chr. edit. a.* 1594.

Sveciæ porro Regnum Orbis an-
quiſſimum patria domeſticaque
enditat Chronologia, quæ *Scari-*
um, gentis undevigeſimum Re-
em, Abrahæ temporibus ſupe-
orem facit *a*. Sed quis credat fa-
ulis *b*? Vera interim narratio eſt.
rimam Regum & gentis origi-
em à Magogo cepiſſe, Noachi ex
ipeto nepote, & Amramo filio
emi: quorum filii *Sveno* & *Gethar*,
bnepotes Noachi, ab oſtiis fluvii
anais, per Finlandiam, tranſ-
iiſſo Venedico & Bothnico ſinu,
n has Scandinaviæ venerant par-
es, iiſque legibus inter ſe occupa-
e regionis partes diviſerunt, ut
ciſſilvana cederet Svenoni, Tran-
lvanam vero Getharus ſibi vendi-
arit *c*. Defuncto ſine liberis Sve-
one, qui filius erat Magogi, fra-
er ejus *Ubbo*, itidem Magogi fi-
us, Ubſaliæ conditor *d*, in ejus
ucceſſit partes. Huic extincto,
oſt interregnum aliquot anno-
um, ſucceſſit *Siggo*, qui meditul-
um ſui contra tranſmarinos re-
ni defenſurus, condita ad lit-
us *Sigtuma e*, ultimò Ubſaliæ,
circa

a *Micrell. Synt. Hiſt. Pol lib.* 3. *Sect.* 5. *p.* 778.
b *Fourn. Not. Orb. p.* 1. *l.* 2. *cap.* 13.
c *Wexionius Epit. Deſcript. Svec. Gothi &c. l.* 9. *c.* 1.
d *Joh. Magn. Gothus ejus Archiep. l.* 1. *Hiſt Goth. & Sveon.*
e *Joh. Magn. ibid. Zeill. Deſcr. Svec. pag.* 129.

circa tempora Abrahami *a*, ut fe- runt, ſepultus eſt. Eo ſine liberi extincto, res univerſa in Ariſtocra tiam abiit, conceſſo in ſingulas re giones imperio Toparchis, aut, qu leges dicerent, judicibus. Manſiſſ hoc genus imperii ad quingento inde annos apud Svecos, octo tan tum Regibus inter Gothos impe rantibus, ſcil. Erico, Getharis filio Uddone, Ochino ſ. Otheno, Caro- lo I. Biorno I. Getharo II. & Siggo- ne II. multum hodie pareret diffi- cultatis, niſi vivacitas ejus ætatis, ac climatis etiam ſalubritas, ſub quo vitam ultra centum produci an- nos non infrequentia docent ex- empla, dignam evincerent fidem *b*. Qui Siggonem II. in Gothia exce- pit Ericus II *c*, aliis Bericus *d*, utri- uſque regni potens, ut patriam innumera hominum multitudine diu fatigatam relevaret, & metu gravioris annonæ, vocata ad ſe multitudine, primus in Ulmeru- gos, Curetes atque Livonos bel- lum perſuaſit *e*, tanta orationis vi, ut non viris tantum, ſed & fæminis additus fuerit animus *f*, qua-

a *Micrell. Synt. Polit. lib.* 3. *Not.* 5. *pag.* 778.

b *Wexionius Epit. Deſcript. Sveciæ. &c.*

c *Joan: Gralterius Chron. Chronicorum.*

d *Johan. Magnus.*

e *Micrell. p.* 778.

f *Wexionius. & Johan. Gualter. p.* 511.

arum acceſſione Rugia & Ul-
erugia primum occupatæ: mox
& vicinis nova parata bella. Ejus
filius *Humulphus*, alta contentus
pace, ubi diu tranquille vixiſſet, fi-
lium reliquit *Humbleum*, magni
ominis principem: ut qui ex qua-
tor filiorum ſuorum nominibus
axima poſtea deſignavit imperia,
atis filio *Dano* Danis *a*. *Angulo* An-
lis, & *Nor* Norvegis, ac *Gotila*
Gothis relicto. Patre cum Pome-
ranis, Mechlenburgicis ac Curlan-
is occupato, Gothilas, ubi pacem
omi externo prætuliſſet bello,
as ipſe Danis ferre ſuppetias re-
ſaverat, per amicos ſubmitte-
et *b*. Defuncto Gothila, aliquantu-
m fuit interregnum. *Sigtrugus* Go-
ilæ Nepos occupaverat Sveciam.
Sringus ſuam voluit Gothiam. Il-
, ab Ubſalienſibus edoctus Ido-
ab auro ſibi plus quam ferro me-
tendum c, contra Granium Daniæ
egem, filii *Groe* raptorem, pu-
gans cecidit *e*. Hic, poſt diutur
m ac felix domi imperium, au-
a Sigtrugi, conſanguinei ſui,
orte, ne regnum in exterorum
abiret

a *Joh. Iſaac. Pont. Rer. Danic. lib.* 1. *p.* 11. *Ioan. Meurſ. Hiſt. Dan. pag.* 1.

b *Wexion. Micræli.*

c *Johan. Gvalter. p.* 512. *Alb. Krantz.*

e *Sax. Gram. Hiſt. Dan. li.* 1. *p.* 9.

abiret manus, dum Gramo opp-
nit exercitum, à juvene & vege
adhuc homine, ipſe ſenex & decr-
pitus, in monomachiam provoc-
tus, multis licet diſſuadentibus
proſtratus occubuit *b*. Utriuſq
ſceleris vindicaturus in Dano inj-
rias *Swibdagerus* Norvegiæ Rex,
Svecos Gothoſque ad regnum ſi
deferendum obſtrinxit: ipſumq
Gramum morte, & ſororem illi
proſtitutâ mulctavit pudicitiâ
Potitus inde trium Imperiorum do
minio *d*, mox ab Hadingo, al
Guthormo, altero Grami filio inc
pinanter peremptus occubuit
Succeſſit tamen imperio *Aſmundi*
Swibdageri filius, qui cum item a
Hadingo ſine armis tutus eſſe no
poſſet, ſe ei cum filio Henrico op
poſuit *f*, ſed quorum non meliora
quam patris ob veneficia fata. Aſ
mundi Uxor *Gunnilda*, de caſu ma
riti certior, tenellulo ſuccumben
dolori, voluntariam ſibi ferro intu
lit mortem *g*: Hadingo autem ad
extremum uſque vitæ halitum Aſ-
mundi obverſabatur præſentia *h*.
Hinc *Uffo*, alter Aſmundi filius, in
patris

a *Albert. Krantz. Hiſt. Svec. lib.*1. *Sax. Gram. Hiſt. Svec. lib.*1.
b *Wexion. Epit. &c.*
c *Albert. Krantzi. Hiſt. Svec. lib.*1. *c.*13.
d *Micræll. ibid.*
e *Albert. Krantz. Hiſt. Svec. lib.*1. *c.*14.
f *Micræll. ibid. pag.*778.
g *Krantz. Hiſt. Svec. lib.*1. *c.*14. *Sax. Grã. Hiſt. Dan. l.*1. *p.*13.
h *Ioan. Iſ. Pont. Hiſt. Dan. p.*16.

atris electus locum, ne inultam
atris relinqueret necem *a*, quin-
quennali vaſtatione Daniam po-
ulatus eſt, ac diuturna obſidione
c inaudita preſſit inedia, donec
b eodem per inuſitatas oppreſſus
ſe fraudes occubuit. Uffonem
xcepit tertius natu frater *Hundin-*
us, qui tam arctam cum Danis
oluit amicitiam, ut, nequiſquam
orte credat, neuter Regum alteri
uperſtes eſſe voluerit *b*. Svecus
nim audita, per falſam narratio-
em *c*, Hadingi Danorum Regis
orte, in dolio mellei ſe potus
uffocavit *d*, Danus autem, ad ve-
iorem famam, laqueo ſibi vitam
nivit *e*. Extincto Hundingo, fi-
us *Regnerus*, poſt intolerabiles
overcæ *Torildæ* in ſe & fratrem
oraldum injurias, quos à Regiæ
ortis conditione in paſtoritias ca-
s regiam detrudere prolem im-
æ nullum piaculum fuit fæmi-
æ *f*, beneficio Suanhvitæ, Ha-
ngi defuncti Danorum Regis fi-
æ, excitatus & ſuffultus in pa-
tium ſucceſſit ſolium *g*. Quod po-
ea beneficium alia penſaturus be-

a *Sax. Gram. Hiſt. Svec. l. 1. p. 14. Alb. Krantz. Hiſt. Svec. l. 1. c. 15.*

b *Wexion.*

c *Sax. Gram. Hiſt. Svec. l. 1. p. 18.*

d *Alb. Krantz. Hiſt. Svec. l. 1. c. 16. & Hiſt. Dan. lib. 1. cap. 6.*

e *Meurſ. p. 6. Joh. Pont. p. 16.*

f *Ian. Gualt. p. 514. Krantz. Hiſt. Svec. l. 1. c. 15.*

g *Wexion.*

nevolentia Principem filiam con
jugali ſibi ſocietate junxit *a*, atqu
inde Frothonem, Daniæ Regem
Levirum ſuum, à quo impeteba
tur, repreſſit *b*, multaque poſt pa
ce uſus tranquille obiit Upſaliæ
Patrem excepit *Hothebrotus* totiu
populi adjutus ſuffragiis. Prin
ceps magni animi & multis in ho
ſtes victoriis clarus. Subjugat
Ruſſis, & Eſtonibus in pacis le
ges coactis, aliiſque Oriental
bus devictis Barbaris *d*. Grithar
Norvegię Regis filiam duxit Uxo
rem *e*. Roë Daniæ Regem, quo
Clientis nomen ſibi extorquer
vellet *f*, quaſi Danorum benefici
matriſq; nomine, Regnum obtine
ret, tertio ſuperavit bello *g* & oc
cidit. Daniam occupavit, tribu
tariamq; fecit ac imperium ipſum
ad uſq; fluvium Albim extendit &
Tanaim. Rebellante inde Helgone
qui in Roë fratris locum ſucceſſe
rat apud Danos, aliiſque deficien
tibus, cum maritimam accelerare
profectionem, cum claſſe naufra
gio vitam finiit *h*. Huic ſucceſſi
filius natu major *Attilus*, à Gevar

Nor

a *Krantz. Hiſt. Svec. l.* 1. *c.* 17. *Sax. Gram. Hiſt Svec.*
b *Joh I-ſaac Pont. Rer. Dan. lib.* 1.
c *Joh. Gualt. Chr. Polit. p.* 514.
d *Joh. Gualt. Chr. Polit. pag.* 514. *Krantz. Hiſt. Svec. lib.* 11. *c.* 8.
e *Micrell. ibid.*
f *Joan. Meurſ. Hiſt. Dan. lib.* 1.
g *Wexion. lib.* 9.
h *Joh. Gualt. p.* 514. *Krantz. l.* 1. *c.* 18.

orvegiæ Rege principis in ani-
um educatus. Uxorem habuit
rſiliam ex Danorum ſanguine, &
ecorum nomini Regiſque mariti
rtunis infeſtam, ut quæ, clam
ſo, cum regiis in Daniam aufu-
t theſauris *a*, quam ante pater
bi fecerat tributariam. Acceden-
bus adhuc Helgonis Dani oppro-
iis, ac omnibus apertam jam
rbellionem molientibus, *Raiconen*
endam, ab impudicis moribus
nem dictum, Danis præfecit *b*.
oc autem ab aliis diſcerpto cani-
s, alium aliquem, qui præeſſet,
gilem ſubmiſit Laëſum, eoque
rtuo ſervum ejus pediculoſum
ium præfecit *c*. Inde cum Rolvo-
Danorum Rege bella geſſit, do-
c per Hiatvarum, conſangui-
um ſuum, eundem in Dania
truncaret ex inſidiis, ſed qui
ſtero ſtatim die patratæ necis
dictam non effugit *d*. Succeſſo-
n habuit *Gotherum* fratrem, ex
nna Gevari Norvegorum Re-
filia natum *e*, ante ſuum adhuc
itum, Daniæ Regem ſalutatum.
Regnum Daniæ Svecis junxit.

a *Hiſt. Svec. l. 1. cap. 19.*

b *Joh. Gothus, & Joh. Iſaac. Pont. Hiſt. Dan. l. 1.* *NB.* negat hoc tamen Wormius Danus.

c *Micrell. Hiſt. Polit. l. 3. Sect. 5. p. 779.*

d *Joan. Meurſ. Hiſt. Dan. lib. 1.*

e *Joh. Iſaac. Pont. Hiſt. Dan. lib. 1.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Balderum Regis filium, primu
ex Dania ejecit *a*, ac mox alte
in expeditione etiam trucidavit
Tandem in prælio adverſus Bou
Rhutenorum Principem fortit
pugnando ipſe occubuit. Qui eu
excepit filius fuit *Rodericus* cogn
mine *Slingeband*, ab infelici armi
larum jactu ita dictus, quas in n
vem Ubbonis cujuſdam pugili
fortitudinis projecturus præmium
in profundo perdidit. Is Boo ſi
ejecto, ſive mortuo (nam de reb
ab eo geſtis, aut quamdiu imper
verit, altum apud authores ſile
tium *c*) Daniam iterum recepi
Devictis Rhutenis, in Curetes, h
die Curlandos, movit *d*. Inde V
nedos, in littora irreptantes Sv
cica, fortiſſima repulit manu
Rebellantes in Dania Horvendi
lum, Fengonem & Amletum
tributarias coegit conditiones
ſed data prius Horvendillo Girai
in matrimonium filia. Proxim
huic fuit *Attilas II* Roderici filius
qui geſtis multis gravibuſque a
Ortum bellis, ac nonnullis etia
in obſequium pertractis, difficili
be

a *Joan. Meurſ. Hiſt. Dan. lib.* 1.
b *Micrell. Hiſt. Pol. l.* 3. *Sect.* 5. *Sax. Gram. Hiſt. Dan. lib.* 3. Krantz. *Hiſt. Sv. l.* 1. *c.* 21.
c *Joan. Meurſ. Hiſt. Dan. lib.* 1.
d *Micrell. Hiſt. Polit. l.* 3. *Sect.* 5. *p.* 779.
e *Wexion. Epit. Deſcr. Svec. lib.* 9.
f *Joh. Gualt. Hiſt. Polit. p.* 514.

ellum cum Danis habuit, exinde
uod Wermundus Regni præfe-
tus, ad bellum, quam tributum
ropenſior, ſolitam Svecis negaret
enſionem, vel quod Daniæ Re-
num injuſto uſurparet titulo.
Iagna hic Principis virtus, quod
rovinum, ſummum illum athle-
im Ducem Sleſvicenſem, propria
ianu proſtraverit, ac Wermun-
um ipſum in leges pellexerit tri-
uti. Sed brevis hæc victoria. Fa-
orini ſiquidem filii, paternam ul-
ıri necem, Attilam interfece-
ant *a*. Infelicior Regni ſucceſſus
x proximo *Botolpho* Attilæ filio,
el ut alii volunt, Nepote, ut qui,
cut ab armis imparatus erat ho-
io, ita ignavus ſimul atque crude-
is ſolio dejectus, ad Curetes pro-
igus abiit primum: mox, invale-
ientibus in Svecos Ruthenis ac
Danis, domum revocatus, cum
ieditari videretur frugem, præma-
ırè obiit. Hunc excepit *Carolus*
Botolphi Nepos, qui infortu-
ati patris memor ſucceſſus, pa-
tem ſe magis patriæ, quam Sve-
iæ Regem geſſit. Unde latis bo-

a *Joan. Meurſ. Hiſt. Dan. lib. 1.*

 nis

nis legibus, Legiſlatoris nome
accepit, ac in ſumma multus pac
ad ultimam felix vixit ſenectutem
Geſto contra hoſtes bello, Tor
donem Norvagiæ ſatrapam, ge
nerum ſuum, propter illatas uxo
ri injurias, acie fugavit, ac mo
manibus ſuis interfecit. Poſt ali
quod temporis interſtitium exce
pit eum *Grimmerus*, non uſque ad
eo optimæ exiſtimationis prin
ceps. Homo impius. Bellua po
tius, quam homo, nedum Rex *a*
Sacrilegus, ſcurra & Pantomimus
Upſalienſi templo omnes detra
xit theſauros: populum intole
rabilibus exhauſit tributis: tandem
in bello contra Eſtones & Curete
à ſuis deſtitutus, atque ab hoſti
bus captus, qui Deos auro ſpolia
vit ſuos, meruit qui ex ferrea ſu
ſpenderetur catena *b*. Habuit ta
men, qui proxime ſuccederet
filium *Tordonem*, egregium prin
cipem, diſſimilem patri & virtuti
bus juxta probiorem, atque exin
de fortunatum magis, magiſque
bello felicem. Is inter prima ſta
tim regni initia plus Svecorum ad
jeciſſe

a *Gualt. Hiſt. Polit. pag.* 517.

b *Wexion. Epit. Deſcr. Svec. lib.* 9.

ecisſet nomini, niſi publicum in
atrem odium ſuis obſtitiſſet cona-
ibus. Ultimis tamen virtutibus,
uibus Ulmericos primum devicit
tque Curetes, fugatoque ulti-
num Saxone, patris ſui penitus
bolevit infamiam *a*. Exitus in in- a *Joh. Gualter.*
erto eſt. Excepit hunc *Gotharus I*
Tordonis ex fratre nepos, prin-
ceps per omnia fortunatus, adeo
it à multis credatur primus Sveo-
iiæ aureum reduxiſſe ſeculum.
Frothonem II Daniæ Regem,
Frogerti ſoceri ſui, Norve-
giæ regi doloſum *b*, (ſingulari b *Johan. Meurſ. Hiſt. Dan. lib.* 1.
tamen certamine *c*) interfecto-
rem ulturus ultimo privavit ha-
itu. Hoſtis ſui filium Danum III c *Joh. Iſaac. Pont. Hiſt. Dan. l.* 1. *p.* 21.
Danis præfecit, quem ſimul con-
tra Saxones ſtrenua vindicavit ma-
nu. Sequutus inde patrem *Adol-
phus*, qui Danum Regem Danorum,
paterni immemorem beneficii,
primum invenit hoſtem, ſed quem
juxta ita ingratitudinis admonuit,
ut in ipſo ætatis flore *d* mature d *Johan. Meurſ. Hiſt. Dan. l.* 1. *p.* 18.
didicerit, quantum fuerit acce-
ptum male penſaſſe beneficium. Si-
quidem Saxonum & Vandalorum

ſubnixum viribus, quos ante trib
tum petentes, in ipſas tributi leg
coegerat *a*, atque apertam ſediti
nem molientem ingenti fudit præ
lio. Teſtonem motuum authore
morte mulctavit, ipſumque D
num in obſequii rationem redegi
tributum imperavit, atque ad ip
ſam coëgit modeſtam. Proxim
huic fuit *Algotus* Anteceſſoris ſ
vel, ex quocunque ordine, nepo
vel, ut aliis placet, conſanguineu
hiſtoria enim hujus temporis mu
tum eſt incerta *b*, quidquid ſit, d
concordia magis quam bello ſoll
citus, altam dum coleret pacem
Princeps dici Bonus, quam Ma
gnus mereri maluit, par cæterùm
optimis Principibus. Qui hunc ex
cepit fuit *Ericus* II, ejuſdem Algo
thi filius. Hic patrio non conten
tus imperio, avitam gentis ſuæ vin
dicaturus injuriam, converſo a
ortum bello Eſtones invaſit. Cu
retibuſque novum faceſſens nego
tium duplicibus ſe non infelix im
miſcuit armis. Domeſticis revoca
tus ſeditionibus, ubi omnia pru
dentiſſimè compoſuiſſet, ipſe in
Weſtro-

a *Sax. Gramm. Hiſt. Dan. l. 4. p. 60.*

b Krantz. *Hiſt. Svec. l. 1. c. 36. Les Eſtats, Empir. & Princip. du Mond. mihi pag. 574.*

Weſtrogothia mortuus, regium
n morem ſepulturæ datus eſt. De-
uncto patri ſucceſſit filius *Lindor-*
mus, vel uti alii malunt, *Lindorus*,
ui, ut ut patre infelicior, Ruſſos
amen compeſcuit. Danis ob re-
ellionem, Duce Fridlevio Suare
. e. Celere *a*, infeſtior, parum
rofecit, quod gravioribus innixi
icinis & amicis bellum ſibi eſſet
ifficilius *b*. Poſt mortem Lindor-
i cum filius *Alaricus* I Svecorum
diret regnum, *Geſtilius*, vel *Go-*
iblindus *c*, ex antiquo Gothiæ ſan-
vine oriundus, à Gothis Rex
ligitur. Inde inter diviſas bellum
entes. Ceſſit victoria Geſtilio,
uod à *Frotono III* Danorum Re-
e *d*, adjutus eſſet, vel Erico Nor-
ego, qui ipſi antea cum fratre
olleroſubſidium adduxerat, &
uondam Alarici filium in mono-
iachia peremerat *e*. Moribundus
Geſtilius Gothicum juxta atque
vecicum imperium reliquit *Erico*
li Norvego cognomine *Diſer-*
o, qui inter maximas fortunas,
oc nomine potiſſimum felix,
uod tempore ſui apud Svecos

a *Sax. Gram.* Hiſt. *Dan.* l. 4. p. 60.
b *Joan. Meurſ.* Hiſt *Dan.* l. 1. p. 16.
c *Alb.* Krantz. *Hiſt. Suec.* lib. 1. p. 225.
d Krantz. Hiſt. *Suec.* lib. 1. p. 225.
e *Krantz. ibid.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

imperii natus ſit Chriſtus Dominus cum compoſitis undique belli communem per totum terrarum orbem pacem cum ſuis etiam conluiſſet hoſtibus *a*. Heros cæterum ingenio, lingua & manu promptus. *Fronthonem III* Daniæ Regem eloquentia, tergeminos in Dania fratres Grepas, viribus plus ſatis potentes cum patre Veſtaro manu ſuperavit: Matrem eorum Gotvaram linguæ fœminam procaciſſimæ, ita prudentibus emollivit reſponſis, ut auro victorem donare ſuſtineret. Sublato è vivis Erico, filii ejus *Haldanus I* & *Gethricus*, diviſis inter ſe regnis imperabant. Ille in Svecia *b* hic in Gothia. Ille, auxiliis uſus Ruthenorum & Fridlevi Dani, Norvegios repreſſit hoſtes; ſed qui à proceribus inde peremptus obiit. Hic arma tranſmarinis intulit populis, & ſi fides eſt, propagatis late victoriis tum Pictis in Scotia, tum Switzeris ſuam per Helvetiam dedit originem *c*. Filius Gethrici *Vilmerus*, converſis in Ruſſos viribus ad Tanaim uſque pervenit. Hujus filius

a *Krantz. l. 1. Hiſt. Svec.*

b *Krantz. Hiſt. Svec. lib. 1. cap. 40.*

c *Joh. Magnus.*

ilius *Nordianus*, ab Hervito Ruhenorum ac Scytharum rege pulus, Ruſſia poſtea ceſſit. Hæc dum er Gethrici familiam geruntur fois, domi in Suecia imperabat *Siardus* I Haldani filius, ſed cui, ob erſpectam patris ſeveritatem, ad Regni culmen niſi ſummâ cum difficultate aſſurgere licuit. Vicit tanen authoritas Helſingici pugilis, am à temporibus uſque avi Gohrici, rebus per orbem geſtis celeerrimi, ea lege, ne paternæ cædis nquam memor eſſet. Fuit autem s *Stracherus* aliis Starckharterus *a*, nonſtrum fortitudinis *b*, cujus non ecus atque Tyrſæi cujuſdam inentiva ad virtutem extant carmia, latine ex Suecico eleganter erſa, ante quadringentos annos *c*, Saxone Grammatico *d*. Cæterum pſe Sivardus ab Haldano, Frothoiis nepote, quod ſuſpectus eſſet, uaſi conſcius cædis Haraldi, hujus enitoris, confoſſus periit. Sivarlum excepit *Ericus* IV ex Uvildæ ilia nepos. Huic prima fuit cura paernam ulciſci mortem. Unde in Haraldum & contra Danos bel-

a *Sax. Gram. Hiſt. Dan. l. 6. p. 92.*
b *M. Henricus Soterus in Ser. Reg. Svec. Sax. Gram. Hiſt. Dan. lib. 8. Alb. Krantz. Hiſt. Svec. l. 1. p. 227.*
c *Andr. Bur. Deſcr. Sveciæ p. 187.*
d *In Hiſt. Dan. l. 8. p. 135.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

lum *a*. Hoſtem aggreſſus, tertiu
victor obtruncat. Quod frater H
raldi Haldanus ægre ferens, Er
cum in locum inſidiis plenum pro
traxit *b*, data tamen vitæ conditio
ne, ſi ſe agnoſceret ſuperiorem *c*. A
Ericus oblatam ab hoſte vitam
magno cum animo contempſit, i
libertate mori malens, quam ſervi
in conditione abjectum traher
animum *d*. Paruit inde Svecia *Ha*
dano II Caroli Gothorum Regi
ex filia nepoti, Viro multis modi
armis innutrito. Quod patris & av
necem acriter vindicaſſet, Svecia
proceribus Regno non indignus ju
dicabatur. Cum agnato Gothorum
Rege fidam coluit amicitiam. In
feſtantes maria piratas domuit *e*.
Duces eorum Amundum *f* & To
chonem cum univerſo delevit co
mitatu *g*. Sivaldum illuſtri in Sve
cia loco natum cum ſeptem tu
multuantem filiis occidit. Hunc
excepit *Unguinus*, teſtamento Hal
dani Rex Sveciæ deſignatus *h*
Rex alias Gothorum, qui cum
Haldano ſanguine ſibi conjuncto
haud interruptum coluit fœdus.

Trien-

a *Krantz. Hiſt. Svec. lib.* 1. *p.* 228.

b *Sax. Gram. Hiſt. Dan. lib.* 7. *p.* 110.

c *Krantz. Hiſt. Svec. lib.* 1. *p.* 128.

d *Idem. ibid.*

e *Krantz. lib.* 1. *p.* 229.

f *Joan. Meurſ. lib.* 2. *p.* 26.

g *Pont. Hiſt. Dan. lib.* 1. *p.* 28.

h *Krantz. Hiſt. Svec. lib.* 1. *p.* 229.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

riennio tranquillus præfuit Sve-
is *a*. Inde cum procerum quidam
egis metuerent potentiam, ac
egnaldum quondam, non ignobi-
natum loco in Regem elegiſſent,
Inguinus, deficientibus ob æta-
em viribus, atque inopinato con-
ernatus caſu, acerbitate doloris
ultam principis viri finiit vitam
Proximus huic fuit *Regnaldus*, ex
vecorum natus origine: Is magnis
iribus ad tuendam patriæ conten-
ebat libertatem *c*. Sed à Sivaldo,
Inguini filio triduano victus præ-
o *d* è medio ſublatus obiit. Patri
egnaldo ſucceſſit filius *Amundus*,
ui privato deditus otio, publicas
uras filio primogenito plerumque
andabat *e*. Filios habuit quatuor
Hachonem, Hagbertum, Helvi-
um & Amundum, qui vivo patre
rave omnes bellum geſſerunt
ontra Algerum & Alphum Sigari
egis Daniæ filios *f*. Ex his Hag-
ertus furtivis, quod Signæ Signi
egis filiæ amoribus potitus eſſet,
d furcam damnatus eſt. Signa ſe
ſam jugulavit. Helvinus & A-
undus in acie cæſi. *Hacho* patri
ſuc-

a *Micrall. Hiſt. pol. lib. 3. & 5. Cap. 45.*

b *Idem.*

c *Krantz. Hiſt. Svec. lib. 1. cap. 4.*

d *Idem. ibid. Sax. Gram. Hiſt. Dan. lib. 7.*

e *Joh. Cualt. p. 521.*

f *Krantz. Hiſt. Svec. l. 1. c. 45. Joh. Iſaac. Pont. Hiſt. Dan. lib. 1. p. 29. Joh. Meurſ. Hiſt. Dan. p. 27. l. 2. Sax. Gramm. Hiſt. Dan. lib. 1. & 7.*

ſucceſſit in regno. Facta expeditione in Hyberniam, redux bellum Sigaro fecit Danorum Regi, ulturus & cladem duorum in acie fratrum, & ignominioſum Hagberti ſuſpendium *a*. In hoc, excubitoribus Danorum per ſylveſtres deluſis ramos *b*, Regem ipſum impavida manu arma opponentem interemit *c*. Reliqua clades tanta fuit, ut Regii ex Svecia ſanguinis ſtemma ad unicam ſuperſtitem fæminam pervenerit *d*. In Sveciam redux Sivardum Gothiæ Regem in bello cecîdit, cujus filia Avilda primum virgo modeſtiſſima, mox fortiſſima virago Alphum Daniæ Regis filium armis imminentem excepit, ſagittis ac ferro repulit, ultimo maſculo ejuſdem amori cedens, novam Daniæ Regum progeniem dedit. Succeſſor Haconis *Ingo ſ. Ingolphus*, ſceptris paternis juſta ac legitima potitus ſucceſſione, fratribus Olao atque Ingello patrias ſecrevit ditiones, ipſe totius regni jura moderaturus *e*. Bellum geſſit infelix contra Danos, quorum Rex Haraldus a luſco

a *Krantz. lib.* 1. *cap.* 4.
b *Wexion.*
c *Ioan. Meurſ. Hiſt. Dan. lib.*2. *pag.* 27. *Pont. lib.* 1. *pag.* 29. *Krantz. Hiſt. Svec. lib.* 1. *cap.* 47.
d *Krantz. ibid. Sax. Gr lib.* 7. *Hiſt Dan: lib.* 1. *p.* 27. 28.
e *Alb. Krantz. Hiſt. Svec. lib.* 2. *cap.* 18.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

co quodam ſpectro, quod Ochi-um ſeſe prædicabat, de futuri bel-eventu edoctus, ſimul præſcri-tam ab eodem acierum ſtructu-am ſequutus, Ingonem cum fratre Olao peremit *a*. Poſt ſuperſtes natu minimus regnum occupavit. *Ingel-us b*, cui rapta Haraldi germana & bellum & pacem mox fecit. Sequu-ti inde Reges in Svecia *Nearchus*, qui, ubi ſumma cum laude ſuis præfuiſſet civibus, brevi obiit. Hunc excepit *Frotho* Ingonis filius. Is ob maximam in Deum pietatem, cum novum Upſaliæ condidiſſet templum, meritus eſt ut mortuus inter Deos referretur. Excepit hunc *Urbanus* à proceribus electus, optimis miles moribus. Inde *Oſta-tus*, in patris ſuffectus locum, Re-gnaldum Norvegiæ regem evertit, qui fratrem ejus Nardianum ſtru-ctis necaverat inſidiis, & filiam ejus *Drotham*, in ſubterraneis re-pertam latebris, uxorem duxit. Diviſa hinc regna in Gothicum & Svevicum. In Svecia Oſtamum ſe-quutus eſt *Attilus*. In Gothia *Fiol-nus*. Homo gulæ & luxui dedi-

tus

a *Sax. Gram. Hiſt. Dan. lib.* 7.

b *Krantz. Hiſt. Svec, lib.* 2 *c.* 19. *Sax. li.* 7.

tus, adminiſtris ſuis nimis familiaris cum ſolito more, noctem cum illis potando duçeret, ſive ludibrio, ſive caſu, aut per luſum in dolium cereali plenum liquore præcipitatus interiit. Probior patre *Svercherus*, corporis robore inſignis: multa laude digna gerere equo delapſus præmatura prohibitus morte. Ejus filius *Valander* conjugem habuit Duram Svionis Fennorum Regis filiam, ex qua habuit filium Visburum. Is per decennium in bellis contra Danos occupatus, ut ut ſæpius ab uxore moneretur, miſſo domum filio, ipſe non rediit: opera veneficæ cujuſdam Huldæ cum incubo concubens à Dæmone ſuffocatus perhibetur. Extinctum patrem ſequutus eſt filius *Visburus* in ſocordia & tyrannide patri haud abſimilis: quod patricio non parceret ſanguini, cum ad libitum purpuratis ſuis in opulentiores quoſvis impune graſſari permitteret, bonis exoſus omnibus, à filiis everſus eſt. Poſt illum præfuit *Domalder* qui, urgente famis neceſſitate,

quod

uod ſubtractum populo frumen-
ım, equis apponeret ſuis, epi-
emici mali avertendi gratia, Ce-
:ri Deæ publicè immolatus *a*,
ublicis flammis periit *b*. Suc-
eſſit huic ſive filius, ſive nepos
omarus; ſed & is à ſuis contem-
tus brevis fuit imperii *c*, regnum-
ue Gothicum in manus reſignavit
ageri Regis Svecorum. Poſt cu-
ıs obitum, cum *Oſtenus* ſine li-
eris expiraſſet, regnum ceſſit
ttilo, Viro contra Danos fortiſ-
mo. Attilum excepit *Dignerus*
ſteni ex ſorore nepos & Domari
othorum Regis filius natu ma-
imus. Is primus fuit, qui apud
entem ſuam *Konung* h.e. Rex ſa-
ıtari meruit, cum alii omnes an-
: *Drotter* tantum dici fuerint ſo-
ti *d*. Princeps alias civibus ſuis,
ıam purpuratorum aulicorum
bidini melior. Hujus filius *Da-
rus*, Vir prudens & in hoſtem
ortis iterum utrumque conjun-
it regnum. Pirata Ruthenico
ethone devicto, tributum im-
eravit Ruthenis. Subjectis inde
anis amicis minimum confiſus
in

a *Iohann Gvalter.* p. 221.
b *Ioh. Loccen. Antiq. Sveo Goth.* cap. 3. p. 15.
c *Andr. Bure.*
d *Ioh. Loccen. Ant. Sv. c. Goth. Goth.* lib. 2. c. 1.

in Iuthia ex inſidiis periit *a*. Su-
fectus patri *Alaricus*, Krantzio *A*-
verus a, in idem contra Ruthen-
bellum incubuit: negantes trib-
tum in ordinem redegit. Hu-
ſucceſſit *Ingemarus*, qui patre
avumque imitatus Ruthenos ſ-
jugo habuit. Indixerat poſtea D-
nis quoque bellum, ſed quod præ-
venit nefarium Reginæ conſiliu-
Dano Regi cognatione juncta-
animoſus ſiquidem princeps v-
per ſubmiſſos periit ſicarios, vel e-
ſumma trabe aurea ſuſpenſus cate-
na *b*. Ipſa viva defoſſa *c*. Frater i-
lius *Ingellus* Rex à Svecis procla-
matus, ſuſcepta in Danos pro-
movit arma, iiſque Haraldum Da-
niæ Regem terreſtri & navali præ-
lio ſuperavit. Sororem illius Be-
ram, non volente fratre ductam
ſed raptu cognitam, ac diuturn-
poſtea repetitam bello, ejuſdem-
que jure defenſam legitimis uxo-
rem duxit nuptiis *d*. Sed quæ im-
pudicis ſuis inde effecit moribus
quod Rex maritus inter expro-
brantia vitium verba per multas à
fratre injurias interemptus ſit. Suc-
ceſſi-

a *Krantz. Hiſt. Svec. lib.* 1. *cap.* 48. *Krantz. ibid.*

b *Ioh. Gualt.*

c *Micrell. lib.* 3. *ſect.* 5. *p.* 783.

d *Alb. Krantz. Hiſt. Suec. lib.* 2. *c.* 19.

eſſit tamen filius *Germundus* I. Aulta hic Danis faceſſit negotia; ed à quibus, cum ad ultimas eos edegiſſet incitas, contra fidem perſide datam ſtrangulatus miſere periit *a*. Excepit hunc filius *Haquinus*, liis *Ringo b*, puer admodum, & non iribus tam ſuis, quam Avunculi ui, Danorum Regis, Haraldi armis ecurus. Invaleſcentibus inde annis, perfidam patris vindicaturus ecem bellum eidem indicit, miſſi & ab Haraldo qui inimicitiarum nandata perferrent palam *c*. Tantus fuit ingruentis belli apparatus, ut toto Reges ſeptennio exrcendis præluderent viribus, auiliis colligendis, parandis armis, & inſtruendis navibus *d*. Datus rælio locus ad Calmariam *e* Sueiæ Urbem. Orationes utriuſque d ſuos principis præclaræ. Pugna tanta, ut præter Haraldum, Daniæ Regem, alioſque ex grege milites, & partibus Danoum triginta Ducum millia cecidenint, ex partibus autem Svecorum Ducum millia duodecim *f*. Victor Ringo regium cadaver procerumque

a *Wexion.*

b *Alb. Krantz. lib.2.p.20.*

c *Sax. Gram. Hiſt, Dan. l.7.p.130.*

d *Alb. Krantz. Hiſt. Svec. l.2.c.20.*

e *Ioan. Meurſ. Hiſt Dan. l.2.p.29.*

f *Ioh. Iſaac. Pon Hiſt. Dan. lib.1. p.31* Sax. *Gram. l.8. Stercoterus.*

a *Alb.* que ad funera dimittit *a*. Hara
Krantz. dum Lethram deportari jubet
l. 2. *c.* 21. Compoſitis inde rebus, Scaniat
b *Joan:* avulſam Daniæ, regno adjung
*Meurſ.l.*2. Sveciæ, & Olonem Conſobrinu
c *Sax.* dat præfectum *c*, Hetham ver
*Gram.l.*8. Sialandiæ præponit ac Fioniæ, n
ſcio an contumeliam genti inurer
quod fæmineo digna videretur in
perio, an ut Rex parentation
genere, Danorum ſibi favorem
ita conciliaret, quod illuſtrem fa
d *Joan.* minam *d*, ac Danis gratam, ip
Meurſ. exoraverint *e*. Sed hanc poſte
ibid. removit Olo Rex Daniæ, quer
e *Joh. Iſaac.Pont.* iterum in balneo ſuſtulit Stercate
l. 1. *p.*31. rus, duodecim procerum conjura
tione inductus, & pretio centur
viginti quinq; librarum puri pelle
f *Joh.* ctus auri *f*. Ringonem excepit fi
*Meurſ.l.*2. lius *Egillus* octies in prælio contr
Alb. Omundum Danum infelix, ob de
Krantz. fectionem Thunonis præfecti ſui
l. 2. *c.* 21. in nono ultimum ſuperatus. Quo
*Sax. Gram l.*8. ſtrenuus eſſet juſtitiæ cultor proce
p. 133. ribus infeſtus ſuis, furioſo à qui
Ioh. Iſaac. Pont. l. 1. buſdam objectus tauro mortuus *g*
g *Ioh. Gualt.* Proximus huic ſucceſſor fuit *Go-*
p. 524. *tharus* filius, quibuſdam *Hotherus*,

I

; majorum ſuorum bellis finem
um Dano poſiturus, ubi Sivardi
.egis germanam in matrimonium
npetraſſet, novam belli invenit
ıateriam. Siquidem per Ebbonem
:gatum ſuum jam eam ablaturus,
ım intellexiſſet hoſpitis cujuſdam
ructa in eum machinamenta, at-
ue eadem ſiniſtrè à Sivardo ſub-
rdinata interpretatus fuiſſet *a*, a *Ioh. Iſaac. Pont. l. 1. p. 333*
ıagno cum apparatu Regem ag-
reſſus, ultima clade proſtravit *b*, b *Iohan. Meurſ. l. 2. p. 31.*
Iallandiam, Scaniam atque Sia-
ındiam per ſuos gubernavit. His
ıne temporibus Starchaterus pro-
xa jam defeſſus ætate, cum ca-
:rorum ſtipendiis, & gladiatorio
meritus munere haberetur, ne,
itio ſenii, priſtinum gloriæ amit-
:ret decus, egregium putabat, ſi
oluntarium ſibi conſciſceret exi-
ım, ac propria fatum acceleraſſet
ıanu *c*; verum ignobile ratus in- c *Saxo Gram. Hiſt. Dan. l. 8. p. 135.*
ruenta defungi morte qui toties
xcellentes ediderat pugnas, cum
t corpore invalido, & defici-
ntibus perſpicuitate luminibus
ſſet, diuturnioris vitæ moram
eroſus, emendi in ſe percuſſoris
gra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

gratia, aurum, quod pro Oloni interfectione meruerat, collo appenſum gerebat, non ullo unquam aptius modo violatæ ſe majeſtatis injuriam expiaturum exiſtimans, quàm ſi idem ſuæ, quod Olonianæ necis extiterat, præmium effeciſſet, aurumque quod pro aliena tulerat clade propriæ damno ſalutis impendiſſet *a*. Itaque gemino cinctus enſe, totidemque baculorum adminiculo, vacua virium tutabatur veſtigia. Hunc Haterus, in venatione agens, cum dubiè conſpectum agnoviſſet *b*, præmiſſis duobus ex comitibus qui viſo ſeni præriperent viam, ipſe ſequebatur lentius. Comites cum Starcarterus baculo proſtraſſet *c*, ipſe ſubvenit Haterus, agnitumque ſenem, ſed ab eo minime recognitus, rogat ſenem, cur gemino ſenex ſuccinctus incederet gladio, cum ſit neuter uſui *d*, vel an gladium vehiculo permutare vellet *e*? Tum ſenior: Olim inquit ab irriſoribus ſolitas exigebam pænas, nec unquam impunè mihi à procacibus inſultatum: nunc

a *Idem ibid.*

b *Alb. Krantz. l. 2. c. 22.*

c *Joh. Iſaac. Pont. Dan. l. 1*

d *Alb. Krantz. l. 2. c. 22.*

e *Sax. Gramm. l. 8. p. 135.*

unc ſe juvenum patere cachin-
is *a*. Ex mutuis inde colloquiis
ım cognoviſſet Haterum, fe-
endum ei jugulum præbuit, hor-
ıtus ne patris ſui interfectori par-
ɛret. Hoc facientem auro, quod
b necem regis acceperat potitu-
ım promittit. Atque hæc dicens
rojecto enſe, pronam ſimul cer-
icem applicuit, præfatus, quod
, peracta cæde, ante cadaveris
pſum, caput ac truncum medius
iterſiliret, armis fore inſuperabi-
m. Haterus autem tam fruendi
ris, quam paternæ ultionis avi-
us, obſecuturum ſe precibus,
ec præmia repulſurum ſpopon-
it. Sed percuſſor promiſſis frau-
em ſubeſſe veritus, ſaltu non in-
autus abſtinuit. Hic exitus mon-
roſi fuit hominis, cujus olim den-
em craſſitudinis duodecim polli-
um fuiſſe memorant noſtri etiam
culi authores *b*. Haterus ducta
ide Omundi Danorum Regis filia,
acem cum Danis ſanxit *c*. Tan-
em à Faſtone fratre, ob trucida-
um Sitonem Virum illuſtrem,
upri ſorori Regis illati falſo in-
cuſa-

a *Iidem citatis locis.*

b *Joh. Iſaac. Pont. Hiſt. Dan. l.* 1. *p.* 33.

c *Alb. Krantz. l.* 2. *c.* 23.

cuſatum, vel inter natum de le-
gum ſeveritate jurgium, occiſu
eſt. Sequutus inde *Faſto* ab imm-
nentibus patriam hoſtibus libera-
vit. Quamdiu imperaverit incer-
tum eſt. Legitur ſceptrum *Gua-
mundo* tradidiſſe filio: cui poſte
ſubornatus eſt *Adelus* trucidar
Gothari ditiſſimus filius, vel ne-
pos, qui Jarmericum Danorum &
Olaum Norvegorum regem ſupe-
ravit, mox Dianæ, vel Diſæ, ſa-
cra facturus, equo prolapſus inte-
riit. Illlum excepit *Oſtanus* II fi-
lius. Princeps avarus & luxurio-
ſus, atque hinc propter grave
inviſus exactiones, vino ſomno-
que ſepultus, immiſſo in æde
igne, cum ſua periit familia: ci-
neres in profluentem ſparſi. Im-
peravit inde *Ingemarus* II Oſtan
filius, parte multum felicior. I
bellum intulit Danis, Rutheno
laceſſivit frequens, & Curetes ſub-
jugavit atque Æſtios. Defuncto
Ingemaro recens in Gothiam &
Sueciam diviſio. *Illi* præfuit *Hol-
ſtanus* Ingemari filius: *hanc* occu-
pavit *Biorno* II, qui ducta Holſtani
filia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

lia , ac defuncto inde Socero
trumque conjunxit regnum. Inde
egni habenas tenuit *Regnaldus*
iornonis II filius, Sveciæ, Gothiæ
tque Daniæ regnis felicior, quam
dminiſtratione imperiorum. Si-
uidem matris raptum continuo
pud animum revolvens ſuum, ita
ianis fuit infenſus, ut nihil trucu-
entius habuerit. Exegit inde vigin-
i & octo annorum imperium. Hinc
anquillè in Oſtrogothia defunctus
biit, anno ſalutis 509. Patrem ſe-
uutus *Tordo II*, dum durius gen-
em tractat Danicam, illa tenacius
ogitat libertatem : ac deſperatis
ebus omnibus authorem vocant
Heroldum, antea ex Dania in An-
giam relegatum. Cujus cauſam
ubi Arcturus Britannorum Rex
ſcepiſſet, gravi bello, in rerum
aſpicia Gallis etiam vocatis, Sve-
nes omnes & Gothi fugati: Dania
nglis ſubacta. Tordonem excepit
fius *Rudolphus*, Regis titulo ac no-
ine magis in Svecia contentus,
am imperio: princeps alias ad
mnem virtutis laudem factus. Is
epoſito ſponte diademate, aſſum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ptoque honeſtiſſimo comitatu, pe
regrinis maluit in terris honeſte oc
cupari, quam per animi moleſtia
imperare domi. Inde ad ſangu
nis ſui ſobolem, Gothos in Ita
lia tunc commorantes, ſe contuli
Petentibus poſt Herulis novu
Regem *Hatinus*, à quo Regia oli
ſedes Hatuna dicta putatur, prim
filium dedit *Uſſonem*: eo defunct
ſubmiſit alterum, ſibi cognomine
Hatinum, eo fere tempore, quo Ju
ſtinianus Imperator Romanaru
conditor legum imperabat. Q
hunc ſequutus eſt *Attilus* IV tuta
incerto bello pacem præferen
tuendis magis quam proferend
ſtuduit limitibus. Hoc defunct
ſucceſſit *Tordo* III, cujus, quod brev
eſſet vita, nulla in hiſtoriis memo
rantur facinora. Proximus illi *A*
gotus II in laudatiſſimis habendu
regibus. Leges æquitatis quà
vigoris pleniores tulit. Mox, com
poſitis rebus publicis, animum a
indaganda naturæ ſecreta, qu
in ſuppolaribus, ad Septentrio
nem, regionibus contineri dice
bantur, applicuit; qua ſimul oper

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

atyros, hyperboreos ibidem in-
olas, in ſuam redegit poteſtatem.
nperio adhibitus inde *Oſtanus III*,
ir nullo Regis ſanguine clarus, &
uſto injuſtiſſimus: ob tyrannidis
evitiam poſtea *Godſtagus* h. e. Bo-
orum raptor dictus, quod nemini
uidquam præter vitam, idque cle-
ientiæ titulo, reliquerit. Homo
navus, in hoſtes timidus; at in
bidinem effuſus omnium. Nata
ide diſſidia & offenſæ: quarum
npatiens *Arthus*, Algothi filius,
omnibus deſertum invaſit, at-
ue ultimo extinxit ſuſpendio. Oc-
upatum mox imperium magnis
mulavit laudibus, primamque
gni maculam penitus extinxit.
ompoſitis Gothorum Svecorum-
ue domi rebus, feliciſſima in
uſſos, Livones & Curetes arma
ulit: inde metas ſui imperii Albim
novit, & Albim Aulam tantæ ha-
uit æſtimationis, ut felicem præ-
carint, qui in eam admitti mere-
tur. Primus tres Coronas in Re-
ni admiſit inſignia, & in Hanſea-
is Civitatibus ædes Regis ab
uſdem appellatione, Arthu no-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

men obtinere dicuntur. Hunc ex-
cepit *Haquinus III* Oſtani III filius,
Princeps in hoſtes mitior, quam
in ſuos: Unde exigua Viri lau
domi, & foris nulla. Qui eum ſe-
quutus eſt, fuit *Carolus IV* ſucceſ-
ſor Patris. Princeps vitæ brevis,
atque inde non alîus rei præclar
geſtæ apud ſcriptores memoria di-
gnus, quam quod filium habueri
ſucceſſorem ejuſdem nominis *Ca-
rolum V* longevioris, quam pater
vitæ. Illi ſubiit *Birgerus*, in locum
fratris ſucceſſor; ſed qui ſolo no-
mine hiſtoriam auget. Inde proxi-
mus fuit *Ericus V* prædeceſſoris fi-
lius: quod in ſubditos lenis, etiam
laude digniſſimus. Nata inde ill
principi fælicitas quod & domi in-
ter ſuos tutiſſimus, & foris apud
hoſtem invictiſſimus. Unde ſplen-
didus illi in faſtis locus, ob præ-
clara ejus in rempublicam merita
Biornonis ſiquidem, quem Dani
ut ex vicinorum eluctarentur ſer-
vitute, ſibi præfecerant, omne
irritas fecit machinationes. Ind
Svecis præfuit *Tordo*, ſeu *Torillus*
ſordidæ mancipium avaritiæ
omne

mnes omnium opes, ad nudos ſque parietes, omnibus eripiens: uo factum ut, urgente contra anos neceſſitate, à ſuis deſertus, b Haraldo, Danorum Rege, imerio pariter atque vita privatus t. Succeſſit *Biorno III* patri ſubitutus circa annum, poſt natum hriſtum, ſeptingenteſimum ſexgeſimum quartum, adeo paci & anquillæ deditus vitæ ut, toto nperii curriculo, nullum admierit bellum. Ad idem exemplum oſtea imperavit ſucceſſor filius *Ilaricus III* cognomine pacificus. ormoni Daniæ Regi filiam uniam Sigritham nuptum dedit. Ipſe Jpſaliæ placide obiit. Regnum eliquit filio *Biornoni II*, qui hoc ſais fælix in imperio erat, quod ætas jus in hæc inciderit tempora, uibus ex Germania Galliiſque hriſtiana in Sveciam religio fæciter migrare cæpit *a*, petitis ad id Carolo Magno Epiſcopis, cui ontra Gortricum Danorum reem fæderatus fuit. Primus hujus emporibus Lincopenſis Eccleſiæ piſcopus fuit Herbertus, & Angarius

a *Joh. Loccennius Rer. Svec. Hiſt. pag. 1.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

garius, qui primus paſſim in Aqu lone Euangelium concionatus non flebilem Chriſto meſſem fe cit *a*. Rex ipſe Reſonem Danoru Regis emiſſarium, amicitiæ & proximæ conjunctionis obtent delegatum, & tanto imparem ne gotio, devoluto in dormienter ſaxo obtrivit *b*, vel, ut alii vo lunt, ſuſpenſis ad collum lapidi bus, in mari publice ſubmerſi Victis inde ob injuriam Svecis Dani *Vulpeculæ* inſtituerunt *penſio nem*, quæ ſex auri librarum fui facinoris auctoribus, reliquis con ſciis unica tantum uncia impoſi ta *c*: reliqui benigniſſime habiti Succeſſit inde cui gentile ante no men fuit *Amundus*; ſed qui potitu imperio, quod pacis ornamenti patrium ornaret imperium, ac cul tu agrorum annonæque ubertate privatas cujuſque augeret facul tates, à ſucciſis nemoribus *Brauta-mundi* nomen accepit *d*. Natis inde inter ipſum & Sivardum fratren de regno diſſidiis, qui æmulus imperii ætatis prærogativa & vir tutis opinione, regnum ſibi de ber

a Henr. Soterus Deſcr. Sveciæ p. 188. Ericus Rex Dan. de Orig. Gent. Dan. p. 66.

b Joh. Loccen. lib. 1. p. 1. Joh. Meurſ. l. 2. p. 36.

c Sax. Gram. Hiſt. Dan. l. 8. p. 150. Johan. Meurſ. lib. 2.

d Joh. Loccenius lib. 1. cap. 1.

ceri volebat. Vocatus in auxilium Norvegorum Rex Sivarlus nequidquam Bratemundo profuit, ut qui in Nerikia victus provincia, vita pariter ac regno exutus periit *a*. Succeſſit ergo *Sivardus* Victor, cognomine *Frous*. Is non contentus, poſt fraternam necem, paratam ſibi ad imperium feciſſe viam, Sivardum, Norvagiæ Regem, ob latam Brautamundo adverſus ſe opem, in Norvegiam uſque armis proſequutus eſt *b*. Conſerta victor manu eundem internecioni dedit: Regnum ſuo adjecit. Felicibus elatior ſucceſſibus, totum libidini permiſit animum *c*. Vocatus in ſuppetias Regnerus Danorum Rex *d*. Armatæ & fæminarum acies, quas juſta armaverat indignatio, & dolor ignominiæ vim paſſis illatæ. Factum inſigni denique mulierium virtute, quod Frous à fæminis in acie oppreſſus occbuuerit *e*. Excepit tamen patrem filius *Herotus* omnium votis ſuffectus. Vetus illi cum Danis controverſia de limitaneo Scaniæ principatu *f*. Compoſitum negotium

a *Joh. Loecen. lib. 1. cap. 1.*

b *Albert. Krantz. Hiſt. Svec. l. 5. c. 1.*

c *Idem ibid. Joh. Loc. Hiſt. Svec. lib. 1. pag. 4.*

d *Johan. Meurſ. Hiſt. Dan. l. 2. p. 38.*

e *Albert. Krantz. Hiſt. Svec. l. 5. c. 1. & Norv. l. 5. c. 8.*

f *Joh. Loec. l. 1. p. 6.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

interventu matrimonii inter Danum Regem Regnerum, & Thoram Heroti filiam, cui Scania dotis nomine data *a*; ſed non prius quam periculum ſubjiſſet duorum draconum, qui in tutela erant virginis *b*, quos feliciſſime injectis confecit telis *c*. Defuncto Heroto aſcitus eſt *Carolus VI*, quem alias *Sorlum* appellant Hiſtoriographi Dani, hoc eſt *Carolum d*; multi tamen ex proceribus Regnerum ſpectantibus, qui, cum pro Heroti regis filio Ingevallo initio regnum ſumpſiſſe videretur, utrumque Sveciæ & Gothiæ regnum filio ſuo *Biornoni V*, & Herothi genero, peperit; ſed qui infelix fuit princeps, exinde quod, qua ante nactus fuit imperium, eodem inglorio exceſſu deluſus juxta amiſit. Seqvutus *Ingevallus* ſ. *Ingellus II*. Hic adoleſcens cum ab Alpho Ingvardi, cum quo in lucta ſuperatus fuerat, frequentibus ſibi lachrymis temperare non poſſet, atque hoc mollioris animi judicium interpretarentur Curatores, ut ferox evaderet animi, à Suibdagero toſtis

a *Albert. Krantz. Hiſt. Svec. lib.* 1. *c.*2.
b *Sax. Gramm. Hiſt. Dan. l.*9. *p* 153. *Joh. Loc. Hiſt. Svec. lib.* 1. *p.*6.
c *Albert. Krantz. Hiſt. Svec. l.* 5. *c.* 2.
d *Albert. Krantz. d l. p.*303. *Joh. Gualter. pag.* 536.

roſtis luporum cordibus enutritus fuit. Regnum adeptum magnæ exercuere curæ, quod Biorno adhuc viveret, nec tacitæ iræ in apertum prorumpere bellum licuit, quod multi viverent qui ejus favebant partibus. Hinc conſilia cum ſuis agitans, ſive à proditoribus ſubornatus, ſive, ut alii volunt, ultronea ſponte puſillanimitate, ſubjectis involutus flammis periit. Proximus illum excepit *Olaus Tratelia* h.e. Arborum Cæſor. Hic principia regni habuit aſpera; cum tribus tamen Regneri Daniæ filiis proſpera perfecit bella: ſuperavit & Gothos à tergo incurſantes. Quod cives ad mandata promptiores haberet, imperatis remiſit tributis: nutantem erexit rempublicam, ac tandem Vermelandiam, denſis horrentem nemoribus in meliorem redegit faciem (unde ipſi nomen) multiſque exſtruxit colonis. Evectus inde in Regnum *Ingo* IV, Regneri Regis gener, filius Olai. Vir ad pacis ſtudia animo proclivis. Tractum diu ſatis cum Danis bellum tranquille compoſuit, accepta in matrimonium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Regis illorum filia *a*; ſed ne bell[illegible] interim nata gens Svecorum & Gothorum inerti torpeſceret otio petulantiores compoſuit Ruſſos ditionibus eorum ferro flammiſqu[illegible] pervagatus *b*. Inſtructa inde claſſe Galliam, Britanniam, Hiberniam vicinaſque regiones multa divexavit piratica: mox ultimas præter vectus Hiſpanias, ipſam prædis exercuit Conſtantipolim. Habuit ſucceſſorem filium *Ericum* VI, cognomento *Ventoſi pilei*, quod in quamcunque partem ſuum protenderet pileum, eò ob ſecundantem haberet ventum *c*, unde & *Magus* à qvibuſdam appellatur. Cauſa electionis fuit, quod nihil arduum illi adverſumque accidere arbitrarentur Sveci ut qui tempeſtates ad ſuum regere nutum poſſet *d*. Patris ſequutus ingenium piraticis communem exercuit militem: unde domi rarus, & regni rebus minus intentus. Tandem domum redux ab Oſtano quodam regii ſanguinis per inſidias trucidatus ſenex obiit *e*. Excepit hunc *Ericus* VII, quod perpetua in armis felicitate uteretur, *Victorioſus*. Hic nihil

a *Joan Meurſ. Hiſt. Dan. lib.* 2.

b *Joh. Loccen. Hiſt. Svec. l.* 1. *p.* 12. *Sax. Gram. Hiſt. Dan. lib.* 9. *Alb. Krantz. Hiſt. Svec. lib.* 5. *c.* 6. *p.* 305.

c *Alb. Krantz. Hiſt. l.* 5. *cap.* 6.

d *Joh. Loccen. Hiſt. Svec lib.* 1. *p.* 12.

e *Alb. Krantz. lib.* 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

nihil apud ſuos remiſſum, quietum nihil paſſus apud hoſtes fuit *a*. Fenningiam, Æſtiam, Curlandiam, & Livoniam ſibi ſubegit. Agnerum Regneri filium, in Anglia adverſo militantem fato, ac mox Veciæ regno materni ſanguinis obtentu imminentem, Oſtano depulit duce: Danos martimas negotiationes piratica infeſtantes repreſſit: cum Othone Soxoniæ Duce, jam Imperatore facto, fæderis gratiam iniit. Svenonem Daniæ Regem regno ejecit, inque extremis Scotiæ latebris per ſeptendecim annos, ad Erici uſque obitum, exulare coegit. Regnavit exinde *Ericus* VIII cognomento Felix, fœlicior tamen quod Evangelii lucem admiſit. Cauſa aſſumpti Chriſtianiſmi fuit Cæcitas ſacrificuli cujuſdam Idololatræ, qui, per ſomnum admonitus ut fidem in Chriſtum admitteret, & priſtinum recuperavit viſum, & Regi ſimul magno ad imitamentum ceſſit exemplo *b*. Hunc excepit *Olaus* II *Tributarius*, ab indictis in uſum Papæ collationibus, Stenchilli filius. Is toto niſu, nec ſine ſucceſ-

a *Sax. Gram. Hiſt. Dan. l.* 9.

b *Alb. Krantz. Hiſt Svec. l.* 5. *c.* 9.

ſu, publicæ indictam propagavi religionem *a*; à Sigfrido ex Angli baptizatus, Sigfridi nomen acce pit *b*. Hujus matrem duxit Sven Daniarum rex, ex qua natus eſt Ca nutus dives *c*. Inde præfuit *Amundus* II, *Carbonarius* dictus, quod le gem tuliſſet de incendenda parte domûs, aut totis ædibus delinquen tis, pro noxa damnive dati portio ne *d*. Educatus fuit in Regia S. Olai Norvagiæ regis: audita cujus mor te, ipſe præ dolore obiit *e*. Qui enim ſeqvutus eſt *Amundus* III, ex ignavia & imprudentia *Vilus* dictus, quod iniquæ limitum diſtinctioni ſubſcribendo, Scaniam, Bleckingiam & Hallandiam à Gothorum avulſerit regno. Ex qua poſtea limitum poſitura Canutus Rex Daniæ, Scaniæ ſuo vendicandi regno occaſionem ſumpſiſſe memoratur *f*. Regnavit inde *Haquinus* II à rubris capillis *Rufus*. Candidis princeps moribus. A Gothis in regnum deſignatus, cum à Svecis, penes quos ex lege Olai jus eligendi potius erat, antehabitus fuiſſet Stenhillus, ne novis motibus recens

a *Idem. ibib. c.* 10.

b *Johan. Loccen. l.* 1 *p.* 15.

c *Alb. Krantz. l.* 5. *c.* 10.

d *Johan. Loccen. l.* 1. *p.* 27.

e *Johan. Gualter. p.* 537.

f *Joh. Iſaac. Pont. Hiſt. Dan. l.* 5. *Joh. Meurſ. Hiſt. Dan. l.* 4. *p.* 58.

præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ræberetur materia, neve unum
nius tantum regni corpus plurium
:geretur animis, ita cum Stenhillo
git, ut privatus ſuum expectaret
bitum *a*. Cæterum optimus non
ım Rex, quam pater. Sua pluſcu-
is circumibat regna, & in præ-
:ctorum inquirebat mores, ac num
ui ex ſubditis facta fuerit injuria?
Laudatur hic modeſtia Stenhilli,
uod incruentum expectare, quàm
um civium ſanguine imperium
uærere maluerit *c*. Defuncto ſuc-
eſſit *Stenhillus* II, Olai II ex ſorore
epos *d*. Ut à puero ad ſincerum
hriſtianæ religionis inductus a-
1orem erat, ita in virili ſimul ætate
: ipſa eum profitebatur. Adver-
is imminentes perſequutionum
mpeſtates, ingenuis Chriſti con-
:ſſoribus aulam ſuam, veluti por-
ım, & publicæ calamitatis aſylum
periebat *e*. Tribus in Danos præliis
:aniam vindicavit. Corporis in eo
bur & jaculandi laudaremus pe-
tiam, ſi pugilem commendare-
ius, non principem *f*. *Ingo III* qui
icceſſit, Regiis certe animi doti-
is excellentiſſimus fuit. Titulum

&

a *Joh. Loccenn. lib.* 1. *pag.* 31.

b *Joh. Gualter. pag.* 538.

c *Joh. Loccenn lib.* 1. *pag.* 91.

d *Joh. Iſaac. Pont. p.* 193.

e *Joh. Iſaac. Pont. Hiſt. Dan. l.* 5 *p.* 182. *Joh. Loccenn. d. loc.*

f *Idem. p.* 32.

& honores ante promeruit, qu[am]
accepit: & ubi accepit, cum fo-
tuna non mutavit *a*. In patrias le-
ges nuſquam deliquiſſe legitur.
Subditos ad divinas & humanas
leges ita componebat ſemper, ut
vivendi diſciplinam non minus à ſe
ipſo, quam ab aliis exigeret *c*. Q[ui]
quibuſcunque beneficio id imp[e]-
trare non poterat, non tam ſu[a]
quam metu inducebat legum: e[r]-
rore lapſis aut imbecillitate cl[e]-
mentiam, obſtinatius delinquen[ti]-
bus ſeveritatem accommodab[at].
Scaniam Svecis reddidit. Ultim[o]
Ruſſis gravis *d* in Scania nocturn[is]
peremptus eſt inſidiis *e*. Inde n[a]-
ctus imperium *Halſtanus II*, præ[-]
mortui Ingonis III frater. Hic præ[-]
ter alia imperio digna decora ho[c]
præcipuum habuit, quod ſeda[ti]
atque mitiſſimi eſſet ingenii: erg[a]
omnes pariter ſubditos facilis [*f*].
Quæcunque aſpera in principe[m]
videbantur dicta, aut ex levitat[e]
potius, quam malitia temere effu[-]
ſa, vel interpretando molliter
vel prudenter diſſimulando, con[-]
temnendoque retundebat *g*. Ca[-]
nutum

a *Wexion.*
b *Ericus Upſalienſis.*
c *Loccenn. l. 1. p. 32.*
d *Micræll.*
e *Loccenn. l. 1. p. 33.*
f *Joh. Gualter. p. 538.*

ntum regno Daniæ pulſum & d ſe profugum, miſſis contra Ruſſos copiis, juvit: Subditis omnibus in deliciis fuit *a*. Quum poſt ſedecim annorum imperium è vivis exceſſiſſet, publici inſtar patris, palam à civibus defletum prhibent Annales. Non exiguam deſiderii hujus partem mox levavit *Philipphus I* ejuſdem filius, qui avitam gentis famam regia anniſus teri probitate atque prudentia, rum reip. decus ex publici cura magis, quam inanium ſpeciem quærebat *b*. Unde ſolida in imperio pax, rerumque, ad invidiam uſque, copia. Hujus temporibus Magnas quidam Regni Sveciæ nomine *Folko*, cognomine *Craſſus*, xit, cujus præclaræ paſſim apud authores in hiſtoriis mentiones *c*. Surrogatus Philippo patri filius *Ingo IV* ad regni faſtigium ſummis omnium aſcendit ſtudiis. Hac laude, inter alias maxime claris, quod regiam ſuam non purpuratorum magis frequentia voluerit claram, quam pietatis, aliarumque virtutum argumento inſignem.

a Loccen. dict. loc.

b Joh. Gualter. p. 538.

c Vid. Loccen. lib. 1. pag. 34.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

gnem. Felix etiam exinde princeps, quod ex primis nuptiis Chriſtina habuerit filiam, quam Sancto p.-ſtea Erico nuptum dedit *a*, ex ſe- cundis verò Helenam, quam No- vegorum Rex Magnus in uxorem duxit, ex cujus thori acceſſion quæ bello pax inveniri non potuiſ- ſet, in univerſum compoſita fuit. Ultimo in agro Vretenſi veneno do- meſticorum extinctus obiit, Ingo- ni in imperio ſucceſſit *Ragualdus* *Cerebroſus*. Hunc irato ſubditis Deo in vindictam occiſi Ingonis, con- tigiſſe multi volunt. *c*. Deſigna- bant id & diſcrepantes in electione civium animi *d*, & torvus minax- que principis vultus, inceſſus ad id ſuperbus, atque ferocia ubique alloquia: audacia unde multa, pa- rum inerat prudentiæ. Ultimum cum ad ſomnii cujuſque nutum ſingula pro lege eſſe vellet, infe- licem vitæ finem ſortitus eſt *e*; *Ma- gnus* vero, Nicolai Danorum regi filius, in odium Ragualdi a Gothis in Regem electus, quod fratrem ſuum S. Canutum perfide obtrun- caſſet, ab Erico patruele ingenti

præ-

a *Henric. Soterus Deſcr. Svec. pag.* 188.

b *Alb. Krantz. Hiſt. Norveg. lib.* 5. *cap.* 4. *pag.* 410.

c *Joh. Loccen. lib.* 1. *pag.* 35.

d *Wexion.*

e *Micrall. pag.* 786.

prælio fuſus occubuit. Hinc imperio adhibitus fuit *Svercherus* II, ex illuſtri Comitum oriundus familia. A Gothis primum, mox à Svecis electus, initia imperii ſat pacata habuit & quieta, quæ & reliqua ſecta fuiſſent, niſi ipſe filiuſque Danico ſe bello ſua involviſſent culpa *a*. Cauſa belli fuit, quod filius Nicolaus Ulvildam Norvegam Nicolao Danorum Regi deſponſatam rapuerit *b*, filius autem ejus Johannes Hallandiæ præſidis Caroli Conjugem, ſororemque viduam ad libidinis conſortium raptam in Sveciam deduxerit *c*. Ad quod bellum gerendum dum Joannes nimis inſtat exactionibus à conſternata plebe occiditur: Svercherus nocte, qua Chriſti celebratur nativitas, à ſtabulario ſcuto peremptus obiit *d*. Svercherum excepit *Ericus* IX. Si quiſquam alius hic certe parenti ſuo non inficiandus. Natus fuit patre Induardo, quem agricola filium nonnulli perhibent: alii eundem ad nobilius referunt ſtemma. Quidquid ſit imperii adhuc expers ex regia Ingonis domo in matri-

a *Loccenn. lib.* 1.

b *Joh. Gualt. p.* 539.

c *Albert. Krantz. Hiſt. Svec. l.* 5. *c.* 18.

d *Loccenn. l.* 1. *p.* 37. *Henr. Soter. Deſcr. Svec. pag.* 188.

matrimonium thori accepit ſocim
a. Admotus regno turbatum rei ..
tum compoſuit: alienos ex diſc..
dia animos in gratiam repoſuit: b
humilioribus potentiorum pro..
buit injurias. Non alibi unqu..
illuſtrius obſequii ſubditorum ..
certamen, atque abſtinentiæ Re..
Obteſtantibus ſubditis cenſ..
principi debitum acciperet, re..
ſavit, addita principe digna vo..
*Mea mihi ſufficiunt: Nihil expeto, ..
digebit poſteritas.* Præſtantiſſim..
autem omnium erat, quod relig..
nis primam habuerit curam, cu..
Chriſtianam in Finnones propa..
ret religionem. Templum Up..
liæ exſtruxit magnificentius, ..
geſque tulit æquiores. Decimo ..
gni anno, cum tumultuarium reb..
libus militem opponeret quos ..
mabant Dani, ab hoſtibus caput ..
præciſum. Fama tenet eo loci, u..
decollatus eſt, uberrimum aquaru..
proſiliiſſe fontem. Excepit hu..
Carolus VII præmortui Sverch..
filius, biennio ante Erici electi..
nem Rex à Gothis ſalutatus *b*. Sv..
corum demeruerat animos qu..
Eri..

a *Joh. Loccenn. l. 1. pag. 38.*

b *Henric. Soter. pag. 189.*

Iici mortem ultus eſſet. Cum po-
ſ·a non ſatis bene ſibi cum Svecis
cnveniret, affinitate Danorum &
Vldemari ſe munivit, ducta ejus in
Ixorem nepte *a*. Inde, quo tutius
iperaret, legem ſanxit, ut ex
Sncti Erici & ipſius poſteris alter-
ıs crearentur reges, lexque fideli-
t: obſervaretur *b*. Mox cum indi-
gnis & exteris, domi foriſque,
Ianis & Norvegis pacis contra-
xt fædera *c*. Tandem religioni
dvotus, reparatis monaſteriis,
Achiepiſcopi honore primus re-
gum ornavit. Peremptus tan-
dem à Canuto S. Erici filio in Vi-
ſigiana Weſtrogothiæ inſula *d*.
Cmnium inde conſenſu ſubroga-
ts in regno *Canutus*, non abſque
ſnguine auſpicatus fuit regnum,
1 ad quem ab exilio veniſſe ju-
dcari poſſet. Nam præter Caro-
ln omnes quoque ejus fratrue-
ls trucidavit, alioſque omnes qui
manu vel conſilio regis adjutarent
prricidium. In Danos arma tulit
Iuce Haraldo, præſertim eos qui
Sateleri fovebant partes; ſed
qem Canutus, Daniæ Rex, in-
Sca-

a *Allert. Krantz. Hiſt. Svec. l. 5. c. 21.*

b *Ioh. Loccenn. l. 1. p. 42.*

c *Joh. Meurſ. lib. 5.*

d *Joh. Loccenn. l. 1. p. 42.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Scanienſibus obvium campis tr.
piter profligavit atque in fuga
conjecit *a*. Huic ſucceſſit *Sverch.*
rus III Caroli VII filius, Vir r.
rum civilium & militiæ peritus,
nec minus diſertus & dicere jux
ac facere promptus paratuſque.
Necis paternæ ultor, quam C.
nutus in Carolum, inque ejus exe
cuerat familiam, in authoris l
beros eorumque retorſit capita
Natum inde civile bellum auth
ribus Uplandis, qui Ericiano f
vebant ſanguini, at Sverche
planè infauſtum. In hujus temp
ra incidit memorabilis illa Ode
fabula, cujus Norvagorum me
tionem faciunt Chronica *d*. Prox
mam huic in Svecia ſedem habu
Ericus X, Sancti Erici nepos.
Remp. civilibus jactatam fluctibu
in quietum repoſuit ſtatum, &
quo ultioni eſſet modus ac civi
aliquando finis ſangvini, ruptar
cum inimicis reſarcivit gratian
Publicam hanc tranquillitatem ſe
quuta eſt tanta in regno ſegetun
omnium fertilitas, ut, feræ lice
poſteritati, novam tamen appa
ruiſſ

a *Joh. Iſaac. Pont. Hiſt. Svec. l. 6.*

b *Henr. Soter. p. 189.*

c *Joh. Loccenn. lib. 1. cap. 43.*

d *Vide hanc fabulam apud Johan. Loccenn. Hiſt. Svec. l. 1. p. 44.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

riſſe aurei ſæculi imaginem ſin-
gli judicarent *a*. Mox imperavit a *Micrall. Hiſt. polit. lib. 3. ſut. 5. p. 786.*
-*hannes* I Svercheri III filius, co-
gnomine *Adoleſcentulus*, quod re-
gum teneris adhuc & rudibus ſuſ-
cperit annis *b*. Per ætatem cum b *Wexion.*
on ſufficeret regimini, datus pue-
r & regno tutor Upſalienſis Præ-
ſl Olaus *c*. Hujus temporibus non- c *Henr. Soter. Deſcr. Svec. pag. 190.*
nlli Weſtgothorum Proceres ne-
gotium faceſſebant Scarenſi Epi-
ſcopo circa Eccleſiaſtica prædia,
onec jus regio confirmaretur ſigil-
l. Eſtones, Boruſſi, Carelli & Wan-
dli junctas armis & effuſis in Go-
tiam copiis, non procul Lincopiâ
d Rotalum Ducem Carolum &
euſdem loci Epiſcopum cum aliis
pimariis trucidarunt viris *d*. Cujus d *Joh. Loccen. lib. 1. p. 46.*
xor maſculo poſtea animo mariti
ecem ulta. Rex à confæderatis
premptus præmatura effecit mor-
t, ne, cum ſine prole obiiſſet, Sver-
ceri atq; Erici inde poſteritas alter-
is regerent vicibus. Qui proximas
gni tenuit habenas fuit *Ericus IX*,
o impeditiore lingua *Blæſus*, aut
albus, ex poſteris S. Erici Abavi,
vi Canuti, & Erici patris. Quam-
vis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

vis non nihil claudicaret, à civib
tamen, animum magis æſtima-
tibus, quam corporis ejus don-
cilium, votis omnium inaugur-
a *Ioh. Loccenn. l. 1. pag. 4.* tus *a*. Inde ne oris vitium aut pec
quid in eo haberet offenſionis,
prompto rectoque effecit ingeni
ut laudis creſceret æquitas, ac
mnes probitatis laudarentur mor
b *Wexion.* *b*. Sed ut neminem fortuna impu
opprimere innocentiam permiſi
ita neminem clementia dignu
ſeverius caſtigavit. Inventi quipp
ſunt ex nobilitate quidam, qui R
gis abutentes modeſtiâ, facta i
c *Henr. Soter. Deſcr. Svec. p. 190.* eum inſurgerent conſpiratione
Præcipua in his Falcungorum fu
familia, multum ad animos facie
te matrimonio, quo caput eoru
Canutus Regis ſororem duxera
d *Ioh. Loccenn. Hiſt. Svec. l. 1. p. 47.* Helenam *d*. Itaque derepente op
preſſo fugatoque armis Erico, C
nutum ſuum Regem ſalutant. A
Ericus, collectis derepente apu
Oſtrogotos copiis, breve illud vi
ctoriæ occupat regnum, nihil ſe
verius in rebelles molitus, qua
quod, in terrorem aliorum, factio
nis ſuſtulerit capita. Conditor fui

Col

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Cllegi Upſalienſis ſub quatuor Pofeſſoribus A. Chriſti 235, quod S:tus poſtea IV Acadamicis privileiis ad formam Bononienſis in Itali Academiæ donavit *a*. Proximus em excepit *Waldemarus* Erici XI e Sorore Ingelburgi nepos, Birgeri Gothorum Ducis & Gubernatori Regni filius, opera Ivarî Blaa, militis alias ſtrenui, per abſentiam patris *b*. Victrici claſſe domum reverſus pater, quamvis lætis factum cnſpiceret oculis, animo tamen meſto univerſum tulit negotium. Qare cum Senatu expoſtulalat, qod electionem non in ſuum diſtuliſſent reditum, quòd filii fortuna ad ſuam magis pertineret curam, nec ſe minus, quam quemcumqe alium, ex uſu patriæ in medium conſulturum; maxime cum eis eſſet filius ætatis, per quam ſeipſum regere non poſſet. Reſponſum ab Ivaro: Se authorem fuiſſe hujus electonis, qui, teſtando ergo benevolentiæ, hominem ſenio jam confectum, licet optimè de rep. meritum, tam gravi onere adminiſtrandi regni obruere noluerit.

a *Micræl. Hiſt. Polit. lib. 3. Sect. 5. p. 787.*

b *Henr. Soter.*

luerit, utpote quod & ipſeme in
ſe alioquin vel ultro fuiſſet rejectu-
rus. Interim ſi electus diſplicet fi-
lius, eum tibi habe: Nos alium u-
mus reperturi. Ad quæ cum Birge-
rus: quem ergo eligetis? De ſub
hac tunica, inquit Ivarus, quam
duor, regem extrahemus. Hic
Birgerus & ſuæ exiſtimationi &
filii ſpei timens, humanius agre
cepit, præ ſe ferens animo ſu-
tandi eorum voluntates hæc pra-
ta; quas cum juſtas animadverta &
conſtantes, habitis populo pro in-
to honore gratiis, ut ſibi ſuiſq; hunc
ſervent honorem petit *a*. Vicarium
regni imperium equeſtris dignitatis
ſeni traditur, donec Waldemarus
in ſuam ipſe tutelam veniret. Mor-
te Birgeri ſibi relictus Waldema-
rus, inſtructu Danicæ Uxoris, fra-
tres indigne tractavit *b* donec à
Magno, Svecorum auxiliis ſubnio,
captus regni dignitate exutus eſt,
c conceſſa Gothiæ tantum admini-
ſtratione. Remoto Waldemaro,
Rex Svecorum renunciatur *Ma-
gnus* II *Ladulas* (quaſi Horrei ſera,
quod tam rigide juſtitiam ſervaret,

a *Joh. Loccenn. l.* 1. *p.* 49.

b *Henr. Souter.*

c *Alb. Krantz. Hiſt. Svec. l.* 5. *c.* 24.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ı vel abſque ſerra & clauſtro hor-
ra tuta eſſent) Cui cum Walde-
marus Danorum opera *a* conti- a *Albert. Krantz. dict. loc.*
no rem faceſſeret, poſt malefidam
aquoties initam reconciliationem,
tadem captivitate Waldemari res
ſoita *b*. Potiſſimum ei fraudi b *Henr. Souter.*
fu, peregrinos ac Danos ſummæ
rum præfeciſſe: unde à Dano
oditore inter hoſpitalis menſæ
ara ipſe captus *c*. De cætero acre c *Joh: Gualter.*
ecorum, & Folcungorum præ-
iue, contraxit odium. Ipſis vi-
iim ita infenſus, ut eos, ad con-
ium ſimulata vocatos amicitia
raude circumventos, cum præ-
uis familiæ capitibus, trucida-
cit *d*, extincta tantum non tota d *Joh. Loccen. Hiſt. Svec. lib. I.*
cungorum familia. Iam Senior
lm ſuum curavit creari Regem,
rmiſitque in conjugem Marga-
em Danicam, Danorum Regi vi-
iim filiam ſuam Ingeburgam con-
eurus. Mutata, ſub finem vitæ,
minis crudelitas ſanctitate, &
rpenſo in cultus divini exor-
aonem affectu. Poſt tredecim
norum imperium, fatalem præ-
iens rerum inſtare exceſſum,

ſuprema ordinavit omnia *a*. Po-
ceribus civilem & privatam con-
cordiam, ut firmiſſimam & pro-
ximam Regni cuſtodiam com-
mendavit. Filios ſuos in tutelam
Trochillo Canuti, Principi Sena-
tus viro, ad maturam uſque æta-
tem tradidit. Cunctis placide or-
dinatis ultimum vitæ diem clauſit.
Cives intimum erga Regem amo-
rem & defuncti deſiderium con-
teſtaturi, mortui Regis corpus ex
Wiſingiana inſula Holmiam uſque
duodecim dierum itinere, hume-
ris ipſi ſuis deportarunt *b*. Succeſ-
ſor in Regno fuit deſtinatus à pa-
tre filius *Byrgerus II*, ob lubricum
ætatis, ſub tutela, ut dictum, To-
chilli; quam ille tanta primum ad-
miniſtravit fide, ut dubites at…
tremne magis, an tutorem ſe ſ…
ſerit. Minorenne adhuc Rege…
verſus Carelios & Ruthenos, Sve-
ciæ limites infeſtantes, arma ſu-
pſit. Perdomitis Careliis, ad…
Chriſtianam religionem conver-
ſis, & in Svecorum ditionem re-
dactis, ut in fide retinerentur &
munimentum ſimul adverſus …

a *Joh. Loccen. Hiſt. Svec. lib. 1.*

b *Joh. Loccen. Hiſt. Svec. li. 1. pag. 59.*

Fithenos atque impreſſionem Sar-
matum, arcem urbemque Wibur-
gm, nobile nunc Careliæ empo-
rim & caput, condidit. Rex i-
pe maturior ætate uxorem duxit
Mrtham ſ. Maretam Erici Daniæ
Rgis filiam. Ultimò dehoneſta-
mntum ſui & Svecici nominis fa-
ctis, author fuit fraternæ, qua
nil ſceleratius ulli habent Anna-
e tragediæ *a*, poſtquam, remoto a *Henr. Souter. p.* 191.
Tochillo, felicia Regni auſpicia
aior Principis natura fratres
oditionis inſimulaſſet, & in aper-
contra eos deſcendiſſet bella *b*. b *Albert. Krantz. Hiſt. Svec. li.* 5. *c.* 26.
illis captus, varia compoſitio-
ni & reconciliationis ſimulatione
eſos fratres, tandem ad convi-
im allectos cœpit: inde in car-
cem detruſos ſqualori & fami
exnimandos reliquit, abjecta,
nlla ratio ſubveniendi ſupereſ-
et miſeris, in profundum præ-
eluentis fluminis clave. Id par-
idium ulturus Senatus, ejecto
rigero, filium ejus Magnum ca-
pit plecti juſſit, ac Gubernatorem
Regni Matthiam Cherelmundam
conſtituit, à quo *Magnus* III *Smeeck*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

a *Wexion. Deſcr. Svec. lib. 9.*

b *Ioh. Loccen. lib. 1. p. 68.*

c *Henr. Souter.*

d *Ioh. Locc. lib. 2.*

e *Joh. Gvalter.*

Erici in Carcere perempti filius, puer adhuc, & tertium vix egreſſus annum, ad regnum evectus e. *b.* Initio felix & rebus proſpe geſtis florentiſſimus primum, duc mox uxore Blanca Gallica, Comitis Namurcenſis filia, nequidqua patrui territus veſtigiis, contempt ſacrorum, libidinum portentis, efferata demum crudelitate publi prædonis meruit titulum *c.* Filiorum in regno conſortium, qui ante ſe velle ſimulaverat, indig ferens, in Ericum filium percuſſorem armavit, ſed quem ma Blanca, ante peractum ſcelus, veneno extinxerat. Ad quod ſce vindicandum Haquinus, filior alter Norvegiæ præfectus, exir evocatus captum patrem in cuſtodia detinuit *d.* Poſtea in Sveciæ regno confirmatus, Eliſabetham Holſatiæ Ducis filiam ducturus, ei dem ex captivitate dimiſit: qui Waldemarum Danorum reg profugus, effecit ut Sponſa Holſatica in itinere cum legatis cape tur, & Daniæ Regis filia eid Margareta obtruderetur *e.* Inde

O-

o nia ſe commiſit flagitia, etiam
qæ meminiſſe nefas. Regnum
Valdemaro Dano prodidit, & pro-
ſcriptis Sveciæ proceribus *a*, eorum
necem injunxit. Magnus publicè
exauctoratus, ut & filius ejus Ha-
quinus. Suffectus ſtatim *Albertus*
Mekelenburgenſis, Magni ex Sorore
Euphemia nepos, primus Regum
extraneus *b*. Felicius regnaſſet niſi
extraneos aſſentatores indigenæ
prætuliſſet nobilitati, per quos,
quæ publicis peragi debebant ſuf-
fragiis, privato expediebat judicio,
Svci Gothique, ſi ſuas quando cau-
ſa vel ipſo coram Rege, vel ejus
dicturi erant judicibus, riſu aut ludi-
brio excipiebantur, & apertis in-
ſuper contumeliis *c*: Nobiliſſimas
virgines, in opprobrium gentis,
indigniſſimis elocabat exteris, quos
tamen omnes conſanguineorum
appellabat titulis, ut qui tali vide-
retur digni matrimonio, cum vi-
liſſimi cerdonum poſtea deprehenſi
fuerint filii. Bellum in Danos motu-
ru Nobilitatem prædiis, reliquos
cives exactionibus ita exhauſit, ut
omnes in indignationem converſi

a *Henr. Souter.*

b *Ioh. Loccen. lib.* 4. *p.* 75 *Alb. Krantz. Hiſt. Svec. lib.* 5. *c* 28.

c *Joh. Loccen. lib.* 4. *p.* 78.

apertum non dubitarint bellu[m].
Domeſtico cui bello Margareta a-
ceſſit Norvegiæ ac Daniæ Regin[a],
defuncti Regis Haquini vidua. A-
bertus à ſuis deſertus victuſq; cu[m]
filio Erico Victrici Reginæ tra[di-]
tus. Inde per ſeptennium in carc[e-]
re detentus. Ultimo ægre ex ca[r-]
cere dimiſſus in Monaſterium D[o-]
braxenſe Ducatus Megapolitani [ſe]
abdidit. Hoc ſecurius arbitratu[s],
quam incerta ſpe metuque ſuas [&]
aliorum in poſterum verſare fort[u-]
nas. Sic procul dignitate omni [in]
obſcuro conſeneſcens loco, priv[a-]
tus obiit, meliore dignus ſorte, [ſi]
imperium, ut cæperat, ex pub[li-]
co porro uſu adminiſtrare perſev[e-]
raſſet *a*. Ipſa interim regna ſediti[o-]
num diſtracta factionibus, mu[l-]
tum ad id juxta facientibus Cucu[l-]
latorum fratrum conſiliis, qui ſ[ub]
ſpecie religionis Stocholmiam a[d-]
miſſi, numero 1050, unum hoc ag[e-]
bant, ut, conjectis in Svecos & ind[i-]
genas injuriis, ad lites omnes & r[i-]
xas provocarent, ac demum apu[d]
ſuum delatos Regem fortunis ſp[o-]
liarent ac vita *b*. Margareta ergo
Wa

a *Joh. Loccen. Hiſt. Svec. l. 3. p. 86.*

b *Joh. Gvalter. p. 544.*

Valdemari Regis Daniæ filia, Ha-
qni ex Magno Smeecko nati
uor, trium Regnorum conſenſu,
cetis electa conditionibus, in pu-
bcis Calmariæ comitiis decrevit,
u ſalvis omnibus legibus ac privi-
leiis, perpetuo nexu regna mane-
rat conjuncta. Cæterum fæmina
irperioſa & ſupra ſexum cordata,
fcers & rebus intenta omnibus *a*: a *Joh. Loccen. Hiſt. Svec. l. 3. p. 87.*
qorum ſingula patris ſui Walde-
mri de ea confirmabat judicium,
qi dicere ſolebat *deerraſſe in ea na-
tram, fœminamque produxiſſe, cum
dſtinaſſet maſculum*. Mulierum ſane
mxima ſi in virtutem potius im-
ptus illi & perpetui inclinaſſent
motus. Verſutum ejus animum non
tmere diu ſuſpectabant Sveci,
qibus ſe tandem duriori inviſam
iperio & æmulatione adverſus
ſos reddidit *b*, cum à ſtrictis Regni b *Wexion.*
lgibus, in quas promptiſſimo ta-
men animo juraverat jurejurando,
upuerum aſtragalis habito, reſi-
lſſet & inexplebili avaritia omnia
fdaſſet, ſingulaque præcipua
rtis Svecorum crediđiſſet hoſti-
bs *c*. Monita ne contra concepta c *Henr. Souter. p. 193.*

juramenti verba arces tutelamq;
Regni exterorum committeret .
dei: ſervate, reſpondit, vos q
poteſtis diligentia litteras noſtra,
nos operam dabimus ut vobis v.
ſtræ ſerventur arces. Mox præ
pitem excuſans ætatem, ſuum e
ſorore Nepotem Ericum, Mariæ
Wratiſlai VII Pomerani filium
ejuſque ſpem cum annis adoleſce
tulum commendavit, propone
his ex ſua familia tria Septentrion
regna firmatum iri *a*: & ut an
bitum publicæ utilitatis, aliqu
velaret ſpecie, eoſdem cogitar
monuit: ſe *Regnum abſque turbis ce
to tueri ſucceſſore, & magnarum opu
acceſſione munire. Si quid ad ingen
cultum vel ætatis deſit puero*, era
enim tantum quatuordecim circi
ter annorum, *regia id educatione ex
pleri poſſe: apud ipſos domi in patri
erudiri mores, teneramque indolem
flecti facilem, ad regni genium at
temperari.* Proceres dominationi
ſecreta intelligentes, publican
laudabant ſolicitudinem, ſed quam
ut intempeſtivam & patriæ liber-
tati, præſentique Regni ſtatu
gra-

a *Joh. Loccen. lib. 3. p. 87.*

raviuſculam , modeſte depreca-
antur , maximè quod *ſe viva &*
gnante adhuc , alius eligi Rex non
ſſet , in illo præſertim imperio, in
uo recentis deſignatio Regis non niſi
r ſuffragia iret. At cum illa regeſ-
ſſet , *ſuffragandi arbitrium non inſo-*
to more in certæ ſtirpis , & de publi-
cbenè merita , vel regno cognatæ per-
ſnas , integra libertate poſſe transferri
dispenſari , & aliquanto vehe-
entior , *illos ideo fortaſſe recuſare*
icum , quod de ſuo eſſet ſanguine.
roceres , ne præfracte eam of-
ndiſſe deprehenderentur, voca-
in conſilium re , tandem impe-
ſpem in Erico Pomerano com-
uni conſenſu ratam fecerunt *a.*
icus ergo *XIII* ubi de fide Chri-
ana amplectenda juraſſet , & de
munitatibus cuilibet ordini in-
gris ſervandis , primum de u-
one trium Regnorum egit, aſt
b conditione, ut ſingula regna
is uterentur inſtitutis *b.* Non diu-
rna hæc confæderatio. Duxit
xorem Philippam Henrici An-
liæ Regis filiam. Dotem marito
xo attulit unum tantum num-

a *Joh. Loccen. lib. 1. p. 88.*

b *Joh. Gualter.*

 mum,

mum, ſed in quem plura auri m.
a Micrall. lia conflata fuerunt *a*. Fæmin,
non improba quidem, ſed qu
rerum publicarum curioſior,
b Wexion. quam matrem decebat familias
Auſa & bellum Vandalicis face:
civitatibus, eaſque ut Lubece-
ſem & Straelſundenſem, inconſi-
to marito, navali vincere præli.
Hanc victoriam domeſtica e-
cepit calamitas. Rex domum r-
dux adeo ob patratum excandu
factum, ut reginam, uterum
etiam gerentem, indignius tract-
rit. Illa animi ægra, ac durior
mariti exoſa mores, aliquantula
ubi vitę partem in monaſterio ex-
c Ioh. Loccenn. lib. 3. pag. 91. giſſet, obiit *c*. Arcem Wisburgum,
invitis primum civibus, dein co-
ſentientibus exſtruxit, poſtqua
policitus fuiſſe, nihil inde quidqua
civium derogatum iri privilegiis. I-
de ſolus rerum Svecicarum Dom-
nus, non quarto quolibet men
ex lege pacti in regno aderat Sv-
ciæ, ſed maximam ætatis parte
degebat in Dania, vel inutilibu
alibi diſtinebatur bellis. Pro arge-
teis nummis cupream ſubſtitu
mo

ſonetam. Neglectis optimis Svecrum familiis, ſuos ad quaſvis evebat dignitates: maxime Henricm Konigsmarchium in aulæ pucorumque negotiorum conſortm admiſit, ejus per omnia conſiis ductus *a*. Inde pactorum violor, Nobilitatis, per bella extrna & navigationibus per ſævas tmpeſtates imperatis, extirpator atagoniſtas habuit Engilbertum, e nobili Principem Darlecarlorm electum: & hoc inſidiis Danrum è vivis ſublato, Carolum Cnuti communi Svecorum rei præfectum. Deſperatis in Svecia rbus cum in Daniam profugiſſet, cibus ibidem infenſus, tentato pimum, mox deſperato etiam recu, Gothlandiam occupavit, une navigantes ſua infeſtaret piratic. A Canuto tandem obſeſſus, cm à Danis ſubinde metueret in ritam abiit ditionem *b*. Solenni pſtea Danorum legatione invitats redire noluit. Tandem poſt 42. iperii annos Rugenvaldiæ in otio epiravit & quiete. Succeſſit inde *hriſtophorus*, Palatinus Rheni &

a *Johan. Gvalter.*

b *Henr. Souterus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Dux Bavariæ Erici Pomerani e
Sorore Sophia nepos, filius Iohan
nis Ruberti Electoris & Imperato
ris à Danis electus; ſed qui à Sve
cis non ſtatim admiſſus, exinc
quod inſciis ſe factum cauſarentu
indigenæ, qui Carolum Canut
Finlandiæ Præfectum, regni Gu
bernatorem conſtituerant *a*. Po
quadriennium tamen, confirma
tis Svecorum privilegiis, coronatu
eſt Upſaliæ. Præclara ejus undiqu
initia privata diſſenſione, & mutu
Svecorum ſupplantationibus, mu
tata in pejus. Siquidem cum va
ria feudorum donatione nobil
inter ſe committeret Svecos, com
munibus patriam vaſtabat ſimul
tatibus *b*. Geſſit bellum cum Ar
glo. Hoc victo Vandalicas bel
lo aggredi civitates molitus; ſe
mercatorum inſidiis adpetitus
non ſine miſerabili rerum homi
numque naufragio triſte ſubii
periculum, cui nec ipſe diu ſuper
ſtes *c*. Hujus temporibus Sveci
cum & Gothicum jus per Regnal
dum Ingermundum latine verſum
prodiit, ante aliquot annos ex Re

gn

a *Ioh. Loccen. lib. 3.*

b *Johan. Gualter.*

c *Johan. Loccen. lib. 3.*

gi legibus & conſtitutionibus pr Epiſcopos & Sacerdotes in uum corpus redactum. Regis libdinem Deus fame ac peſte regni vndicavit : tandem in Dania impolis mortuus *a*. Regnavit inde *Crolus VIII*, Canuti Boude Equitiaurati, Senatoris Regni & Finladiæ Gubernatoris filius, à procribus, poſt aliquot annorum interregnum, jugum exterorum f.tidientibus Rex conſtitutus, & pucis poſt annis Norvegiæ etiam didemate potitus. Gothlandiam iulam, in qua Erici adhuc erant pæſidia occupavit *b*; ſed quam ei cofeſtim Chriſtianus I Rex Danæ eripuit. Nato inde cum Danis blo eos graviſſimis mulctavit dnnis *c*. Tandem in eum populu, præfectorum emotus inſolenti, claſſicum autem potiſſimum caente Archiepiſcopo Upſalienſi, inurgit. His preſſus difficultatib; Carolus Gedanum profectus, ſupetias à Polonis rogaturus. Inteim *Chriſtianus* Daniæ Rex regno olruditur & coronatur *d*. Poſt ſetennium inde Catillus, ex Lin-

com-

a *Henr. Souter.*

b *Ioh. M[illegible] crall.*

c *Henr. Souter.*

d *Ioh. Loccen. lib. 3.*

compenſi Epiſcopo miles factus
Archiepiſcopi nepos, collectis un-
dique copiis, regno ejecit quicu
que Chriſtiani favebant partibus
renitentes memorabili glaciali d
vicit pugna a: Chriſtianum ipſu
regno exegit, & Carolum ex Pru
ſia revocavit. Qui reverſus, rec
perata favoris popularis aura,
Præfectos populo gratiores ſuff
cit. Denique laudis ex virtute no
minus quam vitæ & regni ſat
obiit A. 1470, initio Maji. Null
priorum Regum tam diligentem
griculturę curam, aut parandoru
paſcuorum, excindendarum ſylv
rum, novalium ampliandorum, e
ſtruendorum oppidorum villarum
que illo adhibuit. Defuncto Caro
ſucceſſit *Steno Sture*, ex Sorore B
gitta Caroli Regis nepos, omniu
ſuffragiis electus. Is Chriſtiernu
Daniæ Regem cum claſſe ac exe
citu, Stocholmiæ mænibus prox-
mum, victum fugatumque rem-
vit. Inde filium ejus Ioannem, ev-
catis Ruſſis, & per occaſionem d-
cordiæ inter Stenonem & Sva-
tonem Sveciam aggreſſum, jamq

a Henr. Souter.

per factiones coronatum, repreſ-
ſit *a*. Ipſe totis triginta imperavit annis, dicique meruit fælicior Au- a *Ioh. Loccen. l.* 4.
guſto, melior Trajano. Memor
verborum Caroli avunculi jam mo-
rientis, induci haud potuit ut no-
men & majeſtatis diadema aſſume-
ret. Danici Regis uxorem Chriſti-
nam, in Stockholmienſi arce diu in-
ter captivas retentam, non ſolum ab
omni immunem habuit injuria, ſed
& cum omni nobilitatis comitatu
ipſe in Hallandiam deduxit *b*; ſed b *Joh. Loccen. l.* 4.
quod humanitatis officium proxi-
mum ejus ceſſit exitio. Nam in ulti-
mo eo convivio, quod cum Regi-
na in Smallandiarum celebravit
teris, peſtiferam contraxit ægri-
tudinem, ex qua mox deceſſit an-
no 504, circa principium Decem-
bris in pago Scheflyngarid. Aderat
morienti *Gaddus*, qui mortuo Re-
ge comminatus militibus, ſub pæna
capitis, ne mortem propalarent
Regis, priuſquam in locum Regiæ
ſedis rediiſſent, idque metu ne Re-
gno excluderentur Metropoli, ac
demeritorum fuſtrarentur ſtipen-
dio *c*. Miſſis inde ad *Svantonem* c *Joh. Loccen. l.* 4.

Oſtro-

Oſtrogothorum principem & Re-
gni Conſiliarium legatis, eum fil
obvium evocavit, qui in medio
occurrit itinere, ſpecie deducen
Regem Stenonem Stokholmiam
novo quidem exemplo, ſed quo
poſtea Senatus ratū habuit electio-
ne ejuſdem in regnum, ob mor
& familiam tam egregii Viri *a*.Ini
cum Lubecenſibus confæderation
bellum cum Chriſtierno II geſſit
quem jam multi expetebant odi
filii.In quem dum majora moliret
obiit anno principatus 8. a. 151
Tam in ſuos erat liberalis, ut v
ſtes ſibi ſæpius detraxerit quib
ſuos donaret. In aliis ſtipendi
largiendis aliquando exhauſit
ſcum : imo fame potius periiſſ
ipſe, quam ex incolarum victitaſſ
injuriis, aut Eccleſiarum ſeſe d
taſſet ſpoliis, recte exiſtima
Svecorum abunde ſufficere reditu
qui ſuum abſque rapinis aut ſ
crilegiis poſſent alere principen
Admirabilis in principe fuit vi
tus, quod plus quam Vatinian
proſequutus fuerit odio mendace
Quoties abſenti aliquem obloq

a Henr. Souter.

a

adiebat, toties accuſatum vocari
jiſit, ut coram facinus purgaret:
ude factum, quod facile detra-
ctonibus poſitus fuerit modus.
Squutus patrem, quamvis diffi-
citer, filius *Stenb Sture Iunior.* Is,
diidente Stokholmię Senatu (cum
Pnceps regni deſignatus eſſet
Ecus Trolle, Vir regno digniſ-
ſiius, niſi Trollorum obſtitiſſet
failia *a*, ob publicum patriæ a *Joh. Locc. cen. lib. 4.*
oium, & Danicæ factionis ſtu-
dii) natâ inter regem & Guſta-
vum Erici Trolle filium Archie-
piſcopum Upſalienſem, diſcor-
dii, ob quam non ſolum ipſi duo,
e & in univerſum tota in perni-
cem ivit reſp. cum Rex Chriſtier-
nus per congelatas in Sveciam
duxiſſet aquas *b*, ac Stockhol- b *Joh. Gvalter.*
mm jam ipſam, regiamque ma-
gni operum vi cinxiſſet, ingenti
mau obvius, Danum ab obſidio-
ne diſcedere juſſit: & cum reflante
veto, exercitum toto trimeſtri
traſmittere non poſſet, ſumma
eim omnium penuria preſſum,
qud illius animum omni ſtudio
demereri ſatageret, in commea-
tum

tum & fidem accepit, quo ſec-
rius cum incolumi redire exerci
in Daniam liceret *a*; ſed quam h-
manitatem Danus poſt deteſtan
penſavit fraude. Nam, petito cu
Stenone colloquio, cum paulu
abfuiſſet, quin Steno incautus
hoſtilem deſcendiſſet navem, h
ſpe fruſtratus, legatos à Steno
miſſos, Gaddum & Guſtavum E-
ci filium, captos ſecum in Dania,
contra datam à ſe fidem, abdux.
Summum hoc violatæ fidei cu
ſpecimen hoc anno Chriſtiernus
ediſſet, ſequenti multo ma
perfidiæ & crudelitatis juxta p-
bavit *b*. Siquidem validiore c
exercitu excurſione in Weſtro-
thorum terras facta, ac pugna -
pra congelatum mare commiſ,
ictu tormenti in fœmore accep,
cum Steno expiraſſet, ac ſubl
duce univerſus militiæ exerci
diſſipatus evanuiſſet, *Chriſtiernus* -
ctor à proceribus Regni, qui Da-
cæ factionis erant, evocatus -
gia Stockholmiæ corona orna
eſt *c*. Peractis inde ſolemnit-
bus, eodem mox die, veritus

ſe

a *Jacob August. Tuanus. Hiſtor. tom. 1. p. lib. 1.*

b *Joh. Loc. cen. l. 4.*

c *Jacob. Thuanus. tom. 1. lib. 1. p. 52.*

ſ abſente, Stenonis liberi à con-
triæ factionis principibus, rur-
ſs in regnum reſtituerentur, clau-
ſ urbis portis, præcipuos ex
cnnibus ordinibus viros, convi-
vo à ſe exceptos, adſtante & tre-
plante populo, ad nonaginta
qatuor obtruncari juſſit, relictis
ate prætorium per triduum, ad
hrrorem cadaveribus. Stenonis
ipius corpus, terræ paulo ante
mndatum, novi juſſu tyranni
eoſſum, ac cum reliquis crema-
tın *a*. Viduæ & interfectorum
lieri bonis ſpoliati & fortunis.
It Stockholmiâ profectus. Inco-
liad facti famam ad xxx. millia
cm armis occurrentibus, ipſe per
dvia & ſylvas noctu potius,
qım interdu iter faciens vix tan-
dn in Daniam rediit: ubi tot cæ-
dius efferatus cum ne à ſuorum
eım ſanguine cruentas cohibere
mnus poſſet, à Friderico patruo,
Hlſatiæ principe, & Lubecenſi-
b; bello petitus, terrente con-
ſcntia, cum Uxore Frabella,
Cſaris ſorore, & liberis in Sialan-
dim profugit, anno poſt Stok-
hol-

a *Johan. Micræll. li.3. ſect.4. p.191.*

holmienſem lanienam tertio, q
fuit ſæculi vigeſimus tertius
a Henr. Souter. Deſcr. Svec. p. 201. Succeſſerat interea *Guſtavus I*, g
nus ab Erico S. Sveciæ Rege p
maternam ducens lineam, ex ill
ſtri Waſorum familia, quæ pro
mum ſemper dignitatis poſt St
rorum obtinuit familias, oriu
dus. Hujus abavia Nicolai ux
fuit, Caroli VIII Regis avia p
terna; avia autem Brigitta, Joa
nis Uxor, habuit Carolum VI
avunculum, & Stenonem Stu
ſeniorem fratrem. Pater ejus E
cus de Ridboholm Eques fuit a
ratus, Regni Senator & Præſ
Alandiæ. Ipſe, poſt probatam St
noni adverſus hoſtes virtutem, a
te in Daniam obſes miſſus fuera
ſed admodum indigne habitus
cum fata patriæ adverſa intellig
ret, è cuſtodia elapſus, ruricol
habitu Lubecam venit, indequ
indignantibus quamvis Danis, pe
miſſum ei ut in Sveciam remeare
In patriam redux privatis ſe p
mum exhibuit latibulis, me
commiſſæ ante in proceres tyra
nidis, inter quos patri etiam ſu
ca

[c]arnificis illata erat in foro ma[n]us *a*. Hic cum ſe quoque ad ne[c]em quæri intellexiſſet, in Darle[c]arliam profugit, ac mox collecto [ex]iguo primum exercitu majora [te]ntavit. Inde ducta Stenonis filia *b*. [R]egni electus gubernator, multa [Da]nos virtute fugavit *c*. Tandem [ur]bibus à Danorum præſidio libe[ra]tis, inque Svecorum poteſtatem [re]dactis, cum ſingula ad indigena[ru]m adminiſtraret nutum, ſuffragiis [o]mnium Rex deſignatus anno Sæ[cu]li vigeſimo tertio, quinto demum [po]ſt anno coronatus eſt *d*. Patriam [pe]r crudelitatem ſubjugatam intra [tr]ennium vindicavit. Civiles diſcor[di]as omnes extinxit. Cives ſalubri[bu]s in ordinẽ redegit legibus. Mu[ta]vit & ſacros religionis cultus, non [ta]men ſine tumultu, Evangelicam [re]ligionem introduxit. Biblia Sve[ci]co idiomate evulgavit, ac Cleri[co]rum imminuit potentiam. Ruſ[ti]cum repulit tumultus, & ut Danis [o]mnis præcluderetur ſpes regni, ex [re]gno electivo hæreditarium fecit. [Re]ddita Friderico Danorum Regi [Bl]ekingia; Inſula autem Gothlan-dia

a: *Ioh. Gualter.*

b *Iac. Aug. Thuan. Hiſt. lib.* 1.

c *Wexion.*

d *Martin. Zeill. Deſcr. Svec. p.* 84.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

dia ſibi retenta, firmam cum i[illegible]
ſtabilivit pacem *a*. In Darlecar[illegible]
cum Pſeudo Sturius à Clero ei c[illegible]
truderetur, mature eum oppreſ[illegible],
& profugum Roſtochii carnifi[illegible]
manu ſuſtulit *b*. Fuit ei & cum P[illegible]
lonis bellum. Cæterum Princeps
omni laude digniſſimus, quod, cu[illegible]
ex legibus & æquitate ſua cuiq[illegible]
adjudicaſſet, ultimo prudentiſſi[illegible]
ſingula adminiſtraverit *c*. Qui[illegible]
lum excepit fuit *Ericus XIV*, G[illegible]
ſtavi filius, ex Catharina Electo[illegible]
Saxoniæ filia primogenitus, p[illegible]
mus hæreditario jure ſuccede[illegible]
Princeps ingenii corporiſque do-
bus laudatiſſimus. Eruditione m[illegible]
xime claruit: linguarum etiam [illegible]
Aſtronomiæ peritiſſimus *d*. Is p[illegible]
mus Revaliam, totamque Eſtoni[illegible]
in ſuam recepit tutelam. Hoſti[illegible]
habuit Danos, Lubecenſes [illegible]
imprimis Polonos, quos magi[illegible]
omnes affecit cladibus.

a Ioh. Loccen. lib. 5.

b Johan. Gvalter.

c Ioh. Micrall. diſt. 3ac.

d Wexion: Deſcri. Svec. li. 9.

Poſtea præcipuos regni Co[illegible]-
liarios, Svantonem Sture, cu[illegible]
duobus filiis Nicolao & Eric[illegible],
Abrahamum Guſtavi, Ivarum I[illegible]-
ri, Dionyſiumque Burgium, pr[illegible]-

cept[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

cptorem ſuum & alios, falſo apud
ſ, per Georgium Perſonium in-
tnum Secretarium conſpiratio-
nadverſus Regem initæ delatos,
inocentes Upſaliæ à ſatellitibus
ſis interfici juſſit. Qua cæde per-
ptrata, dolore animi & pudore,
im pænitentia commiſſi agitatus
ſceleris, fratrem Johannem quem
atea cum Conjuge Catharina *a*, a *Thuan. lib.* 22.
fia Regis Poloniæ Sigiſmundi
Aguſti quadriennio captivum
hbuerat, libertati reſtituit, ut eſ-
ſe à quo ipſe ſequenti inde anno
mnciparetur carceri *b*. Cum enim b *Paulus Piaſecius Chronica. Geſtorum in Europ. Singul. p.* 10.
ano 1568. 2 Julii concubinam
ſum Catharinam, humili loco
ntam, ex qua liberos duos ſuſce-
prat, ſolenni in templo ritu ſibi
copulari, ac jam veluti Reginam
coronari juſſiſſet, fratres ejus cum
Aunculo ſuo Stenone Erici Tu-
rae Bielki, aliiſque Regni pro-
ceribus iniêre conſilia deponendi
Ecum *c*. Quod cum ſine aperta c *Thuan. lib.* 41.
vieri non poſſet, fratres Johan-
nes & Carolus Sudermanniæ prin-
cos eum obſidione cinxerunt,
ice captum ſub cuſtodia detinue-
runt.

runt. Electus inde *Johannes II* Guſtavi I ex Margareta Steenbck Sveca ſecundogenitus *a*. Is poſt ſeptennale cum Danis bellum, inita cum iiſdem Stetini pace, litem de tribus coronis penitiſſime ſuſtulit. Regnorum duxit limites, jura quæcunque cujuſcunque e- gni irrita fecit. Ruſſos inde g- greſſus Narvam eis utramque a mit. Fines Regni ad quadraginta fere milliaria dilatavit *b*. Deceſſit anno 1592. menſe Novembri. Patre defuncto *Sigiſmundus II* in cuſtodia, cui pater fuerat con- ditus, natus, & à matre, quæ pontificiæ addicta erat religioni, educatus *d*, quod maternum genus ex Iagellonica Poloniæ Regum ſtirpe duceret, Maximiliano Au- ſtriaco in electione Regis Poloniæ prælatus fuit *e*; ſed qui ſucceſſu ſuo non caruit incommodo. Nam cum contra juramentum, poſt mor- tem patris Rex in Svecia inaugu- ratus apertum ſe reformatæ reli- gioni hoſtem profiteri videretur, & peregrinos jam milites in regni præſidiis diſponere, partemque

Lo-

a *Wexion.*

b *Idem & D.M. Ianſon. Merc. Gall Bell. l.5.p.611.*

c *Luc. de Linda. Deſcript. Orb.p.989.*

d *Thuan. lib. 104.*

e *Paul. Piaſec. Chron. pag. 62. Thuan. lib. 88.*

Ivoniæ Moſcovitis ante ſubtra-
ctam à Svecis transferre ad Polo-
nos, apud quos juxta & forum
Secis conſtituere cogitabat. Pa-
truum Carolum invenit adverſa-
rium. Quem ut reprimeret an-
no 1598, cum quinque millibus
Caſſi impoſitis ex Polonia in Sve-
ciam venit, ad arbitrium cuncta di-
ſpoſiturus *a*. Quo cum appuliſſet,
Carolus initio de pacis agebat con-
ditionibus. Poſtea aggreſſus Po-
lonos, magna eorum parte cæſa,
caſtriſque expugnatis, hanc Sigiſ-
mundo impoſuit neceſſitatem,
ut jam jam in Poloniam reditu-
rus, præter alias conditiones, Sve-
ciæ ſibi proceres traderet qui ad
ipſum tranſierant *b*. Quibus ulti-
mo ſupplicio affectis, bellum in
Poloniam tranſlatum *c*. Regnum
Sigiſmundo abdicatum, *Carolus IX*
Rex Sveciæ proclamatus anno
1604. Hic fuit tertius Guſtavi fi-
lius, cui poſtea Johannes, Sigiſ-
mundi frater, regnum ultro ceſſit.
Ad Regni gubernacula admotus
in Finlandos & Eſtonios, qui ad
partes deſciverant Sigiſmundi, in

a *Piaſec. Chron. pag.* 110. *D. M. Janſon. Mercur. Gall. Belg. lib.* 7. *p.* 18. & 23.

b *Piaſec. Chr. p.* 177.

c *Thuan. Hiſt. l.* 131.

ſui redegit obſequium, bellſe-
dem in Livonia conſtituit. Ubi,
opera Johannis Nâſſovii & Fa-
rensbachii, occupatis quibuſdam
locis, aliquando in varia ſubi
tractus diſcrimina: Rigam ali-
a *Piaſec.* *Chron.* *p.* 302. quoties tentavit *a*. Inde cum ad
hanc anno 1606 caſtra locaſſet,
& à Polonis Curlandorumque duce
victus, ac ipſe vulneratus fortunam
porro experiri non deſiſteret, eo-
dem anno regio ornatus eſt diade-
mate. Inde capto deditione Weiſ-
ſenſtenio, Rigam iterum iterum-
que, quamvis fruſtra, obſidione
fatigavit *b*. Non minus inde ferebat
b *Idem.* *Chron.* *p.* 193. Danus, naves ſuas in Livoniam um
comitatu miſſas, fuiſſe interce-
ptas *c*. Carolus autem his neglectis
c *Goth.* *Arth Mer.* *G. B. t.* 9. *l.* 9. ſuam in Lappios, populos hyper-
boreos, juriſdictionem vendicabat,
ipſi Norvegiæ conterminos. Unde
Calmariam huic & alia ademit lo-
ca *d*. Hinc Baſilio Moſcorum Duci,
d *Wexion.* *Goth.* *Arth. t.* 9. *lib.* 1. in offenſam Polonorum, à quibus
ad ultimas premebatur incitas, ſup-
petias tulit per Iacobum de la Gar-
dium. Sed Moſchis innata ſibi fraude
agentibus, ubi enatum fuerat el-

um

[ta]m ab iis Kexholmiam & vicinam
[...]is per vim eripuit Novogardiam.
[U]ltimo inter medios tumultus oc-
[c]ubuit. Qui eum excepit fuit *Gu-
ſtavus Adolphus*, filius cognomine
[M]agnus. Is trium difficillimorum,
[a]verſus Danos, Polonos *a* ac Mo- a *Piaſecii Chron. p.* 287.
[ſc]ovitas bellorum aleam ſubiit. Sed
[i]n ſecundo Regni anno in pacis
[de]ſcendit conditiones. Inde tran-
[ſlat]o in Carelliam exercitu, multis
[Ru]ſſos victoriis eo adegit, ut Carel-
[li]am atque Ingriam, cum munitiſ-
[ſim]is quibuſdam locis, irrevocabi-
[li] bi cederent pacto, ſuoque in
[Liv]oniam juri renunciarent. Vix à
[tr]ibus his bellis ad bella facto
[p]rincipi datum reſpirium. Quatuor
[v]ix elapſi fuerant anni, novæ ecce
[in P]olonos iræ. Quos ad æquas ut
[pac]is revocaret conditiones, illatis
[i]n Curlandiam armis, in ipſam
[q]uoque Livoniam magno cum im- b *Joh. Philip. Altin. Theatr. Europ. t.* 1. *p.* 628.
[p]etu infeſtiſſima tulit ſigna. Non
[ſ]olidas civitates Rigam *b*, Dyna-
[m]uncium *c*, ac mox, profligato c *Adolph. Brach. Hiſt. Noſt. Temp. l.* 1. *p.* 63.
[Sta]niſlao Sapieha, Kackenhauſium,
[Ko]patum aliaque provinciæ op-
[pida] & arces occupavit, nec ab
 ipſa

a *Piaſec. Chron. p.381.* ipſa abſtinuit Lithvania *a*. Claſſe i-
de in Boruſſiam advectus, comm-
diſſimum Pilaviæ portum occup-
vit. Braunsbergam item, W-
miam, Elbingam, Marieburgu,
Mevam, Margienburgenſem In-
lam, & Darſchawiam: adeoq; qu-
vis obvia, incredibili celeritate, d
Mevam Regis Polonorum nihil i-
petum moratus, in ſuum traxit o-
ſequium *b*. Conductus per Germ-
niam octo millium cum ſub Trib-
nis Streufio & Teufelio nequidquã
profuiſſet, quod ad Hammerſte-
nium in Pomeraniæ confinibus diſ-
ſipatus fuiſſet *c*, ipſe in Svecia
abiit. Redux portum Dantiſcano-
rum, & ipſa Urbis propugnacula
in periculum, ſed non ſine ſuo vo-
cavit periculo *d*. Occupata à Po-
nis Meva, cum Staniſlao Konie-
polſcio ad Derſchaviam prælium
ſubiit: diſceſſit victor, ſed no-
ſtrorum oppugnatione grave ac-
cepit vulnus *e*. Agebatur jam in
adverſis utrinque caſtris de pacis
conditionibus; ſed cujus ſpem
ſurripuere Hiſpanorum Regis pol-
licitationes, quibus recentem
ſup-

b *Adolph. Brach. lib. 3. p. 153.*

c *Johan. Philip. Abelin. Theatr. Europæo. tom. 1. p. 1187.*

d *Piaſec. Chron. p.383.*

e *Adolph. Brachel. lib. 3. p. 169.*

ſuppetias Poloni promittebat claſ-
ſem ; & jam Wallenſtenius im-
ponebat militem , ſedem belli in
ipſa poſiturus Svecia. Quapropter
recepti à Svecis animi : ac poſt
leviores aliquot velitationes, oc-
cupata ab iiſdem Brodnicia. Wran-
gelius egregiâ ad Gortznoviam
potitus victoria : ipſumque , licet
ſine ſucceſſu , oppugnabat Tho-
runium *a*. Advolaverat interim
Arnhemius in auxilia Polonorum
ab Imperatore ſubmiſſus. Anceps
binum prælium ad Trzciniam.
Mortuus Reingravius junior : nec
Guſtavus Rex ipſe ſine periculo *b*.
Petebatur inde à Polonis Marien-
burgum. Unde Arnheimius, quod
Brandenburgici Electoris Vaſallus
eſſet , ne vim ſuam principis ſui
opponeret voluntati, aut quidquam
hoſtiliter ageret, petitam à Polo-
nis impetravit miſſionem *c*, nactus
poſtea ſucceſſores Henricum Ju-
lium Ducem Lauwenburgicum, &
Philippum Mansfeldium. Hinc
Gallicorum & Anglicorum inter-
ventu utrinque in annos ſex indu-
ciæ, illa conditione ut vim mili-

a *Micræll. & Piaſec. p.406.*

b *Piaſec. Chron. p. 392.*

c *Micræll. paulo aliter hanc narrat Hiſtoriam Piaſec. p.408. & Brach. l. 3. p.197.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

tum Cæſareanorum ex oppoſi
Sveciæ littoribus ſuis regnis imm-
nentium averteret. Anno huj
ſæculi trigeſimo, eodem Junii di
nempe 25, quo centum ab hi
annis Auguſtanæ confeſſionis ar-
culi Carolo V. Imperatori ſolenn-
ter exhibiti fuerunt, in German
fines mari iterum reverſus Guſt-
vus, omnia Cæſaræanorum præ
ſidia ex munitiſſimis Pomerani
locis, heroico plane ſucceſſu ejec
Ereptâ ex faucibus hoſtium P-
meraniâ, in Marchiam, inde
Saxoniam, Miſniam, Thuri
giam, Franconiam, Palatinatu
Bavariam, atque ad ipſos uſq
Alpes progreſſus Tillium tamd
afflixit, donec vita & ſpe d-
mum omni, quam de extirpa-
da Reformatorum religione co
ceperat, ejeciſſet. Imperii urb
præcipuas, & de ſalute ſua pl
ſatis ſolicitas, preſſoſque hacten
principes, arctiore ſibi conjunx
fædere: victricia ſucceſſuum ſu-
rum ſigna ad extremas uſque Ge-
maniæ circumtulit oras. Hoſt
ipſos partim benevolentia ad ſi
ven-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ꝛnerationem invitavit, partim
:morum coercuit metu. Tandem
ıSaxoniam à nova Cæſareanorum
ıruptione liberaret, revocato ex
ſuperiori Germania pede, in Lu-
tenſi Victor pugna, glorioſa in-
omparabilis heros & digna ſe
morte occubuit a. Auguſtiſſimo Pa-
ti feliciſſima ſucceſſit filia octen-
is *Chriſtina*. Hæc undecim prio-
bus Regni annis ſub quinque Tu-
oribus, ex cenſu Senatorum, ma-
ime vero ſub auſpiciis Axelii
)xenſtierna, cui moriturus Gu-
avus belli paciſque per Germa-
iam jura commiſerat, continuum
tæ tractum, ſupra ſexum mulie-
rem, litteris linguiſque incubuit:
vocatis ſubinde doctiſſimis pe-
egre ad hoc inſtitutum Viris, qui
onceptum hujus in pectore ardo-
em foverent. Inter hos magnus fuit
laudius Salmaſius, qui, impetra-
a ad id à Confæderatæ Belgicæ
)rdinibus veniâ, tum viſenda tan-
animi Principis, tum promoven-
æ ejus alacritati ipſum tentare
eptentrionem non dubitavit.
Nondum ſopiti erant Germanici

Saxonia liberata.

a *De his omnibus videri poſſunt qui de rebus his ſcripſerunt ut Brachelius, ac omnium maxime Theatrum Europæum à Johanne Philippo Abelino inchoatum, & ab aliis continuatum. Edit. Francofurt. Item Pauli Piaſecii Chronica Geſtorum in Europa ſingularium Edit. Craccovienſis.*

tumultus, & bellum, in quod P
ter ob juſtiſſimas vocatus erat ca
ſas, late per univerſam ſerpeb
Germaniam. Principes, qui
Galliarum Regis & Proteſtantiu
Ordinum erant confæderation
regiis victoriis Bohemiam ipſa
atque Sileſiam peragrabant: n
ulla pars fuit ſatis à ſuo tuta pe
culo. Ita ut tanta urgente neceſ
tate coactus Imperator Ferdina
dus III ad pacis ſe inclinarit ſtudi
deſignatis Monaſterio & Osnabr
gis in Weſtphalia ad id loci
utrinque interea hoſtiliter cunć
agentibus. Solicitabantur in M
ravia ad deditionem Brinna
Konigsgræcia. Fridlandia & Leu
merizia etiam ceſſit. Succedente i
de in Torſtenſohnii locum Wra
gelio, ductus ad Viſurgim mile
& tranſmiſſo ad Huxteram fl
mine, in ſuperiore Haſſia a
Kircheimum poſita caſtra, quo
omne ei hoſtile immineret robu
auſpiciis Melandri contractum. A
ctæ undique copiæ, & ipſæ à Ga
lis ſubmiſſæ ſuppetiæ. Commixt
frequentes velitationes, & caſtr
run

Pacis quæſitæ conditiones.

Gallorum ſuppetiæ.

um ſedes ſubinde mutatæ. Tentata Veteravia. Paterbornum, Lemovia & Statberga primo in Weſthalia impetu occupata: & in Franonia Nordlinga & Donaverda in dem receptæ. Trajecto Danubio, t tranſitu per Raynam expugnaum in Bavariam facto, ipſa Vinelicorum Auguſta gravi premebaur obſidione, nequidquam profiientibus Cæſarianis, qui in ſubſiium venerant. Poſita in Suecia elli ſede ipſa Brigantini lacus connia tentata. Occupatum Brigantum & Inſula Menavia. Lindavia uorum menſium obſidione preſſa. uperato iterum Danubio remeaum in Franconiam. Fatigata Boemia. Ad Ægram pugnatum. Factus in Haſſiam impetus, & Marurgum Landgravio ſubtractum. Reditum in Miſniam & Thubiniam: nec Brunſwicenſi atque Luæburgenſi parcitum agro. Iterum n fædifragam irruptum Bavariam. unctæ ſub Turenio Galliarum coiæ, & commiſſa Suſmarchuſiana ugna, in qua læthaliter vulneraus Melander, turpi fuga ceſſit vi-

In Bavariam impetus.

Occupatum Brigantium.

Irruptio in Bavariam.

Melander vulne-

patus fugit. ctoriam, paulo inde ipſe mortuu
Lyco & Iſera tranſmiſſis capta Fr
ſinga : multiſque aliis locis expu
gnatis, aut quocunque jure in d
ditionem acceptis, tota intra O
num Bavaria prædæ fuit. Revi
Pragenſis arx intercepta. Bohemia, & ipſa Pragenſis Ar
cum tertia urbis parte intercepta
Quæ dum peregre fiunt, primu
menſe Januar. anno ſæculi quadra
Pax inter Hiſpanos & Belgas. geſimo octavo convenit Monaſte
rii inter Hiſpanum & Confædera
tos Belgas, qui jam octoginta pe
Pax Oſnabrugenſis. ne annos bellum geſſerant. Ind
menſe Octobri Oſnabrugi tricen
nale etiam Imperi bellum compo
ſitum, ubi delegati utrinque Com
miſſarii, in pragmatica de pac
ſanctione conficienda, ultra quin
quennium deſudaſſent. Sequenti an
no exauctoratio militum facta, &
præſcriptæ pacis conditiones data
Pacis conditiones. pax ut ſit perpetua; ut Reginæ Sve
ciæ, pro locorum bello occupato
rum reſtitutione, præter Steti
num, & nonnulla alia ulteriori
Pomeraniæ oppida, & præfectu
ras, tota citerior concedatur Po
merania, Inſula Rugia, Wiſ

maria,

naria, Archiepiſcopatus Bremenſis,
& Epiſcopatus Verdenſis: Locus
n Collegio principum, ſcamno
eculari, quintus, & privilegium
le non appellando. Majorennis *Regina Chriſtina regni habenas in ſe ſuſcipit.*
nde Regina faſces Regni ipſa cor-
ipuit. Inde ab Albi in Moraviam
actus impetus, & ipſa Wratiſla-
iæ ſuburbia prædæ habita. Miſ-
us in Holſatiam & Daniam miles
d impediendas Danorum machi-
iationes. Biennio poſt Regina *Chriſtina Holmiæ coronatur.*
Holmiæ anno 1650 ab Upſalienſi
Epiſcopo coronata: cum proceres
eriò de inſtituendo agerent ma-
rimonio inter Reginam & Caro-
um Guſtavum Palatinum Rhe-
i, Guſtavi Adolphi Magni ex
orore nepotem, in pleno aperte *Reſpuit nuptias.*
onſeſſu conjugalem negavit tho-
um. Ne tamen per omnia prin-
ipum refragari votis videretur,
undem Carolum Guſtavum hæ- *Carolum Guſtavum Regni dicit hæredem, & imperio cedit.*
editarium Sveciæ principem &
ucceſſorem dixit. Inde mox an-
10 1654, die 16 Menſis Junii ul-
ro illi imperio ceſſit. Magnæ fue-
unt coronationis ſolennitates, &
nter illas dignus memoratu ſparſus

in populum nummus, qui ab un
parte recens electi Regis refereba
imaginem cum marginali inſcr
Carolus Guſtavus Rex creatur. ptione, *Carolus Guſtavus Rex Su*
ciæ, ab altera vero trium Corona
rum oram claudebant hæc verba
A Deo & Chriſtina. A coronation
proximus fuit ſupplicationis dies
inde gratiarum convivia. Ex le
gatis gentium primus fuit Luſita
nus. Hujus gratulatio ſupra mo
dum humaniter excepta; ſed pu
Bremenſium diſcordiæ. blicam hanc lætitiam Bremenſiu
interverterunt diſcordiæ non e
voto reſpondentium Coninck
Expeditio in Bremenſes. marchio. Offenſus Rex his mill
equitum, peditum vero ſex mi
lium exercitum parat: nec defue
runt qui ex privatis principum fa
miliis propriis ſumptibus integra
pararent legiones atque cohorte
quas omnes Viſurgim verſus Wi
mariamque tenus transferre an
Miſſi paſſim Legati. mus erat. Miſſi & paſſim legat
Comes Slippenbachius Francofu
tum ad Conſeſſum Deputatoru
Ordinum, atque alios per Germa
niam Electores: Roſenhanio ver
datæ curæ, quæ in eam rem face

rent

rnt, Wiennæ exponeret apud
Iperatorem atque eos qui Circu-
l Inferioris præeſſent Saxoniæ.
Ietus tanti apparatus inopinan-
ts primum perculit Dantiſcanos,
abitrantes victricia nuper Sveco-
rm arma in Poloniæ gentis verti
cpita. Hinc reparatæ apud illos
i defenſionem munitiones, nec
cidquam neglectum quod tutan-
cæ faceret ſaluti. Bremenſes inte-
rn ſuæ confiſi cauſæ, ac ne quid
c jure cedere viderentur, Ko-
inghsmarkio Regis cauſam in-
ſtantius urgente, apertam oppo-
nnt vim, ac die 7 Julii Veegen-
ſchium, ſitu & munitionibus op-
prtunum expugnant. Magnus
ii rerum omnium bellicarum ap-
paratus. Locum deſtruunt ac ſolo
æquant: vicinoſque omnes pagos
hactenus refractantes in obſe-
quium trahunt. Nec Konincks-
marchio ſua defuerunt ſtudia. Hoc
manum aliquantulam ibidem pa-
rnte, Wrangelius advolat Wiſ-
mariam cum comitatu ſeptem na-
vium: prodromus majoris ſubſe-
cuturi ex regno ſubſidii. Habitis
inde

Dantiſcanorum metus.

Bremenſes ſe Koninckſmarckio opponunt.

Wrangelii Wiſmariam adventus.

inde procerum in Svecia conſils,
miſſus in Holſatiam Lindanus ui
Principem Hedewigam in mari-
monium Regi peteret. Comiſm
duxit per Regni Cancellarim
Hedviga Holſatiæ Ducis filia in matrimonium Regi ducitur.
Oxenſtierna, quem cum treco-
torum comitatu ablegaverat. e-
quuti inde gentium Legati x
Gallia, Palatinatu & Polon ;
ſed quorum hic, ubi, inter ia
gratulationis officia, ſimul exp-
ſuiſſet, Regem ſuum omni præt-
ſionis jure in Regnum Svecæ
Legati Polonorum petitio, & Regis Caroli reſponſum.
ſponte ceſſurum, ſi in compe-
ſationem Livoniæ Ducatus, e-
cepta Riga, vel Pomerania bi
tribueretur, cum aureo dimiſſus
torque domum retulit, de pari
hujus conditionibus poſtea a-
quando actum iri. Bremenſes i-
terim, primæ non obliti victoriæ
ejuſdem porro tentaturi ſucc-
ſum, Duce Linthovelio, miſſis
trecentis equitibus, atque pedi-
bus fere ducentis, arcem exp-
gnant Tegenhuyſiam. Hanc e-
molitum vocati ruſtici, dum n
inſtituto verſantur opere, à ſu-
veniente Koninckſmarckio, Wra-

gel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

elio & Steenbockio præſenti-
us, cum exigua diſſipantur ja-
tura. Miles Bremenſis cordatius *Bremenſium ſterilis conatus.*
ugnans, amiſſis octoginta cæſis
c captivis triginta, Ducem ſuum
ibus vulneribus ſaucium in Ur-
em retulerunt : Sed quæ nec
vecis incruenta fuit victoria, ut
ui ex ſuis ad centum & ſexa-
inta in hac pugna deſidera-
ant, inter quos Tribuni *Verſe-
us*, *Breda* aliique. Auctæ jam *Auctæ Svecorum copiæ.*
oninckſmarckii copiæ acceſſio-
e octo navium, quæ Wiſmariam
rimum venerant, duce Erwino
coto, inde Stadam. Hæc cum Rot-
enburgum muniunt ad inhiben-
as ex Urbe incurſiones, Bre-
enſes, quo tranſitus Burgum
erſus tutior eſſet, intrepido ex-
arrunt animo, & quo omnis hoſti
ræclureretur aditus, totam Hol-
rlandiam ſuis muniunt præſidiis,
uctis etiam foſſis, ubi acceſſus
on difficilis. Præſidio caput fuit
althaſar. Per hæc tempora eo- *Bremenſium victoria.*
undem Tribunus *Ruyſch* in Lu-
enburgenſi ditione ſuis non caruit
cceſſibus: Svecicæ Cohortis Equi-
tem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

tem univerſum profligat, duct
quadraginta quatuor cum Conc.
pitaneo captivis. Hæc dum fiu
Svecorum Dux navibus Viſurgi
Hollandiam deſcendentibus imp.
nit manus; ſed quibus ſua mo
Variæ & ancipites vellitationes. abeundi conceſſa libertas. Sequ.
tæ exinde inter Urbanos & Sv.
cos variæ ac dubiæ ſatis vellitati.
nes, quarum modo hi, modo i
victores. Initia Menſis Septemb
Coninckſmarchio ſedem dedê
Maſſelæ, loco in colle ſito ad L
ſam. Hic nova Svecici militis e
Svecia & Pomerania augment
Ducta Burgum verſus foſſa,
erectum fortalitium. Conatum in
Bremenſes agros inundant. pedituri Bremenſes univerſum
quis obducunt agrum. Irrito hc
conatu, Svecus in nova abiit co
ſilia. Superata, per Holderla
diam, Ottersberga, atque vita
Burgo, per adjacentium extin
paſcuarum propius ad ipſam a
dit urbem, quam multorum fer
Brema oppugnatur. bant conſilia. Jactæ tamen agg
rum moles, & ſpatio unius hor
quaruor facti impetus. Perrup
valli munitio nequidquam nocu
civibu

cvibus. Tanta Balthaſari virtus *Balthaſari virtus.*
fit, ut cum quadringentorum
ræſidio, cæſis octingentis, vim
hſtium univerſam repulerit. Su-
prveniunt Legati, Brandenbur-
gcus, Neoburgicus & Brunſvi- *Vicinorum Legati.*
cnſis, atque in eorum juxta
cmitatu ii qui Hamburgenſium
& Lubecenſium nomine res jura-
bnt publicas Monaſterii. Rogant
Bemenſium Magiſtratum Burgh- *Burghtum occupatum.*
tm in manus tradatur Sveco-
rm: de reliquis ſe cum Conincks-
mrkio acturos in pacem & quie-
tm Urbis. Itum in Legatorum
pllicitationes. Negante ſingula
bninckſmarchio, Burghtum i-
pum per vim occupatum. Præfe-
& in Urbem dimiſſi. Omnis com-
meatus præda permagna. Ad vi-
gſimum quintum inde ejuſdem
mnſis diem datæ utrinque in duos *Induciæ duorum*
menſes induciæ illis conditionibus: *menſium.*
Ubs ſuſtentando Svecico militi
dcies quinquies mille adnumera-
r: imperiales: ſingula in capto ju-
vnta Burghto reſtituerent: pon-
tmque Dohenæ amni imponere ſi-
blicere, atque eundem præſidio
fir-

Suburbia demolita. firmare. Quibus impetratis. Be-
menſes ad ſexcentos uſque pa[illegible]s
à munitionibus ſuis omnes ædi-
ciorum demoliuntur ſtructura:
nec ipſis parcitum hortis, qua l-
tior quoquo verſum eſſet proſp-
ctus, atque urgentibus ita reb[illegible],
paratior civibus defenſio. Miſſi [illegible]
Minda pax inita. men Mindam utriuſque partis [illegible]-
legati, ubi, laudato vicinoru[illegible]
interventu, quibus majoris me[illegible]s
erat periculi, vigeſimo octa[illegible]
menſis Novembris, data pax & [illegible]-
cta. Anteverterant pacem hanc [illegible]
14, ejuſdem menſis Novembr[illegible],
Regis Caroli Guſtavi matrimo[illegible]
Holſatiæ Ducis filia Holmiæ coronatur. Holmiæ, quo Regina cum quatu[illegible]
appulerat navibus, ſolemnia: n-
ptiæ die decimo quinto, ac publi[illegible]
Regis Polonorum litteræ. ſequente die coronatio. Submiſ[illegible]
mox litteræ à Rege Poloniæ Ca-
miro, per Murſteinium quarum [illegible]
gillum excludebat inſigne triu[illegible]
coronarum. Summa litteraru[illegible]
erat: *ſe deſiſtere à Iure Svecico, &* [illegible]
hanc rem ſe proxime delegaturum. I[illegible]-
Bellum paratur in Polonos, & cauſa. terim Holmiæ bellum in Polon[illegible]
decretum, occaſione querelæ qua[illegible]
Rex ipſe in Comitiis inſtituerat [illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

olatam exiſtimationem Regni à
aſimiro & ipſiuſmet fœdifragium.
egatus ad Regem miſſus non ad-
ittitur: Re infecta diſceſſuro ſub-
nuitur, in Svecia credi litteras in-
ſio ſenatu Polonico exaratas, at-
ue exinde hac de re nihil agi poſ-
. Per id tempus venit etiam Tar-
trorum Legatus, qui nomine
rincipis ſui Regi Carolo & Re-
gum ſimul & juxta celebratas gra-
ularetur nuptias. Idem factum
iit *Plettenburgi* eodem nomine à
æſare ad eundem delegati. Po- *Poloniæ Regis ad Carolum Legatis*
lnus rem infectam edoctus inſtitu-
um ſerius urget, deſtinato jam Le-
ationi *Gorayſcio*, ſed qui in ipſo
yſteriorum legationis apparatu
biit. Surrogati in locum ejus *Ko-
erski* Capelanus Gedanenſis ut &
ſzynski. Datæ inſuper & ad Ele-
torem Brandeburgicum litteræ
uibus ad mediationem invitaba-
ur, factis pollicitationibus Sve-
orum Regi in univerſum ſatisfu-
urum; nec quidquam aliud à Sve-
s deſiderari præter Oppelenſem
Ratiborienſem in Sileſia Duca-
us, ſibi, nomine defuncti fratris
Wla-

Wladiſlai, relictis, quibus tam
adeo avide inhiaret Svecus. Add
ta etiam hæc conſilia, prædict
Ducatus in tanta apud ſe habe
exiſtimatione, ut, priuſquam ill
cederet, malle, quibuſcunque co
ditionibus, ſe cum Moſcovitis pac
ſci, aut facta cum Coſacis amn
ſtia, eoſdem in ſuas pellicere pa
Apparatus bellicus. tes. Data à ſuis Sveco arma, m
les & claſſis. Riga ab omni inſtru
tur commeatu. Idem fit juſſu R
gis Dantiſci. Miſſus in Livonia ex
ercitus Duce *Magno de la Guarde*
Regis Svecorum affine, & Camp
Byrza & Duneburgum occupantur. ductore *Leewenlovio*, qui Byrzam
primum, inde occuparunt Dune
burgum, locum ad Dwinam flu
men ſitum. Rebus ibi apprim
Rex ipſe venit in Pomeraniam. curatis, Rex ipſe conſcenſa trigin
ta quatuor navium claſſe, cum
comitatu quindecim millium ex
ercitus Stetinum appellit, Strale
ſundam atque alias Pomeranici lit
toris oras. Ubi pedem in terram
ponit, primum Dantiſcum mittit
qui promittat nihil ſe hoſtilis ad
verſus urbem tentaturum, ſi, ne-
glectis partium ſtudiis, ſua tantum
cura-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

urata vellent. Actæ Regi gratiæ; ed ſe fideli obſequio Polonis ob- trictos bello fortunam expertu- os reſponſum à civibus. Quod um indignanter accepiſſet Caro- us, datum *Wrangelio* in mandatis, t portus urbis clauderet, atque mnia interverteret commercia. Ietus qui exinde totam occupa- erat Poloniam tantus fuit, ut eptimo cuique neceſſitas impoſi- a fuerit pro Rege militandi, qui- unque regni clauderetur limiti- us. Electum habendis comitiis 'horunium, quibus interfuit Rex ſe. Gyſius militiæ Dux à Polonis criptus, cum maxima quæque mo- ketur, ſine milite ſine armis ac elli errabat nervis. Miſſi à Carolo ad Brandeburgicum *Alexander ſkius* atque *Wittenbergicus*, qui tran- tum impetrarent per Boruſſiam. t is cum hoſtem in ſuo ferre me- itullio non poſſet, exaratis lit- eris ad ditionis ſuæ civitates ma- ule ſingulas hortatur, arma pa- ent ac proximo invigilent hoſti. Ioniti ab eodem & Dantiſcani, ropugnaculo ſuo Termundæ ma- ture

Dantiſcanorum in Poloniæ Regem fides.

In Polonia ſeptimus quiſque legitur in militiam.

Brandenburgicus tranſitum negat per Boruſſiam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ture proſpicerent. Occupaverit idem pavor Brunſvicenſes & Lu-neburgenſes, nec metus deſit Hamburgenſibus, qui conducto recenti milite belli dubiam a-huc omnes expectabant aleam. Initio Maji miſſus à Sveco ci Archiepiſcopo Gneſnenſi, Prim-ti Regni, litteras offerret Loric, ipſi tradendas Regi. Interpret-tum bellum indici, non ſignific-ri pacem. Hinc tentati Coſaci ſu conditione omnium immunitatum quarum cauſa natum fuerat be-lum: à Moſcis deficerent, & ſu ſequerentur partes. Menſe Juli habitus à Sveco militiæ cenſu Juventus decies ſepties milliu numerus. In Polonia vero omn-bus indicta arma: quibus acceſſe-rant quatuor Palatini cum parat quindecim millium exercitu. Sve-ci ubi pedem ex Pomerania mo-viſſent, Wittenbergicus, convo-catis militiæ præfectis, monet *Recentem eſſe hoſtem in quem bellum moveant, & alius ingenii quam cum quo hactenus bellum geſſiſſent. Frangi tamen animum poſſe, ſi ſtipato re-ſiſtant*

Caroli ad Archiepiſcopum litteræ.

Tentantur Coſaci.

Wittenbergici ad militem oratio.

ſtant agmine; incendi ubi ad voci-
ferationes terrore diſſilierint. Facto
ide aliquo itinere *Draheymum* oc-
upata, quam panico metu deſe-
ierant Poloni. Progreſſum inde
d fluvium uſque Notecz, cujus
pam Polonicus occupaverat ex-
citus. In hunc facto Sveci ali-
uantulo tormentorum impetu,
invito extorquent hoſte tubici-
em, qui pacis offerat conditio-
es. Quibus conceſſis, Caliſzen- *Svecorum progreſſus.*
ſem & Poſnanienſem Palatinatum
ne vi in deditionem accipiunt.
equuta ipſa Urbs Poſnania, quæ
citium ſuum centum millibus
nperialium redemit. Inde Caro- *Caroli ad Moſcoviæ Ducem litteræ.*
lus Rex ipſe ad Ducem ſcribit Mo-
ſoviæ, Lithvaniam atque Cur-
landiam ab armis intactam ha-
bat, ut ſuæ tutelæ commiſſas:
ſtis ſibi terrarum eſſe ultra Bory-
henem, quas curet, quapropter,
majoribus obviam iturus malis, in
es cum ſuo redeat exercitu. Diſ-
plicuere datæ cum imperio litte-
r. Reſponſum tamen, primum *Moſcovitarum Ducis reſponſum.*
ſ in armis fuiſſe, atque exinde
imo ſe jure gaudere. Scriptæ &
ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ad Imperatorem litteræ, quibus ex-
ponebantur cauſæ ob quas parata
eſſent in Polonos arma. Harum ma-
ximæ fuêre, illatæ ſibi ſæpius à Jo-
anne Caſimiro injuriæ. Nec ſua inte-
Coſacorum rabies. rim defuit Coſacorum rabies, cu-
ctæ tribuens libidini: non commu-
nibus parcitum fortunis, nec ſplen-
didiſſimis quibuſque oppidis: quo-
rum ultimæ fortunæ, deprædatio-
nes ac flammæ. Horum ſingula
dum univerſam gentem Polonam
acerbius habent, Vittembergius
ſuas auget copias: *Dunderſtadius*
præficitur Polonis. *Naumanno* Ca-
liſienſis data provincia. Occupa-
tum inde *Wilhelmſtadium* non in-
legans oppidum: indeque maxime
tentatum quod proximum in Polo-
niam aperiret tramitem. Præmiſſi
qui ſingula tentarent *Steenbockius* &
Lindanus, Rege ipſo non cum exi-
gua manu inſequente. Data in po-
teſtatem *Branberga*; ſed *Kaliſzia*
vi expugnatum. Ex diſſipatis hic
polonicis cohortibus ultra centum
Legatio Poloniæ Regis ad Suecum. deſiderati. Patulum *Warſaviam*
verſus iter. In quo à Poloniæ Re-
ge ſubmiſſus *Chriſtophorus Prezie-*
ſcis

Chriſtophori Przeziemſcii ad Regem Svecorum Legatio.

ius hæc apud Svecorum Regem
epoſuit mandata: *Sereniſſimum Po-
niæ Regem non ſine admiratione ſtu-
re ad tam inopinatam Svecorum
Poloniam invaſionem, etiam poſt
pius oblatas pacis conditiones: nec
as alias ſubeſſe cauſas ſuſpicari,
àm vel invidiam Gentis ſuæ in Re-
gn tentari, vel opima Regni inhiari
ede, aut aliquam rerum geſtarum
griam apud ſeram parari poſterita-
tn. Quorum tamen ſingula ſterili ni-
tentur fundamento, exinde quod Po-
liæ Rex neque offenſæ quidquam bello
dlerit, neque in animum ſuum in-
dere poſſit, Principem tot bellorum
ſiceſſibus clarum ultimò pecuniarum
dio inductum, ſuum petere regnum
o tantorumque hactenus hoſtium
rdis expoſitum atque rapinis. Nec
gloriam quidquam victricis facere
eis, maximis jam injuriarum ca-
itatibus diu fatigatas peti regiones,
rus imperio nihil profuturas, reli-
ie, legibus, lingua, moribus at-
u veſtitu à ſuis diſcordes. Quare
verſis aliò armis, ad pacis inſtituta
nnum componeret ſuum, deprecanti
plo optatam non negaret tranquil-
tem, & ſi quæ alia ex uſu ſuo eſ-*

ſent conditiones eas exponeret: prom
eſſe principi ſuo conſilia in eas quo
deſcendendi: in penitiora regni ſui-
rocientem ac jam vaſtantem cura
non immitteret .militem. Rex a-
ditis per Beerenklavium regeſ
Se non magis unquam obſtupuiſſe quam
ad ea quæ ſibi exponerentur. Stupi
cauſam fuiſſe maximam, quod n
demum & Polonorum Rex, & c
ctus univerſim Senatus cauſam e
ſcetur belli, cujus non datas tantum
rationes totus jam approbavit or
ſed & ſedandi ſe authorem plurie
voluerit. Hanc ſummam eſſe dicen-
rum quæ Regi ſuo referret. Data
men colloquii interſtitia: per cæ
cum injiceretur à legato polo
Stetinum remotius eſſe, qu
pro re nata de publica ibi agi
ce poſſit, quod duodecim tant
militarium ſpatio regum diſſi
rent caſtra, Rex ad ea Guſta
compoſito modeſte ad riſum
tu, *quoniam*, inquit, *tam comp*
dioſo mihi ad cognatum itinere rei ma-
ximæ difficultatem componere lic
dabo operam ut obſequia ſentiat
atque eum juxta humanitatem

Reſponſio Regis Svecorum.

quam

uam ei mihi obviam venire liceat.
'ata legato diſcedendi venia: qui
·gio egreſſus cubiculo comitem
hbuit *Beerenklavium*, rogantem
, quæ verbis apud Regem ex-
pſuerat, ſcriptis juxta relinque-
rt mandata, quò Caroli mens in
ctis ad regem Poloniæ litteris
aeriretur dexterius. Dictum,
fctum. Profecto in patriam Le- *Inferior Polonia ad bellum paratur.*
gto, Nobilitatis in inferiori Po-
loia ordines, ſerius quàm par
eit ad arma conſurgunt. Poſita
a ripam Viſtulæ caſtra, quæ Mo-
ſcvitarum ſimul & Svecorum op-
pnerentur exercitui. Miles po-
ous impoſito parebat *Gonſievio*,
u invito res Lithvanicæ cum *Ia-* *Ianuſius Radzivilius componit res Lithvanicas.*
uo Radzivilio compoſitæ. Sequu-
æ ellitationes, duce *Kludzinio* &
rlenſi Palatino, parva manu tre-
etos ſuſtulerunt Svecos. Non exi-
lus inde Polonis ſucceſſus. Rex,
ertis Warſavienſibus ſedibus,
eſnanti Cracoviam perrexit iti-
er, datiſque mandatis ut quam
aimus fieret exercitus, etiam
ur amiſit qui quantuluſcunque
d Marienburgum collectus fuerat,

 reni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

renitente milite & imperium a-nuente *Weyeri*. Magnus inde Regi metus privatos etiam tentat thesauros. Reſumpti tamen ani-mi & Minor petita Polonia. Ha-bitus militiæ cenſus, & dati illis duces *Palatinus Ruſſiæ*, qui prius inter duces haberet partes, ut & *Czarneccius*, qui proximas illius te-retur partes. Submiſſa interim x Svecica claſſis, ubi ad *Wolgaſtum Stetinumque* multum expoſuit militem, ipſa ad Dantiſcum inter oſtia conſtitit Viſtulæ. Impetr omnibus navibus ad ſingula onera centum imperialium cenſus, so-lis data Anglis venia tuto veni-di remeandique, Dantiſcani omnis injurias haud ferentes, quò ſti-lis ultro fatiſceret claſſis, omnia inhibuerunt commercia, conv-ſoque ad defenſionem animo, quidquid ad ſui tutelam requi-batur, prompta aggreſſi manu ſin-gulis incubuerunt alacriter. Ad-ditæ fortalitiis manus, & civium quiſque proximis imbutus armis. Nec quiſquam erat cui parceret, tam ſedulus cuique in ſui tutelam

Viſtulæ claudantur oſtia.

Dantiſcani parant arma.

aimus! Mirari hic licet inter pacis
ſidia tam ferventem belli appa-
r:um, ipſumque redivivum quaſi
rlire Martem, qui ſperatam ante
pcem non ſiniſtre ſuis pollicebatur
cibus! Mota Svecorum caſtra
vrſus *Poſnaniam*, *Sabotam Lavi-
r.um*, quod ultro ſe in hoſtium tra-
dlit manus, ubi fugientium ſe-
pngentos ſuorum currus in ma-
ns eorum veniſſe didiciſſet. Ur-
gntibus ita hoſtibus Poloniæ Rex
eiguæ ſuorum diffiſus manui, re-
lio aliquantulo Warſaviæ milite, *Polonorum Rex deſerit Warſaviam.*
cn reliquo ſe exercitu contulit
Cacoviam. Hunc Rex Guſtavus
fdinanti intercepturus itinere
ſum miſit *Wittenbergium*, qui pau-
ccum dierum interſtitio fruſtra
ſevutus regem, in ipſo itineris
cmpendio ad Viſtulam *murium*
o:cupavit *turrim*: impoſitoque
qngentorum præſidio ſine ulla
dicultate occupavit Warſaviam.
Igens hic bellici commeatus præ- *Præda ingens.*
d, in quo centum juxta & quin-
qaginta majora tormenta belli-
c: Paucis inde diebus Rex ipſe
Gſtavus caſtra ſua in Cracoviam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

movit. Verum ubi in itinere i-
tellexiſſet Polonorum regem c[illegible]
quindecim millium exercitu, i-
xis ad Radzovicum hærere caſt[illegible],
firmum fiduciâ committendi p[illegible]-
lii, præmiſſis qui Polonorum t[illegible]-
tarent vires, ac initis ſuis velli[illegible]-
tionibus de rerum ſe certior[illegible]
facerent ſucceſſibus, cum exp[illegible]-
raſſet nequidquam ſuorum de[illegible]-
re virtutibus, ſuperatis quor[illegible]-
dam locorum difficultatibus, u[illegible]-
verſum ita in aciem diſpoſuit r[illegible]-
litem, ut nullus ſupereſſet met[illegible];
quin & ſpem conciperet, ma[illegible]-
mis quibuſque rebus ſuis ultima[illegible]
victoriarum adfore gloriam, r[illegible]-
cta in hoſtem tetendit via. Co[illegible]-
Poloni in prælio fugantur. miſſo prælio Rex hoſtem conje[illegible]
in fugam. Sequentibus inſectari
occaſionem præcluſit imbriu[illegible]
tempeſtas: qua paulatim conqui-
ſcente, novi redierunt animi, [illegible]
recens prædæ cupiditas: quæ n[illegible]
prius in comitantibus ſubſtitit,
quam ad ultimas hoſtem incitas r[illegible]-
dactum in ternas diviſum conſp[illegible]-
[illegible]iſſet partes. Parti, quæ ſiniſtra
claudebat aciem, Rex præfu[illegible]
ipſ[illegible]

iſe: reliquæ duæ cum tranſitum
pr paludes tentarent, non niſi cum
aingentorum diſpendio trajece-
rnt. Ex his cum nonnulli Regem
fga ſibi conſuluiſſe ſignificaſſent,
ccta inſequentibus mandata, ne
fgientibus parceretur: Regis ca-
pivitatem aut profligatos in fuga
hſtes gloriæ ultimum fore de-
cs. Nec conceptæ ſpei ſui de-
fiſſent ſucceſſus, niſi vel ingruens
nx obſcuris obfuiſſet tenebris,
vl avida prædæ militum manus,
cæ in centum inciderat currus,
ani inſtructos commeatu, ab
icepto revocaſſet militum. In-
trupto hic datum aliquid fu-
rri, ſed cui non niſi ad dilucu-
lm torpere licuit. Datis inde ſignis
rcta progreſſum Cracoviam, ubi
Cepariana Suburbia, ut civium
dfenſioni noxia, inter flammas
cnſpecta. Poloniæ rex, qui in
ubem confugerat, prævia nocte,
eadem urbe relicta, Nuyſam ſe ad
Rginam contulit. Hæc dum fiunt
nnciatur Regi Svecorum paratam
tans Viſtulam polonæ nobilitatis
manum, quæ datas ſibi ulciſcere-

Rex Poloniæ fugâ saluti ſuæ conſulit.

Centum currus capti.

Cracovienſes ſua cremant Suburbia.

Poloniæ rex fugit.

tur injurias: cui mature occurſur
Rex cum delectis equitibus traje
Poloni deſerunt ſuam ſtationem. flumen. Poloni non expectato h
ſtium adventu occupatas ultro an
conflictum ſuas deſeruerunt ſtati
nes. Fugatis ita hoſtibus reliqua
urbem relicta Svecorum man
quod ſuperfuerat Caſimirianu
occupavit ſuburbium, & cum pc
ro ipſa tentaret mænia, per imm
Svecorum ad Cracoviam clades. ſas in Stradronam, ſuburbium i
dem eſt loci, flammas, amiſſis q
non exiguum faciebant numeru
ad vota non prius aſſurrexit ſu
quam extincto incendio novos ſ
pararet ſucceſſus. Non incruen
utrinque conatus. Hos victoriæ i
ſtigabat gloria junctaque præc
cupiditas; illos vitæ ſortiſque t
tabatur conditio. Illos terreb
metus; hos concepta in animis f
vebat ſpes. Unde facti in urbis m
nia impetus, tormentorumque ic
bus perforatus murus ternis aggre
ſionibus patulam, ſed irrritam, f
Cracovienſium virtus. cit viam. Virtuti datum civiu
Svecus tentatis omnibus viis, q
rem compendioſius perficere
tres ex Senatorio ordine viros,

& S

: Subcancellarium regni, Cra-
oviæ tunc inhabitantes, in ſuas
ellexit partes, qui urbem prode-
int. Re palam factâ, omnes pu- *Proditores Cracovienſes capite plexi.*
licè capite plexi. Poloniæ rex
eſperatis rebus Cracovienſibus,
llictiſque quæ in uſum eſſent man-
atis, propero itinere Nuyſam,
que inde ad Bugi fluminis ripam,
uæ in Boruſſiam ducit, decurrit:
ollectoque militi *Negelinum* im-
pnit. His Rex Svecorum intelle- *Svecorum Rex fugientem perſequitur Polonum.*
tis, cum ſuo equitatu Viſtulam
erſus movit, trajecturus fluvium
iſi impetus prohibuiſſet Polono-
um, qui ex oppoſita fluminis parte
equentibus hoſtem arcebant ja-
ulationibus. Hæc dum fiunt, al-
tra per inferiorem Poloniam col-
lecta manus, novies millium con-
ituens exercitum, occurrit Steen-
ockio, qui tot dextris fretus ſuc-
eſſibus, licet paucum haberet
ilitem, intrepido tamen aggreſ-
us animo, univerſum profligavit
oſtem, cæſis ex eorum numero
uadringentis. Interim *Wrangelius*, *Wrangelii ad Dantiſcum irritum factum.*
ui claſſis ad Dantiſcum commiſſa
uerat cura, expoſito in terram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

aliquantulo milite, ac ſumptis e-
cum quibuſdam tormentis recenti
incubabat molimini. Erat haud
procul à littore munimentum ui
Porſio nomen. Id frequentibus ſuis
obſtabat conatibus. Unde ratuſi
illud in ſuam redegiſſet poteſta-
tem, proniorem ſibi ad Urbem
futurum ſucceſſum. Hoc igitur
tentandi animum induxerat, mili-
te jam ſatis ad id firmato, niſi præ-
Weyeri virtus. clara Palatini Weyeri obſtitiſſet
virtus, quæ ſexcentorum eum la-
bore aliorumque incolarum nu-
mero ſperatos eluſiſſet ſucceſſu,
ita ut re infecta, & amiſſis non
paucis, in naves redire coactus
Svecorum victoriæ. fuerit. Sed hanc jacturam alia Sve-
corum penſarunt arma, quæ ali
Brambergam occuparunt, *Dirſ-
viam*, *Mevam*, *Sargartam*, *Scho-
necam* aliaque inculti nominis op-
pida. Imperata adhæc tributa, ni
mallent quindecim millium expe-
Svecorum ſævitia & ejus cauſa. riri manus. *Conſtianum* vi expu-
gnatum: cæſi omnes qui arma
ferrent ſexcenti, in ultionem in-
terfecti *Forbi*, qui Svecis præerat,
quemque Cleri fraus ſuſtulit,

Fred

Frederici Haſſiæ, quem ad repagula, quamvis à Polonorum eſſet partibus, per ignorantiam globo trajeciant, defunctique cadaver occulurant. Inde tria Svecorum milla occuparunt *Guricum*, eoque cives adegerunt, ut, quos interfectos ante Svecos ſepelierant, eoſdem, refoſſis ſepulchris, reconderent in templis. Reliqua data prædæ, ac quater mille floreni pro cenſu imperati. Tentatum inde *Corelinum*, & magna pecuniæ ſumma in mulctam accepta. Quæ pars Svecorum ad Cracoviam ſubſtiterat partibus haud defuit ſuis, quamdiu Svecorum rex in ſequendis occupatur polonis. Obſidione cincti præfuit *Czarnecius* & *Wulfkius* qui paratiori defenſioni valida paſſim per urbem ſubruerunt ædificia. Adventante rege Carolo novi reſumpti animi, dataque mandata ut obſeſſos urgerent fortius, recentique impetu ſingula tentare: acrius, ne quidquam ſperatis detraherent ſucceſſibus. Subterranei ergo facti cuniculi, quibus urbis ſubruerent mænia, ac

Guricum expugnatum, & quid Sveci ibidem fecerint.

Czarnecki & Wulfkius præſunt præſidiis Cracovienſibus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

vaſtæ turrium exſtructæ mole majoribus ferendis aptæ tormentis, tantaque omnium in expugnanda urbe ſtudia, ut de pace agere coëgerint obſeſſos, quæ hi data conditionibus. *Romanam religionem ſartam tectam futuram omniaque bona Clero tuta ſub fide tamen & obſequio regis Svecorum Cracovienſi nobilitati liberum fore vel alio quovis diſcedere, vel in tutela Svecorum agris gaudere ſuis: reliquos nobiles omnes ad ipſius regis arbitrium futuros. Civibus Cracovienſibus jura ſua tuta fore: Academico reditus intactos manſuros. Præfecto cum ſuo exercitu ad conſvetos militiæ mores ſine fraude ac dolis exituros: ſi non militarent Polono, Sveciam reliquis præferrent militiam. Ruſticis domos ſuas repetere licere; non tamen unquam in Svecos quidquam moliri. Qui ex familia eſſent Regis intemerata fide liberos & tuto dimiſſum iri. Svecorum captivos liberatum, Moſcovitarum verò in carcere detentum iri. Arcem fluvio Wiſtulæ muniendam, quò ſit oppugnatu difficilior.* Præſtitis conditionibus cives Cracovienſes tre-

Conditiones initæ deditionis cum Cracovienſibus.

çen-

centa imperialium adnumerarunt millia. Urbis præfecturæ impoſitus *Wurtzius*. Ita deperditâ Polonorum metropoli, ipſa regni corruit gloria vireſque quibus in tutelam quondam Chriſtiani orbis contra barbaras quaſvis fuit gentes. Spectabat hæc omnia Danus; ſed non ſine alicujus metu periculi. Confœderati Belgæ ſuis pavebant laboribus. Boruſſia ex vicino incendio proximas metuebat flammas. Sed & Cæſarea interim Majeſtas ſuis non liberabatur curis. Prudentior Moſcovita. Anglus ſingula veluti è ſpecula proſpiciebat tantum. Attonitis ita ad factum gentibus, Rex Svecorum Carolus Guſtavus ſuos paſſim miſit legatos, qui ſingulos principes ſuſcepti belli docerent rationes. *Benedictus Oxenſternius* miſſus in Daniam, in Luſitaniam *Guldenklavius*, & *Chriſtianus Bond* cum *Niellio Brache* in Angliam: quin & Vienam aliquis fuit delegatus, qui ex datis ad Imperatorem litteris ejuſdem belli redderet cauſas. Caſimirus interim Poloniæ rex in minori Glogavia

Deploratus Polonorum ſtatus.

His in rebus vicinorum principum conſilia quæ.

via

via ſuum augebat exercitum, mi-
ſiſque ad Tartaros & Coſacos l.
gatis, novis inſtitutis de pace ag
bat. Magna hic *Avogurtii* cu

Avogurtii Gallia-rum Lega-ti in conci-liandis re-gum ani-mis cura

fuit, Chriſtianiſſimi Gallorum R
gis Legati, qui continuis itiner
bus Svecorum Polonorumque r
ges, ut & Brandeburgica fatiga
bat caſtra, quæ tribus Toruni
diſtabant milliaribus, quæſitis ſem
per rationibus, quibus incen
ſæ componerentur flammæ; ve
rum quam exiguo cum ſucceſſu
protracta ſatis docuerunt arma
quibus confiſus regis animus novo
in dies augebat impetus, nequic
quam ab illis dehortante *Starren*

Starren-borgius Cæſaris le-gatus.

borgio Cæſareæ Majeſtatis Delega
to. Expugnatâ Cracoviâ Rex re
cta tetendit Warſaviam, atque in
de Thorunium. Polonus præmi

Miſſi à Polono le-gati qui cum Sve-cis age-rent.

ſit *Radziejevium* & *Steenbokium* cu
aliquo comitatu, qui cum Sveci
ante ſuum adventum agerent
ſed hi in tranſitu occuparunt *Stra*
burgum præcipuum Boruſſiæ mu
nimentum. Sequuta inde octi
equitum millia, & peditum qua
tuor appulerunt Thorunium. Hi
qua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

uædam ſed fruſtra à Radziejevio
ɛta. Quamprimum rex ipſe Sve-
orum advolavit, Thorunium ſe
itro ejus ſubmiſit arbitrio, ad-
iſſis in præſidium mille & du-
entis militibus, ubi ante vix qua-
ringentos in ſui tutelam à Bran-
eburgico cupiviſſent. Motis in-
e caſtris ad Wilanum mille & du-
entos proſtrarunt polonos: fa-
a ingenti pecuniæ præda, quam
olligendo ſecum habebant militi.
oluta quoque ad Dantiſcum claſ-
s, tum ob frequentes procella-
im injurias, tum quod ſterilis
ius eſſet mora. Rex Carolus in-
e Thorunium ingreſſus, peractis
ratiarum ſacris ſe contulit in Cu-
am quam inhabitaret. Hinc mi-
t Marienburgum & Elbingam
ptitum ut in ſuas jurarent partes.
liſſæ & Dantiſcum litteræ, ut
xercitum ſuum exciperent Cley-
ani: vigeſies centena contribue-
ent millia: ſe ſuum agnoſcerent
egem, ac in fidei obſequium
Vyſſelmundam in ſuas traderent
ranus. Mox Cæſarianis, Tran-
ſylvaniæ Ducis atque Moſcovita-
rum

Thorunium occupatum.

Polonorum ad Wilanum clades.

Claſſis navalis ad ad Dantiſcum ſolvitur.

Litteræ à Rege Dantiſcum miſſæ.

rum auditis expeditiſque legati-
nibus, ſe contulit Reedam, ub,
Branden-burgici ad Svecum legati. poſitis in biduum caſtris, *Somn-tzium* excepit & *Doddelſinium* Bra-
denburgici Electoris legatos, qu-
bus juncto *Tottio*, qui de pac-
cum illis ageret, ubi comper-
ſet ad rem pertranctandam no
ſatis idoneè inſtructos, res inf-
Guardius & Leeuwenhovius ad Regem ex Liflandia evocati. cta abiit. Mutatis inde ſedibu,
Guardium & *Leeuwenhovium*, p
Liflandiam militiæ imperitante,
cum parte copiarum ad ſe evoc-
vit: continuatoque itinere Elbi-
Elbinga Svecis tradita, & quibus conditionibus. gam his recepit conditionibus: *I.*
bingenſes abjurato rege ſuo, in ſua
fidem jurarent. Juramenti tempus
regis penderet arbitrio. Avita ſibi r-
tinerent privilegia. Sumptus facere
in bellum contra polonos, ſine mole
tamen gravamine. Reliqua ex u
eſſent omnia Regis & Civitatis. D
ſexcenti ſexaginta quinque pr-
ſidio ſub auſpiciis *Laurentii Lind-*
Legati ad Brandenburgicum miſſi. *ni.* Miſit inde ad Brandenburg-
cum, qui *certis conditionibus mun-*
mentum Pillava & juxta Memela
ſibi traderet: offenſa atque defenſion
partes ſuſciperet contra quoſcunqu,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ei hoſtilia indux:ßent arma, etiam olonos: paratam militiam in ſuas iideret manus: Balthici maris im-pium in ſe tantum duos reciperent; ſl cujus à ſe tanquam potiore depen-eret: atque inde initis pacis condi-tnibus cum confœderatâ valediceret Ilgicâ: Ducalem & Regalem Boruſ-ſim æterno ſucceſſionis jure familiæ c domui Brandenburgicæ relictum ei His cum ex voto reſponſum nn eſſet, junctus Gvardio & Ridzivilio, cum univerſo exer-cu movit Regiomontum, verum ao itinere, quam quo adventum eis expectabat miles Branden-brgicus ſedecim millium armato-rm. His Brandenburgici auditis, mtiſque caſtrorum ſedibus, ſe iti-dn contulerunt Regiomontum in ſuſidium ſui principis, qui ibidem cn decem millium exercitu, to-tiemque civibus, in tutelam præ-r: urbis. Non aliam Sveci uberio-rm rebus ſuis invenerunt ſtatio-nm. Miſſi ad Electorem qui de blo agerent componendo: item &Regis frater *Adolphus* cum *Steen-bkio* qui tentarent Marienbur-gium.

Radzivilius ſe jungit Svecis.

Marienburgum tentatum. gium. Reſponſum à Spaario & P-
latino Weyero res ſibi tutas non ni
hoſtilia polliceri hoſtibus. Ad R-
giomontum cum cuncta operc:
molirentur Sveci, nec ſingula p
regis reſponderent votis, alia te-
Sueci per dolos occupare cupiunt Regiomontum. tata via, ut fraudibus perficereti,
quod apertis non poſſet armis. I-
ventus qui urbis incenderet arm-
mentarium, ſed fruſtra. Depr-
henſus in dolis miles effecit, qu
Regiomontanis adempta claves & novum impoſitum juramentum. civibus ademptæ ſint urbis clav,
& ſinguli in recens fidei jurame-
tum cogerentur. Tanta inde El-
ctori cura, ut etiam ipſe nocturn
viſitaret excubias; ſed quæ non m-
nor ſuit Svecorum etiam regi, q
per ſolertiſſima quæque ingenia c-
Svecus ſollicitat animos Regiomontanorum. vium ſolicitabat animos, inq
Electoris concitabat diſpendi
Tentata res fruſtra abiit. Per felic
hæc arma Svecorum Regina red
Regina Svecorum peperit filium Carolum. Holmiam, ubi ex primo partu
lium edidit *Carolum*. Magnarum l
titiarum plurimæ ſolennitate
Pax inde ſequuta cum Brande
burgico, verum conditionibus n
ab omnibus probatis, maxime q
vel Electoris arma ſequebantu

V.

vel qui potiſſimi erant ex nobilitate; illi quod metuerent ſiniſtri quid ſub illis latere, hi quod ſe inſciis tranſactum eſſet. Miſſus poſt Caroli affinis *de la Guardius* Rigam, qui armata militum manu univerſam Liflandiam à Moſcovitarum defenderet injuriis. *Boguſlaus* autem *Radzivilius*, qui potiſſimus ex magni ducatus Lithvanici nobilitate princeps eſt, defuncto Januſi Radizvilio, ſupremo Lithvanicæ militiæ præfecto, rebus non ſatis confiſus ſuis, Regiomontum venit, ubi ab Electore, conſobrino ſuo, maximis exceptus honoribus. His temporibus turbatiores per Boruſſiam res gliſcere incipiebant, & jam in turbas ſatis proclives. Non deerant ex ſubditis, qui muſſitarent non ſatis dextrè principem Electorem cum ſuo eſſe rege; quin & ex ipſo nobilitatis ordine, qui dicerent, factum perfidiæ atque perjurii non carere ſuſpicione: potiorem eſſe Dantiſcanorum laudis gloriam, quod regi ſuo conſtantiores non ad exemplum deficerent Electoris. Inge-

Boguſlaus Radzivilius venit Regiomontum.

Boruſſi indignantur Electori.

gemiſcere ſe tamen ad extremam Boruſſiæ calamitatem, quæ avecti poſſet, ſi incorrupta principis in regem manſiſſet fides. Sed hæc ut inconſulta nequidquam prudentiſſimum moverunt Electorem, haud ignarum temerariam plebeculæ maledicentiam nihil principum detrahere virtuti, ut quæ publicarum inſcia rerum ne propriis quidem poſſit supereſſe rebus; principis autem eſſe ita communibus invigilare rebus, ut ex privatorum fortunis de ſuis judicare poſſit ſucceſſibus. Tentatus ille ad Balthicum mare viculus *Pulzko*; ſed irritum cujus conatum Polonici virtus ita eluſit præſidii, ut Steenbockius, qui author moliminis fuit, retracto cum ſuis pede turpiſſimæ ſe commiſerit fugæ. Eadem mox fortuna fuit *Duboldi*, Termundæ ante, fortalitii Dantiſcani, gubernatoris, qui, ubi ex Dantiſcanorum ad Svecos fide profugiſſet, immane quantum non minatus fuerat civibus! Nam cum ad eundem viculum ſuas exercere vellet vires, id primo

Elector Brandenburgicus nequidquam movetur rumoribus maledicentium.

Steenbockius ad Pulzko profligatur.

Duboldus ad Svecos tranſfuga & miſera ejus conditio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ùm didicit, paratam omnia vin-
cantis Dei in perfidos manum,
: mox laudata à principibus viris
roditione, ipſos tandem prodi-
tores ab iiſdem deteſtationi habe-
: unde ſeqvutis omnium indigna-
onibus vix apud ſingulos ullius
epit eſſe exiſtimationis. Rex ipſe
Suecorum Carolus, ne ſolitam mi-
lum ſuorum curam depoſuiſſe
deretur, ingruentibus maximè
hyemis injuriis, per miſſos ad An-
glorum mercatores Hamburgum
um iis convenit de mittendo in
aſtra ſua panno pro centum ac
quinquaginta millium florenorum
ummâ. Res omnibus grata, ſin-
gulis novum addebat animum.
Dantiſcani interim ſive melioris de-
fenſionis cauſâ, ſive invidiâ fortu-
narum, quibus florebant Suburba-
ni cives, quique ſuperbis habita-
tiones ſuas ædificiis, & templa
ſplendido adornarant cultu, ſua
ſubruere inſtituerunt ſuburbia: ac
datis inde mandatis miſerunt qui,
immiſſis undique flammis, cuncta
vaſtarent. Neronianum hic vide-
ris auſum, & illam populi inha-
bi-

Suburbia Dantiſcanorum diruta.

bitantis calamitatem, quæ in Romanæ illi reſponderet, cum e- plorandis ſingula deſtruerentur in- cendiis. Cui acceſſit calamita, quod fugientibus intra mœnia nc tecta concederentur quibus ab e- ris tutarentur injuriis, nec in c- mos erepta flammis reciperet ſupellex; ſed per apertas palan s omnes agerentur plateas, nec ul eſſent qui ſociorum miſerti qu- cunque humanitatis teſtarentur officia. Tantæ indignationis fit in conſortium civitatis peregrins ſuſcepiſſe religiones, aut adn- ſiſſe eos qui alienigenæ ad urb aſſurgere non poterant privil- gia! Huic tamen miſeriæ pr- dentiſſimum poſtea ampliſſi magiſtratus ſuccurrit conſilium, quod, reputatâ deploratorum j- ctura, quæ ad tricies centena fl- renorum ſummam æſtimabatur, publice mandavit, ut cuncti, h- mines ſe memores, ab immani i- la arcerentur barbarie. Inde Sv- corum rex Carolus multas ob ca- ſas, ubi moviſſet ex Boruſſia, o- mnem militiæ commeatum Viſtul in

Miſera ſuburbanorum conditio, & civium Dantiſcanorum inclementia.

Magiſtratus Dantiſcani clementia.

Carolus Rex Sveciæ ex Boruſſia redit in Poloniam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

iipoſitum, adverſo in poloniam
fimine tranſmiſit, tum ut ultimas
ploniæ perluſtraret oras, tum ut
euſdem regem Joannem Caſimi-
rm (quem famá inaudiverat ma-
ximam ad Leopolim comparaſſe
manum, ac jam nonnullos Sveco-
rm in Cracoviam urbem repuliſ-
ſ) toto penitus ejiceret regno.
Fracto hoc tridui itinere, traje-
ctoque ad Caſimirium flumine,
haud procul Lublino ad Woſtovi-
cm occurrit Czarneccio, cui octo- *Occurrit Czarneccio, & Svecorum acies.*
gnta aderant vexilla. Inſtructa
rox acies, ac dextrę alæ profectus
Jannes Adolphus regis frater, ſini-
fæ Wittenbergius, reliquum mili-
tæ corpus ab regis ipſius pendebat
ntu. Nec impiger polonus dex-
tim penitus diſſipaſſet alam, niſi
prandę rex medelę ſuâ ſuccuriſſet
manu. Receptis unde animis ſtre-
nè pugnatum. Duglaſſius, ahenei *Duglaſſii virtus.*
itar muri, urgentibus fortiſſime
plonis ne unguem ceſſit. Amiſſis
h: quibuſdam, & diſſipatis non-
nllis, poloni ſylvarum ſe com- *Turpis Polonorum fuga.*
nſerunt latebris: duodecim polo-
nrum capta in prædam vexilla,

tan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

tandem Svecorum manibus Var-
ſaviam delata. Hæc ultima Sando-
mirianæ nobilitatis gloria, qua
imperio ſeſe ſubmiſit Svecorum.
Cui confiſus victoriæ ex Carolus,
eodem in itinere, nihil reſiſten-
tibus civibus, Lublinum in ſuam
redegit poteſtatem. Facta promiſ-
ſione triginta millium florenorum
in penſionem tributi, paratam mi-
litis à prædâ cohibuit manum. Ir-
vicax adhuc Quartianorum atr
manus, quæ repudiatis Caroli re-
gis pollicitationibus, etiam in li-
bertatis ſpem datis, ex obſecio
poloni pendentes, auxiliares ſuas
copias Samoyſcianæ adhibuerunt
obſidioni. Qua durante Czarne-
cius recentes collegit copias, in-
dignantiumque Ieſuitarum fario
aliâ paratâ ruſticorum per Sileſiam
manu, duce Lantskronovio, non
parum graves Wittenbergio &
Duglaſſio fuerunt. Czarnecius
item alias poſtea Svecorum diſſipa-
vit copias, quas recentes *Magnus*
ex Liflandia in ſubſidium miſerat
regis. adeo ut per aliquod tempo-
ris hic interſtitium, exigui adm-

Lublinum occupatum.

Quartiani reſpuunt Caroli pollicitationes.

Poloni Wittenbergio & Duglaſſio graves.

dum

am, aut penitus ſteriles regis fue-
nt progreſſus. Soluta quoque Sa- *Samoſcia-*
moſciana obſidio, quod imperter- *na obſidio*
ri animi præſidem habuerit. *ſoluta.*
Fuſtra poſtea tentata Iaroſlavia,
qam firmiſſimo Poloni præſidio
nunierant. Ita multa fruſtra Sve-
crum abierunt inſtituta. Biduo
pſt inde Rex pervenit Wartam,
ude ad Badenſem Markgravium *Marck-*
li eras dedit, quem ante in Polo- *gravius*
nm miſſum trium millium au- *Badenſis à*
x exercitu, qui ad Warſaviam *polonis*
fus in ſuppetias iret; ſed quem *profligatus.*
inpinatò aggreſſi Poloni ad Czir-
kviam penitiſſimè profligarunt,
exeptis pauciſſimis qui ſuſcepta
Varſaviam fuga ſaluti ſuæ conſu-
lurunt, & ex his Marckgravius
Badenſis, Comes Slippenbachius,
&Philoſomus à penitioribus ſe-
cretis regis, qui in arcem Czirsko-
vinam ſuum ſumpſeruut profu-
gim. Super hæc miſſis rex ad ſuos *Badenſis*
leatis, maximè clariſſimos mili- *fugit.*
tiæ ſuæ præfectos monuit, in locis *Caroli Re-*
tutioribus rebus conſulerent ſuis, *gis conſi-*
cum ſpes præciſa ſit omnis ſeſe *lium.*
cojungendi cum illis, quorum

auxilia per quam ſibi indicaret ne-
ceſſaria, nec exercitus ſuus ejus
eſſet roboris ut,nutantibus jam il-
lis, feſtino obviam ire pede poſſit.
Verum horum mandatorum nun-
tius octiduo ſerius quam conſi-
ctum fuerat demum advolavit &
jam Poloni Sandomiriam obſidio-
ne cinxerant, atque Slippenba-
chius cum Badenſe aliiſque ex
Czirshoviana arce noctu profugi,
per varios fortunæ caſus, & ne di-
Badenſis variæ fortunæ. gnoſcerentur mutatis ſubinde ve-
ſtibus venerunt Warſaviam. Sve-
corum hinc præſidia, relicta Jaro-
ſlavia, cum ulterius in poloniam
movere non poſſent retrogrado
Iaroſlavia capta. itinere ad flumen Viſtulam ſe con-
tulerunt: quos poloni inſequuti,
occupata Jaroſlavia, Svecos undi-
quaque cinxerunt. Qua neceſſitate
Svecorum virtus. Sandomirianus Suecorum præſes
in deſperata preſſus conſilia, eli-
cta urbis ſede, & appoſito ad lim
arce igne ut omnia peſſundarentur,
quod multa in ea variarum rerum
eſſet præda, facto in polonos im-
petu maſcula virtute hoſtium er-
rupit phalanges, continuatque

iga

ıga ad Carolum regem ad Viſtu-
ım tum hærentem pervenit. Po-
nos Sandomiriam occupantes in-
erata excepit calamitas, quos
axime ea parte quam incolunt ju-
ei flammis cuncta vaſtantes, ac
jm trophæa ex arce agitantes,
cinior pyrio pulveri appoſitus
inis ad centum ſexaginta cum
ace vaſto in aerem jactu extulit.
Rex Caſimirus ex tranſverſa ripæ
rte diu miſeram hanc ſuorum
nſpicatus calamitatem *Jaroſla-
um* rediit, ſed quam jam præoc-
paverat hoſtis. Tentarunt inde
Iſuitarum inſtinctu poloni præſi-
cs ſuis munire *Sanum* & *Viſtulam*,
pr quorum alterutrum flumen
Secis patebat tranſitus. Hac coa-
ctis neceſſitate Carolus pontem
cgitavit per Sanum, & jam per-
fcta hærebat pars in medii flu-
nnis inſula; ſed quam polonorum
Platinus cum comitatu ſeptem
nllium ſuo irritam fecit impetu.
Ccupati mox & omnes tranſitus,
ſca Cracoviam verſus relictâ viâ,
qâ non per uliginoſas niſi palu-
ds, horridas ſylvas monteſque

Polonorum Sandomiriæ calamitas.

Reditus Regis Caſimiri Iaroſlaviam.

Svecorum Rex à Polonis cinctus.

 aſpe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

aſperos iter facere licebat, atque
ingentem Czarneccii equitatum,
qui obvios ſibi expectabat Se-
cos; ſed quorum interim imm ta
adhuc caſtra ad Sanum hærebat.
Res Caroli deſperatæ. Subibat interdum Carolo quacun-
que hoſtium parte patulam ſibi
parare viam, ac perruptis hoſt m
caſtris Caſimirum Poloniæ regem,
Leopoli tunc commorantem, re-
tenus compellare; ſed à pericolo-
ſo hoc conamine mox deſtitit, mi-
Miſoriæ Svecorum. ſeras ſuorum ſubinde conſpicatus
miſerias, qui hoſtium laſſati invaſio-
nibus, atque nocturnis fatigati ex-
cubiis, adhæc ingenti preſſi inedia,
aliarumq; rerum penuria macera-
ti, vix ac ne vix quidem majoribus
ſufficiebant laboribus: ne qui de
metu dicam deſperantium, qui uni-
verſum occupaverat militem e tot
conſpectis paſſim arboribus, ex qui-
Ruſticorum Polonicorum rabies. bus polonorum ruſtici ſuſpende-
bant omnes quoſcunque germani-
co indutos veſtitu aut promiſſis ob-
vios deprehenderent capillis. Ita-
luerat tunc ſermo principem *Adol-*
phum ex vulnere ſaucium, Comi-
tem autem *Woldemarum* etiam le-

in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

fnctum : unde ſparſum ſimul erat
i um juxta regem occubuiſſe &
cꝛæ ſuper hac re juxta litteræ
V·ſaviâ, *Thorunio* atque *Dantiſco*,
cntinuatis ſingulis occaſionibus in
ſptium uſque trium hebdomada-
rm. Ut creduli hoſtium animi, ita
gns Polona non aliud nuncium
amiſit libentius, quæ ut porro fa-
m latius creſceret, tanto eam pro-
mverunt urgentius, quanto ani-
mm adderent ſuis, hoſtibus au-
tem incuterent metum. Invaſitque
hc ita omnium opinio, ut per uni-
vſam paſſim Germaniam in mul-
tum centenorum millium itum
fuit certamen, quod non aliis
nibatur fundamentis, quam *quod*
Elnga multa ſtannea ciſta pararen-
t ferales mittenda Warſaviam : quod
Gdorpii ex multo nulla tempore Regis
coſpicerentur littera, qua ſingulis ſe-
cu hebdomadibus proprio ſignata manu
legſolebant : quod ne Cancellario qui-
de regni Oxenſtiernio Elbinga, nec ipſi
Eltori Brandenburgico quidquam de e-
jus vel vita conſtaret, vel morte, ac ulti-
m *quod ne ipſi Svecia miniſtri, non ni-*
ſi r quam obſcure, quidquam ea de re

de Caroli morte rumor percrebreſcit.

Poloni ſpargunt mortem Regis Caroli.

Certamina in mortem Regis.

ſcriberent. Quod factum adeo p[...]
crebuerat, ut ne iis quidem hal[...]
retur fides, qui tutiori ſubnixi f[...]
regis aſſeverarent vitam: perru[...]
ratq; opinio principum etiam aul[...],
in quibus habebatur pro certi[...]
mis. Romanæ ordo eccleſiæ rem[...]
deo in ſuam admiſit fidem, ut P[...]
gæ in Bohemia Minoritarum q[...]
dam frater de publico ſuggeſtu [...]
luti religionis depredicaverit a[...]
culum: alibi in ſucceſſum Polo[...]
rum hilaritatis, non ſine deteſtat[...]
ne Svecorum, circumlata pocul[...];
quin & Amſterodami inter Lut[...]
ranæ religioni addictos, & qui R[...]
manæ patrocinantur eccleſiæ [...]
tantam res abiit controverſiam, t[...]
in publico mercatorum conve[...]
ad verba res primum abierit, in[...]
aliò loci etiam ad verbera. Ver[...]
qui lubricam hanc ſequeban[...]
narrationem ſuis deluſi opinio[...]
bus patulam mox antagoni[...]
aperuerunt fidem, cum recen[...]
adferrentur litteræ regiæ vitæ [...]
ſtes, etiam ſubornantibus qui [...]
cerent, *dari paſſim Purmerendæ [...]*
Hollandia, in Polonia VVarſavia [...]

Pragæ concionatur de morte Regis.

Nata Amſterodami rixa ſuper mortem Regis.

Sparſa de morte Re.

Je-

S:corum regem ſuis condidiſſent ma-nus: qui regem in publico vidiſſent cſl:ctu: qui framea polonica, aut aci-n:e, percuſſam conſpexiſſent cervi-ce: alii qui in pectus incurvo polono-rm malleo à fronte percuſſum, ac in-d:à tergo gladio confoſſum occubuiſ-ſe alii per Sanum fluvium tranan-te fluctibus abſorptum: alii, ubi flvium ſuperaſſet, confugiſſe in cel-la, ex qua à ruſticis extractus mul-ticaſus vulneribus ultimo occiſus oc-cuerit. Ad hæc vitam regis malè cidentibus ultimam extorſit fidem *Sconicus Boxſtellus*, quem Sveco-rm rex ſuperato inter labores flmine, ad ſuos cum litteris ab-legaverat, nuntiaturum *ſe cum ca-ſtis ſuis inter duos clauſum à Polonis teeri fluvios: Polonam fraudulenter ſe-cm agere nobilitatem, & non datam tatum non ſervare fidem, ſed & contra ecdem Quartianorum, auctam exerci-tt Sapietha duce, hoſtilia quæque mi-n'i. juniorem Koniecpolſcium in auxi-lim vocatum ex oppido ſuo Broddi in h reſpondiſſe verba: ſe ſalva conſcien-ti contra patriam arma ferre non pſe.* Per idem tempus & ad Oxen-ſternium datæ Jaroſlaviâ Elbin-

gis mendacia.

Regis Caroli per Boxſtellũ ad ſuos litteræ.

Regiæ ad Oxenſtiern

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

nam litera. gam litteræ, quarum hæc erat ſumma: *Svecorum regem proſpera frui valetudine: trecentos Svecorum certum tentantes tranſitum, à ter mille Polonis obvios proſtratos profligatoſque.* Continuata quoniam narratio, pe ſua tandem fruſtravit omnes, qui-cunque de morte regia ſiniſtram induerant opinionem. Interim ex

Caroli Regis miſeria, & rerum omnium penuria. Carolus in tantis ac tam magnis ſe ſuoſque conſpicatus miſeriis, & quod maximam urgebat moleſtiam non minus commeatus penuria po-tum fatigari exercitum, quam er fugam multorum Germanoru, qui opimam habebant prædam, o-rundem haud parum debilitari nu-merum, cum ſpes nulla ſupereet ſuos aperto in campo opponendi Polonis, ut qui hoſtes ſuos er ſylvas, paludes aut montes g-

Caroli Regis nova conſilia. gredi conſueverant, in nova ait conſilia. Convaſatis ad ripam i-ſtulæ rebus omnibus, militem p-

Carolus cum exercitu in conſpectu Polonorum cum flumine deſcendit. tum in ſuas imponit naves: ille cum paulatim cum flumine decer-riſſent, & multas contra Polo-nos ex ripa fluminis telis jaci-tantes operas ſubiiſſent, tandem vign-

ginti navium pontem conſtituit, ideque Warſaviam uſque perve- *Carolus pervenit Warſaviam.* it: ubi recreato in ſuburbiis ex- ercitu, relictoque in loci tutelam *Vttenbergio*, recta in Boruſſiam prrecturus, pervenit Thorunium. *Carolus venit Thorunium.* ec tamen omnes adventum hunc rgis in animos admittere ſuos po- trant, maxime Dantiſcani, qui iſtitutam de eo narrationem velu- tfabulam rejiciebant. Electorem *Elector Brandenburgicus ſe confert ad R. Carolum.* Iandenburgicum fertur, ſe ab ani dubitatione liberaturum, in- ſtuiſſe in perſona regi obviam ire. Quidquid ſit, ſparſis ac invaleſcen- tbus ad Regiomontum rumoribus d certiſſimo Svecorum adventu, nſſi ab Electore Thorunium, qui r & regiæ vitæ expiſcarentur ve- ratem. Hujus ſiquidem ea erat *Quanti Electoris interfuerit vixiſſe Regem.* cnditio, ut non ullius cujusquam pncipis fortunæ tum magis ex vi- taut morte penderent regis. Ven- tm inde Elbingam, initiſque cum ſis conſiliis, data Legatorum al- *Legati ad Carolum admiſſi.* lquia, & regis ipſius reſponſa. Fimus Danorum ad regem ſuum ſipſit Legatus, *ſe cum rege Sveco- rm ipſo*, ubi ex Polonia rediiſſet,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

adſtantibus principibus *Darmſta-dienſi* & *Croyo*, in ſecretiore conclavi loquutum fuiſſe, regiamque majeſtatem bellè ſe habere & valere pancraticè. Eadem fuit confœderatorum ad Præpotentes ſuos Ordines opera. Viennâ, quæ remotior erat, expreſſus fuit delegatus, quamvis firmiſſimè defunctum crederetur regem, qui ſollicitè cuncta experiretur. Mirari hic cuique licebat tam validum Svecorum exercitum viginti & ſeptem Holmiæ in cenſu millium, ac mox octo aliorum in Polonia acceſſione auctum, ſtupendoque omni inſtructum commeatu, ubi nunc in Ruſſiam veniſſet, vix tertiæ partis numero conſpectum, cujus tamen potiſſimæ parti, per diſpendia valetudinis, & vulnerum cicatricumque injurias, non niſi in noſocomiis hoſpitari licuit: multi etiam ſine armis, vel ſi qui ea haberent inutilia eſſent ſingula, quod vel rubigine exeſa eſſent, vel confracta; quin erant qui nec gladios ſuos vagina ſolvere poſſent. Quæ requa Svecorum per Poloniam pa[ſ]-

Legati Confœderatorum Ordinum.

Diminutus Svecorum exercitus.

Poloni Svecos inſectantur.

fui,

ıit, multis Polonorum inſequu-
ionibus fatigabatur. Czarnec-
ius cum ſelectiſſimo milite tam
criter inſtabat fugientibus, ut
adem ſimul opera Thorunium
iam occupaſſet, ni *Mardefletius* *Mardefle-tii virtus.*
vecorum præfectus mature rupiſ-
it pontem, acceſſuque arcuiſſet
oſtem. Czarneccius tum porro
rogreſſus per univerſam Polo-
iam, quæ late inter Viſtulam &
omeraniam patet, quoſcunque
iperit hoſtes omnes in univer-
ſum, ſine conceſſa ulla gratiæ ve- *Crudelitas Czarnec-cii.*
ia, crudeli mactavit manu, incen-
ſ etiam eorum domibus, qui tantæ
oſtium cladis miſererentur, & ne,
ſquando in poloniam rediiſſent,
ius invenirent hoſpitii, quam ſibi
rliquiſſent. Nec reliquum militiæ
pr majorem Poloniam corpus à
ſis ceſſabat operis. Pervagata
olonia tota, & in Sileſiam ad
iontes uſque perventum, ubi oppi-
alum *Polonica Liſſa* cum præſidio,
aod quadringentorum erat Sve-
orum, à Polonis obſidione cin-
ca. Additæ minæ, nî ſeſe mature *Polono-rum ad Liſſam minæ.*
he multa dederent opera, nemi-

 ni

ni parcitum iri, quin ne infantes
cunis ab hoc immunes fore peric
lo. Prævaluit omnium pervicaci
& parata ſtrenuè arma. Sed Sve
perſpectâ rerum omnium penuri
maxime verò pyrii pulveris, ſi
quo ſalutem ſuam tutari non po
ſent, parata de nocte fuga ſu
Liſſa à ſuis deſeritur. conſuluerunt ſaluti : cives occ
patis in expugnando oppido P
lonis, eadem ſimul nocte in mo
tana ſe dediderunt, comitantib
etiam qui cum ſcipionibus ſequ
rentur. Irruentibus ad auroram P
lonis cum nequidquam depreher
diſſent, præterquam exiguos v
letudinarios, qui per ſtrata decun
bebant, omnes ſine diſcrimine i
terfecti. Reliqua data prædæ: o
Landgravii Frederici corpus crematur. pidum incenſum. *Lantgravii Fride
rici* corpus hic ante in templo co
ditum, à Polonis extractum, a
in foro igne cum reliquis ædifici
crematum, & in cineres redactu
dicitur. Eadem fortuna ſequentiu
Oppida per Polonos flammis conſumpta. fuit locorum, inter quæ *Lowiecz
Ploska, Dobrzyn, Leſka, Brombergh
Tachel, Plaſuyde, Molen, Moſch
Coſtian, Frauſtad* & *Zuyn.* Refectu
inte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

iterim Svecorum miles à Rege pſtulabat pecuniam. Præfecti und militi promiſſos adnumerarent nmmos palam ſe neſcire profitebntur: quin & Poloni, qui in confderatione erant, cum ad inſtitias à ſe querelas nihil impetraſſet, Rege reſpondente *rerum ſuarm illam conditionem eſſe, cui à p.ata non ſatis proſpectum ſit pecuni: pauculum exſpectarent tempus, brvi futurum, ut ſentiant communo omnium moleſtiarum finem*, in tatam verſi ſunt rabiem, ut quoſcuque in deprædationibus, aut qocunque modo victum ſibi quærtes deprehendiſſent Svecos, omes interfecerint, occaſionemqe dederint, ut præfecti ipſi, mtu majoris periculi, à ſtationibı ſuis fuga ſibi conſuluerint, exmplumque fecerint militibus. Pr ea tempora Lithvanorum idn juxta fuit animus, qui ad Riga per nemora paſſim latitantes Svcos ſubinde laceſſebant. Hos ine ſubmotùri Sveci quatuor mlium jactura ſuam explorati fu: calamitatem. Hinc *Steenbockius*

Præfectorum apud Carolum Reg. querela.

Nobilitatis Polonæ in Svecos crudelitas.

Lithvanorum in Svecos virtus.

kius ubi comperiſſet male à Po-
nis proſpectum Brambergæ, quam-
vis non ita pridem à ſe occupatæ,
aſſumpta aliqua à *Sultsbachio* ma-
nu, eam occupavit, ac captivo-
rum omnium cauterii notas fron-
tibus inuri juſſit, in vindictam ma-
le habitæ cohortis quam *Steenbo-
kius* ipſe legerat Stetini, & in qua
tantam Poloni exercuerant cru-
delitatem, ut fæminis præſcide-
rint mamillas, defunctorum cada-
vera in partes diſſecuerint, reli-
gioſos eorum paſtores manibus
mutilarint ac pedibus, corpora
ipſa dilacerarint, & diſſecta mor-
tum pectora, in quibus pendula
adhuc hærebant inteſtina, injecto
pabulo per porcos depaſcebant
ac ſues, quæ morientium eruebant
ilia. Ceſſante interim Svecorum
ſucceſſu, res, maximè in Borus-
ſia, univerſos ac ſingulos habebat
attonitos. Rebelles Quartiani Co-
ſacique ad Poloniæ item defece-
runt regem: & reliqua Svecorum
manus cum omni paulatim deflu-
re cœpit commeatu. Suſpenſus
inde Electoris animus, juſſacœ-
Co-

Bramberga à Svecis occupata.

Immanitas Steenbockii.

Immanis Polonorum crudelitas.

Quartiani deficiunt à Rege Poloniæ.

Incertus animi Brandenburgicus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

cntum ac ſeptem vexilla in octo-
gnta & novem redigi, mox etiam
tginta & quatuor equitum co-
hrtes in centum uſque augeri ca-
pa. Nutanti Svecorum rei Lega-
ti tum Gallorum maxime fave-
bt Regis: quare miſſis duobus ad
em ex ſuorum numero Secreta-
ris, fortunas illius octies centenis
firenorum millibus ſolatus eſt: ad-
da & alia munera magnis impen-
ſiPariſiis in honorem regis para-
t. Sed priuſquam hæc adnume-
rentur, alibi fruſtra quærebatur
pcunia, datis etiam Hamburgi
fiejuſſoribus. Nec deerant qui in
Aglia iiſdem faverent partibus.
Ije Cromvellius, Angliæ Prote-
ctor, dimiſſo à ſe *Coyeto*, Sveco-
rum legato, multam pollicitus
mnum, quæ Bremam verſus tranſ-
mitteretur. Natæ unde ſuſpicio-
ni Bremam in Anglorum deven-
tiam manum. Auxerant illas
peclara Protectoris munera, &
iter ea donatus aureus torques
cum ejuſdem effigie multis ador-
na adamantibus. Data per hæc
tempora Confæderatæ Belgicæ
Ordi-

Gallorum Regis in Svecum officia.

Cromvellii in Svecos favor.

Collata à Cromwellio in Coyetum munera.

Ordinum legatis Dnn. *G. à Sl-gerland*, *Frederico à Dorp*, *& Hubo* atq; *Ionnni Isbrantzius* occaſio eu-di ad Regem Svecorum: qui m-gno Lubecæ excepti apparatu, cum inde diſceſſiſſent, cum con-tatu ſeptuaginta virorum venerut Stetinum: ubi collatis cum regi Cancellario *Oxenſtiernio* ſermoi-bus, iter ſuum Dantiſcum veris inſtituerunt. Urbem ingreſſu, pro more gentis honorifice exc-pti. Continuus ille qui ab urbe a Olivæ uſque monaſterium tracti eſt, perpetuo ſtipabatur milite, praefecti apertis conſpiciebant capitibus. Ingrediente Legatoru plauſtro, erant qui delegata exc-perent oratione, & ut ut nubili & pluviis injurius eſſet aer, tam tamen acclamantium undique e audiebantur voces, ut recentes p-pulo gaudii partas crederes occ-ſiones. Domum introducti per *A-merium* & *Rooſenbergium* Conſul publico ſalutati nomine. Eade veſpera ad menſam pluſculi de ſt tu belli ſermones, & rebus illis qu negotiationem concernebant utr

Legati Confœd. Belg quomodo Dantiſci excepti.

uſq;

uſque gentis per mare Balthicum. Etiin quatuordecim dies publici ſumptus. Inde cum Præpotentum Ordinum legati inaudiviſſent Svecum regem Thorunio Elbingam ſe contuliſſe, eodem moverunt, veneruntque uno poſt die quam rex ſuam exceperat Reginam recens ex Svecia adventantem. Quæ quamvis felicibus ſatis adveniſſet auſpiciis, nullæ tamen adhibitæ ſolennitates, ob rerum caſtrenſium inopiam, & eas regis moleſtias, quibus continuo per inſultante fatigabatur Polonos. Maxima tunc exercitus pars ad Warſaviam fuit ſub auſpiciis fratris *Adolphi*. Adventantes Ordinum legati, per abſentiam regis ab urbe, qui ſua ad Dirſchaviam & fluvium Viſtulæ ſpectatum abierat præſidia, in vico ſubſtitêre *Gnojau*. His Rex auditis, unum ex ſuis miſit purpuratis qui Ordinum legatos peteret, unius dieculæ moram non ægrè ferent, proximo die Regis fore curam ut debito more excipiantur. Adventante die miſſi Baro *Stena Bika*, & aulicus regis Mareſchallus

Legatorum Dantiſco diſceſſus.

Legati Conf Belg. quo modo à Sveco excepti.

lus *Sackis*, aliique ex nobilitat, qui legatos ſeptem exciperet plauſtris, inter quæ Reginæ quoque fuit, quo vecti legati circa veſperam Marienburgum venerunt, inque deſignata ad id palatia, regioque modo inſtructa, deducti ſplendidiſſime cum Regis delegatis cænati ſunt. Inde Legati cum ſex deducti in arcem plauſtris in Regis admiſſi ſunt colloquium. Vix plauſtro pedem extulerant legati, aulicum ecce Regis Mareſchallum qui eos excepit: promotis aliquot gradibus à Regni totius Mareſchallo excepti, qui eos in conclave deduxit, ubi Rex cum ingenti ſuorum erat purpuratorum numero. Deponentibus ſalutationis officia legatis, Rex paucis paſſibus propius ad eos acceſſit. Legati mandata ſua belgico depoſuerunt ſermone, quæ mox *Rooſenhanius* regni ConſiliariusSuecico reddidit idiomate. His finitis Rex ipſe germanico loquutus ſermone, *volupe ſibi eſſe* reſpondit *præſentes Ordinum apud ſe conſpici legatos*, paucisque ſubjunxit *proclivem ſuum*

Quomodo depoſita Legatio.

Regis ad Legatos reſponſum.

in)rdines affectum. Data & nonnulli ex Legatorum comitatu facul-ta, qui Regis oſcularentur ma-ni. Deducti inde Legati in con-clve Reginæ : quam cum ſalutaſ-ſet, à Barone *Spario* reſponſum. Mx à *Bielkio* domum deducti ſo-leniter habiti ſunt. Miſſi eo & duo extraordinarii ab Electore Legati *Wldeckius* & *Plateo*, præter alios. Sps inde concepta futuræ inter dus Reges pacis. Verum priuſquã deiac ageretur, reliqua per Polo-nim Svecorum manus ad Gneſ-neſem urbem obvia Polonis, eos pifligavit penitus, acceptis in prdam duodecim vexillis. Inde ocupato Neumarchio, ſex diſſi-pa Polonorum millia. Datæ paim lætitiarum ſolennitates, mxime Marienburgi ubi legato-rm erat confluxus. Patratis his vioriis publicatum Regis in po-loam Nobilitatem diploma, quo ſtuebatur *quicunque captivum no-bim vivum aut occiſi caput in Sve-corm attuliſſet manus, ſi nobilis eſ-ſet qui deduxiſſet nobilem, æterno ju bona illius omnia poſſideret;*

Legati Brandenburgici.

Svecorum ad Gneeſnam victoria.

Regis Caroli in Polonam Nobilitatem decretum.

ſi vero

ſi vero ruſticus, bona ſua ſibi habet, & ex agris heri ſui totius ſexennii ja-ctus omnes. Paucis inde diebus p[illegible]ſt movit Dantiſcum, urbem om-nibus tentaturus viribus. Colle[illegible] ad id quinquies millium per B[illegible]-ruſſiam manus. Ventum eti[illegible] *Pruſtum* uſque, locum unius tant[illegible] ab urbe milliaris. Detracta paſcis armenta, ac vicus prædæ dat[illegible]. Mox occupatum & *Grebinum*, qu[illegible] ſponte ſuis ſe ceſſit hoſtibus, [illegible] quod quinquaginta tantum mili[illegible]s haberet in præſidium. Perrect[illegible] inde in *Gutlandiam*, ubi imper-ctum adhuc fortalitium, cum f[illegible]-ſtra à Rege peteretur, facti ju[illegible] regis duo impetus, quos præ-ctus loci repulit fortiſſimè, [illegible] cum, amiſſis centum ac viginti [illegible]-litibus, jam de traditione age[illegible]-tur, cum nonnullus ex militib[illegible]s ſclopetum ſolviſſet, parumque [illegible]-fuit quin ipſius caput tetigiſſet R[illegible]-gis, perculſus Rex ira, facto t[illegible]-tio in locum impetu, eundem i[illegible] expugnavit. Diſtributis per vex[illegible]-la militibus, omnes Inſulæ, vul[illegible] *Weerderen*, Svecorum ceſſerunt ar[illegible]-

Caroli in Dantiſcum expeditio.

Factum in Gutlandia.

Weerdevenſes in-

tri-

to. Miſſæ mox Dantiſcum litte-
ræ, quæ docerent Urbis Magi-
ſtratum, *Svecorum Regem mirari*
tm pervicax Dantiſcanorum inge-
nium, etiam tum cum omnes circum-
cca agros in Svecorum videant arbi-
tro, ſimulque monerent *quam im-*
pudenti nuper conſilio in ſubſidium
vnire voluerint Marienburgo, ſuoſque
a Olivam captivos abduxerint, &
aa ejuſmodi plura: adhæc *datam*
ſi ad id occaſionem ut arma contra
ei meditaretur; nihilo tamen minus
ſi ad officium redeant, gratiam inven-
tros, & reliqua quæ ex eorum ſint
mi. Reſponſum ab ampliſſimo
Magiſtratu: *Se fidei juramento obſtri-*
ct Regi ſuo, nec alia ſibi conſilia quam
diam ſervare fidem. Joannem Ca-
ſimirum legitimum ſuum eſſe domi-
num, inque ejus tutelam ſe omnia
expoſituros: nec ſibi quidquam conſta-
re cujus ratione Regis incurrerint of-
fenſam. Miſſus tamen iterum qui
oretenus ea de re cum eodem age-
re Magiſtratu; ſed cujus fruſtra
alit legatio, ut qui ultimum, hoc
Rgi retulit reſponſum, *ratam ſibi*
ſtæ ſententiam extrema quæque paſ-
ſuros.

ſula, à Carolo occupata.

Caroli Dantiſcum literæ.

Dantiſcanorum reſponſum.

Secunda ad Dantiſcanos delegatio, & Reſponſum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ſuros. Hinc datæ civibus per ternas noctes vigiliæ: quinque militum millia per munitiones diſtributa. Miſſus interim *Leeuvenſdius* qui conjuratos undiquaque ruſticos, quique jam *Furgensburgum* occupaverant, *Veylonam* & *Rotenhoſtum*, vel in ſuas pertraheret partes, vel penitus reprimeret.

Conjurati Ruſtici.

Magnus de la Guardius provectus in Lithvaniam habendis occupatur comitiis. Rex ipſe ex expugnato Dantiſco & finem belli, & proximum ſibi ad regnum traitem, ratus omnem movit lapidem, ut ſingulis ad Dantiſcum munitionibus, locisque aliis, quam optime proſpiceretur de milite, cui imponeret *Steenbockium*. Strata item Viſtula ponte, quo magnam exercitus ſui manum transferret Thorunium, ubi fama increbuerat Polonos cum ingenti hærere exercitu. Deprehenſus in itinere *Czarneccius* ad oppidum *Szina*. Ex ejus milite ultra centum deſiderati, qui per fugam in paludibus periêre: multi alii capti, inter quos etiam *Dialeski* Satrapa. I-

La Guardius Comitia habet in Lithvania.

Suecus Dantiſcanis inhiat.

Czarneeci fuga.

r vi captum inde *Lapeſchinum:* unde Rex Carolus rediit Marienburgum ut Legatum audire Tartarorum, & cum iis agere, qui nomine præpotentum venerant Ordinum. Exercitus curadata principi *Adolpho* & *Wrangelio*, qui ſuperata Viſtula rectâ tenderunt Warſaviam, quam Poloni obſidione cingebant, defendebatque *VVittenbergius* cum bis mille præſidiariis. Reliqua ad Dantiſcum manus omni opera inhiabat urbi, Rhodunum item fluvium, cujus beneficio ſuas exercebant molas, divertere tentabat. Conſtans adhuc Dantiſcanorum animus nequidquam rebus deſperabat ſuis. Augebat eundem tardioribus ſubmiſſa velis Confœderatæ Belgicæ claſſis, quam aviſſimo ad maris Balthici expectabat fauces. Sed & non deerant qui meticuloſis gravidi conſiliis à tantis abſterrerent conſiliis: id autem potiſſimum ubi inaudiviſſent pacis conditiones conventum inter Carolum Guſtavum & Electorem Brandenburgicum, quæ tales

Exercitus cura data Adolpho & Wrangelio.

Warſavia à Polonis obſidione cincta.

Dantiſcani conſtantes.

Pax inter Carolum & Electo-

rem Brandenburgi- tales fuerunt : *Sereniſſimus Elector*
quater mille milites ſuis aleret ſumti-
bus in caſtris Svecicis, in cujus a-
Pacis conditiones. *hoſtimentum, urgente ad id neceſſita-*
te, Rex Svecorum, ſex mille a-
beret in uſum Brandenburgici. Ele-
ctori hereditario jure tres in Polonia
conceſſi Palatinatus, Poſnanienſis, ...
darienſis & Caliſzienſis, cum omni-
bus territoriis & diſtrictibus, additis
conditionibus mutuas injurias mutuis
propellerent armis. Ius ſummæ admi-
ſtrandæ rei penes Regem eſſet, quoties
extra Boruſſiæ limites militaretur in
Boruſſia imperium ad Electorem perti-
neret. Ducatus Boruſſiæ cum Er-
landico Principatu Vaſalli titulo er-
maſculum ſexum familiæ eſſet Bran-
denburgicæ, cum annua recognitione
quadraginta millium imperialium. Ex
dictis locis Rex Carolus nequidquam
ſibi vendicaret, niſi quid eſſet quo id
Commeatum faceret, ſed pro quo ſo-
lutionis fieret æſtimatio. Si quid er
Brandenburgicum à Moſcovitis e-
ptum, altum de eo in præſens ſi-
tium, ac poſthac demum actum i.
Abiturientibus Electoris legat[is],
Moſcovitici & Turcici legati. juxta Moſcovitarum & Turcis
dimiſſi nuncii, ad quorum il[lo]s

le-

Rgis nequidquam faciebat pala-
tm; hic autem mitiori diſceſſit
cn animo. Proximum inde Re-
gin *Hallandiam* iter, ut præſens
lcueretur Electori. Certabat ha-
ctnus diu ſatis pro partibus Sve-
cis fortuna, jamque in partes
cœit deflectere Polonicas. Un-
deoccupata *Pilſa* & arx *Lantskro-*
nciana: & quidem non tanto
uſperari oportebat apparatu, ſed
hæ arte. Nobilis quidam Polonus
Zeedowſki, cujus prædia dicto pro-
xima adjacebant loco, quò gra-
tin aliquam apud arcis demerere-
tur Præfectum, Turcicum ei dono
mit equum, illis additis precibus
ungris parceretur ſuis. Præfectus
acepto delectatus equo, quod
acomnium compoſitus eſſet ſtu-
pcem, ob anguſtias in arce areæ
cuidus in ampliore cum eo de-
curere ſpatio, aſſumpto paucu-
lo comitatu, in eam ex arce deſ-
cedit partem, quæ ſtabulo vicina
pratis illum expoſuit inſidiis, ex
qibus triginta proſilientes Poloni,
utt ſe maſculè defenderit, eum
cativum, non tamen priusquam

Fortunæ Svecorum ſubita mutatio.

Arx Landskronowia quæ arte occupata.

in ſtrenua vulneratus fuiſſet pugna, abduxerunt. Locus impetui eſſe Polonorum. Capta mox & viina omnia. Svecorum hactenus macula fuit Warſaviæ virtus, hoſtium validos repellentium impetus. At jam labaſcere animus cæpit. Conceſſa iis qui propriis ſumptibus militabant Regi, urbem oppugnandi facultas. Hi tanto in urbem incubuerunt impetu, ut Sveci, recta ſuburbii parte, qua *Bernhardinum* patet Monaſterium, in eam receſſerint quæ templum habet *ivæ Claræ*. Hic reſiſtentibus Svecis utrinque ſtrenue pugnatum. Vicit tamen Polonus, qui Svecorum erumpens arma in ipſam penetravit urbem, nec prius hoſtilem depoſuit gladium, quàm integræ plateæ ſauciorum perfunderetur cruore, ipſique canales humano defluerent ſanguine. In tam cruenta utrinque pugna potiſſimi Svecorum, ut *Wittenbergius*, *Oxenſternius*, *Eſtienus*, *Weykerus* & alii, Polonicum hunc experti furorem, quem maxima ſequebantur ornamenta, quæque jam partem juris in

Svecorum Warſaviæ virtus.

Impetus in Cracoviam & ſtrenua defenſio.

Warſaviæ cruore perfluunt plateæ.

i arce proſtraverant, miſſis qui à blonis pacem peterent, eam non ſi ægrè impetrarunt; delegati ta ien *Conterſteynius* & *Forgelius* qui e ea agerent. Non intoleran- e pacis erant conditiones. Urbs blonorum Regi tradita. Amiſ- ſi hæc multum ex animis deje- c Svecorum, maximè qui erant Cacoviæ, & in locis proximè vi- cis. Multa tamen omnibus erat cra, ne quid de ſua Polonis in- nteſceret conſternatione. Spar- ſuque reparato mox Viſtulæ pnte, quem validæ nuper deje- crant aquæ, Svecorum exercitum cm Electoris junctum iri milite, & ſui acceſſione auctam commu- nm manum in hoſtem ituram, aceptam cladem duplici ſucceſſu pnſatum iri. Interim ipſi acceſ- ſne Tartarorum aucti Poloni, a Pultowiam fruſtra quid mo- lbantur in Svecos. Juncti Ele- ctoris cum Svecicis milites, dum *Bckum* tranſeunt fluvium, inſpe- ratos obvios acceperunt Polonos, qi ſuperata Viſtula tam repenti- n Svecis occurrerunt itinere, ut

Sveci paciſcuntur cum Polonis.

Ars Svecorum.

Tartarus miles jungitur cum Polonis.

Polonus occurrit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Suecis & crebræ vellicationes

priuſquam in aciem diſponeretur miles, jam vellitationibus præmiſſi ſe exercerent, in quibus ſtupenda Polonorum virtus immane quantum fatigavit Svecos! Ex objectis ad id aggeribus magna Svecorum per tormenta clades, Svecis hoc die nequidquam facientibus. Reſtaurata ſequente die pugna in ſeram uſque abiit veſperam, fruſtra urgentibus Svecis in

Sequentis diei reſtaurata pugna.

Polonorum perrumpere caſtra, maſculè à ſuis defenſa. Repetiti inde tertio die conatus, & tormenta Svecorum commodioribus collocata locis, ex quibus miſſi lecuſſatim globi plus hoſtili nocerent exercitui. Miſſi etiam qui lixas polonorum & calones in ſylvarum latentes receſſibus in propatulum agerent: qui diſſipati omnes novam dederunt fugiendi occaſionem ipſi exercitui, amiſſis multis qui inter Brikum & Viſulam occubuere. Maxima pars, ubi ponte tranſiiſſet Viſtulam, immiſſis in pontem flammis, in ultimum ſui aſylum fugit Warſaviam; ſed quam incenſis quibuſdam ædificiis &

Tertii diei Suecorum victoria.

Poloni malè habi-

mlta ablata præda, dirutiſque pdiſſimis munitionibus, ultimo tadem deſeruit. Feſtinantiſſimo ine perrectum itinere in *Podlaſſia* & *Lublinum*; deducti etiam omnes captivi, excepto *Benedicto Oxenſtiernio*, qui tunc decumbebat vætudinarius. Qui Warſavienſibi præerant demolita cuncta conſpientes, maximamq; civium parte peſte abſumtam adventanti ulo ſe Svecorum tradiderunt Regiqui continuatis itineribus ſequebar Polonos, quibus quinquies ja mille ceciderant. Elbingæ ubi Svcorum morabatur Regina, atqu per univerſam Boruſſiam actis Do gratiis publicæ inſtitutæ ſolenitates. Per idem tempus centui & quingenti Svecorum equitecum nonaginta peditibus mille dcentos obvios habuerunt Moſcvitas, qui conſertis inter ſe manins, ubi Moſcovitæ fugam cæpient, duo vexilla & quadragita ſecum deduxerunt captivos: EnSvecis decem equites deſiderati. Pluſculæ tales cum Polonis etiai ſubinde occurrebant vellitatio-

tam deſerunt Warſaviam.

Captivi deducuntur, excepto Oxenſtiernio.

Warſavienſes ſe dedunt Svecis

Per Boruſſiam publicæ gratiarum ſolennitates.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

tiones, ſed quarum modo his, n… do illis cedebant victoriæ. Menſ… Auguſtum Rex Sveciæ tranſeit… Cracoviæ, Ubi cum intellexiſſ… potiſſimam Polonæ nobilitatis p… tem ex caſtris ſe ſubduxiſſe prom… vendæ meſſi, Carolus captata h… occaſione Polonorum caſtra vi… gredi inſtituit. Præmiſſi obviam … hoſtibus equites in fugam dati: p… dites adventantem metuentes e… ercitum, deſertis caſtris in monta… ſe abdiderunt. Caſtra direpta & i… cenſa. Dantiſcanorum hactenus … hil decrevit animis. Aderat Belgi… jam claſſis quæ parata fulcieb… arma; ac miſſæ ſubinde Regis q… mentes omnium firmarent litt… ræ. Carolus tot victoriis per Pol… niam clarus retracto pede *Stomu*… rediit, ubi eum præſtolabat… Regina: atque mox inde quatu… Elbingâ milliaribus universâ cu… aulâ movit injurias peſtis vitat… rus, quæ jam Elbingæ invaleſce… cæperat, ac ſimul expectaturu… illam ſuorum manum, quæ e… *Sacro* adventabat oppido. Deſeru… rant jam & univerſam Poloniam…

Polona nobilitas ad meſſem faciendam proficiſcitur ex caſtris.

Polonorum caſtra deſerta.

Belgarum advenit claſſis.

Svecus deſerit Poloniam.

ex c…

ecepta *Cracovia*, *Caliſzio*, & uni-
cæ adhuc munimento ad illud
Vitulæ divergium, quo in Bir-
kon & in Viſtulam dividitur flu-
men, concepto in id animo, ut,
munitiore reddito loco, Polonos
in ſuo contineret obſequio: re-
liquæ quæ ſupererant munitiones
omnes demolitus eſt, ne illis tutan-
di occupatus pauciorem in cam-
pis haberet militem. Proximi inde,
quia Regis alloquium admiſſi fue-
runt Legati, Præpotentum erant
Ordinum, quorum hæc maxima
cura, ut ad pacis deſcenderetur
concordiam: addita etiam media-
tionis promiſſa. Submiſſa huma-
nitatis plena juxta atque proclivis
ad eandem operam à Rege reſpon-
ſio; ſed quod ſterile fuit factum
eo inde, quod neuter Boruſſia ce-
dere voluerit. Fervebat adhuc
ſpes Dantiſcanorum, ſe adhuc ali-
quid boni obtenturos ex initis
colloquiis inter Ordinum deputa-
tos & ad idem negotium delega-
tos Regis. Sed cum ſucceſſu res
careret omni, miſſæ ab illis in
hanc formam ad Ordines litteræ:

Per Poloniam munitiones demolitur.

Fruſtra agitur de pace.

Dantiſcanorum ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Ordines litteræ. *Sartam ſibi in Regem Poloniæ fiem, nec quidquam ſiniſtrarum hactenus rerum ſuorum detrahi animis. Quod reliquum erat, ſubſidium à Præpotentibus peti ad tutanda Urbis privilia.* Prolixa Dantiſcanorum mora apud animum extorſerat Caroli, ut ad apertam deſcenderet vim, invitoſque tum per majora belica tormenta, tum per miſſiles ſulphureos ignes ad deditionem cogeret cives: miſſique in id & equites & peditesque qui Viſtulam tranſmitterent. At conſtantem hunc Dantiſcanorum nequidquam fregit animum, fretum & Regis Poloniæ pollicitationibus, qui jam frequentius cum magno adventum ſuum promiſerat exercitu, & Belgarum ſubſidio, ac proxima Daniarum vicinitate. Mutarat interim fortuna Svecorum ſucceſſum, ut qui per Poloniam & Boruſſiam ſiniſtrius rem agentes eandem ſibi obvercantem experti ſunt. Lithuano duce *Gonſievio*, haud procul ab oppido *Lico*, ſub *Waldekii*, *Radzivilii* atque *Iſraëlis* novem legiones profligarunt Brandenburgicas, & Sv-

Aperta Svecorum vis in Dantiſcanos.

Siniſtra Svecorum fortuna.

Svecorum & Brandenbur-

Secicas quatuor: occiſorum de- *genſium*
ſieratus trium millium nume- *clades.*
ri: Inter multos captivos fuit et-
iam *Radzivilius*. Sequutus inde *Radzivi-*
metus ne cum hoc armorum ſuc- *lius ca-*
ceſſu in Pilavæ iretur munimen- *ptus.*
tum: data *Steenbockio* mandata, ut
cum quinque millium exercitu ſe
econferret. *Dorfslingerus, Waalra-* *Svecorum*
di reliquique omnes, qui in præſi- *reſtaurata*
diis erant Svecorum, cum omni in *manus.*
unum convocati manu, ut prima
quque occaſione cum acie hoſti
obviam irent: nec facto defuit ſuc-
ceſſus. Siquidem ubi Tartari cum *Tartaro-*
Gonſievio in diſſidium veniſſent ra- *rum cum*
tine octuaginta millium imperia- *Gonſievio*
lium, quæ in pretium promiſſa fue- *diſſidium.*
rat liberationis Radziviliatæ, at-
que eandem ob cauſam ab invicem
ſeparati eſſent, *Steenbockius* junctis
cum Waldeko viribus, nocturno *Stenbockio*
Plonis ſupervenit itinere, hoſteſ- *victoria.*
que omnes nequidquam ſiniſtri ſu-
ſpicantes profligavit penitus. Qua
occaſione Princeps *Radzivilius* & *Radzivi-*
Legionis præfectus *Iſraël* ex capti- *lius profu-*
vitate ſine ſoluto pro libertate lytro *git.*
immunes evaſerunt. Verum hanc

jacturam Poloni aliis per majore[m]
Poloniam penſarunt ſucceſſib[us].
Felices Polonorum ſucceſſus. Quippe *Snydemolam* ad Notecz f[lu]vium ſitam in prædam ſumpſeru[nt].
Lovitzium aperta expugnarunt [vi],
biſque mille trucidarunt Iudæ[os].
Octo equitum cohortes, & pe[di]tum quatuor in Poloni fidem ju[ra]re coactæ : ſæpiuſque factum [ut]
Svecorum vires propria deſtru[e]rentur manu. Hoc tempore *C[o]ninksmarkius* ex Bremenſi vocat[us]
Ducatu, cum in Boruſſiam ven[i]ret Wiſmariâ, haud procul à m[u]nimento *Pilavæ*, ubi ſatis cum a[d]verſis diu luctaretur ventis, à pe[r]fidis circumventus Scotis, cap[ti]vus allatus eſt Dantiſcum. H[æc]
Coninckſmarckius captivus deducitur Dantiſcum. dum fiunt moto Carolus pe[r]
Graudentzam pervenit. Profect[u]rus in Polonos Viſtulæ appropi[n]quantes, pontem flumini impon[e]bat; ſed quem aquarum diſturb[a]runt copiæ. Ad aliquantulum in[de]
tempus nihil actum, præter quo[d]
Pruſſia trium Præfectorum com[miſſa] ſit tutelæ, *Lindani*, *Steenbo[c]kii* & *Oxenſtiernii*. Polonorum R[e]ge *Conitzium* ſub ſuam redigent[e]

p[o]

p:eſtatem, & magnis ſplendori-
bs intrante Dantiſcum, Decembri
mnſe Svecorum Rex, obductis
gcie ſingulis, cum decem millium
mnu, occupato in tranſitu *Grebli-*
n. & *Marrenhora* flammis abſum-
p.,inque majore inſula Werderen-
ſi *uhardino*, *Ooſteringha* & *Sibbela-*
ri in poteſtatem redactis, ducen-
tc forte fortuna ubi deprehendiſ-
ſe Polonos, ſuis eos tractavit
mribus. Victricibus inde armis
vinas omnes vaſtabat regiones,
ir conſpectu etiam paſſim Polo
nrum, qui aperta ſubinde ſibi
cnſulebant fuga, inſequente ſæ-
p *Duglaſſio*, qui trium millium
pratam ad id habebat manum.
Vcinior, ut ſperabat, ſuis ſuc-
cſſibus *Carolus Guſtavus* firmiorem
cm Electore inſtituit pacem, fra-
tmque ſuum Principem *Adol-*
ƒum ad Præpotentes Hagam mi
ſ Ordines. Qui ab Ordinibus di-
go ſe more exceptus, ſplendi-
cſſime habitus fuit. Verùm anni
iterim finis, finem haud fecit
blli. Redeunte novo anno, no-
ve recruduêre indignationes. Po-

Rex Polonorum venit Dantiſcum.

Svecorum rex victor pro libitu paſſim graſſatur.

Caroli cum Electore pax. Adolphi Hagam legatio.

lono ſiquidem recuperari curate quæ alibi paſſim amiſerat, Svecorum Rex in Dantiſcanos omnia tentabat hoſtilia, ipſamque urbem quam arctiſſimè habebat. Data & publica mandata ne ex ruſtica quiſque plebe undecunque locorum quidquam in urbem ferre auderet, quod ad victum faceret. Inde per ſingula dierum incrementa, novæ utrinque invaleſcebant inimicitiæ. Sed cum per hæc tempora glaciei beneficio patula quacunque Svecis eſſet via, multi in polonicos dimiſſi agros ingentem undique conferebant prædam. Quam Svecis ſubinde repetentibus nata Dantiſcanis occaſio ex urbe erumpendi; ſed primum ejus tentamen haud benè ſucceſſit. Secundæ excurſionis melior fuit fortuna, ut cujus auſpiciis non contemnenda quatuordecim traharum præda tutò urbi illata. Permoverat inde hoc exemplum etiam *Bilinſcium* equitum cohortis Præfectum. Unde aſcitis in societatem nonnullis inter *Dirſaviam* & *Stargartum* triginta militum tur-

Svecorum in Dantiſcanos hoſtilia.

Sveci Poloniam deprædantur.

ma

ram captivam adduxit, ex quâ nnulli potioris nominis Poloni lertati reſtituti. Fervebant inſti-ti ſucceſſus : unde latius prædæ ſpebat cupiditas. Juncta quatuor nllium manus majora tentabat. Secos ipſos ſuis depellere ſtatio-nus animus erat, & quod caput febat inter munitiones in ſuam reigere poteſtatem ; ſed quibus n reſpondit inſtitutum ſequen-tie Dantiſcum reducibus, ubi nonullam ſuorum amiſiſſent ma-num. Ex centum & quinquaginta cribus lupulo onuſtis, qui Dan-tium tendebant, centum & de-cm in manus venerunt Svecorum, ac *Marienburgum* deducti. Non ta-ma deferbuit Dantiſcanorum ani-ms. Multæ ſubinde excurſiones, &commiſſis paſſim vellitationibus aripiti utrinque prælio pugna-tum. Toto hoc temporis decurſu maximis tentabant laboribus Gal-liam & Ordinum legati, ut qua-cuque ratione pax componeretur intr Svecum & Polonum : atque ea in primis potiſſimam habebant cum, ut deſignatis loco, tem-

Dantiſcanorum clades.

Galliarum & Ordinum Legatorum cura in conciliandâ Regum pace.

pore

pore ac perſonis cæteriſque præliminaribus, ſine quibus ipſum expediri negotium haud poteſt, le rei ipſius ageretur controverſia. Jamque per dictos Legatos à Suecorum Rege impetratum fuit ſe ad communia deſcenſurum vta quamprimum Sereniſſimus Poloniæ Rex in ſequentia conſenſiſſet.

Conditiones in quas Rex Svecorum conſenſit.

Non alios admiſſum iri in rei arbitrium præter dictos legatos. Svecorum Rem nequidquam agere poſſe ſine Electore Brandenburgico, quin ut ejuſdem, principiſque Ragotzii ut & Chmielnicii (Koſacorum Ducis) præſentes adſint legati, qui rebus præſint ſuis ut qui in ſuo eſſent fœdere; adhac Poloniæ Rex Salvi ad id Conducti contribuat litteras, quibus eorum Legati ad ſignatum vocentur locum. Res in utroque Regno Ordinum communicetur conſiliis, ut ſine quorum conſenſu res bitura ſit ſterilis, exemplo nuper actum VVarſavia. Fidejuſſores dicantur qui de præſtandis fidejubeant. Campidoctor Wittenbergicus aliique Svecorum captivi libertati ſuæ reddantur, priuſquam res ad manus ſumatur. Rex Polonorum de Jure ſeſe ſiſtendi cedat, quod

Cen-

*Oxenſtiernius debebat, cum captâ nu-
per Warſaviâ in manus deveniſſet Po-
lorum.* Dati inde nomine Polo- *Ad dictas conditiones delegati.*
niæ Regis delegati, *Magnus* Regni
Cancellarius, multique alii. Ex par-
te Regis Caroli comparuerunt,
*Benedictus Oxenſtiernius, Beerenckla-
vius, Wrangelius* & *Slippenbachius.*
Locus conventûs erat *Suthovia* in *Locus conventûs.*
Pringia. Lectæ conditiones Po-
loniæ delegatis diſplicuêre plane:
unde res infecta. Subierat interim *Res infecta.*
Carolum Regem metus, qui pro-
movendis ſuis per Poloniam vi-
ctoriis tanto jam tempore aberat
e Svecia, ne quid minus integri
per ſuam domo abſentiam in Sve-
cia naſceretur. Augebat metum
lectus in Dania miles, & idem in *Legitur, in Dania miles.*
tota Svecia Ordinum nomine ſtu-
dium, qui ſingulis jam Concionato-
toribus ex propriis militem impe-
rarunt militem, ut ſi quid ſibi ho-
ſte à quoquam contigiſſet, pa-
ratam reditibus, domi manum,
quam objicerent hoſti. *Wrangelius,* *Wrangelius, ordinatis in Pomerania rebus,*
cunctis in Pomerania benè ordi-
natis, menſe Januario in Ducatum
venit Bremenſem, rebus ibi com-

muni-

Bremam abit. munibus proſpecturus per abſe-
tiam *Koninckſmarckii*. *Wolkmann*
Wolkmannus ſupplet legiones. cui ſumma per id tempus erat co-
credita rei, legendo occupabat
milite, quo defectum ſuppler
Legionum. Ad finem ejuſdem J-
nuarii Præpotentum Ordinum L-
gati *Libiavia* Sereniſſimo hæc e-
Ordinum Legatorum apud Electorem acta. poſuerunt Electori: *Boruſſiam ſu-*
mis miſeriarum premi calamitatib,
& ipſam ſentire Poloniam qua
gravibus urgeatur belli incolumi-
tibus. Sentire item ſubditos, tum
illos omnes qui recentem fata
memoriam belli habeant. Ad qu
cum omnes miſeriarum has ærumn
triſte non fatiſcat bellum, ipſaq
cuncta vindicans Dei manus ulti
queque incolis minari videatur,
Præpotentum ſuorum Ordinum nom
Sereniſſimum rogare Electorem,
junctus ſecum operis, vel propriâ ni
authoritate, deplorandis his belli ca-
mitatibus finem ſuis faciat offici,
ſtudiis atque interceſſionibus, ut
bita inde Deo naſcantur gratiæ, co-
munibus gaudiis univerſus replea
orbis, vicini exhilarentur Princip,
ac Gentibus cunctis ipſiſque incolis ſo

*reſtuantur commercia quibus fatiga-
ta hactenus reficiant fortunas, &
laſſos huc uſque refocillent animos.*
Preclarum hoc Legatorum inſtitu-
tũ ſupra fidem Electoris recrea-
vit animum, effecitque ut compoſi-
to statim ad hilaritatem vultu præ-
ſens ipſe Legatis in hæc reſponde-
rit verba: *Non quidquam aliud anti-
quius ſibi in votis, quam ut ditiones
ſuas omnes, maxime autem Boruſ-
ſiam, tot hactenus bellorum quaßatam
injuriis, priſtinæ reſtituat integritati:
ſeque inde collaturum in communem
omnia uſum, quantum poßit ex ſuis
proficiſci viribus. Interim Præpotentibus
Ordinibus ſummas agere gratias, quod
tanti negotium momenti ad ſuos revo-
cent animos. Ultimò precari ut maxi-
mis his ſtudiis ipſe Deus cœlitus bene
eſſe velit.* Dicti inſuper ab Electore
delegati qui in communia deſcen-
derint conſilia cum dictorum Or-
dinum Legatis. Svecorum Rex
plures ſibi metuens hoſtes quam
Polonos & Moſcovitas, jam olim
incitatus fuerat, quibus rationi-
bus Poloniæ Regem ad ultimas re-
digeret incitas: inque eam rem
inictis

Electorem reficiunt. propoſita Legatorũ.

Electoris reſponſum.

Electoris delegati qui cum Ordinum agant Legatis.

Caroli cum Coſaccis & Ragotzio pacta.

inictis cum Coſacko conditionib, ſimul cum Georgio *Ragotzio* pactis fuit, Boruſſiam ſibi futuram, Polniam ceſſuram illi. In legendo interim per Daniam milite non ſteris ſucceſſus. Proximus inde *Hamburgenſibus* metus, *Lubecenſibus* & *Bremenſibus*: maximus autem *Holſatiæ Duci*, & *Svecis*, qui ſuſpicabantur, hac demum occaſione Danos in animum induxiſſe ulciſci Svecos, priusquam Svecorum Rex in Boruſia occupatus eſſet: Inque *Scaniam*, *Hallandiam* aut *Epiſcopatum Bremenſem*, vel *Sleeſwicenſem Ducatum*, aut *Hamburgenſes*, quod ſe agnoſcere noluerint, impetum facturum, aut alia aliqua tentaturum loca vel ad mare vel in mari Balthico ſita, ut *Gotlandiam* vel *Oelam*. Invaleſcebant autem conceptæ hæ vel inde ſuſpiciones, quod utriuſque regni ſimultates ſuam dies ſumerent incrementa. Certius unde creditum paratarum illarum nubium tempeſtates proximâ erupturas æſtate, maxime cum neque *Gallorum Regis* datæ in d litteræ, neque à *Cromwellio* ſcriptæ qu-

Ex lecto à Danis milite ingens vicinorum metus.

Cauſa invaleſcentium ſimultatum.

qidquam proficerent. Gliſcenti-
bꝰ ita his rebus *Carolus Rex* fra-
trm ſuum principem *Adolphum*
Hgâ Comitum evocavit in Bo-
ruiam, qui, facto per Bremen-
ſei Ducatum itinere, ibidem loci
ut& ad Albim fluvium, ſingulis
bcè, ut res ferebat, proſpexit.

Adolphus Hagâ revocatus.

Qe Dantiſci de rebus agebantur
cmmunibus lento promoveban-
tu gradu. Redierat & *Isbrantſius*
à ege & Electore Marienburgo
Datiſcum, qui oretenus referret,
quus conditionibus bellum com-
pci poſſet inter Svecos & Polo-
nc; ſed ſingulis ſe læſos propo-
netibus ac nequidquam de inſti-
tu ſuo cedentibus re iterum in-
fea diſceſſum.

Isbrantzii ab Electore Dantiſcum reditus.

Res pacis ſecundo infecta.

Boruſſiæ item Or-
dies eodem menſe Februario, qua
pœrant humanitate reverenter
cmunem totius Boruſſiæ exhi-
betes miſeriam, per quam reve-
reter à ſuo petebant Electore, ju-
ſtiſatis inducti rationibus, in pa-
cis quæcunque fieri poſſent, in-
cliaret conditiones. Hæc dum
fiut *Duglaſſius*, ad id quod potiſſi-
mm Urbanum fuit munimentum
Viſtu-

Boruſſiæ Ordines apud Electorem communem exponunt miſeriam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Viſtulæ fluminis aquas reprimer, atque univerſum earum ſtudent curſum cohibere : ut perruptis hc modo aggeribus, quibus à Werderenſibus aquæ arcerentur Inſus, eaſdem agrumque univerſum inundaret aquis, atque Dantiſcanos ipſos ab omnibus arceret commerciis. Repletæ integræ naves ſaburrâ, lapidibus & arenis, quæ in profundum demiſſæ: & jam infixi ad id per hyemem pali. Legati Confæderatorum Belgarum factum apud Regem, ut maxiè commerciis noxium, deprecantes nequidquam profecerunt, quod eam unicam haberet operam, ut Dantiſcanos ad extrema perduceret. Dantiſcani facta eruption, ad ultimum Baltici maris ſinu, vulgo *Haff* dictum, *Tolckent* expredati ſunt oppidum, paucis piſcatoribus habitatum, duabus ferè citer Elbingâ milliaribus : factâ prædâ omnes in urbem redierunt incolumes. Inſperatò interim cum quingentis equitibus ſupervenit *Czarneccius*, qui eluſis aſtu Svecis Dantiſcum intravit, ſecum ine-

Pernicioſa Dantiſcanis Duglaſſii conſilia.

Pernicioſum hoc Duglaſſii factum apud Regem fruſtra deprecantur Ordinum Legati.

Adventus Czarneccii Dantiſcum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ducturus Regem quique exinde
eodem adhuc menſe profectus eſt.
Obiit hoc tempore Dantiſci *Jaco-*
b Weyerus militiæ quondam Po-
lonorum Regis ejuſdem nomine
Marienburgi Præfectus, præclari
nominis & verus Martis pullus.
Defunctus etiam *Petrus à Parceval,*
Mechanicæ militiæ, ut & aliorum
peritiſſimus, ab Ordinibus Belgi-
cæ militiæ præfectus & apud eoſ-
dem exiſtimationis maximæ: Vir
fortis ac ſtrenuus, nec non de re-
publica quàm optimè meritus. Rex
Svecorum ubi intellexiſſent Polo-
niæ Regem cum militiæ ſuæ Gene-
rali Præfecto effugiſſe Dantiſco, u-
niverſos ſuos in unum ad Granden-
tzam collegit manum, quo fugien-
tem inſequeretur Regem; vocatus
Steenbockius ad idem inſtitutum,
qui late per Boruſſiam & inferio-
rem Poloniam ſuos tutabatur limi-
tes. *Czarneccius* interim trecentos
ad *Roskanium* poſtravit Svecos. In-
de cum Rege *Caliſzium* profectus,
ubi Poloniæ morabatur Regina,
mox *Czenſtochoviam* perrexit, quo
toto itinere obvias paſſim Sveco-
rum

Regis Dantiſco profectio.

Weyeri mors.

Petrus à Perceval moritur.

Svecorum Rex Regem ſequitur Polonorum.

Polonus ſe confert

Czenſtochoviam. rum manus ſine magna delevit o-
ra. Circa ultimos menſis Februarii
dies, cum Rex Svecorum totn
ſuorum manum haberet collecta,
ac jam Polonos inſectari meditaba-
tur, datæ ſunt ad eum Ragotzii
Ragotzii ad Svecos litteræ. litteræ, quæ ſignificarent, ſe Co-
ſackorum copiis junctum cum ui-
verſo jam in Poloniam veniſſe e-
xercitu. Mutarunt litteræ Regis in-
ſtitutum: qui prius cum illis ſe jun-
gi maluit, quam quidquam tentare
hoſtile, atque inde demum ui-
verſam minorem Poloniam ſui red-
dere juris. Sed jam ante à *Marien-
burgenſibus*, *Thorunienſibus* atque
Elbingenſibus jurata ſe fide pro le-
gitimo agnoſci Domino voluit, n-
te necdum unquam jurantibus.
Caroli ad Electorem litteræ. Miſit itidem ad *Electorem Bran-
burgicum* & *Comitem Slippenbachium*
litteras, qui ſuas quam ocyſſimè
copias ſuis in exiguum jungerent
tempus, ſequutum Regem, ac
finem magnis hactenus impoſitum
rebus. Negatum nihil, impetrata
omnia. Thorunium aſcendere iuſ-
ſis ab omni abunde proſpectum
commeatu, veſtes datæ ſingulis,
ri-

pimaque fuit armentariæ rei cu-
r. & longa futura expeditio. Hæc
dm apparantur *Darmſtadienſis* &
chenbergicus deprehenſis quibuſ-
dn Dantiſcanis, eoſdem in con-
ſpectum uſque urbis fugientes ſe-
qebantur. Interfecti nonnulli:
pıci capti. Sed hanc jacturam pen-
ſaınt Poloni captivitate viginti
ſe militiæ Sveciæ Præfectorum:
ipſeque *Duglaſſius* in Dantiſcano-
rm perveniſſet manus, niſi inter
ſumma per paludes emerſiſſet pe-
riıla. Inde *Lintzavius*, item equi-
tu Cohortis præfectus, ſuas ten-
tarus fortunas, Dantiſco profe-
cts, haud procul Marienburgo, in
vi *Altenau* octoginta in prædam
acepit equos, cum aliis viginti qua-
tur plauſtrariis, qui erant Cam-
pidctoris. Miſſæ mox Poloniç quo-
qu Regis ad Confæderatos Ordi-
nelitteræ, quorum hæc ſumma:

Darmſta-dienſis & Aſchenber-gici ad Dantiſcum victoria.

Polonorum in Svecos victoria

Duglaſſius fuga evadit.

Libtzavius prædam facit.

Ni minus ex officio Chriſtiani Regis
qum ut laudatis Præpotentum Ordi-
num aliorumque Principum ſatisface
re votis, non incongruum ſibi videri,
annum ſuum ad honeſtas pacis cum
hoſ conditiones cordicitus componi:

Regis Poloniæ ad Confæd Belgii Ordines litteræ.

eamque

eamque unicam fuiſſe cauſam, ut cum ſuo nuper exercitu in Boruſſiam moverit. Nec quidquam aliud ſe poſtulatum quam quæ armis ſibi ablata eſſent, juſto titulo, authoritate Cæſareæ Majeſtatis, Regum Galliæ ac Angliæ, nec non Præpotentum Ordinum interventu reſtituerentur, utque Baltici maris tuta in futurum omnibus eſſent commercia. Hoſtem autem, jectis turpiter omnibus pacis conditionibus, ſuis inſiſtere inſtitutis, atque ſub pacis titulo, quem in ore tantum non vero in animis circumferre videtur à pace penitus alienum nihil tentare aliud, quam ut hac illuſos ſpecie ſudictos nobis alienet Principes. Quare propter quod reliquum eſt, cum futuræ pacis ſpes diffluat omnis, ſtare ſibi ſuaque ſententiam communem domi rempublicam omni tueri apparatu, ac juſtam rei ſuæ cauſam ſucceſſumque omnem Deo, ut actionum omnium vindici permitiſſime dedere, prout Amplißimo Præpotentum Ordinum Conſeſſu ea de re prolixius ex relationibus ſuorum Delegatorum intelligere liceat. Porro firmam ſe concipere fidem eundem Amplißimum Ordinem nequidquam dubitaturum de ſincero animi ſui affectu

que

aeue propenſa pectoris voluntate in continuando mutuæ amicitiæ ac ſocietatis vinculo. Datæ hæ erant litteræ Entiſco ad diem nonum menſis Februarii, anno Regni Regis nono. Menſe poſt Martio habita à Danis Ottoniæ, in Inſula Fionia, Comitia. Cauſa fuit quod nihil de Suecis certi ex illorum Delegato expiſcari poſſent, aut quidquam de rebus publicis: ad hæc quod ut inutilis ad id miniſter clam ſe ex Dania inſalutato ſubduxiſſet Rege cum quo aliàs multa in uſum utruſque Regni peragi potuiſſent.

Danicæ Ottoniæ in Fionia comitia.

In publico hoc conſeſſu occupatis Ottoniæ Danis, ſuperveniens alius Seciæ Legatus Regis ſui juſſu audaculâ ſatis quæſivit oratione *ut intra viginti quatuor horarum ſpatium aperte ſibi reſponderetur, pacemne cum Suecis vellent an bellum?* Auditâ Legati oratione nequidquam reſponſum.

Audacula Svecorum Legati ad Daniæ Proceres Oratio.

Advolaverat & alter Electoris Brandenburgici Legatus, modeſtioribus tamen verbis ſcire cupiens, *an non in Svecos quæſiti pararentur arma?* Reſponſum *Succeſſum temporis id aperturum.* Re-

Electoris Brand. ad Danos Legatio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

verſus domum Legatus non ſe
admiratione in vota Regis ſui-
mnes condeſcendiſſe Ordines, a-
que ſingulos menſes quadragi a
imperialium conceſſiſſe millia, a-
que quatuor penſionibus adnur-
randa inſinuavit. Quindecim x
nobilitate propriis ſumptibus ſi-
guli ſingulas polliciti legiones. a-
ratris, carrucis curribuſque, a is
item ac chirographis impo a
mox tributa ſepties mille homi s
in uſum pollicebantur Regni. a-
ctus inde inſignis Claſſis appa-
tus. Mox ſequuta Regis manda,
quæ de publico templi ſugg u
in vico *Altena*, haud procul Ha-
Regis Da-niarum publicatio. burgo, prælecta. *Maſculus qui e*
à decimo ſexto ad ſexageſimum u e
ætatis annum ab armis ſibi proſpice
qui majori careret ſclopeto, haſ ſe
inſtrueret aut lancea. Ditionum, qa-
rum ſibi Holſatiæ Dux & titulos v-
dicat & reditus quaque juris ſunt a-
nici, ſubditis omnem prohiberi ſolu-
nem, niſi qui Danici Regis ad id no e
delegati eſſent. Ultimò ne quis aver
ex regno exportaret. Magnas hæc t-
Res vicinæ turbatæ. bas fecerunt, magnæque pa n
ei-

etitere fugæ, maximè in Ducatu
Bremenſi, cujus Metropolis vix ac
ævix quidem militem legere po-
teat, quod præcipui nomina ſua
dederint Danis. Unde factum quod
Dantiſci etiam prohibitum ſit cui-
quam militem conducere alienige-
na Rex Daniæ ubi veniſſet *Gluck-* *Rex Daniæ venit Gluckſtadium.*
ſtadium, nova parabat cum Duce
Suderbergio inſtituere pacta; ve-
rum cum is proclivior in Svecum,
ut affinem ſuum, deprehenderetur
anno, datis utrinque humanitatis
officiis ab invicem diſceſſum. Fa-
ctæ tamen pollicitationes in neu-
tris deſcenſurum partes. Sveco-
rum Rex *Carolus* ſe cum Ragotzia-
no conjuncturus primum prius ſe
in *Pataviam* convertere inſtituit,
ut quos ibi incurreret Polonos
loco moveret ſuo. Venit in hoc iti- *Svecorum Rex ſe cum Ragotzianis conjungit.*
nere obviam Regi ipſe *Ragotzius*
cum comitatu mille ac quingento-
rum Hungarorum, ac Coſacko-
rum totidem. Adventum Principis
diſpoſitus in aciem excepit miles:
junctæ Regis & utrinque benevo-
lentiæ: inde publicæ ſequutæ læ-
titiæ. Soluta bis ſclopeta, nec non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

auditus tormentorum fragor. Sed communem hanc lætitiam triſtis contaminavit caſus, quo gregarius quidam miles *Guilielmum Adolphum Naßaviæ Comitem* imprudenter globo trajecit. Sequuta ex magnis tranſacta ſolennitatibus. Motis ſequente die caſtris, inſtitutoque in *Savigoſtum* ac *Miedzygze* itinere, junctis itum itineribus. Qui ex comitatu erant Principis, duos regio cum apparatu inſtructos adduxerunt equos, in quorum altero auro intertextum fuit ephippium, cum minorum ſclopetorum annexu, altero vero ephippium ad Hungaricum modum lancea, incurvo malleo & aliis exornatum armis, quorum ſingula ex purcacta auro, adamantibus aliiſque pretioſis ad ſtuporem exornata gemmis. Tertio die Aprilis habita Zavighoſtii militaria cum Principe Ragotzio conſilia, ac ſimul in adſitum, Poloniæ Regem cum parata jam manu eo fine fluvium tranſiſſe Viſtulam, ut ſi fieri poſſet cum Lithvanico & Inferioris Poloniæ ſe conjungeret exercitu. Deinde

Guil. Adolphus Naßoviæ Comes imprudenter à milite interficitur.

Ragotzius Carolo Regi duos donat equos.

Carolus Rex &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

tm ergo inſtantibus occurrere co-
rtibus. Superata *Opatovia*, mul-
tque occupatis munitionibus,
itm *Sandomiriam*, atque inde in-
gnti Hungarorum ac Coſacko-
rm cum numero ad flumen uſ-
qe *Bugh* perventum. Ubi Bran-
dburgicus cum *Stenbockio* exce-
pis miles, qui in ſubſidium vene-
ramille quingentorum equitum ac
pditum mille. Mirari hic licuit, *Mira rerum omnium copia in Exercitu.*
utut maxima inſtituta hic fuerit
expeditio, exercituſque quin-
quginta aut ſexaginta eſſet mili-
tatium, exceptis, qui exercitum
ſeebantur, calonibus, lixis aliiſ-
qe mulierculis, hoc anni tempo-
reantam rerum omnium adfuiſſe
coiam, ac inter tot diverſas na-
tioum gentes, mores linguaſque
tatam communem animorum *Exercituum concordia.*
ccordiam, quin & ipſos Coſac-
co, qui in exiguo aliàs exiſtima-
tiois nomine habebant Tranſyl-
vaos, Svecos appellitaſſe fratres!
acbicunque ſubſiſterent, vel alias
quſituri exirent prędas, quæ ad ci-
bm & potum facerent, ſponte ha-
buſe communia. Hic tamen quan- *Ad manus cum*

Polonis veniri non poteſt.

tus quantus fuerit exercitus, quid
officium redigere tentabat Po-
nos, quæſitis quamvis undiquaq; o-
caſionibus, nequidquam tamen cu
hoſte manus conſerere potuit, ut
cujus duces tam magni populi
exercitus multis diu fatigare quæ-
rerent ambagibus, & multis o
adigere itineribus ut ultimo defi-
rent. Auditum interim Czarn-
cium ad *Latonieriam* copias ſuam
duas diviſiſſe partes, ac cum ſua-
mul manu ubi tranſiſſet Viſtulam
cum parte petiiſſe Warſaviam,
reliquam imperio conceſſiſſe *Sa-*
hæ, *Potoſcii* ac *Lubomierſcii.* Que
mutatis conſiliis, cum Svecis Co-
fæderati in majorem diverterunt
Poloniam. Petita inde *Curovia* &
Minsko, in quo toto tranſitu, ut
ex Regis ipſius litteris patuit, nulli
obvii erant Poloni, quamvis cre-
bra increbuerit fama in eodem a-
tam itinere pugnam, ac commiſſo
Svecum prælio victorem. Venit
per hæc tempora Regiomontum
Roſenvinckius legationis nomine ad
Electorem Brandenburgicum, cum
habitis gratiis quod mediationis
n-

Polonorum in fatigandis hoſtibus aſtutia.

Falſi rumores de prælio Svecorum.

Roſenvinkius venit Regiomontum.

interpoſuerit operas inter Daniæ & Sveciæ Reges, ac adhibitis ſimul votis ut, illo authore, compoſitis rebus Polonicis, optata diu reſtitueretur tranquillitas. Haud quietæ interim Dantiſcanorum ac Svecorum inter Urbem & Marienburgum manus; ſed ancipites quarum vellitationes nequidquam memorabile habent. Venêre interim Plaviam quatuor ex Svecia naves cum una Veloce, ad deferendum defuncti Regni Cancellarii cadaver. In ipſa Svecia publica celebrabantur comitia, non alium in finem quam ut mature proſpiceretur, quid agi in regno oporteret, hoc maximè ſtatu, quo vicini malè ſibi affecti eſſent principes. Miſſi igitur ex principibus paſſim viri qui ſingulis rebus proſpicerent. Regni Satrapa abiit in *Smallandiam* qui *Iencoppingæ* intereſſet conventui: Militiæ Generalis in *Gothiam* occidentalem eundem in finem ad *Sirrenſes*: alii Regni proceres *Cibroam* in *Norlandia*; *Axelus* autem *Lilius* Campimareſchallus *Calmariam*, ut collectum inde mili-

Ancipites Dantiſcanorum cum Rege velitationes.

In Svecia celebrantur comitia.

In Svecia univerſo proſpicitur regno.

tem ad Regni fines perduceret. Caroli autem Guſtavi per Daniam legatus ſuis non deerat officiis. In dies ſerio apud Regem inſtabat, ut quæ nata eſſent diſſidia componerentur amice, inque eum finem nonnulla calamo concepta ad nonnullos Daniæ tranſmittebat proceres, ſæpius etiam cum delegatis communicabat; verum nihil unquam aliud reſponſi tulit, quam id quod ſæpius ei jam inculcatum erat, ſcilicet, *damni compenſationem poſci, & cautionem in futurum.* Miſſa ad Regem Guſtavum ſententia, ut quid ſui eſſet judicii ex eo expiſcaretur. Interim per totum Regnum deſtinatæ ſupplicationes, & ſingula ad proximum parabantur bellum. In Holſatiam in dies plures ex Dania, Iutlandia, aliiſque locis deducebantur milites, qui munitiora occuparent loca, quin & qui conſiderent ſtaticatim. In Crempenſi & Wilſtermarienſi agro ad Albim fluvium, haud procul à Cataractis, quorum beneficio agri univerſi inundatione oppleri poſſunt, juſſu Danorum

Svecorum in Dania legatus ſine bello cuncta componi ſtudet.

Reſponſum Svecorum Legato datum.

Danicum paratur bellum.

R-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Regis ſeptem erecta munimenta, quæ ipſi *Marſlandienſes* in ſe tutanla receperant, ut à militum ſibi caerent injuriis. Item à *Sleſvicenſibus* ut tutior Rex eſſet, urbem aliquot peditum auxit cohortibus. Eadem cura *Kiela*, *Toninga*, *Treavia*, *Teemsbuttela*, *Funsbutela*. Ad Alteſloam recens erecta munitio antæ magnitudinis, ut ipſa caperet ſuburbia; ac data inde imperaa ut quæcunque in Iutia eſſet militia ad extremos ſeſe conferret limites. Sveci rebus proſpecturi his occupata in Albi fluvio inſula *Creutſandia*, haud procul Stada ovum in ea poſuerunt fortalium, quo naves coercerentur tuius, ne cum flumine porro ſe eſcenderent invitis. Inde cum uatuor legionibus, quarum ſumma uorum erat millium, auſpiciis *Veymari*, *Aſſenbergii*, *Buyteri* & *Coninckſmarckii*, trajecta Albi itum n Epiſcopatum *Lauwenburgicum*, tque inde in *Pomeraniam*, ut collecta majori ad Wiſmariam manu Daniarum Regis obſervarent ſcoum, qui jam potiorem in dies

Ad cataractas ſeptem Danorum eriguntur munimenta.

Alteſloa munita.

Svecus venit in Pomeraniam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Holſatiæ imponebat militem. Sv-
corum Rex cum Ragotzio conju-
ctus ac diu per ambages à Polonis
actus, ne pluribus fatigaretur i-
neribus, novo conſilio ponte
Bugho imponit flumini, tra-
Brzeſcia. obſeſſa. ctumque exercitum deducit *Bre-*
ſciam, non inter minima Lithva-
norum munimenta, ad eunde
navigabilem ſitam fluvium, qua-
que mille Polonorum præſidio i-
ſtructam audiverat. Præerat tunc i
Iawicki præeſt Brzeſciæ. Caſtelanus *Jawicki*. Miſſus ad eu
tubicen qui deditionem poſtul-
ret: additæ & minæ niſi ſponte i-
ſe dederet, extrema quæque i-
perfore. At præſes loci confiſ
firmitate, ut quæ obſidioni etia
validæ reniti poſſet, id ad Rege
Jawickii reſponſum. dedit reſponſi: *Locum ſuæ commi-*
ſum fidei, atque exinde non poſſe ni-
ex boni militis officio agere: extrem-
rum minas nequidquam metuen,
quin & expectare. Rex habita tem-
poris ratione, erectoque tormen-
tario aggere, ex quo Præſidis i-
ſius peti poſſet habitatio, ubi in-
miſſi in ipſa domus penetralia ſi-
gula diſturbaſſent globi, maxim

pe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

erculſus terrore poſtero mox die
ſtis ſe Regi dedit conditionibus.
ræſidii pars ad *Parzanum* deducta
rritorium: alii qui *Radzivilio*
uondam militaverant in Sveco-
um abierunt militiam: alii Tran-
ſylvaniæ principis ſequuti partes:
pucisſimi ducis ſui *Woynæ* relicti
nperio. Ingreſſus urbem Rex,
abita ſupplicatione, poſtero die
uos ex præfectis domi invenerat
ræſto, omnes in convivio habuit
plendidè. Die decimo octavo men-
ſ Maji dicti duo exercitus ſe à
invicem ſepararunt. Svecorum
ex verſus Thorunium ſe conver-
t. Tranſylvani impoſito Brzeſciæ
uorum millium ex ſuis præſidio
uce *Nimritſchio*, in apertis conſe-
erunt campis, in quibus aliquan-
ulum refocillarentur. Omnes in-
rmes & pannoſi: rerumque bel-
carum expers turba plus babuit
amæ, quam gloriæ. Multi ex
enſu illorum iter facientes deflue-
ant: pars ægritudine correpta in
inere manſit, fame pars aliiſque
ccubuit injuriis, ut non abſurdè
redi licuerit, mediam vix illorum

Brzeſciæ ſe dedit.

Ragotzius & Svecus ſeparantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

partem, qui ex patria diſceſſeran
Cauſæ ſeparationis. in Regis veniſſe conſpectum. Mu
tæ ſeparationis fuerunt cauſæ. Eg
ſtas Tranſylvani militis, imperit
rerum, ac tardior in inſtituto pr
greſſus, cui magno moles fuit in
pedimento: ſumptus adhæc in
tiles, atque utilitatis exigui fr
ctus. Accedebat & id ad cauſa
quod Turcici Imperii Vaſallus ha
ſine Feudatarii ſui arma juſſu ſu
ceperit; & quod, deſcenden
cum exercitu in Tranſylvania
Imperatore, ſubditi Principis ſ
præſentiâ carere non poſſent. Pa
Electoris miles venit Thorunium. militiæ quam Elector miſerat Bra
denburgicus trium millium equ
tum, & duorum peditum, quan
que in Vilnenſes deſtinaverat agr
Rex Svecorum, mutato per Neu
marckiam & *Lodaviam* itinere ve
nit Thorunium, ut ſe conſociare
Steenbockio: qui collecta octo mil
Iungit ſe Steenbockio. lium manu, ubi *Trebnitzium* ſupe
raſſet fluvium ad *Pultowiſko* ſe cum
illis conjunxit. Hæc dum fiun
ſummus militiæ Polonicæ præ
fectus *Czarneccius*, trajecta paulo
ante Viſtula cum ſuis in Inferio
rem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

re ſe contulerat Poloniam, ut
cum ſubmiſſa ab Imperatore ſe ma-
nu conjungeret. Dantiſcani & *Dantiſcanorum inutilis conatus.*
deploratos fruſtra reparare tenta-
runt aggeres, & inutilem inſum-
pſerant operam in expugnando
principali munimento. Quæ Co-
mitia per Sveciam habita diximus,
maxime in *Uplandia* & *Suderman-*
nia aliiſque in locis, in his diluci-
dè ſingula per *Roosenhanium* & *Poſ-*
ſium quæ Regiæ eſſent informa-
toris propoſita ſunt, à noviſſimis
comitiis ad hoc uſque tempus, præ-
cipè autem quæ Regis litteras &
Ordinum ad eas reſcripta concer- *Rex Svecorum quid actum voluerit in Svecicis Comitiis.*
nant. Monuit inſuper ex cenſu
aliquos legerent populi, pararent-
que ſumptus, hoc maxime pericu-
loſo tempore, quo vicini quique
arma regno minarentur principes.
Audita Regis legatione & initis
omnium conſiliis unanimo de-
cretum ſuffragio & militem & im- *Quid in Comitiis concluſum.*
penſas parandas, ſed quæ dome-
ſtico regni impenderentur uſui,
non verò transferrentur pere-
grè. Parata item Regia claſſis,
ac Ordines ternas decreverunt
ſup-

ſupplicationes. Eodem menſe Ma-
jo Ordinum ex Svecia nomine de-
legatus *Guſtavus Duvaltius* venit
Hafniam, qui traditis in Senato-
rum conſeſſu litteris, juxta quam
ocyſſime ſe expediri rogavit. Sum-
ma litterarum continebat reſpon-
ſum ad priores querelas, quibus in-
cuſabatur factum Svecicæ ad Lan-
tiſcum claſſis, ſed & recentem in-
ſtitutæ contra Danos querelæ ut
qui ad idem loci Svecorum obje-
rint progreſſibus. Addita monita
& preces, *ut remotis ex parte Dano-
rum hoſtilibus cogitationibus, locunda-
rent ſopiendis male conceptis undiqua-
que ſuſpicionibus, promoverentque Se-
ptentrionalis utriuſque Regni concor-
diam: ut quæ candide olim atque ſin-
cere conſtituta fuerunt, etiamnum ob-
ſerventur probè: ſe ex ſua parte, quan-
tum fieri poſſet, officio non defuturos.*
Legatus cum mature urgeret di-
mitti, paucis reſponſum: *mal ſibi
reſtituerentur erepta: eam unicam ſe
ſedandorum malorum rationem: ut
ſi negarentur, media à Deo ſibi con-
ceſſa adhibitum iri.* Triduana ſequuta
per Daniam ſupplicatio: & reſponſ-

Guſtavus Duvaltius venit Hafniam.

Sveci Danos dehortantur à bello.

Danorum reſponſum.

in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

inſies utrique militiæ navali ac teeſtri parabatur miles. Ex Norveia miſſi ſexcenti & triginta ſex nætæ, quibus proſpiceretur claſſi quos poſtea ſequuti plures. Indein Daniam relatum eſt, exigum Danorum naviculam à Svecorum claſſe, quæ ad Dantiſcum haebat ad anchoram, captam eſſe: une Dani itidem tres grandiores Svecorum naves, ſale ac vino onuſta, in Balthici maris detinuerunt anuſtiis, quæ ex Luſitania reces adventantes iter ſuum inſtitubant Holmiam: cumque una exillis invitis Danis abitum parare, inſequuti qui eam acciperent prdam, tribus aut quatuor ex ill interfectis, per quorum jactura navigationi eſſet inutilis. Magr hic Legati Svecorum cura, ut catam hanc & alias detentas libera:t duas; ſed impetrante nihil, pemutatis ex capta nave Svecoru nautis, impoſitiſque Danoru, navis in Hafniæ deducta pcum, in qua eandem exoneraint. Captæ inde & aliæ duæ Svcorum in Balthico mari naviculæ:

Utrinque naves capiuntur.

culæ cum una cymba, qua in eundem detulerunt portum. Mox Rex ipſe tranſmigravit in Scaniam, juſſitque univerſum eò tranſvehi militem : facto mox cenſu inde ad limites duxit Svecorum. Electoris Brandenburgici legatus videns ſe nihil apud Regem profecturum, impetrata diſceſſus venia, adque Electorem venit Regiomontum. Idem à Svecorum factum Legato; ſed qui priuſquam proficiſceretur in patriam, in Regis tradidit manus factæ pacis anno 1645 articulum, cujus mens erat, *ut, ſi qua naſcitura eſſent inter reges diſſidia, priuſquam ad arma veniretur, eorum ſcriptis primum exponerentur cauſæ, de quibus in confinibus regnorum dijudicaretur.* Gallicum Regis legatus nomine Regis ſui ſuum offerebat interventum ſed ſerius quam parata jam ferro fuiſſent arma. Occupatis cum Dano Svecis Polonus aliquantum reſpirare cæpit, interque primas ſuas reputabat curas Svecos ejicere Cracovia : & in id Czarnecium, pro præſtitis ſuis benè in rempu-

Legati diſcedunt Hafnia.

blicam

bliam operis, Ruſſiæ donavit Patinatu. Interim recentia Polois cum univerſo Senatorio Ordit ſubiere conſilia: ſed quia ſeriuquam licuit, hinc credi vix ſat tuto illis potuit, in cauſa religiois, ut qui æquo juſtius Romanæ addcti ſunt Eccleſiæ. Cogitari cæpit ei ſolius jus eſſe in conſcientias, nec quiquam hominem in eam ſibi vendicarpoſſe: Nec aliud humani quid uam eſſe quod minus ferat imperiu, ex eo quod eandem homines mis habeant communem. Solum in onſientias imperium feliciſſima queuedeſtruxiſſe imperia, exemplo poenſimi imperii Caroli V, qui, cum celiſſimis Pontificiæ religionis aſſeclis ubca indulſiſſet mandata, Lutheraosperſequerentur, Calviniſtas atque Menonitas, inquietum ſemper inde abit imperium. Hiſpaniarum item Regn eodem modo non Confœderatum anim amiſiſſe Belgium; ſed & ſine ericlo etiam non fuiße jactura totius Regi, per inſtauratam Inquiſitionis Caeram in omnibus ſuis ditionibus. Gatrum contra Regem inter auſpicaiſſi a rerum florere, quod tutas ſingulis

Nova Polonorum in Comitiis conſilia.

Solus Deus conſcientiis imperat.

Exempla infortunatorum imperiorum ob tyrannidem in Religione.

Exempla fortuna-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

torum Im-periorum quæ non graſſaban-tur in con-ſcientias.

gulis patiatur conſcientias. Conſide-ratos itidem Belgas hoc ſolum ſubixo fundamento fœliciſſima paſſim circum-tuliſſe arma: ipſumque Angliæ Prote-ctorem ſuæ diu continuiſſe ſalva, quod liberas quibuſvis permiſerit conſcien-tias, quo pertractis in regnum ſuum vicinis, nihil quidquam adeo fuit ardu-um, quod non aggredi ſuſtinuerit. Inde decretum per omnes Regni ditio-nes promiſcuam publicare religio-nem.

Libertas Religio-num data per Polo-niam.

Circa finem menſis Junii Danicus eques ſubſtitit ad *Ode-ſloam*; Pedites vero ad *novum Mo-naſterium*, ingentem *Principis In-derborghii* vicum, quo omnis in uni-verſum aſportabatur commeatus. Ad Junii menſis initium Danus *Ju-ſtitiam ſuorum publicavit armorum in Carolum, eorumque expoſuit cauſas:* addiditque *quomodo in diverſis ſuis ditionibus frequenti ſe affecerit damno, Bremenſem & Weerdenſem Epiſcopa-tum, contra ſignatas à Svecico Coro-næ litteras, agros item ſuos atque in-finita ibidem ſibi erepta mobilia, nec populum inde Svecicum pro dato quid-quam reſtituere voluiſſe damno. Re-*nenſem *item &* Zernenſem *in Ir-*

Cauſa belli in Svecos publicata.

via

vea per vim ſibi debitum detineri agrum, Telonia *in Sontico ſibi pacto freto fraudulenter ſuis detracta reditibus: Dantiſcana item commercium ſuum impediri præjudicium. Ad hæc cum Senatorius Svecorum Ordo omnes has hactenus nihili fecerit injurias, ſuas ab omnibus bellicorum injuriis immunes coram Deo & mortalibus cunctis profiteri manus.* Carolus contra cymbas ac naves omnes arreo per Boruſſiam detentas *Pillavam* deduci jubet transferendo in Pomeraniam exercitui. *Duglaſſius* Campi creatus Mareſchallus, *Gustavus Gabrielides Oxenſtierna* Locumtenens Generalis. *Henricus Hornius* aliique ex Ordinis militiæ præfectis multi ex Boruſſia profecti in Sveciam, qui domeſtico ibidem præeſſent exercitui. Ipſe Svecorum Rex ubi valedixiſſet Ragozio, ut ante dictum, in Poloniam movit, atque inde in Boruſſiam. *Stenbockius* Regi obviam venire juſſus eſt Ragotzium in aliquam itineris partem comitari. In tranſitu volens primùm tribus *Plotzko* milliaribus impoſito flumini ponte

Miſſi in Sveciam qui præſſent exercitibus.

Rex Carolus movet in Poloniam.

te tranſire, mox mutavit conſilium. Juſſit igitur eundem figere a Sakroczinum, nequidquam ex averſa ripæ parte oſtentantibus ſeſe Polonis, qui ad tranſitum Regis penitiſſimè evanuerunt omnes.

Ragotzius Poloniam vaſtat.

Ragotzius autem, in eodem um *Steenbockio* comitatu, quidquid Polonorum erat omnium mera quævis vaſtabat clade: nonnunitionibus parcitum, non opidis aut vicis, quin & obvios cocunque ferro perſequebantu ac flammis uſque Warſaviam, quâpsâ junctis expugnatâ viribus quidquid inerat Polonorum ad internecionem deletum: dirutis munimentis in ipſa graſſatum ædificia.

Warſavia diruta & Poloni ad internecionem deleti.

Hic *Ragotzius* & *Steenbockius* ſejuncti, quorum ille per majorem redux Poloniam; hic vero per minorem, miſere ſingula vaſtabant, ne peregre Cæſaris veniens miles quidquam in uſum offerret ſuum. Svecorum Rex Carolus tranſmiſſo Viſtulæ flumine, tum primum auribus excepit his Danorum Regem ſale ſuorum onuſtas detinuiſſe naves, ac ſe

Miſera Polonia conditio.

Regi Carolo innote-

m

jm totum parare ad bellum, ſcit Danos
do ex Holſatiâ Germanicum fa- parare bel-
get ſolum. Venit mox *Straesbur-* lum.
gm, atque inde *Thorunium*, ubi
læpotentum eum expectabant
lgati, qui adventanti ſalutato
cncepta quædam calamo in ma-
rs tradiderunt, quæ penitioris
fderis concernebant fidem. Rex
c prolixas ſuas occupationes eos
rgavit, ſe vellent comitari in
Dmeraniam. Inaudivit etiam
tn Danorum Regem fæcialem *Fæcialis*
cm tubicine in Sveciæ ablegaſſe *Danorum*
hites, qui publicum indiceret *miſſus in*
bllum. Quare non ſolum qui ad *Sveciam.*
Wlgaſtum in Poloniam tranſmit-
tndus erat miles, ſed & univer-
ſ quæ per Poloniam erat manus
rdire juſſa: quibus Comitem præ-
fcit *Sultzbachium* & Marckgra-
vum *Badenſem*, additis mandatis
r milites ab hoſtilibus arcerent *Carolus*
anis. Per hæc tempora Rex Po- *vaſtare*
lnorum ſe continebat Czenſto- *jubet Po-*
coviæ, ubi Galliarum Legatus *loniam.*
Umbre hoc utile Regi propoſuit
redium componendo Svecorum
bllo, necnon parandæ paci inter
utrum-

utrumque regnum, ut, quod lex Svecorum ante petierat, *nimium*

Conſilium Galliarum Legati Poloniæ Regi datum.

Confœderatorum Sveciæ Delegatos a-ctandæ intereſſe paci non denegat: atque inde ad inſtantiam Regis ſui factum promptè decerneret, ne u-turnis rei procraſtinationibus iſti ſubeat plura ac Regi minus tolerada petere. Reſponſum calamo: *ſol tis*

Polonorum reſponſum.

curis Chriſtianiſſimi Regis ingetes haberi gratias; mirari tamen Poliæ Regem contra primam Legati, de on admittendis Confœderatorum le tis ſententiam, novum apud ſe inſ ui conſilium, maximè cum Rex Polonia-pertè ſatis ſubinnuerit antè, in ea ſ ſſe cum Cæſarea Majeſtate confœderatine, ut ſine illius interventu nequidqum tranſactum eſſe poſſit, quin etiamon redditis illis omnibus, quæ ſui ent juris. Nec minus ſtupere ad id ood præſens requirat reſponſum, m ſciat Svecos pacis ne cogitare qui m conditiones; ſed illis tantum aud animum ludere ſuum, ut qui de lo, tempore ac ipſiſmet Delegatis div ſa ſpargant. Adhæc ſe nolle Chriſtianſſi-mum latere Regem, jure antiqui e-deris cum auguſtiſſima domo Auſtia-ca, Magno Moſkoviæ Duce, alii ue

Igi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

R.ibus atque Principibus, quos ſuæ aptura eſſet dies, ſe ita conveniſſe, ut n.de loco, nec de tempore, neq; de Dele.tis, niſi illis conſcius, cum quoquam age poſſit. Interim pro innatis ſibi ad tr.quillitatem ſtudiis, omnia ad pace allaboraturum, quantum per victis ſuos ſibi licitum fuerit. Tum & ne.empus in poſterum fruſtra teratur, Seniſſimo itidem aperire Regi ſe ad n.los pacis deſcendere poſſe tractatus, pr.ſquam hoſtes ſuis decedant limitibu ac res cunctæ in priorem reſtituantu conditionem. His factis pronum ad o.nia Regis fore animum, maxime v. ad id ut, præſentibus amicis ſu Confœderatis, de facto utrinque tr.ſigatur damno. Venerat item e. Hungarorum Regis ſive Cæſaææ Majeſtatis aula *Baro Gouſe* qui Sereniſſimum Daniarum Rgem in ſuo animaret inſtitutc atque in inchoato contra Svec. collaudaret bello, ut Polonoru Regis calamitatibus utiliſſim, quod hoſtium diverteret inju.as. Factæ itidem pollicitationes quod ipſa Cæſarea Majeſt. non adeo ſit difficilis ad petendos

Imperator Danum in ſuſceptis firmat armis.

Imperat. male

affectus Svecis.

tendos bello Svecos. Hujus ab-
unde fidem facere poſſe ſubmiſ-
ſas à ſe ſuppetias, quæ, poſt
diſceſſum ex Polonia Regis, am-
moverint ex Sileſia: quin & ipſum

Cæſaris ad Brandenburgicum Legatio.

Cæſaris Delegatum *Iſolam* ad
Brandenburgicum Electorem eo
nomine delegatum à principe ſuo
in mandatis habere, ut juſtiſſimas
ei proponat rationes, quibus il-
lum inducat ad ſperatam cum Po-
loniæ Rege pacem. Additum ex-
ta ipſa quoque Viennæ confirmata
eſſe decreta, nî Brandenburgicus
propoſitis acquieſceret conditioni-
bus, mittendum proximè exerci-
tum illius deſtinatum ditionibus,
aut alia quæcunque in Imperio aſ-
ſurum incommoda. His omnibus
inſtigatus Danus jam in aperta pro-
ſiliit arma. Ipſeque Campi mare-
ſchallus *Bielkus* militem ſuum in

Cenſus militiæ Danicæ.

Septimontanis recenſuit ericis,
qui octo fuit legionum equitum,
peditum vero novem cum viginti
novem majoribus tormentis &
alio multo itidem apparatu. Se-
quuta inde reparatio pontis Lyn-
beciani. Mox Hamburgum ad-

nil-

milliare uſque acceſſum. Inde in Fnbechiano & Tritaviano Principatibus gravis incolis moleſtia: daſta immatura ſeges: bona incarum ſine diſcrimine prædæ data & quæcunque aliorum eſſent per nefas ſurrepta, Medium menſis tranſactum ad *Burghum Ericeti.* Vgeſimo primo inde die *Pinnenbergam* verſus ſecundo Albi flumine motum: nec unius conjunctioni deſtinatus locus. Ab Altenavia *Blkeneßam* uſque repletæ picetis ipſæ ad quæ tanquam pharos tutum haberent tranſitum. Idem à Svecis in oppoſita ſua factitatum rip, quo ſine ſuorum noxa hoſtibus reſiſterent potius. Erant Svecorum mille ducenti qui Danorum repellerent tranſitum. *Stadæ* proſpectum erat octingentis, & *Boxtim* triginta habuit viros: nec vicinis quibusque locis ſua deerant præſidia. Vigeſimo quinto ad *Geluctadium* ſuos, nullo reſiſtente, cum quingentis tranſmiſit *Eggericus,* ſtatim exiguum quoddam fortalium, quod à viginti tantum defendebatur viris in ſuam redegit

Dani cuncta vaſtare incipiunt.

Dani conantur tranſmittere Albim.

Svecorum in Ducatu Bremenſi cura.

Eggericus invadit Ducatum Bremenſem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

poteſtatem. Sequente die ſequutus eum *Billius* & *Urias* cum maxna copiarum parte, comitantibus viginti quatuor majoribus tormentis, minoribus duodecim ac quatuor mortariis. Eodem die tranſmiſit quoque legionem ſuam *Wancius*. Profectum inde *Kriburgum*, captique ſedecim Svecorum equites ac duo Locitenentes. Vigeſimo ſeptimo tranſmiſſus univerſus commeatus, *Rooſenkrantzius* cum omni ſuo peditatu, ut & *Wachtius* cum equitum cohortibus. Reliqua manus Iccem *Bouchwaldo*, quæ ſequenti ſequuta die, cis ripam manſit Holſatiæ in tuto habitura: ſex erat cohortium equitum: mille eorum qui conionatorum ſuſtentabantur ſtipendiis, ac duarum legionum peditum. Eorum qui flumen trajecerant octo erant millia. Prima cura erat *Bellemarium* occupare ortalitium ad *Oeſteram* ſitum, cui centum tantum præerant milites: inde *Weßelhoreti* junioris Koninksmarckii ſplendidam igne conſumere domum, haud *Rottenburgo* procul ſitam. Proximo inde die vi-

ceſi-

gimo nono *Bremerveurda* obſidio- *Beemervurda obſidione cincta.*
ncincta ac ex duobus ſimul tor-
mntariis tentata aggeribus. In-
teceſſere interim ipſi Svecorum
Rgi exiguæ quædam vellitatio-
ne cum Polonis & Cæſarianis,
ſe quæ nihil merebantur laudis.
Intellectis tamen Danorum pro-
greſſibus, relictaque in prædam *Polonia in prædam à Svecis data.*
Polonia, cum nihil præterea poſ-
ſet, & retentis quibuſdam in ſui
tutelam per Poloniam munitioni-
bus pervenit *Stetinum*, habente ad
Wceſtum Wrangelio inſignem bel-
licum apparatum. Junctis iude vi-
ribus ventum *Damam*. Viſitatæ
urbes *Gripſvaldum*, *Straelſunda* &
Vinaria adque fidem & conſtan-
tiam monitæ. Tandem ad *Dem-
minum* univerſæ Svecorum conve- *Svecus copias ſuas transfert in Pomeraniam.*
nêre copiæ. Itum inde *Roſtochium*,
hinc *Molmam*: petitum item
Nelorpum, quod Lunenburgen-
ſis eſt Ducatus. Secundo die Au-
guſti motis itum caſtris *Tutavum*
& *…oſtropum*: indeque *Fulſsbutelam*
uno ab Hamburgo milliari. Hic
datur aliquot quieti dies, ac adnu- *Datur militibus pecunia.*
merata militibus pecunia à Gallis

ſubmiſſa, quæque parata jam cu Regis expectabat adventum, ut de ſingulis quiſque rebus ſibi proſpiceret. Hæc dum fiunt multi ex civibus in Svecorum veniebant caſtra, qui Regem ejuſque viderent copias. Ipſe Magiſtratus quoque Urbanus multa ſubmittebat in exercitum quibus reficeretur, qui & Regi vinum & alia offerebat multa. Rex quò ſingulorum reſponderet aviditati volentium ſe contueri, ſubinde per caſtra ita circumequitabat: nec in colloquium aliquando cum nonnullis, etiam civibus, deſcendere dedignabatur, ſubjiciens nonnunquam, *an crederent ſe adhuc vivere?* Petentibus ut tuto cuilibet ſuas inhabitare domos liceret, aut colere agros, non verbis tantum pollicebatur, ſed & ſcriptas tradebat immunitates. Petitum inde à Lubecenſibus ut ſubminiſtratis navibus ſibi Albim tranſire liceret; ſed quod petitum apud Regem juſtas ob cauſas honeſtiſſime excuſatum, innotuit menſe Julio Danorum Claſſem viginti ſex bellicarum &

Hamburgenſes turmatim in Caſtra veniunt Svecorum.

Rex ab omnibus conſpici amat.

Lubecenſes navigia tranſitui negant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

uinque incendiariarum cum duo-
ecim præter propter inſtructam
nillibus eſſe paratam, ac in ter-
um imperium diviſam ſub auſpi-
is Regis, & cui in quinque men-
s abunde eſſet proſpectum. Cum
ac claſſe Rex ipſe primùm ad
raelſundam conſpectus, mox
l oſtium fluminis Viſtulæ ad an-
noras ſubſtitit: date ex ſexagintas
ajoribus tormentis ſigna, ex qui-
us ſuus urbanis innoteſceret ad-
entus. Mox miſſus in Urbem Re-
ius à Secretis. Cum hoc Conſul
nus, Scabini duo, atque unus ex
yndicis in Claſſem Regi adven-
um gratulaturi venerunt, allatis
uibuſcunq; quæ Regem reficere
oſſent. Habito unà prandio, ac
ox communicatis ſecretis conſi-
ls, illi ſuam repetierunt conti-
entem; Rex verò ſolutis ancho-
s iterum ſe mari dedit Balthi-
o, ac tandem ſe expoſuit Haf-
næ. Data claſſi mandata ut ad
ſelam inſulam vela faceret erra-
inda. Inde profectum in inſulam
ugiam, in quam expoſiti quin-
enti multam armenti pecoriſque

Danorum claſſis.

Adventus Danorum Regis ad Oſtium Viſtulæ.

Danorum Regis reditus Hafniam.

fecêre prædam; quin & trib[illegible] extorquebant per minas ince[illegible] niſi parerent; verum à quibus [illegible] deſtiterant, ubi per adven[illegible] nonnullorum Svecorum in [illegible] repulſi eſſent naves. Dani qui [illegible]nio menſe *Breemervordam* obſi[illegible]ne cinxerant, tam valide op[illegible]gnabant oppidum, ut, qu[illegible]tumvis maximis quibuſque la[illegible]ribus præfectus illius *Lindi* [illegible] defenderit, per frequentes a[illegible]men impetus, exſiccata f[illegible] perruptiſque vallo ac muris, [illegible]mo ſeſe dedere neceſſum hab[illegible]rit. Exitus honeſtæ conceſſæ c[illegible]ditiones. Exeuntium militum [illegible] centum & quinquaginta nume[illegible] quorum plerique in victorum [illegible] dederunt obſequia. Præfe[illegible] Bremam ſe contulit. Unde [illegible] alio diſcederet, multam pene [illegible] habens pecuniam, quo perven[illegible] incertum eſt. Inde Dani dua[illegible] aucti Legionibus, retracto p[illegible] *Stadam* verterunt, ac die vigeſi[illegible] quarto per tormenta impetu[illegible] urbem facientes, ſuburbanos h[illegible]tos omnes atque ædificia dele[illegible]

Dani pelluntur ex Rugia.

Bremerverda ſeſe dedit Danis.

Danorum ad Stadam adventus.

inci-

irendio. Per hoc tempus *Ham-b'genſes* empta à Svecis tranſmiſe-rnt arma, quod à Danis nequa-qam prohiberi potuit ; quorum taen præfectus *Frytagus* ad Alte-n/iam prædam cum centum fa-cinsequitibus, in currum incidit cois vini onuſtum, quæ minori-b; repletæ erant ſclopetis ; alter a Wiſmariam usque progreſſus catum in prædam ſecum attulit eros, quingentos boves ac vigin-tiquinque equitum Svecorum. Cidam etiam ex claſſis Danorum pefectis expoſito ad Viſurgim nlite fortalitium vulgo *Geſem dſchantſe*, magno inſtructum cmmeatu occupavit, ut & aliud ftalitium *Leerſchantſe*, ſed non ſie majore laboris mole. Ventum ide *Burghtum*, ac *Svinghium* cum *Iurda* in poteſtatem Danorum dta. Ad *Hoornborgham* difficilior roulſis Danis fortuna. Inde occu-ptis ubi proſpexiſſent locis, au-driſſentq; Dani Svecos iter ſuum prare in Holſatiam, aſſumptis du-cntis ſecum equitibus ac pediti-bs mille quingentis, ſuperata Al-

Frytagus prædam facit armorum.

Danorum progreſſus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

bi, limites ſuæ tutabantur patri. Qui trans Albim manſerant vaſis ſubinde ad Stadam & graves habuere vellitationes. Quæ reliqua Danorum fuit Holſatiam magis in dies ad *Oldenſloam* conveniebat & *Otterſeen*, quò tandem & qui trans Albim erant ſe paulatim contulerunt. Duces *Brunſvicenſis* & *Sunenburgenſis* proximam hanc intuentes flammam, limites tutabantur ſuos, ac dejectis undique pontibus, perfoſſiſque itineribus ab ingreſſu arcebant hoſtes. Interim Hungari obſidione cinctam habebant *Cracoviam*, quam Svecorum Rex auſpiciis *Wurtzii* omni abunde repleverat commeatu, non niſi invitus locum deſerturus, id caput & metropolim totius Regni. Calendis Auguſti erat Danorum manus ad *Vtterſen*: adventantibus mox Svecis ſe collocavit ad *Itſeho*. At Carolus Rex cum ad *Ottonem* veniſſet oppidum, ſtatim ſe cum mille equitibus in campos expoſuit. Hoc Dani videntes ad *Elſhornam* munimentum cum ſua venere manu, datiſque pauculis vi-

li-

lationibus exigua re parata ab in-
vcem diſceſſerunt. Miſſus inde
Vangelius & *Avenſonius* in Duca-
tm Bremenſem cum ſexcentis
euitibus & aliquot peditum co-
brtibus, qui Danos à Stadenſi
cpellerent obſidione, Reliquis
idictum copiis poſtero die loco
mverent. Cum moviſſent caſtra
icenſa. Cenſus militum erat ſe-
ries mille equitum, ac peditum
qater. Progreſſum *Weelam* verſus.
Nox, negantibus Hamburgenſi-
bs & Lubecenſibus navigia qui-
bs per interpoſita flumina appa-
rum transferret ſuum, duode-
cn majores nactus eſt cymbas,
cibus Hamburgo Maghdenbur-
gm verſus ititare non infrequens
ee ſolebat. Transmiſſo flumine
a Stadam ſe collocavit, novum
ecturus fortalitium ad *Duyfelrinc-
kum*, ne quæ præterirent naves,
cæ non prius laxaſſent vela.
aque ad ripam appuliſſent. Ma-
num non admovit operi quam tres
cæ prǽternavigabant naves apud
ſ detineret invitas, uno nauta
miſſo priuſquam paruiſſent: quas

Hamburgenſes & Lubecenſes negant navigia.

ſuſpectas deprehendit merces is in uſum convertit ſuum. Mox pr eaſdem detentas à ſe naves ſuos qui Stadæ erant Albim tranſire juſſit. Motum inde *Elshornam* in *Cremp-marſia*. Capta poſt tria munimenta, quorum duo priora *Kreuſer* & *Ni-dorfer* vi Danis erepta, amiſſo *An-gelio* & aliis ex præſidiario mili; *Moerium* fortalitium, priorum ex-emplo motum, projectis ſe tradidit armis. Omnium præſidia-rius miles quingentorum erat mi-litum, prædæ duo majora ceſſere tormenta, atque vexilla quatuor. Hinc munitiones ſolo æquatæ. Daniæ junctis hærebant copiis, Sveci late vagantes ad *Gluckſta-dium* uſque paſſim tributa impe-rabant. Tentatum etiam vi *Stein-bergericum* munimentum, ſed non quo optatum ſucceſſu. Bona ſic pars cecidit militiæ. *Gelinckhu-ſianus* inde profectus miſit bis nil-le *Itſehoeam* cujus deditionem po-ſtularent. Præfectus loci auda-ctior arma tantum ſibi in Regni parata reſpondit, non animum. Facta urbis obſidio, & obſeſſorum

Moerium ſe tradit Svecis.

Muni-menta di-ruta.

Itſehoa ob-ſeſſa.

on ingloria virtus. Cæperuut et-
m fieri adductus. Iteratò poſtu-
ta deditio, quæ, cum præceden-
nocte ducentis adaucti eſſent
:ditibus ac quatuor majoribus
rmentis, itidem negata. Ob-
ſtentes ne per repetitos ſæpius
petus magnam militum face-
ent jacturam, rem tormentis ag-
geſſi tam valide urgebant obſeſ-
ſs, ut nata per urbem flamma,
augentibus eam ventis, in tan-
tm abierit incendium ut urbis
rs potiſſima conflagrarit. Mi-
les, cum extinguendis non ſuf-
ferent flammis, relictis civibus
oppido *Crempam* verſus ac *Ge-
lkſtadium* profugerunt. Sequen-
t mox die cum invaleſcens ite-
rm ventus conſopitas ex prui-
s excitaſſet flammas, & per
uarum interſtitia in oppoſitam
bis projeciſſet partem, quod re-
luum erat ædificiorum, cum
præclariſſimo ibidem loci Divæ
rginis monaſterio, aliiſque tem-
ps in ipſas redegit favillas, ne-
cidquam octingentis in id alla-
brantibus Svecis ne quid ab in-

Itſehoa flammis perit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

cendio detrimenti tam magæ fieret urbi. Damnum æſtimatum ad octies centena imperialium millia. Hic Svecorum Rex relictis quadraginta ſeptem equitum cohortibus ſub præſidio *Stadenſis*, qui ex Ducatu Bremenſi adventantem expectarent *Wrangelium*, ac cum quo ſe jungeret, ſeq; ſequerentur, ipſe cum reliquo exercitu tetendit in Holſatiam *Rensborgham* uſque: unde ad diem vigeſimum ſecundum ejuſdem menſis advolavit *Gottorpium* ad *Sunderborghenſem Comitem*, ipſo toto exercitu penitius pergerent in Holſatiam, qui ſuum quæreret hoſtem, atque regionem ſimul totam ad tributi officium rediret. His ita menſi impoſitum fi- nis. In *Witſermarſchia* ſingulo anno impoſitum octodecim imperialium tributum: adeo ut per quam exiguo temporis ſpatio in tributum allata fuerint decies octies imperialium millia. *Cremperitſchiani* certam pacti pecuniæ ſummam non minoris æſtimabant, ne militum darentur prædæ. Ita

Damni æſtimatio.

Impoſita Holſatis à Sveco tributa.

& ia

ẽ alia in ſingulos menſes pecu-
n, præter eam quæ Danorum
Rgi adnumeranda erat. Subo-
rbantur identidem etiam nonnul-
læ vellitationes inter Svecos, &
qi excurſiones faciebant *Gluckſta-*
d. Quare propius interdum ma-
ns conſerentibus non exigua Da-
n fuit præda, qui quodam tem-
pre quinquaginta milites cum o-
ƈ) præfectis bene pecunia inſtru-
ĉs in urbem captivos detulerunt.
Etâ itidem in *Kopperheida* pu-
gæ copia ſiniſtrum fuit Svecis
pælium. Venit poſt Danorum
Rx *Fredericksodam* in Iutlandia,
lcum apprimè munitum, ut ſin-
glis proſpiceret ipſe. Facto mi-
liæ cenſu ſex millia inventa equi-
tm, peditum verò octo millia:
cæ ad *Ripas* & *Coldingam* ad ſiſten-
cs collocata Svecos, ne penitio-
r regni peterent. Dextra interim
a ad *Rensborgam* adhuc hærebat,
ſiſtra verò morabatur ad *Itſehoam*
aventum expectans *Wrangelii*. Is
cm ex Ducatu moviſſet Bremen-
ſi & ad *Stadam* veniſſet, primùm
qngentos profligavit Danos, ac
oppi-

Sveci ſiniſtrè pugnant.

Wrangelii in Iuttiam ſucceſſus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

oppidum ab inchoata libevit obſidione: mox *Hagium* Breeer-ruſdam euntem, ubi præeſſelo-co, cepit captivum. Poſtea *Sin-gerianum* fortalitium in ſuam re-degit poteſtatem, captivunue omnem præſidiarium militem *ta-dam* aſſervandum miſit. Reveſus inde ad *Himmelportum* intellxit Danos, qui ad *Burghtum* lcati erant, occupata dextra Albis pâ, magno, cum navigiorum appra-tu in Holſatiam tranſitum tenre. Quapropter aſſumpto ſecun e-quitatu circa oſtium conſedit lu-minis, qui conatus inhiberet o-ſtium. Data etiam *Volckmanno* u-ra ut quæcunque navigia con a-rari poſſent ad ſe tranſmittedo curaret peditatui, in quem um ipſe quinque acquiſivit cymbs, quæ rem promptiſſima expe e-runt manu: relictis à tergo ecis, curribus, ſarcinis, & quæ alia nt militiæ impedimenta: ac *Bucu-nium* ſimul fortalitium penitus pſ-fundederunt; ſed ubi per impu-dentiam pyrium ignis occupaet pulverem: præſidiarii omnes a-

ti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

p. Re equitatus Danicus comper-
t:, ac tranſitu ſibi præoccupato,
rracto inde pede ad *Geeſtendor-
pn* tranſit *Viſurgim*, ac quinque
mjoribus impoſitus navigiis ſe-
cndo Albis cum flumine, ad *Brunſ-
bielum*, ad Albim ſitum, expoſi-
tı. Unde *Wrangelius*, cum ad eun- *Wrangeli-*
dn veniſſet fluvium, nec navigia *us impedi-*
ua, nec ullas invenit cymbas *tur tranſi-*
qibus ſuum tranſmitteret comi- *re fluvi-*
taum. Hinc cum moviſſet, *Leghe-* *um.*
rim expugnavit munimentum,
aſpatio novem dierum reparatis,
qæ ante amiſſa erant omnibus,
amille in eadem expeditione ca-
pvos abduxit Danos, qui omnes
iperita erant turba, ac nullis ex-
e:ita armis, pars quoque Iuttiæ
pſtores ac inquilini. Ita cum ni-
h ſupereſſet recuperandum præ-
tı *Breemervurdam*, miſit eò *Aſchen-
bgius* quoſdam qui eam expugna-
rnt, ipſe autem cum alia militiæ
nnu ſuperata Albi ad Svecorum
prexit exercitum. Trigeſimo
Aguſti die deſeruerunt Sveci *Cra-
cciam.* Numerus qui urbe exive-
rı ſexcentorum erat equitum,
pedi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

peditum mille quadringentorum, item quadringenti cum commeatu currus, ac duodecim majora ornamenta. Magna hic Hungaris à Svecis ceſſit præda. In qua ſexaginta fuerunt Polonorum vexilla, quæ diverſis ante occaſionibus Sveci eripuerant Polonis. Interim Elector Brandenburgicus videns ſingula Svecorum per Poloniam in deterius ire, Polonos contra ad avitam redire fortunam, rebus conſulturus ſuis in ſex cum Polono hebdomadas armiſtitium iit, ſub conditione ſubſequuturorum tractatuum, qui agerent de neutralitate. Occupaverat Boruſſiæ limites cum ſuo exercitu *Conſiecius*, qui ex his ut diſcederet miſſa ad *Iſolam* Hungarorum legatum, nomine Electoris Brandenburgici decem imperialium millia dono ac ſimul ſignificatum de tranſacto cum Rege armiſtitio. Quibus legatus intellectis, copias ſuas miſit in Lithvaniam. Ipſe in Boruſſiam profectus circa medium Septembris *Welaviæ* occurrit Electori, qui quod deerat contractui ſuppleret.

Armiſtitium in ſex cum Polonis hebdomadas.

Sm-

Summa illius hæc fuit. *Solennem ac ſolam Regi cum Electore futuram pacem. Pillaviæ telonia Electori manſura integra, quorum Poloniæ ante rex alterum in ſuum uſum conferebat partem. Bransborgum oppidum cum univerſo Ermenlandiæ Epiſcopatu, qui ad Regem olim pertinebat, æterno jure Electori manſurum. Eundem Electorem in poſterum, à ſolita annua recognitionis penſione, quæ trigeſies ſexies ſuimillenorum imperialium, immunem futurum. Appellationis jus ex aula Brandenburgica ad Regiam aulam ceſſaturum. Electorem deſtinari mediatorem inter Reges Poloniæ ac Sveciæ, ac urgente ſubinde neceſſitate, arma ſimul laturum in uſum recuperandæ Boruſſiæ.* Nondum tamen adhuc Sveci deſeruerant Dantiſcum, ex quo facta oppidani excurſione, ut pontem, qui ad principale munimentum impoſitus flumini erat, deſtruerent, jam ſe expectantes invenerunt, & quidem duabus Brandenburgicis auctos legionibus quibus cum de pace inter Electorem & Regem Poloniæ perſvadere nihil poſſet, initum prælium,

Supplementum contractus cum Electore.

Initum cum Polonis prælium.

Primi

Primi victores Dantiſcani, d quos reſumptis Sveci viribus nx ſua pepulerunt acie. Utrinque e-ſi multi. Nono die Septembris x Patria Svecorum ſolvit claſſis ca-rum & triginta prætoriarum a-

Ingens Svecorum Claſſis.

vium, ſex aliarum, & incen a-riarum quinque Duce & Archa-laſſo *Bielke Sternio*. Hæc ad d m vigeſimum ſecundum Dan æ obvia claſſi, ad Inſulam *Mœn m* duce *Bielckio*, quæ viginti quat r regis conſtabat navibus, ac n-cendiariis duabus, circiter tert m

Conflictus navalis inter Daniarum & Svecorum claſſes.

pomeridianam in conflictum e-nerunt. Inchoatam pugnam nx diremit. Jactura navium nulla, iſi quod Danici Architalaſſi navis cm *Elephantis* inſigni, multis læſa fe-rit partibus. Nec minus repa-tum Svecorum damnum, ut ui navem ſuam cum titulo *Mariæ* a o undiquaque perforatam depreh n-derunt, ut nequaquam refici p ſe judicaretur. Sequentis diei pug m turbidi inhibuêre venti. Da ca inde claſſis inſulam Sialandia , Svecica petiit Rugiam. Datæ e-parationi utrinque curæ. Era o

ta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

tempore Svecici pars exercitus ad *Kielam*, porrecta alia pars *Rensburga Flensborgum* uſque. Rex ipſe *Carolus Guſtavus* apud Socerum ſuum hoſpitabatur in Holſatia; Danorum Rex hærebat *Fredrs-Oda* ac potiſſimus illius exercitus ad *Ripas* & *Coldingam*, ubi quis ſubſtiterat in caſtris vallo ac aliis munitionibus proſpectis. Natæ paſſim vellitationes, ſed quæ fluente ſubinde abiêre fortuna: aliquando etiam diverſo pugnatum ſucceſſu. Maxima hæc fuit pugna quæ ad *Wansbeckam* contigit In hac octingenti Gluckſtadinſes, quadringentos profligarunt Svecos, quos *Joannes Oxenſtinius* Wiſmaro ducebat ad Regem; ſed qui ipſe evaſit incolumis. Carolus interim Guſtavus ad novem legendas legiones ſingulis quater millena adnumeravit imperialium. Quæ ut refunderetur pecunia agris omnibus hoſtilibus nova imperavit tributa, quæ ut perſolverentur incendiorum additæ minæ. Valedicto tandem *Gottoni* cum ſuæ parte militiæ contu-
lit

Carolus Guſtavus in Holſatia.

Pugna ad Wansbeckam.

Nova à Svecis imperata tributa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

lit ſe *Haderſlevam*. Ad hujus adven-
tum motis Dani caſtris in *Fioniam*
ſe tranſtulerunt inſulam, relicto
ſaltem prædiario aliquo potiſſimis
in locis milite, reliquâque Iutiæ
parte patulâ hoſtibus relictâ, cui
mox imperitarunt Sveci, imperan-
tes tributa octoginta trium impe-
rialium in ſingula aratra, & ali-
mentum cujuſque militis ejo.
Munitum à Svecis *Chriſtianopri-
ſcum*, & *Holmerianum* munimentum
fruſtra tentatum. Venit inde re-
corum Rex *Fredricks-Odam*, cui
ſex millium Danorum fuit præſi-
dium. Quo res urgeretur arctius,
munitionibus ſe tutati Sveci res
tormentarios erexerunt aggeres;
ex quibus tormentorum in urbem
factus impetus; ſed cum Danis
recentes ex Fionia in dies ſubmi-
niſtrarentur ſuppetiæ, quas non
facile impedire poterant Sveci,
amiſſa non exigua in urbis oppu-
gnatione manu, in pauculum tem-
pus ab inſtituto deſtiterunt opere,
ac ſedibus ſuis aliquantum remo-
tius poſitis, hanc ſolam ſibi ali-
querunt curam, ne factis ſubide

Dani relicta continente ſe conferunt in Fioniam.

Sveci ad Fredriks-Odam.

X-

exurſionibus pluſculum ſibi nocetur. Sed ne hoſtium circumcira ſine damno eſſent agri in ſingu aratra octo aut decem, pro cōditione hominum, impoſitum triutum, adeo ut ex his reditibus pe ſolam Holſatiam centum impeialium venerint millia: indicta adæc ſingulis per menſes aratris qinque imperiales, qui ad cenſum quaquaginta conferebant imperiaum millia: quin & adeo totam exauriebant regionem ut Danorū Regi nulla ex reditibus ſpes requa eſſet. Die decimo ſexto Setembris miſſæ à Svecorum Regead Præpotentes Ordines litteræ per quas *non exigua in Legatum Apelboomium deſcripta querela: animūque Regis non alio tendere, quam ut amicitiarum conſervarentur teſſeræ.* Sciptis ipſius Regis aderat manus. Palo poſt tempore Rex Svecorū, motis *Fredicks-Odâ* ſedibus, cū bis mille equitibus deſcendit in Pomeraniam: Reliquæ manui imoſuit *Wrangelium.* Sequuta faminſtare Polonos. Rex feſtinante, quacunque data occaſione

In Holſatia tributum centum & quinquaginta millium imperialium.

Svecorum in Apelbomium querela

Svecus movet in Pomeraniam.

no-

novum parabat militem, que
novo hic ſupponeret hoſti. Hi:
decimo nono Menſis die cum p.
veniſſet *Kielam*, exinde mille
ſuis remiſit equites. Vigeſimo te
tio appulit *Wiſmariam*. Mutat
per hæc tempora Danorum Reg
animus multos ex militiæ muta
præfectis, in quorum poſtea loc
alios ſubmiſit recentiores. Coa
& cives qui novum ſibi præſtare
juramentum. *Eggericum* Breeme
vurdæ præfectum ad majorem
gnitatis extulit gradum, & ad
nem menſis, ſubmiſſis mille vir,
ſex majorum tormentorum n
mero auxit, atque duoru
mortariorum, qui facta Sve
moleſtia commodius diſtraher
Svecos, ne in unam jungerent
manum. Inde ex Fionia profect
per Sialandiam, ultimo appulit
Scaniam, ut res omnes ritè ſe
Svecos haberent: acceperatque
cum in id non exiguam equitat
manum, qua ſuos augeret. N
tamen Svecorum ad Breemervu
dam liqueſcebat animus, qui ju
ctá jam ponte utrâque fluminis

Danorum Rex militiæ ſuæ præfectos mutat.

Danorum Regis abitus in Scaniam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

på utrinque loci obſidionem aggredi poterant, impedireque quo minus *Eggerico* duce factis excurſionibus latè prædarentur. Fuit his tamen obſeſſorum animus, ut tentato fortunæ caſu centum ex inſtantibus profligarent Svecis. Abitentes deinde Svecos perfodere *Mœram* inter *Mulſum* & *Stadeim*, loco etiam depulit ſuo, captis quibuſdam ex ſubjectis incolis, quos ſuo poſtea remiſit pretio. Capta & alia præda eorum quæ in uſum ferebantur Svecorum. Miſſus mox ex Dania ad Præpotentes Ordines Hagam Legatus, qui ſcriptam exponeret legationem. Contentum erat. *Ut ocyſſimè nova ſubmitterentur ſubſidia: pecunia ſuminiſtraretur in pignus Iutlandiæ Elbingenſes de pace tractatus in beni differrentur exitum. Ad hæc* Regis *ſui nomine Præpotentibus Ordinibus gratias agi, quod pacis inter utrumque Regem promoveri velint ſtudia; ſed ne interim negligerentur rogata.* Quibus intellectis *Appelboomius*, Regis Svecorum Legatus, omnibus intendit viribus, ne quid præſtare-

Miſſus à Danis ad Præpotentes Ordines Legatus.

Svecorum Legatus

Contranititur Legationi Danorum. ſtaretur eorum. Hæc omnia ſequutum non exiguum Svecis infortunium. Siquidem *Iſnerus Cr* be Norvegiæ præpoſitus, irruentes *Gottenburgho* Svecos, ac penitiora jam Norvegiæ tentantes, magna profligavit ſtrage, Cæſorum *Svecorum in Norvegia clades.* ſeptingenti & quinquaginta numerati: capti multi, vexilla item dempta octo: reliquus omnis abactus prædæ commeatus: fugientes reliquos ultra ſuorum peſequutus terminos. Rex Daniarum audito Hafniæ Legato ex Anglia à Protectore ad ſe tranſmiſſo, inde profectus eſt in Scaniam, ut diſſipatam in hac regione ſuam in unum colligeret manum, maxime ubi Lantskronianæ arcis præfectus & *Knoetius Vlenfeltius*, parva quamvis manu, ſuam feciſſent irruptionem, quorum perierat iliter, redeuntibus ſuis victoribus. Danorum Rex *Fredericus* undecimo Octobris ubi ad ſuos veniſſet, ſequenti ſtatim die ex Hallandia movit hoſti ſuo occurſurus, in quem etiam mox incidit. Congreſſus *Danorum victoria.* manu hoſtem vicit, amiſſo ex iis

Coi-

Comite *de Stirum*. In præda fuerunt quatuor vexilla, duo majora tormenta, centum ac decem militi præfecti, octingenti captivi. Dux *Duglaſſius*, ut & *Axellitius* atque *Banierus* occubuerunt. Victum tamen hoſtem Rex non ſequutus eſt, ob montium anguſtias, per quas iter faciendum erat. *Carolus Gravus* in ſuis ſe continebat caſtris ad *Fredriks Odam*, undiquaque exigens tributa. Impedita quoque ſubſidia quæ ex Fionia in Urbem deferri ſolebant. Evecta tria granaria in uſum hyemis *Krielæ*, *Flensburgi* & *Haderſlevæ*: ac mandatum ſimul ut terna quæque aratra unum conferrent bovem. Ad finem Septembris Sveci duce *Bodeckero* Inſulam per vim occuparunt *Wenſuſſlam*, ubi ducenti ex agricolis capti, aliquot militiæ præfecti, ex equitibus nonaginta, quos ſtatim in ſuas redegerunt legiones, ſex tormenta majora, ac magnus in prædam commeatus. Nec Danorum in Bremenſi Ducatu otioſa manus. Miſſi *Gluckſtadio* nongenti, qui *Breemervurdæ* rebus proſpexerunt

Qui Duces Svecorum occubuerint.

Wenſuſſela occupata.

Danorum in Duc.

Bremenſium progreſſus. runt neceſſariis. Svecorum ducem *Weymarium* eam oppugnantem loco depulerunt ſuo: expugnatum fortalitium vulgo *Boeſvlieterſchanz* atque incolis late imperarunt tributa; occurentes paſſim profligarunt Svecos, ac multâ factâ prædâ, nemine prohibente, tuto redibant *Gluckſtadium.* Ad initia mensis Novembris venerat Francofurtum ad Oderam miles Polonus, *Poloni veniunt in Pomeraniam.* Cracovienſi victoria ferox. Magnus inde multis ſequutus metus, ac fuga inaudita. Quam diu er Brandenburgicas iter faciebant ditiones, tranquillas ab omnibus continebant manus, illa tantum poſtulantes quæ ad victum facerent. At injecto in Svecicas ditiones pede, nulli cuiquam parcitum *Polonorum ſævitia.* rei. Injectæ domibus flammæ, rapta omnia, vaſtata atque ſie gladii perempta, in vindictam patratarum per Poloniam cædium. Ventum inde *Ancklamum* uſque, haud procul *Stetino.* Svecorum Rex his auditis, illico ad *Iſ-* *Svecus novum parat militem.* *mariam* novum parari juſſit exercitum. In quem uſum partem i-

Iæ

Hæc ex ſua claſſe in continentem
eponere juſſit: partem inde ex
opidis, quibus impoſitus erat,
a ſe vocavit, ac his demum bis
mille junxit equites recens ex
Holſatia adventantes: quibus præ-
poſito *Sultzbachio* in mandatis de-
dit, ut quam ocyſſime hoſtem quæ-
rerent Polonum, in prælium de-
ſcenderent, & ſi ubi lateret, ex
eodem in apertum propellerent
locum. Verum Poloni, quibus non
fas proſpectum erat à majoribus
tormentis, non expectato Sveco-
rum adventu, retracto pede ſupe-
raque *Odera* in ſua ſe contulerunt
propugnacula. Ad *Fredriks-Odam*
indies multæ exercitæ vellitatio-
nes, quæ fortiſſimorum virorum
penſabantur clade. *Wrangelius* miſ-
ſis de nocte ſpeculatoribus, qui
muris explorarent munimenta, ha-
bitisq; præfectorum conſiliis, duce
Hoenio vi urbem aggreſſus, tres
vados inſtituit impetus, locum-
que expugnavit, ſeptem propu-
gnaculis munitum, quibus quin-
que millium præfuit miles. Regni
Mareſchallus *Billius*, ubi fortiſſime

Poloni adventantem non expectant Svecum.

Fredriks-Oda expugnata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

depugnaſſet diu, vulneratus cu
Monskokio ac præcipuis aliis milite
præfectis, in parvum aliquod i-
troceſſerunt fortalitium, arbitra-
tes, ſuperatis aquis, in Fionia
ſe recipere; ſed per ventorum c
pluviarum injurias impediti, i
manus venerunt Svecorum, cu
bis mille aliis, inter quos centu
& octoginta præfecti & trigita
tria vexilla, quæ omnia *VVisn-
riam* ad Regem transmiſſa. Præ
hic victoribus ingens. Ex captis
qui in itinere fugerant, deprehe-
ſi iterum occidebantur. Regi
Billius moritur. Mareſchallus *Billius* paulo poſt
accepto obiit vulnere. Auctus i-
de Svecorum animus, ut qui dimi-
diæ jam imperabat Daniæ, ni-
quam facile devicturus vel per i-
goris auſpicia, vel per alia qu-
cunque navigia. Hafniæ immanis
omnes invaſit ſtupor ac metus. Si-
guli execrabantur *Billium*, ac c
cti Regiis maledicebant Conſi-
Dani indignantur Regiis Conſiliariis. riis, ut *qui belli authores eſſent, t-
gemque ſceleratis ſuis ſeduxerint con-
liis*; aliaque multa in eos conject,
quæ parietibus affixa publice e-
geb-

[e]bantur. Rex inde *Fredericus* ſe
[st]atim contulit in Fioniam: ibique
[...]tum millium militi præfecit ju-
[...]brem *Guldenleevium*. Hærebat
[tu]nc Rex Svecorum *VViſmariæ*
[q]ui eadem hora matutina duo ſi-
[mu]l allata fuerunt ei nuntia, quo-
[ru]m alterum expugnatam fere-
[b]at *Frediks-Odam*, alterum mor-
[te]m *Wittenbergii*, qui obierat *Czen-ſtchoviæ*. Afficiebat Regem alte- *Wittem-bergii mors.*
[ru]m gaudio, alterum non exiguo
[m]œrore. Menſe Decembri Gallia-
[ru]m Legatus, ut & Præpotentum
[O]rdinum acriter apud Regem in-
[ſt]abant, ut ad pacis ſtudia animum
[in]clinaret ſuum cum Rege Polo-
[ni]æ. At *Carolus* novum legebat mi-
[li]tem, exercituſque ſuos tanto au-
[xit] numero, ut nequidquam illi
[d]eceſſiſſe diceres quem primum
[in]duxerat in Pomeraniam. Mox
[D]anorum cum ad *Wiſmariam* non
[am]plius appareret claſſis, ea quæ
[Sve]corum fuit abiit Holmiam,
[du]ctis ſecum octingentis qui Re-
[gi] jungerentur per Scaniam mi-
[lit]iæ. Inde Svecorum Rex men-
[te]m ſuam Legatis præpotentum

Rex Carolus mentem ſuam aperit Legatis Præp. Ordinum.

Ordinum aperuit, quæ hæc fu[illegible] *ſe non paſſurum ut formandæ ini[illegible] ſint paci; priuſquam à Præpoten[illegible] bus Omnibus Elbingenſia approben[illegible] acta.* Quæ ad *Fredriks-Odam* erat munimenta omnia ſolo æqua[illegible]. Rex contra Daniæ illam littoru[illegible] *Fioniæ* partem, quæ *Fredriks Od[illegible]* ſpectabat, multis ſirmavit prop[illegible] gnaculis, ex quibus adventante[illegible] arceret hoſtem. Juſſus etiam [illegible] Scania venire miles qui eò mitt[illegible] retur. Qui in Bremenſi Duca[illegible] erant Sveci, ſuperata Albi ver[illegible] runt in Holſatiam, ibique *Pinn[illegible] bergam* arcem omni communieru[illegible] cum ſtudio. Coacti ut operæ m[illegible] nus admoverent ruſtici. Fini[illegible] labore incolis omnibus grave i[illegible] poſuerunt tributum. Sed cum [illegible] *Heyligh-ſtederam* pontem tranſ[illegible] ſtuderent, tanta Danorum repre[illegible] ſunt virtute, ut magnam ami[illegible] rint partem duce *Alefeldio.* Ha[illegible] Sveci injuriam ulturi, redintegr[illegible] tis poſt animis invaſerunt *Marſ[illegible] landiam*, ac in vindictæ cupidi[illegible] tem decem vel duodecim pag[illegible] in cineres redegerunt. Sveci [illegible]

Danorum ad Heylighſtederam victoria.

dm inſulam occuparunt *Alſen*,
qæ juris erat Ducis *Sunderburgici.*
Hic arci ducentos impoſuerunt
mlites, junctis aliis mille equitibus,
qi ſuis in vicina diſponerentur ſe-
dbus. Erat tunc Elector Branden-
brgicus *Berlini*, apud quem à Sve-
c ſubmiſſus Comes *Slippenbachius*
iſtantiſſime urgebat, conſtanti
Secis adhæreret animo, futu-
rm ſiquidem aliàs, ubi in alias
inlinaverit partes, ut Svecorum
Rx poſtulaturus ſit damni repa-
rionem in Pomerania per Po-
laos nuper facti, ut qui tran-
ſum permiſerit Polonis. Ade-
rit ibidem ſimul alii quoque le-
gti, ut Polonicus, Auſtriacus,
Dnicus & Gallicus, continuo de
pce cum Polono agitantes; ſed
& qui mentionem ſubinde injice-
r: belli contra communem Ger-
mnici ſoli hoſtem Svecum. Fuit
& Elector ipſe *Lichtenbergi* apud
Ectorem Saxonicum cum quo de *Elector ad arma ſolicitat Ducem Saxoniæ.*
cmmuni ditionum ſuarum de-
fnſione egit. Appulerant hoc
tmpore ex Anglia à Protectore
rlle ſubmiſſi Angli in uſum Sve-

 corum

corum. *Hamburgenſes* & *Lubecenſes* ſiniſtri quid ſuſpicantes conducto milite ſuis proſpiciebant civitatibus. Juſſi cives excubias agere, & data defenſioni munimenta. Hamburgenſes Generali militiæ ſuæ valedixerunt Prȩfecto *Schackkio*, qui ad Danorum ſe contulit Regem, inque ejus locum elegerunt *Copejum*. Svecorum maxima per hoc tempus cura fuit in proximas trajicere inſulas. Sparſi per totam Holſatiam rumores Svecos inſtituiſſe, *Crempam*, *Rensburgum* & *Gluckſtadium* continuis fatigare obſidionibus; ſed quo toto tempore illa præparabantur omnia quæ ducendo per glaciem inſerrent militi. Nec ex Danorum defuerunt Legatis, qui conciliatam inter Reges pacem vellent, in quem finem Danici Regni Senator *Morghenſchoogius*, qui ad *Fredrici-Odam* inter captivos fuit, jam Hafniam profectus erat. Anglicus Legatus *Iepſon* Regi quoque Svecorum inſinuavit, quæ à Danorum Rege reſponſa eſſent ad ea quæ nuper ex ore Regis Sve-

Sveci parant tranſire glaciem.

corum

cœum dicta erant: ſcilicet *Regum Danorum Majeſtatem non paſſam ut de pace in quocunque Germania agatur loco. Si is deligatur qui ſit inter utriuſque partis exercitum, ſe ab hoc non alienum fore. Vel ſi Regia Svecorum Majeſtas malit id per delegatos ſuos fieri in Boruſſia, Danorum quoque Regem ſe ſuos eò miſſurum, qui in mandatis ſinguli habeant pertractanda cum Rege Polonorum.* Fuerunt hæc eadem concredita Danici Regni Senatori *Morgenſchogio*, quamvis ex Danis eſſent nonnulli qui totius huic diffidebant negotio, maximè cum *VVrangelius* defuncti Regni Marſchalli *Andreæ Billii* corpus pretioſa indutum veſte per aliquot cuſtodiviſſet noctes, ac post idem tranſmiſiſſet in Fioniam, additis quibuſdam, qui per humanitatis ſpeciem cuncta per inſulam ſpecularentur. Eodem hoc tempore Præfectus *Bielke* in Norvegia expugnavit fortalitium *Frodſoe*, per quod ei toti licuit imperare *Iempterlandiæ* & *Herderſdaliæ*, quæque patulam ei fecerunt viam ad vicinas Svecorum cuprifodinas.

Anglorum Legatus quid inſinuet Svecorum Regi.

Miſſi in Fioniam ſpeculatores.

Sveci omni interim ſtudio tent. bant *Fioniam*, ut in ea illam e. tinguerent manum, quæ *Fredri*- *Odâ* eò confugerat. Perfecerar- que jam ut nonnulli Danorum e Fionia ad ſe venirent in Iuttia. Alii facto per glaciem itinere o- nes in Inſulam aditus ſpeculaba- tur. Magna hic Danorum fuit oſ- tantia, ac ſi undarum interſti hoſtibus eſſent impervia. Int fortiſſimos Svecorum tunc fi *VVrangelius*, qui à Svecorum i- petravit Rege, ut ad *Kielam* p duas ſubſiſteret hebdomadas, in Fioniam ſibi tranſire liceret. N alia Svecorum Regi umquam m- jor ſuorum contigit admirati, quam cum militiæ cerneret pr- fectos magno cum ſtudio omne adornare apparatum, qui ad tra- mittendam glaciem uſui eſſe p- ſent. Multæ paratæ ſcalæ, pont, utres, ferrei ſtapedes & cupæ tonnæ. Acceptis à Rege mand- tis *VVrangelius* feſtinantiſſimo i- nere pervenit *Fredriks-Odam*: il- dem, quamvis decretum fue quibuſcunque rationibus vi aggr-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

i *Fioniam* tamen aliquantulum
ıbſtitit, ut exploraret an non
er intenſum aliquando frigus,
quæ concreſcerent durius. Sunt
ui *VVrangelium* à Rege Sleeſvico
iſcedentem pollicitum volunt, ſe
ereniſſimum Regem ad Divi Ca-
oli diem Ottoniæ in Fionia inter
pula conſpecturum. Interim col-
cta omnium ſuorum, quæ per
ıttiam fuit, manu, firmitatem
: robur glaciei paſſim per ſuos
ntari juſſit, collocatiſque inter
aderſlebam & *Coldingam* in littore
ilibus, ſuam ſibi ad *Heyſenam*
legit ſedem. Inde Præfectum *Ba-*
rum cum centum equitibus, &
editibus totidem miſit in Inſulam
romſde, qui eadem juxta nocte
cribam ſuum cum quinque mili-
bus in Fioniam ablegavit ad eam
peculandam; ſed qui haud pro-
ul à Fionia rupta glacie amiſſis
quis vix ex aquis emerſerunt. Rex
ıcentia cum ſuis initurus conſilia
pagum venit *Anſeletam*, ac con-
nuato *Bromſdam* verſus itinere
bvium habuit *VVrangelium*, ten-
entem ad locum qui *Iſernas* dici-

Wrangelii facta Regi pollicitationes.

tur: tentatum cujus glacies eſt
firmitatis. Sed comperto non ſ-
lem tantum multum glaciei det-
xiſſe roboris, ſed & Danos ipſos
circumcirca rumpere glaciem, quo
hoſtium arceretur tranſitus, adhuc
multis ſe peti tormentis, re rediit i-
fectâ. His Rex intellectis tranſitui
alium invenit locum, Qui ante gl-
ciem tentatum miſſi erant redu s
jam glaciem inſtitutis ubique co-
modam aſſeruerunt, niſi quod uo
tantum in loco ad ſex aut ſeptem
hiſceret pedes. Hinc Rex juſſit
aſportari aſſeres aliumque in h
apparatum, quo pons fieret. De
decimo Februarii Svecorum Rex
movit ex Inſula *Bromſœ*. Præfectus
Bormas cum trecentis præmiſſus
quinquaginta. Sequutus eum *I-
werus* cum mille equitibus. Hi p
ſtratos in aquarum hiatus pontes
ad ipſam venerunt inſulam, in qua
Supremum Danicæ militiæ Ducem
Zeeſtadium in littore cum ſuis ja
ſtantem deprehenderunt. Commiſſa
pugna Zeeſtadius cum multis præ-
fectis captus. Quæ reliqua per gl-
cies Svecorum ſequebatur manu

*Sveci ve-
niunt in
Fioniam,*

no

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

nn ſine diſpendio fuit. Duæ Le-
gones *VValdekii* & *Coninksmarckii*
iaquas inciderunt. Ex *VValdeckii*
lgione duæ perierunt cohortes,
e alia itidem multi equites. Hæc
cm ſingula ita fiunt Rex alium
ſbmiſit militem, qui in ſuperſti-
tm Danorum peditem tanto ruit
ipetu, ut Danus ſtatim miles,
ajectis in terram armis vitam de-
pecari cæperit. Qui fuga ſibi con- *Dani fugantur.*
ſlere volebant, aut capti ſunt
omnes, aut cæſi. Miſſus inde in
Ingelandiam & *Swinenburgum Fa-
binus Berentzius* cum aliquot Le-
gonibus, qui *Jenſium* cum quin-
gntis adventantem militibus, in-
c depelleret. *Aſcenbergius* ablega-
ts erat in *Middelfar*, ut *Stenium
Ilum* inde fugaret; ſed qui jam *Ot-
tiam* ſe contulerat quem ſtatim
Rx ſequutus, haud procul ab ur-
b in ſuo fugientem plàuſtro mili-
t: Danicæ præfectum cæpit *Gul-* *Guldenleevius captus.*
dileevium, & urbem ingreſſus quin-
qe alios Regni Senatores. *Wran-
gus* inde abiit *Neoburgum*, ubi qua-
tor Danicæ erant naves; ſed quas
fſtra tentavit. His ita feliciter

pe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Regis ad Sultzbachium litteræ.

peractis Rex ad *Sultzbachium* ... as miſit litteras Wiſmariam: *Non potuimus tibi non ſignificare quam proſpere Deus T. O. Max. noſtra beaverit arma. & ut ad trigeſimum ... menſis Januarii Fioniam ingreſſi, diſſipatis hoſtium catervis, omnia in noſtram poteſtatem redegerimus.* Universa Svecorum manus erat decies octies millium. In maxima hic rerum omnium præda ſexaginta majora fuerunt tormenta. Sic triumphante in meditullio Regni Carolo multis ſubiit cogitatio, eundem belli hujus, quo ſe aggreſſus erat Danus cum Polonis occupatum, haud finem facturum, ſed acceptas ulturum injurias, atque acceptas injuſtè vindicaturum ... Sequutæ *Lalandia*, *Langelandia* & *Falſtera* inſulæ, quæ ſe Svecis ultro dediderunt. Cogitabat Rex inde *Sialandiam*. Unde tranſmiſſus in Lalandiam exercitus, & firma ad id ſatis glacie, exercitum ſuum exinde in dictam transmiſit inſulam. Octo millia fuerunt eorum qui fortiſſimi omnes animi hunc ſuſtinuerunt auſum. Menſis erat Februa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

[b]iarius. Primus appulſui locus [e]rat *Waerburgum*, unde recta Haf[n]iam verſus perrectum, quæ non [ex]iguam ſibi pollicebatur ſpem; [n]iſi quæ Principem fefelliſſet vi[ru]m, nî meticuloſa paſſim nobili[ta]s incolas omnes ſuis præoccu[pa]ſſet præjudiciis, præſtare in [qu]aſcunque deſcendere conditio[ne]s quam univerſum male perde[re] regnum. Facta unde omnium [i]n metropolim fuga. Quæ ſi non [ſu]perveniſſet, ingens ſatis in id [fu]tura fuiſſet manus, quæ adven[ta]ntes recens ejiceret Svecos, ut [qu]i majoribus penitus deſtitueban[tu]r tormentis. Miſſus *Hafniam* Tu[l]cen cuncta compoſuit hoſtilia. [L]ati & ex urbe qui ad *Coger-kroegam* [di]e vigeſimo ſeptimo Februarii, [in]terveniente, ut circumferunt Sve[ci], *Meodavo* Anglorum Legato, in [h]as deſcenderunt pacis conditio[ne]s. *Pacem inter utrumq; Regem ætern[a]m futuram, depoſitis etiam omni[bu]s ſimultatibus. Neuter cum alterius [de]trimento pacem cum quoquam fa[ci]et, vel altero inſcio. Vtriuſque [re]gis communem futuram curam ne*

Sialandi fugi[u]nt Hafniam.

Conditiones initæ cum Sveco pacis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

quæ extraneorum naves per Sunticum fretum aut alias maris anguſtias in Balthicas venire ſuſtinerent aquas. Bremſebroſchienſes tractatus in ſuo vigore manſuros, niſi quibus per præſentes conditionibus aliquid derogatum eſſet. Si qui Reges aut Principes iis includi velint pactis, conſenſu eorum horum Regum admiſſum iri. Naves Regis Sueciæ aut quorumcunque illius ſubditorum ſine telonio liberum per fretum Sunticum tranſitum habituras, tantum exhibitis Regis ſui ad id litteris: quæ alienigenarum merces habuerint jure extraneorum cum illis actum iri. Regem Sueciæ, pro reſtitutione occupatorum locorum, æterno jure poſſeſſurum Hallandiam, Blekingiam & Scaniam, Inſulam item Bornholmianam & arcem Bahuyſianam cum omnibus territoriis, ac quæcunque ad illum vaſallatûs jure pertinent, quemadmodum à Daniarum Rege hactenus poſſeſſa fuerunt. Inſuper Daniæ Regem æterno Suecorum Regi oppidum cedere Drontheymianum in Norvegia cum omni legitimo jure. Regem contra Suecorum agros omnes & munitiones quaſcunq; in Dania Norvegia, Sleſvico, Holſatia, aut Penneberge-

bernſi occupavit Comitatu, Danico reſtuturum regna cum omnibus prætenſionibus, quas ratione Bremenſis Ducatus in Comitatum habeat Delmerhorſtinſem, atq; Ditmarſiam. Captivos omnes cujuſcumque conditionis utrinque ſuis ſine lytro reſtitutum iri. Regem Sveciæ univerſum ſuum militem, quantum fieri poſſit ocyiſſime, & ad ſummum ad diem duodecimum menſis Maii, ex Dania deducturum: interim de bus omnibus eidem proſpectum iri, ac ſimul omnia ex ſingulorum votis parata futura. Cujuſcunque conditionis homines, nobiles, ignobiles aut ſacri ordinis bonis ſuis hereditario, aut quocunque alio jure, poßeſſis pleniſſime gaviſuros: privilegiaque ipſorum à Svecorum Rege per Daniam & Norvegiam auctum potius, quam diminutum iri. Regem Daniarum loca omnia per ſe ſuoſque occupata Svecorum Regi reſtituturum: treſq; illas naves per Danos à Svecis in Sontico freto ereptas æſtimatum ac pretium reſtitutum iri. Daniarum Regem prætenſionibus omnibus quas in Inſulam habeat Rugiam, renunciaturum. Cum Holſatiæ Duce, ſi quid hactenus interceſſerit amice omnia compoſitum iri.

Muni-

Munitiones omnes ad ſuos reditus dominos, Danorumque ſubditos mura Svecorum tormenta eò loci delatus, quem ipſe Svecorum Rex dixerit. Comitem Ulenfeldium in ſuas ditiones rediturum: omneſque impenſas, a quo tempore quo ad hanc cauſam Delegati rem in ſe ſuſceperunt, redditum iri: ejuſque Uxori atque Socrui, ſi voluerint, ubicunque locorum in Dania habitare liberum fore. Feuda quæcunque haberet ipſe, vel filius illius, ut Hisholmam, Monshellingam & Monaſterium D. Joannis cum omnibus juribus retenturum: uxoremque ipſius in omnes honoris titulos rediturum. Quod ante diploma in Regem editum at Sveciæ, ne vel vendatur, vel legatur à quaquam, prohibitum iri. Ultimo, Danorum Regem bis mille ex ſuis equites in caſtra Svecorum conceſſurum. His tranſactis juſſus utrinque miles ab hoſtilibus deſiſtere. Extorta hæc omnia videbantur pacis, & magno honoris Danorum cum diſpendio. Unde à Confœderatis minus credita, cum pro certis haberetur Anglorum Legatum M*dovium* has interpoſuiſſe pacis conditi-

diones. Mox cum tranſactæ iſtæ
ccditiones ipſum ſequutæ vide-
retur præſcriptum potius, quam
le tima pactionum jura, Svecique
ip factum exprobrarent Danis, *Sveci extortam Danis exprobrant pacem.*
eces pervenit, ut publica tubici-
ni voce proclamatum ſit: *ne quid
ququam ſuſtineret poſtea in præjudi-
cim loqui Danorum, quæ dictas pacis
tagerent conditiones.* Per hæc tem-
pca Polonorum Rex Warſaviæ *Comitia Warſavica.*
haendis occupabatur comitiis,
in uibus plurima Senatus pars Da-
nis indignabatur pactis; plera-
qe tamen ſecularis ordinis pars
ad pacem inclinabat, cui refraga-
batur Clerus. Potior ſuffragio-
rum obtinuit pars: *ne ulla pacis con-
dones cum Svecis admitterentur ſine
eoim conſiliis, quos proxime commer-
citangerent Balthici maris.* Ratum
fiidem fuit omnibus, ſine ſub-
fio vicinorum tutas eſſe non poſ-
ſe eſpublicas: & quemadmodum
Lna plus in terras & maria exer-
ce virtutis, quam alia quæcunque
ſhera, non quod major ſit reli-
qs, ſed quod vicinitate ſua iis
ſi proximior; ita regna quæcun-
que

que & principatus defendi lius ab illis qui proxima ſua habent conterminia, quam qui remotiores majoribus ſufficiunt armis atque ſuppetiis. Regum tamen pacifactum infectum manſit; ſed tum ora inſtituta cum Coſacis pacta. Die decimo tertio Martii uterque ex Danorum & Svecorum in quatuor ferè horas mutuis ſe detinerant colloquiis *Rootſchilæ*, tribus citerà *Fredricks-burgo* leucis. Regum quiſque quatuor ſecum habuit equitum turmas & equos viginti quatuor armatos, cum ingenti multorum militiæ præfectorum atque nobilitatis comitatu. Danorum Rex primus ad locum venerat, Regemque Svecorum in patulo expectabat campo. Ubi ad lapidis circiter jactum ventum eſſet, Regum uterque ex ſuo deſcendit plauſtro, peditesque mutuo ſibi obviam euntes porrectis juxta manibus ſe ſalutarunt. Ille Svecorum Rex Daniæ Regis, qui dextram tenebat, plauſtrum ingreſſus cum *Gabriele Oxenſtiern*, Duce *Sunderburgico*, & Duce *E-*

Regum Daniæ ac Sveciæ colloquium.

lo

ſtoiunthero. Reges in plauſtro adveis ſedebant partibus, reliqui adlauſtri portas. Ubi veniſſent in:cem, in apparatiſſimum conclæ ingreſſum: ſummiſque humaitatum officiis mutuo obviam itui. Sexies ex novem majoribus tonentis data hilaritatis jndicia, toidemque ex ſolutis militum ſclopes. Poſt habitas epulas & multa ollata in Danos munera Rex diſeſſit Svecorum die decimo quito hora circiter undecima *Elſenuram.* Superatoque freto Sontic tranſmigravit in Scaniam. Hic munitiora recepit loca, ut *Latskronium, Helſignoram, Malmuyda, Helmſtadium* & incomparabile lud *Bahuyſianum munimentum,* quque facienda erant ſolicitè imeravit. Adventantem Regem, qumvis multi inviti ſplendide tamn omnes novum ſuum excepêre Dninum. Magnæ omnibus & ſingus promiſſæ Regis gratiæ, quò priini ſui obliviſcerentur Domini &cordicitus novo adhærerent Rgi. Dani plerumque ſimplices &:reduli, facta ſibi facile admi- *Danorum Rex excipit Regem Svecorum.*
ſere

ſere promiſſa ; ſed quæ per au-
tiores mox Svecos, & ad ſimula-
tiones facile factos in apertum
abierant bellum. Svecorum interim
Rex Holmiâ vocata adſe
Regina quæ *Gottenburgum* veniret,
eodem ipſe profectus eſt, tum
ut recentia cum Ordinibus iniret
conſilia, tum ſuper obtentas ab
hoſtibus victorias cum ſuis ſe eſficeret
amicis. Qui Svecici exercitus
erant milites Danicis reſti
ſumptibus. Inſulæ quæ à centum
fere annis nullum expertæ fuerant
bellum, per hoc tempus quæ ex-
pectandæ eſſent ab alienigenis ca-
lamitates ab inſolentioribus di-
cêre Svecis. Quidquid in iis erat
argenti, omne à Svecis ereptum &
tanta quidem copia, ut militel-
lud Lubecæ ad unciæ pondus ꝓ
decem vendiderint aſſibus, &
pulcherrimam quamque virginem
ad duodecim tantum permutave-
rint. In Juttiam & Holſatiam mi-
litum quiſque magnam argenti
deferebat copiam. Sed Polonorum,
qui Svecis paſſim militabant,
tanta fuit in Dania barbaries,
it

Inſulanorum miſera conditio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

utquicunque alicubi ſolus depre-
hẽderetur à ruſticis, ſine ullius
mericordiæ indicio, interficere-
tu In ſumma Sveci vindicantis hic
D manus videbantur inſtrumen-
ta & Dania, non ſecus atque
oln Germania, in quam indignan-
te ſuam Altiſſimus effudit iram.
Qas tamen injurias omnes facilius
toraſſent Dani, quam conceſſas
pais conditiones ferre potuerant.
Rx Danorum *Fredericus* Hafniam
reerſus varia de facta pace inaudi-
vijudicia. Fuerunt qui ſentirent
ills occaſione Svecorum Regem,
exugnatis præcipuis ad littora lo-
cistotius Balthici maris imperium
ocupaturum. Alii arbitrabantur
Svcorum Regem hanc jam na-
ctm occaſionem Danicum prius
renum invaſurum, cætera vel
ulto ſequutura. Alii, quod &
Svcorum Legatus *Appelbomius*
cofeſſus eſt *Hagæ Comitum*, Sve-
cu Balthici maris imperium nun-
qum tentaturum. Sic quiſque ad
ſum judicabat nutum. Sveci per
Daiam Diſpoſiti præſentibus Da-
noam non contenti injuriis, mo-
do

Dani cum factæ pacis conditionibus non contenti.

do illas aperte regno minabantur calamitates. Neminem magis æſiſſe Svecos quam Hungarorum Regem atque Brandenburgicum Electorem pleno jam effutiebant ore. Narrabatur & Regiomonti lapidem, cui Electoris inſculpta eſſent inſignia, loco ſuo deciſſe, ſed cujus inſignia manſerint illæſa: & non illepidum aliquem morionem in aulæ Electoris atrio ad parietem hæc lana ſcripſiſſe verba: *Væ, Væ o homines infelices, qualis gens truculenta non ſolum in Pruſſiam; verum etiam in regnum Polonorum ingrues.* Ex præfectis etiam fuerunt; eorumque famulitio, qui ab acerbioribus non abſtinebant verbis, quibus amicorum ac Confæderatorum lacerarent nomina atque exiſtimationem, maximè autem *Dantiſcanorum* quibus miſcebantur *Auſtriaci, Poloni* & *Brandenburgici*. Polonos indignos eſſe quorum vel meminerint: Auſtriacos tranquillas domi habiturum manus. Ad *Dantiſcum* autem ſuas ſe exercituros vires, quas terrâ marique ſentiant: nec

Miranda Svecorum inſolentia.

de ſe

ceſſe fiduciam quin trimeſtre ſpatium dominos ſe oſtenſurum ſit ... ac tandem viſuros quid auſurinde ſint Poloni. In ſumma neqidquam fuit quod ſatisfaceret Secis, etiam tum cum Holſatiæ Dici *Feudi Jure, quod in Sleſvicenſe habuit Ducatum, ſuo & poſteritas ſua nomine cedere vellet, cum dmidia Svaveſtedenſis territorii parte.* Hæc & ſimilia cum Daniarum Rex oferret perbenignè, nullo tamen modo contentos Svecorum reddere potuit animos. Svecorum Rx ipſe ægre tulit quod ex tribus Danorum legionibus, quas in ſum acceperat uſum, multi ſe ſutraxerint, ita ut ſub ſingulis vi numerari potuerint quadringenti. Multa alia in pacis conditionibus intacta querebantur, ut preeminentias & prærogativas nobilitatis earum regionum, quarum traditionem exprobrabant Danis. Quorum ſi omnia & ſingula tranquillos non potuerunt reddere Svecos, quam juſtam quis neget Danorum Regem habuiſſe cauſam, ut male pacatum ipſe cir-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

cumferret animum, qui tantis læ-
ſus fuit damnis, ac tot præjudiciis
offenſus? quin & qui non dignam
ſe ſatis laudem, non apud tantum
Confæderatos ſuos, ſed & apud
quoſcunque Principes ſibi pepe-
rit: maxime cum Præpotentes
Confæderati Belgii Ordines, mul-
tas juſtas ob cauſas, rem univer-
ſam non minus ſe ſpectare, alias-
que regiones, quæ communem ſe-
cum habent conditionem, aſſere-
rent: cum inita hujuſmodi pacta
ſua per Balthicum mare interver-
tere poſſent commercia, & hæ
reipublicæ ut & aliis multum pe-
riculoſa, atque ipſi demum cede-
re exitio, quod pactorum ipſa in-
nuunt verba: *Utriuſque Regis communem futuram curam ne qua extraneorum per Sonticum fretum, ut alias maris anguſtias in Balthicas venire ſuſtinerent aquas.* Unde lauda-
tiſſima ſane cura fuit Domini à
Beuningen Ordinum ad Danos Le-
gati, qui inſertis Regi litteris pre-
catus fuit, ne de navibus hæc intel-
ligantur Confæderatæ Belgarum
reipublicæ, ne initi olim pacis cum

Confæderati Ordines male factæ indignantur paci.

Dania

lania corruant contractus, ut qui-
lis penitiſſimè repugnent. Interim
lenſe Aprili duo *Hafniam* Sveci
nerunt Legati *Steno Bielke* & *Co* *Svecorum ad Danos Legati.*
jus, omni opera conantes Daniæ
prſuadere Regno, ut communia &
ſenſæ & defenſionis in quoſque
ana ſuſciperet. Verum Dani pro-
cviores in illam erant partem, ut
icutricia tantum arma deſcende-
rot ſeptentrionalium Regnorum,
uquibus nihil negotii eſt cum illis
qi ad meridiem aſſident mari
Blthico, Unde factum quod in
ntrum conſenſum ſit. Venit in-
d& alius ex Svecia nuncius *Elſe-
nam*, qui ageret de jure ignium,
q ſinguli ad phari inſtar de nocte
iændi ſolent, quo per tenebras
nvibus vada alioſque tutius evi-
tæ liceat ſcopulos: voluitque ter-
tin ſibi eſſe juris partem, & ad
idixta qui in tributorum ſolutio-
nſuo adeſſet nomine. Hæc dum
fiut, Svecorum Rex communi
Olinum conſenſu multa per *Sca-
nim* immutare cæpit, ipſumque
ine Svecicum in Pomeraniam ju- *Svecus in Pomerani.*
beabire militem, additque idem

am ſuum transfert militem.

proximè ad certum diem alium ex Dania facturum, cum res jam in Dantiſcanos agatur seriò. His auditis Elector Brandenburgicus ut qui ſatis jam ſuſpectos habebat Svecos, maturè monet Dantiſcanos, alioſque ſuos præſidiarios quibus ſui commiſſi portus erant *Memelæ*, *Colberga* & *Pillava*, quibus erat minatum. Magna tum Dantiſcanis ſatis ab aquis erant damna. Poloni ad *Dirſchaviam* haud procul à ripa Viſtulæ ſubrutum ante erexerunt munimentum, rati hoc modo non tantum ab ingreſſu arceri poſſe Svecos, ſed etiam impediri quo minus conjungi poſſent cum illis qui remanſerant in Boruſſia. At Sveci re intellecta, ex proxime vicinis aſſurgentes locis, facto in Polono impetu, ſpatio quatuordecim dierum, erectum ſibi tradere munimentum coëgerunt. Nec potuit Polonus quocunque modo cum Svecis de pace agere ob tam immania gentis poſtulata; indoluit tamen apud Daniæ Legatum a Regis ſui infortunia. Et prolixiu

Poloniæ Rex ad Daniæ calamitates indoluit.

ind

ıde cum eodem agens, dixit
'oloniæ Rex: *ſe conſcientiæ ſuæ
ıoneri teſtimonio damna Dano-
ım Regi ab hoſtibus facta à ſe quo-
ınque modo reſarciri oportere.* Men-
: Majo Imperii Germanici Or-
ines ubi inaudiviſſent, Sveco-
ım Regem jam ad nutum ſuum
aniarum Regem habentem, ite-
ım Germanicum tentare ſolum,
ıt ſaltem expeditionibus ſuis at-
ıe itineribus illius fatigare ditio-
es, unanimi conſenſu ad Sveco-
ım Regem ſcribunt: *ne quid re-
ntis naſcatur incommodi ex nimia
ercitus ſui vicinitate, ac cum his ſe
cuſatos eſſe velle.* Scriptum ab iiſ-
em & ad Electorem Brandenbur-
icum, *ut avitam in Imperium Ger-
anicum teſtaretur fidem.* Sereniſſi-
us Elector Brandenburgicus mul-
ıs hactenus admolitus fuerat ope-
s, ut pax componeretur Polono
ım Svecis ac Moſcovitis; verum
ım fruſtra diu rem ageret, tan-
em deſcendit in fædus ipſe cum
ege Poloniæ & Domo Auſtriaca.
Iox inito militiæ ſuæ cenſu, qui
ctodecim millium erat, ſedem

ſuam *Berlinum* octo munivit pro-
pugnaculis, quo commodius, ro-
gatu Polonorum & Germaniæ Or-
dinum interceſſione, adventantes
ſubmoveret Svecos. Multi Sve-
corum per hoc tempus miniſtri ve-
nerant *Wiſmariam* arbitrantes ſe eo
loci Regem ipſum juventuros, qui
appuliſſet *Gottenburgo*. Rigenſes in
Liflandia hac occaſione ulciſci poſ-
ſe Brandenburgicum rati per latus
affinis illius Ducis Curlandiæ, ut
qui nullas haberet vires, quibus
reſponderet Svecis, omnes ei ri-
puerunt portus rebus Svecicis ſuis
commodos. *Stockholmienſes* ina-
bant ut prima quaque ſtatim occa-
ſione Dantiſcana ad manus ſuſcipe-
retur obſidio, & ut maximis ſimul
viribus in Regem irrueretur Po-
num, ut & Dantiſcum ſuis cederet
armis, Poloniaque ipſa ita cum
ſuis collabaſceret viribus, ut ex-
emplo Daniæ non facile in Svecos
inſurgere poſſet. Vix quidquam
fuit quod Svecorum Regem ægrius
habuerit, quam quod Electo à
ſuis defeciſſet partibus: fuitque
ſatis ingens Anglorum tum Legio

Portus occupantur Curlandiæ Ducis.

cui,

ura, ne id fieret, quod valde inde
etuerit, ne Svecorum hoſtes à
edere deſilirent Anglicano. Ita
facta Svecorum omnium intenti
ant oculi, vicinæque regiones
mnes eos ut hoſtes habebant ſu-
ectos. Nequidquam illis fidebat
lania, nec ferre amplius poterat
ova in dies poſtulata in quæ de-
endebant. Dantiſcani à Confæ-
eratis Ordinibus ſubmittenda
ecabantur ſubſidia, cum ſpes
ılla ſupereſſeret pacis inter Polo-
um & Svecum, ac Seciæ jam
onnullę naves ad *Healiam* conſpi-
rentur promontorium. Sveco-
um Rex cum Regina circa me-
um Maji *Gottenbergo* ex Norvegiâ
Iddelfortum venit ac inde cum tri-
us in *Fioniam* navibus. Armamen-
rium ſuum per Sonticum traxit
etum. Profectus inde Flensbur-
um tres publicavit ſupplicatio-
es, & novum Fioniæ ac Scaniæ
miſit militem. In Norvegia quin-
s quiſque militare juſſus. Sed
terim Sveci novos ſparſerunt ru-
ores, natas inter Regem & Or-
nes in Dania ſimultates: metum

 eſſe

eſſe ne Carolo Regi recens incu-
bat neceſſitas opitulandi in rebel-
les. Nihilo tamen minus Rex *Fre-
dericus*, procul omni ſuſpicione ho-
ſtium, quidquid à ſe petebatur,
concedere eis maluit, quam in
cives ſuos à Svecorum rabie libe-
rari. Addiditque inſulam *Huenam*,
retentis tamen qui familiæ ſuæ
inde delebantur reditibus, quò fa-
cilius diſcederent ex Dania, ne
regnum ſuum eadem afficerent ca-
lamitate, ſub qua paulo ante in-
gemuerat Holſatia. Magis jam in
dies invaleſcebant ſimultates inter
Svecum & Brandenburgicum:
multaque multis opinio recens in-
ter Svecum & Brandenburgicum
naſciturum bellum. Nec defecto
Brandenburgici ſine ſummo cor-
dolio in mentem venire potuit
cuiquam Svecorum: Ipſique Ha-
gæ utriuſque Legati in diſſidia in-
de abierunt. Primi Sveci hoſtili-
tati parabant cauſas, ut qui Bran-
denburgicos aliquot in cineres re-
degerunt pagos. Elector viciſſim
omnes *Memelæ* atque *Pillavæ* Sve-
cas detinere juſſit naves, ita qui-

Male habet Svecos quod Elector diſegerit,

qu

ue alterius obſervabat facta. ſenſe Julio Rex Reginam ſuam eduxit *Wiſmariam*, unde proxima occaſione aliò diſcederet. Ipſe ulla facta mora *Oldeſloam* abiit, aditiſque variis Legatis alios diſiſit pacatos, alios animo non tis tranquillo. Fecerant ad Danſcum Sveci continuas in Neringia unitiones ad littora uſque maris ductas, quas omnes auxerant *aductibus*, quorum ſingulis quator aut ſex proſpectum erat torentis; ſed cum ne ſuis opus fierent militibus, ut quorum pleque Dani fuerunt aut coacti milare Norvagi, deſtructo à ſe opevaſtantes immiſêre flammas. Ine miſſis quibus diffidebant in petiora Boruſſiæ, aſſumptiſque ſeum bis aut ter mille Polonis, quos d *Dirſchaviam* cæperant, vela cerunt in Curlandiam, quinque ntum navibus ad anchoras reliis, quæ ad *Healium* ſubſtiterant. uo illorum millia deſiliit in connentem tribus *Memelâ* milliaris ad *Mangium*. Obvia omnia rro vaſtabant flammiſque. Præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

da hic ingens quæ ad *Gonſievin* pertinebat tota. Diſſipata quoqe Judæorum Synagoga. Circa ul-mum Iulii miſit Svecorum Rex litteras ad Regem Daniæ, qu-rum hic ſenſus: *Non refragaretur illis ſecum conditionibus inire pace, quarum gratia ſuus tam diu jn apud Danos eſſet Legatus*; quam s interim omnia Danis ipſe quæ-ret diſpendia. Cumque inter h operas Delegatos convenire no poſſet, Rex ipſe redintegrando negotio Regni convocavit Sena-res, præcipua civium capita, qu-bus ad occulos immane Svecoru oſtendit fædifragium, & qua inſatiabiles eorum eſſent ani. Quibus ſinguli auditis unani reſponderunt voce, ſe ultima omnes malle ſubire mortem, v-tamque ſuam & fortunas perdit-ros pro Rege, Patria, urbe, ux-ribus ac liberis, quam præda eſ illorum, qui nec ſtare promiſſi nec ſervare fidem volunt. Fac inde omnes ad bellum apparatu Cives item armati omnes, & cu his duæ ſtudioſorum cohorte

Regis Svecorum ad Danum littera.

Danorum Rex convocat Senatum.

Dani conſentiunt in bellum.

Re

[R]ex ipſe in vallo manu ſua ſignum
[de]xit belli: ſpatioque duarum heb-
[do]madum univerſa in urbis mu-
[ni]tionem apparata. Quindecim
[ar]matorum fuiſſe millia conſtans
[fe]rebat narratio. Decimo tertio
[di]e Auguſti primam cives fecerunt
[e]xcurſionem, quâ in inchoata per
[S]vecos munitione ſeptuaginta in-
[te]rfecti. Sveci reputantes fruſtra
[s]i quidquam contra tam vaſtam
[m]olituros urbem, vi tentarunt
[C]roneburgum, ut eo expugnato
[o]mnis in urbem ex mari impedi-
[re]tur acceſſus. *Wrangelio* in oppu-
[g]natione occupato, & quibus di-
[e]am petebat arcem, ecce Sveco-
[ru]m claſſem quadraginta quin-
[q]ue navium, cui à rebus omnibus
[a]pprime benè proſpectum jam in
[P]ontico freto conſiſtentem! Senſit
[id]em malum Norvegia, ubi Da-
[n]orum Prorex, cum intellexiſſet
[h]oſtilia Svecum patrare in Sialan-
[d]ia, omnes ſuos armavit Norman-
[n]os, aſſumptoque *Georgio Bielkio* [S]vecos ſuis ejecit limitibus. Quibus
[u]bi ſatis proſpexiſſet miſit quo-
[q]ue ad ejuſdem Regni Subcancel-

Sveci ejiciuntur ex Norvegia.

larium, cum duabus navibus m.lite armatis. Hic expugnavit *Drothemum*. Svecis *Croneburgum* u.gentibus, ubi præfectus loci ſtr.nue ſe diu ſatis geſſiſſet, ac muls oppugnantes excurſionibus m.gna affeciſſet clade, nec ullum ſi ſubmitteretur ſubſidium, pacts tandem conditionibus ſeſe dedid. Veneratque Svecorum Rex ip: locum ſpectaturus; ſed quo co. ſpecto dixit, illius locum muniti. nis eſſe, ut ſuo quamvis affectus: damno, diutius tamen hoſtem p. tuiſſe in ſui occupatione detiner Elati hac victoriâ Sveci teloniu: *Lantskronâ* tranſtulêre *Elſenoran* nec non putabant *Hafniam* ipſa vel ſponte jam ceſſuram, a: ſaltem tantam ſibi non futura: in expugnanda operam. Fuitqu qui ex Svecicæ militiæ præf: ctis ad quendam ſuorum ſcripſi amicorum *Lubecam* in hæc verba *Expugnatâ Hafniâ, nequidquam un verſam metui Europam.* Alter ſcr bens Hamburgum, adventante: Svecorum manum *Gigantum* appel labat *exercitum.* Sollicita interin

Croneburgum expugnatum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

c:a erat Hollandis. Unde miſſa ii Daniam Claſſis Duce *Withio.* Hfnienſium interim fide major vtus. Diebus undecimo, decimo tıtio, & decimo quinto Menſis Ctobris per continuatas ex urbe ecurſiones octingentos proſtrarut Svecos, qui *Rotſchildam* ſuum reocarunt pedem. Nec quicquam nlle tormentorum in urbem profère ictus, nec pyrii alii quicunqe eodem immiſſi globi. Penſavit vtutem Regis liberalitas, quæ in mlta inde conſenſit civibus privilgia. Publicatum inde nomine Rgis, quicunque ex Svecica milia ad ſe Germanus tranſiret nles, eques quinquaginta haberı imperiales, pedes autem decm. Die decimo quarto Octobris dlucta Hafniam Svecorum navis, vinti quatuor onuſta tormentis atrecentis aucta viris. Multa inerapræda, & parata multa pecun, quæ Stetinum primum, mox apulſura erat Rigam. Non exigui itlem momenti inventæ litteræ, anter eas Regis ipſius ad *Duglaſſii* hujus tenoris: *Carolus Guſtavus*

Hollandorum claſſis mittitur in Daniam.

Nova Hafnienſibus conceduntur privilegia.

Svecorum Regis literæ interceptæ.

Dei

Dei Gratia Rex Svecorum, Gothorum & Wandalorum. Magnus Dux Finlandiæ, Dux Scaniæ, Eſtoniæ, Carelliæ, Bremæ, Veurdæ, Stetini, Pomeraniæ, Caſſubiæ & Wendenlandiæ. Princeps Rugiæ. Ingermerlandiæ ac Wiſmariæ Dominus, nec non Palatinus Rheni Dux Bavariæ Iuliæ, Cliviæ atque Bergarum. Præmiſſis noſtris gratiis, ac quæ Deus T. Opt. Maximus ſua cælitus adlargiri ſolet humanitate. Haudquaquam à nobis intermitti potuit, fidelis Campimarſchalle, ſignificari tibi miſſas tuas ad nos litteras die decimi ſeptimi menſis Auguſti, tuo in noſtras perveniſſe manus, ex quibus volupe nobis fuit iutellexiſſe, ſumma te allaborare opera quibus rationibus perfici poſſit inſtitutum, quod in ſecretis noſtris tibi communicavimus conſiliis. Et cum id præcipuum ſit, quod in partibus in præſens fieri poſſit, tu, intermiſſis aliis quibuſcunque negotiis, hanc unicam dato operam ut Mith-via *in noſtram veniat poteſtatem, cui inde ab omnibus proſpicies munitionibus, granariis atque armamentariis, ex quibus ſatis ſuperſit exercitui. Confidimus juxta perſpecta tua jam ſatis ſolertiæ ac diligentia*

operam

opram tuam haud defuturam in rebus
omnibus quæ ibi requiruntur loci: cu-
ram item exercitus, & totius pera-
gdi ibidem negotii. Ultima hæc tua
er cura, ut nobis innoteſcat quæ reli-
qa futura ſint rerum Lithvanicarum
ſis. Cum his Omnipotenti te com-
mndamus Deo. Cronenburgi 21. Se-
pmbris Anno 1658. ſtylo veteri. K.
Cſtavus. Sequentia Rex *Carolus*
Cſtavus propria appoſuerat manu. *Manus ipſius Regis adjecta*
Dn illubens ſcire vellem quouſque
pvenerint diſſidia inter Polonos &
Moſcovitas, & quid exinde futurum
ſi. Induxeram nonnullos ad te
tranſmittere ex meis equitibus, ſed me-
to ne id ſerius quam intenderim præ-
ſri poſſit. Mens eſt animum explo-
re Hollandorum, an huc ad nos
nturi ſint, vel non, cum res meas
eipſorum componi neceſſum ſit inſti-
tuo. Ad hæc nequidquam illis à me
cjici poteſt in præſidium. Protector
Anglorum ultimum obiit diem. Faxit
Deus ut ſequens Protector patris ſe-
qatur veſtigia. Unica ſpes Svecis
pr continuos hos ſucceſſus Bel-
grum intervertere conatus, vel
fieri poſſet eludere ut aliquan-
o magnæ illorum illuderent per
maria

maria potentiæ. Habebant ita
ubique navigia quæ Hollandorum
obſervarent claſſem. Oculati hu-
jus fuerunt teſtes *Amelandiam*,
Schellingam & *Vlielandiam* incolen-
tes piſcatores. Nec in ipſa qui-
dem defuerunt Hollandia qui Sve-
corum faverent partibus: deſti-
natæque duæ naves ex ea erant
quæ cum omni bellico onuſtæ ap-
paratu, ſub ſpecie halecinarum
mercium *Caſoram* in Svecia appul-
ſuræ fuiſſent, niſi Ordinum ibi
buiſſet cura, quæ Danis auxiliari,
quam Svecis malebant. Tres totæ
hebdomadæ ſecundo expectato
vento. Quo inde favente ad diem
decimum octavum menſis Octo-
bris ſolutæ anchoræ ac facta ventis
vela, factis in id ad Schellingam
Deo ſupplicationibus. Primus an-
choras ſolvit *Petrus Florentzius*,
Belgarum Claſſis quanta. hunc ſequutus *Opdamius*. Claſſi in
univerſum quadraginta quinq; fuit
navium: ſex incendiariæ, atque
totidem præſidiariæ. Commeatus
inſtructiſſimus. Inſuper quater
mille impoſiti milites, qui omnes
in continente militarent Danæ.

His

H præpoſitus *Pichlerus*, vir mili-
ti ſtrenuus. Ad diem vigeſimum
ſecundum ventum ad promonto-
rium *Schagianum*, ibique ob excur-
retium aquarum impetum ad in-
jectas conſtitutum anchoras. Vix
quidquam de adventu Belgicæ
claſſis innotuit Regi, ſtatim vim
militari in Hafniam cæpit. Au-
dito autem cognatum ſuum *Jaco-
bum de la Guardium* in acceſſu globo
trajectum, Comitemque *Sultzba-
chum* ex Holſatia à Polonis pulſum
veniſſe in *Sialandiam*, ſuſceptum
mutavit conſilium, *Amakumque*
inſulam è regione Hafniæ occupa-
re inſtituit, quo facilius *Chriſtianum
portum*, Urbs eſt, ad deditionem
cogeret. Miſſæ ad id octodecim *Amakum occupatum.*
naves majores, ac minores quinde-
cim. Expoſiti equites quingenti, ac
mille pedites, qui vix pedem po-
ſuerunt in terram, ſtatim foſſas
ducere munitioneſque erigere cæ-
perunt. Quibus Dani auditis *Sun-
bergum* incenderunt pagum, quod
Chriſtiano vicinius eſſet *portui*. Se-
cutus hoſtem *Joannes Alefeld* ni-
hil profecit, quod potiores viri-
bus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

bus eſſet hoſtis; quamvis hoc alu- tare dederit incolis quòd tut ar- menta ſua tranſmiſerint *Haf am.* Fredericus Rex audita invaone Svecorum in Inſulam *Amaem*, præcipiti auſu armatus ipſe on- ſcendit equum, deprecantib ta- men exitum ex urbe potiſ mis. Sequuta quadringentorum n nus nobilitatis. Ex Senatorio o line fuerunt *Guldenleevius*, *Johnes Alefeltius*, *Franciſcus Brockenhuſius*, *Ubinius* & alii. Sumpta ſimul cto minora tormenta. Haud pocul *Dragero* conſpectus *Wrangelius* qui nudo vagina gladio ſuos diſp ne- bat in aciem, Rexque ipſe ve- corum ſuas à latere ordinaba ur- mas. Præfectus militiæ *Alef tius* primus invaſit hoſtem, qui lu- tis ſclopetis eum excepit. uit- que tantus Danorum impetu ut univerſa planè Smallandica lor- neri corruerit legio. Periêre en- tum & octoginta: reliqui cpe- ſerunt fugam. Ducenti ſclop ta- riorum, in paludibus ſe tuta an- tur. *Rex* ipſe & *Wrangelius* fu ere adniſi: & niſi virtute equi eva ſet rex

Rex Svecorum &

re ipſe, procul dubio in manus *Wrangelius fugiunt.*
veiſſet Danorum, ex quibus *Vr-*
ſius manibus eum prehendiſſet
ſu, ni lapſu impeditus fuiſſet equi.
E iis qui in paludibus hærebant,
ui ut vitæ peterent veniam ad
qinquaginta uſque omnes in-
teiecioni dediti. *Sultzbachius* qui *Pugna in inſula Amako.*
pæerant Hallandiæ pari ſibi con-
ſuit fugâ. Bis mille in *Amako*
eint equites, pedites ter mille
cn hæc iniretur pugna. Ex his
qdringenti & quindecim cæſi.
E equitibus captivi Hafniam de-
dcti centum & quindecim. Ex
Inorum parte tres tantum perie-
r equites. Hinc cum Svecorum
Ex nihil ſe quidem in Hafnienſes
pficere poſſe deprehendiſſet,
ſm eò miſit tubicinem: quo re-
plſam paſſo, inſumpta à Gallia-
rm & Anglorum Legatis opera
tDaniarum Rex in pacis deſcen-
cret conditiones, & Hollandorum
eiderent claſſem; ſed quæ omnia
ſrilia abjerunt conſilia. Dani ſuc-
crſu Hollandorum ſubnixi, fortu-
nrum ſuarum exitum expectan-
ts, meliorem cum ſperabant ſuc-
ceſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ceſſum. Sveci vim ſuam totam in-crediderunt claſſi. Claſſis eorum octodecim prętorianarum, & ſedecim aliarum navium totum utrinq; adeo occuparant *Oriſontum*, ut elgarum claſſis à Schagiano ſcita promontorio, flantibus adverſis plerumque ventis non niſi ad diem vigeſimum octavum Octobri in Sonticum appellere fretum potuerit. Hanc propulſaturi Sveci magnam tormentorum ſuorum partem eò direxerunt, unde facilitior eorum arceri poſſet acceſſus. At *Opdamius* diviſa in tres ordines claſſe ſecundiore vento per infeſta ſibi tuto penetravit loca, adeo ut ſingulæ naves inter fulminantes tranſierint impetus. Hic Belgæ ventorum præoccupares flatum in claſſicum deſcendere prælium. Juncti adhuc *Opdamius* & *Wittius* erant cum ad primum coitum *Opdamius* totius lateris sui tormenta in navem impingeret *Wrangelii*. Unde hic Svecorum architalaſſus captâ fugâ ſe Elſenoram verſus ſubduxit, ut qui perruptam à puppi haberet navem, & iſe

Hollandorum ac Svecorum navalis pugna.

Wrangelius fugatur.

ipſ à diſſiliente in faciem ligno
læſs. *Withius* urgentibus aquis in-
vits à ſuis abreptus; ſed cujus
gloos experta fuit navis, &
caa fuiſſet fortaſſe niſi *Opdamii*
ea eripuiſſet virtus, quæ inde
ipſn Victoriam fugere coëgit vi-
cta, quamvis *Opdamium* ſalta-
re aulo ante Wiſmariæ ſe doctu-
ru dicere non erubuerit. Magna
hic ſi quæ unquam, *Withu* vir- *Withii virtus.*
tus Cum *Bielekenſternio* congreſſus
atce alia Svecorum nave, non
pris quatuor à littore orgyis pe-
tiifundum, quam duobus ſclope-
tars transfixus globis, & ubi ſex-
agta in nave habuiſſet cæſos. In
gea prolapſus ſtrenua ſtrictum
glaium gerebat manu. Monitus
aboſte ut deponeret gladium, di-
gnmilite reſpondit voce: *Se, qui* *Withii mors.*
totnnis in patriam fidelis eſſet, in gre-
ga militis manum concreditum ſibi
glaum nequaquam concedere poſ-
ſe. Deficientibus mox viribus à
dubus ſe juſſit in terram expo-
ni præfectis; ſed qui, Sveco-
ru ipſorum teſtimonio, prius-
qum tetigiſſet inſulam, in cym-
ba

ba defunctus occubuit. Tarem delatus *Elſenoram* in Curia depoſitus. Sunt qui dicunt una cum ave ſubmerſum; ſed cujus cadaver à nauta quodam inventum in terram expoſitum: ipſumque Regem inſumptam operam aureo penſſe torque. *Opdamium* ſeptem aggreſſæ naves fulminantibus ferieant globis. Jamque prora flammis exuberare cæperat, cum, poſita in medio navis ſede, univerſum animaret militem, ſtupendo modo Deo illum tutante inter tot tonitrantes globorum ictus. Spectabat conflictum hunc Rex ipſe Svecorum ex *Kronenburgica arce*, qui ad undecimam diei horam tanto invaluit cum fragore ut cælum terræ misceri videretur, ac omnia in ſua ire principia. Sine verborum ac ſcribi apparatu quiſque ſentit, qui *ter mille tormenta eodem excita momento didicerit*, *&* *quibus pectora ne tota quidem habeat Europa.* Fuit tandem Belgis victoria. Finita pugna Sveci ſe *Croneburgum* verſus ſubduxerunt: Belgas *Weena* tenebatur inſula. Cecidêre ex Svecis

Opdamius ſtrenue ſeſe defendit.

Rex ipſe Svecorum navalis pugnæ ſpectator.

Belgæ victores.

bis

bi mille ducenti, quadringenti quinquaginta capti. Naves Svecorum ſubmerſæ quatuordecim. Ex Belgis quadringenti deſiderati. Quos aquæ abſorpſerant de nocte aquarum in littus ejecti fluctibus, ibique ſepulti cum quibuſdam qui in *Vithiis* fuerant conſortio. Archithalaſſus *Opdamius* reficiendæ navis gratia venit *Hafniam*, ubi ſummis exceptus honoribus. Actæ *Hafniæ*, Berni atque *Dantiſci* pro victoria ſupplicationum gratiæ, & publicæ utque celebrebantur ſolennitates. Nec minor Svecorum animus qui victoriam à ſua ſtetiſſe parte rati, ſui ſe victores perſuaſum ibant, utre augendæ majori fidei *Elſenoræ Wiſmariæ* atque *Holmiæ* publicæ item inſtitutæ gratiarum actiones; ſecujus rei fidem proximus docuit exitus. Publicum hoc gaudium nec unius ditionis terminabatur limitibus. Vicinæ gentes ac Principes omnes ſuo inde perfundebantur gaudio. Solus Galliarum fuit Rex qui factum infectum voluiſſet. At Brandenburgicus Princeps facta ad Ordines delegatione, peculiari

Opdamius venit Hafniam.

Principum ac Regum vicinorum ex victoria gaudium.

liari eis oratione gratias egit. Quod itidem à Daniarum Rege factum. Hanc ulturus injuriam Svecorum Rex die vigeſimo ſexto Novembris repreſſaliarum quibuſq; concesſit literas, quarum jure Danicas cuique atque Hollandicas aggredi liceret naves. Submiſſi in uſum Daniarum Regis ab Ordinibus mites, in Regis jurarunt fidem. Aucti inde Danorum animus, qui *Lantskronam* profecti, quo viginti ac ſex Svecorum confugerant naves ibidem portus obturarunt oſtium Inſulam *Bornholmiam* in ſuam receperarunt poteſtatem ; ſed *Fion* & *Alſena* inſulæ tentantibus non ceſſerunt. Per hoc idem tempus *Thorunium* in Boruſſia Polonorum ſe dedidit Regi ubi per ſemeſtre ſpatium obſidione cincta fuiſſet. Ultima hæc anni pars finem fecit Svecici per Boruſſiam imperii ; ſed cujus invaluit animus in Dania. Tentâ male per mare fortunâ, terreſtri auſu rem experiri placuit. Fuerunt qui ipſis Calendis Januarii ſequentis anni, qui erat 1659 in conſpectum venire Haſnienſium

Svecorum claſſis confugit Lantskronam.

Thorunium ſe dedit Polonis.

ſti-

ſitinuerint; ſed quos irruens civim facile propulſavit turba. Conati inde fuerunt tranſire in Lalandiam, in cujus uſum multus omnium rerum erat apparatus ſtruendis pontibus, quibus glaciem, ſi qui eſſent, ſuperarent hiatu. Hos incolæ magna repulerunt virtute. Septuaginta Suecorum cæſi: reliquus prædæ ceſſit apparatus. Die decimo tertio Februarii tentata inſula *Meuna*, in quam tum mille jam expoſiti erant Sveci. Virtus, ſi quæ unquam militi fuit, hic ſane erat *Schrodero*, Viro apud Danos fortiſſimo, qui imperterrito hoſti cum ſe oppoſuiſſet animo, ſupra fidem ocius Svecos magna cum ſtrage totâ ejecit inſulâ. Idem quoque Svecorum ſucceſſus erat in inſula *Amack*, ad diem decimum nonum ejuſdem menſis, in qua Landgravius Haſſiæ *Homborgh* dextrum amiſit pedem. Dani interim cum Hollandis *Pichlero* duce cum in animum induxiſſent tentare *Malmuydam*, cognito rem ad Svecos delatam, ab incepto tutius deſtiterunt, quam cum periculo ten-

Male tentata Lalandia.

Præclare Schroderi virtus.

Pichlerus fruſtra tentat Malmuydam.

tarent inſtitutum. Hic omnem jam Svecorum Rex movit lapidem, ut Hafniam quibuſcunque conditionibus in ſuam redigeret poteſtatem: factique tanti erant glacies apparatus, ut non ſiniſtrè certiſſimum alicui ſuſpicari liceret Hafnienſibus periculum. Nullus fere fuit locus in quo non aliquid in futurum pararetur uſum. Quo tempore diligentiſſimæ civium erant excubiæ: nec ullus vicus qui ſuis deſtitueretur vigilibus. Quo facto duo deprehenſi proditores, qui apertè profeſſi ſunt ter mille ſibi promiſſos fuiſſe à Suecis imperiales, ubi bellicas in portu incendiſſent naves; ſed quæ eis promiſſa abierunt in deterius. Res ubi non ſucceſſiſſet Svecis, adhibiti exploratores qui cuncta ſpecularentur. Verum cum & hi omnes irriti fuerint conatus, ultimum Regis fuit conſilium, urbem vi aggredi ipſam. Sed priuſquam exequeretur inſtitutum, miſſus Hafniam Anglorum fuit legatus *Iacus Everhardi*, qui jam aliquantiſper apud Svecorum ſubſtiterat Re-

Hafniæ duo capti proditores

Anglorum legatus mittitur Hafniam

gem,

em, quique à Protectore Angliæ,
: alio ejuſdem legato *Meadovio*
d Regem Daniarum deferret lit-
:ras orationi ſuæ conformes, qua-
ım hæc fuit ſumma: *Protectoris of-*
fri officia in procuranda pacis concilia-
one inter partium Septentrionalium
eges. Verùm ubi intellectum fuiſ-
it Svecos non minorem habere
ıtionem futuræ oppugnationis,
ıam pacis conciliandæ: quod
·l exinde Danis ſubolere licebat,
ıòd Daniarum Regis tubicini *Tubicini Svecorum negatur tranſitus.*
ım litteris ad amicos ſcriptis
ranſitum non permiſerint Sveci,
ı Hollandorum Architalaſſi vix
lteras quo vellent deferri conce-
ɛrent, nec niſi cum hoc addita-
ıento, *tranſitum in præſens tantum*
rmitti, non item in poſterum. Le-
gtus re infecta dimiſſus eſt: ma-
ɜmè vero cum Daniarum Regi
ɔn obſcure innotuiſſet Svecos
e decimo quinto menſis Februa-
r eadem hora oppugnationem
agreſſuros, quâ legatus cum Re-
g loqueretur. Dilata tamen fuit
ɔpugnatio in proximè futuram *Hafnia valide oppugnatur.*
n&em, quæ inter decimum octa-
 vum

vum & decimum nonum diem i-
tercederet. Conatus hic valids
fuit, ſed qui molientium non :-
ſpondit animis. Et licet Svecorm
jactura magna non fuerit, Dan-
rum tamen non illaudata mait
virtus, qui tam parata reſtiternt
manu, ut fugam adornantes Svci
ne cæſos quidem ſuorum ſecm
auferre potuerint. Fuerunt ui
Svecorum Regem ab impetu hc
dehortarentur, quod haud in po-
clivi eſſet tam validam ac mau
potentem hac occupare arte; :d
fruſtra. Firmum ſiquidem eat
Regi, nullis parcitis impenſis, u-
ſceptum perſequi conſilium. lec
id Danorum latebat Regem. Mſi
ergo Hafniâ qui hoſtem exploa-
rentur. Reverſi renuntiarunt id
quater mille ex peditatu & equa-
tu hoſtili ex Inſula *Sialandia* in
Amackum tranſiiſſe: additum qo-
que magnum eſſe curruum coi-
tatum; ſed inſtitutum hoc fiſe
Wrangelii, qui hac arte eludet
Danos. Ad horam primam rein-
tegratis Sveci viribus urbem à ri-
plici aggreſſuri regione, omes
ca:li-

Wrangelius ſimulat diſceſſum ex Sialandia.

andidis veſtiti induſiis ac pileis *Stratagema Svecorum.*
ẞti, ne à nive dignoſcerentur, in
anſitu, quæ ad excubias expo-
ia fuit, navem incendunt. Pa-
tla inde in oppugnationem Chri-
lani portus via: quem dum mo-
lintur, occumbit *Smitius*, magni *Smitius occumbit.*
aud Regem nominis, ut & alius
e cognatione Wrangelii ictu glo-
l trajectus. Majus Svecorum mo-
lhen ad alteram urbis regionem
fit, quæ ad *Longanghum* eſt. Hic
dam tantus fuit impetus, ut in *Sveci in penitioribus jam munitionibus pugnant.*
pnitiora munitionum ventum fue-
r, perruptiſque quibuſdam mu-
mentis cominus depugnaretur
lnceis. Maxima hic virtus fuit *Va-*
ſoris, *Ferſenii*, & *Gorgæ*. Auxe-
int Svecorum animos Regis pol-
licitationes, quæ, expugnata ur- *Præda quanta promittitur militi.*
l, triduanæ prædæ ſpem militi
fcerant. Rex *Carolus* præſens
forum ſpectabat operas. Nec
lanis ſuus defuit animus, qui ad-
lbitis omnibus ſtudiis, tanta ho- *Danorum virtus.*
i occurrerunt virtute, ut polli-
centes jam prope victoriam hoſtes,
ſe dejecerint ſuâ, quamvis con-
tiuas octo ferè noctes pervigiles.

Svecorum in hoc prælio teſſer
fuit, *Deus auxilium noſtrum*; Da
norum vero, *Honeſtè*. Egregia hi
Hollandorum virtus. & Hollandorum fuit opera, quan
non exigua Svecorum ſequutá e
Svecorum clades. clades. Cæſorum tria numeraban
tur millia: ex iis quas aquæ abſo
pſerant, bis mille cenſebantu
Præcipui ex omnibus fuerunt *Va*
vaſorius, Comes *Ludovicus Drom*
Memorabilis Gangelius. *montius*, *Gangelius*, de quo ho
circumfertur memorabile, quod a
expugnandam urbem, inter pri
mas ſuas Regi pollicitus fueri
operas, ſe primum fore qui urbi
conſcenderet munimentum, at
que in pretium præſtitæ virtuti
donationis titulo integrum quen
dam præcipuum urbis vicum ob
tineret, cum duabus adhæc inib
habitantibus virginibus, quæ in
de, ubi Gangelius in ipſa jam ur
be cecidiſſet, pollicitationiſque in
dicia penes eundem deprǽhenſ
eſſent, inaudito exemplo, ipſa
eundem ſpectatum venerant: i
de Danico exornatus habitu i
Svecorum relatus caſtra. Alios hi
memorare brevis narrationis inhi
be

bt inſtitutum. Cætera præda in-
gns. Durante hoſtili oppugnatio-
n furore octingenti injecti miſ- *Octingenti miſſiles injecti globi.*
fis globi, qui, quamvis toti cre-
nndæ urbi ſufficere judicari poſ-
ſet, nequidquam tamen ſperato
poſuerunt damno, quin & pleri-
qe illorum in ipſo ſoluti aëre ſte-
ries abierunt. Toto hoc tempore
Seci adverſo pugnabant vento.
Pr idem tempus duodecim ex
Secico equitatu venerunt Haf-
n m, qui, conſpecta ſuorum cæde,
ſe per deditionem tradiderunt
Enis: inde qui ſeptem aut octo eos
ſquuti erant, quod Svecicas in pi- *Sveci milites venditi.*
ls adhuc geſtarent teſſeras, ad au-
r ducati pretium civibus divendi-
t: Eorum omnium conſtans fuit
nrratio, Svecorum Regem tanto
cnamine hoc aggreſſum fuiſſe
mlimen, ut juramento adſeve- *Svecorum Regis in oppugnanda Hafnia animus.*
re non dubitaverit, nequid-
qam fore quod expugnandæ
nn adhiberet urbi: unde fa-
ctm quod fugientes quoque ad
pgnam redire juſſi fuerint, at-
qe inviti mori: dehortanti rem
Wangelio reniſum fuiſſe, loquen- *Rex indignatur.*

Wrangelio. tiſque verba indignè tuliſſe. Sequuta inde publica Hafniæ gratiarum actio, quod humanas ſupra vires civitas in tutamen accepta ſſet à Deo, quodque non ſupra octo cives deprehenſi ſint mortui. Non flacceſcebat interim Svecorum Regis animus, nec quam iacturam paſſus erat, moto ex Sialandia exercitu, turpiorem reddere volebat. Unde *Coſoram* atque *Evenoram* fortiſſimis firmavit munimentis, ut & *Croneburgum* fortalitium, cui roborando magna demta pars *Elſenoræ*.

Cæſareum in Svecos decretum. Publicatum menſe Martio Ceſareæ Majeſtatis nomine Francofurti in Svecos decretum, quod pacis violaſſent inſtrumenta. Sed & datæ interim à Carolo Moſcovitis induciæ, quo ſerius in Polonos bellum promoveretur & Danos.

Induciæ inter Svecos & Moſkovitas. Induciarum conditiones hæ fuerunt: *Utriuſque partis militem ab omni armorum ceſſaturum hoſtilitate, quæq; humanitatis jurent officia utrinque mutuo probaturum. Utrinq; captivos ſine redemptionis pretio ex vinculis ſolutum iri. Libera commerciorum fore negotia. Nu-*

Induciarum conditiones.

trm alterius partis hoſtem quacunque oſ adjuturum. Quicunque porro ad pſractandas futuras pacis utrinque cditiones mitterentur, cum pleniſſi-m venirent poteſtate, etiam agendi inſubſidium utriuſque partis contra pſentem Poloniæ Regem. Ac juxta in uiuſque partis arbitrio futurum de-ſcadere quoque in conditiones perpetuæ pis. Non tamen interim Sveco-rm per Poloniam ceſſabant arma. Ccupata in Svecorum arbitrium *Irſavia*, & quæ Septentrionalium Secorum erant vires, magnis cu-ri per Pomeraniam & vicina Po-loiæ loca ſua impendebant ſtu-di. Eodem menſe Martio *Wran-gus*, *Waldeckius* & *Hornius* cum ſccentis peditibus ac quatuor le-gonibus, ſolutis *Neuburgo* ex *Fionia* achoris, ac comitantibus duabus Secicis prætorianis navibus, ut & qinque aliis onerariis, *Strantburgum* ii *Langelandia* petere ferebantur. Sd hoc ſtratagemate eludere Da ns fuit *Wrangelio*, qui factis in ſe-ptentrionalem inſulæ partem velis, einde incolis faceſſere negotium iſtituerat. Quò cum lentè ventum

Sveci oc-cupant Dirſavi-am.

Stratage-ma Wran-gelii.

eſſet ac deficientibus inde ventorum flatibus data Danis copia maritimo occurſu hoſti venire obviam. Multa hic Svecorum cura. Priuſquam ex onerariis ſuum eximunt militem, una ex iis in Danorum venit manus. Evanuit item *Wolfii* conatus qui pugnantius aliis, ſuos cum in inſulam miles ejicere tentabat, limoſo deprehenſo vado, ab incepto deſtitit opere. Reparavit tamen conatum hunc proximus ſucceſſus. Nam bini re infecta inde diſceſſum fuiſſet, *Wrangelius* & *Waldeckius*, ſubobſcurâ forte lunâ, ac Danis nil quidquam tale ſperantibus, ad *Sprosbeiam* ſuum expoſuêre militem, nequidquam poſtea reſiſtentibus poſtquam res ſerius innotuiſſet hoſti. Proxima inde *Tranigkeram* verſus via (domeſticum hoc munimentum) ducenti, qui illud incolebantur, futuri metu periculi, advenantibus ſeſe ultro dediderunt Svecis. Sequuta mox totius Inſulæ deditio, in Svecorum fidem procumbentibus *Bielkio* ac reliquis omnibus qui vel equitatui pr-

Dani cum claſſe ſua occurrunt Svecis.

Svecorum miles exponitur ad Sprosbeiam.

Tranigkera dedita Svecis.

Bielckius ſe cum ſuis tradit Svecis.

eſſe-

cent, vel peditatui. Imitati quoque
ſit exemplum & alii milites at-
ce incolæ, ex quorum *illis* centum
ferunt equites, lectioris autem ar-
nturæ quadringenti ; *his* autem
ille atque ducenti. Dum primus
æceretur hoſtis, trecenti periêre.
I præda multus fuit bellicus com- *Ingens à*
reatus, maximo uſui futurus ad- *Danis ac-*
ντanti recens hoſti, & multis *cepta præ-*
ſoliato armis ad *Fredricksodam.* *da.*
lim inde *Neoburgum.* Per eadem
ſrte tempora in Svecorum quo-
ue venit poteſtatem Curlan-
ica quædam navis, ut & una ex
Iollandicis, quæ glacierum im-
pditæ injuriis grandioribus vix
iſiſtere poterant viribus, maximè
ım Curlandica illa opem ſuam in
efenſionem negaret. Verùm pen-
vit jacturam hanc *Adrianus Ban-* *Adrianus*
aertus, inter Batavæ claſſis haud *Banckar-*
inimus militiæ ut & navalis *dus.*
ælii peritus. Navem hic habuit
ginti & octo tormentis majori-
us munitam : eratque ei cura
r, urgentibus frigorum injuriis,
xcubias ageret, ne per ho-
ium ſtratagema ſiniſtri quid de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

liteſcenti Hafniæ claſſi ex flam is contingeret. Hanc ejus curam æ exceperunt injuriæ. Adurgentim glacierum impetus magno em robore *Hafniam* verſus repulerut. Sed inter maxima incommoda fit, quod ad **Weenam** Inſulam vadoſo impeditus loco, & multis glacierum molibus quaſi obſtructus ſubſiſtere cogeretur. Re Svecis cognita, ac defluente jam glacie, mille duæ prætorianæ naves quadraginta ac quinquaginta tormentis armatæ, ut & oneraria una, cui proſpectum erat à tormentis vigiti quatuor; multæ item aliæ minores, quæ dictum vel in deditionem acciperent *Banckaertum*, vel penitus peſſundarent. Verùm hæ omnes, vento minus favente, mutatoque itineris curſu, ad *Croneburgum* ſubſtiterunt: mox ſublatis anchoris, adjectâque unâ incendiariâ quas poterant vires e in *Banckaertum* exercebant. Nec ſtudiis hic quidquam aut pyri parcitum pulveri. Prima pra miſſa erat incendiaria, ſequu tæ aliæ. Sed quarum incendia

rian

nm *Banckaertus* dedit fundo, alias atem quocunque fugientes modo ıpulit. Redux ex pugna *Banc-ierdus* rogatus fuit ut præſens pe-ruli ſui apud Regem Hafniæ ex-pneret rationem. Laudata virtus mnibus, maximè *Opdamio*, qui tm in Zeelandorum (Zeelandus eim erat *Banckaertus*) maximè ivaluit encomia. Sequutus inde ienſis Aprilis, ad cujus octavum em *Petrus Heldius*, Belgicarum rvium præfectus, ſolutis an-coris, factiſque in mare Balthicum vlis, late ſuos quærebat hoſtes: ude deprehenſis octo Sveci-c navibus, quæ ad anchoras, lud procul à *Langelandia*, hære-lnt, intrepido eas aggreſſus ani-10, tandem ſtationem ſuam de-ſrere coëgit. Ex his una in dedi-tonem accepta, duæ vadis illiſæ ſis, reliquæ fugâ ſuæ conſuluе-rnt ſaluti. Hæc dum fiunt, e appellentem juxta Anglorum cſſem, Archithalaſſo duce *E-dardo Montagao*, à Cromvellio Fotectore ſubmiſſam, quæ quadra-gita navium numero, octies mil-lenis

Opdamius laudat Banckaertum.

Petrus Heldius.

Svecica claſſis depellitur ſua ſtatione, diripitur & fugatur.

Claſſis Anglorum, cum duce Montagao.

lenis ſexcentis atque octuagi[illegible]

Anglicæ claſſis apparatus. duobus viris, ac mille octinge[illegible]is tredecimque majoribus bellicis in-ſtructa fuit tormentis. Hæc in Balthicum appulit fretum die [illegible]cimo ſeptimo menſis Aprilis. [illegible] ad anchoras ſubſtitit claſſis, m[illegible]ſi qui Svecorum Regem de ſuo [illegible]tiorem redderent adventu. Ex is autem fuit Vice Archithala[illegible]s cum uno ex cognatione *Monta[illegible].*

Anglicæ Claſſis adventus Svecis gratiſſimus. Adventus quam Svecis fuerit gratus, ipſe docuit in excipiendis [illegible]paratus. Miſſi itidem qui ad [illegible]niarum referrent Regem, Ang[illegible]rum ad anchoras proxime ſu[illegible]ſtere claſſem. Legationis ſum[illegible]a

Anglicæ claſſis ad Regem Daniarum Legatio. ad huncfuit: *Montagæum non [illegible] prorogandum veniſſe bellum, ſed ad [illegible]movendam inter utrumque Regem [illegible]cem.* Sed quia adventitiæ hujus cl[illegible]ſis ſteriles admodum fuerunt f[illegible]ctus, ut quæ ob domeſtica per A[illegible]gliam diſſidia magis metu ſui [illegible]penſa erat incommodi, quam ext[illegible]neorum commoda promover[illegible], hæc hic nobis tantiſper tuta ſta[illegible] ad anchoras & quieta. Interea

Duglaſſii in Cur- *Duglaſſius* in Curlandia collec[illegible]

qu-

qter millium manu, quæ *Libavim* Ducatus confluxerat nobilis, hoſtili univerſam tentabat mnu; ſed quæ hoſtilis conatus eocta curam, pridie quam advenſet hoſtis, omnes *Memelam* verſu profugi, dejecto à tergo ponte, præſentibus, quæ ad manus eint, navibus ſibi rebuſque ſuis coſuluerunt maturius, quam ſpes fcebat Svecorum. Facilis inde *Laviæ* ſequuta expugnatio, ut ci à nullis ſatis proſpectum fuit mnitionibus. Triſtis inde *Bremervirdæ* caſus. *Protorius* quidam ex Secicæ à Secretis militiæ, qui aquandiu ob crimen à Svecis detetus fuerat in carcere, per abſetiam loci Gubernatoris *Volckmnni*, cum convivatum extra urbm diſceſſiſſet, in vindictam perpſſæ injuriæ, aliquandiu ante iedoctus à Gluckſtadii præfecto *Erſteynio*, qui parata manu ſe tum ir ſubſidium venturum pollicitus ferat, contra data ſibi à Gubernore mandata, portas ei occluſi, neque redeuntem intromiſit. Eficiente *Eberſteynii* promiſſo ſubſidio,

landia cenatus.

Curlandica nobilitas profugit Memelam.

Libavia expugnata.

Protorius vult prodere Bremervurdam.

Volckmanno occluduntur portæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ſidio, ſive quod *Protorii* diffide
pollicitationibus, ſive quod ta
maturè cum promiſſa advola
manu non poſſet, priuſquam S
cicus miles in Danicas pertrahe

Volckmannus occupat Bremerveurdam.

tur partes, *Volckmannus* Stadie
ſium auctus præſidio ipſam exp
gnavit *Bremerveurdam*, *Protoriu*
que captivum, qui ſeſe in aquis d
ſperabundus ſuffocare volebat, c
ptivum eo tormentis adegit ca

Protorius captus in aquis.

nificis, ut faſſus fuerit ſe à Da
in hoc factum jam ante duos me
ſes ſolicitatum fuiſſe. Sequuta i
de mortis ſententia, qua vitæ ſu
finem claudere juſſus fuerat, v

Protorii mors.

luti Tyrannus & Proditor. Pr
ciſo ergo capite, corpus in qu
tuor diſſectum partes, quarum ſi
gulæ ſuis affixæ palis ad regias pa
ſim collocatæ vias: caput haſ
infixum. Alii conſpirationis ſo

Cum conſpirationis ſociis quid factum.

Bremerveurdæ in exemplum ſuſpe
dio enecti. Datæ per hæc tempo
binæ à Præpotentibus Ordinib

Præpotentum Ordinum binæ ad Daniarum

ad Daniarum Regem litteræ, *q*
ſtatum concernebant rerum Danic
rum, quaque ſignificabant ſummam e
Ordinibus curam colligendi militis

aux

xilium dicti Regis. Hagæ item omitis utriuſque Regis Daniæ que Sveciæ Delegati ſuis non erant partibus qui omnem utrinıe movebant lapidem, ut in rem i quiſque Regis aliquid perficent apud Ordines. Die trigeſimo prjlis *Opdamius* atque Danorum *ilius* cum ſuis Hafniâ navibus rofecti, ad diem octavum Maji enerunt in Holſatiam. Datus ocurſus triginta atque duarum Svecarum navium claſſis, ſed quæ, neuidquam adventum expectans anorum præfecti *Heldii*, in Balhicis ſe tutam optabat anguſtiis. acta tamen pugna, in qua Conæderatorum ſperabatur victoria. criori inchoato certamine, ubi anorum navis præcipua ſuo non aruiſſet periculo, ea fuit *Opdamii* irtus, ut acceſſione ſuæ navis reararet quidquid eſſet damni. Læo *Bilckenſternio* & *Speckio* Svecorum ræfectis, factus in Scaniam reeſſus. Eodem Aprili menſe reiteatæ Legatorum curæ, maximè ui Gallorum & Anglorum venerant nomine. Cum in pacis integræ

Regem litteræ.

Danorum Hollandorum & Svecorum Claſſis ad Holſatiam occurſus.

Opdamius ſuccurrit Danis.

tegræ conditiones abiri non poſ-
Induciæ inter Danos & Svecos ſet in proximas itum inducias. Per
has nonnulli ex Polonorum co-
hortibus facta *Arthuyſâ*, quæ Jut-
landiæ eſt, irruptione in *Samſoam*
Poloni in Samſoa Inſula Svecorum expugnant navem. inſulam, unam ex Svecorum oc-
cuparunt navibus, multo onuſtam
commeatu, quam Arthuyſam e-
tulerunt. Quæ dum fiunt in Dania,
Sveci vaſtant Boruſſiam. Sveci latè totam vaſtabant Boruſ-
ſiam, tantaque fuit populationis
immanitas, ut quidquid tolli poſ-
ſet, id in univerſum occupati
concederetur. At raptæ hujus præ-
dæ haud prolixum Svecis fuit gau-
Brandenburgicus miles Svecis eripit prædam. dium, ut quam Brandenburgicus
mox miles ſuo eripuit interventu.
Magnis inde allaborabatur operis
ut Brandenburgicus miles tranſ-
fretaret in Fioniam. Sed hic labor
in caſſum abiit. Multi in rem hanc
alia atque alia ſentiebánt. Fuerunt
qui dicerent tranſeundo juſtum de-
fuiſſe apparatum. Tutior ſenten-
tia eorum qui arbitrabantur, Da-
nos ipſos recentem non exoptaſ-
ſe militem, qui adventu ſuo fa-
Iuſtitiæ curia erec. gatis gravis eſſet inſulis. Interea
Svecorum Rex Supremam per Sca-
nia

niat juſtitiæ erigit Curiam. Inſti- *cta in Scania.*
tuta etiam utrinque conciliandæ
pacis conſilia; ſed quæ ſuo caruerunt
ſucceſſu, etiamſi *Weymannus* & *Copeſius* Brandenburgici in
hanc rem Legati prolixe apud
Præpotentes diſſeruiſſent Ordines
quin & ſcriptæ juxta eſſent
à Daniarum Rege ad Ordines *Daniarum Regis ad Ordines litteræ.*
litteræ, quibus obnixè petebatur
*ne aliquam intercedere paterentur
moram in ſubmittendo milite, quæ
ſperatam differret pacem*. Hinc *Montecucuo*, Cæſarianorum præfecto, *Montecuculius fruſtra tentat tranſitum in Fioniam.*
fruſtra tranſitum in Fionam tentante,
occupat Wrangelius in Lalania *Naſcoviam*. Quæ ſubſequuta
mox fuerant tentandæ pacis
commina inter Gallorum, Anglorum
atque Belgarum Legatos,
omnia in ſterilem abierunt exitum.
Hac tempeſtate ſua per Poloniam
quoque non ſiluerunt arma. Polonici
exercitus atque militiæ præfectu
Lubomierſcius occupavit *Graudenam*: *Lubomierſcius occupat Graudentiam.*
& cum in teſſeris haberet
parce nulli, nulli quoque data
venia. Flammis ferroque omnia
vaſta. Occupata etiam *Goldinga*

in.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

in Curlandia; ſed quæ per inte-
ratas tota concidit flammas. Iis
Brandenburgicus miles redit in Pomeraniam. temporibus Brandenburgicus mi-
les in Pomeraniam pedem retra-
xit ſuum, ut Electoris ſui tuen-
dis ſupereſſet ditionibus. Dana-
rum item Rex pacis ſubſcripſit
Daniarum Rex ſubſcribit pacis conditionibus Hagæ compoſitis. conditionibus Hagæ Comitum
compoſitis, illa tamen conditione
ne iiſdem teneretur, eas Sveco-
rum Rege non admittente. Unde
cum in dictas pacis conditiones
Rex Svecorum deſcendere nollet,
Svecus negat pacis conditiones. data Belgicæ Claſſi poteſtas, ut
quidquid hoſtile poſſent, id in
Svecos penitus tentarent omne.
Nec ſuus Svecis defuit animus. Cæ-
pit hinc & in Curlandia res Svecis
minus abire dextrè. Ereptum Sve-
Clades Svecorum ad Mittaviam. cis *Grebinum*, & ad *Mittaviam* non
exigua hoſtium jactura. Multæ
paſſim in Pomerania ſtrages. In
Norvegia ille ſucceſſus per *Bir-
kium*, ut, *Quiſtrumbruga*, *Oder-
Norvegici ſucceſſus. tio* occupatis ac *Nodeſantio*, quic-
quid erat in Scania militis aut Se-
landia, id omne in ſuorum defen-
ſionem eo mitti neceſſum fuerit.
Cum his temporibus maxima te-
rra

rum omnium penuria premeretur Hafnia, miſſus *Lubecam* cum ſuis navibus *Johannes Everhardi*, ex coëmptis omnibus quæ ad vitæ ſuſtentationem neceſſaria erant, ſumptibus Ordinum Urbi univerſæ atque civibus abundè proſpexit. In eandem rem in Iutlandiam profectu per hæc tempora *Opdamius*, literas à Præpotentibus accepit Ordinibus, *reparandis domum rediret avibus*. Claſſis cura relicta *Ruyteri*. *Rœteringius* & *Svartius* ex Svecia duas occuparunt naves *Holmiam* tendentes, ut & alias tres qui *Rigam* verſus moliebantur. Miſi ſtatim *Kielam* qui militiæ Daniæ præfectum *Schaeckium* cum ſuis inde deducerent, quo tamen incertum fine. Quam rem Svecorum Rex edoctus, quo tutius rebus proſpiceret ſuis, primum Conjugem Reginam tranſtulit *Nycopingam* in inſula Falſtera: mox Galliarum admiſit Legatum *Trelonium*, aliſque qui nomine Præpotentum ibidem Ordinum nomine comparuerant, petentes *ad communem utriuſque Regni pacem attenderet. Satis utrin-*

Hafnienſium penuriæ ſuccurrunt præpotentes Ordines.

Opdamius revocatur in patriam.

Svecorum Regina transfertur Nycoppingam.

Galliarum & Ordinum Le-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

...gatorum ad Regem Carolum fruſtranea Oratio.

utrinque effuſi jam ſanguinis, publicam calamitatem ſuis jam per ſam ſævitiis vel ultro fruſtra diu ſpeɼtum optare modum. Legati cum hactenus à Rege Carolo nihil impetraſſent, Danus ad diem ſeptimum Novembris quinquies mille que ducentos equites miſit in Holſatiam: pedites quater mille ſexcentos, in quibus ter mille ex confœderato numerabantur Belgio.

Miſſus à Dano in Holſatiam miles.

Militi per ſuperiorem Germaniam lecto, ut & Polonis aliiſque alia data cura. Claſſi Danicum tranſmiſſuræ exercitum datus comes *Ruyterus* cum ſuis. Hæc dum ſiunt, Dani, qui in Continente erant ut-tiæ, inaudito ſuorum adventu, quam ocyſſime ſe contulerunt *Coldingam*, & arcem *Fredricks-Odam* à Svecis deſertam occuparunt.

Fredricks-Oda à Svecis deſerta, & à Danis occupata.

Proximus inde in Fioniam tranſitus. Cui promovendo datus à Danis *Marcus Rotſteynius*, & à Ruytero *Gotskius* Amſtelodamenſis, & aliæ duæ naves ex Confæderatorum claſſe, quæ ex continente militem deducerent in Fioniam. Sed hæ cum adverſis dum in tranſitu

Danus miles deducitur in Fioniam.

ven-

ventis certant, inſperato ſucceſſu
ad *Aroam* pervenerunt inſulam;
ubi cum ex incolarum audiviſſent
narratione in ſinu *Alſenæ* inſulæ
navem latere Svecicam viginti ac
octo armatam tormentis, aliaſque
nonullas omni præda onuſtas,
quam Sveci Fioniam depopulan- *Svecis Fionica omnis eripitur præda.*
tes detraxerant civibus, ac in Sve-
ciam defferre inſtituerant, factis
illico velis, cum ipſi ſinum ſubire
ob vadoſum haud poſſent locum
ſubmiſſis minoribus cymbis, Sve-
cos omnes ex ſuis depulerunt ſta-
tionibus. Præda hoſti facta. Cum
his dum aliquod trahuntur dies,
Danicæ militiæ præfectus *Eber-* *Eberſteynii adventus in Fioniam.*
ſteinius, ex Iutlandia tuto venit in
Fioniam. Erat dies octavus menſis
Novembris cum Danica claſſis cum
Confœderata ad *Neoburgum* con-
ſiſteret in Fionia. Dum in naves
minores ac cymbas exponeretur
miles, Sveci univerſum hoſtem *Svecorum conatus in arcendis ex Fionia Danis.*
dubus ex munimentis acerrime
propellebant; ſed quorum cona-
tus irritus. Sequuta illunis & ſuis
nebulis obſcura nox exponendo
obiit militi. Jactæ ergo ad ur- *Claſſis Confœde-*
bem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ratorum ad Cardemundam.

bem anchoræ, quæ ad diluculum ſequentis diei iterum ſublata nova ad *Cardemundam* dederunt vela, quæ ad Septentrionalem Inſulæ partem eſt. Confœderatorum hæc claſſis fuit, quæ huc primum appulerat. Horum adventum Sveci contuentes cum ſeptem equitum cohortibus eorum expectabant adventum: reliqua peditum pars ipſam tutabatur urbem.

Ordo exponendi militis in Fioniam.

In exponendo in Inſulam milite hic ſervabatur ordo. Primam ducebant aciem Dani. Confœderati duce *Killigio* dextram ſervabant alam; ſed quorum omnium emergendi conatum indefeſſis tormentorum arcebant jaculationibus.

Buatii Galli Nobilis laudatiſſima virtus.

Præclara hic *Buatii* Galli cujuſdam nobilis fuit virtus, qui diuturnæ pertæſus transfretationis, ſe in exemplum ſequuturis nudo cum gladio umbilico tenus in mare præcipitem dedit, nequidquam vel undarum inferne metuens ictus, nec ſupernè fulminantes exhorreſcens ignes.

Sveci ſuis deturban-

In terram cum emerſiſſent, Sveci ſuis deturbati ſtationibus ſe contulerunt in ur-

bm, quam ipſam poſtea, prius-qum ingruiſſet nox itidem deſe-rurunt, relictis paſſim per itine-raqui læſi erant, & quæ ſine mo-raecum aſportari non poterant.

tur ſtationibus.

Uimum Svecorum aſylum fuit *Nburgum*, cum Danus militem ſum duce *Sultzbachio Palatino* ad dim decimum quintum ejuſdem mnſis exponeret in inſulam ad *Cæmundam*, Præfectus inde *Eberſtenus* die vigeſimo quarto ad hcam undecimam matutinam urverſum Svecorum militem ad *Nburgum* in acie deprehendit, hed procul à quadam ſylvula; ſe qui tutam ſibi paraverant in urem receſſum, quo fuga ſibi coſulere poſſent, ſi res ita poſtu-laet. Primus *Eberſteynius* cum qua-drgentis ſeſe oppoſuit equitibus. Acrat & multa Polonorum ma-nu Hos omnes primus Sveco-rui diſſipavit impetus. Reparan-dæirtuti idem mox ſubmiſit *Eberſteyius* Generalem militiæ Cæſa-reorum præfectum *Quaſtium*, cuiadjunctæ erant Legiones *Caraſſ* ac *Schultzii*. Harum ſiniſtram

Sveci confugiunt Neoburgum.

Svecorum miles in acie.

Poloni à Svecis diſſipati.

Quaſtius Cæſareanæ militiæ præfectus.

O alam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

alam claudebant nonnulli pedes Poloni. Quibus omnibus ſuccenturiatus aderat Comes *Natus* cum quibuſdam ex Legione *Iatheiſit.* Sequutus inde ipſe *Erſteynius* cum *Schaeckio* qui Danis juxta præerat atque Belgicis uxiliaribus copiis. Junctis inde otis viribus acies ſuo ſtabat ordine. Dato ſigno atque initâ pugnâ primi Sveci retraxerunt pedem. Indem priſca admoniti virtute ad ipſam civitatis conſiſtentes foſſam, inſtantes repulerunt fortiter. Subſidiarius hos *Schakii* miles firmiſſima reſtaurabat manu; verum Secus avitis confiſus ſucceſſibus, nequidquam de priſtino remiſit animo, ut qui priſtinæ inhians gloriæ nullius gentis parere vellet victoriis. Cedentibus Danis Belgica ſubvenit manus. Egregia hic *Megrii* & *Meterenii* virtus pariterque laus. Diffugientibus fere Danis primi fuerunt, qui Batavas hoſtibus opponerent vires, quibus, fractis hoſtium copiis, ad ipſa proruperunt repagula ſervatoque ordine Svecos in ſuas pepulerunt mui-

Danorum in Fionia acies.

Sveci retrahunt pedem.

Reſtitutæ Svecorum vires.

Belgica Danis ſubvenit manus.

Dani in ſuas pulſi

munitiones. Sequutæ aliæ inde nationes penitiora petebant. *Alefeltii* ſuperata loci foſſa ſiniſtram hoſtium fregit alam, quam mox ſui circumdederunt armis Poloni. His omnes gentis excidit rabies, quod *Prazenſcio* ex ſuis olim præfecto ante parcitum non fuerit, alique qui potiori erant numero. Pulſis ita loco & acie Suecis, *Suzbachius* & *Steenbockius*, ubi per ſylvã ſibi conſuluiſſent fuga, factâ piſcatori cuidam trium millium florenorum pollicitatione, qui ſecum mari ſe crederet, ex inſula ſe ſubduxerunt. Data mox *Bielckio* & *Rutero* mandata, ut cum claſſibus ſui propius ad *Neoburgum* accederet, ne cincti in oppido hoſtes effugerent in *Sialandiam*. Non leves interim obſeſſos fatigabant curæ quid facerent. Sequenti die dux ad *Eberſteynium* mittitur tubicen, *Ruyterus*, miſſis aliquot navibus quæ ad ſeptentrionalem inſulæ partem erectum tentarent fortalitium, ipſe cum reliqua claſſis parte haud procul *Neoburgo* vehit ad illam oppidi partem, cui

munitiones.

Alefeltii virtus.

Sultzbachius & Steenbockius fuga ſibi conſulunt.

Danica & Belgica Claſſes appellunt ad Neoburgum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Ruyterus duo occupat fortalitia.

à duobus proſpectum erat fonli-
tiis: mox facto tormentoru in
illam impetu, ac ſubmiſſis qu uis
invigilarent ſucceſſibus, præſ ia-
rium inde dimovit militem ac
utrumque hinc locum in ſuam re-

Principis Auriaci imponitur trophæum.

degit poteſtatem. Occupati in
locis Belgæ Auriaci Principis im-
poſuerunt trophæum. Ad dilcu-
lum ſequentis diei *Ruyterus* ip in
conſpectum venit oppidi, ac am
prope ſeſe admovit urbi, ut mi-
nimi cujuſque tormenti jactu ur-
bis ſuperaret diſtantiam. Rep itis
ſubinde multis tormentorum cti-

Ruyterus cogit Svecos ad maturandas pacis conditiones.

bus, metu ne exacerbatis Bel is in
duriores abirent conditiones, n ſus
ex oppido in claſſem tubicen qui
ſuorum nomine impetraret, ne
tam atrociter ſecum agere
proxime de pacis actum iri co di-
tionibus. Reſponſum à *Ruytero, acis
conditiones fruſtra tentari: ipſam be-
ri deditionem.* Idem tulerunt reſpon-
ſum etiam à Danis. Miſſi ergo ſt im
qui ea de re agerent cum Dan In
his erant *Schoonlebenius* & *Len-*

Svecorum ad victores

kroonius cum aliis. Inter poſt ata
erat, *tormentorum parcerent ictus*
be-

[..]re quod poſtulent: ſeſe in Victorum [..]dere arbitrium. Non tamen inte[..]rit *Ruyterus* à ſuo deſtiterat inſtitu[..]to continuatis ſubinde ictibus de[..]dionem extorquens. Ingreſſi op[..]pidum *Alefeltius* & *Trampius* per [..]miſas ad *Ruyterum* litteras toti [..]Belgicæ indicarunt claſſi: *datam in [..]artrium civitatem, ipſique* Ruyte[..]ro *gratias agi, quod ſtudiis operiſque [..]ſu maturam promoverit loci deditio[..]no.* Oblati inde Danis ter mille [..]Svecorum equites, qui Neoburgi [..]erant. Hi omnes per Danos diviſi & Germanos. Reliqua jactura in[..]gens, præda multa. Ipſum præ[..]lium majus ac nomine ſuo cele[..]bus, quàm ullum hactenus un[..]quam inter Danos fuit & Svecos. *Sulzbachius* & *Steenbockius* ubi au[..]fugiſſent in Falſtriam venerunt in[..]ſulam, quam totam inde plancti[..]bus perturbarunt atque mœrore. [..]Non ſexus ullus aut ætas fuit *Ni[..]cunga* quæ non ſuos deflendos [..]haberet. Vociferationibus, eju[..]lu, clamoribus omnibus uni[..]verſa perſtrepebat civitas. Rex [..]ipſe qui ad menſam tum for-

Legatio & deditio.

Delegatio ad claſſem Belgicam & nuntium de deditione, ac juxta gratiarum actio.

Militia Svecorum deditur Danis.

Magnitudo prælii ac victoriæ.

Sultzbachius & Steenbockius veniunt ad Svecorum Regem in Falſtria.

Planctus quantus fuerit in Falſtria.

Regis Caroli conſternatio quanta.

te ſedebat inaudita de nece po rum narratione primum non ine ſuſpiriis indoluit maxime, mox & ex ipſa proſiliit menſa, ubi pa- tio quindecim dierum omnia per Fioniam in hoſtium veniſſe ma- num intellexiſſet, ac demum in hæc erupit verba, *ſe nunquam re- diturum fuiſſe tam rigide cum ſuis actum iri, maximè cum jam de di- tione ageretur.*

Rex ex Falſtria ſe cum Regina confert in Sialandiam.

Motis mox inde ſe- dibus ſe cum Regina ſua contulit in *Sialandiam*, ibique conſedit *Ro- nenburgi.* Negata hinc omnia am Confæderatorum Legatis conſia. *Hafniæ* contra ſumma omnium erat lætitia, item *Berlini*, ut &

Gaudium & lætitia quanta quorumvis ſuper victoriam.

plurimis aliis in locis. Gentium diverſarum legati mutuis ſibi gra- tulationibus obviam ibant. E ſi claſſes reſpondiſſent transferendo militi, omnis in univerſum deu- ctus tum in Sialandiam fuiſſet, ui datam ſemel perſequeretur victo- riam. Adeo ſiquidem Svecicus ubi- que pavebat miles, ut quiſquin

Svecorum inde quanta pugna.

alias profugus abiret inſulas: qin & equites ipſi, relictis equis ſu, pedites item aliique tranſibant n

Taſſ-

aſſingam, *Langelandiam* & *Aroam*.
quarum hac ultima poſtea Dani
entum ac quinquaginta equites,
edites autem octoginta prædam
abuerunt. Verum jacturam hanc
enſavit *Wrangelius* duobus ante
iebus, quam hac in Fionia parta
iſſet victoria, ut qui, ubi ex
ialandia citiſſimo moviſſet itine-
e, veniens *Straelſundam*, Cæſa-
ianos nonnullos, *Stetinum* obſi-
entes, ſuis depulit ſtationibus,
c profligatis non paucis locum ab
pſa liberavit obſidione. Sed in
ompenſationem cujus jacturæ de-
racta Svecis menſe Decembri in-
ula *Uſedom*, & à Sialandis Regis
vecorum *Fredericksburgi* depopu-
atum ſtabulum, ex quo omnes Re-
gii abducti equi. Quæ inde ſequuta
ix memoratu digna ſunt. Ipſe
Rex *Carolus Guſtavus*, ex quo jactu-
am hanc in Fionia paſſus fuerat,
otus mœrore ac macie ſqualidus,
arum proſperam præ ſe ferebat
aletudinem, quam cum lenis ſub-
iſſet febricula tandem die vigeſi-
no tertio Februarii ultimum vitæ
clauſit diem Gottenburgi, anno

Wrangelii victoria ad Stetinum.

Stetinum ab obſidione liberatum.

Occupata Uſſedom.

Regis Caroli abducuntur equi.

Rex Carolus concidit in morbum.

Moritur Gottenburgi.

milleſimo ſexcentiſſimo ſexagi-
mo. Princeps in omnem militæ
natus gloriam, atque in eorum
omnium factus exemplum, qui,
peractis multis præclaris facino-
ribus, in medio ætatis extinctio-
re periêre. Natus erat anno mille-
ſimo ſexcenteſimo decimo ſexto.
Patrem habuit *Joannem Caſimirum*
Palatinum Rheni, filium *Joannis*
Ducis Bipontini: Matrem *Cata-
rinam*, filiam Regis *Caroli* IX. ſo-
rorem *Guſtavi Adolphi* cognomine
Magni. Statura ei fuit mediocris:
robur corporis validum: agilis &
ad tentanda conamina in primis
promptus: facies hilaris & ad hu-
manitatem facta: Conſilium i-
gens ac paratum, inque rebus bel-
licis peritiſſimum. Defuncto Re-
ge omnia conquieverunt & ſingu-
la, univerſaque armorum moles
intimam ſperabat pacem. In hac
omnium Legatorum invigilabat
conſilia; maximè autem Regis
Chriſtianiſſimi Gallorum, Præpo-
tentum Ordinum, & qui ſubmiſſus
fuerat nomine Angliæ: donec tan-
dem ad diem ſeptimum Junii An-

Caroli Origo & nativitas.

Deſcriptio perſonæ.

Defuncto Rege omnia bellica conquieſcunt.

r milleſimi ſexcenteſimi in has
im fuerit pacis conditiones.
Icem & amneſtiam præteritorum ſo *Pacis conditiones.*
perpetuam. Inita cum amicis utri-
que partis conſilia in diſpendium
juſcunque irrita futura. Svecicas
aves, ex decreto Bremſenborgienſis
nventus, Sonticum fretum ſine te-
lii onere liberum habituras tranſi-
m. Bahuſium, Scaniam, Bleckingiam
que Hallandiam Svecicarum futu-
s partium. Borckholmianas, qua-
cunque ſupereſſent, actiones omnes
dem contentum iri pactis. Regiam
corum Majeſtatem, ad continuan-
s in navium uſus pharos in Scania
Nidingia, annuatim impenſuram
mille atque quingentos imperiales,
e ullo tamen telonii aut quorum-
nque redituum jure in ulla Sontici
eti parte. Quotieſcunque daretur
anſeuntibus utriuſque Regis navi-
s ſibique mutuo obviam venientibus,
atulandi in Sontico freto occaſio,
dem per tormentorum jactus atque
lorum ſubmiſſionem utrinque non
gligeretur; quin & ex ipſiſmet pro-
me adjacentibus augeretur locis.
rofecturarum per Sonticum fretum
iriuſque Regis navium occaſionem &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

*tempus trium hebdomadum ante i-
dictum iri ſpatio. Ius Danicæ ma-
ſtatis, quod in inſulam habeat Ruge,
in manus & privilegia dari Svecorum.
Quod penſandum ſupereſſet in a-
mnum occupatarum trium navium,
ſemeſtri id ſpatio ſolutum iri. Ceſſarum
Regionum incolas fidem ſuum Regno
ac Svecorum Regi juramento præſtitu-
ros. Regiones ipſas juribus ſuis ac pri-
vilegiis fruituras: maximè verò no-
bilitatem jure ſui Patronatus nunquam
ceßuram. Agros aut alia quæcunque
bona, hactenus in fiſcum redacta ad
diem Divi Johannis reſtitutum iri ſin-
gulis. Traditarum omnium provincia-
rum rationes ac redituum documenta
omnia & ſingula in Svecicis tradi in
iri manus. Svecorum imperium totæ ce-
dere* Sialandia, Lalandia, Falſtia
& Moënia. *Munitiones omnes post
à Suecis erectæ ſunt in illorum futuras
arbitrio. Præfecturam Drontheimiam
in poteſtatem tradi Danorum ad condi-
tiones Rothſchildianorum tractatuum.
Prætenſiones omnes, quas Svecorum
Rex jure Bremenſis Epiſcopatus habere
poßet in* Ditmarſiam *&* Holmn-
horſtium *penitus ceſſuras. Male uſur-
patas in Guineam navigationes à Se-*

eo ceſſum iri imperio. Arces à Svecis
et munitiones occupatas omnes Danis
ſque bellicis reſtitutum iri tormentis,
ſi quæ Danorum à Svecis non occupa-
eſſent in arce Cronenburgo. *Cer-*
um datum in Dania iri locum, in cu-
s tutela omnis Svecorum conſervari
ſſet commeatus. Captivos utrinq; ſua
uituros libertate. Locorum ceſſionem ut
Hafnienſium ab obſidione libera-
onem intra proximum futuram qua-
iduum, totque inde dierum ſpacio ceſ-
ram Danis Falſtriam Mænamque:
ec non eodem inde die Toningianam
lutum iri obſidionem, ipſamque tra-
ndam Eyderſtedam, *atque in* Huſ-
umum *oppidum præſidiarium intro-*
iſſum iri militem. Sequenti mox die in
anorum manus traditum iri Naſ-
haviam *&* Lalandiam: *quatriduo*
de Kockium, *ac mox totidem diebus*
oſt Corſeram. *Inde Holſatiano* Got-
orpio à præſidiario Danico milite
iberato, ubi ſex effluxiſſent hebdo-
nades, *ratis habitis, omnibus pactis,*
tq; adhibitis ſubſcriptionum manibus,
Croneburgum *ipſum in Regis Dania-*
ū ceſſurum manus. Additæ etiam con-
ditiones: In ſingulis futuros portubus qui
Delegatorum nomine bellici curas habe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ant commeatus. Si qui ex dedilitis ſe[des] ſuas mutare vellent, abitum in petra-ros ex more & legibus regionis. Prædia omnia & ſingula rata futura: pa[c]a item Hafniæ inter Daniarum Regem & Ducem Holſatiæ inſtituta anno mil-leſimo ſexcenteſimo ac quinquageſimo octavo. Partis utriuſque militiæ veniam futuram. Pactorum conditiones ſequ-turos Auguſtiſſimum Germanorum imperatorem, Poloniæ Regem *et* & Electorem Brandenburgicum *in eaſdem partes adſcitum iri* Comitem Oldenburgicum, *nec non reliquas ci-*vitates *omnes* Hanſeaticas. *Rotſchil-dianum Secretum tutum manſurum, & quæcunque in utriuſque partis ex-acerbationem eſſent facta, omnia in utriuſque partis tranquillitatem com-pitum iri. Singula futura rata, & in eorum fidem* Helſingneuræ, *ad diem vigeſimum quartum Junii intimus u-triuſque partis Secretarius, cum pleni-potentiaria ſua compareret ratihabi-tione.* Bormholmium *ad interſtitium anni in Daniarum Regis manſurum manu. Inde in compenſationem ſi quid rite à Sveco retribui non poſſet, nihilo tamen minus Svecorũ ceſſurum imperio.*

FINIS HISTORIÆ.

POLITICA DESCRIPTIO SVECIÆ.

Operis inſtitutum.

VASTUM illum totius peninſulæ, quam ad manus ſuſcepimus, tractum duo maıma continere Regna, Norvagicm & Svecicum, certiſſimis conſtat indiciis. Ex his quia Norvagium Danico paret imperio noſtræ c non futurum eſt operæ. Svecum hic in noſtras ſolum conceet partes. Sed hoc quia non iiſem maris clauditur terminis, no is quoque transfretandum erit, c inſtituta narratione eorum quæ ı ipſa peninſula continentur, in ppoſita abeundum littora, ac andem peragrandum quoque ubi ræclaræ gentis ultima conſtitent trophæa. Dicemus ergo prius Regnum ipſum Svecicum, atque actis inde velis in Bremenſem ibinus Ducatum, atque ultimò reracto quaſi pede in penitiorem tranſi-

Sveciæ Regnum non iiſdem clauditur finibus.

tranſibimus Pomeraniam, ubi - lutatis vaſtis quibuſdam terrarū ſpatiis ipſam Svecici inibi impe contuebimur majeſtatem.

Svecia, & ejus fines.

Svecia Scandiæ quondam, at Scandinaviæ, vaſtæ terrarum ad - ptentrionem molis ad Aquilonem converſæ pars ab Ortu Moſco à clauditur & Polonia, Meridio - lem verſus plagam ſolum hoc Balthicum habet mare, qua O - caſum ſpectat Germanico clau - tur Oceano ac late porrecto N - vagiæ latere, ad Boream iis La - poniæ finitur terminis, qui Sv - cicum non agnoſcunt imperiu.

Ejus natura deſcribitur.

Regio ipſa grandi montium co - ſternitur copia, ſylvis veſtitur i - finitis ac lacubus juxta flumi - buſque, incredibilem piſcium m - titudinem nutrientibus, freque - tiſſimè irrigatur.

Amœnitas Regionis.

Inter jucundiſ - mas adhæc montium convalles l - tiſſimis paſcuorum gaudet pla - tiebus, ac ſcopuli, quibus paſſi horrida videtur, tenui ſed viri ita obducuntur ceſpite, ut ſua n careant jucunditate pariter atq utilitate: omneſque adeo in faſ-

gi-

gium deſcendunt acumen, ut pe-
ritiſſimos etiam omni intercludant
adu: maxime qui ad Finlandium
& Svecicum littus frequentiſſimi
ponis partim rupibus, partim un-
dique erectis, regionem totam ve-
lu muro quodam cingunt, ac pe-
regrinos quoſcunque hoſtes ab ac-
ceſu arcent. Regio ipſa prolixæ *Quantitas regionis.*
& ſpatioſæ capacitatis, trecento-
rum & amplius milliarium longi-
tudine extenſa eſt: trium autem
Italicarum milliare intelligas opor-
tet *a*. Reliqua parte qua inhabita- a *Auguſt. lib. Baro in Moerſb. in Itinerar.*
bilis eſt non montibus impeditur,
ſed fluminibus ac lacubus, omni-
um piſcium copia frequentiſſimis.
Nam paſcuorum fœlicitatem au- *Fertilitas Regionis.*
gent ruſticorum, qui ex Hollan-
dia eò commigrarunt, teſtimonia,
quæ ſexaginta lactis urnas in Sve-
cia plus caſei & butyri reddere af-
firmant, quam in patria centum *b*. b *Martin. Zeil. in Deſcr. Svec. p. 53.*
Hinc paſcuorum commoditatem
infinitæ rigant paludes, quæ omnes
in piſculentiſſimos abeunt lacus, *Lacus piſculenti.*
quos ſuperbæ undique ambiunt ur-
bes, arces & ſplendidæ nobilium
domus; nec non ferri ac cupri
atque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

atque interdum etiam argenti p-dinæ: ut non immerito quis ſuſ-cetur Svecorum regnum ita ſuis p-undare opibus reditibuſq́; ut n facile aliis cedat Principibus *a*. R-liquus ager rerum vitæ ſuſtentan-ſufficientium feraciſſimus, exe-pto vino quod & aliis multis juxa regionibus natura negavit, id cujus injuria opimo penſavit me-le & pecorum fætu plus quam aliis gentibus uſitato. Gentis antiqui-tem hactenus dubitavit nemo; ſed quæ poſtea in varia diviſa abi nomina, quorum omnia ſuis cu titulis ex Scandinavia in varis mundi tranſiverunt partes. Ex is autem fuerunt *Gothi*, *Vandili*, *V-ſigothi*, *Gepides* c. & *Longobardi* d. ſi *Winili*. Sunt qui ejuſdem cardi populos putant, *Æſtones*, *Francos*, *I-nones* & *Salios* e, qui ad *Salam* a-nem, Ublaliam perluentem, d-predicantur nati *f*: nec non *Senon* qui *ingenti agmine ab ultimis terraru oris, cum media vaſtaſſent, ad int-ritum urbis Romanæ properarunt* g. S-*nones* autem cum *Sveonibus* eoſde fuiſſe, levi vocis docemur flexura

qua

a *Ol. Magn. lib. 2. cap. 19.*

Gentis Antiquitas.

b *Iſid. in Chr. Goth. & Proc. l. 1. Bell. Vandal.*

c *Crom.*

d *Paul. Warnef. lib. 1. c. 7.*

e *Strab & Plin.*

f *Tacit.*

g *Flor.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

quæ exoticis familiaris *a*, & teſti- *a Hadr. Iun. Hiſt. Bat. c. 21.*
monio *Taciti*, apud quem *vetuſtiſſi-*
mos ſe nobiliſſimoſque Svevorum Sem-
nones memorant. Ne quid de *Vanda-*
lis dicam, quos à *Daliis* Scandina-
viæ populis derivat Hadrianus Ju-
nius: atque *Aſcanziis* quos ex *Scan-*
zia egreſſos ipſe meminit Plinius,
& ad Mæotida paludem ſuas po-
ſuiſſe ſedes. De *Helvetiis*, quos pro-
prium *Svizerorum* prodit vocabulum
ait Bodinus *b*: *Quid Helvetii? qui* *b In Method. Hiſt.*
cum à Svecis originem traxerint, non
modo ſe ipſos, ſed & tot finitimos populos
tyrannide oppreſſos in libertatem vindi-
carunt. Auſtriæ Principes ſæpe frege-
runt, Germanis maximas clades intule-
runt. Imperii Germanici non minimam
partem occuparunt: denique tantum
animis ac viribus profecerunt, ut Princi-
pum cenſores ac magiſtri vocentur. Ac
mox *c.* ex Scandia egreſſos aſſerit, *c Cap. 2.*
Gothos, Francos, Hunnos, Herulos, An-
glos, Normannos, à quibus res maxi-
mæ geſtæ ſunt, & florentiſſima con-
ſtituta imperia, in Gallia, Britannia,
Hiſpania & Italia *d.* Ut non imme- *d Pont. Chor. Dan.*
rito *Carolus V.* dicere ſolitus fuerit,
Univerſam totius Europæ nobilitatem

ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ex Scandia ac Gothia tractibus fu e proſeminatam a.

a *Lev. Lemn.*

Mores Gentis.

Mores antiquæ hujus gentis la-datiſſimæ loquuntur leges, q e ita ad humanitatem loquuntur c juſtitiam, ut multis imitamen ceſſerint, etiam apud alias gen s conſtitutis. *Et ſi quid contrari huic laudi à cæteris præſcriptum fu, id potius amore ſuarum conſuetu-num, & odio victorum dominoru, ab iis factum fuiſſe, qui non al r clades ſuas quam victricis gentis vi-peris ulciſci potuerunt* b.

b *Joh. Ludov. Gothofr. Archont. Coſ. de Morib. Svec. & Goth.*

Militiæ gloria.

Militiæ item gloriam & priſca c moderna ſatis aſſerit experient. Celebratiſſimæ ſiquidem Goth-rum ex Svecia viciniſque regio-bus nationes magno egreſſæ n-mero, diverſis ſe orbis infuderu partibus, oſtenderuntque quo-nam fuerit illarum gentium, qu ingentem illam peninſulam, Sca-dinaviam, veteribus dictam, inc-luere, *robur* & *virtus*, ut qui ſ i docere potuerunt ſe torpore, ot & inertia flacceſcere non poſſ, quiq; inſtar numeroſiſſimi cujuſqu examinis, deſertâ patriâ, non dict

du

dntaxat Europæ partes, ſed ipſam *Occupant*
qɔq; Italiam gentium invaſerunt *multas*
rginam, expugnatamque longo *Europæ*
otinuerunt tempore, cui latè do- *partes &*
nnati fuerunt. Crudelem qui di- *Italiam.*
x gentem, crudelis eſt. *Quis*
mes niſi fuſo cruore? Barbariem
tlit vincendi ratio & modus oc-
cpandi. Unde nobile de gente
ttimonium: *Sveci moribus ſimpli-*
ceſincerique, ambitione non flagrant,
n ſtimulantur ab avaritia a. *Na-* a *Ioh. Bot.*
tualiter magnanimi ſunt & audaces, *in Orb.*
fales ingenio & ſubtiles, providi & *Amph.*
cſtantes in propoſito, in geſtu & ha-
bu approbandi, præpollentes viri-
b, ſtatu ardui & proceri, duri
vlneris & manu prompti, validi cor-
pe membriſque apti ac diſpoſitione
cmpoſiti b. Adhæc ludus illis ſem- b *Alphonſ.*
pr fuit gladiorum ictibus nuda *Carthag. de*
eponere capita, quæ etiamnum *Goth. ci-*
ſigulis duriſſima. Reliquarum *tant. Pau-*
vtutum moralium exempla ſine *lin.*
eemplis: *Humanitatem* in hac *Quis vir-*
nraberis gente, *temperantiam*, *tutum mo-*
hpitalitatem ac *fidem* c. Uxorum, *ralium*
qæ ante fuit, pluralitas tota om- *uſus.*
nbus exulat regionibus, idque c *Adam. Brem.* *Caſtitas Gentis.*

adeo

adeo ut ſi conjugem quis cogn
ſcat alterius, vel vitium faciat vi
gini crimen habeatur capitale
Valida ac robuſta incolarum co
pora. Ingenia ad quaſvis artes, d
ſciplinas ac ſcientias, capeſſe
daſque linguas ac idiomata pe
quam deprædicantur idonea. H
bitatio hodie non eadem qu
olim ſub eodem cum gregibus t
cto. Priſca ubique manet ſimpl
citas, quamvis nonnihil ab ant
qua paſſim, quæ damnoſa ſæp
fuit, remiſſum ſit hoſpitalitat

a *Mich. O Wexion de Gen. & Morib. Pop. Svec. Goth. c. 1.*

Ingenia Svecorum & Habitationes.

Latronum pœna gravis.

Latrones nulli & graſſatores, au
ſi qui paſſim, quod rariſſimè con
tingit, inveniuntur, graviſſim
plectuntur ſuppliciis, ita animu
ubique ad virtutem roboratus. Ba
nea utrique ſexui frequentia, qu
innatum promoveant robur, &
multis Septentrionalibus parite
atque Orientalibus populis com
munia. Si quæ muliebris ſexus mo
deſtia alibi laudata, hic certe & i
vicinis regionibus laudatiſſima
prudentiam, caſtitatem, ſagaci
tatem ingenii atque abſtinentiam
non alibi quiſquam deſideraveri

Sexus femineus modeſtiſſimus.

ma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

[m]ajorem. Temperantia ſtupendo *Temperantia Gentis.*
[m]ajor modo. Invenias panem ex
[tr]itico, ſiligine aut etiam hordeo.
[Q]uin ſi urgeat neceſſitas, etiam ex
[p]inorum & abietum corticibus,
[q]uem ita ſtomacho pinſunt utilem
[&] concoctu facilem, ut ritè quis
[à] narrantibus vix admittat. Car- *Carnium uſus frequens.*
[n]ium convictu, quarum regio-
[n]es abundantia frequentiſſimæ,
[o]mnes gaudent & ſinguli, quibus
[v]el fumo, vel ſale conditis in diu-
[tu]rnum veſcuntur tempus, mul-
[tu]m in id faciente frigore, quod
[d]iſſandis prodeſt corporibus & à
[ve]rmium corroſionibus arcendis.
[M]iraberis Svecos ipſos multum
[n]on delectari vitulinâ. Maſculum *Vitulina carne non utuntur.*
[q]ui præ ſe fert animum, quod deli-
[ca]tiori cibo avitam nolint debilita-
[re] virtutem. Finni adeo abhorrent
[u]t piaculum putent quidquam ex
[e]a delibaſſe. Piſces omnibus fre- *Piſcibus quomodo utantur.*
[q]uentes adeo, ut vel ſole induratis
[u]tantur vel ventis, quibus ita in-
[du]reſcunt ut in annos reſervari
[po]ſſint, inque alias regiones ne-
[go]tiationum commercio transferri.
[Se]d quod regionis auget admira-
tio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

tionem, non minor hic in id op
hiberni temporis clementia, qua
ſolis æſtivo tempore beneficiu.
Butyri ac Caſei apud Svecos reverentia. Butyri atque caſei juxta reveren
hic magna. Sunt qui inde incipia
cænam, finiant inde, continue
autem raro, niſi qui tenuioris max-
me ſint conditionis. Leguminu
aliorum uſus idem qui apud fr-
quentiſſimos paſſim populos.
quis non raparum in Lappia m-
retur multitudinem & uſum, q
multis vicinis cedit populis. Am-
Amictus ſimplex. ctus cunctis ſimplex, & quod a
avitam gentis facit affinitaten
etiam hodie Lombardico non a
ſimilis populo. Fæminarum pr
longa eaque nigricabunda pr
miſcuè pallia, &, quod ad orn
tum regionis facit, denſiſſimis co
rugata plicis, niſi quæ ſint, qu
ex recentioribus bellis eorumq
conſuetudine, peregrinarum ge
tium imbutæ ritu, novas ſubi
de veſtium induant imagines. A
Arma. ma cordi omnibus. Ruſtici cl
vam amant & ſecurim. Nobil
tas, & qui in illius eſt comita
tu gladiis, Germanæ gentis in
ſta

ſt: aut Gallicæ incedunt armati Habitacula ex ligno frequenti, Quæ baſilicas faciunt domos at ſacras, ex lapide munifica ſatiexſtructa manu. Cæterum *natio*nis *ſagax*, *induſtria*, diſcendarm avida artium & exercendarm gnara, ſobria etiam atque attota *a*: quo fit ut plurimos reperias, q ad centeſimum atq; trigeſimum, qn & quadrageſimum uſque anm vitam prorogent ſuam. Reliqas vitutes brevi quis deſcribat cmpendio, quo *incolæ regionis* ſint omnes *candidi & recti amantes* b; qmvis ne hæ ſubmiſſæ carmine lades quidquam genuinæ gentis dtrahant imagini, quæ ex bono h ſubmittimus authore *c*.

Ædium ſtructura.

a *Petr. But. Com. rer. Germ. lib. 2. cap. 16.*

Longævitas populi.

b *Thom. Lanſ. de Princip. inter Provincias Europæ.*

c *C Eraſm. Mich. Lati in Rer. Dan. lib 2. p. 57.*

Interea ſi quid reliqui eſt virtutis & uſus
Antiqui ſolis velut inſita munera Gothis
Eße ſuper videas. Non ſe verſuta, non ſe
Luxus & inviſo conſperſa licentia fuco
Vendicat, eſt genti, ceu notum eſt omnibus, æqua

Sim-

Simplicitas morum: ſtudium ne velle mereri
Et nihil effrani miſcere, patna tumultu.
Veſtibus à primis manet una præxtibus orta.
Integritas, rectumque colit priſque quieſcit
Moribus, & Regum quæ ſunt mandata veretur.
Gens ſanè ad dandum promptiſſima, cujus abuti
Interdum videns, alioſque alioſque benignâ
Prælargâque manu, claris dum amna malumque
Pro meritis præſtant, odiumque in præmia præſtant, &c.

Quæ antiquitus fuerit forma imperii.

Antiquiſſima imperii forma eadem quæ gentium aliarum nationumque penes Reges fuit, quibus ſubinde defunctis paternarum pe ditionum hæreditas in filios videbatur, illa tamen lege, t unum ſummum agnoſcerent Prinpem, à cujus omnia penderet nutu. Is autem erat qui Ubſalie i præerat ditioni; fuit ejus tanta ap d omnes majeſtas, ut & annua ei pe-
derit

drint tributa, quo Monarchicam
cnmuni omnium conſenſu impe-
radi tuerentur formam. Eſt enim
il gentis genius ut multorum ferre
iperium non poſſit. Quod ſi mi
nrennis aliquando hæres fuerit re-
lius, dati tutores qui perſonam
Pncipis & regnum ex unius admi-
niabant nomine. Ita totum belli
imerium penes unum fuit, ut &
cucta judicandi poteſtas; ſed quæ
ntis Regis authoritate diverſis de-
mdabatur per territoria judicibus,
à cibus ad Regem, vel illius Comi-
tiaeſſet appellatio. Qui recentiora
geti Regum volunt nomina, quam
naonum fert antiquitas, de titulo
diſutant, non authoritate. Nam
qu antiquitus principatus erat po-
teſis, eadem ſemper fuit quæ ho-
dieRegum, ut quorum omnia age-
batur arbitriis. In Monarchico au-
tenhoc imperio liberi hæreditario
pantibus ſuccedebant jure, nec
minsRegnum, quam cætera patris
bon, ęquitate quadã ac ſtudio erga
imprantes ducti, ad gnatum perti-
neripſi judicabant incolæ, quo-
tiesSucceſſori fuerit animus, ut

Ariſtocratiam Sveci ferre non poſſunt.

Regnum fuit hæreditarium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

vel regnum non reſpuerit, vel po-
puli defenſionem eâ ſuſceperit fi-
duciâ, quæ tuendis communibus
ſufficeret fortunis. Dignus hic no-
tatu priſcus ſuccedendi in patrium
ſolium ritus, qui talis fuit: *Rege
priore mortuo proximus hæres in ſceptra
ſucceſſurus ſumptuoſum apparabat con-
vivium prædeceſſori juſta perſoluturus.
In ipſo Sympoſio, ſeu Diæta, futurus
Rex primitus non ipſum thronum &
ſupremam ſedem, ſed inferius ſca-
num, ſive ſcabellum, occupabat, donec
ingens ſcyphus* (vulgo *Brokebagar*)
*inferretur. Huic Regni candidatus e-
minenti aſſurrexit: acceptoque magna
cum veneratione poculo, aut immani
cornu* (prout tum moris erat ex tri-
bus bibere) *votum præſtitit jurejuran-
do ſeſe adſtringens, non modo juſtè regno
uſurum, verum inſigni quoque facino-
re colluſtraturum, terminoſque dilata-
turum, atque ita cyathum evacuabat:
& poſtmodum in ſolium parentis ſe
anteceſſoris honorificè deducebatur* a.
Sed antiquato hoc Electionis ritu,
vicinioribus inde ſæculis alius di-
gnandi creandique Reges mos i-
valuit ac conſuetudo, quæ talis fuit:
Co-

a *Sturleſſon in Chron. Norveg. de Regib. Suec. in vita Ingialdi Reg. c. 15.*

Convocatis Aquilonaribus unanimis conſentiebatur ſuffragiis, ne quis pro pro Rege haberetur, qui non apud *Ubſaliam* electus decerneretur *a*. Fiebat autem hæc electio ad lapidem *Moraſteen* non procul Ubſaliâ diſtantem *b*, quem alii minores duodecim cingebant. Antiquiſſimum hoc *ſaxum Regis effigio inſignitum erat, regioque ſcuto adornatum, dextrâ aureum tenente pomum, ſceptrum ſiniſtra.* Confluente ad hunc lapidem immenſa hominum multitudine, maximè Regni Senatoribus, Legiferiſque ſive judicibus Provincialibus, & Urbium Rusticorumque delegatis ad deſtinatum diem concurrentibus, ex Senatorio ordine primus oratione gravi, eligendi Regis atque habendi neceſſitatem exponebat, omneſque ut diligenti circumſpectione atque juſta cum mentis deliberatione poſitâ longiori morâ, quem Regno maximè profuturum Regem exiſtimarent, liberis votis, ſine privato affectu ut deſignarent admonebat. Inde novo Regi ſubditi jurisjurandi religione ultro ci-

a *Eric. Ubſal.*

b *Ioh. M. lib. 21. c. 1. & Ol. M. lib. 8. c. 1.*

Reges eligebantur ad Saxum haud procul Ubſaliâ.

troque adſtringebantur. Sed novi-
ſimis centum & ſeptuaginta circit
annis ſub exterorum tyranni
Noviſſimus eligendi Regis modus. exactis, novus ante ſeculum
quod excurrit, Regis conſtitue-
di modus ſaluberrimo introduct;
eſt conſilio. Ut ob merita G-
STAVI I, nec minus ut fluct-
bus, diſſidiis atque tumultibu,
quæ Electionem comitari ſolen,
patria liberaretur; ex poſteris eju-
dem & laudatiſſima familia *Guſt-
viana*, quamdiu ullus ſupereſſe,
Rex hæreditario jure ſucceder
ac crearetur. Et ſi Regi plures e
ſent filii, natu maximus in ſcept
ſuccederet, hujuſque filius patru
præferretur; cæteris autem Reg
filiis certi Ducatus decernerentu
Filialibus autem honeſta iiſque d
gna ſuſtentatio, nubentibus ve
centum aſſignarentur imperialiu
millia, ex ſpeciali Ordinum co
tributione. Hæreditarium hoc ju
primò in Comitiis *Orebroënſibu*
circa initium anni milleſimi qui
genteſimi & quadrageſimi à R
gni Senatu, & præcipuis Ordin
Equeſtris, Rege GUSTAVO I
eju

eiſque poſteris aſſertum, ac qua-
dennio poſt *Aroſiæ* die decimo
ttio Januarii unanimo & libero
Egni Ordinum & primariæ No-
bitatis Sveciæ conſenſu, ſuffragio
aque decreto corroboratum fuit.
Publicam ſucceſſionis curam hæ
iSvecia ſeqvuntur ſolemnitates.
imum ex Regia Ubſalienſi fit
poceſſus in templum Cathedrale,
ui ipſa peragi ſolet inauguratio.
I proceſſu inter arcem & delu-
tum utrinque Equitatus Regius
& illuſtrium viam claudit, per
cam, veluti plateam, procedi-
tr. Proceſſus verò ordo hic eſt.
I ipſo ordinis frontiſpicio duo
pæcedunt præcones. Hos Tubici-
es cum æneis ſeqvuntur Tympa-
is. Inde Aulicus ſequitur Mare-
ſhallus cum cæteris Illuſtribus,
ulicis, & ſi qui ſunt alii nobiles
cotici, vel illuſtri Collegio non-
um inſerti, qui omnes ſingulo
rni cedunt ordine. Proximo or-
ne conſpicitur Marſchallus Pro-
ncialis, quem omnes Comites, Ba-
ones & Nobiles in illuſtre relati
ollegium comitantur, itidem ter-

Solemnitates quænam obſerventur in ſucceſſione Regum.

Quis Ordo ſervetur in proceſſu.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ni ac terni; ex quibus tamen qi inferiores ſunt præcedunt, qi autem ſuperiores ſunt ſeqvuntr. In tertio ordine duo itidem viſu-tur Præcones, quos Tubicines cum gemino ſequuti æneo tympa-no Regni præcedunt Mareſcha-lum baculo inſtructum. Hos bini ac bini Regni ſequuntur Sena-res. Inde Archiepiſcopus olei f-reum portans cornu, ac demum R-galia geſtantes ſupremi Regni S-natores. *Goronam* Drotzetus, *G-dium* Marſchus, *Sceptrum* Adr-rallius, *Aureum Pomum* Cancel-rius & Theſaurarius *Clavem*. Dr-tzetus & Marſchus proximè ant-cedunt Regem. Tandem ipſe Rex ſequitur, quem holoſericum t-gmen à quatuor ex præcipua n-bilitate geſtatum tegit. Rex equo inſidens progreditur. Latera utri-que ſtipant ſatellites, & qui ſut corporis cuſtodes, omnes bipe-nibus aliiſque inſtructi armis. R-gem ſequuntur qui exteri adſut Principes eorumque Legati: qus omnes ingens comitatur miniſtr-rum caterva. Hinc Reginæ Ma-

ſcha-

:hallus aulicus, cum ſexdupli-
i nobilium ordine, ternis ac ter-
is pariter procedentibus, ſequi-
ur. Hos excipiunt currus *Regi-
am* atque *Duciſſas* vehentes, quas
ıum immediatè ſubſequitur Gy-
ıecæum. Mox Comitiſſæ ac reli-
uæ illuſtres Dominæ ac Virgines
equuntur, quotquot tum præ-
entes fuerint. Ad Templi Cathe-
lralis valvas, ubi Epiſcopi & Su-
ıerintendentes alios præſtolantur,
Regnique Proceres cum Regali-
ıus ſubſiſtunt, unus Epiſcopo-
um adventantem Regem his ex-
:ipit verbis: *Benedictus qui venit in
nomine Domini.* Alius verò felicia
cuncta comprecando, peculiari
voto & precationis formulâ, in
hunc uſum conceptâ, gratulatur.
Hinc Epiſcopi & Superintenden-
tes Regium Senatum ad altare uſ-
que in templum præcedunt: ubi
utrinque ſubſiſtunt; Regalia verò
imponuntur altari, *Rege, Regina*
Principibuſque atque Duciſſis ſin-
gulis ſua ſubſellia occupantibus.
Inauguratio ipſa his peragitur riti-
bus. I. Archiepiſcopus è ſugge-

Quænam in Auguratione obſerventur.

 ſtu

ſtu *textum* explicat *Scripturæ* di[illegible]
inaugurationi congruum. Fi[illegible]a
concione *Symbolum Chriſtianæ fi*[illegible]
Svecico concinnitur idiomate. M[illegible]
Litania cum appoſitis aliis reci[illegible]
tur precationibus ab uno Epiſcop[illegible]
rum. II. His præmiſſis Rex ex ſ[illegible]
ad altare deducitur ſubſelliis. M[illegible]
ſchalli cum ſuis præcedunt bacu[illegible]
Latus utrumq; Regis claudunt *D*[illegible]
tzetus & *Cancellarius*. Tandem A[illegible]
chiepiſcopus Ubſalienſis inchoa[illegible]
Inaugurationis ceremoniæ. Inaugurationis actu rem hiſce pe[illegible]
ſequitur ceremoniis. 1. Una cum [illegible]
ctis duobus proceribus Regem ci[illegible]
cumdat *chlamyde*. 2 Flexis Rege[illegible]
genibus coram altari precatum *o*[illegible]
e cornu deprompto *inungit*, fron[illegible]
ſcilicet & lacertos, addita conv[illegible]
nienti ad id precatiunculâ. 3. Reg[illegible]
Cancellarius *Iuramentum Regi rec*[illegible]
tat, extenſa voce digitiſque ſono[illegible]
voce præſtandum. 4. Rex coram a[illegible]
tari *Solium* conſcendit. Archiepiſc[illegible]
pus *coronam* auro gemmiſque ful[illegible]
gentem, regio aptat capiti, adhibi[illegible]
ta itidem congrua in id oration[illegible]
5. Porrigitur *Sceptrum*. 6. Aureu[illegible]
pomum. 7. *Clavis*. 8. *Enſis*, adapta[illegible]
de

evota ſingulis precatione. Qui-
lis peractis, unus præconum Sten-
treâ exclamat voce: *Nunc corona-
tus eſt.R.N. in Svetia & Gothia Regem
& nullus alius.* Totusque cætus ſub-
lta reſpondet voce: *Vivat & flore-
at Rex in perpetuum.* Rex inde in
manu Sceptrum, in capite retinet
Coronam, cætera Regalia, iiſ-
dem, qui ante ea habuerunt, red-
it Senatoribus. Ubi in ſuum rediit
ſubſellium, Svecico idiomate Pſal-
mus canitur vigeſimus. *Exaudiet te
Dominus in die tribulationis. &c.* Pera-
ctis his omnibus, proceſſus è choro
hoc iterum inſtituitur ordine. Rex
à *Drotzeto* & *Cancellario* in ipſum
deducitur thronum, ubi Regium
occupat ſolium Marſcalli, & Re-
galia præcedunt cum Regni una
inſignibus. Hinc Provinciarum
quoq; inſignia adferuntur ad thro-
num, quæ Rex in Feuda concede-
re decreverat, quæque Rex diſtri-
buit, Regni inſigni manu tenens.
Vaſalli capulum inſignium genera-
lium dextra apprehendunt, ſuo-
rum vero Feudorum ſiniſtrâ. Mar-
ſchallus deinde Regni cum genera-

libus Regni inſignibus ad dextra[m],
Vaſalli cum ſuis ad ſiniſtram in[l]a
throni gradus concedunt. Inde R[e]-
gni Senatores per præconem ev[o]-
cati, ordine ſinguli, ad ultimu[m]
uſque genibus accedunt innix[i],
ſuum fidelitatis præſtituri jurame-
tum. Mox Rex ſuam ſingulis po-
rigit dextram. Tandem poſt[ea]
in ſtationem ſuam quique rec-
dunt, dum Svecice *Te Deum lauda-
mus* publica Muſicorum intonat[ur]
voce. Rex throno diſcedens [e]

Ordo redeundi domum.

templo in Regiam ſuam, eode[m]
quo venerat ordine, revertitur, n[iſi]
quod Marſchus cum univerſalib[us]
Regni inſignibus immediatè ſu-
ſequatur Regem. Quod dum [fit]
multa auri argentique in populu[m]
ſparguntur miſſilia: epulumq[ue]
regia præparatur magnificenti[a],
quo omnes excipiuntur præſe[n]-
tes, fuſoque ad ſatietatem vin[o]
cuncta omnium perſonant jubi[lis]
lætitiâque. Sequenti die omnes [in]

Ritus præſtandi juramentum Regi.

arcem conveniunt Ordines, ac R[e]-
gi elevata jurant manu & porr[e]-
ctis in cælum digitis. Illuſtres [&]
Nobiles equis hoc faciunt inſiden-

tes,

tes, qui Urbium ſequuntur jura atque Ruſtici erectis in pedes corporibus. Hinc Rex unus eſt cui competit religionem defendere ac promovere. Arces, caſtra & provincias in poteſtate habet: omneque jus ſuum & Coronæ ſecundum leges tuetur. Ipſe Dei in terris vicarius eſt, nec quenquam in terris agnoſcit ſuperiorem. Leges condit univerſis & ſingulis; non excluſis tamen Ephororum Ordinumque ſuffragiis. Has ſolus interpretatur omnes, omniumque judiciorum ſupremus inſpector ac reviſor. Jus vitæ & necis juxta Ordines habet. Conſtituit Magiſtratus & juriſdictionem tribuit. Principes, Duces, Comites, Barones, Nobiles, Equites creat, eiſque contribuit Feuda. Doctores, Licentiatos, Artiumque Liberalium Magiſtros creandi, poteſtatem per Delegatos facit. Reſtituit famæ. Salvum tribuit Conductum. Publicos ordinandi Curſores licentiam præſtat. Præmiſſo Ordinum ſuffragio bellum indicendi jus habet, ut & ſanciendi pacem;

Regis authoritas.

Fædera item pangendi & m-
tendi Legatos. Rex etiam ſu-
mum jus obtinet Fiſci. Arma-
dias ſive loca ubi clauduntur arm,
ſuis munit privilegiis. Ius viæ pu-
licæ, & hanc à latronis tutam pr-
ſtandi, ſummum retinet. Flumin
publica cum ſuis reditibus ac port-
bus, atque in iis vectigalia diſp-
nendi aut tributa, ex Ordinum o-
dinat conſenſu. Contribution
alias extraordinarias, exigen
neceſſitate, juxta leges injung.
Monetam cudit & cudendi dat p-
teſtatem. Exigit angarias. Mulct
partem interdum capit totam. A-
ces erigit & Caſtella. Condit U-
bes & condendi concedit privil-
gium. Inque metallicas jus ſun-
mum habet fodinas.

Regni Senatores & quæ eorum officia.

In Regni adminiſtratione prox-
mi Regi ſunt *Regni Senatores* nume-
ro ordinariè viginti quinque. Ho-
rum munus & officium eſt, Rege
de jure admonere Regni, eiqu
pro viribus ſvadere utilia. Ordine
ac plebem in fide confirmare &
obedientia: omniaque ordinariè &
extraordinariè ſingula ad dignita-
tem

m commodumque Regis confer-
ac Regni. Hi quotidie in Buleu-
rio cum Rege recentes ineunt
onſultationes. Sunt autem pu-
lica ejuſmodi Buleuteria quinque.
Eſt *Collegium Iuſtitiæ*. Hic Iudi- *Collegium juſtitiæ.*
ialia quævis & Caſus forenſes,
el directè cognitioni Regis ſub-
icentes, vel per apellationem huc
evolutæ, ſpectantur, unde & *Re-*
ium vocatur *judicium*, vulgo *Hoff-*
aet. Huc fiunt appellationes ex
Ducatibus & provinciis, dummo-
o cauſæ valor majoris fuerit mo-
nenti, & in proceſſu nominatam
equaverit ſummam. Hic læſæ Ma-
eſtatis dijudicantur crimina: item
quærelæ denegatæ inſtitiæ ab infe-
ioribus judicibus, & ſi qui caſus à
Senatibus Academicis decidi non
poſſint. Nec ultorior datur provo-
catio, ſeu appellatio. Datur ta-
men vel per Libellum ſupplicem,
vel impretrata licentia à Parla-
neto, apud S. R. M. *Beneficium*
reviſionis, numeratâ certâ pecu-
niâ, quam retinet Collegium.
ſive approbetur ſententia, ſive
reprobetur. Sunt autem talia Par- *Quatuor Parlamenta.*
lamen-

Stockholmienſe. lamenta quatuor, quorum &
præcipuum eſt *Stockholmienſe*, ubi
Drotzetus Regni præſidet cum ſe-
decim Aſſeſſoribus, quatuor Re-
gni Senatoribus & ſex aliis Ordi-
nis Equeſtris, ut & ſex litteratis
atque juriſconſultis: quibus ad-
ſunt Secretarius, Fiſcalis, Actua-
rius & Scribæ. Eſtque hujus Par-
lamenti tanta in Svecia authoritas,
ut ipſum ei ſubjaceat Regnum
cum Helſingiâ Dalecarliâ & bo-
realioribus provinciis: nec non ſi
qui ſpeciali privilegio cæterorum
Parlamentorum cognitioni exi-
muntur: ut Ducatus *Æſtiæ* & ur-
bes *Riga*, *Revalia*. 2 Parlamen-
Junæcopienſe. tum habetur *Junecopiæ*, cui præſi-
det unus ex Regni Senatu. Aſſeſ-
ſores ſunt ſex nobiles, & toti-
dem alii viri eruditi atque pruden-
tes: quibus ſuus etiam eſt Secre-
tarius, Notarius & Advocatus Fi-
ſci. Huc pertinet Regnum Go-
thiæ, cum Wermia & Dalia pro-
Aboënſe. vinciis. 3. Parlamentum eſt *Abo*
in Fenningia. Hoc Præſidem ha-
bet Regium Senatorem, Aſſeſſores
ſex nobiles, aliosque totidem pru-

dentes

entes viros ac cordatos; item Seretarium, Notarium & Fiſcalem. Iuic ſubeſt Magnus Fenningiæ)ucatus, & utraque ſimul Carela. 4. Parlamentum reſidet *Dor-* *ati* in Livonia, cui à totidem propectum Aſſeſſoribus; ſed quo reeruntur ex ſola Livoniâ atque In-ria. His ſubjiciuntur *Legiferi*, qui uos quoque habent Aſſeſſores. Hi n ſingulis territoriis ſuarum proinciarum intra triennium exerent judicia. Horum officium eſt n exercendis judiciis & decidenlis controverſiis ab inferiori foro erritorialium judicum ad ſe devoutis. Tenentur etiam, ut & alii omnes inferiores ſeculares judi-:es, ſententiarum à ſe latarum co-lices Regio Tribunali, ſive Par-amento, circa initium Februarii quotannis revidendos ſiſtere. Hi autem Legiferi ſumuntur è Sena-torum Regis numero, certumque habent ſalarium, quod provinciarum incolæ annuatim pendunt. Suntque hodie quatuordecim. Ad hos fit appellatio à judicibus territorialibus; coram quibus cum duo-

Dorpatenſe.

Legiferi & eorum officia.

Legiferi unde legantur.

decim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

decim Aſſeſſoribus è plebe, vis cordalis, eſt *prima inſtantia* rur

In Urbibus quo ordine jus exercetur.

In Urbibus prima inſtantia eſt n Curia inferiori, vulgo *Kaemerrii*; ſecunda coram Conſulibus in Senatu Urbico: tertia, ſi res tati momenti, in Regio Parlamen. In his Urbibus communiter qu tuor ſunt Conſules. Horum *primus* ut plurimum dicitur *Regius*, qui Juſtitiæ principaliter præeſt. Hic concreditur Archivum cum pri legiis & ſtatutis: ejuſque curæ directioni ſubſunt Templa, Sch læ, Noſocomia, Orphanotroph & morum atque ſumptuum cenſ ræ quoad leges politicas. *Secundus* dirigit *Negotiationes*, Nundinas mercium pretia; nec non ipſi Ur de maturo proſpicit commeat *Tertius* inſpectionem habet *Artificum*, & quæcunque facta aliqu ſunt arte taxat. Piſtoribus ac ce viſiæ Coctoribus modum ponit leges. *Quartus* curat *Reditus civitatis*, obſervat mundiciem ac nit rem Urbis, ipſaque avertit incen dia. Singulis iſtis Conſulibus du aut tres ex Urbis Senatoribus ſem

pe

pr adjunguntur Collegæ, qui qui-
bſcunque hebdomadibus, extra-
cdinariis nonnullis diebus ad con-
ſtandum ſeorſim conveniunt. In-
t alia Suprema Collegia eſt etiam
Mlitare, *Navale*, *Cancellaria* & *Ca-
mra Fiſci*. Quibus ultimò additur
Mallicum quod certo reſpectu ad
ihd refertur peculiari inſtructio-
n & ſtatutis gaudens, erectum
Ano 1637. Memorabile hic item
e quod majorum quinque ſupra
dtorum Collegiorum Præſides in
Rgis abſentia, morbo aut mino-
rni ætate, vel interregno, Re-
gi Gubernatores ſint, & Regii
pilli Tutores.

Alia per Sveciam Collegia.

Nec deſunt alia quoque magna
iRegno officia, quæ ad majeſta-
t faciant pompam, vel Regni de-
cs aut utilitatem Coronæ. Eſtque
ihis *Regni Marſchallus*, qui iti-
dm unus ex Senatorio eſt ordine.
Fc ceremoniis & publicis præeſt
cngreſſibus, nec non nuptialibus
i ſolennitatibus, & in conviviis
àRege inſtitutis omnes modera-
t pompas. Excipit Legatos, &
idem de cunctis proſpicit neceſſa-
riis.

Alia per Regnum officia.

Regni Marſchallus.

riis. Juſſu Regis Senatum, vel ar:s ejus gerentes, per publicos con-cat miniſtros. In Comitiis comm-ne curat ſilentium, & poteſtatm dicendæ facit ſententiæ. Eos quibs jus comparendi nullum, per ſatl-lites eliminari jubet. Ipſam Reg-am dirigit Aulam, omneſque i-penſas inſpicit ac moderatur. Une Aulicus ipſe Regis Marſchallus t & Magiſter Aulæ, Magiſter item Stabuli, & quicunque cellæ cu-næque Regiæ aut Stabulo ſubſe-viunt, nec non Tribunus cohors Aulicæ, quoad cerimonias & qu-tidiana miniſteria (alias enim à Militari Collegio dependent) par-re tenentur, ne officium neg-gant, vel quid contra decoru admittant.

Armamentarius Regni.

Armamentarius Regni t ad Militare Collegium pertine, à quo &, poſt communitione factam, ſententias accipit; i omnis generis arma, tormenta, pyrium curat pulverem, & al quævis ad bellum neceſſaria pro ſpicit ac dirigit.

Archiſtabularius.

Archiſtabularius ſtabuli & equorum Regiorum ub vis conſtitutorum ſummam geri curan

ciam. *Venator* jura Venationis, vi- *Venator.*
vaa, ſaltus & nemora ad Princi-
pi dirigit utilitatem: proſpicitque
juta ne aves aut quadrupedes, niſi
leibus definito tempore, capian-
tu; Urſorum verò ac Luporum,
caeterorumque noxiorum anima-
lium venatio, quam & antiquæ le-
gi exigunt, ne negligatur. Arbo-
resfrugiferæ, ut mali, pyri, quer-
ci, fagi, coryli & ſimiles ne teme-
rexcidantur advertit. Sed hi or-
diarie reſident Stocholmiæ, niſi
cn eas ſua aliò poſtulant officia.
I Urbibus & Provinciis, ut omnia *In Urbibus & Provinciis quinam Regis præſint nomine.*
rè adminiſtrentur, mandata Re-
gi exeqvutioni mandentur, inter-
ce Coronæ non negligatur *Gu-*
bnatores, *Caſtellani* ac *Toparchæ*
rident. Quales ſunt *Holmenſis* in
ace Regia, ſive *Caſtellanus Stock-*
hlmienſis, qui rurali provinciæ *Caſtellanus Stockholmienſis.*
nlli præeſt; ſed Arcis Regiæ
Holmienſis ſtructuras inſpicit &
rget aliaque ædificia Regia Hol-
miæ, cum muris ac tabulatis urbis.
l Urbi peculiari authoritate præ-
ctus eſt, ut privilegia ejus tuea-
ur, politicæ adminiſtrationi præſit:
ædi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ædificia, reditus & negotiationes, & quæ huc ſpectant dirigat atque promoveat: arma & exercitia militaria civium luſtret. Nec Regni Regalia in urbe diminui patitur, aut Rege inſcio, quidquam Fiſci reditibus decedere. Ipſe ſemper unus ex Regni eſt Senatoribus: adjungiturque ei Vice-Cancellarius ex Ordine Eqeſtri, qui in judiciis Urbanis juxta Conſules & Senatum Urbis præſidet, juſtitiæque exquutioni intentus eſt. Additur et Urbis Capitaneus, quem ſui ſequuntur ſatellites.

Vires & potentia Svecorum quæ.

Quæ ad *Vires & Potentiam* cujuscunque facere poſſunt Regni, hæc cumulatâ Deus manu omnia & ſingula huic contulit Regno. *Subditorum* hic in Principem *amor & benevolentia* nullius gentis cedit affectui, ita ut Reges ſuos in ipſo fovere videantur gremio; ſæpiuſque contigerit Reges in privati civis ſinum captandæ quieti tuto inclinaſſe caput, atque uno ſoloque comitante puerulo, vel rheda ſe ſui commiſiſſe ſubditi, vel cymbæ tranſvehendum. Si *Terrarum*

Subditorum amor & benevolentia.

ſpectes *Situm*, hoc ſi ullum unquam *Situs Regni inexpugnabilis.* magis formatum fuit Regnum, Svecia certè firmatur. Univerſum quidem imperium Baltico alluitur mari, ac reliquo cingitur Oceano, ubi ad plura altiſſimæ rupes milliaria, & latentia paſſim ſaxa, ſcopulique innumerabiles acceſſum ad littus, ſine ductore indigena, ineluctabilem reddunt atque impoſſibilem. Cætera tecti nubibus contigui montes, ſaltus impervii, & ampliſſima rapidiſſimaque flumina, ne quid de ipſis Regni totius dicam meditulliis, quæ ſylvis ſcatent, paludibus, amnibus & lacubus, montibus item, quos pro muris habere ſolent incolæ atque propugnaculis, quoties, irruente ex improviſo hoſte, ſe familiaſque ſuas ac univerſam inde ſupellectilem iis commiſerint, ex quibus & numeroſum fame enecuerunt militem, & manus minoris hoſtem ad internecionem profligarunt. *Viros* ſi ſpectas & *Arma*, revoca *Arma Svecorum qualia.* in memoriam quot hinc olim ſuſceptæ fuerint expeditiones, & quam late diffuſæ gentes & vaſtiſſima

occu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

occuparunt Regna & multas p[aſ]-
ſim reliquerint colonias. Et h[od]ie
communibus cum Germanis, G[al]-
lis, Hiſpanis aliiſque Europ[æ]is
utentes armis non minus equi[te]s
quam pedites pugnant, utri[qu]e
bellatores optimi, ut qui nulli ge[nti]
tractandi arma dexteritate cedu[nt],
Exercitus quantus. *Exercitum* nemo hic ſemper mi[ni]-
tur magnum. Turmæ hic mul[tæ],
Ductores, Tribuni & Officiales [ii]
publicis jugiter aluntur ſumptib[us]:
quin & Provinciarum, Ducatu[um]
Comitatuumque numero cum vi-
nis certat regionibus. Minores, ſi-
gulas nutriunt cohortes, Majore[s],
pro qualitate rerum, binas etia[m]
atque ternas, eaſque vel peditum,
vel equitum, ita ut breviſſimo tem-
poris ſpatio triginta aut quadra-
ginta millium peditum, equitum v[e]-
ro decem aut duodecim milliu[m]
numerare quis facile poſſit: [n]
quid dicam de Nautis, quos a[d]
ſexies mille citiſſimè convocavi[t].
Parata item ſtruendis in Regn[o]
Navalis potentia. navibus materies *Navalem* illiu[s]
docet *Potentiam*, ut quod abunda[t]
trabibus, aſſeribus, tabulis, mali[s]
cana

nabe, ferro, ære, gummi & riquis. Eſtque hæc Svecicarum nvium gloria, quod firmiſſimo pollent robore. Quid de *pyrio* dicam *pvere*, qui hic etiam à ruſticis ctimè conficitur & copioſiſſimè? Quid de *Tormentis bellicis?* quorum tnta apud Svecos copia, ut Orbi on Regno ſolũ ſufficere queant *a*. *Divitias* ſi quis quærat? hæ tot a tantæ in hoc ſunt Regno, ut amiratione ſuſpicere, & ſtupencm Dei in hæc borealia loca benigitatem tacitâ gratitudinis veneitione ſit proſequi facilius, imo quius, quàm vana oſtentatione o mundanam exaggerare gloam. Sveciæ ad ſuſtentationem i neceſſarium vitæ humanæ uſum atura negavit nihil. Si ſuſpicias *erem*, is omnis generis volucrilis renitet, Tetraones hic, urogallos, etiam minores attagenes, erdices & ſimiles conſpicies in eliciis habitas: Olores item, u cygnos, fulicas, querquedus, anates, anſeres, ſturnos, alumbes, turtures, turdos, paimbes, & ſimiles. Si rimeris *Aquas,*

a *Philip. Honor. In Relat. de Stat. Regn. Svect.*

Divitiæ Svecorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Aquas, copioſa piſcium caterv in mari, in lacubus, in fluviis occ[r]rit ac ſtagnis, quæ non neceſſi[t]i modo, ſed & ipſis abunde ſu[f]ciunt deliciis. Si intuearis *Solu[m]*, lætiſſima paſcua, agri fertiliſ[ſi]mi, pecudum numeroſæ greges; quin & ipſæ ſylvæ variis ſcatent feris, cervis, damis, leporibus[q]que cuniculis. Alias *Sylvarum* u[ti]litates divitiaſque quis effera[t]? Laudant Cydonia alii poma, A[u]rantia alii. Sveci ex ſylvis ſuis d[o]mos, palatia, templa, naves æ[di]ficant. Hinc tegendis cortic[e]s ædibus; hinc aſſeres, tabula[e]: hinc vaſa & quotidianis inſtrume[n]ta uſibus apta petunt & confic[i]unt: hinc picem, oleum & m[e]dicinam hauriunt; quæ omnia v[e]l una Abies, quæ alias viliſſima v[i]detur arbor, hic frequentiſſima præbet: ne quid de quercu & f[a]go, dicam, unde innumeræ m[a]gno ſuo cum emolumento ſag[i]nantur greges. *Montium* ſi qu[is] ſcrutetur viſcera, argenti hic, æri[s] ferri omniumque metallorum a[c] mineralium inveniet theſauros

Stupendæ rerum omnium

In Svecia quique ſylvarum uſus?

Fertilitas montium.

q

ci non ad ſolius Sveciæ faciunt
um, ſed & aliis multis ſubmini-
ſantur regionibus. Reliqua ita
cmpendio deſcribuntur. *Sveonia*
eo fertiliſſima, Ager fruge ac melle
opimus, extra quod pecorum fœtu
onibus antefertur: opportunitas flu-
mum ſylvarum magnaq́; ubique pe-
reinis mercibus omnis regio plena.
Nllis egere dicas Sveones opibus, ex-
ceâ, quam nos diligimus, ſive ado-
ramus, ſuperbiâ. Omnia enim inſtru-
mnta vana gloriæ, hoc eſt, Aurum,
anntum, ſonipedes regios, pelles
Ctorum & Marturum, quæ nos ad-
matione ſui dementant, illi pro ni-
hi ducunt a.

Genuina Sveciæ deſcriptio.

a *Adam. Bremenſis*

Cæterum Urbes pro tanti regni
aplitudine pauciores ſunt. Cau-
ſa arbitrantur nonnulli ſoli ac
teræ eſſe genium, ut quid larga
eſingulis manu cuncta tribuit in-
ccis quæ ad quotidianum ſuffici-
ar uſum, nec peregrina cupit
cmmercia, quorum beneficio
opida & civitates alibi frequen-
tires eſſe ſolent, in quas ſuas alie-
nienæ exponere merces ſolent,
utillinc in vicinas diſtrahantur

Quare Svecia urbibus non frequens?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

partes, quæ alienigenis vel deſ.
tuuntur deliciis, vel ſuis ſibi n
ſufficiunt proventibus. Sunt q
putant Urbium hanc raritate
gentis adſcribendam indoli, qu
etiam in ſingulis ex plebe ſtupe
dis pollet inventionibus, adeo
ad ſubtiliſſimas ſubinde artes qui
que maxime reperiatur idoneu
Nam quæ privatis ſerviunt uſib
hæc adeo ubique omnibus fr
quentata, ut peregrini ſtupea
omnes omnibus in una eademqu
domo cunctas fere exerceri arte
Singuli ſibi calceos, ocreas veſte
que ruri conficiunt. Fabrilia ſi
guli, currus & aliam parant ſ
pellectilem. Ferreas ipſi ſole
equinis aptant calcibus. Ipſi ce
viſiam, mulſum & ſuum ſibi co
ficiunt vinum. Unde fit quod ſu
quiſque haud deſtitutus arte m
nus publicos civitatum curet co
greſſus. Quamvis ipſe item loco
rum ſitus multum ad id faciat
quod in hoc regno minus frequen
tia ſint Emporia, maxime ad ex
tremam Septentrionem ſeſe por
rigentibus. Hi ſiquidem agricul
tura

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ura, piſcationibus, venatione, nec minus bello atque militia exercentes, innato quaſi ſtudio, civitas & fugiunt delicias, &, ſi quando fortaſſe in illas incidant, eaſdem non niſi cum faſtidio excipiunt, tanquam naturæ ſuæ nequaquam convenientes. Aliquas tamen Urbes antiquitus etiam fuiſſe, eaſque optime conſtitutas priſcæ leges municipales de Urbium conſtitutione, policia & negotiationibus rite exercendis, ut & ipſa ſufficienter demonſtrat hiſtoria. Nos hic de iis tantum agemus quas præſens fert ſeculum, ordinem ſecuti non ſeries earum quæ in Holmenſibus Comitiis *A.* 1640. die. 26. Januarii eſt confirmata; ſed quam ſingularum provinciarum uſus feret.

Antiquitus plures in Svecia fuerunt Civitates, quam nunc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Hiſtorico-Geographica REGNORUM DESCRIPTIO.

Scandinaviæ diviſio.

REGNA Scandinaviæ, qu: ſuis latiſſimè diffuſa dixi mus latifundiis, hodie in ſ continet *Sveciam*, *Laplandiam*, *Go tiam*, *Finlandiam*, *Ingriam*, *Liv niam*, & quæ nuperrimo acceſſ bello *Scania*, cum adjectis ex D: nico Regno *Inſulis*, quas ſingula Regnorum partes ſuo perſeque mur ordine.

SVECIA preſſe dicta à Dale karlorum Albi, vulgo *Elff*, ad ſylva *Kalmarder* inter gr. 58. & 61. bo realis latitudinis jacet. Separan illam à Norvagia *Trolketta* fluviu & *Sevones* montes. *Veter* lacus cun *Motala* fluvio à Gothia. A Finlan dia mare fluviuſque *Kimi*, qui in timo miſcetur Bothnico ſinui. Eſ quaſi centrum Regni. Jacet inte Mare Balthicum, Gothiam, Wer miam, Dalecarliam & Geſtri ciam. Sveci valent ingenio. Lati ne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

e, Gallicè, Germanicè plerique
oqvuntur, & cum genuina qui-
em pronunciatione, prompte
t articulatè. Olim patriis uteban-
ur litteris, quas *Rumas* appella-
ant. Exteri Gothicas appellant
tteras. *Anſgarius* Corbeienſis Mo- *Anſgarius Sveciæ Apoſtolus.*
achus, primus, cura Ludovici
mperatoris, illuc miſſus gentis
uit Apoſtolus. Is ejuſmodi litteras
mni modo abolere ſtuduit: quod
t aſſeqvutus eſt, ſuffectis latinis
n locum elementis. Hinc fit quod
riſca regni cum litteris perierint
nonumenta. Uſus abolendarum *Priſcæ Svecorum litteræ abolitæ & quare?*
rat litterarum, ut nefariæ juxta
x hominum animis delerentur
uperſtitiones, quod fieri non poſ-
et, quamdiu illæ in ſcriptis lege-
entur. Contra externi hoſtis ir- *Svecia arcendis hoſtibus accuratiſſima.*
uptiones Svecia probe munita eſt,
quem inacceſſis, montibus, aut
copuloſo & importuoſo mari fa-
ile arcet. Regionem ipſam par-
im montium capita aſperant,
luentes partim & ſtagnantes aquæ
ocis innumeris abruptam relin-
qvunt. Hodie dividitur in *Sveo-
niam* & *Nortlandiam*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

SVEONIA.

Sveonia qualis Regio. SVeonia non omnibus quidem n locis plana eſt, ſed, præſertn in ſeptentrionalibus occidentalibuſque partibus, montoſa & ſ.- voſa; at qui interim montes nn omnes impedimento aut detrimento colonis. Hæc *Sveonia* i- *Sveonia Divisio.* rum dividitur in *Uplandiam*, *W*- *manniam*, *Dalecarliam*, *Nericiam* & *Sudermanniam*.

Uplandia unde dicatur, & illius ſitus. *Uplandia* dicitur à ſitu, qui cæteris Sveciæ provinciis excelſir ſit. Ab Ortu mari Balthico, ad Meridiem nobili lacu *Maller*, ad Occidentem flumine Savo, ad Septetrionem Dalecarlo limitatur. R- *Fertilis.* gio frugum fertilitate præſtantiſſima, & horreum totius Sveciæ ſede Regum & multis aliis oppotunitatibus clara. Longa eſt 23 mi. Lat. 18. Cælo fruitur temperatiſſimo, agros campoſque latiſſim pandit. Lacus habet ut plurimo inter quos præcellit *Mellerus* piſcitione ditiſſimus, & frequentiſſim refertus inſulis. Fluvii vicinos ſpeciosè rigant agros, ac innume

pul

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

pulchrè ſcaturiunt Fontes. Nec deſunt. Mineræ, ferri præſertim & plumbi, & alicubi etiam argenti, tametſi non adeo divites. Uplandia dividitur in tres partes, diſtinctis quondam ſuis claras Regibus, quæ *Folcklandiæ* appellantur. Suntque *Tiliundria*, *Athundria*, & *Fierundria*, omnes à præfecturarum dictæ numero, in quas ipſa abierat provincia. Unde colligere licet primorum, qui huc advenerant, colonorum familias per Centurias diſtributas fuiſſe, atque inde præfecturarum cognomina in hodiernum uſque manſiſſe diem. Et invenias qui conjecturam capiant bis millenas ducentenaſque in primorum huc adventantium exercitu fuiſſe familias. In reliquis autem provinciis ejuſmodi præfecturæ appellari ſolent *Häroth*, ab *Har* quod exercitum, & *Odh* quod *poſſeſſionem* ſignificat. Unde opinantur, poſtquam in Uplandia ſupra regionis capacitatem populi excreviſſet multitudo, conſcriptos primum fuiſſe exercitus, novaſque ſibi ſedes quærere juſſos, locumque ubi

Uplandiæ Diviſio.

Occaſio Diviſionis & Nominum.

Numerus familiarum Regionem occupantium.

Occaſio appellatarũ à nominibus ſuis Provinciarum.

confederant occcupantis exerc
tus nomine dictum, ut *Dageharet*
&c. Inſignis hic cenſetur Com
tatus *Ortala*, ubi egregriæ fer
coluntur mineræ, ut & antiqu
Arx *Orbyſtatt*. Uplandia urbes ha
bet præcipuas *Holmiam*, *Upſalam*
Singtungam, *Cnecoppingam*, *Ore*
grundam, *Nortalgam*, & *Oſtham*
maram.

Ortala Comitatus.

Holmia Regum Sedes.

Holmia ubi hodie eſt, ſub an
num Chriſti milleſimum & ſexa
geſimum, contra Moſcorum in
curſiones, ad oſtium Melleri la
cus in mare influentis, ædificatio
ni arcis locum inſula præbuit. Ho
die dicitur *Stockholmia* primari
Uplandiæ & totius Regni civitas
Regum ſedes & Emporium long
celeberrimum. Suburbia habe
duo, Auſtrale in peninſula *Toren*
Boreale in *Attudia*. Utrumque cum
urbe junctum ſubliciis pontibus
verſatilibus, quorum opera ex
mari in lacum, & viciſſim naves
ultro ciroque commeant. Sita eſt
in Lat. gr. 59. m. 15. in Long. g. 35
m. 30. Exſtructæ primæ illius Ar-
cis loci fecit opportunitas, ut an-
no

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

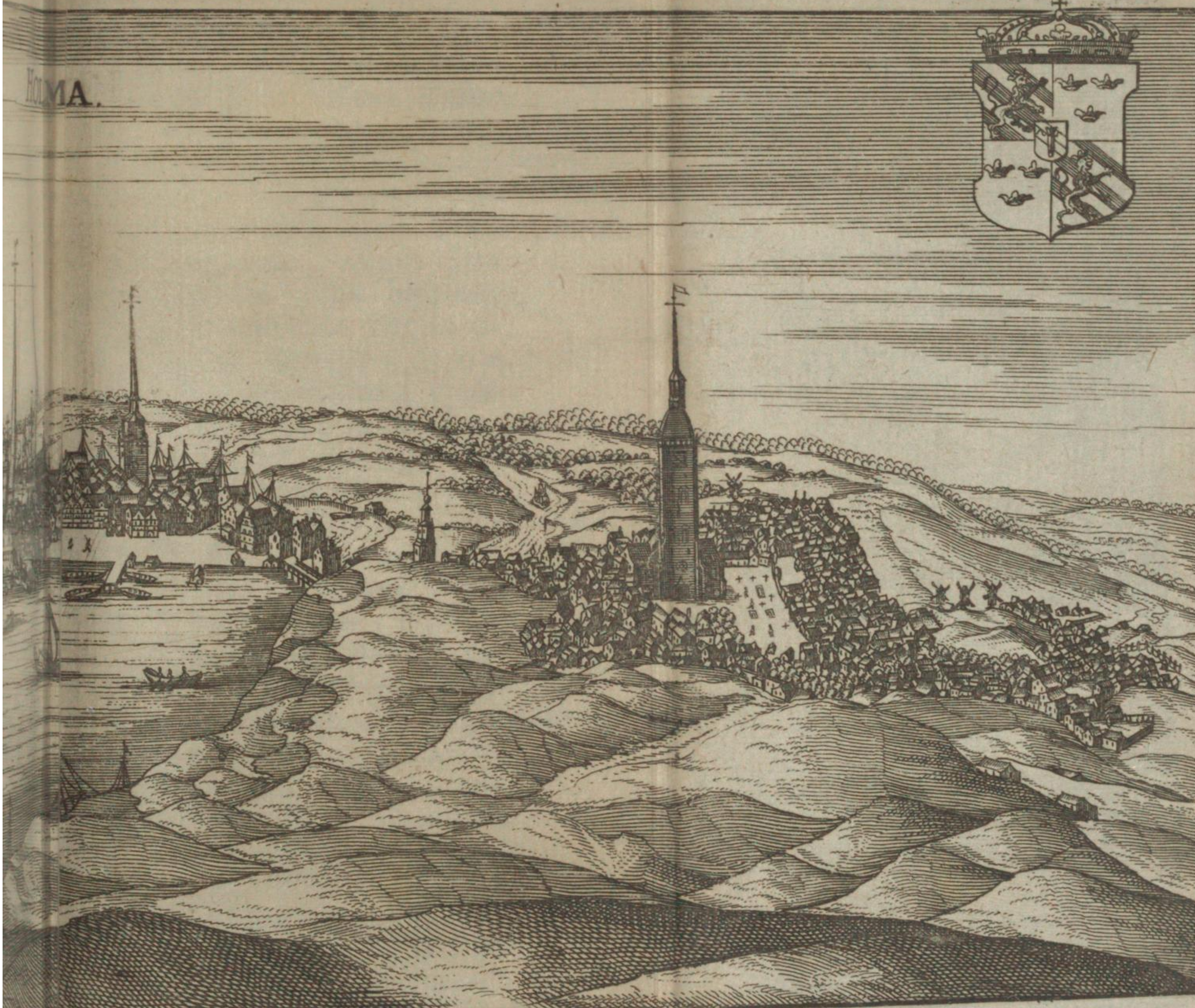

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

o milleſimo ducenteſimo atque
xageſimo à fortiſſimo Heroë
rgero Ierl, Regni Svecici Admi- *A quo ex-*
ſtratore, Regis *Erici Balbi* affine, *ſtructa.*
egis Woldemari Magnique *La-*
dus parente, dicto loco in Urbis
oierit ſtructuram, quam duo
trinque *Melleri* oſtia ingentes
fluendo & refluendo circumro-
ntia cingunt. Auſtrale à *S. Olao*
orvegiæ Rege apertum tradi-
tr. Boreale truncis & trabibus,
d avertendas hoſtium incurſiones
ntiquitus clauſum Urbi nomen
edit. Nam *Stock* truncum, ſeu *Unde di-*
abem ſignificat; *Holm* autem mi- *cta Hol-*
orem denotat Inſulam. Urbs *mia.*
edio inhæret flumini: à fronte
à tergo amænam habet palu-
em juxta latera rapidiſſimo de-
urſu præterlabentem. Utrique *Suburbia.*
uarum margini ſpatioſa ſeſe op-
onunt ſuburbia, quæ haud exi-
uam Urbi conciliant elegantiam.
Urbe altis, ritu antiquorum,
uris cincta pulchrè ædificia: pla-
æ omnes elegantes, & alta lapi-
ibus conſtructa templa; in Sub-
rbiis autem ligneæ, ac quæ raro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

duorum tabulatorum adæquat
altitudinem. Ædes & ædifia
multorum ſunt millium. Hor.
num inibi habitantium multitu
ingens & diverſitas. Invenies lc
Svecos, Gothos, Fennos, Livonc,
Germanos , Pomeranos , Mec-
lenburgenſes , Weſtphalos , S-
xones, Svevos, Scotos, Angl,
Irlandos , Gallos, Belgas, M-
ſcos. Rerum hic ac mercium ta-
ta omnium affluentia & abundas
copia , è reliquis Sveciæ urbib
per lacum *Meller* & terreſtrib
aliis confertur itineribus, ut i
univerſo Septentrione parem hu
fruſtra quæſiiveris. Unde fit quo,
invaleſcentibus in dies neg-
tiationibus, urbs quoque creſca,
ac ipſa dilatentur pomœria: ad
ut nunc longe lateque extenſa no
tantum per antiquam inſulam
primariam ſedem ponteque ann-
xam minorem, ſed aliis quoq
vicinis locis ſplendidiſſimis Ill-
ſtrium reniteat palatiis, præc-
pue illis quæ *Ridderholmen* dicu-
tur. Quibus augendis quod Maj-
res noſtri inter impoſſibilia rep
taſſen,

Ædes & ædificia.

aſſent, immenſum Brunckonis
nontem induſtria adjecit anguſtiſ-
imæ Reginæ nuper Chriſtinæ cu-
a, quem totum in ſpatioſiſſimas
omplanavit plateas: ne quid de
Nautica dicam inſula, vulgo *Skepts-*
olman, ubi Claſſis ſtatio. Pala- *Palatia Holmienſia.*
ia hic paſſim videre licet inſignia
Regum, Principum, Magnatum,
ulicorum, civium & aliorum
Mercatorum, quæ omnia haben-
lis utiliſſima Comitiis. Urbs cum
uburbiis olim quinque habebat
empla; quibus Rex *Joannes* tria
póſtea addidit, exinde quod accre-
centi hominum multitudini prio-
a quinque non ſufficerent. Por-
us alteri laterum urbis proximus *Portus.*
nagnas & latas quaſcunque naves
haud exiguo recondit numero,
ucroſamque incolis efficit nego-
iationem, toto mari Balthico
decantatam, ac ipſum ingredien-
em Oceanum. Exteri mercatores
hanc ſalis, vini, aromatum, ſerici
liarumque quarum hæ regiones
ndigent, mercium omnium par-
icipem reddunt abunde: indeque *Merces Svecicæ.*
auferunt quibus ipſi opus habent,

ferrum, cuprum, chalybem, plu-
bum, piſces, carnes reſque ali,
quibus Regnum hoc magis qu
ulla abundat pecunia. Arx ip-
Regia tanti eſt ſpatii, ut duab
Regum aulis complectendis ſu-
ceret. Triplex hic ædificium qu-
vis ſuas habet areas, conclavia
cænacula admodum elegentia. T-
ta undique validis & quadratis u-
dique altiſque cincta turribus: i-
ter quas ea, quæ ex media emin
arce, octo vel novem contign-
tionum, triginta & quinque hab
tormenta per ſua tabulata in -
mnes partes diſpoſita. Templu
tegit cuprum & turres, quod to
ædificio incredibilem concili
ſplendorem, quem ipſæ aliæ mu-
tæ in infinitum turres augent. M-
jor illa & cæteris eminentior m-
gnifico ſuperbit faſtigio, tribu
deauratis ornato coronis, ac ſi
mutuo impoſitis, quæ longiſſim
etiam remotis in conſpectum c-
dunt, ac Regni Sveciæ notant i
ſignia. In ipſo arcis templo m-
jore à Rege Joanne condito de
cem marmoreæ conſpiciuntur co
lum

Arx Regia.

Auguſt. Liber. Baro. Moerſp. in ſuo Itiner.

Templi magnificentia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

imnæ ex Finlandia eo delatæ. x albo Altare marmore pluri. us in locis deauratum cum mul- s ſtatuis. Arx tota pluribus in- ructa conclavibus, aulis, diæ- s, tricliniis, xyſtis, porticibus t ambulacris, quorum plurima perum pars aureo obducta colo- e; inter quæ tamen longa illa in eteri ædificio viſu digniſſima eſt ula. Centum inde paſſibus no- um viſitur palatium à Rege Jo- nne erectum & habitatum quon- am. In hoc conclavia miræ ele- antiæ, & aula imprimis plus quam entum paſſus longa, firmiſſimo ecta tabulato, quod puro obdu- tum argento omnis generis re- ert hiſtorias, & pleraſque deau- atas oſtendit imagines, opus ad- nirabilis totum artificii. Lancinæ uæ illud tegunt argenteæ ſunt ſa- is craſſæ. Parietes ex auro & ar- ento contextis velantur tapeti- us, qui ſerico commixti omnes el ex Bibliis decerptas narrant iſtorias, vel depromptas ex Ovi- io referunt fabulas: talibuſque liis aulæis Regii conclavis pro-

Palatium novum à Rege Joanne exſtructum.

Pavimentum palatii. ximi veſtiuntur parietes. Pavim[illegible]tum ex cupro, in lapidum effi[illegible] ſpeciem, admirabili colorum [illegible]ornatum opere. Ex ea intrare li[illegible] porticum ſatis latam, & cent[illegible] paſſus longam: quadratam i[illegible] turrim, quæ grande continet [illegible]cellum cum duobus conclavib[illegible], in quorum uno, ad dextram Re[illegible], in altero autem, ad ſiniſtram, R[illegible]gina ſuas audiunt conciones. [illegible]cellum alto conſtat marmore: [illegible] in magno altari argentea crucifi[illegible] Chriſti cernitur ſtatua, quæ h[illegible]manæ reſpondet ſtaturæ. In utr[illegible]que porticus latere pluteis & p[illegible]pitis ſuis elegantiſſimi incumbu[illegible] libri: ſellæque adſunt perpulchr[illegible] quibus inſidere poſſunt lecturi. [illegible] utroque latere quadraginta ex cr[illegible]ſtallini vitri orbibus conſtantes m[illegible]rè pellucent feneſtræ. Tales etia[illegible] in templo, aulis & conclavib[illegible] ſuam hauriunt lucem, ex quib[illegible] Regi non in campos modo & m[illegible]re; ſed etiam in arcem ipſam u[illegible]bemque totus patet proſpectus[illegible] etiam tam cum ipſe à nemin[illegible] conſpici poſſit. In priori porro ma[illegible]

Bibliotheca.

jorun

rum tormentorum æneorum mi-
orumque, duplariorum, colubra-
orum & aliorum ejuſmodi, quo-
m opera & vi multæ Moſcovitis
xtortæ ſunt munitiones & civita-
s, ingens eſt multitudo. In cam-
p conſpectui ſe offerunt domus
horti Regum delectationi re-
eationique deſtinati. Horto pul-
errimæ adornato contiguum eſt
varium cum nonnullis exſtru- *Vivarium.*
is ex ligno ædificiis, in quibus
eones, leopardi, urſi aliæque
onſpiciuntur feræ & aluntur.
chola itidem hic eſt & illuſtre *Schola & illuſtre Collegium.*
ollegium. Adeo ut nihil ad decus
ſplendorem tantæ Urbis deſi-
eretur. In ſumma.

Holmia *naturæ mirandum pignus & artis,*
Urbs quâ nulla ſalo commodiore loco.
Tu ſedes Regum, trucibuſque invicta tyrannis,
Mercibus exundans, Iuſtitiæque forum,
Tu Regina velut reliquas caput exeris inter
Urbes. Imperii floreat hocce decus.

Adi

Ad reliquam Urbis tutelam ac e-
fenſionem tribus ad Ortum mila-
Turres Waxholm & Tigna. ribus turris facit *Waxholm*, ut &
alia è regione *Tigna*, quæ aditum
ita cuſtodiunt, ut ſine exculas
illic agentium voluntate nemini a-
cile cuiquam penitius accedere d
urbem liceat: ne quid dicam de
ſcopulis, aut rupibus, quas vulgo
Scheeren appellare ſolent, quæ e
longo Urbi prætenduntur tracti,
Has juvat hic verbis deſcribere
a *Olaus. Magn. l. 2. c. 27. & 28.* ejuſdem gentis authoris a: *Navigando à Germanico mari verſus ſeptentr. &c. antequam introitus appareat ad Regiam civitatem Holmenſem Regni Sveciæ, occurrit mirabilis portus* Hielmsneblen *vel* Eixnabin *appellatus, ubi montes ita videntur à natura formari, ut galeæ militares videantur inſculptæ. Is portus ad omnes ventos & poteſtates arcendas inſignis eſt, ut vix ſimilem in tota Europa habeat. At ſi littus aut portum quis exierit, cæca ſaxa rupeſque minaces apparent; ſi vero in apertum mare exe voluerint, obſtat horrenda tempeſtas ne viſu quidem ad iſtum oculi toleranda; quia Aquilonaris Oriental-*

ie ventus eo in loco totaliter eſt procel-
lus. Præterea tempore hoſtili terrarum
cola littoralia ſubtrahunt ſigna, ne
llis accipiat ne tantillum quidem ſpa-
tiu ut effugiat pœnam. &c. Sunt præte-
ri non exiguæ formidinis anguſti exitus
e introitus æquoris Aquilonaris, præſer-
tim ab aperto mari navigando verſus
olmenſem civitatem. &c. præcipuus
tmen, & periculoſior eſt locus Steen-
or. *i. e porta lapidum appellatus, eo*
uod arctus faucibus & lunatis cornibus
loquo verſum obliquatur, id eſt quan-
que per modum Scythici arcus, quan-
que mucronis aſpectu evitatur à nau-
t, in quibus longè periculoſius, ob exortas
nſiſſimas nebulas & caligines errare
ntingit, quam in ampliſſimo Ocea-
ſuborta validiſſima tempeſtate. Nec
ocul ab eo ſinu ſaxoſæ rupes imminent
b aquis latitantes, in quas quicun-
e inciderint, quaſi vivi ſepulchro te-
ntur. Item porro ita ſcribit *a:* a *Olaus Magn. eod. lib. cap. 12. p. 57.*
iguo ab urbe Holmia intervallo lo-
um offendi inter rupes Rundiſvaliam
lgariter, rotundam voraginem, aut
uces rotundas aquam abſorbentes
ncupatum, cujus fundus reperiri
n poſſit. Item *b. In portu Holmiæ ipſo* b *Idem lib. 12. cap. 12.*
mpeſtatem adeo horridam quandoque
exor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

exoriri, ut etiam maxima, & maxi-mis divitiis onuſtæ, & ad exeundum paratæ naves momento citius fundum petant, adeo ut ob profunditatem nimiam præter mali apicem, & ejus ſummi particulam aliquam nihil appareat. Fama communis eſt, voraginem illam auri, argenti, cupri, ferri, pecuniæ, merciumq́ deglutitarum plus retinere, quam ditiſſimæ urbes, aut arces contineant. Sed hac noſtra ætate ſine anchoris naves ab omni tempeſtatum hoſtiliumque invaſionum periculo tutiſſimam ſtationem habere feruntur. Anno 1594 *Siſmundus* Poloniæ Rex hos ſcopulorum anfractus paucorum dierum ſpatio ſuperavit *a*. Superioribus item temporibus *Eſthlandi*, *Moſcovitæ*, *Ruſſi* & *Thaveſtii* ſcopuloſos illos anfractus penetrantes inopinatis ſæpè Svecos & clandeſtinis oppreſſerunt invaſionibus *b*.

a Chytr. lib. 30. Saxon. fol. 893.

b Olaus Magn. l. 9. cap. 39.

Ubſalia à quo condita, & unde dicta.

Ubſalia Holmiæ ſuccedit proxima, ut ſeptem tantum ab illa milliaribus diſtans. Urbs antiquiſſima, à quinto filiorum Magogi *Ubbone*, ut perhibetur, ad *Salam* Uplandiæ flumen, Anno mundi 1903, an-

ter-

mpora Patriarchę Abrahami, loco
rtiliſſimo atque amæniſſimo fun-
cta. Hic non modo priſcorum
lolorum cultus viguit, ſed & an-
quiſſimorum Regum ſedes fuit,
ab ea Ubſaliæ Reges dici vo-
erunt. Qui in quodam Urbis hu-
s campo, ad grandem aliquem
bidem, vulgo *Moraſteen* dictum, *Lapis Moraſteen.*
i inmunerabili hominum præ-
ntia, poſtquam ſe religionis de-
nſioni ſacramento obſtrinxe-
nt, ſacris adhibitis ceremoniis,
Epiſcopis confirmari ſolebant.
e quo ritu proferre hic licet
uæ *Joh. Iſaacus Pontanus* ſcribit *a*: *a Rer. Danic. l. 9. p. 526.*
oris fuit antiquitus, ut peracta
gum Sveciæ deſignatione, & annus
dies inaugurationis, nomenque Re-
lapidi, qui Moraſteen *vulgo di-*
us, extra civitatem Ubſalenſem, ad
um milliare in plano campo ſitus,
cideretur ad perennem rei memo-
am. In quo & ſuper quem Reges Sveciæ
novo electi, ſtatim poſt eorum ele-
ionem, etiam conſueverunt ab anti-
iſſimus temporibus ſublimari & in-
nizari, ut loquitur Notarii publicè
ſtrumentum, quod produxit Joh.
Meſ-

Meſſenus Svecus, *in paraphraſi heatri Nobilitatis Svecanæ* a. Cæterum de ipſa Ubſalia *Pontanus in* [illegible] *Sveciæ* Archiepiſcopalis, inquit, ſedes eſt. In media Uplandia & fluvii Salæ in paludem *Vecilen* labentis ripa, loco plano & amæno inſidet. Sedem hanc Archiepiſcopalem celeberrimum Cathedrale ornat templum, inter omnia Svecorum pulcherrimum *b*, cupro ubique tectum, ac turribus [illegible]tis ornatum, monumentiſque egiis multum famoſum. Inter quæ memorabile illud *S. Erici* Regis, in quo arca argentea deaurata, olim aurea tota, ut ferunt. Imaginum elegantia eminens propter grande altare longa & grandi catena aurea circumdatum. Supra monumentum corona Regia ex argento puro, olim ex auro puro, ut perhibetur, multis gemmis pretioſis amæno radiantibus ſplendore diſtincta pendet. Poſt altare Sacellum Regis *Guſtavi* monumentum continet. Staturam vivam imitans ejus ſtatua ex marmore albo, altior aliquantulum, in-

a p. 108. *Vid etiam Ioh. Magn. lib. 21.*

b *Auguſt. lib. Bar in Moerſ. Itinerar.*

Monumentum S. Erici.

Sacellum Regis Guſtavi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ier duarum uxorum ſtatuas ſu-
pa jacet. Monumentum ipſum
ultis imaginibus & hiſtoriis plu-
nis in locis deauratis præclarum
e. Circa monumentum Regis ac
riuſque Regis inſignia artificio-
s ſculpta cernuntur. Juxta & ſu-
pa idem appenſa multa Equeſtria
xilla cum inſignibus principa-
tum & Regionum ad Regnum
ſeciæ pertinentium circa monu-
entum depictis, ac tota Regis
enealogia. In ejuſdem templi ſa- *Monumentum Uxoris Regis Johannis.*
llo alio ſubjicit ſe oculis monu-
entum uxoris primæ Regis *Jo-*
nis, quæ *Sigiſmundi* III. Poloniæ
egis mater fuit. Monumentum
egans ex albo marmore totam ad
vum repræſentat. Supra monu-
entum conſpicitur aurea corona
ta deaurata. In alio Sacello qui-
cit Comes *Steno Leewenkoepf*, mi-
iæ Dux gladio confoſſus Holmiæ
cæmiterio à ſatellite, cum *Ca-*
lum Ducem comitatus *Ericum*
egem in exitu templi capere vel-
t. Porro in hoc templo multi
rchiepiſcopi, Epiſcopi, aliique
agni nominis Viri ſuis reconditi
jacent

jacent monumentis. *S. Brigittæ* ...
pater, Vir generis & nominis ma-
gni. Supra civitatem in colle e-
net pulcherrima Arx & munit ,
ædificari cæpta à Rege *Erico*, ut à
Regibus *Joanne* & *Carolo* contina-
ta. Hanc Italorum more eleganſ-
ſimam magnificentiſſimis adorn-
ſtructuris alii curaverunt, qu
proſpectu admodum amæno c-
cumjacentem undiquaqve reg-
nem proſpicientium ſubiiciat oc-
lis. Templum, aulas, cænacia
& conclavia inſigni adornata co-
tinet artificio. Ipſam Urbem am-
nus alluit fluvius, qui ſub ea a-
quam efficit paludem, cujus coll-
ctas iterum aquas per alveum, fr
frequentem anfractibus, inter ſc-
pulos ac montes Holmiam demitt,
unde in mare egreditur. De Tem-
plo hoc Cathedrali auro olim r
fulgente legi poſſunt alii *a*. Hab
locus hic nobilem etiam *Acad*
miam, cujus primus ortus Coll
gium tantum fuit quatuor tantu
Profeſſorum, vivente tum Archie
piſcopo *Ierlero*, cum Regno præ
eſſet *Ericus Balbus*. Ex hoc poſtea
aucti

a Olaus Magn. l. 3. c. 6. Alb. Crantz. in præf. lib 1. Svec. & Ol. Worm. l. 1. Dan. Mon. c. 3. Chytr. lib. 11.

Academia Ubſalienſis & ejus privilegia.

ꝏctis omnium facultatum Profeſ-
ſibus, conſtituta eſt Academia,
ſgulari privilegio, eodem vide-
let quo Academia Bononienſis à
Sixto IV Pontifice, Anno 1476. do-
ta. Hæc ſæpius ob temporum
iuriam diſſipata, tandem an-
n 1595. à *Carolo IX*. ſatis liberali-
t: tum privilegiis, tum & rediti-
bs cumulata priſtinæ conditioni
rſtituta eſt. Inde Rex *Guſtavus* *Guſtavi Magni in Academiam animus.*
Magnus ſingulari, quo erga litte-
rs litteratoſque flagrabat amore,
eiſdem Academiæ privilegia, Pro-
fſſorum ſtipendiariorumque nu-
merum ita auxit, ut cuivis in Eu-
ropa Academiæ par eſſe poſſit: at-
que ne incertis reditibus ſuffulta
rſum contabeſceret, ſingulari
liberalitate, anno 1624. magnæ
ri annuos ſufficienteſque deſtina-
t ſumptus, ex propriis allodiali-
bus paternis bonis, quæ omnia
legio diplomate in perpetuam
Academiæ poſſeſſionem aſſigna-
t, eodemque privilegio, quo
Nobiles in hoc Regno allodialia
a poſſident bona, dotavit. Pa- *Chriſtinæ Reginæ in*
ternam hanc munificentiam imi-
tata

Academiam munificentia. tata incomparabilis Heroina *Chriſtina*, cum anno 1656. Holmâ per *Moerhſtan* & *Salneck* iter faciens huc veniret, & hinc ad æris fodinas in *Iasfel* proficiſceretur, inſigne adjunxit auctorium. Magna item in hoc urbe platearum amplitudo, proportio juſta, rectitudo, & ædium magnitudo, nitor & elegantia. In tumulis autem ad antiquam Ubſaliam, dimidio milliari diſtantem, Regia in paganiſmo funera cremabantur. De hac Urbe jure ſcripſit *Wexion*.

En ego priſcorum ſedes Regumque Deorum.
Sacra mage & Muſas quam fera bella colo.
Ubonis *dicor velut Aula*, Ubſalia. Sala.
Quam ſecat & campus cingit ubique virens.

Wetmannia. Altera Sveoniæ pars eſt *Wetmannia*, quæ à ſitu ad Occidentem nomen traxit. Ad Orientem *Uplandia* eſt. Ad Auſtrum *Sudermania* & *Nericia*. Ad Occidentem *Wermelandia*. Ad Septentrionem *Dalekarlia*. Inſigne habet tres mo-

ıontes & quinque flammas in candido ſpatio evibrantes. Longa eſt 7. mill. Lata verò 14. Hæ fer- *Ejus fertilitas.*
litate haud cedit Uplandiæ, atque ɔdinis metallicis longe ipſa ſuerior eſt. Argenti fodina hic locues celebriſque in *Salbergh*. Ferri ıtem & chalybis ac cupri fodinæ ıſſim ferè inexhauſtæ : nec dent etiam plumbi ſulphuriſque ineræ, quarum elaborationem ɔn ſylvæ, non flumina magis, ıam incolarum deſtituunt induria. Habet lacus, flumina monıſque proprios. Regias item vaas atque Illuſtrium ſedes. Civitum in hac præſtantior eſt *Aroſia*, ılgo *Weſteras*, ſede Epiſcopali ımploque Cathedrali, Arce, il- *Aroſia Sedes Epiſcopalis.*
lſtri Gymnaſio atque celeberriıis nundinis maximè conſpicua. lſigne habet litteram. A. Magıam hic videre licet cupri ferriıe à montanis partibus allati coıam. Sunt qui putant Argenti quoıe haberi fodinas. Ab hac Urbe *pa-um* hoc, quo Regnum hoc Sveciæ lectivum factum eſt anno 1544, l ut alii volunt 1543, Hæredita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

rium, denominatur *Aroſienſe.* I
amæna hujus loci Arce *Ericus* cap-
vus, filius natu maximus *Guſtavi*,
cui Regnum hæreditaria poſſeſſi-
ne tenendum decretum erat, vitam
finiit, & in Urbis templo conditus
eſt monumento, quod ferreis can-
cellis ſeptum eſt, & ad pedem
unum elevatum, nigrum velamen-
tum Svecicis exornatum inſigni-
bus obducit *a*. In proximo pariete
tabellæ aureis inſcripta litteris hæc
leguntur verba. *Tranſlatum eſt re-*
gnum meum, & factum eſt fratris mei
& à Domino conſtitutum eſt ei. Hoc-
que Epitaphium ipſe ſibi poni vo-
luit *Ericus*, ut quidam putant;
ſed & ſunt, qui Regem hunc in-
cum Orebroæ in Finlandia, an-
no 1578 captivum obiiſſe aſſerunt
b. Unde patet defuncti cadaver
huc eſſe tranſlatum. Accubat iſta
Epiſcopalis hæc Urbs famoſiſſimæ
paludi *Meller*, & in templo Cathe-
drali magnos oſtentat lapides Go-
thicis ſignatos litteris. *Svanto*, Re-
gius Regni Adminiſtrator, mortem
hic oppetiit ſuam anno 151?,
quem in adminiſtrationis cura filius

a *Auguſt. lib. Bar. in Itiner.*

b *Heldvaderus part. 2. Sylva p. 205.*

(S-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

[E]xcepit *Steno Sture.* Anno 1520.
[A]rcem Urbis occuparunt Dani.
[Se]quente 1521, circa meridiem
[Feſ]ſius Pentecoſtes, validus *Chriſtier*-
[n]II Danorum Regis hic cæſus ex-
ercitus & fugatus à *Guſtavo Erici*
[Da]lecarlûm Duce, primum, ac
[po]ſtea Rege *a.* *Guſtavus* inde Ur- a. *Olaus Magn. l. 7. cap. 16.*
[b]e capta. Arcis item à Danis de-
[fe]nſæ potitus eſt. Sunt qui Urbem à
[Da]nis incenſam volunt anno 1521.
b Sunt præter hanc in hac provin- b *Heldvaderus.*
[ci]a & aliæ Civitates ut *Arbogia* &
[K]*pping* iiſdem mercimoniis, præ-
[ſe]rtim verò ferri, abundantes.

Veſtmanniam excipit *Dalecarlia*, Dalecarlia.
[ſ]i à convallibus dicta. Ducatus
[a]mpliſſimus. In Longitudinem ha-
[b]et milliaria 29. In Latitudinem 23.
[Or]ientale ejus *Helſingia* & *Geſtritia*,
[A]uſtrale *Weſtmannia* & *Wermia*,
[O]ccidentale *Hennemarkia* Norve-
[gi]æ, & Boreale *Norvegici montes*
[con]cludunt. Inſignia ejus, duæ in
[Cru]cis morem locatæ ſagittæ, cum
[Au]reâ Corona in candido campo.
[W]eſtmanniam ſequitur mineris,
[ſe]d cupro eam reliquaſque anteit.
[St]upenda hic videas quæ lucri cupi- *Stupenda fodina.*

ditas in iis rupium viceribus, im-
menſis & pluſquam giganteis la-
boribus excauarit, pendentibus &
ruinam minitantibus ſcopulis, hor-
rida & non aſſvetis viſu terribilia
antra; quæ tamen aſſveti, ut opes
irritamenta effodiant malorum,
imperterriti adeunt. Reddit a
fodina una cum cupro & ſulphu-
ris, aluminis vitriolique plurimum.
Aqua ex fodinis hauſta ferrum in
optimum cuprum mutat, ut quar-
ta tantum ponderis pars ferro in
mutatione decedat, ſi in tenuio-
res bracteas redactum fuerit: ter-
tia verò parte idem ferrum minui-
tur, ſi craſſiori ferro eadem affun-
datur aqua. Huic operi Regionem
natura effinxit aptiſſimam, ut quæ
tota ſylvis amniumque frequens
eſt ſcaturiginibus. Fert etiam &
frumenta; ſed quę laborantium non
hic ſufficiunt copiæ, ut qui metal-
la effodientes, ob aſſiduos labo-
res & vigilias, cæteris ſolent de-
voraciores. Regio item ipſa po- *Regionis diviſio.*
puloſiſſima, in tres diſtinguitur
partes, nimirum in *Oſterdaliam*,
Weſterdaliam & *Sondaliam*. Fon-

es

ts habet ſuos, flumina, lacus, cin & montes etiam in quibus argentum, licet parcius, invenitur. Nobilium hic palatia nulla. Oppida ſunt *Fablum*, *Hedemora* & quæ cis præeminet *Idra*. *Regionis Oppida.*

Quarta Sveoniæ provincia eſt *Nericia* vel à ſitu, vel à divitiis ita dicta. Olim peculiarem habuit legem. Ad Orientem *Sudermanniæ*, Ad Meridiem *Ooſtgothia*, ad Occaſum *Weſtgothia* & Wermiæ, a Septentrionem jungitur Weſtmanniæ. Inſigne habet duas in candida planitie tranſverſim poſitas ſagittas, quatuor purpureis roſis exornatas. Situs hujus Comitatus, ſi computetur in circuitum, habet circiter milliaria viginti quinque. Lacum habet *Hielmer* Sudermanniæ communem, pisces multos eoſque haud ignobiles. Fluvios item peramænos, nec non ſylvam fonte ſuo decantatam. Inter aulas Nobilium *Goetzholm*, *Taegleholm* aliaſque nobiliſſimas. Regio cæterum tota argenti, ferri, ſulphuriſque venas habet ut plurimas; ſed argenti fodinæ, *Nericia. Lacus Hielmer. Fertilitas.*

quia alibi fertiliorum eſt copia, a cultæ jacent; ſulphuris autem venæ hic multum ſunt lucroſæ. Profert etiam aluminis & vitrioli maximam copiam. Inſtrumenta ahæc ferrea & coquinariorum vaſorum apparatum reliquis abunde ſubminiſtrat provinciis. Oppidum hic unicum *Oreborg*, *Orebro* aut *Orebroa*, cum ſua arce munitum.

Oppidum Orebrog.

Quinta Sveoniæ provincia eſt *Sudermannia*, ab Auſtrali ſitu dicta. Ab Ortu diſterminatur *mari*, Ad Meridiem jacet *Kalmardia*, Occaſus verſum conterminantur *Nericia*, & Ad Aquilonem *Meller* lacus. Olim Regni titulo clara ſub Rege *Gramo*, qui unus fermè *Ingelli* Regis Ubſalienſis evaſit inſidias. Inſigne eſt Gryphus niger, expanſis alis in aureo campo. Longa eſt 29. milliar. Lata 16. Partes habet tres. 1. *Toeren*, quam *Meller*, in ſinum maris ad *Telgas* immiſſus, inſulam facit: aliæque minores non paucæ in mari circumſtant. 2. *Rekarna* ad Strengneſium, frumenti bonitate & copia præſtat. 3. Communi

Sudermannia.

Ejus partes.

-une nomen retinet. Lacus, præ- *Lacus;*
-er *Meller* & *Hielmer*, qui regionem
-ngunt, potiores ſunt *Oliar*, *Win-*
-kerſtoo, *Langhalſen*, *Ronwijck*, &c. *Flumina.*
-lumina Trooſaa, & amnis Ny-
-openſis in mare, ut Torſilienſis
-n *Meller* ruentes. Minora longè
-unt plura. Sylvæ hic non adeo
-nagnæ: ſed fontes celebriores.
-alatia Nobilium hic multa & Re-
-iæ. Reliqua provincia ſuis non
-aret, iiſque frequentiſſimus mi-
-eris. Frumenti quoque optimi,
-præſertim locis lacui *Mellero* con-
-erminis, ferax. Civitatum præ-
-ipua eſt *Nycopia*, Sudermanniæ
-uondam Ducis ſedes, priuſquam
-veciæ Regno præponeretur. Hæc
-ibero Baroni in Moerſperg ita deſcri-
-itur. *Arx Nycopienſis viſu digna* *Arx Nicopienſis.*
-mœno incumbit ſolo, ac fluvio Sal-
-nonum aliorumque diviti accumbit.
Navigabile flumen arcem parte ſua
-ircummeat, & in mare proximum
-deſcendit. Hic & aliis Svecia in lo-
-cis grandes naves ædificatæ & oneratæ
Ulyſſiponam & Seviliam *in Hiſpa-*
-niam mittuntur & exoneratæ ibidem
venduntur. In Svecia navis ejuſmodi

ædificationi ter aut quater mille imp. riales impendendi: quæ in Hiſpani duodecim aut quindecim, in Ital aut Maltâ triginta millibus coron. torum vendi poteſt. Malus nonagi. ta, aut nonaginta quinque pedum du. bus aut tribus emitur imperialibus ſed in Sicilia, Malta, aliiſque eju. modi locis, centum aut ducentis v. nalis eſt. Cæterum *Nycopia* ip non magna eſt, & aperta quiden ſed pulchra. Situs loci ejus aſſ gnatur ad amœnum apertiqu maris brachium. Eſt item Empo rium totius Regionis primariun Arx ipſa ſtructuræ magnificæ ele gantia mirum in modum ſe effer In hac Rex *Brogerus*, anno mille ſimo trecenteſimo atque decim octavo fratres ſuos admodum ex cepit magnificè, & ut hoſpite laute habuit; ſed noctu experge factos & inhumaniter ex lecto ex tractos in profundiſſimam totiu arcis turrim vinctos conjecit. Poſ abitum Regis arcem amici, cognat & miniſtri Ducum circumſedêre Sed mortui interea Principes *Wol demarus* & *Ericus* fame & dolor

con

enfecti: quorum *hic* aliquot vulneribus læſus, quod ſe invadentibus oppoſuiſſet armis, ut vix ad tertium diem vixerit; *ille* vero undecimo tandem die vita orbatus. Arcem deditam obſeſſores dejecerunt, & funditus deleverunt *a*. a *Joh. Magn. l. 20. Hiſtor. Regno Septentr. & l. Iſaaci Pont. l. 7. Rer. Dan. fol. 423.*

Hacce novum referat quamvis Nicopia *nomen.*
Urbs perquam florens non tamen ipſa nova eſt.

Altera Sudermanniæ civitatum est *Stregneſia*, ſedes Epiſcopalis. *Stregneſia.* Meller paludis aut lacûs margini adjecta. De hoc ſcribitur, antiquis temporibus ab Ethnicis idola ibi culta, & ſtrenua ab Heroibus, athletis & Gigantibus commiſſa eſſe certamina, loquentibus id magnis lapidibus ex campis & montibus in templorum parietes tranſlatis, & ſcriptura Gothica Gigantum ac Heroum facinora exhibentibus *b*. Tales in Aroſiæ, vel *Weſteras*, templis etiam inveniuntur *c*. Palude Meller glacie obductâ in fine Februarii menſis annuus mercatoris in ipſâ celebratur glacie prope urbem. In templo Urbis Cathedrali monu-

b *Olaus Magn. l. 7. cap. 24.*
c *idem. lib. 4.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

mentum ſuum erexit Rex *Ca-lus* IX. Ejuſdem Archidiacon tempore Regis *Guſtavi* fuit. *La-rentius Andreæ*, qui cum *Olao Pet*, *Laurentii Petri* Archiepiſcopi Ubſ-lienſis fratre Auguſtanam in Svec professionem ſtrenuè promovi, haud parum adjumenti ad id conf-rente dicto Archiepiſcopo *Joann. Magni* ſucceſſore, ut qui cum fr-tre ſacra Biblia ex Germanica L-theri verſione in Svecicam tranſt-lit linguam anno 1647. Epiſcop Urbis erat Doct. *Johannes Matth.* In marmoreis templi monumen Principem & Magnatum quoru-dam mortales quieſcunt exuvi. Habet item ſcholam & inſign Gymnaſium.

Telga. Tertia Sudermanniæ civitas e *Telga*, Urbs mercatoria. Hic m-ximi lapides à quadrata baſi ſenſi in cuſpidem deſinentes, ac pir-mides appellati, haud multum a Ægyptiis abludentes, Gottic conſcripti litteris cernuntur. H Telgæ anno 1367 ab Ubſalien Epiſcopo 17. *Birgero Gregorii* Con-cilium contra fæneratores eſt h-

bitum,

itum, & alios frequentatos in Regno errores. Sunt & aliæ in hac rovincia non ignobiles civitates t *Torſilia* & *Troſa* non contemnenis gaudentes mercimoniis. Ex uibus *Torſilia*, à *Torg*, quod *forum* & *Hala* rupem ſignificat, in qua undata eſt. Oppidum eſt ad marginem lacus Meller ſitum. Gaudet nſigni flumine, ut & molendinis & aliis commoditatibus. Inſigne abet S. Olai effigiem throno inſidentis, & ſecurim manu tenentis. *Torſilia.*

Troſa in Monaſterium primum Carthuſianum fuit inſtitutum anno 1491 à *Stenone Sture* Sveciæ Regni Gubernatore, quondam ſine liberis defuncto. Hujus exuvias ucceſſor ejus *Suante Nielſon*, vel *Suanto Nielſen* anno 1504 ex Nobili & Mareſchallo Regni Adminiſtrator factus, poſt Holmiæ Arcis oppugnationem in hoc cœnobium deferendas & honeſtæ ſepulturæ mandandas curavit. Ipſe poſtea anno 12 ſeculi decimi quinti fato functus *a*. *Troſa.*

a *Heldvaderus* p. 2. p. 12.

NORTLANDIA.

IN ſpecie dictæ Sveciæ pars alte ra, quæ opponitur Sveoniæ, e *Nortlandia*, ita exinde dicta quo Sveoniæ ad Septentrionem adjicia tur. Hęc ad littora magis habitatu In meditullio communibus gaude cum Svecorum commodis; ut e deſcriptionibus ſingularum pate bit partium, quarum potiſſim ſunt *Geſtricia*, *Helſingia* &, qu ſequitur *Medelpadia*, *Angermania* & *Laponia*, de quibus ſeorſim.

Geſtricia. *Geſtritia* ab hoſpitalitate ita vo catur. Ortum ejus claudit *mare* Meridiem flumen *Elf*, Occidenten *Dalecarlia* & *Helſingia*, Septentrio nem. Eſt Comitatus inſigne ha bens Alcem inter novem globulo in ſcuto candido. Regio ipſa pate in Longitud. mill. 12. in Latitud mill. totidem. Ab Helſingia dirimi tur ſilva *Oedemord*. Regio ferri mi neras habet, & ad colonorum ſu ſtentationem abunde miniſtrat fru menta: quas habet reliquas mer ces ad vicinos ſuos Cuprimonta nos magno divehit cum lucro. La-

cus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

es præcipuus hic *Hamarſion.* Flu-
ıen *Haſunda-Elf*, & Oppidum
on ignobile maritimum *Gevalia.* *Gevaliæ.*
Irbs alias antiqua, navigatio-
ibus & cujuſvis generis merci-
ioniis plus ſatis nota ac frequen-
ita. Locus ad ſinum illius maris
erquam opportunus, ex quo mer-
es quæcunque exportantur & im-
ortantur facillimè. A longiori
uprimonte haud longius quam
eſquidiei diſtat itinere. Mediam
igens dividit flumen, magnis
uobus ſtratum pontibus, quod
iare ingrediens amæniſſimam am-
lectitur Inſulam *Altraholman.*
Dimidio ab hinc miliari inſigne
n mari occurrit propugnaculum,
t & quatuor inde milliaribus *Elff-
arby*, binis quotannis nundinis
lariſſimus locus, nec non Ocula-
arum & Eſocis capturâ, amplo
lumine & cataractâ celebris.

Helſingia olim nomen genera- *Helſingiæ.*
e erat, reliquas Septentriona-
es complectens provincias. Pro-
ant id etiamnum *Conuti Jonſoni*
Archidapiferi litteræ anno 1328
n Parlamento *Telgis* habito datæ,

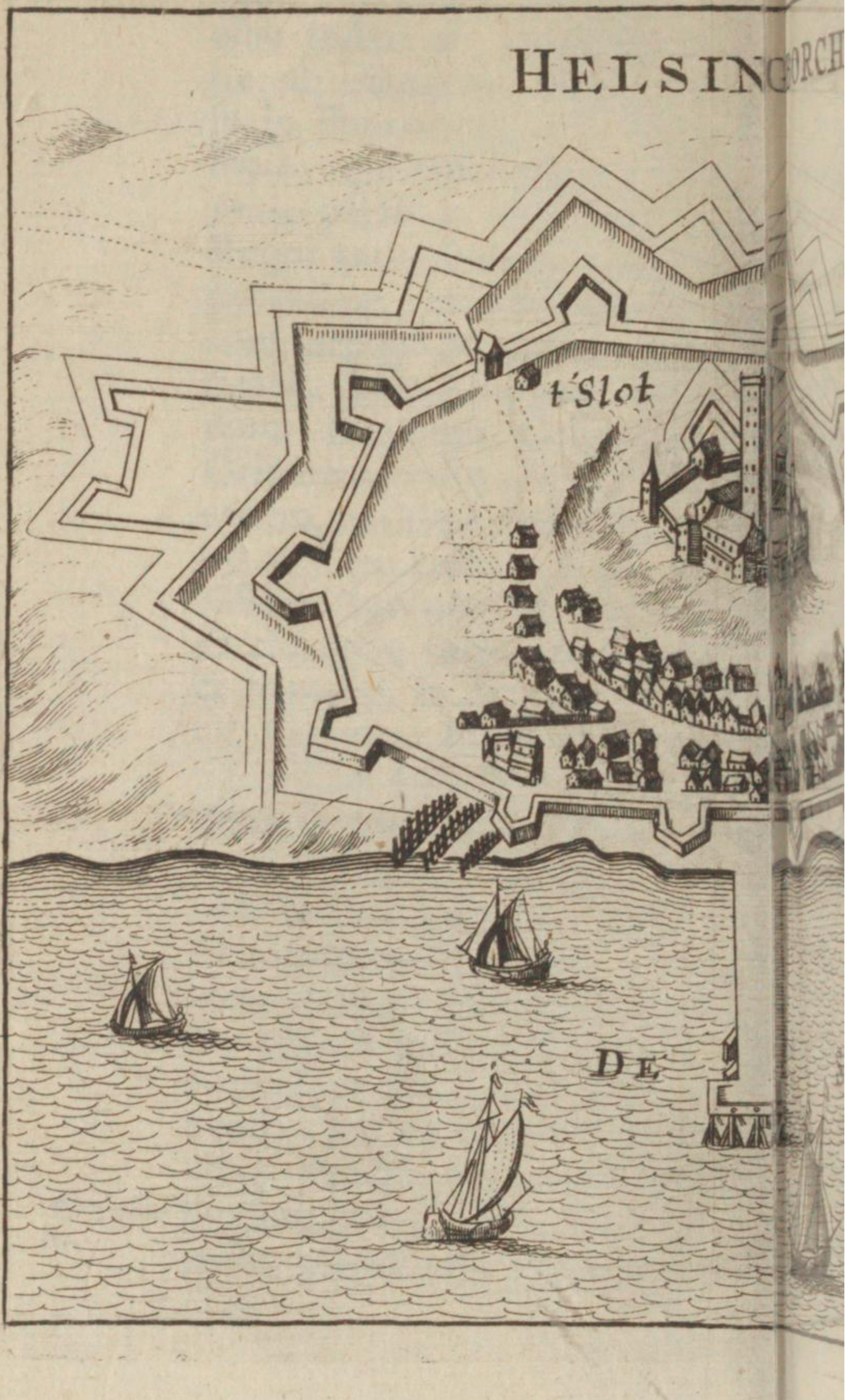
quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

quæ teſtantur terminos *Helſingiæ* ab Aquilone antiquitus fuiſſe in flumine *Uba* & lacu *Ulutreſck*, qui jam in Borealibus *Caſaniæ* partibus ſiti ſunt. Hujus Regni antiquitatem, juxta atque potentiam, multa domi commendant foriſque *Halſingoer*, vulgo *Helſenora*, & *Helſuburgum*, ad porthmum Danicum Coloniæque ad Orientem verſus, in *Nylandiam* & cætera maritima deductæ. Clauditur ab Ortu *Bothnico Sinu*, ad Meridiem *Uplandia* & *Weſtmannia* Occidentem verſus *Daleckarlia* eſt & *Norvegia*. In Aquilonem proſpicit *Lapponia*. Patet in Longitud 73. milliar. Latitudo numerat 90 Olim proprias habebat litteras & leges, quarum figuras noſtri non habent typographi. Imago illarum perpendicularium eſt linearum, & quæ ſnbinde in incurvatos abeunt apices, qui multis tranſverſis in dextrum aut ſiniſtrum lineolis cum interjunctis binis terniſve punctis vocum efferunt repræſentamina. Tota agris, paſcuis, piſcatione, venationibus &

Ager qualis.

aucu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ucupiis dives. Olim patebat la-
us, ipſamque *Geſtriciam*, *Helſin-
am* preſſe dictam, *Medelpadiam*,
Ingermanniam, *Iemptiam* & *Both-
iam* continebat Occidentalem. In-
egra habitabatur ab Agricolis,
Mercatoribus, Clericis, Militibus
c iis dicendæ præerant juſtitiæ; in
uorum omnium cenſu quis non
multos miretur illuſtres? In nulla
nquam ſecabatur territoria. Ar-
hitallaſſicam habuiſſe ſocietatem
ntiquæ docent leges, vulgo *Skibts
Lagh*. Hodie arctioribus clauditur
imitibus, proque Inſigni deaura-
um habet Caprum, in Campo au-
eo, poniturque inter *mare*, *Geſtri-
kiam*, *Daleckarliam*, & *Medelpa-
diam*. Fuêre tempora quibus vo-
abatur *Sundhede*. An verò moder-
num nomen à *Tor Heiſing*, ut Nor-
vegicum Chronicon aſſerit; an au-
tem ab *Halſſ*. h.e. ſalubritate ha-
beat non diſputo. Solum inſuper
fruges, linum & paſcua profert
ubertim, abundat pecoribus, quòd
ncolæ Bucolicæ rei præ cæteris de-
diti ſint maximè. Ipſum exercet
linificium, aliaſque manuales &
me-

mechanicas artes exquiſitiſſimè ex-
ercet. Piſcationes venationeſque
nemo in mari, fluminibus, lacubus
negligit & campis. Inter celebrio-
res ſylvas ſunt *Blackſes, Boleſckoge,*
Odermarden. Lacus ſunt *Barwijcke,*
Dill &c. Incolæ ipſi cæteris Sve-
cis magis hoſpitales & liberalium
artium ſtudioſi, mutua earum in-
ſtitutione ſeipſos informant, a
Hundings-waldia. domiciliorum puritati ſtudent ma-
ximè. Oppidum habet *Hudings-*
waldiam, cujus duo littora mare
claudit. Cum Daleckarlis, Iem-
ptiis & Herdaliis ac Hollenſibus
aliiſque ſigno gaudet commodiſſi-
mo. Cæterum *Helſingia*, quam olim
ſuos habuiſſe Reges diximus, Re-
gni ſui titulum habuit, ut Scania-
næ referunt hiſtoriæ, donec *In-*
gellus, Ubſalienſis Rex, *Olavi Trete-*
lia Vermelandorum Regis parens,
in coronatione ſua incendio con-
ſumpto ultimo Helſingiorum Re-
ge, una cum aliis quinque Regi-
bus eorum regna Ubſaliæ ſubjecit
regibus, Fortitudinis item ſuæ
Helſingii æterna poſuerunt tro-
phæa, cum liberata ab extero-
rum

um ſtrage patriâ, iiſque ultra fre-
um *Oreſund* propulſatis, ad ejuſ-
em freti ripam à ſe denominatum
ondiderunt *Helſinburgum*. Eoſdem
iam adverſus Finnones, Caja-
os Carelioſque atrociſſima geſſiſſe
ella, eoſque ſedibus expuliſſe,
um veteres teſtantur hiſtoriæ,
um etiam ipſæ, quas priſcis tempo-
bus in illas oras tranſportarunt,
ocent coloniæ; quarum etiam in
odiernum uſque diem durant re-
quiæ. Cajaniæ Finlandiæque Se-
tentrionalis maritimi plerique co-
oni Helſingica loqvuntur lingua.
oſi Nylandi ex Helſingia ſunt
riundi. Carelliorum qui accolunt
nes, pulſis Finonibus & Carelliis
Ielſingico utuntur idomate, &
io ab idiomate *Helſingebii* & *Hel-
ngæ* relinquerunt paræcias, ex
uibus *Helſingfors* manavit oppi-
um. Quod & illorum fama pri-
:is temporibus, antequam Chri-
ianam amplectebantur religio-
em, apud exteras inclaruerit
ationes. Gregorii Papæ & Lu-
ovici Pii anno Chriſti 835 datæ
eſtantur litteræ.

Me-

Medelpadia. *Medelpadia* Comitatus eſt. No-
men ſortitur à medio inter ingentia
flumina *Nieurunts Elff* & *Indals Elf.*
Mare Ortum, *Helſingiam* Meridiem,
Norvergiam & *Jemptiam* Occiden-
tem, atque *Augermaniam* Borem
verſus habet. Inſigne tres argentei
coloris tres oſtentat Torrentes. Re-
gio grandibus & altis attollitur
montibus: frequens item eſt ſco-
pulis, vallibuſque & planis inter
montes veſtita locis, qui omnes
adeo fertiles, ut agri aliquot annis
continuo non quieſcentes, nulla
tamen ſtercoratione indigeant. In
ſumma, ejuſdem cum *Helſingia*
conditionis eſt. Duos habet fluvios
variorum piſcium, Salmonum præ-
cipuè capturâ inſignes. Habentur
hic & frequentiores ſylvæ, quarum
ſingulæ venationum & aucupiorum
augent commoda. Occurrit hic
horribili inclinatione ſummam
minans ruinam mons *Scula.* Oppi-
da habet *Suntſwalde* & *Indal*, domi
magis, quam foris celebria.

Iemptia. Huic Regioni ad Corum con-
termina jungitur *Iemptia*, à quo-
dam *Katiljempte* huc profugo dicta

U

habet Chron. Norvagicum. Hæc
Angermaniæ Helſingiaq; ad Orti-
m plagam, ad Auſtrum jungitur
laliæ; ita Montibus Norvagicis
alen Kiol à Norvegia Occaſum
rſus diſterminatur. Inſignia gerit
uos Leones promiſsâ jubâ, Nor-
giæ inſignia tollentes, cui à ter-
o Vir arcu & ſagitta minatur.
rugum, maxime pecorum, dives.
enationibus, rangiferis & alci-
us rem vehementer auget. Inque
arœcias dividitur quatuordecim.
uit aliquando dubii juris. Sunt qui
icunt Helſingorum quondam pa-
uiſſe Regi *a*. & ſubjectam fuiſſe *b*. a *Saxo Rer. Svec. l.* 5. *c.* 22.
liquando tenuit eam Rex Norva- b *Kop. B. Sc.*
iæ Proxima autem pacificatione
veodanica ad *Bremſebroo* 13. Aug.
nno. 1645. intra priſtinos termi-
os à natura poſitos, in perpetuum
evocata eſt. *Medelpedia* hæc &
emptia. Longa eſt. mill. 39. Lata 19.
Angermannia vel à pænitudine, ab *Angermannia.*
Angari, quod vicinis Fennis ſeve-
um notat, vel à flumine Anger-
manno dicta videtur. Ad Ortum
habet *Balthicum mare*, ad Medriem
Medelpadiam, ad Occidentem *Iem-*
ptiam,

ptiam, ad Boream ſpectat *Lapponiam.* Comitatus hic pro inſigni habet tres Salmones cum reti in ſco cæruleo. Habet montes rupeſque plurimas. Convalles autem locaque planiora adeo uberem habent glebam, ut quamvis iidem anni quotannis ſerantur, tamen vix decimo quoque anno expetant ſtercorationem, frumentaque nihilominus reddant in ſuo genere præſtantiſſima, ſi alioquin non admodum iniqua fuerit anni temperies, ut ad perfectam maturitatem fruges pervenire poſſint. *Angermannum* fluvium habet inter præcipuos famoſum, variâ piſcatione maximè ſalmonum, ditiſſimum. Regio ipſa in duo quaſi dividitur brachia. Meridionalior enim pars à mari ſecus prædictum flumen verſus Occaſum æſtivum protenditur; Borealior autem ſecus mare. Utramque ſylva, à prærupto ac horribili illo ac quaſi ruinam minante monte *Sculla* denominata, dirimit. Oppidum habet *Hernoſandiam* ad mare poſitum, & multis annorum ſæculis antiquiſſimum.

Opp. Hernoſandia.

Ex-

xcepto cupro iiſdem cum *Hungsvaldia* commerciis gaudet. Haet & nundinas ad feſtum D. Barholomæi, quibus in univerſa othnia, viciniſſima enim eſt huic, t quidem adeo ut multi eam inter Bothniæ connumerent civitaes, reperiantur celebriores. Inſine ejus Caſtor prolixiori cauda.

Bothnia à ſinu Bothnico dicta, quondam *Dumshaff*; Eſt autem *Dumshaff* quod Bothniæ ad Orienem & Occidentem utrinque adacet, finemque Gothici & Svecici maris in ſe continet. Hinc teria Bothniæ pars à ſeptentrione maris hujus undas reprimens *Northothnia*, & quæ Lappiæ verſus Occaſum contigua eſt *Weſtbothnia*, ac quæ ad Ortum Tavaſtiam & Savolaxiam regiones attingit, *Ooſtbothnia* nomine in tabulis Cajanæ ſignatur a. Tres hæ Bothniæ regiones partes habent ampliſſimas, quæ tamen non æquè montoſæ atque eſt *Angermannia*. Habet tamen ſolum nonullis in partibus arenoſum, quod una cum rigiditate cæli nonnihil ubertatem impedit. Sed

Bothnia.

a *Olaus Magn. de Gent. Septentr. variis Condition. l. 20. cap. 1.*

Sed cujus tenuitatem & defectu
aliarum rerum neceſſaria compe-
ſat copia, quam piſcationes ſ-
monum, & quæcunque ſylvaru
fert uſus in dies conferunt abu-
dam. Huc ex Luſitania vinu
optimum, ex Flandria & Galli
pannos pretioſos, & aliam
Germania omnis generis ſupell-
ctilem, ex Svecia & Gothia tr-
ticum, ſiliginem, hordeum
mniaque navibus deferri neceſſ-
ria videmus legumina. Æſtiv
temporibus amæniſſima hic omni
inſulaſque plures, littoris ductu
ſequentes, herbis, arboribus a
gramine luxuriari videas: aveſqu
in arboribus dulciſſimas canend
cantilenas & tam diverſa piſciun
genera in aquis ludendo incredi-
bile pariunt oblectamentum. Ma-
re nullius animalis noxii ferax,
terra nullius venenati infecti aut
terribilis feræ patiens: tenebræ
aut nox tota æſtate ferè nulla:
calor ſolis non immodicus: aer
ſaluber & temperatus: tranquilla
omnia, quieta & amænitatis ple-
na. Ex ſeptentrionalis hujus Both-
niæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

[...]æ montibus vaſtum prorumpit [...]umen, cui in tabulis Chorogra[...]hicis nomen *Kimi*. Hoc duobus [...]e exonerans oſtiis appoſiti maris [...]ias fluctibus permiſcet aquas, ac [...]troque juxta brachio exiguum [...]ircumfundit ſpatium, cui *Thorna* [...]nſidet civitas Hanc ita deſcribit. [...]*laus Magnus* a: *Labitur ex monti-*[...]*us hujus Aquilonaris Bothniæ undoſus* *& profundus amnis: qui duobus oſtiis* [...]*ertur in mare, relicto in medio brevi* [...]*patio, in quo fundatum eſt oppidum* [...]horna, *i. e. tunita inſula, cujus* [...]*atitudinis elevatio eſt circiter* 82.*grad.* [...]*atitud.* 42. *Eſt autem hoc Oppidum* [...]*n loco multum amœno & commodo ſi*[...]*uatum: nec aliud emporium frequen*[...]*ius in toto tractu ſuppolari, quam hæc* *eſt* Thorna. *Ad ipſam enim confluunt* Ruſſi Albi, Lappones, Biarni, Bothnienſes, Fenni, Sveci, Tavaſti, Helſingi *& compulres alii, ex partibus* Norvegiæ *per altiſſimos montes ac vaſtas ſolitudines, Iemptiamque regionem: & hi omnes partim oblongis naviculis, incitatiſſimis fluviorum caſibus, aptatis partim curribus domitorum rangiferorum, quibus inſtar*

a *l.*20.*c.*2.

cervorum utuntur, partim etiam pe-dis perticis, quibus conſperſa nivi s montium cito ſuperant juga, celeri e allapſu concurrunt.

LAPPONIA.

LApponia, aliis *Lapmarckia*, vel *Laplandia* omnium Septentri-nalium regionum extrema, atque in hoc Regno ampliſſima, lac-bus, paludibus, montibus, m-ribus & aquis ſcatet: agris car omnino, quamvis nonnulla inv-nias paſcua, in quibuſdam maxin convallibus. Incolæ non aliis ſil conſulunt artibus, quam aucupi & piſcatu. Civitas hic nulla, nu lus pagus, nec quodquam fix aut ſtabili ullum ſede domiciliun Loca habitationum ad operis d liguntur uſum, prout vel tule rit venatio, vel aucupium, id que ad ſylvas, nemora, vel pa ludes. Invaleſcente hyeme, quo ties tributa pendi ſolent, ad con ſvetos conveniunt dies, quibus & mercimonia inter illos celebrar ſolent. Adque illas ſolennitate Paſtores quoque Sveci ex vicini

con

oncurrunt locis, qui occaſione oncurſus omnium, verbum pro-onunt Euangelii, alia docent mo-alia & ſi qui nondum ſunt baptiza- religionis fonte abluunt. Rex *Ca-lus IX* hanc pietatis habuit curam t ibi locorum nonnulla exſtruere uraverit templa, effeceritque ut naxima Lapponum pars à Magicis, uibus antea vehementer dediti rant, artibus nunc maximè abhor-ˀant. Cæterum ſunt homines ad-nodum ſimplices, probi etiam & onis ſtudentes moribus. Adulte-um ibi rarum, rarius homicidium, furtum rariſſimum. Latrocinia direptiones auditæ nunquam. aſis utuntur viliſſimis ac paratu cillimis. Corpora tegunt pellibus, naximè quas captis detrahunt Ran-feris, quos in uſum habent equo-um, quibus in univerſum carent Rangiferi iſti haud multum à a *Munſt. lib. 6. Coſmogr. cap. 35. p. 1363.* ervis lata habentibus cornua ab-dunt, grandibus tamen ramo-que gaudent, & quamvis non m altis, latioribus tamen ornan-ır. Natura ſunt validiſſimæ ac miſſimæ: in ſiti fameque feren-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

da Camelis nequidquam inferio
res. Mulgentur item, & lac ipſo
rum ac caro pelleſque humano in
ſerviunt uſui: ungulas ſi adhibea
medendo inſervit ſpaſmo. In no
ſtras ſi deferantur oras, haud di
vivere poſſunt. Argumento e
exemplum *Stenonis Sture* Juniori
Sveciæ Principis, qui *Frederi*
Holſatiæ Duci ſex talia ubi don
miſiſſet animalia, cum conjugu
Lapponum pare, ut eorum gere
rent curam, brevi poſt expertu
fuit, nec homines, nec bruta tran
miſſa diu ſupervixiſſe animanti
Pelles, quas hominum inſervi
tegumentis diximus, ita in uſu
adhibent veſtium, ut pilos non a
corpus convertant, ſed brutoru
inſtar foras projiciant, indequ
a *Olaus Magn. lib. 17.* ocreas conficiant & calceos
Sequentia ita deſcribit *Liber Ba*
in ſuo Itinerario: Ruſtici in Svecia l
bertate magna gaudentes ubicunq
volunt venantur & piſcantur: cib
male parant, & ſalis laborant inopi
Res pecuaria copioſiſſima, annona v
liſſima. Ruſtici divites & benigni; ſ
barbari & feri, præcipue in locis à Stoc
ho

lmia milliaribus ſeptuaginta remotis. d quo longius inde verſus Svecicum, u Bothnicum, mare in Noord Coiam aut Weſter-Gothiam receſſeris, eo rbariores tibi homines occurrent. Non mplius panno, ſed ferarum pellibus ſtiuntur. Rangiferas vocant beſtias rvi ſpecie, minores tamen, cinereo lore & curſu velociſſimo, quas magi incantationibus cicures reddi ajunt. ahis juncta omnis generis rebus vendis adhibentur. Venclis ſolutæ poſt borem ſylvam & ſocias repetunt. ui earum beſtiarum unam aut plu cupit, ſylvam ingreditur, arborem uri ferit, & verba quædam exclaando pronunciat: Mox & ex cater procurrente optimarum tot eligit, ot cupit, easque funibus ex cortics arborum ligatas ſecum ducit, iiſque amdiu vult utitur, cæteras dimittit.

ecunia apud Lappones nulla, efactorum piſcium ac pellium rmutatione omnia comparent ceſſaria. Lini hic & canabis uſus llus. Animalium nervos, & ſictos tuſoſque tendines in fila dunt: multi ſtanno in ſubtiliſſima a & bracteas inſtar auri obduint, ac veſtes ſuas iis exornant,

ita ut ſuperbia inter hos homines etiam locum habeat. Cæterum non omnes Lappones Svecico parent imperio; ſed Meridionales tantum, & quidem eorum maxima pars inhabitans regionem ultra centum milliarium longitudine & latitudine nonaginta explicatam. Diſtribuitur in quinque Præfecturas. Quarum 1. eſt *Uma-Lapmarck*, ubi præcipua loca *Loisby*, *Semiſiet*. 2. *Pitha-Lapmarck*, ubi *Sycovom*, *Lochtari* & *Arnyerfuy*. 3. *Ula-Lapmarck*, ubi *Torpajaur*, *Sinkfluch* & *Jocomucka*. 4. *Torne-Lapmarck*, ubi *Sequara*, *Tinquara*, *Perderierfi*, *Kittilaby* & *Sodeneyle*. 5. *Kimi-Lapmarck*, ubi *Sonby*, *Kimiiby*, *Koierfuy*, *Kithiierfuy* & *Maanſelkoi*. Daniæ Regi obediunt Lappones, qui maris accolæ Finmarchiam incolunt, & *Siofini* h.e. maritimi Fini appellantur, ſoliſque piſcibus vivere dicuntur. Tertium Laporum genus paret Ruſſis, ſeu Moſcovitis, à Finmarchia & Caſtello Wardhus uſque ad mare Album habitantes. Moſcovitica hæc regio Svecis est *Trennes*. Lapponibus *Pihinieni*.

Lapponiæ diviſio:

Moſc.

Moſcovitis *Trachana Woloch.* Nonnulli eam cum veterum *Biernia* eandem eſſe contendunt. Quoad *Scrifinos*, vulgo *Scrickfinnen*, Saxonis Grammatici & aliorum ſcriptis celebratos, ſcribit *Henricus Solenus* a, vir origine & natione Svecus, *regionem nulla parte talem eſſe, qualis ab aliis deſcripta eſt; ſed nomine* Skidfinnen *deſignari omnes* Finnos & Lappones, qui *ligneis calceis* aut ſolis, à *Svecis* Skidh & *Finnis* Sukſi *nominatis utuntur.* Hi profundiſſimas nives celerrimè tranſeuntes non modo hoſtes proſequi, ſed etiam brevi longiſſimum iter conficere poſſunt. Ideo etiam nomen *Skidhkarli* iis allubitum eſt. Horum ſexcenti paulo ante Regis *Johannis* III mortem totum Moſcovitarum exercitum centum mille militibus conſtantem ex improviſo obruerunt, & nivibus profundis impeditum fuderunt, inq; Moſcoviam repulerunt. Inſigne gentis eſt Homo ſylveſtris, inſtar Fauni, caput & verenda ramis obvelatus, clavam veterum Gigantum more geſtans.

a *In Deſcript. Sveciæ*

GOTHIA.

GOthiam ſive à bonitate, ſive à Diis h. e. potentibus, ſive à fundatore ſuo dictam peculiar Regnum domi & foris potentiſ- mum fuiſſe conſtat. Hæc Meridionalem Scandiæ partem occupat, ſpatiis arctam illam quidem, ſed incolarum geſtis rebus celebratiſſimam. Hinc enim profecti primi illi Gothi, qui transmiſſo freto vicinam Balthici maris oram tenuerunt ad oſtia uſque Viſtulæ, poſteaque in Scythiam tranſgreſſi, ad Euxini Ponti littora conſederunt: quorum qui ad Orientem longius receſſerunt *Oſtrogothi*, h e. Orientales Gothi, qui ad Occidentem *VVisegothi*, h. e Occidentales Gothi, nomine ex Scandinaviæ vernaculo ſermone petito dicti ſunt. Multis deinde cladibus à *Conſtantino Magno* affecti Romanam invaſerunt ditionem, *Valentem* Imperatorem deleto exercitu combuſſerunt; & *Theodoſio* mortuo *Alaricus* ex Balthica ſtirpe cum Wiſigothis ſuis in Italiam percuptit Romamque expugnavit. Ejus ſuc-

cesso

eſſores in Gallia & Hiſpania Wi-
gothorum regna fundarunt. Quid
orum poſteri, quid Oſtrogothi
gerunt videri poterit *Iornandes*,
aulus Diaconus, *Sozomenus*, *Ada-*
nus Bremenſis & alii. *Procopius* ait
oluiſſe Gothos, ut liberi ſui lit-
eras diſcerent, ipſumque *Theodo-*
icum litterarum fuiſſe expertem,
uod exiſtimarent, quos ferulæ
imor invaſiſſet gladios & lanceas
arvi facturos. Quod autem *So-*
rates & *Sozomenus* videntur aſſere-
e *Vlphilam* Gothorum Epiſco-
um, qui primas litteras Gothi-
as invenit, ac Sacram Scripturam
n eorum linguam convertit, eoſ-
dem quoque ipſum omnium pri-
mum ex Gentilibus reddidiſſe
Chriſtianos, vel ex eo arguun-
tur quod ipſorum Epiſcopus *Theo-*
philus ſubſcripſiſſe Niceno Magno
conſilio reperiatur. Quomodo ve-
rò ipſa Gothia Chriſti fidem ſu-
ſceperit circa annum Chriſti 955,
quo Rex *Olaus* baptiſmo luſtratus
eſt, à *Sigfrido* Eboracenſi Archie-
piſcopo, alibi quis legat *a*. Qui
Gothorum irruptiones diligentius

a *Ioh. Magn. l.* 17. & *Olaus l.* 2.

perpenderit & victorias fatebit
non ſine gravi cauſa dictum a
Imperatore *Carolo* V: *Univerſa*
pene totius Europæ nobilitatem è Scan
dia & Gothia *fuiſſe propagatam*
Regio ipſa ad Ortum & Meridie
mare habet Balthicum Daniam
que, veluti ad Occidentem Oce
num, ad Aquilonem Sveciam ſpe
ctat, à Norvagia *Trolheta* dirimitu
fluvio. Hunc lacus *Vener*, centum
triginta minuta longus & latus
unicum reddit, cum quatuor &
viginti ſorbeat. Sylvis ac lucis o
mnis conſperſa eſt. Soli fertilita
te, clementiâ Cœli Aeriſque ſa
lubritate nulli Aquilonarium ce
dit regioni. Piſcaturæ commodi-
tatibus, navigatione & mercimo-
niis; aucupiis venationibus pecu-
dumque copiâ; lactis, mellis, glan-
dium, fagorum aliarumque re-
rum uſibus & oblectationibus hu-
manis ſervientium abundantiâ cui-
vis antecellit, noxiiſque animali-
bus minimè infeſtatur. Inter duas
potentes & nunquam ſatis con-
cordes gentes Sveones & Danos
eſt ſita. Ne ab hoſtibus obſeſſa
utrun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

trunque latus tueri continenter
ogeretur, perpetuam ſocietatem
um Sveonibus, ſive quod poten-
ia & opibus præſtarent, ſive quod
orum mores mitiores eſſent, inire
urabit [a]. Unde ab illo tempore a *Joh. Magn.*
no Monarchia in Regnum Sveciæ
ntroducta eſt, utraque Gens, *Sveci*
idelicet & *Gothi*, ut plurimum uni
aruerunt Regi: & ita quaſi in unam
entem coaluerunt: quamvis ali-
uoties ob virtutum æmulationem
Reges ſibi ſeparatim præfeciſſent.
ed ſimultas non diu duravit, quin
d priſtinam redeuntes concordiam
communibus armis communes ar-
cerent hoſtes. Verum admiratione
ertè non indignum videtur, Go-
hos Svecis ita ceſſiſſe in patria, ut
ntiquiſſimæ *Weſtrogothorum* leges
ffirment, penes Svecos jus eſſe Re-
gem in utroq; Regno tum eligendi
um rejiciendi. Dividitur autem *Go-* *Gothiæ Diviſio in genere.*
thia in *Orientalem* & *Occidentalem.*
Orientalis Gothiæ provinciæ *Orientalis Gothiæ diviſio.*
ſunt, *Oſtrogothia*, *Smalandia* & *Oe-*
landia: quibus olim adnumeraban-
tur *Gotlandia*, *Scania*, & *Blekin-*
gia, quæ nupero iterum bello ac-

ceſſerunt & de quibus nos quoqu
paucis dicturi ſumus hic ad finem.

Oſtrogothia. *Oſtro-Gothia* nomen à ſitu accepi Orientali. Orientale ejus latus *ma ri*, Auſtrale *ſylva* impeditur *Helevi*, Occidentale lacu *Wetter*, Aquilonare autem nemore *Kelmerd* munitun habet. Longa eſt mill. 21. Lata 15 Inſigne monſtrat Leonem inau ratum ſuper tres aquas in camp dimidio aurato. Dividitur itidem in Ortivam *Oſtanſtang*, & Occiduan *Weſtenſtang*. Illa prius ſibi vendica inſigne; hæc Draconem habet volantem, roſis caput & pedes alvumque ſtella ornatum. *Regio qualis.* Regio major ex parte plana eſt, ac fertilitate cæteras antecellit provincias. Sunt qui fertilitate ipſam antecellere Uplandiam putant. Conjecturæ non ſiniſtræ. Nam ex ea major frumentorum copia ad exteras tranſportatur regiones, quam ex Uplandiâ: frumentorum copiam montanis, metalla autem ſuppeditat fodientibus. Arva hortoſque colit fructuoſiſſimos. Hordeum, ſecale, triticum, piſa, fabas bonitate juxta ac copia, varioſque arborum fructus

pro-

[p]roſer abunde. Unde totius Go[t]hiæ *Granarium* merito appellatur. [M]ineras habet ditiſſimas: *Bavijckam* [f]inum nobilem: Flumen *Motolam* è *Vetter* ortum, quod ſedecim alias [m]inores in ſe colligit fluvios. Mon[t]es item multos præcipuos & ex [h]ic unum maxime ſuo conſpicuum [f]onte, qui aheneum repræſentat [c]olorem, ne quid de aliis dicam mul[t]is. Sedes illuſtrium hic magnificæ. [A]rces Oppida & Urbes præclaræ; [q]uales ſunt: *Norcopia*, *Sudercopia*, *Skeningia*, & *Waſtenum*. *Urbes.*

Norcopia Metropolis eſt Oſtrogothiæ & Civitas primaria. Urbs ſplendidiſſima ac florentiſſima, octodecim tantum milliarium Holmiâ, cui ſoli magnificentia & mercimoniis cedit. Dicitur ab Aquilone, Incolis *Nor*, quod *Sudercopiam* miliari unico diſtantem ad Auſtrum, vulgo *Suder*, verſus habet. Inſigne habet litteram N ſupernotatam aurea corona, juxtaque ſecuri averſa, quæ trabe ſeparantur, Panni texturâ, tincturâ, nitidiſſimæ papyri apparatu, orichalci ingenioſâ tractatione, va- *Norcopia.*

riiſque excellit artificiis. Sita eſt
margine maximi ſtagni ejuſq
dulciſſimi, quod proxime Urbe
exitu facto longiore alveo in vic
num mare provehitur, & ex
deſcendentes ſalmones in ſtag
aquam dulcem admittit, Urbiq
celeberrimum largitur piſcatur
De impetuoſo rivo Urbem pe
currente, latius alibi quis legat
Arcem habet adjectam elegante
& validam. Templa hic capacia
ædes luculentiſſimæ. Artificiis
negotiationibus maximas præſt
commoditates flumen *Motala*, quo
pluribus aliis, ut dictum, auctur
Urbem biſſecat, duas inibi inſul
pulcherrimas efficiens, atque i
ſinum *Bravikat*, cui Urbs adjacet
ſeſe effundens. Loci amœnitas &
fertilitas paucis exponi non poteſ
Hinc oriundi fuerunt *Petrus Johan*
Norcop. è piiſſimis vernaculâ lingu
ſcriptis notus, & *Doct. Joh. Botria*
Guſtavi Magni *Eccleſiaſtes aulicus*
poſteaque *Lincopenſis Epiſcopus.* De
hac ita nonnullus ſcripſit.

a Olaum Magn.

Motala flumen.

Sinus Bravikat.

Quæ quondam fuerat tenui
Norcopia *pagus*,

Eximia

Eximiæ titulum nunc merito
Urbs habet.
Et molitoris erat caſa, nunc quæ
Urbs ſplendida claret:
Sic ſolet ex parvis magna ciere
Deus.

Sudercopia.

Sudercopia Emporium eſt Oſtropthiæ negotiationis haud conmnendæ. Locus eſt apertus & ıllo opere militari clauſus, cum ıento mare intrante & ſcopulo ıto muri vices ſubeunte. Prope ınc *Chryſtallos* ſexangulari figu., & digiti ac pugni magnitudi: dependentes reperiuntur *a*.

a *Olaus Mag. l. 2. cap 31.*

Schenïngia.

Schenïngia Urbs eſt vetuſtate :lebrata. Olim amplitudine & ɔpuloſitate majorem fuiſſe quam ɔdie, ipſæ docent plateæ in lonum & latum immane protenſæ, que etiamnum aptiſſimè diſpotæ. Nomen habet à fluento ım radente, quod Autumno & ere magno fertur impetu. *Skena* ıim patrio ſermone *correptis habes luxuriosè currere* ſignficat. Celeritatis ejus famam etiam hoc lopuitur, quod ex ſchola ejus multi piſcopi & Eccleſiarum Antiſtites, tan-

tanquam ex equo quodam Tro-no, prodierint. Et inter hos *Petrus Gothus* decimus ſextus *Ubſalienſis Epiſcopus*, qui Caroli IV Imperatoris tempore vixit: & quod circa annum 1248 Papa *Innocentius* IV hic Concilium celebraverit, & Svecicis Sacerdotibus vetuerit Conjugium, quo hactenus Græcarum Eccleſiarum more utebantur *a*. Memorabile eſt quod e fluvio memoratur, unde Urbi nomen. Invaleſcente ſicco tempore, tam parum aquæ ſecum vehere, ut jumentorum & pecudum ſibi reſtinguendæ vix ſufficiat, quamvis aliis temporibus effrenis inſtar equi efferveſcentium undarum impetu Urbis feriat mœnia. In Septentrionali ora Urbem ſibi parem non habuit, ut pote in loco ſalubri & aëre poſita, inter fertiliſſimos agros & paſcua, utilibus & umbroſis ſcatet nemoribus. Urbis plateas mox à principio Conditorum ſagax ita direxit prudentia, ut inſtar radiorum circuli omnes ab Urbis circumferentia ad Forum & Curiam, tanquam ad centrum pro-

a Joh. Iſaac. Pont. l. 7. p. 332.

procurrant. Dicitur etiam *S. Nicolaum*, olim *Epiſcopum Lincopienſem*, divina revelatione *S. Brigittæ* puriſſimum & integerrimum vitâ declaratum, hinc oriundum fuiſſe. Cænobium ſacrarum Virginum ſe hic quoque obtuliſſe, Ordinis quidam Dominici, ſed ſuo tempore jam deletum, quod nobilis quædam vidua, *Ingridis* nomine, Senatus civitatis permiſſu, propriis ſumptibus erexerat; poſtquam, mundo relicto & contempto, anno 1282 iter ingreſſa Hieroſolymam, Compoſtellam & Romam viſiſſet, & inde domum incolumis reverſa fuiſſet *a*. Inſignis hic quoque Mercatus eſt boum & aliarum pecudum circa feſtum *S. Olai*.

a Zeillerus in Deſcript. Svec. pag 128.

Wadſtenum.

Vadſtenum itidem Oſtrogothiæ perantiquum Oppidum eſt, quod undis lacus *Wetter* pulſatur. Non tam amplum, quam amœnum eſt. Cum Cænobio *Sanctæ Brigittæ* & reliquiis celebre. Hodie Domo Hoſpitali, in uſum læſorum truncatorumque in bellò militum: ubi exquiſitiſſima eorum habetur ratio. Nomen à *fluxu* ad pontem

Arcis-

Arcis collocatis, quæ aquis tecti olim ominoſa habita, traxiſſe p. tatur. Templis nobiliſſimis plantie late circumjecta, hortis ponferis fontibuſque gaudet limpidiſſimis. In Effigiem Cænobii Vaſtenenſis quondam celeberrimi D. *Brigitta*, auxilio R. Majeſtatis *Magni Ladulaas* fundati, & u. decimo inde anno conſummati, quod ſexus utriuſque Ordinis Brigittini Cænobitæ 4 Jan. primitus incoluêre; ſed 372 poſt annis, ſcilicet anno 1595. Idib. Septembr. déſolatum eſt, ita cecinit Poëta *a*

a Johannes Meſſenius.

Mira quidem pictura tibi, mage mira ſed ipſe
Surgeret aſpectus, Lector amice domûs:
Par decus eximiæ non conſpectum in orbe
Structuræ: multus convena teſtis erit!
Sive peragrentur, quæ climata cernit Iberus
Auſoniæve *domus*, *templa vel ampla* Varis
Gloria Vadſteniis *tribuatur tanta coloſſis*,

Ceda-

Cedat ut hæc nulli celſa decore
domus.

Smalandiam ab Oſtrogothia di- *Smalandia.*
erminat ſylva *Holaweih.* Regio
mpla, ut quæ in circuitu conti-
et nonaginta & quinque milliaria
ermanica. Tractus maxima ex
arte ſylvis conſitus. Quæ intere-
inet tamen gleba colonorum ab-
nde compenſat labores, & æqua-
l quidem fertilitate cum vicinis
ovinciis, Scania videlicet &
leckingia. Abundat item pecori-
bus, unde & nomen ſortita credi-
tr, quod pecora ſua lingua *Smaa-*
l vocant. Cum reliquæ Sveciæ
ovinciæ, fodiendis invigilant
etallis, hæc illarum incolis pe-
ora ad ſatietatem ſubminiſtrat.
Smalandi, ut quadrupedum, ex
nua fætura, gregumque incre-
enta relevent, maximam quot-
nis armentorum copiam in vi-
nam venundant Daniam: unde
on parum augentur famoſæ illæ
bum myriades, quas Dania quot-
nis Germanniæ Belgioque ſub-
iniſtrat. Lacus piſcoſos habet in-
umeros, flumina item ac fontes. Ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Ortum clauditur *mari*, ad Meri-
diem *Bleckingia* & *Scania* ad Occi-
dentem *Hallandia* & *Weſt-Gothia* :
& ad Boream *Oſtro-Gothia*. Inſigne
eſt Leo capite erecto, intenſoque
arcu, & impoſita ſagitta minitans.
Montes hic innumeri ut præ nume-
ro numerum fugiat. In convallibus
planities frequentes. Ferrum &
chalybs hic effoditur, non ex mon-
tibus tantum, ſed & ex lacuum
fundis, ex quibus levi labore mi-
nimoque ſumptu optimum confi-
citur ferrum. Pro amplitudine ſua
Civitates non ita habet multas,
quod à Meridionali parte cinga-
tur Hallandia, Scania & Blechin-
gia, quarum civitatibus maritimis
mercimonia ex internis mercibus
ſuppeditat, rurſumque ab iiſdem
externas accipit merces. Habet
tamen *Calmariam*, *Ienecopiam*, *Ve-
xioniam*, *Eckeſiogiam* & *Weſtervicum*.

Calmaria. *Calmaria* Urbs antiqua, & no-
minis celebritate maximè con-
ſpicua, totiuſque quondam Meri-
dionalis Gothiæ Metropolis *a*, &
Clavis Gothici Regni. Ab hac
Eretum Calmarienſe, vulgo *Cal-*

a Olaus Magn. l. 9. capp. 21. & 22.

mar-

nrſund, inter Oelandiam inſu-
ln & Urbem, nomen habet. Do-
ct Author Svecicus ita dictam *a*,
cod in Gothlandia Meridionalis littore
ſita ab iis, qui ex Germania Septen-
tonem navibus petunt, Calmer *ap-*
pllatur: quoniam in hoc tractu mare
fgidius, & aër aſperior, quam in
ermania, unde ſolverunt, ipſis oc-
crrit. Sita eſt loco plano & ſatis
anæno. Mare muro diſiungitur.
lterum latus aggeribus foſſiſque
anpliſſimis clauditur. Arx adjacet
ivictiſſima. Cui etiam propugna-
ulum in mari *Grimskar* paululum
ſtans. Aqua gaudet dulci. Huc
c Hiſpania, Gallia, Anglia, Hol-
lndia frequentes appellitant na-
es. De frequentibus Urbis hujus
opugnationibus, vid. *Olaum*
Magn. lib. 9. cap. 21. & ſeqq. Cir-
ulari ferè figura eſt, & è centro
ori, propter platearum rectitudi-
em, omnes portas ſpectare li-
et. Ante aliquot annos caſuali in-
endio maxima Urbis pars cum
agnificentiſſimo templo conſum-
ta eſt. Oblata inde Reginæ anſa,
uod & felicis recordationis *Gu-*
ſtavi

a Olaus Magn. l. 9. c. 2. & 22.

Mare Grimskar.

ſtavi Magni meditabatur, Urbem in vicinam inſulam *Owarnholmam* commodioris navium appulſus melioriſque defenſionis gratia transferendi. *Ericus* Daniæ, Norvegiæ & Sveciæ Rex anno 1430 templo Calmarienſi tredecim præbendas vel Canonicatus adjunxit, edictoq; præcepit, ut hæc Eccleſia Collegiis Eccleſiaſticis adnumeraretur. Hodie Superintendens Eccleſiæ hujus Præſes eſt, & cum cæteris Epiſcopis Comitiis publicis intereſſe ſolet. De hac Poëta:

Owarnholm.

Sive à colle maris dicta eſt Calmaria; *ſive, ut*
Magnus Olaus *ait, frigidior mari:*
Eſt portus praſtans, Arx inſuperabilis armis:
Hic praſtant merces, extera & indigena.

Ienecopia.

Ienecopia à vicino fluvio *Iunabach* nomen habere putatur. Sita eſt ad extremum littus lacus *Wetter.* Oppidum magnificis Regum Commitiis memorabile in omni ævo ſequuturo *a.* Ædes ex ligneis trabibus non dolatis, & in morem decipularum, quibus

a Olaus Magn. l. 1. cap. 10.

dibus. pueri panes captare ſolent,
ompactis conſtructæ ſunt. Civitas
perta, nec foſſis, nec muris clau-
itur. Arx congeſto defenditur
allo ad Occidentem. Ad Orientem
aſtæ paludes. Primis olim tempo-
bus præcipui homines parietes
annis & velis tegebant, quod haud
arvum ædibus conciliabat orna-
um. Hic anno 1503 *Steno Sture*
Regni Sveciæ Adminiſtrator, ſu-
ita morte vitam finiit *a*. An. 1612 a *Meurſ. Hiſt. Dan. lib.* 2.
um Rex Daniæ *Chriſtianus* IV hanc
rbem cum exercitu peteret, Sveci
ivitati ignem ſubiecerunt, & ani-
noſa defenſione Danos ab arce re-
ecerunt *b*. Memorabile item eſt b *Heldvaderus.*
uod *Michaël Heberer* meminit *c*, c *In Itinerario ſuo.*
nte ſuum in hoc oppidum adven-
um in itinere ſe offendiſſe pagum
Linerohs, in qua domum ſerpentibus
lenam vidit, iiſque ingentibus;
qui tamen neminem damno affice-
ent. Imo duos tandem adrepen-
es in terra cum liberis domeſticis
ex eadem patina pultem ligurivi-
e. Hic & in vicinia ſæpius viſiones d *In Baaz. l.* 7. *c.* 5. 9. 17. 19. & *l.* 8. *c.* 14.
contingunt & alia miranda *d*. Idem
& recentior confirmat experientia.

No-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Nobilis interim hic locus eſt Regi
Gothici Regni Parlamento.

Wexionia. *Wexionia* ante multa ſæcula fu
celebris. Hic *S. Sigifridus*, prim
ibidem Epiſcopus, templum fu
davit Cathedrale, circa annu
Chriſti 909 Ibique ſepultus. Pr
vilegia Urbis anno demum 134
à Rege *Magno Erico* accepit. Si
eſt in medio *Smalandiæ*. Nundin
habet 15 Febr. in Feſto *S. Sigifrid*
ad quas ex Dania ſui quoque co
fluunt mercatores: item *Brigitt*
in autumno. Dicta videtur à Sal
ceto *Wie*, vel *VVilde*, ubi condita
lacu adjacente valde piſcoſo. Fl
rentem habuit Scholam, nunc ve
ro Regio etiam aucta eſt Gymna
ſio. Monumenta habet *Unaman*
ni, *Sunamanni* & *Vinamanni*, q
omnes *Suffridi* erant Nepotes, A
chiepiſcopi, & fidei Chriſtianę pr
pagatores. Civitas hæc tempor
Erici Glippini cum Svecis bello de
certantis tota cum templo ſuo Ca
thedrali in cineres corruit *a*.

a Pontan. lib.7. Rer. Danic.

Eckeningia. *Eckeſingia* à vicino Quercet
(nam quercus *Eeck* Svecis dicitur
& non procul jacente lacuſculo

Icus enim *Sio* eſt, nomen habere vletur. Oppidulum eſt Smalande: pecudum mercatu ſuas exerc negotiationes, quas cum vici- ı Oſtrogothia communicat. *VVeſtvicum* nobili portu & navium caret ſtructura. Hic pix, aſſeres, tıbes, & mali abundant, quibus oque mercaturam exercet.

Oelandia, quod nomen dictat, iſula eſt Balthici maris, eaque canium amœniſſima, dimidio tantm milliari Calmariâ diſtat. Inſigne illius eſt Cervus deauratus, ypeo coronatus. Cauſa Inſignis, uod hujus animalis leporumque oprimè copiâ regio iſta nobilitetr. Amænitatis & fertilitatis plen: pecudes, pecora, jumenta, quos etiam qui canum more in rculum ſaltitatiles ſuis blandiri iunt dominis *a*, feras venationi aucupio aves copioſè alit idoeas. In ſumma Regionem ſoli rtilitate vix habet parem, & ordeum eſt fertilitate præcellens. Ierbas nutrit ſaluberrimas, unde hic & butyrum, quod non meicinæ minus, quàm alimenti loco eſt.

Oelandia.

a *Georg. Tour. in Orbis Noti part.* 1. *l.* 2. *c.* 11.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

eſt. Borealis hujus pars etiam lapides non viliores Gothlandiis dat regionibus. Sylvis gaudet frequentibus; quamvis pars illius Auſtralis neutro gaudeat horum. Arce unica munitur *Borckholm*.

Borckholm.

Dicitur aliis *Bornholm*, *Borinholmum*, unica fertiliſſimæ Inſulæ Oelandiæ Arx. Hanc anno 146 Dani ſuæ poteſtatis fecerunt. Idem fecerunt anno 1497, eamque *Suantoni* Seciæ Gubernatori a. 154 obſidenti adeo fortiter reſtiterunt, ut obſidione ea ſuperſedere coactus fuerit; ſed Sveci anno 151, alii anno 1510, redeuntes tam acriter & tam diu obſidioni inſtitere, ut tandem eam deditione receperint.

Occidentalis Gothia.

Occidentalis Gothia dicta eſt a Occidentali Gothiæ Ducatus part. Ad Ortum *Wetter*, ad Auſtrum *Smalandia*, ab Occidente *Hallandia* & *Oceano*, ad Septentrionalem *Norvegia*, *Dalia* & *Lacu Vener* circumſcribitur. Inſignia fert Leonem dimidium inauratum, cærulæum dimidium in ſimili planitie, inter duas ſtellas ſalientem. Hic non

ſecu

ſcus atque in vicina Smalandia
lta ubique paſcua, & immenſi
amentorum greges. *Aroſiane* hoc
æque nundinæ regioneſque va-
re teſtantur, quæ, boum & pe-
cdum ingenti copiâ huc miſsâ,
lcrum habent ſuum. Caſei etiam
eſt gothici magnitudine & præ-
ſntia celebres ſunt, & qui, ut
citur, ne Parmenſibus quidem
cdunt. Flumen hic *Gothelba* im- *Gothelba fluvius.*
rani lapſu notabilis, ut & alia.
lcus item habet, ſylvas & mon-
ts celebres. Digna obſervatione
x *Hall*, quæ naturali ſitu muni-
tſima. Inter multos non ignobi-
l fontes, qui *S.* dicitur *Helenæ.*
ces aliæ multæ Regiæ, ut & pa-
lia Magnatum. Univerſa dividi-
t in *VVeſtro-Gothiam*, *Daliam* &
Vermelandiam.

VVeſtrogothia regio eſt plana & *Weſtrogothia.*
ftilis; ſed quæ cedit fertilitate
planidiæ, Weſtmanniæ & Suder-
nnniæ: quemadmodum hæ vi-
cſim pecorum abundantiâ We-
ſogothiæ. Nam ut illarum colo-
is præcipua lucra ſunt ex agri-
cturâ; ita hujus à pecoribns. Flu-

viorum qui verſus Septentrione in lacum illabuntur *Vener*, ſunt *Ieda, Lida, Nos*, qui rurſum per magnum illum *Trolbettam* fluvium, apud *Eltzborgh* & *Kongelff*, duobus oſtiis apud Codanum exonerantur ſinum, ut & in eundem multi alii verſus meridiem, inter quos præcipui *Eda* & *Usk*. Civitates habet *Gothenburgum*, *Scaram*, *Mariaſtadium*, *Lindecopiam*, *Falecopiam*, *Sckedvicum*, *Hio* & *Brettam*, e quibus deſcribemus præcipuas.

Trolbetta fluvius.

Gothenburgum.

Gothenburgum, quaſi Gothorum Arcem ſeu propugnaculum dixeris, totius Weſtrogothiæ Urbs et clariſſima. Non ſecus ac *Holmia* & *Calmaria* ad mare Balthicum; a hęc ad Oceanum defenſionem præſtat. Inſigne ejus eſt flavus Leo coronatus, ſiniſtro tres aureas coronas cum pomo cruce deaurata ornato tenens. Fundata eſt Urs hæc anno Chriſti 1607 ſub Rege Carolo IX in nobili inſula *Helſingen*, è ruderibus *Elsburgi*, quò Urs *Nyloos* anno 1543 tranſlata, cum vigiliâ *S. Laurentii*, rupto pone ſexaginta homines, interque illis nol-

Helſingen Inſula.

obilis fæmina cum ſex miniſtris, ım forte adæquitans, periêre, au- a eſt. Locus ad negotiandum per- pportunus, commoditate tran- untis fluminis, & alluentis juxta aris. Nova, ut dictum, Civitas à veciæ Rege excellentibus donata rivilegiis: unde ab Hollandis aliiſ- ue incolitur Belgis. Portûs hic ommoditas inſignis, & famoſi flu- inis *Trellhatten* mira miniſteria. anales & foſſa quaqua verſum er Urbem ductæ. Platearum am- itudo & mundities. Situs & ad- centium locorum amænitas, Aë- s ſalubritas. Vicini fertilitas ſoli, lcroſaque commercia & muni- entum humanis invictum viribus. Politica adminiſtratione cum eteris convenit; niſi quod Ma- ſtratus majori habeantur vene- tione. Nobile illud.

Adſpiciunt variis varii hanc obtu-
tibus Urbem,
Albis *cui Gothicus commoda ma-*
gna vehit.
Mercibus eſt dives, Gothebur-
gum *dives ab armis;*
Hoſtiles igitur ſibilat inde minas.

Scara. *Scara* vel *Scarra* Urbs Weſtro-
gothiæ antiquiſſima, & quidem
in ejuſdem ferè meditullio, u
præſumitur à Rege *Scarino*. Is fui
19 in Regum ordine. Anno Mund
2793, juxta Chronici calculum
ædificata. De antiqua hujus cele-
britate multa *Johannes* & *Olai*
Magni, aliique. Epiſcopali ſed
nobilis. Lacunis & paludibus ob-
ſeſſam ſedem nácta, cum Goth
corum Regum ſedes ac domicilium
eſſet, maxima celebritate fu
conſpicua, celebritatiſque priſti-
næ argumenta producunt ruden
Aaranes Arx. Arcis Regiæ *Aaranes*, cujus ſitus
muri ac ſtructura unumquemqu
inſpectantem in ſummam adm-
rationem rapientes, in eam addu-
cunt opinionem, ut eo tempor
ſumptuoſius & magnificentius i
Borealibus Regnis, quin & in tot
Europa non credat fuiſſe ædifi-
cium. In hac arce anno 955 bapt-
ſatus eſt Rex *Olaus*, cognomen
to *Schot-koning*, à *Sigisfrido* Ep-
ſcopo *Eboracenſi*, qui miſſus hu
fuerat à *Mildredo* vel *Eldredo* Angli
Rege, qui Euangelii prima fa-
cere

eret inſtituta, & qui, Regi ſuo
ntum opus gratificaturus, in Sve-
am ad Regem *Olaum* iter ſuſci-
eret, cujus nepotes *Unamannus*,
unamannus & *Winamannus*, ut
aulo ante dictum eſt, hic & alibi
acri Baptiſmatis ſacramentum
dminiſtrantes, odio tandem ac
erfidia adulteræ cujuſdam fœmi-
æ gladio perierunt *a*. In dictæ
Regiæ Arcis & Paludis *Vener* vi-
inia mons excelſus *Kindakule*
ummum ſuum extollit jugum,
mnis generis herbarum planta-
umque (excepta vite, quam omni-
nte negavimus regioni) ſponte
aſcentium & ſuos producentium
ructus largiſſimo luxurians pro-
entu. In hoc avium jucundiſſimis
uis concentibus deambulantium
ermulcent aures: idque adeo,
t nullus in Boreali hac plaga lo-
us eſſe credatur, qui ejus re-
ſpondere queat amœnitati *b*. Ho-
die vilis quidem locus eſt, ut qui
paulatim ac pedetentim ſua ex-
cidit magnificentia atque ſplen-
dore; quamvis *Adamus Bremenſis*,
uo adhuc tempore, totius *Weſtro-*

a *Olaus Magn. l. 2. cap. 20.*

b *Olaus Magn. lib. 22.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

gothiæ Metropolim fuiſſe fateatr. Oppidi locus ſitus eſt ad Lacu vel, ut *Frelickius* ſcribit, in Lac. Sunt qui Epiſcopi ſedem cum veteris nominis celebritate ipſi adhuc conſervent.

Mariaſtadium. *Mariaſtadium* itidem Weſt Gothiæ Oppidum eſt, in fertiliſſimo territorio *Walſbo*, à Rege Carolo I in memoriam Conſortis thori, Reginæ *Annæ Mariæ*, Heidelbergeſis Electoris Ludovici filiæ, fundatum. Ludovienſes huc tranſlati cives. Ab uno latere magni lacus *VVener* ſinum habet, ab alte continentem, unde curribus atque navigiis commeatus, merces aliæq; ſarcinæ pariter afferuntur. Quaternis in annum nundinis locuple. Vicinam habet regionem *Mariholm*, quæ tota ſuo diſtinguitur flumine.

Lindecopia. *Lindecopia* duobus tantum milliaribus diſtat *Scarris*. Sita eſt ad latu Auſtrale Lacûs *VVener*, cui flumen *Lida*, à quo nomen habet, Urbem pertranſiens ſe infundit. Civitas Epiſcopalis eſt, & patria duorum Svecicorum Hiſtoricorum

Johan

Iohannis & *Olai Magni* patria. Hic prope mons eſt *Ketilberg*, ſeu mons *Iacabi*, in quo longiſſimus dies novendecim comprehendit horas. Non ſpatioſa quidem, ſed omnibus rebus neceſſariis affluens amœna. Qui fontes hic ſint ſalientes, & quales in Urbe ſcaturigines, in totâ vix reperiuntur Svecia. Pulchrum oſtentat templum, cujus Columna in medio ſua nobilis inſcriptione. Gothica hic arma. Epiſcopali ſede, Schola & Gymnaſio celebris. Mirabitur hic quiſque in toto Septentrione ſacras ædes magnificentia nullis cedere, ut quæ ex quadrato exſtructæ lapide ſplendeſcunt. Hæ cineres Regis *Olai Sckot koningks*, & utriuſque Regis *Amundi Kelebrenares*, ejuſdemque filii tenent. Hic quoque natus eſt noviſſimus nuper Epiſcopus Lincopienſis *M. Jonas. P.* aliaque clara ingenia. Inſigne Urbis eſt Caput Leonis, ex tribus transverſis emergens fluviis erectum, & ad pugnam paratum, aureâque redimitum coronâ. *Herbertum*, qui inter primos Sveciæ

Doctores numeratur, Templu[m] Lincopienſe primum ſuum gl. riatur fuiſſe antiſtitem.

Falencopia. *Falencopia* Oppidum eſt campeſtre, inter montes *Myſſeber* & *Alleberg*, olim quam nunc amplius. Ager ſumma hic diteſc[itur] fertilitate. Frumento & pecudibus maximè negotiatur. In Inſigne habet *tres excelſes acuminataque turres.*

Sckedwickum. *Sckedwickum* vicinum habet fontem, cujus aquæ vulgo perhibentur ſalutares. Inſigne habet Idolum *S. Claræ* baculum tenentis, & in circuitu ejuſdem nomen.

Hio. *Hio* Oppidum eſt ſitum ad oppoſitum latus *Wetter*, ſed Auſtraliu[s]. Inſigne habet cymbulam navigantem.

Bogeſand. *Bogeſand* Situm eſt inter locu[m] *Aſund* & ingentes ſylvas. Oppidulum eſt famoſum prælio Danoru[m] cum Svecis facto III. Calend. Febr. anno 1520, in quo *Steno Sture* Regni Svecici Adminiſtrator ſclopeti globo, qui coxendicem eju[s] vehementer percuſſerat, vulneratus eſt, adeo ut curru, haud pro[cul]

cu

ul ab Urbe Holmia ſpiritum red- a *Chytr. l. 9. Saxo fol. 228.*
derit *a*.

Bretta, vulgo *Borhaas*, Oppidum *Bretta.*
t ſitum in *Winheradt*, ad locum
lvoſum & montoſum, juxta flu-
um in dies incrementa capientem.
lcolæ inſtitores ſunt impigerrimi:
er totum Regnum merces, line-
n, pannum, utenſilia, calcaria,
ultros tintinnabula, forfices. *&c.*
enum circumferunt. Unde *Inſigne*
abent *duas forfices*. Fit de hujus
ppidi mentio *fol.* 5. *Theatri Eu-*
pei quomodo cum *Cameloſe* an-
o 1644 ab *Hannibale à Seeſtadt*.
anorumDuce oppreſſum & in-
enſum fuerit.

Dalia quaſi *VVallenſis Regio*;quon- *Dalia.*
am Wermenlandici Regni *Co-*
itatus. Inſigne *Rubicundus Tau-*
us in planitie candidâ. Hic Oppi-
um eſt *Daleburgum*.

Wermelandia, aliis *Warmia*, dicta *Wermelandia.*
el à *VVern*, quaſi præſidium, vel
VVener cui adjacet, quaſi *VVe-*
erſland, vel à lacu *VVermelen*, vel
colore denomitatur. Regni quon-
lam fuit titulo conſpicua *b*. Memo- b *Saxo. Meurſ. & alii.*
iæ traditur *Olonem* Daniæ Regem

T 5 Wer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Wermiorum Regis *Olai* filiam *Eſa*
duxiſſe. Huic Regio *Dalia*, *VVi*
mia ſtricte ſumpta, *Daleckarlia*,
VVeſterdalia & *Ooſterdalia* quonda
accenſitæ. Montana eſt & ſylv
ſtris. Metalli fodinas, & nuper a
modum ditiſſimam cupri venam i
ventam habet. Flumina item
ſalmonum piſcatum.

Caroloſtadium. Urbs hic unica *Caroloſtadium*
Rege *Carolo* IX denominata. Occ
pat inſulam, ab ingenti flumi
Carls Elff, ubi lacui *Wener* miſcetu
factam, inque ipſo *VVermia* med
tullio ſitam. Equitum luſtrationib
nundiniſque feſto D. Pauli & Luci
celebris, quæ etiamnum à Gothe
burgenſibus aliiſque vicinis magn
cum emolumento frequentantur.

FINLANDIA.

Finlandia. F*Inlandia* eadem hodie, qu
olim *Fenningia* dicebatur. Oli
peculiares habuiſſe Reges mem
rant hiſtoriæ, & ad Winſtula
uſque ſe dilataſſe teſtis eſt *Ptolomæu*
Sveogothico incorporata imperi
hodie *Magni ducatus* nomine audi
Iacet inter duos Maris Balthici ſi
nu-

us Bothnicum & Finnicum, ut &
ſam Lapponiam. Inſigne habet
eonem Coronatum, dextro pede
rictum gladium vibrantem, ſini-
ro autem acinacem conculcan-
em, novemque roſis ornatum.
egio longe lateque dilatata. No-
inis ſignificatione vel *Fienland*,
. e. pulchra terra; vel *Feindsland*,
.e. terra dicitur hoſtilis. Regio un-
iquaque amænior eſt Sveciâ, me-
oreſque profert fructus, & mi-
us eſt montoſa paludioſaque. In-
olis dicitur *Swomi* & *Swomima*,
ve à *Swomu* ſquamis, ſive à *Swoo*
aludibus, utriſque enim abundat,
ive à Rege *Sumbli*, non dicam à
emo, cujus poſteritas inhabitaſſe
reditur, atque etiamnum inhabi-
are, ut quæ ex Aſia venit. Pure
atinè *Feningia* dicitur *Plinio*. Gens
pſa *Tacito* dicuntur *Fenni*. Terra
pſa non modo ſylvis, montibus,
upibus, fluviis, paludibus, lacu-
bus; verum etiam pratis, fontibus,
agris luciſque amæniſſimis referta
ac fertiliſſimis. Eſtque ea glebæ
ubertas, tantaque ſolis efficacia,
quantam inexpertus vix unquam

credat. Ex una tonna quindeci
terra reddit. Venationes, aucupi
& piſcaturæ ſunt abundantiſſimæ,
unde quotannis immenſa ſale in
duratorum piſcium copia in Sve
ciam lucroſè divenditur. Pinus
abietes, betulæ, juniperi ingente
paſſim faciunt ſylvas. Fagus hi
nulla, quercus item raræ, quam
vis nonnullæ in maritimi, paſſim in
veniantur locis: ubi juxta & ſorb
pomi, coryli & frutices S. Johan
nis, ſive uvarum criſparum. Suo
olim habuit Reges, ſub quorun
auſpiciis ſubditi omnes, jurat
quaſi fide, hoſtes erant Sveco
rum. Anno demum 1155, ve
ut alii volunt 1150, vel 1151 à
S. Erico Sveciæ Rege anno 116
occiſo ſuperati, & ad fidem Chri-
ſtianam adducti fuerunt. Hujus
ſucceſſores reliquam partem, *Ta-
vaſtiam* nempe & *Careliam*, in ſuam
quoque poteſtatem redegerunt.
Indigenæ peculiari utuntur lingua,
& à reliquis Scanzianorum popu-
lorum linguis planè diversâ, ha-
betque aliquot proprietates reli- *Proprie-
quis Europæis linguis nequaquam tate lin*
com-

ommunes, quas hic aliquot tan- *guæ Finnicæ.*
um recenſere libet. Et primùm
uidem in tota ſua lingua carent
ittera *F.* neque ullam habent di-
ctionem quæ incipitur à *B. D.* vel
G, vel à duabus conſonantibus.
Hæc res Finnones multum inha-
biles facit ad diſcendas alias lin-
guas, niſi hoc vitium ab ineunte
ætate arte corrigatur. Siquidem
ſi in pueritia aliam non didicerint
linguam, adultiores facti earum
vocum pronuntiationem diſcere
non poſſunt quæ à prædictis in-
choantur litteris, vel à duabus
pluribuſve incipiantur conſonan-
tibus, ſed priores conſonantes ſem-
per elidunt, ut *Rex* dicunt: pro
Grex: *Ratus* pro *Cratus*: *pes* pro *ſpes*:
repere pro *ſtrepere*. Item pro *Bonus*
dicunt *ponus*: pro *Dominus*, *Tomi-
nus*. Unde fit quod Nobiles, Mer-
catores & Sacerdotes, Ruſtici et-
iam ditiores curant, ut eorum fi-
lii à primis uſque incunabulis Sve-
cicam diſcant linguam, eaque ra-
tione eos ad aliarum linguarum
proprietates pronuntiationemque
ſeſe accommodare aſſuefaciant.

Secun-

Apud Finnos nulla obſervantur Genera, & unicus tantum eſt Articulus.

Secundo in tota ſua lingua nul
omnino obſervant Genera, ſ
unicum tantum habent Artic-
lum *ſe*, qui utrique ſexui om-
buſque Generibus attribuitur,
ſe mes hic Vir, *ſe Warmo*, vel *Nain*,
hæc Mulier, *ſe Aelehin* hoc An-
mal. Ideoque niſi Svecicam, v
aliam in juventute didicerint li-
guam, difficillimè in aliis lingu
diſcunt obſervare diſcrimen ſ
xus & Generum, eamque aut pro
ſus omittunt, aut apponunt i
convenientem. Eſt tamen iſti
linguæ proprietas, quod maxim
ſit adjumento extraneis Finnon
eam linguam diſcentibus, qu
citius eam diſcant. Quod enim i
aliis linguis diſcentibus eſſe sole
difficillimum, id in ea lingua pro
ſus amittitur. Tertia ejus proprie
tas eſt, quod voculæ quæ in ali
linguis à præponendo *præpoſition*
vocantur, in Finnonica lingu
ſemper poſtponantur. Rythmo
præterea non ſimili vocum termi
natione, ut reliquæ gentes, ſed
ſimili binarum ternarumque vo
cum obſervant initio, octoni

Finni ſua Præpoſitiones poſtponunt.

ver-

erſum ſyllabis claudentes. Rerum d vitam colendam neceſſariarum ic nihil deeſt. Frumentum hic liique fructus ut & res pecuaria, imenta item piſcatuſque frequen-iſſimus, nec multæ aliæ deſunt enationes. Incolæ homines labo-ioſi, & à labore nequidquam ab-horrent. Finlandiæ Longitudinem recentis, Latitudinem ſexaginta Germanicis deſcribunt milliaribus. Ipſa Regio longa excurſione lit-us ſuum in Orientem curvum por-rigit. Partitio ejus dat Finlandiam *proprie dictam*, & *aſsocitatas aliquot Regiones*. *a Olaus Magn. in Præf. l. 3.*

Proprie dicta Finlandia eſt *Meridionalis* vel *Septentrionalis*. *Meridionalis* pro Inſigni habet Auratam Galeam, Coronam duobus cæruleis vexillis cum deaurata cruce, in ſimili ſolo. Territoria hujus duo ſunt *Paku* & *Haliko*. Omnis hic generis piſcatura: frumenti item, lupuli aliarumque rerum abundantiſſimus proventus. Habet etiam Baronatum *Kimite*, ubi marmor cæditur columnas templi arciſque Holmenſis, & alia exornans. Aliæ quo- *Finlandia Meridionalis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

quoque nobilium ſedes frequente.
Urbes habet *Aboam* & *Roſeburgu*,
Aboa Ci. vitas. *Aboa* Meridionalis Finlandiæ M.
tropolis eſt, in angulo inter Both.
nicum & Finnicum ſinum. *Amn*
ſignificat *habitationem*. Nam *A*
amnis eſt, & *Boo* habitare. Fenn
Turiku h. e. *forum* audit. Urbs ci
cumvallatur montibus, qui inu
tata alibi alatorum molendinoru
multitudine ſunt conſpicui. Magi
cum Holmenſibus, Urbibus Van
dalicis, Batavis viciniſque fac
mercimonia. Urbem non mod
flumen *Aura* magno interſecat e
molumento; ſed & inter alios fo
perennis *Kupis-kala* limpidiſſim
perluit rivo amni ſeſe mediâ in
fundens Urbe. Valde locum hun
anno 1300 in memoriam *S. Henri*
fundatum decorat templum, a
magnis ſumptibus à variis magni
ficè Epiſcopis exſtructum, nec no
multa undique colluſtratum luce
& adhæc fulgente decoratum æ
re. Alia publica hic ædificia mul
tum ſimul corruſcant, inter qua
Dicaſterium Regium, *Academia*, &
Urbis *Curia*, Arx adjacens & mu
nimen

imento & ornamento eſt: inter
uam & Urbem deambulatio ju-
ta datur jucundiſſima. Vicina ei
nſula *Rumſalae* amænitate ſua *Rumſalae Inſula.*
heſſala vincit Tempe. Eaque
ircumjacentis ſoli eſt fæcunditas
c piſcationum ubertas, ut nulli-
i minoris obſonetur. Sæpius Urbs
ua à Vulcano dira paſſa eſt. Anno
310 à Ruthenis direpta, & cum
emplo Cathedrali exuſta. Anno
525 templum die 8 Cap. Chriſt.
terum conflagravit. Anno 1429
emplum atque Cænobium fulmi-
ne tacta deformata ſunt. A. 1473
rbs iterum fortuitis corruit flam-
nis. A. 1510, vel ut alii malunt
1509, d 2. Auguſti, die S. Lauren-
ii *Ottoni Ruur*, prædæ fuit. A. 1521,
10 Cal. Junii, à *Severino à Norby* &
Nicolao Andreæ accenſa. A. 1537
lie Inventionis Crucis Cænobium
gne periit, nunquam deinceps re-
ſtauratum, ex quo tamen tres ad-
huc celebres denominantur pla-
teæ. Item Anno 1546. major Ur-
bis pars, excepta ad Boream mi-
nore, conflagravit. A. 1565 Urbs
in cineres redacta, uti & a. 1569,
d. 15.

d. 15. Febr. Anno 1591 d. 27. Mi
quarta pars exuſta, & ſequei
poſt anno cum Noſocomio c
promptuariis ad amnem, quo i-
cendio Conſulis uxor & alii a-
quot perierunt homines. Iteru
anno 1601 flammis vaſtata. A-
no 1603. d. 4. Junii maxima U-
bis pars à Cænobio ad plateam p-
corum igne abſumpta. Anno 16
arſit platea templi. Et Anno 16
iterum ſuas experta eſt flamma
Et quis alia ejus omnia recenſu
rit damna? Tot ſuis edocta mal
accuratum poſtea caminorum r-
tionem habere, contignatione
que lapidearum ædium ſic agger
lateribus & calce munire, ferre
feneſtras laminis, ut rapidiſſim
ſæpe incendia innoxia, ita cuſtc
ditis, tranſierint; niſi quod ſu
premum tectum, cortice & aſſe
ribus conſtans, abſumptum: alia
que apta remedia ſuffocandis adhi
bere didicerat flammis. Habit
hic & Comitia Anno 1435, in qui
bus *Engelbertus* Regni declaratu
Princeps. Et iterum ſequenti an-
no 3. Cal. Febr. ubi Regni Proce-

res

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

is litteras ad Regem *Ericum Po-*
meranum, quibus officii & jura-
mentorum admoneretur, dandas
unanimiter decreverunt: & niſi
legibus ſuis frui permitteret, ſe
eidem renunciaturos, aperte ſigni-
ficantes. De hac ita quidam luſit.

Iuſtitiâ ac Muſis quoque nunc il-
luſtris Aboa;
Navibus & variis mercibus
ante fuit.

Septentrionalis Finlandia ſecundum
Bothnici ſinus oram ad Septen-
trionem proficiſcens comprehendit
utramque *Satagundiam*, *Wiemo* ac
Ilaſco, ac humectatur *Cumo-Elff*
flumine, ſalmonum & aliorum pi-
ſcium piſcatu multum celebri,
quem juxta civitatem *Biorneburgum*, aliis *Biernborg*, Bothnicus ab-
ſorbet ſinus. Inter civitates *Aboam*
& *Biorneburgum* occurrunt Oppi-
dula *Raumo*, *Nyſtad* & *Nadkendal*,
ubi olim *Gnadental* non exiguæ ce-
lebritatis Monaſterium.

Finlandia Septentrionalis.

Biorneburgum dicitur quaſi Urſo-
rum Caſtrum. Habet & pro Inſi-
gni Urſum. Iuxta ingens ac celebre
flumen, non procul à mari ſitum.

Biorneburgum.

Olim

Olim dicebantur *Ulffzby*, qu[illegible] nominis adhuc in templo & Pa[illegible]chia adjacente hæret.

Raumo. *Raumo* commodo ſitu ad Bothi[illegible]ci maris ſinum poſitum. *Nyſtad*, La[illegible]nis *Neoſtadium*, florens eſt Oppidu[illegible] etiam ad mare poſitum, non tam a[illegible]tiquum, quam dives. Vaſa lignea [illegible] circumjacentes vicinos, etiam di[illegible]tos atque exteros, copioſè & lucro[illegible] defert, quibus navigia ad mediu[illegible] uſque malum onerantur atque e[illegible]plentur, ut non navis, ſed mons, iiſdem viminibus artificioſe conſt[illegible]ctis, in mari appropinquare vide[illegible]tur. Quæ navigia etiam maxim[illegible] onuſta ob impletas aëre cavit[illegible]tes ſubmerſionem minus metuun[illegible] Nunc caput eſt Comitatus *Waſ[illegible]borg*. Alia hic loca minoris pretii.

Neoſtadium.

Aſſociatæ Finlandiæ Regiones. *Aſſociatæ* Finlandiæ *Regiones* ſu[illegible] *Alandia*, *Caiania*, *Savoluxia*, *T[illegible]vaſtia*, *Nilandia*, *Carelia* & *Ke[illegible]holmia*.

Alandia. *Alandia* mari veluti amnibu[illegible] interſecta, inter Sveciam Fennin[illegible]giamque poſita, quamvis huic vi[illegible]cinior, Svecos tamen incolas habe[illegible] Inſigne hujus duæ ſunt Damæ in

:r novem roſas. Complures com-
rehendit Inſulas. Piſcatura, avium
aluſtrium captura, & ovis, nec
on navigationibus incolæ paſcun-
ır. Ex lignationibus & calce co-
a non pauci etiam lucrum quæ-
ınt. Alcibus leporibuſque abun-
ant Regiæ venationi reſervatis.
amæ hic & lupi rariſſimi ſunt.
omitatus eſt qui arce *Caſtelholm*
unitur.

Catania, quæ & *Bothnia Orientalis*. *Caiania.*
ominis derivatio non patet, niſi
Kaino h. e. verecundus dicatur.
ncolæ Svecorum ſoboles, eorum-
ue maxima ex parte linguâ utun-
ur. Inſigne ſunt ſex Muſtellæ. Flu-
ios habet multos inter quos tamen
ræcipuus eſt *Kimielff*. Regionem à
othnia ſeparant *Iiœlff* & *Vlaelff*.
undus minime ſterilis. Fruges pro-
ucit ad incolarum ſufficientiam;
iſi inclementior interveniat tem-
eſtas. Ex paſcuis & ſylvis immen-
a butyri & picis liquidæ copia eſt.
Nec minor piſcium, præcipue Lu-
iorum & ſalmonum. Oppida præ-
ipua ſunt *Vſa* & *Waſa*, nec non
caſtra *Cajaneburgum* & *Vlaburgum*.

Savo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Savolaxia. *Savolaxia* ſemota eſt à mar, dulcibus unde undique aquis ſe: inſinuantibus interſecatur. Dicit: quaſi à fumigante ſinu. Inſig: habet Deauratum Arcum impo- ta minitantem ſagitta, in fuſ planitie. Ad Orientem *Kexholmen* *provincia*, ad Meridiem *Carelia*, a Occidentem *Tavaſtia*, ad Borea *Lappia Moſcovitica*, intervenient- bus aquis & montibus, continu- tur. Innumeris dividitur aquaru fretis ac ſinibus, quæ per *Wor* in lacum *Ladogam* ferè omnes ex- nerantur, quique ſoli cum dict lacu Ladoga vitulos marinos, ſ ve phocas, alunt. Sylvas quoti accendunt incolæ aut ceſpites, a guli omnes ſimul replentur fum unde dicta videtur. Frigoris h vis tanta non eſt. Aquæ hic omn fertiliſſimæ, variorumque piſciu abundantia ditiſſimæ. Lucioru induratorum non alibi unquam c pia major, quibus optimi frume ti affluentia reſpondet incredibili

Nyſlot. Arcem habet munitiſſimam *Nyſl* circumfluis aquis, ponteque fe reis catenis adductili firmata. La

tini

nis dicitur *Nova Arx.* Nomen in-
e traxit quod miro ingenii artifi-
o excitata artem & naturam in-
gnis ſuæ firmitatis authores ha-
eat. Siquidem rotundo innixa
ionti ad Occaſum una porta ac-
edentes admittit, abeuntes di-
iittit per ratem fluvio inſtratam,
t magnis inſtructam catenis, qua-
ım adjumento per ductorias
landes cochleas ſingulis matuti-
is & veſpertinis temporibus ad-
ıovetur ab iis, quibus juſſu hoc
acere gravis labor adhibendus eſt,
b nimium fluminis iſtius Arcem
ræterlabentis impetum, qui ex
lbo Lacu exortus per immenſæ,
t quaſi inexplorabilis profundi-
atis alveum decurrens, nigri &
bſcuri coloris aquas vehit, & ta-
es etiam piſces, boni tamen ſa-
oris. Longa eſt 20. mill. Latitudo
ıon minus quadraginta habet.

Tavaſtia Ducatus eſt Mediter- *Tavaſtia,*
aneus, ante annos plus minus
ıuadringentos Sveciæ Coronæ
ıdjectus. Ab Occidente habet
Finnoricam Septentrionalem, à Se-
ptentrione *Cajaniam*, ab Ortu
Saro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Savolaxiam & *Careliam*, à Merid:
Nylandiam & ditionem *Roſebo*.
Hic inſignis ille lacus eſt *Peten*.
Arcem Tavaſtiæ Tavaſtus cond-
dit *Birgerus Ieri* anno Domini 125,
ut Tavaſtios, quos Regno Svec
adjecit, Chriſtianamque religi-
nem ſuſcipere coëgit, in obſequ
retineret. In Septentrionali par
hujus provinciæ *Rautalambi* fe i
paludes ſunt, ubi incolæ incon-
tam quandam ferri maſſam & ins
lacuum fundis expiſcantur, un
minimo labore impenſiſque fe-
rum variis uſibus aptum conflar.

Nylandia. *Nylandia* olim à Finnis habitat,
qui Svecis & Helſingis ceſſerun
unde *Nova Regio* dicitur. Inſign
fert Cymbam deauratam inter du
flumina. Ad Ortum æſtivum *Careli*,
ad Auſtrum *mare*, ad Aphricu
Fenningia Meridionalis, ad Septe-
trionem *Tavaſtia* terminus eſt. Cæ-
terum *Nova* dicitur *Regio*, non quo
olim nullos habuerit cultores a
ſemper inculta jacuerit, nuperq
inhabitari cæperit; ſed quod ej
Coloni, qui eam modo inhabitan,
reſpectu reliquorum, nuper ad
loc

ca pervenerint. *Helſingii* namque
liique *Sveci*, ut ſuperius dictum,
luc ſuas deduxerunt colonias. Pa-
orum id enim reliquorumque lo-
orum pleraque teſtantur nomina,
'innones Careliosque ibi primum
habitaſſe. Glebam habet ſatis
berem, nec non & piſcationes,
ucupia venationeſq; opimas, mi-
eras quoque ferreas. Oppida hinc
unt *Borgo* & *Helſingforts*.

Borgo antiquum eſt *Nilandiæ* op- *Borgo.*
idum, ad proximam maris vicinam
itum. Inſigne habet *Igniarium*,
eu inſtrumentum igni eliciendo
ptum. *Helinghsforts* oppidum eſt
uo nomine clarum.

Carelia Scanziæ ad Ortum Regio *Carelia.*
xtrema. Dicta eſt à *Karia* h. e. pe-
udibus, quibus terræ genius favet.
nſigne habet bina in ſolo puniceo
rachia, alterum acinace, alte-
um gladiis, coronæ in medio poſi-
æ, minitantia. Ab Ortu ingenti
acu *Ladoga*, & Moſcoviæ finibus,
d Auſtrum flumine *Nieva* & mari,
d Aphricum flumine *Kymene*, ad
Boream & Septentrionem *Tava-
ſtia* & *Savolaxia* latè circumdatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Tota Regio duobus dividitur flu viis, quorum alter nomine *Pyn ſiocki*, Pontano *Dirasacki*, verſu Septentrionem, per *Vigozero*, i ſinum Album, altero verò *Pov necz*, in *Onega*, lacum illabente à Ruſſia dividitur. Unde fit quo Scanziam, vel Scandinaviam, u in primis noſtris inſtitutis dictun fuit, quaſi peninſulam reddat Iſth mo tantum trium milliarinm Ge manicorum relicto, qui *Maanſel ke* nominatur. Regio vaſta, ut qu Longitudinis eſt 56 mill Carel. Lata ultra 35. Olim totum illu tractum, qui inter *Kimene* flu vium, & *Petende* lacum *Onegaq* & ejus fluvium, Sveci, qui circ *Sermax* in *Ladoga* lacum exon ratur, & tum demum *Niewam* fl vium, è prædicto lacu in Sinu Finnicum illabentem, interce ptum, una appellatione compl ctebatur. Cum Finnones propri habebant Reges Carelia tota a Finlandiam pertinebat. Poſtqua autem Sveci Finnones aſſiduis be lis defatigare Finlandiæque pro vincias pedetentim ſibi tributari

facer

facere conabantur, Rutheni, ne ſibi Svecorum vicinitas formidabilis foret, creſcenti potentiæ occurrere ſtatuerunt, Careliamque occuparunt. De hujus dominio diu poſtea varioque inter Svecos Ruthenoſque decertatum eſt Marte, Svecis eam aliquando totam occupantibus, & Ruthenis eos interim in integrum repellentibus: donec *Magnus* cognomine *Smeeck*, Sveciæ Rex, & *Georgius*, Dux Navogariæ, pactis fæderibus, eam inter ſe diviſerunt, conſtitutis imperiorum terminis in *Syſterbeck*, & reliquís ad ſeptentrionem locis, quæ in tabula quadam diſtinctis notatas videre licet puncteolis. Memorabile eſt quod ante annos aliquod *Iwan.* h. e. *Joannes Waſilewitz Suski*, Magnus Moſcovitarum Dux, cum à Polonis ſuiſque admodum premeretur inq; tantas redactus eſſet anguſtias, ut, niſi fidus quidam Achates ipſi opitulatus fuiſſet, non ſolum de ejus Optimatumque omnium vita; verum totius etiam imperii patriæque ſalute actum fuiſſet, *Caroli* IX, Sveciæ Regis auxilium imploraverit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Qui miſſo aliquot millium armatorum exercitu, Duce *Iacobo à la Gardie Comite de Lecco*, paucis ante annis Regni Sveciæ Archimareſchallo, hoſtium fregit vires, Urbemque *Moſcoviam*, Moſcovitici Imperii ſedem, ipſumque Magnum Ducem, Optimateſque ab obſidione liberavit. Unde prædictus *Suſki*, ſimulans ſe tanti beneficii memorem oblatas ſuppetias, datis diplomatibus, *Carelogorodiæ*, ſive *Kexholmiæ*, ditionem totam, una cum Civitate & arce *Carolo* R. ejuſque ſucceſſoribus ac Regno Sveciæ in perpetuam aſſignavit poſſeſſionem; ſed qui more Gentis, non niſi ſolitis ſtetit pactis. Siquidem miſſis clanculum litteris, *Caſtelanum* ſuum *Notteburgenſem* data diplomata ſtipendiaque, quæ miles Svecicus meruerat, in via intercipere, atque in dicto *Nottenburg*, caſtro invictiſſimo, reſervare juſſit, *Keckſholmiamque* Svecis tradere recuſavit. Orta unde inter Carolum Ruthenoſque contentione, c... Moſcovitici Imperii Duce in Poloni cedente poteſtatem, Caro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

romiſſam ſibi *Kekxholmiam* vi oc-
upavit, atque inde, ut conceſſa
bi juxta occuparet Diplomata,
omplures Ruthenicas occupavit
rces, ac ſimul *Magnam* ingreſſus
ſt *Novogärdiam*. Concedente poſt
atis *Carolo*, filius ejus Guſtavus
ldolphus, patris in Imperio ſuc-
eſſor, inchoatum continuavit bel-
um, *Nottenburgumque* inedia ad
leditionem adegit, & diploma-
a, de quibus hactenus diſputatum
uit, in ſuam recepit poteſtatem;
Ruthenoſque tam diu ſuis fatiga-
it cladibus, donec tandem *Ivani*,
ive *Joannis*, Succeſſor, Moſco-
itarum Dux, *Michaël Fiedorowicz*,
compulſus fuerit, anno ſalutis hu-
manæ 1617 Anteceſſoris ſui præ-
dicti ſuper *Carelogorod*, ejuſque di-
tione, data Diplomata confirma-
re, ac inſuper arces *Nottenbur-
gum*, *Ivanogorod*, *Iumagonorod* &
Copuniam, ejuſque ditiones, ſci-
licet *Iugriam*, eidem Sveciæ Regi
Guſtavo Adolpho, ejuſque ſucceſ-
ſoribus, in perpetuam aſſignare
poſſeſſionem: pacemque æternam
Diplomate ac juramento ſtabilire.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Qua ratione *Carelia* Ruthenica ſive *Kekxholmia*, in perpetuam Regni Sveciæ poſſeſſionem venit. Hujus oppidum.

Wiburgum. *Wiburgum* eſt Carelliæ Caput & ſedes Epiſcopalis. Vallorum, foſſarum, propugnaculorum & validi Arcis tutela hoſtiles arcet impetus. Hanc Ruſſi, ſeu Moſcovitæ, centies mille militibus fruſtra aliquoties obſidentes experti ſunt. Mercaturam exercet frequentem & opulentam. Ab *Abboa* Finlandiæ Oppido octidui ferè diſtat itinere. Conditor ejus fuit *Turgillus Kuntſonus*, qui hac Careliæ parte Regno Sveciæ ſubjectâ, ut in debita Regionem obedientia contineret, & Ruſſorum cohiberet invaſiones, circa annum Chriſti 1193, hoc erexit Oppidum *a*. In hujus maritimæ Urbis vicinia ſpeluncam ajunt ſubterraneam, ex qua, ſi Animal aliquod vivum conjiciatur, tam horrendus ſonus prodeat, ut homines eum auditu haurientes, vel auditum, vel loquelam vel conſiſtendi amittant facultatem, vel moriatur plane. Memorabile

a Olaus Magn: l. 11. c. 4. & 5.

abile fertur, vel ridiculum, quod)ppidi hujus Præfectus, inſtante liqua belli occaſione civibus ſuis ɔræcipiat, ut unuſquiſque aures erâ obturans cellas ingrediatur & cavernas, ac quod inde ipſe ɔrobè munitus accedat, & aninam protinus ad ſpeluncæ fauces onjiciat. Hoc facto tam horrenlum ſonum exiſtere, ut hoſtes, i qui forte adſint, mactatarum nſtar beſtiarum concidant, & tam liu inſepulti jacent, quamdiu inolis placeat, ut ab illis ſpolienur. Fabulæ. Sequentia porro verɔa addit: *quocaſu evenit, ut qui rmis ac viribus à bellico furore reprimi on poterant, ſolo terrore mugientis atura tabeſcant, priſtinum vitæ roòur vel tarde, vel nunquam recuperantes. Hujus autem ſpecus ratio, ut ındecunque conſtet, à provido ſemper iro dirigi ac cuſtodiri debet, etiam nter plures & circumpoſitos muros.* Notari hic ſimul poſſunt, quæ alter ad hæc ſcripſit. Si hæc vera eſſent, qui fieri potuiſſet, ut Dani anno 1456 Urbem occupaverint, & adjunctam excuſſerint ar-

a *Martin. Zeil in Deſcript. Svec. p.* 193. *ex Meurſ. l.* 1. *Hiſt. Dan. & lib.* 2.
b *Chytræus.*
c *Salmo Henning, in Chron. Livon.*

cem *a.* & Ruſſi obſidione, quam
vis irrita, anno 1490 cinxerint.
Kexholmia eſt pars illa Careli
quam diximus juſtis belli cond
tionibus ceſſiſſe Svecis paucis ant
pagellis. Primariam ejus Urbe
anno 1580 *b*, vel 1581 *c*, occupa
vit *Paulus de la Gardie*, homo or
gine & natione Gallus, heros alià
incomparabilis: maxima & præ
clariſſima facinora edidit, invi
ctamque Livoniæ Urbem *Narvam*
cum pluribus aliis in Svecorum re
degit poteſtatem, ultimoque i
Narvenſi rivo ſubmerſus obiit. Pa
cem inde Sveci ineuntes anno 159
eam Ruſſis reddiderunt, quibu
fidem datam fallentibus Rex *Car*
lus itidem eripuit, & Sveciæ ad
junxit Regno, à quo tempore cu
viciniis hactenus poſſidetur à Sve
cis. Cæterum *Kexholmia* denomi
nata eſt à Finnico vocabulo *Kek*
ſulmi, compoſito ex *Keki* h. e. Cu
culum, & *Salmi* h. e. Mare angu
ſtum, quod duas ſitu ſuo obtinea
parvas inſulas in faucibus fluvi
Woxen, qua in *Ladogam* paluden
undas ſuas exerit, celerrimoqu
præ

præterlabens fluxu eandem reddit
munitiſſimam. Diſtat *Wiburgo* quin-
decim, & *Nottenburgo* totidem mil-
liaribus: ab Albo Mari, ſive *La-
doga Lacu* dimidio, 15 verò ab Ur-
be *Ladoga*. Nota hic obiter *Ladogam*
lacum quadraginta & quinque mil-
liaria continere in Longitudinem.

INGRIA.

INGRIÆ Dominatus ultra Scan- *Ingria.*
dinaviam acceſſit, qui ab Ortu
flumine *Laba* & *Ruſſiâ*, ad Me-
ridiem eadem *Ruſſiâ* & flumine *Lu-
ga*, ad Occaſum *Narva* & *mari*, ad
Boream fluvio *Nierva* & Lacu *Lado-
ga* à Carelia diſterminatur. Nunc
Narvæ Gubernatori ſubeſt. Inſigne
duæ Portæ, totidem globis can-
dentibus, haſtis vexilliſque can-
cellatim poſitis exornatæ. Ruthe-
nis *Iſera* vocatur. Solum habet
fertile fluvioſque piſcoſiſſimos,
necnon & omnis generis venatio-
nes atque aucupia. Inter venatio-
nes præcipua eſt *Alcium*, quos Sve- *Alcium*
ci *Elgh*, Germani *Elent* vocant, Po- *venatio.*
loni *Los*. Hæc animalia bis in anno
maxima copia per flumen *Nieva*

tranſeunt. Primo enim Vere è Ruſ-
ſia catervatim tranſeunt in Carel-
am, & Autumno rurſum remeant i[n]
Ruſſiam, & in utroque tranſitu c[a]-
piuntur frequentiſſimâ copiâ. H[a]-
bet item hæc Regio Caſtra fortiſſ[i]-
ma, quæ hactenus claves fueru[nt]
Ducatûs Moſcovitici, quibuſque n[on]
ſimilia quidem Moſcus in toto ſu[o]
habet Regno. In oſtio lacus Lad[o]-
ga Arx eſt invictiſſima, & mur[is]
Notten-burgum. immenſæ craſſitiei *Nottenburgum*
Fennis *Pachkenſau*, Ruſſis *Orzeſzk*[a]
quod nucem ſonat: quia ſita eſt i[n]
inſula nucis formam repræſentan-
te, loco admodum amæno, que[m]
aliæ minores inſulæ aviumque ple-
næ circumſtant, ad faciem rap[i]-
diſſimi fluminis *Niewa*, ob cuju[s]
amplitudinem nulla tormentoru[m]
vi attingi & quaſſari poteſt. *Gu-*
ſtavi tamen *Magni* & incompara-
bili Principis virtute victa, mirabi[li]
caſu ſeſe dedere coacta fuit. No[n]
enim annonæ inopiâ laboraban[t]
præſidiarii, ſed verrucæ in palat[o]
& faucibus eorum exorientes ipſo[s]
cibum ſumere, & per fauces de-
mittere impeditos fameque neca-
tos

:os hoſtium tradidêre poteſtati. Atque hoc pacto celeberrimum hoc *Ingriæ* vel *Ingermanlandiæ* munimentum in Svecorum poteſtatem ncidens Pacis anno 1617 cum Ruſſis factæ beneficio Regum Sveciæ proprium ac hæreditarium eſt. Anno 1581 Sveci ejus expugnandi laborem vanum ſuſceperant, quod idem ipſis anno 1555 contigerat. Memorabile eſt quod quidam de illius obſidione ita ſcripſit a: *Notenburga oppidum & arx in Ruſſia ad* Nyam *fluvium, qui duodecim infrà* Notenburgam *milliaribus mari Finnico inter* Wiburgam *&* Coporiam miſcetur, ac diſtant inter ſe *tria oppida* Wiburg, Kexholm, *Careliæ Ruſſicæ metropolis, &* Notenburga *trianguli æquianguli figura, cujus ſingula latera quindecim continent milliaria. A* Kexholmia *dimidio milliari* Lacus Albus *quadraginta quinque milliaribus porrectus in Septentrionem, qui Regnorum* Sveciæ *&* Ruſſiæ *limes eſt, incipit. In cujus inſula* Ladiga, *aliis* Ladoga, *oppidum quindecim à* Kexholmia *milliaribus ſitum eſt, à quo* Ladigæ *lacum vicini appellant. Ipſa* Notenbur-

a *Chytræus lib.* 18. *Saxon.* p. 478.

V 6 bur-

burga *ad ripas fluminis & lacuum ſi*
eſt, & ab una parte ob paludes interi
ctas tormenta admovere nequiverun
Sveci *obſeſſuri eam anno* 1555, *ſed e*
inſula fluminis rapidiſſimi oppidum a
luentis ſola oppugnari machinis mun
tiones firmiſſimæ inſulæ oppoſitæ potue
runt. Ergo relicta obſidione Wiburgun
redierunt. Alter hunc ita deſcribit lo
cum *a. Notenburga aqua, Regio amæ*
na eam circumiens, ac nonnullæ inſu
læ parvæ, avium aquaticarum domici
lia, ſummam conciliant amœnitatem.
Ab Æquatore 3 *Gradibus,* 30 *ſcrupuli*
dimota oſtium obſidet paludis Ladogæ
ſedemque habet in inſula parva, a
nucis ſpeciem præ ſe fert, unde & ip
nomen ortum. Muris duas & dimidi
am orgyas latis cincta à Ruſſis, & oc
cupata deditione à Svecici exercitu
Imperatore Jacobo de la Guardie
poſtquam ex præſidiariis inſolito morb
abſumptis duo tantum, ut fertur, ad
huc ſuperſtites eſſent. Ob dulces aqua
& terram paludibus ubique perforatam
locus non admodum ſalubris eſſe vide
tur. Menſe Julio anno 1634 *tanta ib*
Culicum ſingularis alicujus ſpeciei era
multitudo, ut cœli ſudi ſpatium ne ma
num quidem latum conſpici potuerit.

a. M. Adam Olear. fol 3. *Itinerarii.*

Eſt

Eſt in Ingria & Oppidum *Iama,* *Iamagorod.*
eu *Iamagorod* munitiſſimum, in
nargine fluenti *Iamiſche Beck* nun-
upati. Imperii Moſcovitici clavis.
Ioc cum tota diœceſi ſibi ſubjecta
nno 1607, beneficio pacis cum
Aoſcis initæ, in æternam Sveco-
um poſſeſſionem abiit. E regione
oci trans fluentum quoddam mu-
icipium Ruſſi, ſed Svecorum ju-
is, inhabitant. Hinc via ad muni-
ionem *Capurgam* & porro *Noten-*
urgum ducit.

Item *Ivanogorod* Narviæ oppoſi- *Ivanogorod.*
a arx eſt fortiſſima, in iſthmo flu-
nine rapidiſſimo cincta, in rupe
edificata, muro turribuſque fir-
niſſimis munita, quam etſi Oc-
idua parte, qua *Narvam* ſpectat,
ormentis quaſſaueris, aditum ta-
nen à Meridie, Occidente & Se-
ptentrione prohibet flumen ra-
pidiſſimum, quod inter *Narvam*
lictamque arcem interfluit. Ab
Oriente natura è monte vallem
excavavit latiſſimam valdeque
profundam, in cujus fundo ſubje-
cti Oppidi cives habitant. Exte-
rius ſolum planum, tamque altum
eſt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

eſt, ut ſola turrium cacumin tormentis attingere liceat, inf. rioribus intactis manentibus. N cuniculos agere poſſunt, funds enim totus eſt lapideus. Hab præterea ea Regio *Capriciam* ſi & arte arcem munitiſſimam.

LIVONIA.

Livonia. L*Ivonia Lyfland*, ſive à *Ly* gratus, & amabilis, ſive *Lyff* i. e. vita. Regio tota palud. bus & ſtagnis referta: pluribus irrigua fluminibus & rivis hum. ctata perennium aquarum nul laborat penuria. Nullo item p. ſcium defectu, qui numero incr. dibili, cum ex finitimo mari, tu ex fluviis, paludibus & ſtagnis ſup. petunt habitatoribus. In Orien tali latere lacus eſt ſatis grand nomine *Peipus*, ſeptuaginta du in ſe recipiens fluvios, cujus dim dia pars Moſcovitico, altera L vonico ſubjicitur dominatui. Du plex autem major & minor ferè i media longitudine arctiori rip rum coitu, anguſtius fretum eff ciente, disjungitur. *Minorem* inſu larum

lrum parvarum frequentia ſcaten-
tm *Welicka* & *Wop* fluvii ſubeunt.
le ab Urbe Moſcovitica *Pleshors*
eſcendens ripam Auſtralem; *hic*
a oppido Livonico *Nienhuſen* de-
uens Occidentalem ſecat margi-
em. Aquas horum fluminum cum
lis Minor in majorem ingerit La-
um. *Major* fluvium *Embeck* ab Ur-
lbus Livonicis delabentem & alios
ecciduo, & nonnullos ex Moſcovia
efluentes Orientali excipit mar-
ne. Inſulam *Palanki* majuſculam
ngit. Prope *Nyſlot* in *Alenta-*
ia exitum inveniens longiore
veo *Narva*, ad civitates *Germa-*
icam & *Ruſſicam Narvam*, hanc
extra, illam ſiniſtra ripa lam
ente aquas ſuas in Finnicum ex-
onit ſinum. Alter Lacus eſt *Wer-*
zer, ſitus inter lacum *Peipum* &
agnum Livoniæ ſinum; proprior
im illi quam huic. Fluvio *Embeck*
niſſo Lacum *Peipus* aquarum ſua-
im participem reddit. Sunt item
acus & alii, *Lubanskenſis* &c.
luviorum Livoniæ princeps eſt
Duna vel *Duina*, cujus origo ex
Ioſcovia dicitur. Frumenti hic,
ceræ,

Germanica & Ruſſica Narva.

ceræ, mellis, canabis, lini, pelliu
pretioſarum largitas eſt maxim
Cicurum animalium abundanti
item ſumma, & in ſylvis par fe
rarum & avium affluentia. Sy
varum enim multitudo veſtitu
producit ac tecta, aliaque mu
ta homines cumulat utilitate. In
ter arbores *Betula* copioſa ac fre
quens admodum, cujus vulne
ratæ liquores menſe Majo ruſti
collectum bibere ſolent, atqu
calculo mederi *a*. Equi, qui in ha
aluntur regione, alacritate & ge
neroſitate mirâ excellere dicun
tur. In ſylvis occurrunt apes, al
ces, vulpes, lyncei, martes, za
belli, hermelini & caſtores. Lepo
res coloris & pellis mutatione an
ni ſequuntur tempeſtates, & hy
bernis temporibus albis veſtiuntu
pilis; æſtivis autem menſibus eoſ
dem habent cinereos. Equi, bo
ves & pingues porci non minu
copioſi, quam viles exiguo pre
tio comparari poſſunt. Qui anti
qui populi hanc olim incoluerin
regionem legi poteſt *Meriſotus b* his
verbis: *Poſt Wiſtulam* Sarmatia *in-
cipit*,

a Johan. Bapt. ab Helmont in Tract. de Lituaſi.

b lib. 1. Orbis Maritimi. cap. 36. p. 258. & 259.

ipit, *intus quam ad mare latior. Po-
uli maritimi ad Venedicum ſinum*
Githones, Venedeſque *qui poſtea*
Boruſſi, *mox* Pruſſi *dicti ſunt &*
Hoſſii, *quos* Chronon (*h.e. Niemen*)
Rubon (*h. e. Duna*) Taruntus &
Cherſonus (incerta nomina) *al-
unt. Sequuntur* Aorſi *alias* Scythæ
egeneres & à ſervis orti, tum Aga-
hyrſi, Sali, Careotæ, Carbones,
Pagyritæ, Samogitæ, Maſorii,
Lithvani & Moſci, *ſolis nominibus
lim cogniti. Sic* Sarmatia *tot populos
omplexa, in* Scytharum, *pene etiam
n* Germanorum *confinia & nomen
ertranſiens, à Septentrione Oceano,
à Meridie Myſia & Dacia, ab Occaſu
Viſtula amne, ab Oriente Tanai,
Mæotide & Ponto terminatur. Sed an-
equam in Sarmatiam Europæam
ranſeam, quæ duobus amnibus Tanaï
& Tyra concluditur, non omittenda
ſt* GOTHIA, *omnium inſula-
um, exundanti Gentium variarum
xamine celebratior. Hæc in Venedico
inu, ante Cherſini oſtia jacet, mater*
Gepidarum, Rugiorum, Vanda-
orum, Longobardorum, Heru-
orum, Turcilingorum, Hunno-

rum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

rum, Vinulorum, ViſiGothorum, Oſtro-Gothorum & Gothoru *Infeſta & formidata terris nomin*, Livonia ergo aut Sarmatiæ Europææ, aut Germaniæ olim pa procul dubio, diverſis habita populis incolas ſuos mutaſſe credibile eſt, cum ſæculis iſtis Gentium & Populorum migration frequentiores ſæpius homines i novas tranſtulerint ſedes. Recentioribus ſæculis Livonia *Ordini* paruit *Livonico*, ſive *den Sweerdbrudderen*, h. e. Fratribus gladios geſtantibus, inde ita dictis, quod gemini gladii in eorum palliis figurati eſſent & inſuti. Hic Ordo circa annum ſalutis 1202 aut 1203 primum Ordinis ſui Magiſtrum habuit *Vinnenem*, Cauſa inſtituti Ordinis fuit *ut à Livonianis idololatriam arcerent. Sed cum impar tanto honori virtus eſſet, hoſtiumque numerus in dies creſceret, Fratres iſti* Ferentes gladio ſumptis Teutonici Ordinis Inſignibus, eidem aggregati ſunt anno 1237 *a*. Alii volunt hujus Ordinis ortum ad ducenteſimum quartum ſæculi milleſimi annum referri

a *Moriſot. in Orbe Maritim. l. 2. c. 16. p. 435.*

ra. Teutonicus autem *Ordo*, qui *Item a Caſpar. Hennenberger. in majoris typi Boruſſici explanatione fol. 364.*
cm cæteris provinciis *Livoniam*
coque poſſedit, ſedem ſuam *Winda*
ſtbuit in *Curlandia*. De horum in-
ſtitutione ita *Moriſotus*: *Horum In-
ſtitutio in certo authore, qui è Germa-
ni fuit, refertur ad annum ſalutis*
191. *Alio nomine fratres* Xenodo-
cii Beatæ Mariæ Hieroſolymita-
*ni vocantur. Primum Magnum ordi-
n Magiſtrum, ut ipſi vocant.* Hen-
rum Valpotium (*de Valpot*) *habue-
rnt, ſub quo magnum Xenodochium*
i Acra *Urbe*, quæ *olim* Ptolemais
*aebatur, erectum eſt. Horum mu-
ns & officium, pauperibus & lan-
gentibus opitulari, pro fide contra in-
fideles pugnare.* Syria pulſi *anno* 1229
Iedrico II *Imperatore* Boruſſiâ *qua
nc* Ruſſia, *donati ſunt, cujus po-
pli idolis ſervientes* Saxoniam *vaſta-
bnt. Fratribus Teutonicæ domûs* Her-
mannus Salzans *imperabat, qui, fra-
is prælio Pruſſis, in eodem loco in quo
pugnatum eſt, ad* Viſtulam *fluvium
nomine Beatæ Mariæ, Ordinis Teu-
tonici tutricis & patronæ* Mariæbur-
gum *fundavit. Additæ huic victoriæ*
Livoniæ, Litvaniæ: Poloniæ &

Moſco-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Moſcoviæ *partes. Tentata dein*
maria, occupata Gothlandia, *val*
diſque preſidiis firmata victis prelio n
vali Vitalianis, *qui eam inſulam*
Rege Sveciæ Alberto *tenebant.* Albe
tus *ulturus injuriam de* Roſtochio
Wiſmaria *infelicibus auſpiciis ſolve*
anno 1399 in ora Pruſſiæ, commi
prelio fugatus eſt. Additæ victrici cla
captivæ naves, & in Samaget
(Maſſagetæ *antiqui putantur) p*
gnatum ingenti cum repugnantium cl
de. Sed, ut ſolet in humanis ingeniis, f
licitas avaritiam, ſuperbiam *&* ty
tannidem *patefecit. Hinc vicinoru*
in eos odium & bella, donec periren
Nam cum Magnus hujus Ordinis M
giſter Albertus *bello à* Sigiſmund
Poloniæ Rege fractus reſurgere ad a
ma non poſſet, Ordine extermina
to à Victore Ducatum Boruſſiæ
feudum accepit, quem ſuis heredibu
tranſmitteret, quibus deficientib
Pruſſia accederet Poloniæ nunquan
ab eo regno ſeparanda. Sic Albertu
anno 1525 abdicato Teutonicæ domu
Ordine primus Pruſſiæ Dux creatu
eſt. Ceteri vero ejuſdem Ordinis i
deficientis locum alterum Albertum
Wolfangum *cognomine, ſuffecerunt*

pul

ulſiſque Pruſſiâ, in eas terras Germa-ia abiverunt, in quibus Imperato-em ſuperiorum beneficio ingentis re-itus beneficia agroſque poſſidebant, urantque in Germania ad hanc uſque iem, conſervati ſub Maximiliano ustriaco *Magno Ordinis Magiſtro.* 'orro Livonia olim Archiepiſco-atus fuit, *Riga* ſedem ſuam habens.)e cujus origine plerorumque criptorum opinio hæc eſt. Anno exageſimo ſupra ſæculum à nato ıoſtro Servatore undecimum Bre-nenſes in Livoniam delati incolis ıd Chriſtianam fidem ab Ethnici-mo ſuo deducendis operam dare eperunt. Anno ejuſdem ſæculi eptuageſimo *Menardum*, Mona-hum quendam Segebergenſem, qui Lubecæ commoratus cum Bre-menſibus in Livoniam ſe contulit, primum Epiſcopum inſtituit Pa-pa, ut religio Chriſtiana majori contentione & ſtudio propagare-tur. Poſt eum Bremâ miſſus *Ber-tholdus* Urbis Rigæ conditor ab incolis occiſus. *Albertus* anno 1196 ex Collegio Bremenſi eodem ab-legatus Epiſcopus fuit tertius,

Livonia. Archiepiſcopatus.

Bertholdus Urbis Rigæ conditor.

qui

qui Urbem Rigam ſæculo duodecimo mænibus incluſit. Hic *Fratres Exercituum Chriſti*, ſeu *Fratres gladios ferentes*, aut *Crucis propugnatores* (diverſis nominibus inſignitos quidam *Templarios* fuiſſe arbitrantur) religionem Chriſtianam protegendi cauſa in Livoniam accerſivit, ea conditione, ut tertiam regionum, quas occupaturi eſſent, partem ſibi propriam ſervarent. Horum primus Magiſter *Vinno* fuit. Infælicia prælia tamen plerumque facientes auxilium imploravêre *Marianorum*, ſive *Germanorum Equitum* in Boruſſia, cum quibus ſub *Alberto II* Epiſcopo quinto, qui Archiepiſcopus eodem rempore factus eſt, ejuſmodi pactum eſt initum: Ut Epiſcopi Boruſſiæ Rigenſi Epiſcopo, Livonici verò Equites Magno Equitum Boruſſiæ Magiſtro ſubjecti eſſent. Archiepiſcopus autem Rigenſis Imperii Romani Archiepiſcopis annumeratus inter eos ſeptimus habebatur. Multæ autem interea lites & controverſiæ utrinque oriebantur, quæ vires utriuſ-

que

ae partis haud leviter proſtrave-
ınt. Anno 1513 Livonici Equites
ıb Magiſtro ſuo *Walthero à Plet-
nberg*, Magno Magiſtro *Alberto
Iarchioni Brandenburgico* pecuniæ
ımmâ haud exiguâ perſolutâ
ıctam obedientiam & ſubjectio-
em redemerunt ipſeque Magiſter
nperii Romani Princeps ab Im-
eratore renunciatus eſt. *Albertus
randenburgicus Sigiſmundo Auguſto*
oloniæ Regi, Avunculo ſuo ſe
bmiſit anno 1325, & ex Principe
cleſiaſtico ſæcularis factus eſt.
ubmiſſione hac Magnorum Ma-
iſtrorum potentia, quæ ad tri-
eſimum quartum pervenerat,
nem ſortita eſt. *Livoniæ* autem
agiſtri, qui *Windæ* in *Curlandiæ*
edem ſuam habebant, in Archie-
iſcoporum multis controverſiis
c litibus ſe mutuo exercentes, tan-
em anno 1557 eas bello finire ten-
ırunt. Silveſter Epiſcoporum de-
imus octavus Riga Urbe, in qua
nno 1522 Confeſſioni Auguſta-
æ introductæ Romono-Catholi-
a religio cedere coacta fuerat,
xcidit. Civibus verò libertatem
Reli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Religionis confirmarat Equitum Livonicorum Magiſter, Urbem Archiepiſcopo ereptam eidem, ſententiâ latâ Cameræ Spirenſis Judicium Cæſareum reſtituendam adjudicaverat. Sententiæ refragabantur cives Magiſtri Livonici partes ſequuti. Anno 1563 Archiepiſcopus *VVilhelmus Marchio Brandenburgenſis* ex hac vita deceſſit. Hujus Coadiutor *Chriſtophorus* Suecorum, qui Polonis infenſi erant, auxilio fretus, & Archiepiſcopatum ſibi vendicare conatus, in captivitatem incidit, & in Polonia quinque vel ſex annorum ſpatio captivus detentus eſt. Interea Archiepiſcopatus *Rigenſis*, *Boruſſiæ*, *Revaliæ*, *Curlandiæ*, *Oeſiliæ*, *Derpatæ* & *Habſaliæ* Epiſcopatibus imperans etiam expiravit, & anno 1566 in Ducatum mutatus eſt. Ipſe autem *Chriſtophorus* anno 1592 diem obiit *a*. Inteſtino hoc bello utramque partem frangente interea rerum ſuarum ſatagens Magnus Dux Moſcoviæ, facto in Livoniam impetu modo hanc, modo illam Urbem in poteſtatem ſuam redegit.

a *Neugebauer. l 8. Hiſt. Pol. l. 4. p. 609. Lundorp. l. 4. contr. Sleyd. p. 152.*

Sveci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

veci quoque commodi ſui haud
oliti, diverſorum locorum par-
m ſponte, partim vi in ſuam
oncedentium poteſtatem potiti
ınt, ut ex ſequutura peculiari
ujuſque loci deſcriptione patebit.
oannes inde Baſilides (domi *Iwan*
Vaſilowicz) Magnus Moſcoviæ
Dux, anno 1528 natus anno vero
1540 regimini admotus, poſtquam
liquoties Livoniam adortus fuiſ-
et, tandem, Livonibus ingenti
prælio victis, *VVilhelmum Furſten-*
bergerum Ordinis Livonici Magi-
rum captivum fecit, ac in Mo-
coviam miſit, ubi miſera morte
eriit. Nobiles haſtis affixos hor-
endâ trucidavit morte, & incre-
ibilem exercuit tyrannidem *a*. In
antas anguſtias redacta Livonia à
Cæſare *Carolo V* anno 1551 opem
t auxilium petiit; ſed huic
ermiſſum fuit ut vicinorum Ma-
natum tutelæ ac patrocinio ſe
ommitteret. Ea occaſione *VVil-*
helmus Archiepiſcopus cum Magi-
tro Equitum in Poloniæ Regis
oteſtatem cum potiſſimâ re-
ionis parte conceſſit. Reliquarum
X partim

a Tilmannus Bredenbach in Hiſt. Bell. Livonici.

partim Sveci, partim Moſcovitæ Domini erant *a*. In Livonia quinque ſunt in uſu linguæ, Germanica, Svecica, Eſthria, Livonica & Lettia. Mores Gentis, ritus & bella facile quis legat apud *Guagninum*. Religio hic varia. Invenias in pagis, qui ethnico more vitam degentes, Soli, ſerpentibus & aliis creaturis divinum exhibeant honorem, mortuos ſumma ſepeliant cum hilaritate: cadaveri ſecurim, cibum, potum & pecuniam, ut viaticum habeat, apponunt, dicuntque: *In alium mundum proficiſcere, & ibi Germanis dominare, quemadmodum in hoc mundo in te dominati ſunt.* Noſtri verò ſæculi Livoniam perpulchrè deſcripſit *M. Adam Olearii* b. *Livonia à Duna fluvio uſque ad Finnicum Sinum in* Lettiam *&* Eſthoniam *dividitur.*

a Chytr. in Saxon.

b In Itinerario Perſica.

Eſtonia: ESTONIA *quinque comprehendit Circulos*, Harriam Wiciam, Alentackiam, Ierviam *&* Keckelandiam. *Terra ſunt mira luxuriante fertilitate, frumentique feraciſſima. Ac quanquam bellis vaſtata in ſolitudines ac ſylvas mutata ſunt, diligen*

tamen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

*tamen & annua cultura haud exi-
quam earum partem quotannis arbo-
rum ſectione, radicumque exuſtione in
agros commutatam ad priſtinam revo-
at fertilitatem, adeo ut etiam primo
ſtatim anno ſperatos proferat fructus.
Rem quoque pecuariam incolarum cu-
ra & ſtudium ſingulare prolixo & largo
commodo ſibi inſervire jubet. Ferarum
minorum venatio, & avium ſapore
ſuo grato palatum mirè afficientium di-
ves aucupium faciunt, ut longe viliore
pretio, quam in Germania, deliciæ illæ
comparari queant, cum lepus ut pluri-
mum quatuor groſſis, h. e. vigeſima
circiter imperialis parte, comparari
queat, pro quo pretio venalis etiam
habetur Gallus.*

Harria, vulgo *Harrenland*, di- *Narvia.*
ſtrictus ſinui Finnico latere ſuo
ſeptentrionali appoſitus ad Or-
tum *Viriæ* jungitur. Occiduum lit-
tus freti, quod inter ipſam & *Da-
hœ*, vel *Dagerœrt*, inſulam ſe inſi-
nuat, fluctibus tunditur. Qua in
Meridiem inclinat, *Wiciæ* eſt con-
tigua. Hujus metropolis eſt *Reva-* *Revalias*
a, quam *Zeilerus* ita deſcribit.
Commodiſſimo ſitu Finnicum ſi-
num tangit, & *Weſſenbergâ* quin-

decim milliaribus removetur. Pa
va quidem ſed admodum munit
amæna & ædificiis pulcherrim
exornata, cum Arce editiorem
locum occupante, & bellicis ope
ribus inſigniter firmata. Anno 137
venditione in Magni Magiſtr
Livoniæ poteſtatem venit. An
no 1561 à *Moſcovitis* vexata Sve
ciæ Regis tutelæ ſe commiſit. Fui
autem ſedes Epiſcoporum Reva
lienſium, quorum ultimus fuit *Mau
ritius VVrangel. Olearius* eam it
deſcribit a: *Revalia, Longitudinis gra
dui 59, min. 30 ſubjecta, Sinus Finni
margine ſuſtinetur. Fundationis au
thori* Waldemaro II, *qui Daniæ Re
gnum tenuit, ortum ſuum acceptum
fert, & anno ſalutis* 1240 *ex primi
ſurrexit fundamentis. Ædificiorum
ſplendore ac propugnaculorum, vallo
rum & murorum lapideorum firmitu
dine Urbem Rigam ſibi præponi vix
patitur. Hinc Moſcovitæ, qui duabus
vicibus exercitu validiſſimo ipſam cir
cumſederunt, & globis frequentiſſimi
ex majorum tormentorum tubis ejecti
verberarunt, quod veſtigia hoc noſtr
adhuc tempore viſui ſubjecta quod ar-
cem*

a *In Itiner. Perſico.*

cem in Toninghberga *monte teſtantur.* Emporium eſt celeberrimum, & negotiationi ac navigationi adeo idoneum, ut ad mercaturam ipſi ſitum Natura deſtinaviſſe videatur. Portum poſſidet naves à quibuſvis periculis & incommodis defendentem, ac ſtationem tutiſſimam ipſis præbentem. Hujus beneficio mox, poſtquam ex primis fundamentis emerſit, commercia cum ipſius origine ſurgentia temporis progreſſu tanto aucta ſunt incremento, ut incolæ opulentiſſimi facti Civitatem ipſam pulcherrimorum ædificiorum ornatu decoraverint. Teſtantur id ædificia tam publica quam privata inſigni ſplendore conſpicua, ut ſunt Templa, Cænobia, reliquaque ædificia omnia, & muri ac mænia civitatis, quorum omnium elegantia cum opulentia incrementum ſumpſit. Paſſim autem quævis ædificia ex coctis exſtructa lapidibus, & ita comparata ſunt, ut incendia orta eo facilius extingui poſſint, ne ulterius graſſantia in granariis ac cellis damno afficiant merces. Fuit

Portus Revaliæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

hæc Civitas jam ante quadringentos annos in celeberrimam Anſeatici fæderis ſocietatem adſcita, & una cum civitatibus *Riga* & *Dorpato* ejuſdem membrum facta. Ideo
Stapula. adhuc *Stapula*, ſeu jure ſiſtendi mercatus fruitur, quod privilegium ſingulis vicibus, quibus Sveci cum Moſcoviticis pacem inive-runt, ratum habitum & confirmatum eſt. Cives Auguſtanam profitentes Confeſſionem proprios habent Superintendentes, ut vocant, & Conſiſtoria, ſive Conventus ſacros: item Concionatores, qui ferè quotidie in templis concionando munere ſuo diligentiſſimè funguntur. In Gymnaſio juventuti bonis litteris & humanioribus artibus inbuendæ Viri doctrina ſingulari prædití aluntur, qui, ſtudio & contentione ſumma erudiendis adoleſcentibus operam dantes, ſingulis annis ſtudioſos non parum in humaniori doctrinâ exercitatos *Dorpatum*, inque alias dimittunt Academias. Ipſa Civitas regitur Democraticè, à Tribubus, Senioribus & præcipuis civibus, qui omnes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

omnes cum Concionatoribus in ſumma viventes concordia, non ſolum civitatem laudabili gubernant rectione; ſed etiam ſalutem ejus pro virili promotam incolumem ſervant.

Vicia Orientalibus finibus *Ierviam*, Septentrionalibus *Harviam*, Occiduis fretum Maris Balthici, inſulas *Dagoë* & *Oſiliam* à Continente ſecludens, Meridionalibus *Odepoam* attingit, & complectitur oppida non pauca, inter quæ præcipua ſunt *Habſalia* & *Pernavia*. *Vicia.*

Habſalia, vulgo *Habſel*, in littoris Meridionalis Sinum Finnicum complectentis, ſeu Livoniæ Septentrionalis marginis extremo apice, qua anfractus maris ſinuoſus in terram ſe ingerit, ſitum nacta eſt. Oppidulum olim Svecorum poteſtati ſubditum fuit, ac venditum poſtea Danis *a*, vel *Fedrico* II Daniæ Regi *b*, à præſidiariis militibus Svecis octoginta mille florenis, quod diuturno tempore ſtipendia ipſis ſoluta non fuerint. Moſcovitæ illud ſui juris fecerunt cum arce *Vickel*: ex iiſdem locis iterum à Svecis *Habſalia.*

a *Michaël Lundorpius in continuati Sleydani tom. 2.*
b *Schadeus in Continuato Sleydano.*

Svecis ejecti anno 1581, recuperantibus multa loca, quæ ipſis à Moſcovitis erepta fuerant.

Parnavia. *Parnavia* eſt civitas quæ à fluento *Parnaw* nomen trahit. Membrum eſt Anſeatici fæderis, ſitumque obtinet in ſiniſtro Oſtii latere, per quod in Sinum Livonicum Parnaviæ fluvio datur introitus. Potiſſimum huic lucrum ex frumenti, quo abundat, negotiatione. Primus ejus loci dominium acquiſivit *Ericus* Sveciæ Rex ſuperioris ſæculi anno ſexageſimo ſecundo, quem cum arce eidem extorſit *Poloniæ Rex* ejuſdem ſæculi anno ſexageſimo quinto. Polonis ereptus eſt à Moſcovitis eum tenentibus uſque ad annum octogeſimum primum, quo *Sveci* eum receperunt. Reverſum poſtea ad *Polonos*, tandem *Sveci* anno decimo ſeptimo præſentis ſæculi recuperatum hactenus in ſua habent poteſtate.

Alentakia. *Alentackia* inter Sinum Finnicum & Peipus Lacum. Narva fluvio ad Ortum, Viciæ deſtrictu ad Occaſum terminatur. Loca ejus præcipua ſunt *Narva* & *Nieſlot*.

Narva

Narva, Germanica dicta, ut à Ruſſica trans flumen *Narvam* ſita diſcernatur, in ejuſdem ſiniſtrâ fluminis ripâ ſedem habet. Ambitu non admodum eſt magno. Cincta vallis ex lapide conſtructis, & propugnaculis admodum firmis defenditur, eo quod in finibus poſita primum hoſtilem impetum, ſi quis ingruat, ſuſtinere cogitur. Unde fit quod præſidium numeroſum & firmum ipſam tueri ſoleat, ſub regimine Gubernatoris Svecici, qui in Arce flumini inſidente commoratur. Anno 1635 his locis præfuit, ut & Ingermanniæ *Ericus Guldenſtierna*. In dextra fluvii ripa conſpectui patet Arx *Ivangorod*, triplici muro lapideo circumdata,& à Moſcovitis ædificata,quam Rex *Guſtavus Adolphus* occupatam Svecico adjunxit Regno. A tergo Arcis locus eſt palis ligneis ſeptus, in quo Ruſſi habitant, libero Græcæ religionis exercitio utentes permiſſu Regis *Guſtavi Adolphi*, cognomine *Magni*. Qui jure Civitatis gaudent Germanico idiomate Auguſtanæ Confeſ- *Narva.*

ſionis ſtudioſi ſunt, & Germanica lingua conciones audiunt. Civium hic copia ſatis magna ob negotiationem & iter, quo Narvâ Novogardiam in Moſcoviam tenditur, & plurimis tam mercatoribus, quàm aliis frequentatur. Primus Urbis hujus Conditor fuiſſe fertur Rex Daniæ *Waldemarus II.* anno Domini 1223. Anno 1558 *Moſcovitæ* eam in ſuam redegerunt poteſtatem, quam *Sveci* anno 1581 cum *Ruſſica Narva*, *Iamogorodia*, *Ceporiá* & præfectura Livonicâ *Wittenſteyn* eripuerunt Moſcovitis; ſed qui receptâ *Iammâ* & *Iammogorodia*, milliaribus quatuor *Narva* diſtante, anno 1590 *Narvam* Urbem in tantas conjecerunt difficultates, ut Sveci ejus conſervandæ cauſa *Ivanogoradam*, in altero fluminis margine ſitam, ipſis reddiderint. Quæ tamen omnia loca anno 1599 ad Svecos armata manu ea recuperantes redierunt, & hactenus uſque jure pacis in Svecorum manent poteſtate. Fluvius *Narva* Urbem præterlabens fere *Albim* Germaniæ fluvium latitu-

dine

dine æquat, aquaſque pinguis alicujus inſtar lixivii colorem referentes volvens, celerique admodum in mare properans curſu duobus ſub Urbe milliaribus à Finnico abſorbetur ſinu. Dimidio ſupra Urbem milliari, de alto ſatis ſcopulo aquas ſuas vehementer ſtrepentes præcipitat, adeo ut bona, quæ ex Lacu *Peipus* Narvam devehendæ ſunt, in quodam pago ante præcipitem iſtium fluvii caſum exonerari, ac curru Narvam devehi debeant. *Narva* Urbs 60 Latitudinis gradui ſubjecta eſt, & *Pleſckoviâ* abeſt quadraginta tantum milliaribus; vento tamen ſecundo exinde *Narvam* bidui ſpatio iter confici poſſe ajunt. Diſtat itidem *Novogardiâ*, quæ Moſcoviæ Civitas eſt, milliaribus etiam quadraginta.

Nieſlot, Germanis *Neuſchlos*, Latinis *Arx nova*, ſita eſt in ſiniſtro margine fluminis *Narvæ*, haud procul ab ejus exitu, quà lacus *Peipus* in ipſum aquas ſuas in Sinum avehens Finnicum exonerat. Eſt autem unicus hic exitus, cujus bene- *Nieſlot.*

ficio lacus hic aquarum ſuarum onere levatur, cum tamen, ut fertur, ſeptuaginta & duos fluvios, & alios fluviolos minores tam ex Moſcovia, quam Livonia in ſe recipiat. Proximè oſtium ejus, per quod in ſinum parvum egreditur, vicinum habet exitum fluvii *Iamma*, ex Ruſſia exeuntis, ad quam poſita eſt Arx *Iammagorod*, de qua jam dictum.

Iervia. *Iervia* eſt Mediterraneus Eſthoniæ tractus, ab Ortu Lacum *Peipum*, ab Occaſu *Viciam*, à Septentrione *Wiriam* & *Hariam*, & à Meridie *Lettiam* habet. Hic ex locis præcipui momenti ſunt *Wittenſteyn* & *Lais*.

Wittenſteyn. *Wittenſteyn* in media ferè Eſthonia naturæ pariter & artis beneficio Arx validiſſima. Ad fluvium *Pernaviam* collocata accedentibus undique paludibus cingitur, & operibus bellicis ita eſt firmata, ut omnem vim & impetum hoſtilem contemnere poſſe videatur. Ejus tamen Poloni præſentis ſæculi anno ſecundo, quem memorabilem reddidit fames illa horrenda,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

da, qua Ruſtici Livoniæ exagitati mutuis ſe confecerunt cædibus, & cadavera in cibi adhibuerunt uſum *a*, tandem potiti ſunt; ſed quibus poſſeſſoribus non diuturnis, anno ejuſdem ſæculi ſeptimo, à Svecis erepta, in ipſorum poteſtate etiamnum manet. a *Meteren l.* 23.

Lais Oppidulum eſt in fluvioli cujuſdam margine, qui in Lacum *Peipum* ſuas diſponit aquas. *Lais.*

Kickela Orientalis terminus eſt lacus *Peipus*, Septentrionalis *Embeck*, lacus *Weczerenſis*, *Fela* & *Pernaviæ* fluvii, etiam à *Iervia* & *VVickia* ſegregantes. Occiduus Sinus Livoniæ magnus, & Meridionalis *Lettia*. Præcipua ejus loca *Dorpatum* & *Odenpoa*. *Kickela.*

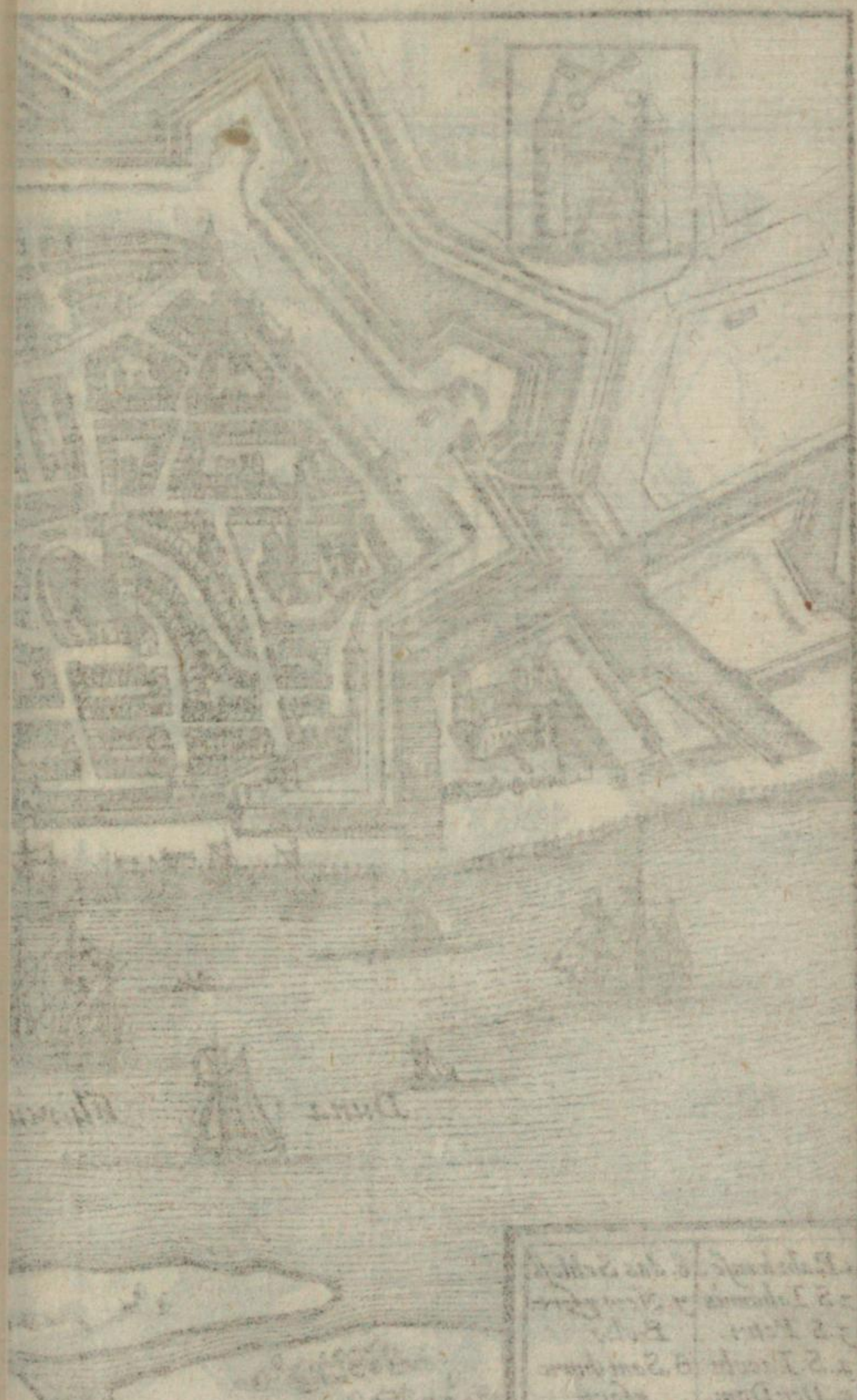
Dorpatum, vulgo *Derpt*, grandis & Epiſcopali ſede inſignis olim civitas cincta muris, & lapideis exſtructa ædificiis Rigâ diſtat milliaribus 36 vel 38. Antiquitatem ipſa loquuntur ædificia. plurimorum annorum bellis fædata, ac vicibus diverſis ſeveram Martis viciſſitudinem experta de ſplendore ſuo haud multum gloriari poteſt. *Dorpatum.*

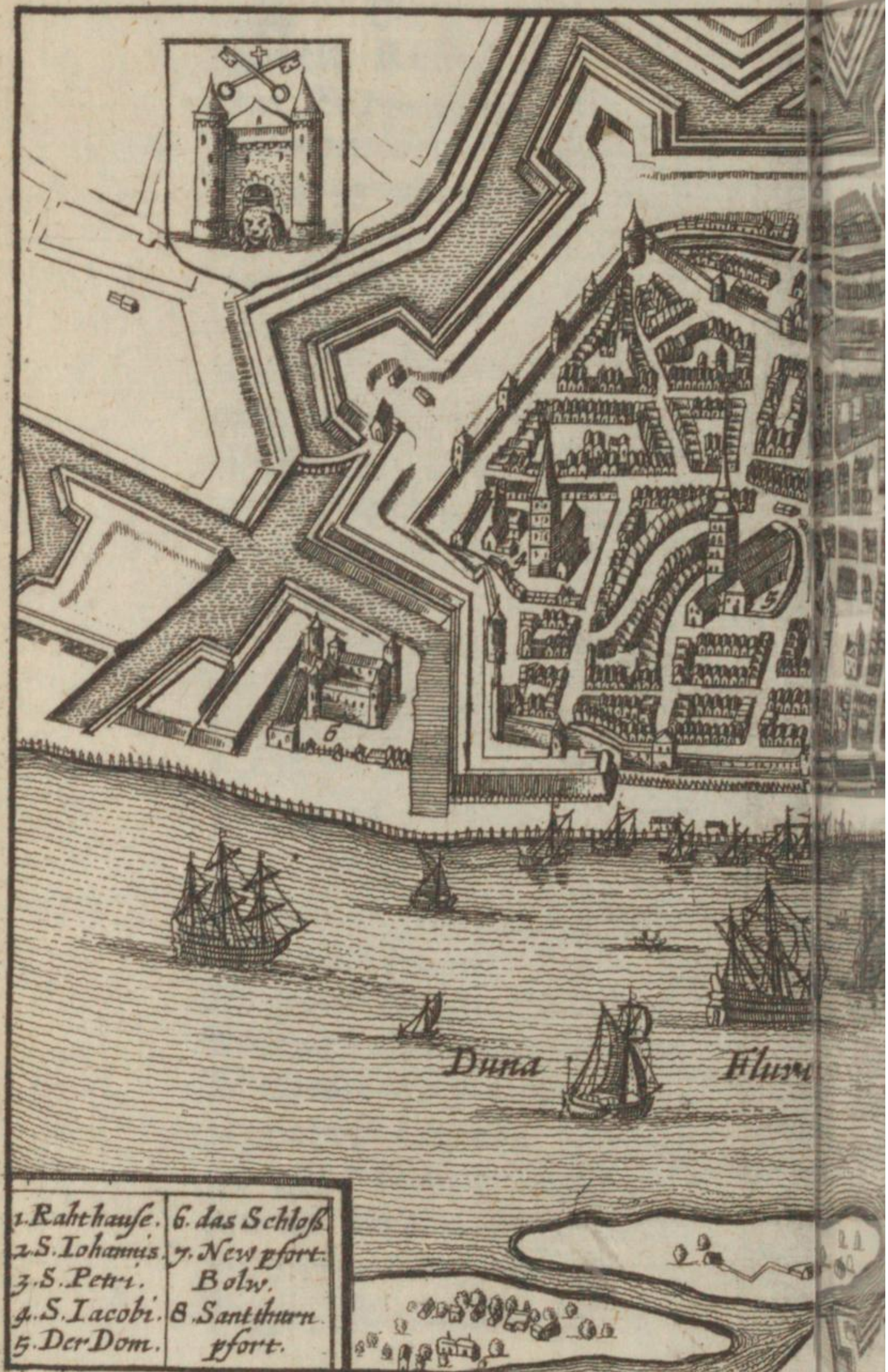
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

poteſt. Ruſſici olim imperii Civitas, & *Iuriogord* appellata. A. 1230 primam belli vim ſenſit, & occupata in Magnorum Magiſtrorum tranſiit poteſtatem, ac ſede Epiſcopali decorata eſt. Sed anno 1558 Ruſſiæ Tyrannus *Iwan Baſilewicz* eam recuperavit. Moſcovitis eadem erepta eſt anno 1582 à Rege Poloniæ, qui eam poſtea perdidit occupatam à Svecis, non diuturnis poſſeſſoribus, cum eam Polonis armorum vi ſuperioribus reddere coacti fuerint. Nam cum *Carolus* Sudermanniæ Dux Sveciæ Regnum in poſſeſſionem ſuam transtuliſſet, cum Polonis bellum vehemens geſſit, ac inter alias hujus quoque civitatis potitus eſt. Sed Poloni anno hujus ſæculi præſentis tertio eam vi ſumma oppugnatam ſuæ fecerunt ditionis: cujus tandem Svecicus exercitus, qui *Iacobi de la Gardie* curæ commiſſus fuerat, regnante *Guſtavo Adolpho*, anno 1625 compos factus eſt, ita ut jam ad Sveciæ Regnum pertineat. Hodierno tempore ſedes eſt judicii Regii, & Academiæ à *Guſtavo*

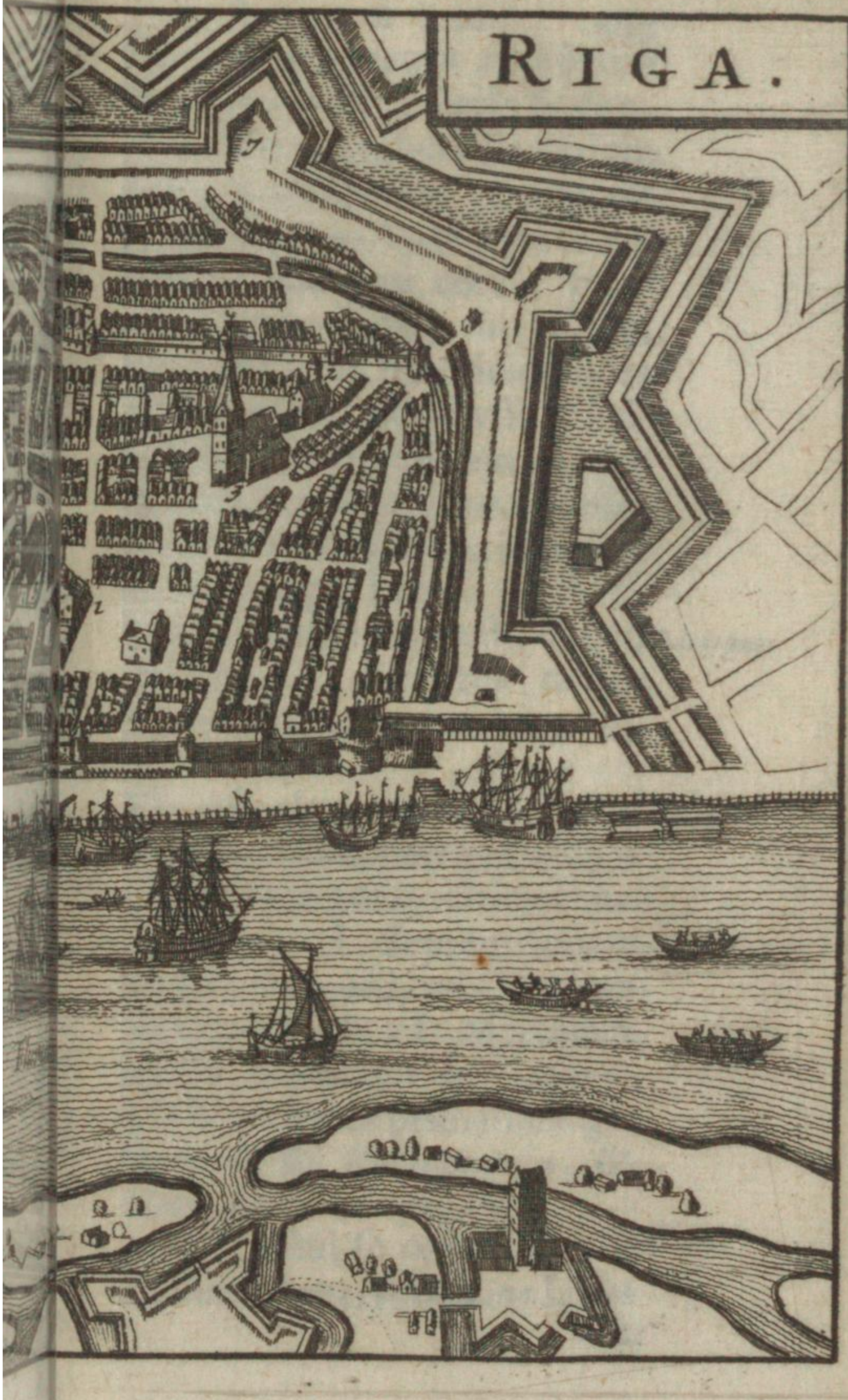
Adol-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Adolpho inſtitutæ paulo ante ipſius obitum, Anno 1632, ſuaſu & conſilio *Ioannis Skytte* Liberi Baronis in *Duderoff*, Præceptoris quondam ſui. Cæterum ipſa Urbs porro Arcem habet, & ferè media inter *Peipus* & *Werczer* lacus; utriuſque, ut & *Embeck* fluvii, beneficio piſces varios & ſaporis optimi vili nanciſcitur pretio, ut & ferinam aliaque alimenta corpori humano neceſſaria, ita ut parvo bene ac laute vivere hic unicuique liceat.

Odempoa oppidulum eſt, à quo totus hic *Kickela* diſtrictus multis denominatur. Cæterum memorabile nihil habet. *Odempoa.*

Lettia eſt altera pars Livoniæ, quæ ad Svecicum pertinet Imperium. Ad ortum Moſcoviticis clauditur finibus, ad Septentrionem *Kickela*, ſive *Odempoâ*, ad Occaſum Sinu Livonico, & ad Meridiem *Riga* fluvio. Dividitur in *Occidentalem*, ubi civitates primariæ *Riga*, *Meridionalem* ubi *Kockenhauſia*, & *Orientalem* ubi *Marieburgum*. *Lettia.*

Riga conſpectui ſe offert in ipſo exitu fluminis *Duna*, vel *Dwina*. Urbs *Riga.*

eſt

eſt pulchra, pulchriſque exornata ædificiis. Muris, foſſis, ac vallis optimè munita. Inde firmior adhuc & fortior reddita à Rege *Guſtavo Adolpho*, adeo ut omnem vim hoſtilem comtemnere poſſit. Populoſa item, & ob ſitum Oſtii negotiationi maximè opportuna, per quod *Duna* fluvius in Sinum Livonicum aquarum ſuárum ejicit congeriem. Marginem occupat dextrum, & ipſi inſidet planitiei. Portus hic commoditate faciens æſtivo tempore, navibus ex Germania, Belgio & Anglia adventantibus negotiationem & mercaturam admodum exercet lucroſam, merceſque illas divendit exteris, quæ hyberno tempore ex Polonia, Lithvania & Moſcovia trahis diſtrahuntur. Plateæ omnes mercatoriis tabernis & officinis plenæ: plerique incolæ mercatura occupantur. Frumenti, piſcium, carnis, ferinæ & aliorum alimentorum tanta hic eſt copia, ut viliſſimo pretio victitare hic cuivis liceat. Incolæ. Germanica hic, Curlandica & Lithvanica utuntur lingua. A

Sena-

Senatu item reguntur prudenti, Auguſtanæ omnes hic addicti ſunt religioni. In ſumma Politica ac Eccleſiaſtica adminiſtratio bene hic conſtituta. Urbi initium dedêre *Bremenſes* qui prima Religionis Chriſtianæ poſituri fundamenta anno 1160 primi huc venerunt. Diſtat hæc Urbs 40 milliaribus *Vilna*, Lithvaniæ Metropoli. Arcem habet, in qua Regius totius Livoniæ Gubernator commoratur. Cæſar *Maximilianus* II in decretis Comitiorum Imperialium anni 1567 *ſuam & S. Imperii Romani Civitatem* appellat. Anno 1580 in *Stephani* Poloniæ Regis redacta eſt poteſtatem. Hic *Jeſuitas* introduxit, & abrogato Veteri Calendario novi uſum inſtituit. Annis 85 & 86 ſeditiones periculoſæ ob Jeſuitarum introductionem, & mutationem Veteris Calendarii exortæ ſunt, adeo ut Cives Legatos ſuos ea de cauſa ad Regem miſerint, qui poſt reditum capitis ſupplicio affecti ſunt, quod multa ſilentio præterierint, quæ ut aperirentur cives ſua multum intereſſe

a Thuan. l. 83. & 84.

eſſe putabant *a*. Quo facto iram quidem Regis *Stephani* in ſe concitarunt, ſed poſt obitum ejus à Rege *Sigiſmundo* III ſucceſſore, anno 1593 plurimis privilegiis & immunitatibus donati ſunt *b*. Rex Sveciæ *Carolus*, *Guſtavi Adolphi* pater, anno 1605 exercitu ſuo in Livoniam trajecto, cincta obſidione urbe, infelici conatu ejus tentabat expugnationem, & quidem adeo, ut milite ſuo à Polonis ad internecionem ferè cæſo, ipſe vix evaſerit. Verùm conatum hunc filius ejus *Guſtavus Adolphus* feliciori reparavit ſucceſſu, ut qui, poſt arctam & difficilem ſex ſeptimanarum obſidionem, 15 Kal. Octob. deditione ipſam cæpit. Ob quam deditionem cum Præſidiarius Polonorum miles male apud ſuos audiret, quod temere tam validam urbem in hoſtium manus tradidiſſe videretur, omnia obſidionis acta, hiſtoriamque Latino ac Germanico idiomate cum ſua Apologia edidit ad *Chriſtophorum Radzivilium* Lithvanici Exercitûs Imperatorem, & Magni Ducatûs Livo-

b Lundorpius l. 23. pag. 889.

niæ

niæ Gubernatorem ſummum, qua extremam neceſſitatem & inevitabiles deditionis ſuæ aperuerunt cauſas *a*. — a Chytræus in Saxon. tit. Livon.

Meridionalis Lettiæ, præcipuum Oppidum eſt *Kockenhauſia*. Hic arx & Oppidum eſt operibus militaribus contra omnem hoſtium vim munitiſſimum. Archiepiſcopi quondam Rigenſis ſedes & habitatio. Anno 1577 locum hunc Moſcovitæ in ſuam redegerunt poteſtatem. Poſtea ipſe Moſcovitis ereptus & à Svecis & à Polonis habitus, donec tandem poſt inducias Kal. Jan. anno 1625 finitas *Guſtavus Adolphus* Seciæ Rex in Livoniam cum ſuo exercitu veniens eodem anno & Oppidi hujus & Arcis potitus ſit. Incumbit Oſtio fluvii *Kockma*, qui *Dunæ* aquis ſuas hic adjungit. Habet item *Duneburgum*, quæ Arx itidem validiſſima in dextra *Dunæ*, vel *Dwinæ*, fluminis ripa, ſupra *Dubenavii* fluminis ingreſſum in *Dunam*. Duplex eſt *Vetus* & *Nova*, quarum *hæc* vallis & operibus aliiſque bellicis firmiſſimè munita inſultantes depellere hoſtes,

Kockenhauſia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ſtes, ac tuta ſuis defenſione proſpicere poteſt.

Marienburgum. Orientalis autem Lettiæ, nobile eſt *Marienburgum* Oppidulum & Arx in paludibus ſita, quæ per alveum in fluvium *Puder* aquas emittunt ſuas. Eſt autem haud longe à Moſcoviticis ſita finibus.

SCANIA.

Scania. SCania ultimum peninſulæ Scandinaviæ latus claudit Boreale. Hæc ſub Danico diu fuit imperio, donec *Fridericus* III, præſens Danorum Rex, occupato *Carolo Guſtavo* Polonicis cum *Caſimiro* Rege bellis, recepturus quæ noviſſimo ante bello patri ſuo extorſerant Sveci, anno 1657 bellum iis moviſſet, de quo jam ante ad finem Hiſtoriæ noſtræ diximus in Vita *Caroli Guſtavi*. Dicitur à *Schoon* & *anco* h. e. Latifundium pulchrum. Eam *Adamus Bremenſis*, dicit: *armatam viris, frugibus opulentam, ac ditem mercibus*: alii *alterum Orbem terrarum, gentiumque officinam & vaginam nationum* appellarunt, ut *& affluentiſſimam mortalium multitudi-*

tudinem. Vere pulchra & amæna, frugum fertiliſſima, & frequentia hominum ac oppidis cultiſſima Regio; pecoribus apta ſylvis gaudet atque venationibus, pulcherrima hodie Sveciæ Provincia. Olim auri, argenti, æris inexhauſtæ ei tributæ fodinæ: hodie eas nuſquam reperias, niſi illam forte quis velit, quam vicini freti ſuppeditat telonium. *Opulenta armis, viriſque armata, & ditiſſima mercibus, Eccleſiiſque quondam adeo plena, ut bis tantum in ſuo habuerit ſpatio ac Sialandia, h. e. trecentas, cum Sialandia dicatur habere dimidium* a. In ſumma multum ad commendationem hujus facit Regionis, quod Gentis de ea ſcribit Author. *Scandia eſt regio fertiliſſima, ager melle & frugibus opimus, extra quod pecorum fœtu omnibus antefertur: opportunitas fluminum, ſylvarumq; magna ubique, peregrinis mercibus omnis regio plena.* Nullis dicas egere Sveones opibus, excepta, quam nos diligimus, ſive potius adoramus, ſuperbia. *Hoſpitalitate ita ſunt inſignes, ut omni probro illis ſit gravius hoſpitium negare*

a *Adamus Bremenſis.*

re tranſeuntibus, quin & certamen habeant inter ſe, quis dignus ſit hoſpitem recipere. Cui omnia exhibentes humanitatis, quot illic commorari voluerit diebus, ad amicos ſuos illum certatim per ſingulas dirigunt manſiones. Hæc illi bona in moribus habent. Prædicatores ſunt veritatis, caſti, prudentes. Populi ſunt multi: viribus & armis egregii, & tam in equis, quam in navibus juxta bellatores optimi. Unde etiam ſua potentia cæteras Aquilonis gentes confregêre. Reges habebant ex genere antiquos, quorum tamen vis pendebat ex populi ſententia. Quem in commune laudabant omnes, illum confirmari oportebat, niſi ejus decretum potius viſum fuiſſet, quos nonnulli ſequuti fuerant inviti. In prælium euntes omnes præbebant obedientiam Regi, vel ei, qui doctior à Rege præferebatur. Olim & hodie halecum captura eſt locuples & dives. Eſt ultima pars peninſulæ verſus Meridiem. Undique mari cingitur, præter unum brachium, quod porrigitur in Boream, verſum tamen ad Orientem, quo jungitur Sveciæ: ſed inter quam profundi intercedunt ſaltus, aſperrimæque

rupes,

rupes, per quas ex Scania in Gothiam, quæ pars eſt Sveciæ, iter agitur tam difficile, ut dubites utrum ſit levius marino diſcrimine terreſtrem vitare laborem, an iſtud illi præponere *a*. Dividitur in *Scaniam* proprie dictam, *Hallandiam Bleckingiam*.

a *Albert. Krantz. Dan. c. 1. pag. 3.*

Scaniæ proprie dicta Latitudinem habet duodecim milliarium, Longitudinem vere octodecim. Poſita eſt inter *Bleekingiam* & *Hallandiam* loco medio: quarum hæc ſpectat Boream, illa vero verſus Ortum Auſtralior eſt. Regio, ut dictum eſt amæniſſima, Oppidis, paſſimque Arcibus Nobilium, Curiis, prædiis, templis ac Monaſteriis ornatiſſima. Ubi trajectus ex ea in proximam inſulam *Sialandia* eſt breviſſimus, Arx conſpicitur Regia excelſo in colle poſita, *Helſinburgum* appellata, & Oppidum juxta ejuſdem nominis. Tribus inde milliaribus in Meridiem, alia eſt ad mare Arx & Urbs, *Cronia*, vulgo *Landskrone*, à qua ad uſque *Malmogiam*, quæ & *Ulleboget* exteris dicitur, duo tan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

tantum ſunt milliaria. Eſtque ea inſigne Emporium, & præcipua Scaniæ Civitas, propter Nundinas & frequentes negotiationes. Inter vero utramque *Malmogiam* & *Croniam* collocatur *Lundia*, ſedes olim Archiepiſcopi. Hinc duobus ad Auſtrum milliaribus eſt *Falſterboa* vicus, ob halecum capturam olim celebratiſſimus; verſus verò Septentrionem *Engelholmum*, olim civitas, nunc pagus. Præfecturas, quæ *Herret* appellantur, majores Sveciæque finitimæ ſunt, *Gutherret* & *Froſten*. Sed de dictis Civitatibus ſingulis hoc narrabimus ordine.

Cronia. *Cronia*, vulgo *Landeſkrone*, maritima eſt civitas, ab *Erico* VIII Daniæ Rege primum condita, ſub annum à Chriſto nato 1513, cum prius eo loco pagus fuerit *Seby* dictus, Cujus adhuc appellationem platea quædam in hac regione retinet incolis dicta *Selygade* h. e. *Selyenſis platea*. Quam *Ladoram* appellat *Saxo* de *Erico* IV & *Valdemaro* I. Ea non civitas fuit; ſed longior quidam, ut ipſe habet, arenæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

arenæ tractus à littoris continente in mare procurrens. Nec facile eſt dicere ſub quonam Scaniæ littore is fuerit tractus, hic ne, ubi *Coronia* eſt, an alibi. Vicinus eſt Urbi ad Orientem fluvius, dimidio tantum milliari ab urbe diſſitus. Hic in Meridiem fluens ſe in mare exonerat: curſu nonnihil flexo ad Aquilonem, mari mixtus Coroniam præterlabitur, ac portum efficit vaſtarum etiam navium capacem. Quæ ſitus præ cæteris commoditas occaſionem præbuiſſe videtur condendæ hoc loco civitatis. Quin & portus idem haud parum momenti ad victoriam attulit *Chriſtiano* III, cum, patre defuncto, de Regno dimicare cum adverſariis, ac *Comite* præſertim *Oldenburgico*, cogeretur. Tum enim occupata Urbe tutam claſſi ejus ſtationem hic ſinus præbuit. Quod inde ita victori Regi & portum commendavit & Urbem, ut poſtea Arcem quoque in ea condi fecerit, eo loci ubi antea fuerat Carmelitanorum Monaſterium. Adque eam loci amplitudi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

nem hoc juxta adjecit, quod anniverſarius *Enghelholmienſis* mercatus in eam tranſlatus ſit civitatem. Incidit hoc in annum 1547. Portæ Civitatis verſus Meridiem & mare tres ſunt; totidem etiam qua Urbs Continentem ſpectat. Per has ingens rerum venalium, quas vicina producit regio, importatur copia, ſicuti per portas maritimas, quæ mari advehuntur, ex variis Europæ regionibus, Livoniâ, Ruſſiâ, Sveciâ, Pomeraniâ & maritimis Germaniæ Civitatibus. Hollandiâ item, Angliâ & Scotiâ, ultimâque Norvegiâ, ut & aliis perplurimis locis. Nunquam tamen vel mercium, vel hominum in hac civitate frequentia major, quam circa Solſtitium æſtivum, cum in ea mercatus exercetur maximus. Non procul à porta maritima Orientaliori forum eſt peramplum, juxtaque Prætorium magnificè exſtructum. Et circa forum, quemadmodum paſſim in Urbe tota, maximè verſus portas Borealem & Orientalem, privatorum ædificia ſic ſatis ſplendida.

Malmogia. *Malmogia* nonnihil *Cronia* vetuſtior

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

ſtior eſt, ut pote anno Chriſti 1320 vel circiter condita, ſub initia ferè gubernationis *Chriſtophori* II Daniæ Regis. Nunc Scaniæ totius propemodum eſt metropolis, idque mercimoniorum, quibus inclaruit, opportunitate. Maritima eſt, & à *Lundia* vix duobus Germanicis diſtat milliaribus verſus Meridiem: à *Coronâ* totis quatuor. Incolæ eam *Malmoe* appellant. Olim inferiorem *Malmogiam* hanc dictam comperimus ad differentiam pagi alicujus vicini, qui à mari remotior, & loco aliquantum editiori ſitus, eandem obtinuit appellationem, ita tamen ut illa *Superior* diceretur *Malmogia*, quemadmodum hæc *Inferior.* Danice *Offre Malmœ* ut *Nedre Malmœ.* Sublato pago, cujus etiamnum extant veſtigia, & ejus cognomine, hæc ſine additamento appellatur *Malmogia*, quam Hollandi conſtanti ſua lingua appellant *Elleboghen*, quod Cubiti formam referat, *Anconam*, quæ & Italiæ eſt Civitas, poſſes dicere. Eſt ad hanc Civitatem maris flexus quidam, quem fre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

quentaſſe Germanos eſt veriſimile, piſcationis olim cauſa in Scaniam profectos, etiam ante *Malmogiam* conditam. Cognominem ſibi Urbem habet in Regno Bohemiæ, ſi vocabulum præſertim, quo eam, ut diximus, Belgæ ferè efferunt, *Elleboga* ſequamus. Nam & ibi ſimiliter *Elleboga* reperitur. *Waldemarus*, Margaretæ pater, Daniæ Rex hoc Civitati huic, præter cætera, peculiare dedit, ut à telonii ſolutione immunes eſſent Malmogienſes in quamcunque Daniæ oram cum mercibus venire ipſis contingeret. Datum hoc privilegium renovavit ac confirmavit *Ericus* VIII, ac idem *Coroniæ* Urbi, à ſe, ut dictum eſt, ædificatæ contribuit. Malmogia Arce munitiſſimâ inſignis eſt, itemque ædificiorum magnificentiâ, quæ nuſquam ſunt per Scaniam, quam in hac Urbe magis ſplendida. Arx exſtructa eſt imperante Rege *Erico Pomerano*, ſub annum Chriſti 1434. Qua parte mare ſpectat & Circium muro tota cingitur, portis etiam quibuſdam pervio, ex quibus duæ

ſunt

ſunt celebratiſſimæ. Altera, qua in Arcem itur; altera qua ad pontem, qui in mare procurrit. Ad quem appellunt minora tantum navigia, aut ſi quæ cymbæ, aut naves actuariæ, cum hominibus vel mercibus, ſeu *Hafniâ* adveniunt, ſeu ſolvunt *Malmogiâ* Hafniam aut alio navigaturæ. Grandiora autem Navigia, aut Onerariæ *Holcades* dictæ, procul à ponte & civitate conſiſtunt, velut in portu, tolerabili illo quidem, verum non admodum tuto, Circio præſertim flante. Reliqua Urbis pars verſus Continentem & Auſtrum vallo ac foſſis probè munita eſt, paludibus etiam quibuſdam tutam eam præſtantibus: niſi ubi & horti ſunt (ſunt autem circa hanc Urbem frequentes) vel vivaria, ſive piſcinæ. Portæ hic ſunt præcipuæ, Orientalis una, altera Meridionalis, quibus & turres impoſitæ viſuntur, cum haud paucis tormentis majoribus, quæ ex turribus paſſim prominent. Tertia porta Occidentalis; ſed quæ non admodum frequentatur, ut duæ aliæ ſuperiores, niſi cum hale-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

cum ſub littus Scaniæ exercetur piſcatio, quod ferè quotannis fit à feſto *Bartholomæi*, ad *Dionyſii* uſque per ſex continuas circiter ſeptimanas. Eſt hæc porta mari vicinior, eoque per eam, ſicuti & per maritimas illas, magna paſſim importatur per id tempus halecum, ſeu harengarum copia. Celeberrimus enim tunc & quotidianus eſt tota Urbe mercatus, exoticis etiam mercibus quamplurimis in urbem importatis, navigiorum beneficio, per portas maritimas. In media penè Urbe forum eſt ſpatioſum admodum, & in eo, verſus Ortum, Civica domus, ſive Prætorium imprimis amplum atque magnificum, ſub annum à nato Chriſto 1546, haud mediocribus Civitatis impenſis exſtructum, diruto prius, quod in vicinia erat, Franciſcanorum Cænobio. Eſt & in medio nunc foro *Ciſterna* longè capaciſſima, quæ per ſubterraneos canales, aut cuniculos, eò ex quodam extra Urbem rivulo deducta ad quotidianos & neceſſarios uſus, omnibus in vicinia habitan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

bitantibus aquam fundens copioſiſſimam. Non procul à foro, Orientem verſus, Templum eſt Divo Petro olim dicatum, ſpatioſum imprimis & magnificum; ſed quod lateritium eſt, excepto fundamento, cui ad Occidentem adhæret turris, impoſitam habens pyramidem, perquam editam arduamque laminis partim cupreis partim totam plumbeis tectam. Proximè ei adjacet Schola verſus Ortum Brumalem, & nomine quidem ſuo haud incelebris, in qua Rector unus cùm quatuor hypodidaſcalis.

Lundia Meditaranea quidem eſt, ſed ita ut Unico tantum miliari à mari diſtet. Eo eſt ſitus illius commoditas, ut ſedes hic Archiepiſcopalis fuerit conſtituta anno 1559. Fuitque ſummæ dignationis hic Epiſcopatus. Nam olim, ut eſt matricula Ordinum Sacri Romani Imperii, inter cæteros quoque *Lundenſis Archiepiſcopus* ad Imperii Comitia evocari, inque iis ſuffragii jus habere ſolitus eſt. Quando fuerit, & à quo quibuſve condita *Lunda*, nuſquam in hiſtoriis legitur. *Lundia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Qui Anglos conditores agnoſcunt, appellatione ſola moti videntur, quæ communis eſt huic cum Angliæ Metropoli *Londen*. Germani enim utramque civitatem *Lunden* nominant. Dani hanc ſuam ſua lingua *Lund* dicunt, quod nomen *lucum*, ſeu *nemus*, ipſis ſignificat. Nec aliud etiam veteri Britannorum idiomate hoc ipſum notaſſe, ex *Cambdeno* conſtat: ut ita *Lundia* hæc noſtra, Britanniæque *Londinum*, *Tacito* quoque nominatum, eandem nominis ſui originationem ſortita ſint. Utrum antiquius ſit, affirmare certo nequiſquam habet. Omitti interim haud poteſt, quod de hujus *Lundiæ* antiquitate Danicis circumfertur rythmis:

Den tid Chriſtus log ſig fode,
Sted Lund oc Schanor, fegerſte quade.

Quorum hæc ſententia, *Chriſto naſcente floruiſſe* Lundam & Schanoram. Eſt autem *Schanora* vetuſtiſſimum ejuſdem Scaniæ municipium. Nunc vicus exilis, tribus circiter à *Malmogiâ* milliaribus diſtans, verſus Ortum Brumalem. *Lundia* vallo olim & foſſis fuit circum-

cum-

cumcincta. Portas habuit tres Semptentrionalem, quæ hodie *Sancti Olai* dicitur, ob templum Sancti Olai ei proxime vicinum, hæc latæ plateæ porta eſt dicta, à plateâ quæ ad hanc recta ducebat. Altera Orientalis, porta *S. Martini* appellata, ab eo quod in vicinia illius erat templum, à quo plateæ quoque nomen inditum. Tertia Meridionalis, quæ *Rubra* dicitur & *Malmogiam* ducit. Harum portarum etiamnum exiſtunt veſtigia: iis enim locis ſua adhuc relicta ſunt rudera. At vallo jam diruto, non tribus modo; ſed ſex aut ſeptem nunc viis in Urbem patet introitus. Inter Parochialia templa, quæ circiter viginti duo fuerunt, primas ſemper tenuit *Ædes Laurentiana* Cathedralis, in meditullio ferè Civitatis collocata, vaſti operis ac imprimis magnifica. Ex ſecto enim lapide conſtructa, ac laminis plumbæis tota eſt tecta. Hujus prima ædificatio tribuitur *Sveoni*, qui ſub Chriſti anno 1017 exceſſit, ſummam tandem adjiciente manum *S. Canuto* Da-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

niæ Rege, ſub quo & facta dedicatio anno 1085, 12. Cal. Junias, h. e. anno ante ejus cædem proximo. Quo tempore Collegium etiam Canonicorum inſtitutum, & Eccleſia Eccleſiaſticis ab eodem Rege *Canuto* quam liberaliſſimè dotata. Habet hoc *Laurentianum Templum* tria præterea memoranda: Hypogæum, Horologium & Altare. *Hypogæum* à Saxone quoque Grammatico celebratur. Hodie *Cryptam* vocant, occupatque univerſum penè, quod eſt ſub Choro, ſpatium, ubi & olim non minus quam in ipſo templo ſacra fiebant. In hoc conditus eſt *Bernhardus Anglus*, qui baptiſato *Olavo* Sveco *Jacobi* nomen impoſuit. Evocatum autem eum ex Anglia à Daniæ Regibus rerum teſtantur memoriæ. *Crantzius* Lundenſem etiam *Epiſcopum* facit, ſed perperam. Nam primi, quorum *Saxo* meminit, Epiſcopi Lundenſes celebrantur *Eguinus* & *Richvoldus*, uterque etiam Anglus, cujuſmodi & *Gulielmus* fuit, Roſchildenſis Epiſcopus. Claruitque *Egvi-*

Hypogæum Lundiæ.

ni & *Richwaldi* hujus temporibus *S. Canutus*, de quo dictum, Daniæ Rex. Cujus triſtem exitum, ut & filii illius Caroli, Flandriæ Comitis, *Eiduothus*, item Anglus, ſcripto complexus eſt. Anglum enim ſe fatetur ipſe, & annos viginti quatuor in Dania verſatum ſcribit. Ob quæ cum Danis quotidiana Anglorum commercia, tum & nomen *Lundæ* cum *Lundâ* Britannicâ commune, quomodo & modo innui, plerique *Lundæ* fundationem Anglis ex conjecturâ potius, quam re attribuerunt. *Horologium* quod dixi eſt collocatum in parte Templi, qua in turrim aſcenditur Auſtralem, ubi tabula parieti affixa viſitur quadrata oblonga, utcunque magna, circulis aliquot variorum colorum, quorum, qui maximus eſt, diametrum habet pedum circiter octo. In qua quidem tabula, per certos ejus rei indices, & annus currens, & menſis ac ſeptimana, dies quoque ſinguli, ac horæ ſingulæ monſtrantur liquidiſſimè, addito etiam feſto, ſi quod illo die celebretur, tam fixo, quam

Horologium Lundiæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

mobili. Docetur etiam quis Luminarium Solis & Lunæ motus, quæque horum in Zodiaco loca diebus ſingulis, & ad ſe invicem ſint habitudines. Et foris quidem in dicta tabula hæc ſpectantur; Intus autem machinis quibuſdam, ad id rite fabrefactis, res peragitur. Accedunt & parerga, ut equites prodeuntes cataphracti, qui horæ cujuſque pulſum certis ictibus ſe ipſos petentes indicant, aliaque ejuſmodi, quæ præter inſigne Automati artificium argumento ſint Majores rerum Mathematicarum haud inexpertes fuiſſe. Eſt enim opus minime novum, quamvis de authore, aut quo ſit tempore conſtructum, minus conſtet. *Altare* poſtremo in eadem hac æde ſpectatur perquam magnificum, recens tamen, ut pote ſub annum Domini 1577 haud exiguis Eccleſiæ ſumptibus exſtructum, procurante id Viro Nobiliſſimo *Hilario Grubbe* Tutore, & Eccleſiæ ejuſdem Præpoſito, eodemque Regni Danici Cancellario ac Senatore prudentiſſimo. Eſt autem Altare

Altare Lundiæ.

hoc

hoc peramplum & marmore partim candido, partim nigro, versicolore etiam nonnullo, artificioſe admodum ordinato atque polito, expreſſis in eodem, præter alias quaſdam effigies, imaginibus Regis *Frederici* II & *Sophiæ Reginæ* Conjugis, horumque Inſignibus. Mediam tabulam occupant ſimulacra *Servatoris* & *duodecim Diſcipulorum*, menſæ veluti accumbentium, eo ritu, quo in prima ſacroſanctæ Cænæ celebratione conſediſſe apud Evangeliſtas referuntur.

Helſingoburgum Scaniæ civitas eſt maritima, *Saxoni* Grammatico *Helſinga* & *Helſingum* dictum à populis, ut videtur, *Helſingiæ*, quorum in Svecia etiamnum clarum eſt nomen. *Adamus Bremenſis* non *Helſenburgum* ſed *Helſingburgum* appellat, quod ſcilicet Balthici maris faucibus, ſive, ut vulgo vocant, ipſi ejus cervici, quæ *hals* dicitur, ſit adſitum. Sita eſt Urbs ipſa ad fretum illud celebratiſſimum *Oreſundæ* quod vocant indignæ; ſive fauces potius, per quas in Balthicum *Helſinburgum.*

mare, vel ut *Mela* & *Plinius* nominant, in ſinum Codanum illabitur Oceanus. Breviſſimus hic ex Scania in adverſam *Stalandiam* trajectus eſt. Porrigitur autem ſecundum littus in longum magis, quam in latum civitas: idque ob montem qui Urbi imminet, Arcem habens ejuſdem cum Civitate nominis. Arx hæc ea eſt amplitudine, ut videri per ſe municipium aliquod poſſit. In hujus meditullio turris viſitur quadrata; & ipſa ampla admodum atque inprimis edita, quæ ad milliaria aliquot procul ſpectandam ſe exhibet. Hanc turrim duplex ambit murus: alter proximè eam cingit, alter, qui eſt remotior, arcem totam, undique ædificia complectitur quam plurima, quotidianis eorum, qui arcem tenent, uſibus accommodata. Murus idem exterior, qua parte Ortum & Aquilonem reſpicit, foſſâ cingitur ſic ſatis profunda, quod id latus minus videatur natura munitum, quàm Occiduum, quod eſt præruptum atque arduum, ſuaque natura inacceſſum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

De tempore exſtructæ hujus Ar-
is circumferuntur barbari qui-
lam verſiculi, qui ſic habent.

Tempore Natalis Chriſti, turris capitalis
Helſingborg ſtruitur, veluti in ſcriptis reperitur.

Ea tempeſtate Danorum impe-
ium tenuit *Froto* III, ut memo-
at *Saxo* Grammaticus. In Urbis
nedio Templum eſt Virgini olim
Deiparæ dedicatum, ex cocto la-
ide quidem exſtructum, ſed im-
rimis amplum atque excelſum,
ui turris addita aliquanto altior.
Jniverſum autem ædificium ejus-
nodi plane, ut & gratiam quan-
lam habeat, quòd decenti ſim-
licitate commendetur, quòdque
opioſa undique luce perfunda-
ur. Nuſquam plura quam ibi an-
iquæ Nobilitatis Danicæ ad pa-
ietem templi Borealem depicta
iſuntur inſignia, ſepultis in eo-
lem templo præſtantibus illuſtri
temmate Viris. Non procul à
emplo, Auſtrum verſus, *Prato-*
ium eſt, unaque *Forum* in quod
nerces ſuas quotidie invehit fre-

quens vicinia. Præter mercatum hunc quotidianum, in quo civium potiſſimum ac vicinorum ſervitur commodis, alii duo anniverſarii, alter in medio Quadrageſimæ, alter ſub Dominicam Palmarum dictam celebrantur, tantâ non ex Daniâ modo, verum etiam ex peregrinis, & procul diſſitis regionibus, hominum multitudine, rerumque copiâ, ut vix in ulla totius Regni panegyri, vel mercium ſit, vel hominnm major frequentia.

Olim cum res Danicæ Rege *Rolvone* ſtarent, cujus ante Chriſtum natum æra memoratur, illuſtre hic fuit *Lethra* Oppidum, *Rolvone* eodem conditore. Refert id *Saxo Grammaticus*, cujus hæc ſunt verba: *Refertus itaque falſâ vectigalium mole navigiis* Lethram *pergitur, quod Oppidum à* Rolvone *conſtructum, eximiis Regni opibus illuſtratum, cæteris confinium provinciarum Urbibus Regiæ fundationis, & ſedis authoritate præſtabat.* Oppido Arcem additam fuiſſe ſingularis munitionis, ex verbis ejuſdem conſtat, cum in-

quit:

quit: *His cognitis* Helgo *filium* Rolvonem *Lethricâ arce concluſit, hæredis ſaluti conſulturus, utcunque ſuam fortunam tentaſſet.* Regiam aulam Comitiaque ibidem antiquitus habita, idem author teſtis eſt: ubi *Rutam* minabundus alloquens *Biarco* ait: *Lethra nequaquam ſoſpes abibis.* Alii *Lethram* hanc in *Sialandia* ponunt. Sed de his ſatis.

Hallandia à parte Aquilonari *Hallandia.* proxima eſt *Scaniæ*, quæ *Norvegiam* verſus Boream, ab Ortu attingit *Sveciam.* Antiquitus Weſtro-Gothiæ pars habita. Initium accipit, ubi Scaniæ eſt contigua, ab immenſo illo promontorio, quod *Hallants-Aſſ*, indigenæ, Nautæ & exteri *Kol* appellant. Indeque ſecundum littus ad uſque *Elsburgum*, Sveciæ Arcem, extenditur. Ab Ortu eam Sveciæ partem attingit quæ Weſter-Gothia dicitur. Eſtque magna agrorum fertilitate & nobilium prædita habitationibus: abundat piſcibus, cygnis & anatibus, agminibus boum & equorum. Littus aſperum eſt ſcopulis. Urbibus præterea, arcibus, templis, præ-

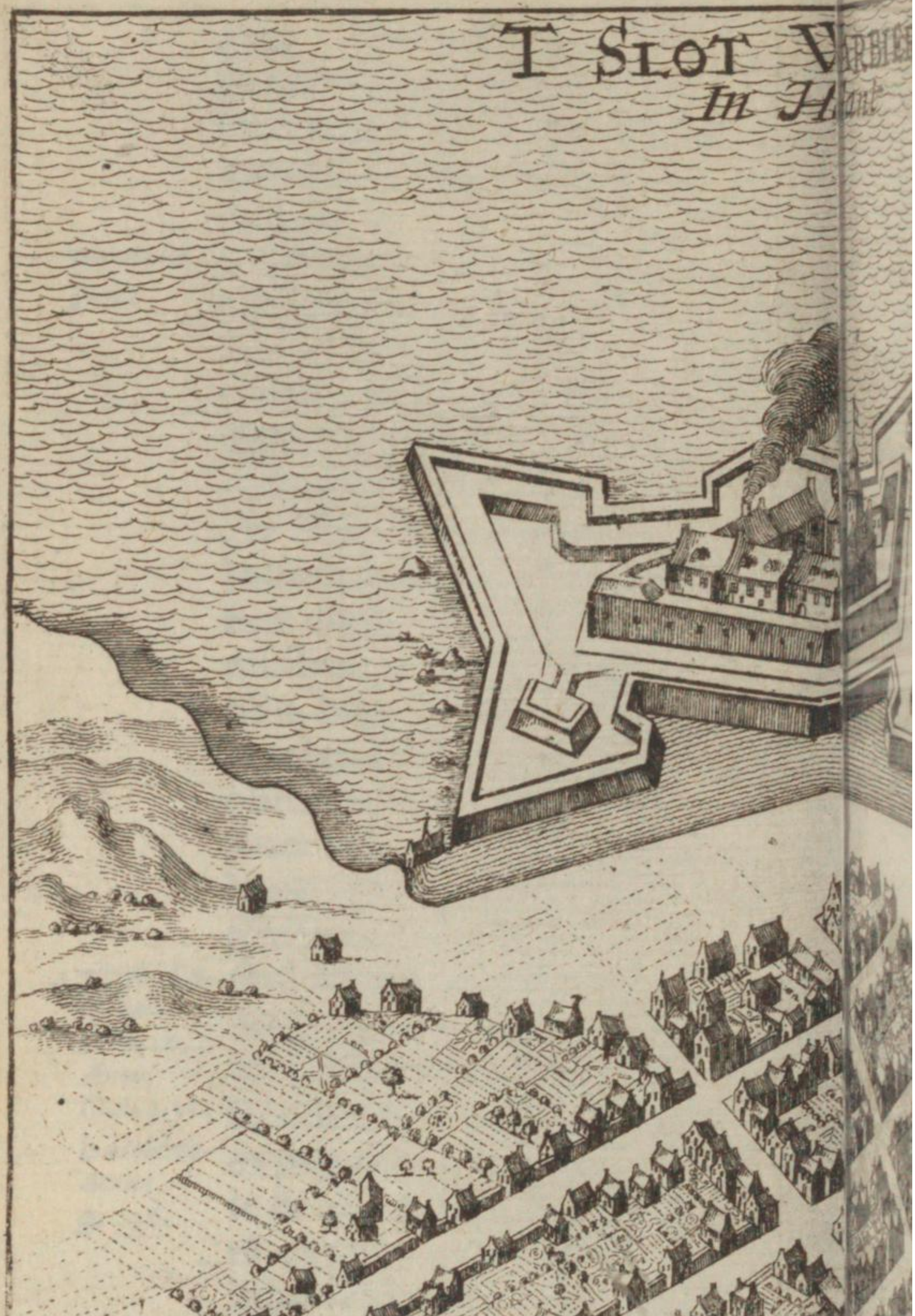
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

prædiis & pagis paſſim exculta. Civitates maritimæ ſunt *Hallants-Aſſ*, *Laholmia*, *Halmſtadium*, *Falckenburgum*.

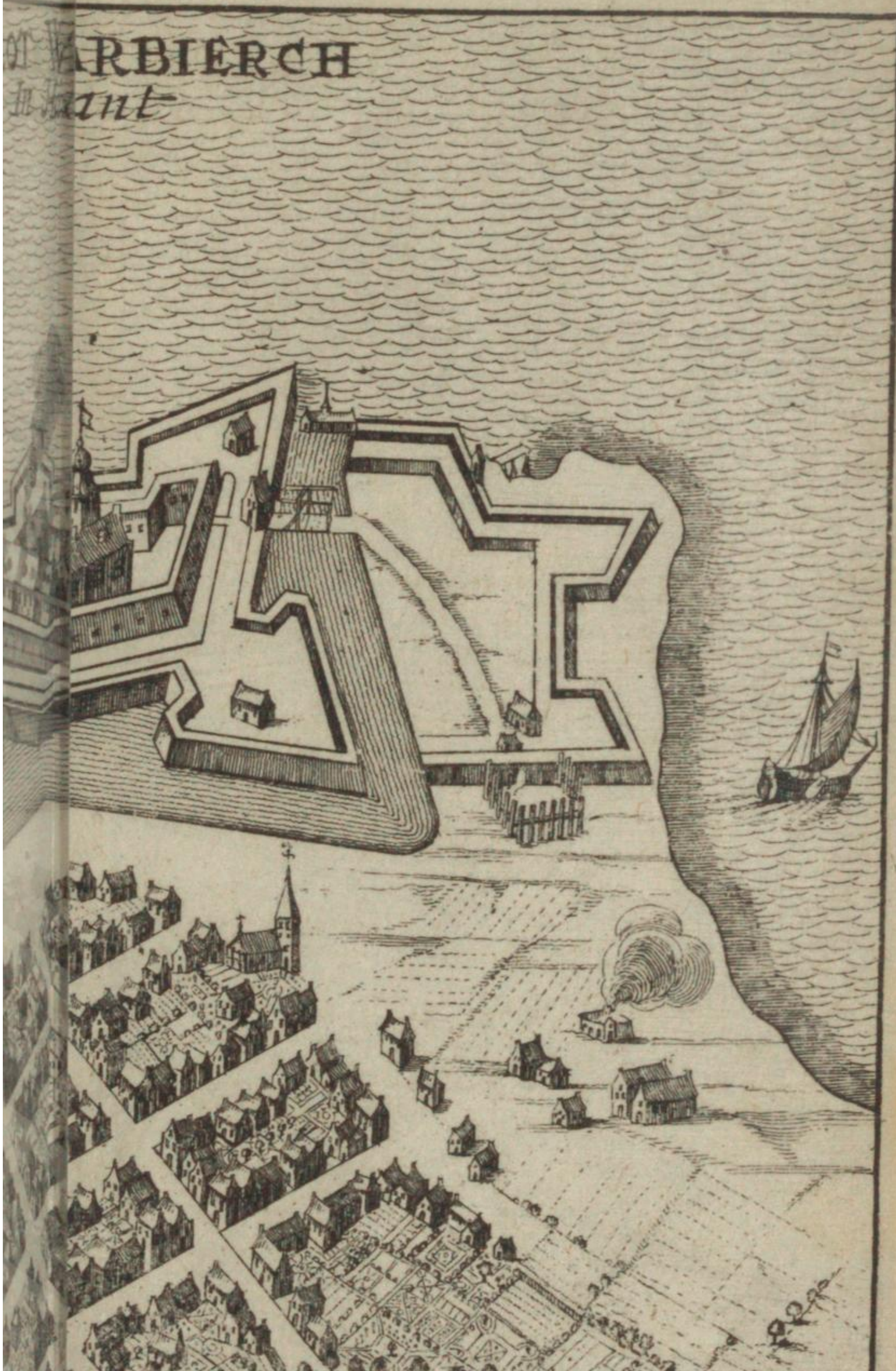
Warburgum. Præ cæteris *Warburgum* inſigne eſt propugnaculum, ut & *Halmſtadium*, vallo & foſſis, procurante *Christiano* IV, ſingulari artificio ac cura communita. Civitas maritima operibus validis circumcincta. Erecta olim ad cohibendas Svecorum incurſiones, ut pote quæ ſex tantum milliaribus aberat Svecicis limitibus. *Nicolaus* Regis *Waldemari* filius hujus loci Comes fuit, qui Clientelari ſacramento Danico Regno obſtrictus eum poſſidebat. Habuit ſucceſſorem *Nicolaum* II, & poſt hunc *Iacobum* II, quorum poſterior fæderis contra Regem initi convictus Comitatu hoc excidit a. *Frederico* Daniæ Rege cum Svecis bello decertante, *Ericus* Sveciæ Rex Civitatem cum caſtro vi anno 1565 expugnavit b. *Warburgum* Sveci mille & quingentorum militum jactura expugnantes, ædibus Civitatis igne ſubjecto, cives occiderunt: Paſtorem ante altare ſummum decolla-

a *Joh. Lyſcander Serm. 3. Antiq. Dan. p. 31.*
b *Heldvaderus p. 176.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

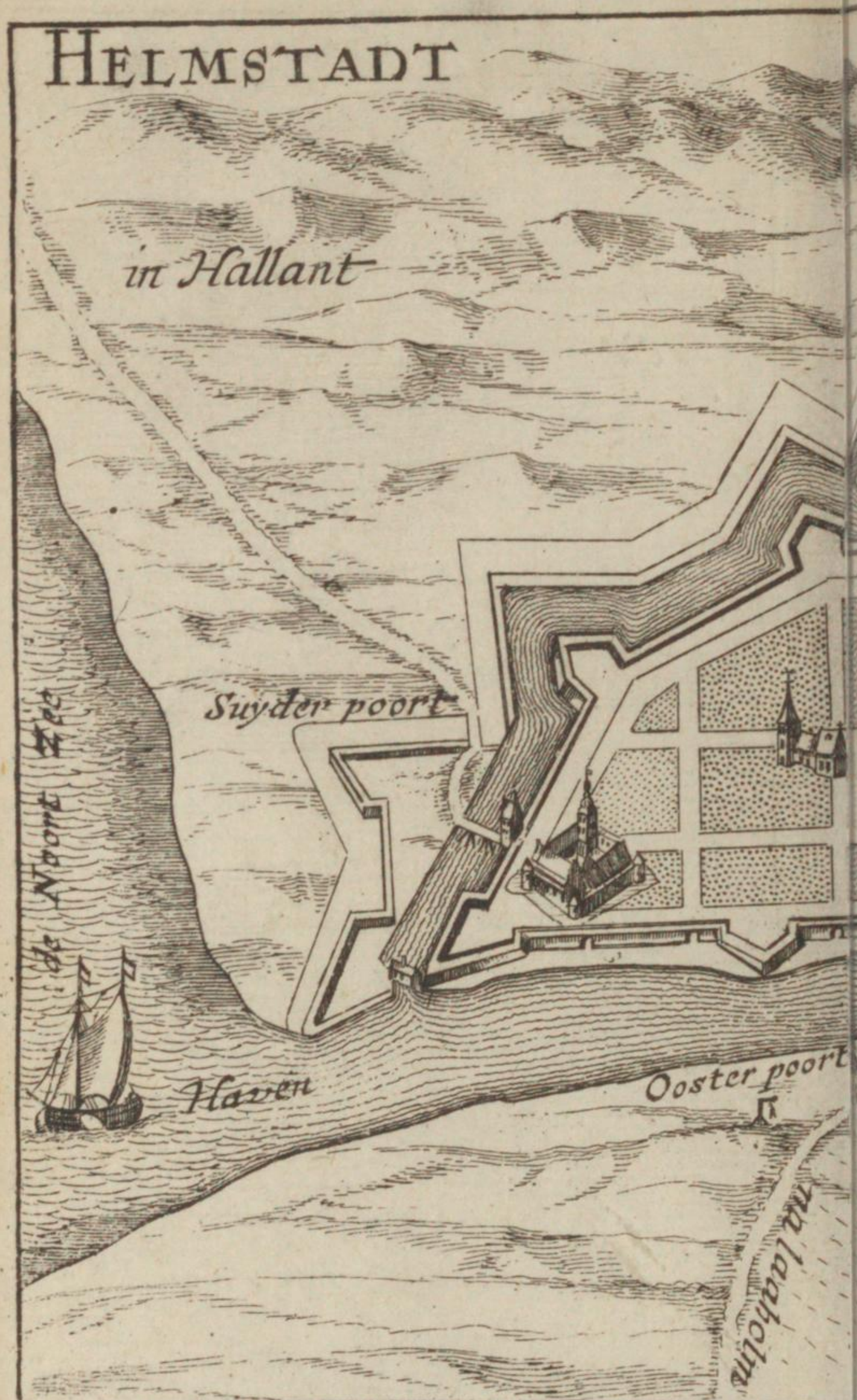
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

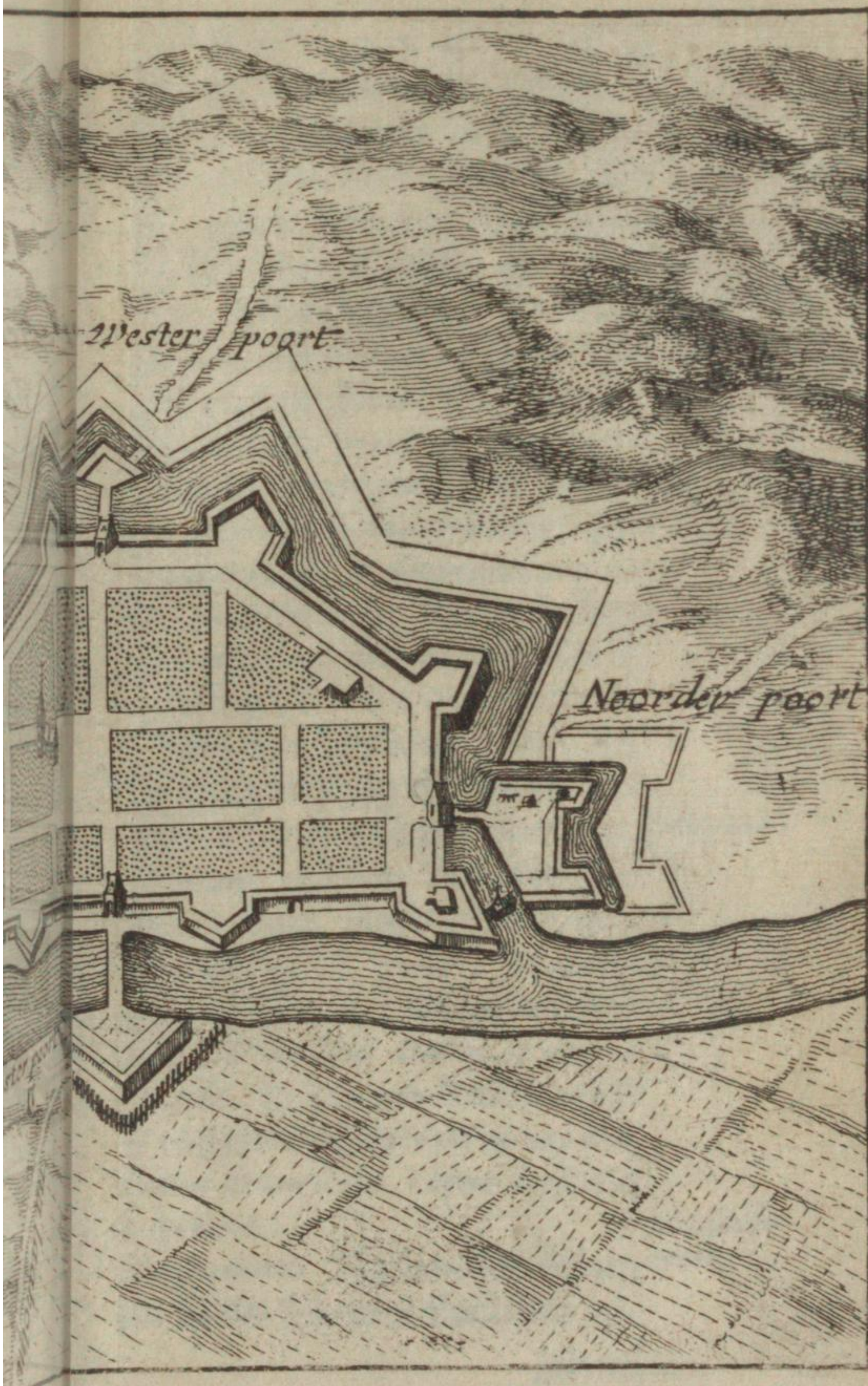
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

collaverunt. Uxores & Virgines pulchritudiue inſignes in Sveciam captivas abduxerunt, interfectis cæteris, quos ſenectus inhabiles reddiderat. Memorabilia in hanc rem ſunt verba Authoris *a*: *Fuit hæc celebratiſſima ſemper ac potens Civitas, & præſtantiſſima. Ut fama eſt, Danorum munitio proximis annis contra Svecorum irruptiones, de quibus duodecies clariſſime triumphavit; ſed poſtea proditionem molientibus, quibuſdam conductivis ex Scotia militibus, maximam cladem accepit.* Dani poſtea caſtrum fruſtra obſederunt; Altera tamen obſidione 3 Iduum Novemb. anno 1569 deditione receperunt *b*, cujus hæc narratio. *Munitiſſimum caſtrum* Warburg *in ſummis montium* Hallandiæ *jugis, Regis* Frederici II *juſſu, obſidione tam arcta obſeſſa eſt* à Daniele Rantzovio, *ut tandem Danis ſe dedere coacta fuerit. Ipſe tamen* Rantzovius *anno* 1569 *globo ex æneo tormento aliquo majore erumpente caput trajectus ibidem periit* c.

a *Lyſeandri.*

b *Chytræus.*

c *Heldvaderus.*

Halmſtadium Hallandiæ etiam Civitas Sinus Codani fluctibus alluitur,

luitur. Imperio Svecico ſubmiſſa anno 1645; certis tamen conditionibus *Chriſtophorus* Daniæ Rex anno 1323 *Canutum Porſium*, ex Hallandia præcipuæ nobilitatis Virum, Ducem creavit. Ab hoc circa annum 1327 *Helmſtadium* privilegiis ſuis donatum, poſtea hujus Regionis *Hallind* incolis appellatæ Metropolis evaſit. *Halmſtad* vero, aut *Helmſtad*, Urbem *Hilleviorum* interpretantur. Vallis ac foſſis eam ſepiendam & firmandam curavit *Chriſtianus* IV. Verba Authoris ſunt a: *Inferioris* Hallandiæ, *ubi ſedem habuerunt Duces caput eſt* Halmſtadium, *adeo præſtans, ut totius Regni Svecici vim & robur ſola ſuſtinuerit.* Anno 1563 Ericus exitu ſperato carentem obſidione eam tentavit. Anno 1619. 5. Kal. Martii *Chriſtianus* Daniæ Rex, & *Guſtavus Adolphus* Rex Sveciæ, in hac civitate ſe mutuo ſalutavêre, & 6. Non. Maji humaniſſima valedictione alter alteri omnem felicitatem precatus diſceſsêre. Littus innumeras fere habet inſulas & ſcopulos ſine nomine, quorum ſeries latè ſe cir-

a *Joh Lyſcander. ſerm. 3. Antiq. Dan.*

ca Norvagiæ oras ac promontoria extendit. Nemora item & ſylvas habet permultas: ubi lupi, cervi, capreoli, vulpes ac lepores frequentiſſimi, ex quibus lucroſiſſimæ proveniunt venationes.

Bleckingia ad Auſtrum adhæret Scaniæ, non procul ab ea Sveciæ parte, in qua Civitas *Calmaria* cum arce ſita eſt. Germaniam reſpicit, & has habet partim ad mare, partim ad ſinum aliquem maris poſitas Civitates, *Trelleburgum*, *Uſtadium*, *Santhameram*, *Ahuyſium*, *Selsburgum*, *Ellenholmiam* & *Rottenbyam*, quæ ad fines Sveciæ eſt ſita. His acceſſerunt nuper Oppida bina à *Chriſtiano* IV condita. *Chriſtianopolis* & *Chriſtenſtadium*. Incolæ ut plurimum cum Germanis, maximè verò cum Lubecenſibus & Roſtochienſibus frequentes exercent negotiationes: Colunt agros, ſed potiſſimum gaudent paſcuis. Tres hæ provinciæ *Scania*, *Hallandia* atque *Bleckingia* duplo amplius conſtituunt ſpatium, quam vicina *Sialandiæ* inſula. Utraque autem *Hallandia* & *Bleckingia*, Du- *Bleckingia.*

catus

catus olim nomine fuerunt cel-bres.

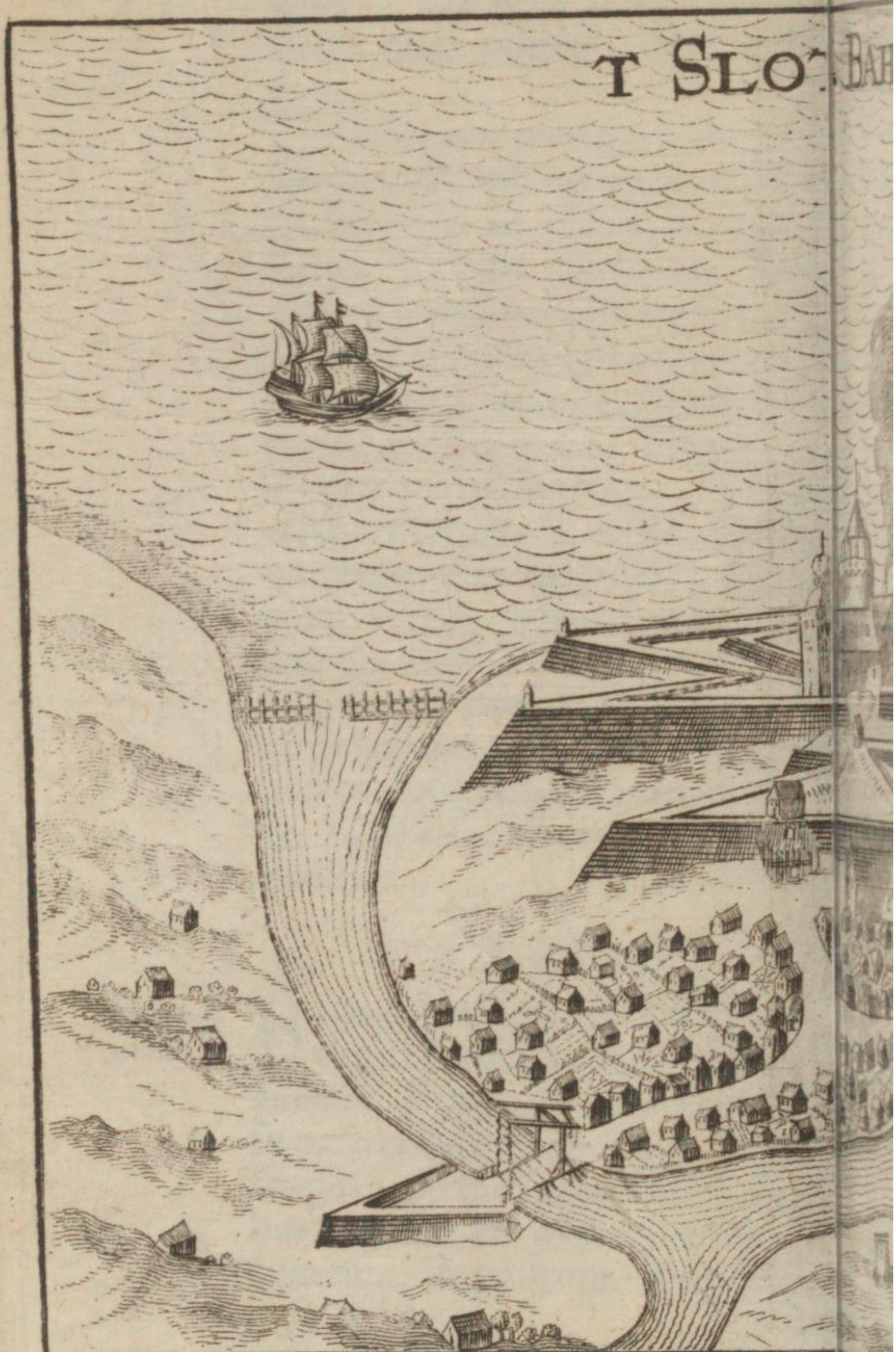
Trelburgum maritimo tractui in-heret. Olim ſplendore ſuo celebris, hodie verò ad vilitatem redactu locus. In *Petri Lindebergii* Roſtochienſibus Chronicis legitur: Hanſeaticas Civitates *Woldemarum* Daniæ Regem bello aggreſſas, *Hafniam*, *Helſingoeram*, *Nicopingam* *Falſterboam*, *Schonoram*, *Altholma* aliaſque occupaſſe urbes, eaſdem que pace facta reddidiſſe, except tota *Scania*, quam ſumptuum & damnorum à Danis illatorum ſarciendorum cauſa, ſedecim anno poſſederunt. *Trelburgum* autem oppidum nocturnum incendium anno 1558 in cineres convertit & favillas.

BAHUS.

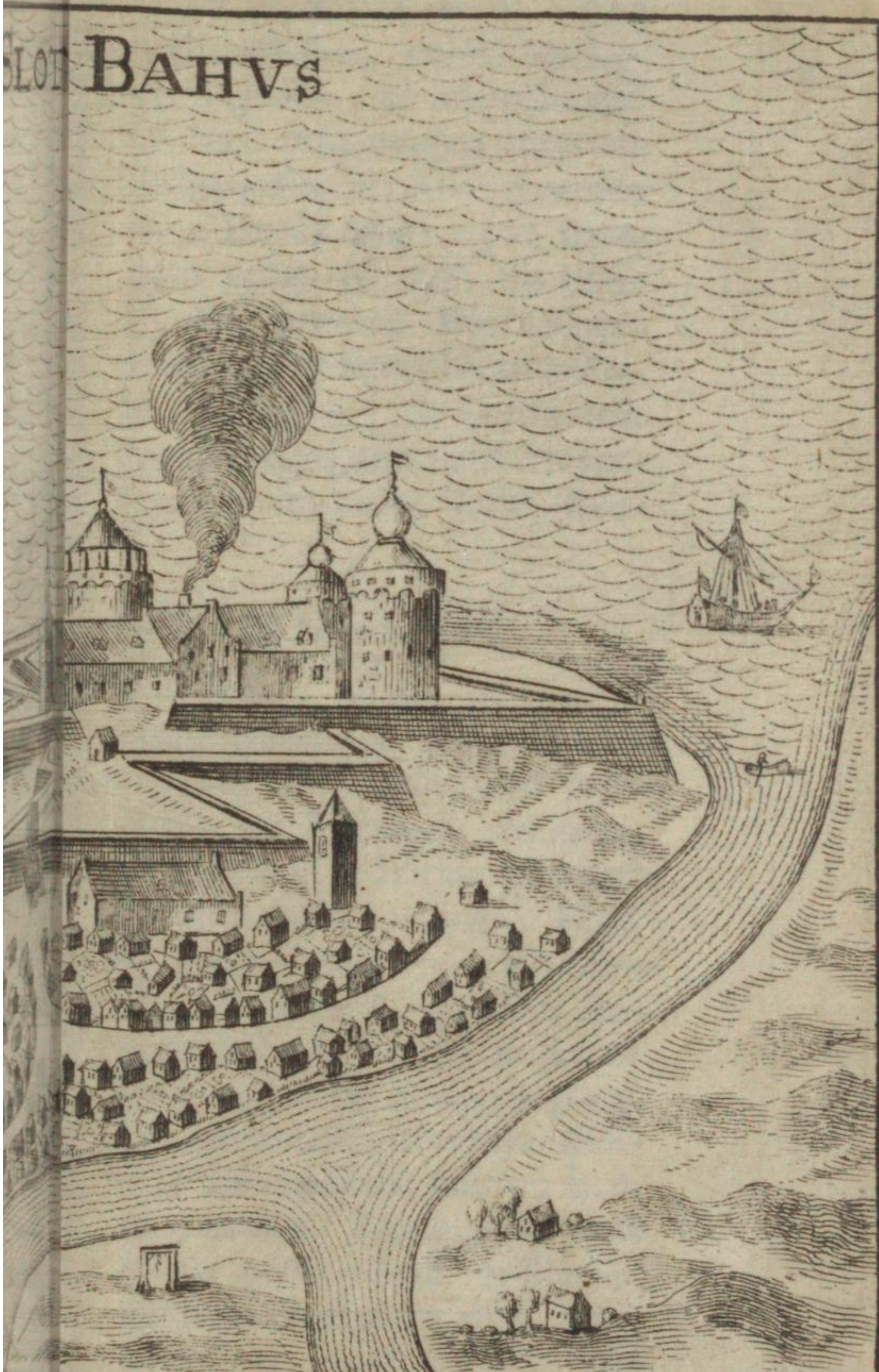
Trêlburgum.

B*Ahus* Una ex primariis Norvagici Regni Arcium. Opus *Haquini* IV Norvegiæ imperantis juſſu exſtructum anno 1309. Ingenti ſcopulo flumini *Trolheta*, in finibus *Svecicis* & *Weſtro-Gothicis* accumbenti impoſitum. Regio tota

Wich,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Vich, aliis Wickia, vulgo Wyckſyen, vel Vigſiden, ei ſubjecta eſt. Eſt Arx hæc non magna intercapedine disjuncta ab Arce Svecica Ludoſia, a Danis anno 1502 exuta. Anno 1565 & 1566 bis obſidione fruſtra tentata. Poſtea perfecto bello, inter Sereniſſimos Fredericum III Daniæ, & Guſtavum Adolphum Reges, anno 1660 tranſactis pactis imperio ceſſit Svecorum.

BORNHOLMIA.

Bornholmia, quam ex pactis nuperis dubii diximus futuram juris, ſuperato Falſterboenſi promontorio, ex Sialandia navigantibus ſeſe offert, à Scania quatuor circiter milliaribus remota. Hæc præter pàgos plures, Nomarchias habet quatuor, quarum ſingulæ ſuas habent Eccleſias. Arces habet Santwicum & Hamershuſium. Oppidula item tria, Nexoam, Rundeam, & Swaneckeram vulgo, h. e. Olorum paludem. Longitudo ejus in ſeptem protenditur milliaria: Latitudinem exæquant duo. Sunt qui

qui *Santvicum* non oppidum, ſed municipium tantum eſſe volunt. Hoc Saxo Grammaticus *Boringiam* dixit. *Adamus Bremenſis* Scaniæ & Gothiæ dixit proximam, *Daniaque portum ac fidam navium ſtationem, qua à Barbaris in Graciam dirigi ſolebant.* Paſcuis adeo fertilis habetur, ut ad exteras etiam regiones præter butyrum & ſevum, frumentum etiam, lanamque & carnem ovinam bovinamque muria conditam abunde tranſmittit.

FINIS.

PENINSULANI

REGNI SVECIÆ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

INDEX

Rerum in hoc Opere maxime memorabilium.

A.

Aranes arx. 436
Abies frequentiſſima. 360
Aboa. 448
Abraham Patriarcha. 21
Adelus. 48
Adolphus. 31
Adolphus Svec. Regis frater mittitur tentatum Marienburgum. 137
Adolphi Hagam legatio. 179. inde revocatur. 187
Adrianus Banckardus 299. laudatur ab Opdamio. 301
Ahuyſium. 525
Alandia. 452
Alaricus. I. 33. III. 53.
Alaricus. 414
Alaricus Goth. Dux 17. vincitur à Fridigerno. ibid.
Albertus. 477
Albertus Meckleburgenſis. 77
Alcium venatio. 465
Alefeltii virtus. 315
Alentackia. 488
Alleberg. 440
Alexander Eſckius mittitur ad Brandenburgicum. 117
Alexander Magnus. 18
Algerus. 37
Algothus. 32. II. 50
Alphus. 37. 38
Altare Lundiæ. 516
Alteſloa munita. 201
Altraholman. 397
Amram. 21
Alverus. 42
Amackum occupatum. 281. pugna. 282

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Amazones ex Gothis ortæ. 17
Amletus. 28
Amſterodami natæ rixæ ſuper mortem Regis Svecorum. 150
Amundus. 36. 37
Amundus. 54
Amundi Kelıbrenares monumentum ſ. Cineres. 439
Angarius primus Euangelium concionatur in Aquilone. 54
Angermannia. 403
Angermannus fl. 404
Anglorum Claſſis apparatus. 302. illius ad Danos legatio. ibid.
Anglorum Legatus quid inſinuet Svecorum Regi. 249
Anglorum Legatus mittitur Hafniam. 290
Angulus Svecorum Regis filius. 23
Anna Maria Regina. 438
Ansgarius Corbeienſis Monachus, Sueciæ Apoſtolus 365. priſcas Svecorum literas abolet. ibid.
Apologia militis præſidiarii ad Chriſtophorum Radzivilium 499
Arbogia. 387
Arcis Nycopienſis deſcriptio. 391
Archiepiſcopi in Svecia. 67
Arietes marini. 3
Armamentarium Regni. 354
Armiſtitium cum Polonis. 23
Arnhemius. 101
Arnyerfuy. 41
Aroſianæ nundinæ. 43
Aroſiæ comitium. 341
Aroſiæ ſedes Epiſcopalis 38
Arthus. 51
Arx Hall. 43
Arx Nyſlot. 454
Aſcanzii ex Scandia egreſſi. 325
Aſmundus. 24

Atha-

Athalaricus ſequitur Theodoſium. 18. *moritur Conſtantinopoli.* ibid.
Attilas. 26. 39. 50
Attilas II. 28
Avilda Reg. Goth. fil. 38
Audacula Svecorum ad Danos Legatio. 193
Avocourtius Gallorum Regis Legatus. 134
Aura fl. 448
Auriaci Principis impoſitum trophaum. 316

B.

BAdenſis fugit. 145. *ejus varia fortuna.* 146
Bahus. 526
Balanberus. 17
Balderus. 28
Balthaſar Bremenſium militia prefectus. 3. *ejus virtus.* 150
Balticum mare. 6. *Unde dictum.* ibid.
Barwijcke. 400
Bavijcka. 419
Beerencklavii ad Polonia Regis legatum reſponſio. 122
Belgarum Claſſis advenit. 174
Belgica Danis ſubvenit manus. 314
Belgarum piſcatio. 5
Belgarum Virtus. 294
Belli apparatus memorabilis. 43
Bellum cum Polonis. 94
Bera. 42
Bertholdus. 477
Benedictus Oxenſtiernius mittitur in Daniam. 133
Betula liquores eaculo medentur. 472
Biblia Svecico idiomate vulgata. 93
Bielckius ſe cum ſuis tradit Svecis. 298
Bielo More. 10
Billius moritur. 244
Biorneburgum. 451
Biorno II. 48. *III.* 53. *V.* 56
Birgerus. 71. *II.* 74

Birgerus Gregorii. 394
Birgerus Ieri. 456
Biſzynſcki Polon. Regis ad Svecos Legat. 115
Blackſes. 400
Bleckingia. 525
Bleckingia redditur Danis. 93
Bogeſand. 440
Bogulaus Badzivilius venit Regiomontum. 139. *capitur.* 177. *profugit.* 178
Boleſcogen. 400
Bolomia. 3
Borkholm. 432
Bornholmius. 527
Borgo. 457
Boruſſiæ Ordinum miſeria. 187
Bothnia. 405
Bothnicum mare unde dictum. 9
Botolphus Attilæ filius. 29
Bous Ruthenorum Princeps. 28
Bramberga à Svecis occupata. 158
Bramberga ſe dedit. 120
Brandenburgicus negat Svecis tranſitum. 119. *monet Dantiſcanos.* ibid. *ipſe exercet vigilias.* 138. *pacem facit cum Svecis.* 138. *contra eum muſſitant Boruſſi.* 139 *ejus prudentia,* 140. *ad Svecum litteræ.* 19
Brandenburgicus miles venit Thorunium 204. *ad arma ſollicitat Ducem Hanoniæ* 247. *Svecis eripit prædam.* 306. *redit in Pomeraniam.* 30
Brautamundus. 54
Breda caſus. 11
Brema oppugnatur. 11
Bremenſes urbi Rigæ nomen dedere. 49
Bremenſium diſcordia cum Konincksmarckio. 10
Bremenſes inundant agros ſuos. 112
Bremervurda obſidione cin-

cincta 219. ſeſe dedit Danis. 222
Bretta, vulgo Borhaas 441
Brigantium occupatum. 105
Brogerus. 392
Brzeſcia obſeſſa. 202
Buatti Galli nobilis laudatiſſima virtus. 312
Burgerum occupatum per vim. 113
Byrza occupata. 116

C.

CAjaneburgum. 453
Cajania. 453
Calmaria. 426
Calmarſund. 427
Canutus Dives. 61. 67
Canutus Porſius. 524
Capricia. 470
Carelia. 457
Carls Elff. fl. 442
Caroloſtadium. 442
Carolus II. Botolphi filius. 29. IV. 53. VI. 56. VII. 66.
Carolus. VIII. 85
Carolus IX. Academiam Ubſalienſem privilegiis & reditibus cumulat. 383. maximam Lapponum partem à magicis artibus abſtrahit.
Carolus Sudermanniæ Dux. 494
Carolus Rex Svec. movet in Poloniam. 211
Carolus Rex cum claſſe venit in Pomeraniam 116. mittit Dantiſcum Legatos. ibid. litteræ ad Archiepiſcopum Gneſnenſem. 118. ad Ducem Moſcoviæ 119. ad Imperatorem Rom. 120. faceta ejus ad Polon. Regis Legatum reſponſio. 122. militem in aciem diſponit. 126
Gyſius Polon. Dux. 117
Gonſievius Polon. Dux. 127

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Surieum occupatum. 131
Carolus Rex fugientem perſequitur Polonum 129. ejus victoriæ. 130. mittit ad Dantiſcanos litteras. 135. mittit Legatos ad Brandenburgicum. 136. ſe jungit Radzivilio & Guardio. 137. mittit Legatos ad Brandenburg. 137. ei naſcitur filius Carolus. 138. mittit ad Hamburgenſes qui pannum emant. 141. redit in Poloniam. 142. occurrit Czarneccio. 143. redit Iuroſlaviam 147. à Polonis cinctus. ibid. rumor de ejus morte 149. littera ſuos 151. ad Oxenſtiernam. 62. in conſpectu Polonorum cum flumine deſcendit. 152. ad Legatos Confæd. Belg. reſponſio. 162. in Polonam nobilitatem decretum. 163. in Dantiſcum expeditio 164. ad Dantiſcanos littera. 165. fortunæ ſubitæ mutatio. 169. cum Electore pax. 179. cum Coſaccis & Ragotzio pacta. 186. ſequitur Regem Polon. 168. ad Electorem littera 190. quid agi velit in Svecicis Commitiis. 205
Carolus Rex vaſtare jubet Poloniam. 213. venit in Holſatiam 235. movet in Pomeraniam. 237. mentem ſuam aperit Legatis Confæderatorum Belgarum. 247. ad Saltzbachium littera. 254. ad Danum 274. ejus littera interceptæ. 277. fugit. 282. navalis pugnæ ſpectator. 286. indignatur
Wran-

Wrangelio 295. 296. *quanta Regis conſternatio in Falſtria ex audita Danorum victoria.* 317. *Regis origo & nativitas* 318. *Deſcriptio perſonæ.* 320. *defuncto Rege omnia ad pacem inclinant.* ibid.
Carolus fatis concedit. 461
Caſtellanus Stocholmienſis. 355
Caſtra ex nivibus facta. 12
Catillus ex Epiſcopo miles. 85
Catuli marini. 3
Cauſa belli in Polonos ſuſcepti. 114. 115
Cenſus militiæ Danicæ. 216
Certamina in mortem Regis Svecorum. 149
Chriſtierni II. Danorum Regis caſus exercitus. 387
Chriſtenſtadium. 525
Chriſtian. Bond. mittitur in Angliam. 133
Chriſtianopolis. 525
Chriſtina Regina. 103. *capeſſit Regnum.* 107
Chriſtinæ Reginæ in Academiam Vbſalienſem munificentia.
Chriſtophorus Przeziemſcius ad Guſtavum Regem Legatus. 121
Chriſtophorus Coadjutor Wilhelmi diem obit. 480
Chriſtophorus Palatinus Rheni, Rex Svec. 83
Ciſterna ſubterranea 510
Ciſſylvana Scandinavia. 21.
Clades Svecorum & Brandenburgenſium. 176
Claſſis ad Dantiſcum ſolvitur. 135
Claſſes parant Sveci & Dani. 207

Claſſis Svecorum. 234.
Claſſis Svecorum fugit. 288
Claſſis Confæd. Belg. ad Cardemundam. 312
Claſſis utriuſque appulſus ad Neoburgum. 315
Chriſtiernus. II. 88
Codanonia. 8
Codanus Sinus. 8
Collegium Upſalienſe erectum. 71
Comitia habentur in Svecia. 199
Comitia Warſavica. 259
Coſaci tentantur à Polonis. 118. eorum immanitas. 120
Conditiones induciarum initarum cum Bremenſibus. 113
Conditiones in quas Rex Svecorum conſenſit. 182
Conditiones pacis initæ cum Suecis. 255
Conditionis pacis inter Danos & Svecos. 321
Confœderatio cum Lubecenſibus. 88
Confœderatorum Ordinum Claſſis mittitur in Daniam. 277. quanta. 280. victrix. 286
Confœderati Ordines malèfacta indignantur paci 266. eorum bina ad Danum litteræ. 304
Conflictus Navalis inter Danum & Svecum. 234
Coninckſmarckius captivus deducitur Dantiſcum. 178
Conſilia Regis Svecorum nova. 152
Conſtantinus Magnus Gothos magna afficit clade. 414
Conſtianum occupatum. 130
Conſtantinopolis vaſtatur à Svecis. 58
Corelinum mulctatur. 131

Coro-

Coronæ tres pro inſigni ſumptæ Sveciæ. 51
Cracovienſes cremant ſuburbia. 127. *eorum proditores.* 129. *urgentur à Carolo Rege* 131. *pacis conditiones.* 132
Cromvellii in Svecos favor. 159. *confert in Coyetum munera.* ibid.
Croneburgum expugnatum. 276
Cronia vulgo Landscronia. 503. 504
Crudelitas Czarneccii. 155
Cucullatorum conſilio. 78
Cumo-Elff flumen. 451
Cuprea moneta. 82
Curetes. 22
Curlandi. 28
Curlandiæ Ducis portus occupantur. 270
Curlandica nobilitas profugit Memelam. 303
Czarneccii fuga. 165. *adventus Dantiſcum.* 188
Czarneccius. 124
Czirskoviana arx. 145

D.

D*Agerus.* 41
Daleburgum. 441
Dalecarlia 387. *unde dicta* ibid. *longitudo & latitudo* ibid. *termini* ibid. *ſtupendæ fodinæ* ibid. *ejus diviſio.* 388
Dalia. 441
Daniel Rantzovius. 523
Dan. Rex. 20
Dania. 20
Dania Anglis ſubacta. 49
Dani legunt militem. 183. *inſtituunt Comitia.* 193. *publicatio.* 194. *Rex venit Gluckſtadium.* 195. *paratur bellum* 200. *eriguntur munimenta.* 201. *Cauſas belli*

promulgant in Svecos. 240. cuncta vaſtare incipiunt. 217. claſſis eorum. 221. pelluntur ex Angia 222. ad Stadam adventus ibid. progreſſus. 224. tranſeunt in Fioniam. 236. victoria. 240

Danorum Rex venit ad Oſtia fluminis Viſtulæ 222. mutat militiæ præfectos. 238. abit in Scaniam. ib. mittit Legatos ad Confœderatos Ordines. 239. excipit Regem Svecorum. 261. vocat Senatum. 274. Ad Confœderatos Ordines litteræ. 307. ſubſcribit pacis conditionibus. 388. mittit in Holſatiam legatos. 310

Danorum in Ducat. Brem. progreſſus. 242. indignantur Regiis Conſiliariis. 244. ad Heilichſtederam victoria. 246. fugantur. 253. cum facta pacis conditionibus non contenti. 263. conſentiunt in bellum. 274. virtus. 293. occurrunt Svecis cum ſua claſſe. 298. ingentem capiunt prædam 299. tranſeunt in Fioniam. 310. acies in Fionia. 314. in ſuas pelluntur ſtationes. 314

Danorum ingens ad Calmariam clades. 43

Dantiſcani ſibi metuunt à Svecis. 409. munitur. ibid. ad Suecorum Regis litteras reſponſum. 117 parant arma. 124. quam ſummam ab illis petierit Rex Svecorum 135. laudantur à Boruſſis. 139. ſuburbia diruunt. 141. eorum in clementia.

mentia. Ibid. *Magiſtratus clementia.* 142

Dantiſcanorum ad Carolum Regem reſponſio. 165. *conſtantia.* 167. *ad Confœdera- ordines litteræ.* 175. *clades.* 181. *ancipites cum Rege vellitationes.* 199. *inutilis conatus.* 205

Danus Svecorum Regis filius. 23

Danus III. 31

Darmſtadienſ. ad Dantiſcum victoria. 191

Delegatio obſeſſorum Svecorum ad Belgicam claſſem & deditio. 317

Dignerus. 41

Dill. 400

Dirſavia occupatur à Svecis. 297

D. Brigitta. 424

Doldelſinius Brandenburgicus ad Svecos Legatus. 136

Domalder. 40. *Geteri immolatus.* 41

Dorpatum. 493

olim Iunogord. 494

Dos unius nummi. 81

Draheymum occupatum. 119

Dunderſtadius præficitur Polonis. 120

Drotha in ſubterraneis reperta latebris. 39

Drotteri quinam olim fuerint in Svecia. 41

Duglaſſii virtus. 143

Duglaſ. pernicioſa Dantiſcanis conſilia. 188. *in Curlandia conatus.* 303

Dumshaff. 405

Duna fl. 471

Duneburgum occupatum. 116

E.

EBerſteynius tranſit in Fioniam. 311

Eckeſingia. 430

Eda. 434

Eduardus Montagaus Anglorum Archithalaſſus. 301. *ejus ad Danum legati.* 302

Eggericus invadit Ducatum Bremenſium. 217
Egillus infelix. 44
Eguinus Epiſcopus *Lundenſis.* 514
Elbinga quibus conditionibus à Svecis recepta. 146
Elbingæ fruſtra tentatur incendi armamentarium. 138
Elector Brandenburgicus ſe confert ad Regem Carolum. 153
Ellenholmia. 525
Elfkarby. 397
Elizborgh. 434
Embeck fl. 471
Engelholmum. 504
Ericus de Ridboholm. 92
Ericus Guſtavi filius natu maximus ubi mortuus. 386
Ericus Guldenſtierna. 489
Erici Regis monumentum. 380
Ericus. II. 32. *IV.* 35. *VI.* 58. *VII.* 58. *VIII* 59. *IX.* 65. 69. *XIII.* 79. *XIV.* 94
Ericus Sveciæ Rex. 488
Ericus Trolle. 89.
Ervinus Scotus. 111
Eſtonia 482. *ejus diviſio.* ibid.
Europa nobilitas unde. 330
Exempla infortunatorum imperiorum ob tyrannidem in Religionem. 209. & *fortunatorum quæ non graſſabantur in conſcientias.* 210

F.

F*Ablum.* 389
Factum in Gutlandia. 164
Falcungorum familia. 70
Falencopia. 440

Fal-

Falſterboa vicus. 504
Fames horrenda. 492
Famis magnitudo. 40
Farensbachius. 98
Faſto. 48
Fengo. 28
Ferdinandus III. Imp. 104
Ferri paludes. 456
Fertilitas ſtupenda. 68
Feſtum D. Pauli & Luciæ. 442
Filimarus Dux. 16
Finlandia 442. ab incolis Swomi vel Suomima dicitur. 443
Finnones convertuntur ad Chriſtianiſmum. 66
Finni piaculum putant piſces delibaſſe. 333
Finni nulla in nominibus obſervant genera 446. ſuas præpoſitiones poſtponunt. ibid.
FINLANDIÆ diviſio in Meridionalem & Septentrionalem. 447
Finnicus Sinus. 10. 11.
Fiolmus. 39
Fionia tota Svecis eripitur. 311
Folco. 63
Fæcialis miſſus in Sveciam. 212
Fæminarum acies. 55
Fontium Scaturigines. 439
Fredricks-Oda. 236. expugnata. 243. à Svecis deſerta & à Danis occupata. 310
Frabella Cæſaris ſoror. 91
Fridericus Haſſiæ per imprudentiam globo trajectus. 131. corpus ejus crematur. 156
Freta vitulos marinos ſive phocas alentia. 454

Frid.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Fridlevius Sware. 33
Fridigernus Goth. Dux. 17
Frigoris in Svecia acerbitas. 13
Friſinga capta. 106
Frogertus. 31
Frotho Dan. Rex. 26
Frotho. II. 31. *III.* 34. 39
Froſten. 504
Frovinas athleta. 29
Frytagus prædam facit. 223
Fulmine deformata templum & Cænobium Aboæ. 449

G.

Gaddus. 87
Galearum militarium montibus inſculptarum ſpecies. 376
Gallorum Regis in Svecum officia. 159. *cura in conciliandâ Regum pace.* 181. *Conſilium Poloniæ Regi datum.* 214.
Gangelius memorabilis 294
Georgius Perſonius. 95
Geſtilius. 33
Geſtritia 396. *ejus termini* ibid. *Inſigne* ibid. *Long. & Latitud.* ibid.
Gether Areni filius. 15. 21
Gevalia. 397
Gevarus Norv. R. 27
Gilbericus Dux. 16
Giraita. 28
Goetzholm. 389
Godan idolum. 9
Godſtagus. 51
Gorayſcius Polon. Regis ad Svecos Legatus. 115
Gothanus Sinus. 9
Gothelba fl. 433
Gothenburgum. 434
Gothi iidem qui Getæ. 15. *à Francis preſſi.* 16. *occupant Hungariam, Daniam.* ibid. *Pannoniam invadunt.* 17. *cum Boiis præliantur & Roma-*

Romanis. ibid. *in duas dividuntur partes.* ibid. *cum Hunnis diſſentiunt.* 18. *occupant Pannoniam.* ibid

Gotharus I. 31

Gotharus II. 44

Gotherus. 27

Gothiæ deſcriptio. 414

Gothicæ juventutis in bella ſtudium. 12

Gothorum fœcunditas. 12

Gothorum antiquitas. p. 14.

Gatila Svecorum Regis filius. 23

Gotta Civitas. 16

Gotvara procaciſſimæ linguæ femina. 34

Gralli Svecorum.

Granius Rex Dan. 23

Granvicius Sinus. 10

Gratianus Imp. 18

Gratiarum ſolennitates per Boruſſiam, 173

Gritha Norv. R. filia. 26

Grimmerus. 30

Grimskar mare. 427

Gudmundus. 48

Gulielmus Naßovius per imprudentiam occiſus. 196

Guldenclavius mittitur in Angliam. 133

Guldenlevius captus. 153

Gunuilda. 24

Guſtavus I. 92

Guſtavus Adolphus. 99. *periclitatur.* 101. *Cæſariana ex Pomerania ejicit, præſidia.* 102. *ejus reliqui ſucceſſus.* ibid. *mors.* 103. *ejus matrimonium & nuptiarum ſolemnia.* 114

Guſtavus Adolphus bellum in Ruthenos reſtaurat ac Careliam patri ſuo aſſignatam in poteſtatem redigit 161. 162. *urbem Rigam deditione capit.* 498

Guſtavi Magni in Academiam Vpſalium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

lienſem animus. 383

Guſtavi Regis ſacellum. 380

Guſtavus Duvallius venit Hafniam. 206

Gutherret. 504

Guthormus. 24

Guttenburgh. 16

Guttenſteyn. 16

H.

HAcho. 37

Habſalia. 487

Hadingus. 24

Haringh zee. 5

Hagbertus. 37

Hafnienſibus nova conceduntur privilegia. 277

Hafnia duo capti proditores. 290. *validè oppugnatur.* 291

Hafnienſium penuriæ ſuccurrunt Prapotentes Ordines Confœder. Bel. 309

Haldanus I. 34. 11[illegible]

3[illegible]

Hallands-Aſſ. 521

Hallandia. 521

Halmſtadium. 523

Hamburgenſes parant militem. 118. *turmatim veniunt in Caſtra Svecorum.* 220. *negant navigia.* 225

Hamarſion. 397

Hamershuſium. 527

Hannibal à Seeſtadt Danorum Dux incendit Brettam. 441

Hunfiſck piſcis. 3

Hatherus. 44. *mors.* 47

Haqvinus. 76

Haqvinus. 43. 111. 52

Haraldus. 35

Harmannus Salzam. 475

Harria. 483

Haſunda - Elff fluv. 397

Halinus. 50

Hedemora. 389

Hel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Helgo rebellis. 26, *ejus opprobria.* 27
Helſinburgum. 517
Helſingen inſula. 434
Helſingia. 397
Helſingicus pugil. 35
Helſingœr, Helſenora & Helſuburgum. 398
Helſingsforts. 457
Helvetii à Suecis oriundi. 329
Helvinis. 37
Henricus Julius Dux Lauwenburgicus. 101
Henricus Konincksmarckius. 83
Herbertus Lincopenſis Epiſcopus. 53
Heribertus. 439
Hermanarchus Gothorum Rex. 17
Herothus. 55
Hernoſandia. 404
Hetha præponitur Stalandiæ & Fioniæ. 44
Hiatvarus. 27
Hielmer lacus. 389
Hilarius Grubbe. 516
Hio. 440
Hielmſneblen, vel Eixnablen. 376
Hiſpanus promittit Polono claſſem. 100
Holaweth Sylva. 425
Holcades naves. 500
Haldanus Hwithen. 20
Hollerlandia Bremenſium munitur præſidiis. 111
Hollandorum navibus à Sveco impoſita manus. 112
Holmia hodie Stockholmia. 368. *ejus conditor* 369. *ejus Etymologia.* ibid. *ſuburbia.* ibidem *Ædes & ædificia.* 370. *incolarum diverſitas.* ibid. *Palatia.* 371. *Portus.* ibid. *merces.* ibidem. *arx Regia.* 372. *templi magnificentia.* ibid. *pala-*

palatium novum. 374. Bibliotheca ib. vivarium 375. Schola & illuſtre collegium. ib. Turres Waxbolti & Tigna. 376
Holſtanus. 48. II. 62
Horologium Lundiæ. 515
Horrendillus. 28
Hotebrotus. 26
Hudingswaldia. 400
Hulda venefica. 40
Humbleus. 23
Humelus Rex Sveciæ. 20
Humulphus. 23
Hundingus in dolio mellei potus ſe ſuffocat. 25
Hybernia petitur à Svecis. 38
Hypogæum Lundiæ. 514

I.

Iacobus de la Gardie Dorpatum Sueciæ adjungit. 494
Iamma. fl. 492
Iamagorod. 469
Ianuſius Radzivilius Supremus Militiæ Generalis. 123
Iaroſlavia capta. 146
Iawicki Brzeſciæ præfectus. 202
Idola loquuta. 23
Idra. 389
Iemptia. 402
Ienecopia. 428
Ierlerus Archiepiſcopus. 382
Iervia. 492
Ieſuitarum factio. 144
Immanis Polonorum crudelitas. 158
Immanitas Steenb. 158
Imperator Romanus male affectus Svecis. 216
Imperatoris in Svecos decretum. 296
Impetus in Bavariam. 105
Impetus in Cracoviam & ſtrenua defenſio. 170
Imprecandi genus apud Norvegos. 4

Incertus Brandenburgici animus. 158
Indol. 402
Induciæ cum Polonis. 101
Induciæ Bremenſium. 113
Induciæ inter Moſcovitas & Svecos. inter Danos & Svecos. 306
Ingellus. 38. 42. *II.* 56
Ingellus. 400
Ingemarus. 42. *II.* 48
Ingo ſ. Ingolphus. 38. *IV.* 57. *VI.* 61
Ingria. 465
Inſulanorum miſera conditio. 262
Ioannes I. 69
Ioannis Regis prima uxoris monumentum. 381
Iocomuckæ. 412
Iohannes Matthiæ. 394
Iohannes Naßovius. 98
Iohannes Huski à Carolo IX. auxilium implorat, in cujus rei memoriam totam Carologardiam ei in perpetuum aſſignavit; ſed pactis non ſtetit. 460
Iohannes Skytte. 495
Isbrantzii ab Electore Dantiſcum reditus. 181
Itſehoa flammis perit. 227
Ivanogorod Arx. 489
Iunabach fl. 428
Ius Svecicum & Gothicum latine verſum. 84
Iwan Baſilewicz Ruſſiæ Tyrannus. 494

K.

KAegleholm. 389
Kaliſzium vi expugnatum. 120
Ketelberg, ſeu mons Cacabi. 439
Kexholmia. 464
Kickela. 493
Kimi fl. 407

Kimi-

Kimi Elff fluv. 453
Kimilapmark. 412
Kimitby. 412
Kindakule mons. 437
Kithiſerfuy. 412
Kittilaby. 412
Kludzinius Palatinus Grodenſis. 123
Kobierski Polon. Regis ad Svecos Legatus. 115
Kockenhauſia. 499. *diviſio ejus in veterem & novam.* ibid.
Kolaſerfuy. 412
Kongelff. 434
Kopping. 387
Kupis-kala rivus perennis. 448

L.

LAdoga lacus. 454 *ejus longitudo.* 465
Ladulas. 72
Laeſus pugil. 27
Laus. 493
Lalandia male tentata. 289
Landskronovia Arx qua arte occupata. 169
Langhalſen. 391
Lapponia deſcriptio & incolarum. 408. *ejus diviſio.* 412
Laurentiana Ædes celeberrima. 513
Laurentius Andreæ. 394
Laurentius Petri Archiepiſcop. Ubſal. 394
Leewenkovius Campiductor. 116.136.
Legati ad Carolum admiſſi. 153
Legati Confæderatorum Ordinum. 153. *excipiuntur Dantiſci.* 159
Legati Confæderatorum Belg. quomodo excipiuntur à Sveco. 159

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Legati Principum ad Bremenſes. 113
Legatorum Galliæ & Ordinum fruſtranea ad Regem Sveciæ Oratio. 310
Lepores pro anni tempeſtate pellis colores mutant. 472
Leporum & Gallorum pretium vile. 483
Lethra. 521
Lettiæ. 495
Libavia expugnata. 303
Libertas religionum conceſſa per Poloniam. 210
Lida fl. 434
Lindanus mittitur in Holſatiam. 110
Lindanus militiæ Svecorum præfectus. 120
Lindecopia. 438
Lindormus ſive Lindorus. 33
Linerohs pagus. 429
Linthovelius Bremenſium militiæ dux. 110. *ſauciatur.* 111
Liſſa à ſuis deſeritur. 156
Lithvanorum in Svecos virtus. 157
Litzavius prædam facit. 191
Livones. 22
Livonia. 470
Livonia olim Archiepiſcopatus. 477
Livonicum bellum. 91
Lochtari. 412
Loiſby. 412
Lubanskerſis lacus. 471
Lubecenſes navigia tranſitui negant. 220. 225
Lublinum occupatum. 144
Lundia. 511
Luporum cordibus nutritus. 57
Lutomierſcius occupat Graudentiam. 307

M. *Maan-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

M.

Maanſelcke iſthmus 3. millia. Germ. 458
Maanſelkobi. 412
Magnitudo prælii ac Victoriæ in Fionia. 317
Magnus. 64. II. 72. III. 75
Magnus de la Guarde. Svecorum Dux in Livonia. 116. 136
Magnus Smeek Rex Svec. Careliam cum Georgio Duce Navogardiæ dividit. 459
Magogus. 21
Malmogia. 507
Mardefletii virtus. 155
Mare Album. 11
Mariaholm. 438
Marieſtadium. 438
Marienburgum. 500
Margaretha jungit Danorum Sveciæ. 79
Markgravius Badenſis à Polonis profligatus. 145
Marſchallus Regni Sveciæ 353 item 379.
Maller lacus. 366
M. Ionas. P. Epiſcopus Lincopienſis. 439
Maximilianus II. Rigam S. Imperii Rom. Civitatem appellat. 497
Medelpadia. 402. nominis ratio. ibid. inſigne ibid.
Melander vulneratus. 105
Menardus Monachus. 477
Mendaces exoſi. 88
Mendacia ſparſa de morte Regis Svecorum. 151
Meodavus Anglorum Legatus. 255
Mildredus Angliæ Rex 436
Miles mittitur contra Bremenſes. 108
Milites Svecorum venduntur. 295
Minæ Polonorum ad Liſſam. 155

Miſ-

INDEX.

Miſnia civitas. 16

Miſſiles globi quot in Hafniam injecti. 295

Montecuculius fruſtra molitur tranſitum in Fioniam. 307

Moraſteen ſaxum ad quod Reges eligebantur. 339

Moſcoviæ Ducis ad Guſtavum litteræ. 119

Moſcovitici legati. 168

Mœrium ſe dedit Svecis. 226

Moſcovitæ Habſaliam ſui juris faciunt cum arce Vickel. 487

Motola fl. 419

Murium turris occupatur. 125

Murſteynius Poloniæ Regis ad Svecos Legatus. 114

Myſſeberg. 440

N.

N*Anna Gevari filia.* 27

Namurcenſis Comitis filia nubit Svecorum Regi. 76

Narva urbs Lyvoniæ 464

Narva Germanica. 489

Narva fl. 490

Navalis pugna inter Belgas Confœderatos & Svecos. 284

Nearchus. 39

Negelinus imponitur milite Polono. 129

Nerica 389. *unde dicta* ibid. *termini & ſitus* ibid. *inſigne* ibid. *fertilitas* ibid.

Nerigon. 1

Neoſtadium. 452

Nexoa. 527

Nycopia. 391

Nielius Brahe mittitur in Angliam. 133

Nieſlot. 491

Niewa fl. 466

Nylandia. 456

Nyloos urbs. 434

Noach. 21

Nobilitas Polona ad arma conſurgit. 123

Nobi-

Nobilitatis Polonæ in Svecos crudelitas. 157
Nobilitatis Europeæ ſeminarium. 329
Nottenburgum. 466
Nordianus. 35
Nor Svecorum Regis filius. 23
Norvagia. 19. *hodie Norige.* ibid.
Noortbothnia. 405
Norcopia. 419
Nortlandia. 396. *unde dicta.* ibid. *ejus diviſio.* ibid.
Norvegici maris profunditas. 2. *ubertas.* 4
Norvegici ſucceſsus. 308
Novogardia Moſcoviæ civitas. 491
Nuyſa oppidum. 127
Nummus in coronatione Chriſtinæ ſparſus. 108

O.

Occidentalis Gothia. 432
Odempoa. 49
Oedemord ſylva. 39
Odeni fabula. 6
Odermarden. 40
Oelandia. 431
Olavus Tretelia.
Olaus Petri. 394
Olaus Rex. 436
Olaus Trotelia. 57. 11. 59
Olchinus. 39
Oliar. 391
Olo Rex Dan. 44
Olo Daniæ Rex Regis Olai Warmiorum filiam Eſam duxit. 442
Omundus. 44
Onega lacus. 2
Onocrotalus avis. p. 13
Ooſt-bothnia. 405
Ooſt zee *unde dicatur.* 9
Opdamius ſtrenuè ſeſe defendit. 286. *venit Hafniam.* 287. *ſuccurrit Danis.* 305. *revocatur in patriam.* 309
Oppida per Polonos flam-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

flammis conſumpta. 156
Orbyſtadt. 368
Ordinum Confœderatorum apud Electorem Brandenburg. acta. 184
Ordo exponendi militem in Fioniam. 312
Ordo Livonicus, ſive der Sweertbrudderen, unde dictus. 474
Ordo Teutonicus. 475
Oreborg. 390
Orebroenſia comitia. 340
Ortala Comitatus. 368
Oſtanus. 39
Oſtanus. II. 48. III. 51
Oſtenus. 41
Oſtrogothi unde dicti, & quando. 17
Oſtrogothia. 418. ejus diviſio. ibid.
Oſtrogothi. 414
Ottersberga occupatur à Svecis. 112
Owarnholm. 428
Oxenſtierna inter captivos non deditur Polonis. 173

P.

Palatinus Ruſſiæ. 124
Parnavia. 488
Pax inter Carolum & Electorem. 167
Perceval moritur. 189
Pericula Svecorum ad Dantiſcum. 100
Petrus Heldius Belgicarum navium præfectus. 301
Polonia in prædam à Svecis data. 219
Poloniæ Legatus à Svecorum Rege aureo donatur torque. 110
Poloniæ Rex ad Daniæ calamitates indoleſcit. 268
Poloni ſpargunt mortem regis Svecorum. 149
Poloni Dorpatum ſuæ ditionis faciunt. 494

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Polonorum Nobilitas ad meſſem faciendam proficiſcitur ex caſtris. 174. felices ſucceſſus. 178. Rex venit Dantiſcum. 179. proficiſcitur Dantiſco. 189. ſe confert Czenſtochoviam. 190. in Svecos victoria. 191. ad Confœderatos Ordines litteræ ibid. in fatigandis hoſtibus aſtutia. 198. nova in Commitiis conſilia. 209. miſera conditio. 212. veniunt in Pomeraniam. 242. ſævitia. ibid. in Samſoa inſula Svecorum expugnant navem. 306. à Svecis diſſipati. 313

Polonor. Rex mittit ad Tartarum legatos. 134 turpis fuga. 143. Wittenbergico & Duglaſſio gravis. 144. Svecos inſectatur. 153. occurrit Svecis. 172

Polonorum Regis ad Brandenburgic. litteræ. 116. venit Cracoviam. 123. exiguæ ſuorum manui diffidit. 125. deſerit Warſaviam. ibid. vincitur. 126. in fugam ſe confert. 127

Porſio monumentum. 130

Portus commodus Revaliæ. 485

Povenecz fl. 458

Powenecz amnis. 2

Pſeudo-Sturius. 94

Puder fl. 500

Pugna ad Wansbeckam. 235

Pacis conditiones à Poloniæ Rege Sveco propoſitæ. 110

Parlamentum Stockholmienſe 350. Iunecopienſe ibid. Aboënſe ibid. Dorpatenſe. 351

Putz-

Putzko tentatur fruſtra. 140
Paulus de la Gardie. 464
Pax inter Hiſpanum & Confœderatos Belgas. 106
Pax inita inter Bremenſes & Svec. 113
Pejende lacus. 456
Peipus lacus. 470
Perderierfy. 412
Philippus. I. 163
Philippus Mansfeldius. 101
Pichlerus fruſtra tentat Malmuydam. 289
Pinſiocki fl. 458
Planctus in Falſtria. 317
Plettenburgus Cæſaris ad Svecos Legatus. 115
Pomeraniæ nonnulla oppida traduntur Svecis. 106
Poſnania occupata. 119
Pragæ concionabatur aliquis de morte Regis Svec. 150
Pragenſes arx intercepta. 106
Præfectorum apud Carolum Regem querela. 157
Prælium ad Calmariam. 43
Prælium inter Danos & Svecos. 440
Proprietates linguæ Finnicæ. 445
Protorius proditor Bremerveurdæ. 303. mors. 304
Pyrrhus Rex. 18
Pythalapmarck. 412

Q.

QVanti interfuerit Electoris vixiſſe Regem. 153
Quartia. reſpuunt Caroli pollicitationes. 144. deficiunt à Polonis. 158
Quaſtius Cæſareanæ militiæ præfectus. 313

R.

Radzieievius. 134
Ragotzii ad Svecum littera. 190. conjungit ſe cum Svecis. 195. Poloniam vaſtat. 212
Ragvaldus II. 64
Raſa piſcis hominibus auxiliatrix. 3. parit ova cum albugine, vitello ac teſta 4.
Raico præficitur Danis. 77
Rangifer animal quale. 14
Rangiferi. 409
Raumo. 452
Regina Svecorum transfertur Nycopiam. 369
Regualdus. 37
Regum Daniæ ac Sveciæ colloquium. 260
Regnaldus. 49
Regnaldus Ingermundus. 84
Regnerus. 25
Religio prorogatur Chriſtiana per Sveciam. 60
Religio varia in Livonia. 482
Revalia. 483, 484. Stapulæ jure gaudet, 486. Democraticum habet imperium. ib.
Rex quis primus in Svecia dictus. 41
Richvoldus Epiſcopus Lundenſis. 514
Ridiculum contra vim hoſtium remedium. 463
Riga tentata. 98. ei proſpicitur à commeatu. 116
Riga. 497
Ringo. 43
Rodericus Slingeland. 28
Rolvo Danorum R. 27
Rolvo Rex Sveciæ. 520
Ronwyck. 391
Roſenvinckius venit Regiomontum. 198
Rottenburgum munitum. 111

Rotten-

INDEX.

Röttenbya. 525

Rudolphus Rex Svec. 49

Rugia. 23

Rugia inſula. 106

Ruyſch milita Tribunus. 111

Ruyterus duo expugnat fortalitia. 316. cogit Svecos ad maturandas pacis conditiones. 316

Ruma litera. 365

Rumſala inſula. 449

Rundiſvalia. 377

Rundea. 527

Ruſſi Wiburgum oppugnant 100000. militibus. 462

Ruſticorum in Polonia rabies. 148. eorum conjuratio. 166

Rutheni Careliam occupant. 459

S.

SAmoſciana obſidio ſoluta. 145

Sandomiriana nobilitatis ultima gloria. 144

Santwycum. 527

Savolaxia. 454

Scandia. 2

Scania erepta Danis. 44

Scandinavia. 2

Scania. 500. incolarum hoſpitalitas inſignis. 501

Scara vel Scarra. 436

Scaringus Rex. 23

Scarinus Rex. 21

Scatalerus. 67

Schanau. 2

Scheeren ſcopuli. 376

Scheningia. 421

Sckedwickum. 440

Schroderi virtus. 289

Sculla mons. 404

Selsburgum. 525

Septimus quiſque in militiam vocatur à Polonis. 117

Sequara. 412

Sialandia. 8

Sialandi fugiunt Hafniam. 255

Sigarus Dan. R. 38

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Siggo Rex Svecia. 21
Sigillum Poloniæ Regis immutatum. 114
Sigisfridus Epiſcopus Eboracenſis. 436
Sigiſmundus III. 96
Signa Signi filia. 37
Sigtrucus Rex. 23
Sigtrima Urbs. 21
Siofini. 412
Sivaldus. 36
Sivardus I. 35
Sixtus IV. Pontifex Academiam Ubſalienſem reparat. 383
Skidfinnen. 413
Slippenbachius mittitur Francofurtum. 108
Smalandia. 425
Smitzius occumbit. 293
Solemnitates Coronationis in Regno Svecia. 108
Solvo Rex. 20
Solus Deus conſcientiis praeſt. 209
Somnitzius Brandenburgici Legatus ad Svecos. 136
Spartis reſponſum ad Svecos. 138
Speculatores mittuntur in Fioniam. 249
Spelunca cujuſdam ſubterraneæ ſtupendæ natura. 462
Spongia mirabilis naturæ. 3
Staniſlaus Koniecpolki. 100
Staniſlaus Sapieha. 99
Starcartherus. 44. *ejus mors.* 45
Starenborgius Cæſaris Legatus. 134
Steenbockius. 120. *ejus virtus.* 129. *occupat Strasburgum.* 134
Steenbockius mittitur tentatum Marienburgum. 137. *fruſtranea ejus ad Putzko molimina.* 140. *victoria.* 177
Steno Leewenkopf. 381
Steno Sture. 86. *Iunior.* 89
Stephanus Poloniæ Rex Ieſuitas Rigam introducit & Calen-

da-

darium vetus mutat. 497
Stokholmia obſeſſa. 89
Stracherus. 35
Stregneſia. 393
Suahanbuita. 25
Suante Nielſon. 395
Suanto mortem ubi oppetierit. 386
Sudercopia. 421
Sudermannia. 390
Sveciæ Fines. 326. ejus natura ib. amœnitas ib. quantitas 327. fertilitas ib. Lacus piſculenti ib. Opes & reditus ex ferri, cupri & argenti fodinis 328. Vini caritas ib. Gentis antiquitas ib. Mores 330. Militia gloria ib. Italiam & multas Europæ partes occupant Sveci 331. Virtutum Ethicarum exempla. ib. Caſtitas ib. ſtuprum Capitale 332. Ingenia eorum & habitationes ib. Latronum pœna ib. Fœminarum modeſtia. ib. Gentis temperantia 333. Carnium uſus frequens excepta vitulina ib. Piſcium uſus qualis ib. Butyri & caſei apud Svecos reverentia 334. Amictus ſimplex ib. Armatura ib. Ædium ſtructura. 335. Longevitas populi ibid. Antiqua imperii forma 336. Ariſtocratiam recuſant. 337. Reg. hereditarium ib. Antiquus ſuccedendi in ſolium ritus 338. Recentium electionis ritus ib. Noviſſimus eligendi Regis modus. 340. Solemnitates quænam obſerventur in ſucceſſione Regum 341. Quænam in auguratione obſerventur. 343. Inaugurationis ceremoniæ. 344. Ordo redeundi do-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

domum 346. Ritus præſtandi juramentum Regi ib. Regis authoritas 347. Regni Senatores & quæ eorum officia 348. Collegiū juſtitiæ 349. Parlamenta quatuor ib. Legiferi & eorum officia 351. unde legantur. ibid.
Svecorum vires & potentia 356. ſubditorum amor & benevolentia ib. Armatura qualis 357. Exercitus quantus 358. Navalis potentia ib. divitiæ. 359
Fertilitas montiū 360. urbium raritas 361. olim numerus urbium fuit major. 363
Svecia preſſe dicta. 364
Sveciæ ſitus. p. 1. Græcis incognita ib. Balthia dicta ib. Felicitas. 2. acceſſu difficilis. ib. olim dicta Manheim 20. diviſio. 48. jungitur Daniæ. 77
Sveci vaſtant Galliam, Angliam, & Hyberniam. 58
Sveci refoſſi & ſepulti. 131
Svec. prima contra Polonos victoria. 119. ad Cracoviam clades. 128. ſævitia & cauſa. 130. Regina redit Holmiam. 138. virtus. 146. res deſperata. 148. Regis miſeria. 152. exercitus diminutus. 153
Svecorum ad Gneſnam victoria. 163. Weerderenſes inſulas occupant. 165. Warſavia virtus 170. paciſcuntur cum Polon. 171. deſerit Polon. 174. aperta vis in Dantiſcanos. 176. ſiniſtra fortuna ibid. reſtaurata manus. 177. victor pro lubitu graſſatur. 179. in Dantiſcanos hoſtilia. 179.

179. deprædantur Polon. ibid. Legatus cuncta in Dania ſine bello componi ſtudet 200. veniunt in Pomeran. 201. Dan. dehortatur à bello. 206. mittunt in Svec. qui præſint exercitui. 201. in Ducatu Bremenſi cura 217. imponunt Holſatis tributa. 228. ſiniſtrè pugnant. 229. nova imperant tributa. 235. queruntur de Apelbomio. 237. in Norv. clades 240. parant tranſire glaciem. 248. veniunt in Fioniam. 252. extortam Danis exprobrant pacem. 259 miranda Svec. inſolentia. 264. ad Danos Legati. 267. in Pomer. transferunt militem. 268. male habent quod Elector defecerit. 227. ejiciuntur ex Norvegia. 275. ſtratagema. 293. in penitioribus munitionibus pugnãt. ib. prædam quantam promittant. ib. occupant Dirſaviam. 286. claſſis depellitur ſua ſtatione & diripitur. 301. vaſtant Boruſſiam. 306. clades ad Mittaviam. 308. fruſtra Danos arcent ex Fion. 311. deturbantur ſuis ſtationibus. 313. confugiunt Neoburgum. ib. retrahunt pedem. 314. reſtituta vires. ib. legatio ad victores & deditio. 116. militia deditur Danis. 317

Svenonia 366. ejus diviſio. ibid.

Sveri fluvius. 11

Suibdagerus Norvag. R. 29

Sultzbachius & Steenbockius fugiunt. 315. veniunt ad Regem Svecorum. 317

Supplementum contractus cum Electore. 233

Swa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Swaneckera. 527
Swea. 20
Sweaod. 20
Swenska. 20
Swercherus. 40. 111. 68.
Swia. 20
Switzeri ex Svec. orti. 34
Sycovoma. 412

T.

TArtarorum ad Svecia Regem legatus. 115
Tartarus miles jungitur cum Polonis. 171. cum Gonſievio diſſidium. 177
Telga. 394
Teſto motuum auth. 31
Teufelius. 100
Tharmunde propugnaculo à Dantiſcanis proſpicitur. 118
Thorunium ſe dedit Svecis. 135
Thorna. 407
Theodoſius Imp. 18
Tinquara. 412
Toraldus. 25
Torilda. 25
Tornelapmark. 413
Tordo Norveg. Satrapa. 30
Tottius Brandenb. ad Svecos Legat. 136
Tranſſylvana Sandinavia. 20
Tranſylvaniæ Ducis Legati ad Svecum. 135
Trelleburgum. 526
Triginta Ducum millia in uno prælio caſa. 43
Trochillus Canutus. 74
Tubaldii fortuna. 140. ejus ad Svecos transfugium. ibid.
Tubicini Svecorum negatur tranſitus. 294
Turgill. Kuntſonus. 462
Turcici Legati. 168
Turris magnifica Helſinburgi. 518

V.

VAlander. 40
Valens Imp. juvat Fridigernum Goth. Ducem. 17
Valentinian. recipit Gothos in Thracia. 17

Van-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Vandalicum bellum. 82
Vandalorum origo. 329
Ubbo filius Magogi. 21
Ulphilas Gothorum Episcopus. 415
Ubſalia Urbs, 21
Upſalienſe templum ſpoliatur. 30
Ubſalia à quo condita & unde dicta. 378
Vegeeſagium à Bremenſibus occupatur. 109
Venedi. 28
Vener lacus. 416
Verrucis vexati Nottenburgenſes arcem dedere coguntur. 467
Uffo. 50
Vigoziero. 11
Vinno Templariorum magiſter. 478
Visburus. 40
Viſtula clauduntur oſtia. 124
Vivacitas Svecorum. 22
Ulalapmarck. 412
Uisburgum. 453
Ulmerugi. 22
Volckmanno claudun tur Bremerveurde porta. 303. *occupat Bremerveurdā.* 304
Umalapmarck. 412
Uplandiæ Etymologia, ſitus & termini. 366 *fertilitas.* ib. *ejus diviſio.* 367. *Occaſio diviſionis & nominum.* ib. *Numerus familiarū regionem occupantium.* ib. *Occaſio appellatarum à nominibus ſuis provinciarum.* ibid.
Urbanus Svec. Rex. 39
Urſilia. 27
Uſtadium. 525
Uvilda. 35
Vulpecula penſio. 54

W.

WAdſtenum. 423
Waldemarus. 71
Waldemarus Daniæ R. Malmogam telonii ſolutione liberav. 508
Wallenſtenius. 101
VValsbo territoriū. 438
VVarburgum. 522
VVarſav. occupata. 125

ſte-

iterum tentatur. 134. à Polonis obſidione cingitur. 167. cruore perfluunt plateæ. 170. deſeritur à Polonis. 172. diruta. 212.
VVaſorum familia. 92
VVeiſſenſtenium. 98
VVener lacus. 438
VVerkzer lacus. 471
VVermelandia.
VVermundus. 29
VVeſtbothnia. 405
VVeſteras. 385
VVeſtervicum. 431
VVeſtrogothi unde dicti, & quando. 17
VVeſtrogothia. 433
VVexionia. 430
VVeyeri ad Svecos reſponſum. 138. mors. 189
Weyerus mil. præf. 1 4
VVilhelmſtadium occupatum. 120
VVilhelmus Furſtenbergerus capitur.
Wilhel. Marchio Brandenb. moritur. 480
Wittenbergi mors. 245
Wisburgum arx. 82
Wiſingiana inſula. 74
Wittenberg. mittitur ad Brandenburgic. 117. ejus ad milites Oratio. 118
Wittenſtein. 492. à Polonis capitur. 493
Witthi virtus & mors. 282
VVoldemarus II. Revaliæ conditor. 484
Wetmannia. 384. ejus notatio. ib. ſitus. ib. inſigne. 385. longitudo & latitudo. ibid. fertilitas. ibid.
Wiburgum. 462
Wiſogothi. 414
Wrangelii ad Gotznovium victoria. 101
Wulfkius Pol. Præf. 131
VVurtzius imponitur Cracoviæ. 132

X.

XIphias piſcis. 14

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1

17.1.78

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 25 vol. 1